

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

Ḥikâyet-i Latîfe-i ‘Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe

MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

Ĥikâyet-i Latîfe-i ‘Ucûbe-i Maĥcûbe-i Zarîfe

MOTLO FADHIL SHAKOR SHAKOR

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

Yüksek Lisans

Ankara, 2019

ÖZET

SHAKOR, MOTLO FADHIL SHAKOR. *Hikâyet-i Latîfe-i ‘Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Eski Anadolu Türkçesi döneminde çok fazla çeviri eser mevcuttur. Özellikle de Farsça ve Arapçadan çok sayıda eser Türkçeye çevrilmiştir. Tez çalışmasını hazırladığımız “Hikâyet-i Latîfe-i ‘Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe” adlı eser de Farsçadan Türkçeye çevrilmiş bir hikâye kitabıdır. Bu eserin en önemli özelliği ise Dede Korkut Kitabı’nın iki nüshasından biri olan Vatikan Nüshasının başında olmasıdır. Bu nedenle bu eserin Türkçeye kazandırılması gerekmektedir. Eser, tıpkı Dede Korkut gibi bir mecmua hikâyelerden oluşan bir destan kitabıdır. Eser, Vatikan Kütüphanesinde 102 numarayla kayıtlıdır. Bu tez çalışmasında eser, çeviri-yazı yöntemiyle Latin harflerine çevrilmiş, dizin hazırlanmış, Türkçede Söz Yapımı açısından ele alınarak eserdeki yapım ekleri incelenmiş, son olarak da kaynakçaya yer verilmiştir. Mütercimi ve müstensihi belli olmayan bu yazmanın hangi tarihte çevrildiği de bilinmemekte ancak eserin dil özelliklerinden yola çıkarak metnin XV. yüzyıl sonlarında ya da XVI. yüzyıl başlarında yazılmış olduğu öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eski Anadolu Türkçesi, Hikâyet-i Latîfe-i ‘Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe, dizin, dil incelemesi.

ABSTRACT

SHAKOR, MOTLO FADHIL SHAKOR. *Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*, Master Thesis, Ankara, 2019.

There are many translation works in Old Anatolian Turkish Language. Especially, many works from Persian and Arabic have been translated into Turkish Language. The book “*Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*” which we were prepared the thesis study is a story book translated from Persian to Turkish. The most important characteristic of this work is that it is at the head of the Vatican Copy, which was one of the two copies of Dede Korkut Book. For this reason, this work should be added to Turkish Language. The work is just like Dede Korkut and it is an epic book composed of stories. The book is registered with the number 102 in the Vatican Library. In this thesis, the work was translated into Latin letters by using transcription-writing method. It is not known at which date this translation was translated, which is unclear to the translator and the expert, but based on the language features of the work, the text can be found in XV. century or XVI. century.

Key Words: Old Anatolian Turkish Language, *Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe*, index, language review.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	vii
ÖN SÖZ	viii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. DİL İNCELEMESİ	3
1.1 Türkçede Söz Yapımı	3
1.1.1 Yapım Ekleri.....	3
1.1.1.1 İsimden İsim Yapan Ekler	3
1.1.1.2 İsimden Fiil Yapan Ekler.....	7
1.1.1.3 Fiilden İsim Yapan Ekler	9
1.1.1.4 Fiilden Fiil Yapan Ekler	11
İKİNCİ BÖLÜM	14
TRANSKRİPSİYONLU METİN	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	80
DİZİN	80
ÖZEL ADLAR DİZİNİ	353
SONUÇ	357
KAYNAKÇA	359
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU	361
EK 2. ETİK KURUL İZİNİ MUAFİYET FORMU	363

KISALTMALAR

Ar. Arapça

Bkz. Bakınız

Far. Farsça

T Türkçe

TDK Türk Dil Kurumu

s. Sayfa

Yay. Yayın

ÖN SÖZ

Eski Anadolu Türkçesi, Oğuzcanın ilk yazı dilidir. Oğuz boylarının Anadolu'ya gelip yerleşmeleriyle bu coğrafyada Oğuz ağız özelliklerine göre gelişen bir yazı dili oluşmuştur. Bilim çevrelerinde bu dil için "Altosmanisch" (= Eski Osmanlıca), "Eski Anadolu Türkçesi" terimleri de kullanılmaktadır. Batı Türkçesinin Anadolu'daki kuruluş evresi olan Eski Anadolu Türkçesi, XIII.-XV. yüzyıllar arasında Batı Türkçesi ile Anadolu ve Azerbaycan coğrafyasında meydana getirilen edebî eserlerin dilidir.

Çeviri, herhangi bir dilde yazılmış olan bir metnin, başka bir dile doğru olarak ve anlamını kaybetmeyecek şekilde aktarılması ve bu sürecin sonunda ortaya çıkan eserdir. İnsanlık tarihinde farklı diller kullanılmaya başladığından beri çeviri ihtiyacı duyulmuş ve yapılmıştır. Matbaanın bulunmasıyla çeviri çalışmaları büyük bir hızla artış göstermiştir.

Bu tez çalışması da Eski Anadolu Türkçesi döneminde, Arap harfleriyle yazılmış ve Farsçadan çevrilmiş olan " Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe" adlı eserin transkripsiyonu üzerinedir. Söz konusu yazma Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümünde 102 numara ile kayıtlıdır. Eser 58r varağın sonunda bitmektedir. 58. varağının v yüzünden itibaren Dede Korkut Hikâyelerine yer verilmiştir. Bütün kaynaklar bu hikâyelerin Dede Korkut'un Vatikan Nüshası olduğunu belirtmektedir. Söz konusu çalışma Giriş, Dil İncelemesi, Transkripsiyonlu Metin ve Analitik Dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eser hakkında geniş bilgiler verilmiştir. Birinci Bölüm Dil İncelemesi üzerinedir. Bu bölümde Türkçede Söz Yapımı yalnızca yapım ekleri bakımından incelenmiştir. Sözcükler yapım ekleri, bakımından incelenerek; ek, kök olarak ayrılmış ve örneklendirilmiştir. Eserde geçen sözcüklerin çoğunun Arapça ve Farsça olmasından dolayı çok fazla Türkçe sözcüğe rastlanmamış ve bu nedenle de çok fazla örnek verilememiştir.

İkinci Bölüm ise "Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe" adlı metnin transkripsiyonundan oluşmaktadır. Üçüncü Bölümde Dize yer verilmiştir. Bu bölümde eserde geçen bütün sözcük ve terimler incelenmiş, anlamları yazılmış ve hangi dilden olduğu belirtilmiştir.

Eserde geçen sözcüklerin en çok Farsça ve Arapça olduğu tespit edilmiştir. Türkçe sözcükler ise metinde çok az geçmekte, daha çok eylemler Türkçe olmaktadır.

Bu Tez çalışmasını bana öneren, çalışmamın her aşamasında bana büyük yardımları dokunan, engin bilgilerini benden hiç esirgemeyen, sorduğum sorulara hiç bıkmadan cevap veren ve bana önemli katkılar sağlayan değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Nesrin Bayraktar Erten'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Beni bu günlere yetiştiren, hep destekleyen, her zaman yanımda olan değerli ailem, arkadaşlarım ve üzerimde emeği olan herkese çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

Eski Anadolu Türkçesinde çok fazla çeviri eser vardır. Bu çalışmada da Farsçadan Türkçeye çevrilmiş olan "Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârife" adlı eser ele alınacaktır. Eser Vatikan Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümünde 102 numara ile kayıtlıdır. Eser 9 babdan oluşan bir hikâyeler mecmuasıdır. Her bab farklı bir konuyla ilgili olan iki kısa hikâyeden oluşmaktadır. Bu hikâyelerin birini Ucube diğerini ise Mahcube adlı iki cariye anlatmaktadır. Bu hikâyeler ise çeşitli konularla ilgili ibretlik hikâyelerdir. Eserde Kur'ân-ı Kerim'den ayetler, hadisler, Arapça ve Farsça şiiirlerden mısralar, Arapça atasözleri geçmektedir. Müstensih kitabına Allah'a şükranlarını sunarak ve Kur'ân-ı Kerim'den birkaç ayet zikrederek başlamaktadır. Yazısı harekeli nesih olan bu eser siyah mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca metinde geçen ayetler, hadisler, mısralar, özlü sözler ve atasözleri; bab ve hikâye başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Bu tez çalışması da eserin 9. babının, 58r varağın sonunda sonlandırılmaktadır. 58. varağının v yüzünden itibaren Dede Korkut Hikâyelerine yer verilmiştir. Bütün kaynaklar bu hikâyelerin Dede Korkut'un Vatikan Nüshası olduğunu belirtmektedir. Eser üzerinde yapılan inceleme ve okuma sırasında müstensihin adına rastlanılmamıştır. Müstensih eserini Farsçadan çevirdiğini, eserin Farsçada isminin Ucube ve Mahcube olduğunu, yazarının ise peygamber soyundan gelen Hasan Bali olduğunu belirtmekte fakat kendi isminden hiç söz etmemektedir. Ayrıca müstensih kitabı hangi yılda yazdığını da belirtmemiştir. Ancak kitabına başlarken Sultan II. Beyazıt'ten övgüyle bahsetmekte ve eserini ona ithaf etmektedir. Buradan yola çıkılarak eserin Sultan II. Beyazıt zamanında yani XV. yüzyıl sonlarında ya da XVI. yüzyıl başlarında yazılmış olduğu tahmin edilmektedir. Eser 21x15 cm ölçüsünde, 110 varaktan oluşup, her varakta 13 satır bulunmaktadır. Eserin ilk ve son iki varağı boştur. Eserin başlığı "Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârife" olmasına rağmen yazmanın içerisinde hep 'Ucûbe ü Maḥcûbe olarak geçmekte ki Ucube ve Mahcube aslında iki ayrı kişi. Yazar da kitabına başlarken Ucube ve Mahcube'nin iki cariye olduğunu ve kitapta geçen hikâyeleri bu iki cariyenin anlattığını belirtmektedir. Bu

nedenle başlıkta da aslında ‘Ucūbe-i Maḥcūbe yazılması bir yazım hatası olabildiği düşünölmektedir.

Metinde yoğun bir şekilde Arapça ve Farsça tamlamalar bulunmaktadır. Birçoğunun da ilk sözcüğünün aynı olmasından dolayı dizin bölümü işlenirken bu tamlamaların ilk sözcüğü metinde tek başına bulunmasa bile bu sözcük madde başı yapılmış ve tamlamalar da altına sıralanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL İNCELEMESİ

"Dil İncelemesi" başlıklı birinci bölümde Hikâyet-i Latîfe-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe eserinin üzerinde yapılmaktadır. Bu bölümde metin yapı bilgisi özellikleri bakımından ele alınmaktadır. Eserde geçen Türkçe sözcüklerin üzerinde durulup söz yapımı, yapım ekleri bakımından örnekler vererek incelenmektedir.

1.1 Türkçede Söz Yapımı

Türkçede söz yapmanın birden çok yolu vardır. Bu çalışmada yalnızca yapım ekleriyle sözcük türetme şekli incelenmiştir. Sözcük yapımı sözcük köklerinden yapım ekleri vasıtasıyla sözcük gövdeleri yapılması demektir.

1.1.1 Yapım Ekleri

Burada eserde geçen Türkçe sözcükler yapım ekleri bakımından incelenmiştir. Metinde geçen Türkçe kelimelerin ekleri; isimden isim yapan ekler, isimden fiil yapan ekler, fiilden isim yapan ekler ve fiilden fiil yapan ekler olarak dörde ayrılmıştır.

1.1.1.1 İsimden İsim Yapan Ekler

1.1.1.1.1 +An Eski Türkçede çokluk eki olarak kullanılan bu ek, daha sonraki dönemlerde bu işlevini yitirmiş, kalıplaşmış bir iki kelimedede kullanılmaya devam etmiştir. Metinde sadece aşağıdaki örneğe rastlanmış ve burada kalıplaşmış isim türetmiştir.

oğlan < oğul + an 36r/12, 48v/07, 40r/01, 56r/12, 14r/11, 29r/08, 30v/03, 36r/02, 55v/01

1.1.1.1.2 +ArU Bu ek Eski Türkçedeki +ğaru, +gerü yön gösterme ekinden gelişmiştir. Ancak artık bir yapım eki işlevindedir. Metinde sadece 2 örneğine rastlanmış ve bu örneklerde de yön gösteren kelimeler türetmiştir.

ilerü < il + erü 12r/1, 36v/10, 57v/3

içerü < iç + erü 38r/07, 48v/13

1.1.1.1.3 +CI İsimlere gelerek çoğunlukla meslek isimleri yapan ekidir. Metinde iki ayrı isme gelmiş ve meslek ismi türetmiştir.

oduncı < odun + cı 20r/03, 21r/2

fālcı < fāl + cı 51v/06

1.1.1.1.4 +cUk İsimlerden küçültme anlamlı isimler yapar. Metinde iki ayrı isme gelerek küçültme anlamlı kelimeler türetmiştir.

küçücük < küçük+cük 56r/05

oğlancuğ < oğlan + cuğ-a 14r/11

1.1.1.1.5 -cAk İsimlere gelerek sıfat ve zarf fonksiyonlarında kelimeler türetmeye yarar. Metinde sadece gökçek < gök+çek 16r/13 sözcüğünde geçmekte ve sıfat yapmaktadır.

1.1.1.1.6 +dAş ortaklık, beraberlik ve bağlılık bildiren isimler yapar. Metinde iki ayrı isme gelerek ortaklık ve beraberlik ifade eden isimler türetmiştir.

yoldaş < yol + daş 35r/02, 31r/05

karındaş < karın + daş 10r/13, 10v/01, 04; 11r/05, 12v/10, 13r/01, 09; 13v/12, 13v/12, 29v/03, 32r/01, 50r/03, 56r/02, /05, 56v/11, 57v/09, 10, 11

1.1.1.1.7 +(I)ncI Metinde basit sayılara gelerek sayı sıfatları yapmıştır. Metinde birleşik sayılara geldiği örneğine rastlanmamıştır.

bêşinci < bêş+inci 32r/5

dördüncü < dört+üncü 26v/12, 28r/02

üçüncü < üç+üncü 21v/07, 28r/02

ikinci < iki+inci 16r/4

altıncı < altı+ıncı 37r/8

toğızıncı < toğız+ıncı 53r/4

1.1.1.1.8 +IAyIn İsimlere gelerek “gibi” anlamı veren zarflar ya da sıfatlar yapar. Metinde iki ayrı isme gelerek gibi anlamlı zarflar türetmiştir.

ancılayın < ancı + layın 5r/9,10; 54r/11

buncılayın < buncı + layın 5r/13, 18v/13, 25v/9, 28v/8, 53v/7

1.1.1.1.9 +II İsimlerden olumlu sıfatlar yapar. Eski Türkçedeki +lığ/+liğ şeklinden gelişmiştir. Daha sonra sonundaki /g/ ler düşünce Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlaklaşma gerçekleşip ek +II şeklini aldı. Türkiye Türkçesinde ise ekin +IX şekil bulunmaktadır.

Metinde iki yerde geçmekte ve soyut sıfatlar yapmaktadır.

mühürlü < mühür +lü 25r/10

gerekli < gerek + lü 39v/6

1.1.1.1.10 +IIIk Bu ek, işlek eklerden biridir. Eklendiği isimlere çeşitli fonksiyonlar kazandırır. İsimler ve sıfatlara gelerek soyut isimler yapar. Ek, metindeki örneklerde daima düz ve dar ünlüyle kullanılmıştır. Aşağıda gösterilen isimlere gelerek soyut ve somut isimler meydana getirmiştir. Günlük örneğinde zaman ismi yapmıştır. Kuş sözcüğüne gelerek, zaman zarfı olan kuşlık sözcüğünü türetmiştir. ortalıkda örneğinde ise bulunma ekiyle kullanılarak yer ismi yapmıştır. Ayrıca metinde Arapça, Farsça isim ve sıfatlara gelerek yine soyut isimler türetmiştir. Donlık (kumaş), atalık örneklerinde ise somut isimler yapmıştır.

açlık < aç+lık 7v/01

çapüklük < çapük+lik 38r/03

donlık < don+lık 12r/07

‘ağılsuzluk < ‘ağılsuz+lık 53r/01

analık < ana+lık 51v/03

atalık < ata+lık 30v/05

ikilik < iki+lik 19r/11

yoldaşlık < yoldaş+lık 35r/02

konşuluk < konşu+luk 50r/03

kötülik < kötü+lik 53r/01

günlük < gün+lik 52v/06

ortalıkda < orta+lık 11r/07

kuşlık < kuş + lık 11r/12

mestlik < mest+lik 20v/5

kaşşablık < kaşşab+lık 39v/07

bî-ḥayālîk < bî-ḥayā+lîk 18v/09

bî-günahlığı < bî-günah+lık 22r/10

cüvānlıkdadur < cüvān+lık 56r/09

dil-cūlık < dil-cū+lık 17v/09

ḥired-dānlık < ḥired-dān+lık 6r/12

ḥurde-kârlık < ḥurde-kâr+lık 23r/01

nişinlik < nişin+lik 56r/8

nā-murādlık < nā-murād+lık 41r/01

sipāhîlık < sipāhî+lık 27v/01

1.1.1.1.11 +rA Zarf yapar. Yön, taraf gösteren ektir. Fakat bu işlevliğini kaybeden bu ek sadece taşra sözcüğünde görülmektedir. Metinde de bu örneği görülmüş ve burada da yer zarfi yapmıştır.

taşra < taş + ra 7r/11, 8r/3, 11r/11, 25v/07, 38r/07, 54v/03

1.1.1.1.12 +sAk Metinde iki ayrı isme gelerek organ ismi yapmıştır.

bağırsağ < bağır+sak 40r/13

ķursağ < ķur+sak 39r/02

1.1.1.1.13 * +sUz İsimlerden eksiklik, yokluk bildiren olumsuz anlamda sıfatlar yapan ekidir. Metinde Türkçe ve Arapça isimlere gelerek eksiklik, yokluk bildiren olumsuz sıfatlar türetmiştir. Çeşitli çekim eklerinin üzerine getirilerek de kullanılabildiği görülmektedir.

ansuz < an+suz 47v/03

bensüz < ben+süz 47v/10

şusuz < şu+suz 39r/11, 45r/03,07; 54r/10

dilsüz < dil+süz 24v/12, 42r/2

muşahibetinsüz < müşahibetin + süz 7r/4

‘akılsuzluķdan < ‘akıl+suz 53r/01

mu‘āvenetüñsüz < mu‘āvenetüñ + süz 42r/7

ta‘āmsuz < ta‘ām+suz 33r/07

1.1.1.2 İsimden Fiil Yapan Ekler

1.1.1.2.1 +A- İsimlere gelerek hem geçişli hem de geçişsiz fiiller türetmeye yarar. Metinde iki ayrı isme gelerek geçişli fiiller türetmiştir.

oyna- < oyun +a- 43r/13

dile- < dil+e- 55r/04

1.1.1.2.2 +At- İsimlere gelerek fiil türetir. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve burada da isme gelerek geçişli fiil türetmiştir.

gözet- < göz+et- 20r/03

1.1.1.2.3 +IA- İsimlerden hem geçişli hem de geçişsiz fiil türetebilen işlek bir ekidir. Metinde aşağıda gösterilen örneklerde isimlere gelerek çeşitli fiiller türetmiştir.

ağla- < yığ+la- 50r/08, 29r/09

añla- < aň+la- 49v/12

bağışla-< bahş+la- 57v/07

bağla-< bağ+la- 6v/01, 8r/08, 11v/04, 13; 14v/11, 23r/04, 05; 28r/07, 33v/01, 35r/03, 54v/13, 58r/01

başla-< baş + la- 8r/10, 8v/01, 18v/02, 20v/13, 33v/11, 38r/10, 49v/13, 56v/09

boğazla-< boğaz+la- 38v/01, 38v/02

dağla- < dağ+la- 36r/02, 38v/11

eyle- < *ed + le- 2v/05, 3r/13, 3v/08, 4r/03, 4v/12, 5r/11, 5v/09, 6r/13, 7v/9, 8v/12, 11r/10, 11, 11v/03, 10; 12r/3, 04, 08; 12v/03, 12, 13r/01,03, 04, 06, 10; 13v/06, 15r/04, 15v/03, 06, 08, 09, 10; 16r/02, 03, 05, 07; 16v/06, 07; 17r/06, 09, 17v/12, 18r/08, 09, 13; 18v/01, 08, 12; 19r/03, 07, 08; 19v/03, 07; 20r/02, 05, 09, 13; 20v/04, 21r/09, 11, 12; 21v/01, 04, 05,13; 22v/07 23v/08, 24v/07, 08; 25r/05, 07, 09; 25v/01, 26r/06, 07, 09; 26v/05,09, 10; 28v/01, 02; 29r/02, 04, 10, 12; 29v/02; 30r/04, 06, 07/10; 31r/01, 31v/02, 04, 06, 13, 32r/04, 06 ,12, 32v/07, 33r/10, 11; 33v/09, 34r/02, 04, 11; 34v/01, 07; 35v/10, 12; 36r/03, 05; 36v/01,10; 37r/08, 12; 37v/01, 09; 38r/01, 03, 04, 05; 38v/06, 39r/10, 11; 39v/05, 13 40r/06, 13; 40v/08, 09; 41r/03, 41v/01, 42v/09, 10; 43r/02, 43v/11, 44r/10, 45v/04, 10; 46r/06, 47v/06, 48v/03, 49v/11, 50v/03, 51r/02, 10; 51v/01, 02; 52r/03, 04; 54r/05, 13; 55r/08, 57r/05, 57v/05, 13; 58r/03, 04, 10, 12, 13

gizle- < giz+le- 21r/08, 38r/10

gözle- < göz+le- 15r/06, 25r/11, 48r/10

ışmarla- < ışmar+la- 35r/06, 40r/01

işle- < iş+le- 36r/10

tağla- < tağ+la- 30v/04

söyle- < söz + le- 6r/09, 6v/06, 7r/06, 8r/10, 8v/01, 02; 8v/10, 9r/11, 12v/08, 09; 13r/04, 45v/02, 46r/08, 11, 12; 46v/01, 49r/12, 50r/11, 51r/02, 53v/09, 57v/11, 58r/01

uğurla- < uğur+la- 26r/04, 34r/09

1.1.1.2.4 +lAn Bu eki +lA- isimden fiil yapım ekinin -n- çatı eki ile genişletilmiş şeklidir. Bu ekle türeyen kelimeler +lA ekiyle kullanılmayan ardından -n ekini de isteyen fiillerdir. Metinde aşağıda gösterildiği gibi Türkçe, Farsça ve Arapça isimlere gelerek filler türetmiştir.

bağlan- < bağ-lan- 38v/10

uğurlan- < uğur-lan- 23v/02, 23v/11

çöplen- < çöp-len-

pāralan- < pare-lan- 22v/09

tezvīclendürmek < tezvīc-len- 44v/7

1.1.1.3 Fiilden İsim Yapan Ekler

1.1.1.3.1 -A Asıl olarak ünlü zarf-fiil eki olmasına rağmen bazı kök ve gövdelerle kalıplaşmış biçimde kullanılmıştır. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve kalıplaşmış isim meydana getirmiştir.

göre < gör-e 19v/07

1.1.1.3.2 -AgAn Fiilin anlattığı hareketin sürekli, her zaman gerçekleştiğini anlatan kelimeler türetmeye yarar. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve burada da sıfat türetmiştir.

kaçaganlardur < kaç-ağan 7v/06

1.1.1.3.3 -GUn Fiillere gelerek isim türetir. Metinde tek bir örneğine rastlanmış ve burada da fiile gelerek kalıplaşmış isim türetmiştir. Bu ek, içinde edilgenlik anlamı da barındırmaktadır. Burada “yorulmuş” anlamını vermektedir.

yorgun < yor-ğun 20r/01

1.1.1.3.4 -(y)IcI Çok işlek bir fiilden isim yapma ekidir. Fiillerin gerçekleştircilerini gösterir. Metinde sadece bir örneğe rastlanmış ve meslek ismi türetmiştir.

odun kesici < kes-ici 19v/13

1.1.1.3.5 -I Fiillerden somut isimler türetir. Metinde üç ayrı fiile gelerek somut isimler türetmiştir.

ayru < ayr-u 56r/07

tolu < tolu-u 12r/6

korğu < kork-u 21r/12, 38r/13

1.1.1.3.6 -(A)k Çok işlek olmayan ve benzerlik ifade eden bir ektir. Metinde tek bir yerde geçmekte, fiile gelerek mesafe ifade eden isim türetmiştir.

uzak < uza+k 28r/11

1.1.1.3.7 -(U)k Sıfat türeten bu ek, metinde bir örnekte görülmektedir ve “daha çok” anlamına gelen ‘artuk’ sıfatını türetmiştir.

artuk < art-(u)k 33r/01, 33r/03

1.1.1.3.8 -(D)n Fiillerden çeşitli sıfat ya da ad nitelikli sözcükler türeten bu ek, metinde iki örnekte görülmektedir.

şatun < şat-(u)n 7r/10,13v/02, 23r/10, 33r/01, 35v/13, 39r/13, 40r/02, 05; 52r/02, 54r/11

yakın < yaq-(ı)n 17r/04, 20r/11, 24r/07, 25r/01, 34r/11, 47v/04, 51v/04 yer zarfı türetmiştir.

1.1.3.9 -r Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve sıfat türetmiştir.

beşzer < beşze-r 37v/12, 50v/08

1.1.1.3.10 -sX Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve nesne ismi türetmiştir.

giysü < giy-esü 41r/04, 41v/13, 42v/05, 09

1.1.1.3.11 -sXz Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve sıfat türetmiştir.

gereksiz < gerek -siz 43r/04

1.1.1.3.12 -U Fiillere gelerek isim türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve yön bildiren isim türetmiştir.

gerü < ger-ü 19r/11

1.1.1.4 Fiilden Fiil Yapan Ekler

1.1.1.4.1 -Ar- Fiillere gelerek hem geçişli hem de geçişsiz fiiller türetir. Metinde sadece bir örneğine rastlanmış ve fiilden fiil türetmiştir

kıopardı < kıop-ar- 31v/07

1.1.1.4.2 -(I)l- Fiilden Fiil Yapan Edilgenlik eki. Metinde aşağıdaki dört örneğe rastlanmış ve edilgen fiil türetmiştir.

açıl- < aç-(ı)l- 23v/01

kesil- < kes-(i)l- 31v/10

ayrıl- < ayr-(ı)l-10r/08

yıkıl- < yık-(ı)l- 45r/11

1.1.1.4.3 -(I)r- Fiilden fiil yapar. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve fiilden fiil türetmiştir.

artur- < art-(u)r- 23r/01, 49r/05

geçürmek < geç-(ü)r- 65r/9

segirtmegde < seg-(i)r- 7r/10, 8r/9, 18v/3

1.1.1.4.4 -(I)ş- Fiilden fiil yapan dönüşlülük Eki. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve dönüşlülük ifade eden fiiller türetmiştir.

buluş- < bul-(ı)ş- 48r/08

buluş- < bul-(u)ş- 45r/03, 45r/10

tolaş- < tolaş- 30r/11, 42v/05

şorış- < şor-(ı)ş- 40r/03

yetiş- < yet-(i)ş- 14v/8

yëtüş- < yët +(ü)ş- 4r/13, 57v/06

1.1.1.4.5 -dUr- Fiilden Fiil Yapan Ettirgenlik Eki. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve ettirgenlik fiilleri türetmiştir.

bindir- < bin-dir- 7v/06, 9r/4

boğdır- < boğ-dır- 21r/12

döndür < dön-dür-13v/08

döktür- < dök-tür-18v/03

indir- < in-dir- 39v/04

karışdur- < karış -dur- 55r/2

kızdur- < kız-dur- 36r/02

ķondur- < ķon-dur- 9r/07, 46v/08

ëtdür- < ët - dür- 11r/1, 33r/9, 54v/13, 55v/5

toldur- < tol-dur- 20v/03

tezvīclendür < tezvīclen-dür- 44v/7

uyandur- < uyan-dur-15v/04

yëtişdür- < yëtiş-dür- 57r/2

1.1.1.4.6 -Ir- Fiilden Fiil Yapan Ettirgenlik Eki. Metinde tek bir örnekte geçmekmiş ve ettirgenlik fiili türetmiştir.

geçür- < geç-ür- 31v/10, 54r/10, 56r/09, 58r/04

1.1.1.4.7 -In Fiilden Fiil Yapan Edilgenlik Eki. Metinde aşağıdaki örneklere rastlanmış ve edilgen fiiller türetmiştir.

alınmış < al-(ı)n- 13v/2

bulınalardı < bul-(ı)n 7v/10

bulun- < bul-(u)n- 10v/08, 8v/12

bilin- < bil-(i)n- 26v/04

gçin- < gç-(i)n- 33r/07

olınmış < ol-(ı)n- 3v/13, 42v/7

tolan- < tola-n- 38r/08

uzanmış < uza-n- 20v/13

edin- < et-(i)n- 35v/10, 23v/5

grinr < gr-(i)n- 5v/10

oluna < ol-u(n)- 16v/11

rtin- < ört-(i)n- 8r/03

uzan- < uza-n- 20v/13

1.1.1.4.8 Fiilden fiil yapan -t- ettirgenlik eki. Metinde aşağıdaki dört rneğe rastlanmış ve ettirgenlik fiilleri tretmiştir.

tonat- < tona-t- 15v/08

*gret- < gre-t-17r/06, 27r/13

Segirtmegde < segir-t 7r/10

uzat- < uza-t 24r/09, 31v/05, 55r/10

İKİNCİ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

2v

(1) Hikâyet-i Latîfe-i ‘Ucube-i Maḥcûbe-i Zârîfe

(2) ḥamd-u bî-ḥad ol Ḥudâ-yı zû'l-Celâl-ı ber-kemâl lâ-yezâle ki vücûd-ı âdemi ki eşref-i cemî‘i mevcûdât-dur mir’ât-ı (3) mükevvenât kıldı ve her şey’i ki taht-ı ḥilkatdadur ‘ulâdan tâ şerâya degin cibellet-i beşeriyetde merkûz (4) kıldı ta zât-ı kevni nümâ-yı insânı bir âyine-yi maşḡûl oldu ki zevi’l-‘uḡûl oldu ki zevi’l-‘uḡûl (5) nazâr-ı başîretile mecmû‘a-yı fîrâta kevneyni anda müşâhede eyleye nitekim Ḥaḡḡ ta‘âlâ buyurur *senurihim* (6) *âyâtina fi’l-âfâki ve fî enfusihim*¹ pes ber-muḡtezâ-yı ḥikmet ba‘zî âdemi ba‘zından güzîde (7) kıldı ve daḡı envâ‘-ı a‘ṡâfi ve eşnâf-ı eltâfila müşerref ve maḡsûs kıldı nitekim Ḥaḡḡ ta‘âlâ (8) buyurur *ve rafa‘na ba‘zahum favka ba‘zin deracâtin*² ve kendü evliyâsını mezîd-i kerâmetile (9) kâffe-yi ḡalktan mümtâz kıldı ve kendünün ḡacb-i celâlında bunları mestûr kıldı nitekim (10) buyurur *evliyâ‘i tahte kıbabi la ya‘rifuhum aḡadun ḡayri* ve enbiyâ ‘aleyhi’s-selâm ki sâkinân-ı (11) serâ perde-yi ‘işmet ve ḡavâşş-ı ḡazret-i ḡurbet-dürürler rûtbe-yi risâletile ve menzilet-i nübüvvetile müşerref (12) kıldı ve ḡazâyir-i ḡurb-ı ḡuddüsedde ve merâḡil-i maḡabbet-i ünsde her birine maḡâm-ı ‘âlî ve derece-yi refî‘

3r

(1) erzânî kıldı ve âşâr-ı ḡaḡḡı izḡâr édüp ve rûsûm-ı bâṡılı ihfâ etmek için bunları ḡalka gönderdi (2) ba‘zısına kütüb-ı müdevvenile menşûr vèrdi tâ muḡtezâ-yı fermân-ı ḡaḡḡ üzerine cinni ve insi (3) tarîḡ-i tuḡyândan menhec-i şalâḡa ve câdde-yi felâḡa getüre ve mevhibât-ı nefîse-yi firdevsile (4) ve hedâyât-ı cinân ‘adnıla va‘de vèrüp ve envâ‘-ı ‘uḡûbât-ı derekât ve şiddet-i ‘azâb-ı (5) elîm-i düzahıla va‘îd ederler tâ teblîḡ-i risâletden sonra ḡalkuḡ ḡaḡḡ üzerine ḡücceti olmaya (6) nitekim Ḥaḡḡ ta‘âlâ buyurur *li-ela yekûne lin-nâsi ale’l-lâhi ḡuccetun ba‘der-rusûl*³ pes ol ‘anâsır-ı (7) muṡaḡhara-yı rûsûl ortasından ḡulâşa-yı ḡilkat ve zübde-yi fîrât ḡvâce-i beşer ve şefî‘

¹Fussilet Sûresi, 53. ayet “Kur’an’ın gerçek olduğu kendileri için apaçık belli oluncaya kadar...”

²Zuhruf Sûresi, 32. ayet “...kimini kiminden derecelerle üstün kıldık...”

³Nisâ Sûresi, 165. ayet “...ki insanların peygamberlerden sonra Allah’a karşı tutunacak bir delilleri olmasın!...”

(8) rüz-ı maḥşer kevkib-i evc-i sa‘ādet ve sitāre-yi felek-i hidāyet mübelliğ-i risālet ve māhī-yi (9) zālālet Ebü'l-Kāsim a‘ni Muḥammed Muştāfa şalāvātu'l-lāh ‘aleyhi üründüledi ve merātib-i ‘izz-i devlet (10) ve menāzil-i şeref-i kurbet ve maḥabbet ve ‘ulüvv-i maḳāmāt ve farṭ-ı kerāmāt ve zuhūr-ı ‘acāyib-i mu‘cizāt (11) ki ṭakat-ı insāniyyeye ḥadd-i imkān ola müyesser kıldı Ḥaḳḳ ta‘ālā buyurur ve *kane faż’l-lāhi* (12) ‘*aleyke azāmen*⁴ çehār yārī ve güzide-i sāyir-i aşḫāb-ı kulüb maḥall-i ḥilāfet-i Ahmedī’de naşb (13) eyledi ve her birisine derece-yi ‘ālī ve manşib-ı refi‘i erzanī kıldı emirü’l-mü’mīni Ebi Bekr’e

3v

(1) maḳ‘ad-i şıdḳda emanetile efzaliyet vèrdi ve emirü’lmü’mīnīn ‘Ömer dār-ı mülk-i dīnde kesret-i şalābet (2) ve nihāyet-i ‘adāletile imāret vèrdi ve emirü’l mü’mīnīn ‘Oşman’a kitāb-ḥāne-i ‘ilmi’l-hīde tilā (3) vet-i Ḳur‘ān-ı ‘azīm ve farṭ-ı ḥayāyıla kerāmet vèrdi ve emirü’l-mü’mīnīn ‘Ali’ye maḳām-ı rücūliyyetde (4) intiḳamıla şecā‘at vèrdi ve şad mezār tuḥef-i taḥiyyāt ravza-yı muḳaddes ve merḳad-i mübarek a‘ni (5) ḥ^vāce-yi kā’ināt ve server-i mevcūdāt Muḥammed Muştāfa üzerine olsun ‘aleyhi efzālū’ş-şalāvāt ve ekmeli’(6) t-taḥiyyāt ve Ḥaḳḳ ta‘ala celle zikrühü ḥazretini tenziye ve taḳdīs édüp ve seyyid-i rüsül Muḥammed Muştāfa’ya dürüd (7) taḥiyyet étmekden şonra bu mecmū‘anun sebep-i te’lifine şuru‘ édüp az‘afu ḥalku’l-lāh ve a‘cez ‘ibādihi (8) seyyid-i Ahmedīn Ḥasan Bālī ‘afıyyu’l-lāhi ma‘aşihima e’ş-şehīr bi’ş-şıdḳi éydür diledüm ki bir mecmu‘a eylemege mevā (9) ‘ız ve ḥikemi mutazammın ve emsal ve ḥikāyātı müştemil olup tevāriḥ-i mülükdan ve aḥbar-ı müteḳaddimīnden (10) muḥbir ola ve ḥavāşş ve ‘avām-ı ‘ālem andan behremend olup mülük ve selāṭīn anuḡ istima‘ından (11) maḥzuz olalar bu sevdāda esb-i te‘emmül ve fikret-süvar olup eṭrāf-ı ‘ālem ma‘rifeti geşt édüp (12) kütüb-ü meşāyih ve devāvīn-i ‘acemi tettebbu‘ édüp ba‘zını nā-müsta‘mel ve ba‘zını müterecem buldum bu esnada (13) ittifaḳ bir kitab elüme girdi fāsīḫü’l-‘ibāre ve belīgü’r-rivāyet dokuz bāb üzerine tertib olınmış

4r

(1) ve her bābda fevāyid-i bī-ḥadd. ve letā’if-i bī-‘ad, münderic olınmış. ve ‘ucūbe u maḥcūbe dēyü ad vèrilmiş ve ol me‘āni ki fikr (2) étmışidüm cemī‘isin ol kitābda

⁴ Nisā Süresi, 113. ayet “...sana Allah’ın lütfu gerçekten büyük olmuştur.”

mevcūd buldum ve münasib gördüm ki ol kitābı zebān-ı Pārisi'den Türki'ye tercüme (3) eyleyem pes müdebbir-i 'akl ve müfekkir-i hıredile bu bābda meşveret edüp anlardan rāy-ı bi's-şavāb istimdād etdüm ve 'akl-ı (4) hıred reh-nümā olup cevāb-ı şafı vērüp dēdiler ki bu resme 'amelde ki neticesi şevāb-ı cemil-i uhrevīdür lā-büddür ki (5) cānib-i dünyāyı daħı mu'aṭṭal ḳomıyasın sünnet-i müteḳaddimān üzerine bina'-ı kitābı bir şeh-zāde-yi şāhib-i sa'ā (6) detün nām-ı şerifine ḳopasın tā anuḡ yümn-i iḳbāliyle itmāmı müyesser ola ve hem ol ism-i mübarekūḡ şerefiyile bu mecmu'a (7) daħı ḡalk-ı 'ālem ortasında şeref bula çün bu münāzara anlaruḡla vāki' oldı bu za'if daħı éyütdüm ki (8) ol şeh-zāde-yi şāhib-i sa'ādet ki dēdiḡüz bu zamānda şāh-şāh-ı 'ālem ḡamī-yi evlād-ı beni-ādem ḡusrev (9) gibi ḡuşā şehriyār-ı fermān revā şeh-zāde-yi mübarek zıll-i melik-i 'ādil ḡaḡan-ı Süleymān-ı serir Skender-i Cihan Gır (10) semere-yi şecere-yi āli 'Osman sultān 'ālem-şāh bin Sultān Bāyezid ḡan'dur ṭavva[l]-lāhu 'ömrehü ve zāde salṭanatahu āmīn yā mu'in (11) penāh-ı melik-i ālem mīr-i kāmīl ḡudāvend-i cihān sultān-ı ādil pes ben za'if-i du'ā-gūy-ı naḡif ol (12) şeh-zāde-yi cihān-girūḡ ifrāṭıla hevā-dārı olduḡumdan bu mecmu'ayı anuḡ nām-ı şerifine yazdum tā ki (13) şeref-i muṭāla'asına yetüştükde çün maḡall-i ḡabūlda vāki' ola ümīzdür ki ol şāh-ı cihān muṭa'uḡ

4v

(1) nazar-ı 'ināyetiyile manzūr ve 'avāṭif-ı ḡusrev enīsiyile ma'tūf olam ve bu mecmu'aya ben daħı 'ucūbe ü maḡcūbe dēyü ad (2) vērüdüm va'l-lāhu'l-muvaffıḡ ve'l-müste'ān āḡāz-ı dāsītān-ı 'ucūbe ü maḡcūbe mellāḡān-ı biḡār-ı aḡbār ve seyyā (3) ḡān-ı diyār-ı esrār şöyle ḡikāyet ve böyle rivāyet etmişlerdür ki zamān-ı aḡdemde ve Şehr-i 'Acem'de nesl-i cemden (4) bir pādişāh varıdı umūr-ı memleketde bī-hemāl idi ve ḡānūn-ı salṭanatda ber-kemāl idi ve memleketi bī-ḡadd ve leşkeri (5) bī-'ad melik-i melek-sīret ve pādişāh-ı āşaf-fikret idi 'adl-ü bezlde enūş-ı revān 'ilm-i ḡikmetde Loḡmān (6) ve Sülymān-ı ba-ḡātem idi anuḡ adına Semmāḡ dērler idi ve anuḡ tab'ı lafit-i ḡūb-ruy ve cūd-ı müy ḡoş- (7) ḡuy ve semen-būy peri-peyker ve melek manzar ve māh-i ṭal'at ve ḡurşīd-şūret serv-reftār şīrin-ḡüftār (8) ḡül-endām ve dil-ārām dil-rübālara māyil ve her zaman dil-i sāfī anlaruḡ muḡarenetine sāyil ve muşāḡabet-i (9) ṭab'-ı selimine münāsib vāki' olmuşıdı ve bir laḡza anlaruḡ müvanesetinden ḡālī olmazıdı ittifaḡ bir ḡün (10) ṭaraf-ı Rūm ve Mışır'dan bir bāzırgān ḡayli ḡulām-ı şāhib-

i cemāl ve bī-nihāye meta‘-ı ba-kıymet ve cevāhir-i (11) bā-ğadr ü bahā ve keşret-i etbā‘ u eşyā‘yla ol şehre geldi çün Şāh-ı Semmāh anuñ kudūmından (12) haber-dār oldu kendi haşekilerinden birkaç kimseye emr eyledi vardılar bāzırgānı meclis-i şāha da‘vet (13) étdiler ve h^vāce dañı nice hediyeler alup der-gāh-ı şāha yüz tutup ‘atebe-yi bārigāh-ı cihān-penāha baş koyup

5r

(1) du‘ā u şena édüp yer gösterdiler oturdı melik dañı h^vāce terğīb-i husrevānıyla rağbet ve mülāyimet-i (2) şāhānıyla nüvaht étdükden sonra dedi ki ey h^vāce senüñ katunında bizim maşşudumuz oldur ki gül-endām ve (3) dil-ārām zuhre-cebīn ve hurşid-şal‘at kenīzeklerün-den getüresin görevüz göñlümüz murādınca olursa (4) alavuz dedi bāzırgān zemīn-pūs édüp her neye ki mālīkem şāhuñ huzurında hazır édeyin déyüp (5) ne deñlü kenīzekileri varısa getürüp şāhuñ nazarına ‘arz eyledi şāh bu cümleye nazar eyledi hiç birisi münā (6) sib ve muvāfıķ düşmedi melik buyurdı ki biz mücerred hüsni-i şürete iltifāt étmezüz bilün bir mecmu‘a isterüz ki (7) hüsni-i şüret ve luğf-ı süret anda müzeyyen ve zarāfetde leğāfetde tarāvetde halāvetde kıyāsetde firā (8) setde mu‘ayyen ve rüda būda hūda mūda bī-nağır-i ‘ālem ola dedi bāzırgān cevāb verüp (9) dedi ki Hağğ ta‘ālā cāh-ı şāhı mü‘ebbed kılsun ancılayın mağlūb-ı merğūb ki şāh taleb éder felek-i ba-rıf‘at (10) bu deñlü irtifā‘ıla her şeb u rüz hezār çeşmile ‘ālemi tama[m] éder müteğassirdür ki ancılayın nāzenīne nazar (11) eyleye ben kim olam ki melik huzurunda anuñ gibi dil-firīb-i ‘ālemden nişān vèrem bu evşāfıla (12) mevsūf kimseneyi ben ne gördüm ve ne eşitdüm meger Şehr-i Mışır‘da harem-i ‘azizde iki kenīz-i bā-temiz ki (13) hüsni-i şüret ile ma‘rūf ve farğ-ı fıñnatile mavsūf ve çün āfıtāb-ı māh-i ‘ālemde meşhūr ve tarā

5v

(1) vet ve halāvetde yegāne dürürler ve çün mükāleme ve mufāvāzaya gireler hezār şehabān haşşān anlarıñ münā (2) zarasında ‘āciz olalar ve çün hikāyāt u rivāyāt tağrır édeler büleğā ü fuşāhā-yı cihān anlarıñ (3) nağiresinde kāşır olalar ve ‘azizin çerāğ-ı çeşmi anlarıñ rüy-ı pür-nūruyla rüşen ve hücre-yi (4) hāşşı ol gül çeherleriyle gülşen dürür rüzigārını anlarıñ müvānesetiyile geçürür ve bir lağza anlarıñ mücālesetinden (5) hālī olmaz ve anlara ‘Ucūbe ü Mağcūbe déyü ad vermişler Melik Semmāh çünki

‘Ucūbe ü Maḥcūbe’nün evşāf-ı ḥamīdesini (6) tafşīlile eşitdi yüz can ve dilile ‘aşık olup heves étdi ki anlaruñıla muḥtalif ve mūnis ola şöyle ki (7) bir laḫza anlaruñ zikrinden ḥālī olmazdı ve kendünüñ muḥarribleriyle dāyım anlaruñ zikrini tekrār éderidi (8) nitekim dēmişlerdür *men aḥabbe şey’an ekşre zikrehu*⁵ bir gün vezīr-i ḥaşşına éyitdi bu maḫşūduñ taḫşīlin (9) tedbīr eyle ki vişāl-ı ‘Ucūbe ü Maḥcūbe benüm bir laḫza ḫatırumdan ğāyib olmaz egerçi bunları ḥarem-i ‘azīz (10) den çıkarmak muḥāl ve müsteb‘ad görinür lākin her bābda ceḥd mu‘teberdür vezīr cevāb vērüp (11) dēdi ki bu maḫşūda mekr ü ḥīleden ğayrı nesneyile ḳādir olunmaz zīra ki ḫizāne-i ‘ālemi cem’ édüp (12) anlara kıymet için ‘azīze ‘arz olunurısa anlaruñ bir kılin vērmege imkān olmaya ve ‘Ucūbe-yi Maḥcūbe’yi (13) bu ḳadar zekā ve fitnat ve kıyāsetile aldamaḫ daḫı müyesser degildür hemān bu mühimmüñ itmāmında bir mekkār ve muḥīl

6r

(1) gerekdür ki bediḫe-yi ‘aḳl ve netīce-yi rāy-ı şāyibile bu işi tamām éde ve ben bendenüñ bir dōstı vardır adına (2) Ṭayfur dērler bir civān-ı ḫūb ve bir merd-i merğūbdur ṭab‘-ı mevzūn ve ṭālī‘-i meymūndur ve hem baña müte‘allik (3) civāndur rub‘-ı meskūmı geşt étmişdür ve envā‘-ı ‘ulūm ḥāşıl étmişdür şöyle ki uşul ve fiḫ ve ḫilāfi (4) ve kelām ve ḫikmet ve nice zebān-ı muḫtelife ögrenmişdür bu ‘amel anuñ gibi ‘aḳile layıḳdur eger ihzāz éylemeyüp (5) ḳabul éderse bu maḫşūduñ ḫuşulı müyesser ola melik derḫal Ṭayfur’ı gertürmege ādem gönderdi (6) Ṭayfur çün şāḫın ḫuzūruna geldi ḫidmet ve zemān-būs édüp derḫal bedīḫ-i medḫ-i (7) şāḫ için bir ḳaşide nazm édüp ve ba‘zı kelimāt-ı menşūre neşrèyledi ve şarā‘t-ı ḫüsn-i edeb (8) ve rüsüm-ı bendegi yerine getürdi Melik Semmāḫ Ṭayfur’a mūrā‘āt ve ikrām-ı tam gösterdükden sonra ḫikāyet-i (9) ‘Ucūbe ü Maḫcūbe’yi yād édüp ve anlaruñ vuşlatına rağbeti olduĝını söyledi ve buyurdi ki ey Ṭayfur (10) senüñ zekā ü fitnatuñ ve kıyāset ü firāsetüñ benüm ḳatında müteyaḳḳundur ve bu maḫşūduñ taḫşilinde (11) senüñ ḫiyel-i maşlahat-āmiz ve rāy-ı şavābuña muḫtacam niteki dēmişlerdür *ersil ḫekāmen ve lā tavşih*⁶ hemān ‘azm-i (12) diyār-ı Mısr édüp ‘aḳl-ı bā-temizle ḫired-dānlık édüp her ne ṭarīḳile el vērürse ol iki nāzenīn-i dil-cū (13) ları bu ‘aşık-ı dil-dādeye vaşl étmege çāre eyle Ṭayfur baş ‘ubūdiyyet maḳamında ḳoyup

⁵ Arapça söz “biri bir şeyi severse ondan çok bahseder.”

⁶ Arapça şiir mısrası “bir bilge gönder ve ona tavsiyede bulunma”

6v

(1) kemer-i inkıyâdı bêline bağlayup rağbet-i şâdık ve himmet-i ‘âli ile bu işün taḥşîline yüz tıtdı Melik Semmâh (2) buyurdu niçe esb ü ester ḥâzır édüp ‘envâ’-ı emti‘a ve aḳmişe tertîb édüp ve nuḳûd-ı vâfir i‘tâ’ (3) édüp Ṭayfur’ı taraf-ı Mısr’a gönderdiler çün ki Mısr’a yêtişdi tüccâr ‘âdeti üzerine bir kârbân- (4) sarâyda ḳondı bir niçe vaḳt âsayiş édüp râḫat olduḳdan sonra şehri geşt édüp her gün (5) bir tarafı seyr-ü temâşâ édüp her sınıf merdümıla ihtilâṭ étmege âgâz étđi ve her ṭayifenün fehm-i miḳdârınca (6) kelimât-ı lezîz söyleyüp her ḳavmuḅ mizâcına muvâfiḳ mizâc édüp éyledi şöyle ki ḥavâşş ve ‘avâm can u (7) dille aḅa maḫabbet édüp meftûn oldılar âḫir-i tab’-ı laṭîf ve luṭf-ı maḫâvir-i Ṭayfur’dan ‘azîz-i Mısr’a ḫaber (8) vêrdiler tâ Ṭayfur’ı maḳâm-ı bezme ve meclis-i ‘ıyşâ ḫâzır éyledi Ṭayfur ḳurbet-i ‘azîze mecâl buldı ‘ale’-l-fevr (9) ol deḅlü ḫikâyet-i laṭîf ve ‘eş‘âr-ı ṭarab-engîze ve oḳıdı ki ‘azîz-i Mısr ol nuṭḳuḅ lezzet ve ḫalâve (10) tinden terk-i muṭrib ṭarab-nâḳ édüp ol kelâm-ı mevzûnuḅ istimâ’ına meşḅûl oldı ve aḅa kendünün (11) ḫâşş libâslarından ḫil‘at-ı fâḫir iḫsân édüp buyurdu ki dâyim bizüm muşahabetümüzden ḫâli olma tâ ki (12) senün fevâyid-i ‘ulümüḅdan behremend ve muşahabet-i şevḳ-engîzünüḅden maḫşûş olavuz Ṭayfur ‘ale’ (13) l-fevr taḫt-ı ‘azîze baş ḳoyup ve ḫidmet-i zemîn-bûs édüp dêdi ki ḫâzret-i ‘azîzüḅ fermânına muṭî‘

7r

(1) ve ḫidmetine cân ve dilile ḳâyim olup âsitinâne-yi devletine yüz sürmeye mülâzemet édelüm ve bu ṭarîḳ (2) üzerine her şeb ü rûz ‘azîzüḅ ḫidmetine mülâzemet édüp muşahabete meşḅûl oldılar ve ihtilâṭı (3) bir dereceye iletdiler ki ‘azîz-i Mısr’ı kendünün ḫünerlerine maḅrûr étđi şöyle ki bir laḫza ve bir sâ‘at (4) anuḅ muşahibetinsüz şabr u ḳarâr étmezidi âḫir şöyle ki olurlar ḫarem-i ḫâşşı ‘azîze yol buldı (5) ve vaḳtı ki ‘Ucûbe ü Maḫcûbe birbiyile mu‘âşeret édüp ‘azîz ḫuzurunda kelimât-i müvecceḅ ve ‘ibârât-ı (6) laṭife ile nûkteler ki söylerleridi Ṭayfur anlarıḅ her birine ḫikâyet-i pakîze ve ‘iş‘âr-ı bedî‘yile müfâ (7) vaza éderidi ve ‘azîz-i Mısr ḫuzurunda edeb-i ri‘âyet édüp ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’ye arḳa vêrüp (8) oturdu ve güşe-yi çeşmiyle anlara mültefit olmazıdı çün bir müddet bu ṭarîḳile ‘ubûdiyyet (9) resmine iḳâmet étđi pes başîret-i te‘emmülile ve kâr-ı ḫileyile yüz tıutup ol fikr ki ḫâṭırında varıdı (10) tekâsül éylemeyüp şurû‘ étđi ve iki üştür-ı bād-pa şatun aldı ki segirtmegde

bād-ı şabādan sebkat eder (11) leridi ve şehirden taşra on fersah miğdarı yerde bir kārban-sarāy bulup kendünün mu‘temed (12) lerinden bir kimseneyi ol kārban-sarāyda kodı ve ol iki üstür-ı dīv-peykeri ol kārban-sarāyda (13) günde bir vaqt bir miğdar ‘alef vērüp yine şehre getirürdi ve ayaklarına muhkem bend ururdi

7v

(1) bu tarīkile her gün ‘alef vaqtında ol kārban-sarāya iltüp ‘alef vērüp yine şehre getirüp (2) ayaklarına bend ururdi kat‘en şehirde ‘alef vërmezlerdi bir niçe gün bu resm üzerine müdā (3) vemet etdi tā ki üstürler şöyle hūy edindiler ki kaçan Tayfur ayaklarından bendlerin götürse (4) hemān ayak götürüp ol kārban-sarāydan yaña revān olup tarafetü’l-‘ayn içinde anda (5) yetişürlerdi pes Tayfur kendünün mu‘temedine bir gün dedi ki ticāret için iki hūb-rūy kenīzek (6) şatun aldum amma kaçaganlardur anları bu develere bindirüp saña göndersem gerekdür ihtiyat-ı tammıla (7) anları bend edüp benüm gelmeme mütevaqqıf olasin ve ol bād-pāları yine şehre getürdi ve ‘ādet-i (8) kadīm üzerine ayaklarına bend urdi tā ‘alef vaqtına degin anları kodı ve bir müddet taħammül etdi (9) tā ki ol üstürlere açlık galebe etdi bī-ķarār oldılar şöyle ki eger bendden halāş olsalar tarafetü’ (10) l-‘ayn içinde ol kārban-sarāyda bulınalardı Tayfur fırsat gözedürdi gördi bir gün (11) ‘aziz şikār kaşdına süvār olup ‘azm-i şahrā edüp gitti Tayfur heman ol bād-pāları hāzır (12) edüp harem-i hāşş-ı ‘azīze gelüp ‘Ucūbe ü Maħcūbe’ye eyitdi ki ‘aziz fulan bağda esbāb-ı bezmi āreste (13) edüp ‘ıyş u tarab etmek için oturmuşdur ve sizlere muntazırdur ve baña ziyād i‘timādı olduğundan

8r

(1) sizi taleb etmege gönderdi emre itā‘at gerekdür tā mühimm-i melik fevt olmaya dedi ‘Ucūbe ü Maħcūbe (2) çün anı muķarreb-i ‘aziz bildiler lā-büdd emre inķıyād gösterdiler gitmege rāzī oldılar ve bī-tevaqquf (3) çadır örtinüp hucre-‘i hāşşdan taşra çıkdılar pes Tayfur ol iki perī-zād u meh-peykerleri ol (4) iki üstür-ı dīv-reng ve bād-pāy-ı āhenge süvār kıldı şalıvèrdi ol bād-pāları şol kafesden (5) uçmuş kuşlar gibi yerlerinden şıçrayup harāret-i cu’ile kaşdı-ı ‘alef edüp bir laħzada yine ol (6) kārban-sarāya yetişdiler ‘Ucūbe ü Maħcūbe’yi mu‘temed-i Tayfur’a ‘arz etdiler mu‘temed-i Tayfur ol iki (7) kenīzeki ber-mūceb-i vaşıyyeti muhkem bend etdi ve muntazır-ı Tayfur olup oturdi çün ‘aziz şikār- (8) dan dönüp yine sarāyına geldi Tayfur ‘ādet-i

ḳadīm üzerine kemer-i ḫidmeti bêline bağlayup ‘azîzün (9) rikâbına segirdüp fasâhât ve belâgata girüp ve nâzûk efsânelere âgâz êdüp mezâḫik (10) söylemege başladı ve ‘azîzün ol kelimâtdan inbisât u neşâtı ziyâde olup buyurdi ki (11) ‘Ucûbe ü Maḫcûbe gelsünler senün bu nüktelerünge cevâb vêrsünler niçe ki ḫâşş ḫücrelerde taleb êylediler (12) ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’den kimsene nişân vêrmedi bu ḫâdişenün ta‘cübünden ‘azîzün ḫâlî mütebeddil oldı (13) ve kendüden geçüp anlarun söz ü firâkıyla nâle ü efgân-ı âsumâna yêtişdi Tayfur çün hüzn ü

8v

(1) bükâ ü nevḫayı ‘azîz gördi kendüyi ḡam-gîn şüret kılub rıfḳ u te’enyile nerm nerm söylemege başladı (2) her nev‘den ol deḡlü kelimât söyledi ki ‘azîzün âḫ figânı bir miḡdâr sâkin oldı ve êyitdi ‘ömr ü (3) devlet-i melik bâḳi olsun ‘Ucûbe ü Maḫcûbe egerçi iki kenîzek-i bî-nazirleridi amma kim bilür ki za‘if-i (4) enûşe bunları ne resme mekr ü ḫileyile mübtelâ ḳıldı ki bunun gibi fi‘ile cür’et êdüp senün gibi pâdişâ (5) ḫuḡ ḫidmetinden cüdâ olmaḡı revâ gördiler nitekim şâḫib-i şer‘ ‘a.m buyurur *innehunne nâḳişât* (6) ‘aklin ‘azîz êyitdi ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’den bu ḳadar firâset ve kiyâset ile bu resme ḫıyânet şâdır (7) olmaḡ mevcû[d] degil idi meger yaramaz muşâḫib sözine uyup anun ḫitnesine düştiler dâdi Tayfur êyitdi (8) meger ki melik buyurur rastdur likin anlar bu ḳadar fiḫnat ve zekâyıla kimsenün ḫud‘asına aldanmaḡ ḫavr-ı ‘akıldan (9) ḫâricdür amma muḳadderdür ki ‘avratun ḫılḳatı ḫaraf-ı çapdandur ve bunlarda ‘ahd u vefâ ve şıḡ u şafâ olmaz (10) ‘azîzün ḫâḫırı bunlarun zikriyle perîşân olmaḡ lâyıḳ dâḡıldür dâyi şol ḳadar söyledi ki ‘azîze (11) bir pâre sükün ḫâşıl oldı ve Tayfur edâ’-yı mülâzemetde ḳuşûr ḳoymayup ḫidmeti evvelkiden (12) daḫı ziyâde eyledi tâ şol ḫadde degin ki ‘azîz anlarun bulunmasından nevmîz oldı meşâliḫ-i müslimîne (13) ve ḡayra meşḡül oldı Tayfur daḫı bir gün ḫurup ol kârbân-sarâya geldi ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’yi alup

9r

(1) ‘azm-i Diyâr-ı ‘Acem êdüp gitti bir gün gelüp Diyâr-ı ‘Acem’e yêtdi Melik-i Semmâḫ çün ‘Ucûbe ü Maḫcûbe’nün (2) ḳudûmından ḫaberdâr oldı buyurdi tâ sim ü zerden maḫâḳ[ḳ]a iḫzâr êdüp envâ’-ı cevâḫir ile (3) muraşşâ‘ ḳıldılar ve niçe şütür-ı ḫâşşı zer ü ziverile âreste êdüp niçe ḫil‘at-ı fâḫir ve niçe esb-i tâzî Tayfur’a (4)

gönderdi Tayfur ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’yi i‘zāz-ı tamāmıla ol ‘imāreye bindirip ve kendi ol teşrīf-i fāḥir-i meliki (5) geyüp ve esb-i tāzīye süvār olup taraf-ı şehre revān oldu Melik Semmāḥ daḥı emr etdi ki tamām (6) ‘asker süvār olup istiḳbāle çıkdılar Tayfur’ı ve ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’yi ta‘zīmile şehre getürüp devlet-ḥāne-yi (7) şāhiye’de ḳondurdılar andan Tayfur gelüp Şāḥ’uñ elin öpdi Melik Semmāḥ Tayfur’ı cümle memālike nāfiz (8) ḳılup kendünüñ niyābetini anuñ adına muḳarrar ḳıldı ve daḥı anuñ ta‘zīmi ḥuṣūşında her nesne ki ḥadd-i imkānda (9) ola nuḳşān ḳoymayup icrā etdi ve andan şonra Melik Semmāḥ vazīfe edindi ki meşālih-i memleketden fārig (10) olduḳdan şonra ‘Ucūbe ü Maḥcūbe birbiyile luṭf-ı mufāvaza edüp her gün bir faşl-ı ḥikāyet-i belīg ve rivāyet-i (11) bedi‘ söyleyeler ve ‘Ucūbe iştiḥādıla bir ḥikāyet irād edüp Maḥcūbe daḥı mi‘raḫ-ı ḥikāyetde ḥāle münāsib (12) cevāb vère ve bu kitāb anlaruñ tevāfiḳ-ı mükāleme ve üslūb-ı münazarası üzere vāḳi‘ olup doḳuz bāb (13) üzere tertīb olundu tā muḥaḳḳikān u mubşirān bu mevā‘ızuñ me‘ānisinde te‘emmül edüp ḥazz-ı mustevfi

9v

(1) ve naşib-i vāfir alalar va’l-lāhu’l-mürşid ve’l-mu‘in (2) *el-bābü’l-evvel* fi-şifati’l-mu’dileti ve’l-inşāf (3) *el-bābü’s-şani* fi-şifati’l-ḥilmi ve’l-vaḳār (4) *el-bābü’s-şālis* fi-iḳāmeti’s-siyāseti ba’de’t-teftişi ve’t-tafaḥḥuş (5) *el-bābü’r-rābi* fi-medḥi’s-şecā’eti ve’r-rücūliyyeti (6) *el-bābü’l-ḥamis* fi-beyanı’s-sahāvati ve’s-semmāḥeti (7) *el-bābü’s-sadis* fi-medḥi’s-şıḳati ve’l-emāneti (8) *el-bābü’s-şāmin* fi-ketmani’s-sırr-i ‘ani’n-nisveti (9) *el-bābü’s-sābi* fi-meni’i’s-şirki ve’l-ḥasedi (10) *el-bābi’t-tāsi* fi’t-tecennüb ‘an şuḥbetü’l-eşrāri (11) *el-bābü’l-evvel* fi-şifati’l-mu’dileti ve’l-inşāf (12) çün Şāḥ-ı Semmāḥ taḥt-ı saltanatda ḳayim olup rüsüm-ı ḥükümeti iḳāmet eyledi andan şonra (13) yine ḥücre-yi ḥaşşına gelüp murādāt-ı nefse meşḡul oldu ve ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’nüñ mükāleme ve müḥādesesinden

10r

(1) maḥzūz olup şordı ki ne nesnedür ki sebep-i devām-ı devlet ve mücib-i şebāt-ı ḥişmet ola ve ḳankı (2) ḥaşletdür ki anuñıla memleket mażbūṭ olur ‘Ucūbe eyitdi devlet-i melik muḥalled olsun binā’-yı ḥāne-yi (3) devlet inşāfıla ve serīr-i saltanat ‘adliyle mü’ebbeddür ve dēmişlerdür ki ḥaşāyış-ı mulūkda (4) ‘adilden şerīfden ḥaşlet

yoğdur zirā netīce-yi bereket-i ‘adl-i cihānda şāyi’ ve anuñ semere-yi (5) pür-lezzetinden hāşş u ‘ām muğtenemdür ve mülükdan her kimseye ki mülk-i müstaķīm ve devlet-i pāy-dār gerekdür (6) lābüddür ki k̄ā‘ide-yi inşāfı elden k̄omayup tarīķ-i ‘adle revān olup huzūr ède lābüddür ki (7) ‘adl-i devleti dāyim èder zulm mülki helāk kılur ve bu kelāmuñ şāhidi ol iki şeh-zāde (8) hikāyetidür ki birisi tarīķ-i cevr ü zulme revān olup mülk ü cāndan ayrıldı ve birisi serīr-i ‘adl ü (9) inşāfda muķīm olup mülk-i cihānı taht-ı hükümetinde kıldı Melik Semmāh şordı ki nicedür ol (10) hikāyet ‘Ucūbe dèdi *hikāyet-i ‘ucūbe der ‘adl ü inşāf* nāķilān-ı hikāyet şöyle naķl (11) ètmişlerdür ki iki şeh-zāde bir diyārda hüküm-i ārişile saltanat èdüp etrāf-ı memāliki ber-sebil tesvīd (12) ve münāşafa kısmet ètmişlerdi ve her birisi bir mülk-i taht-ı hükümetinde kılup icra’-ı aħkām èderleridi (13) ve ulu k̄arındaşı hişşesi olan vilāyetde cevr ü zulme iķdām èdüp re‘āyāyı şikenc-i

10v

(1) rence mübtelā kılımışıdı ve küçük k̄arındaşı taraf-ı ‘adl ü inşāfa yüz tutup kendü memleketini farķ-ı ‘adl ve neşr-i (2) inşāfıla ma‘mūr kılımışıdı ve ra‘iyyeti anuñ ‘adl ü inşāfı sāyesinde āsūde olup müreffehi’l-hāl (3) olmuşlarıdı āhīr meliklerine bir hāsm-ı ğālib ve dūşmān-ı k̄āhīr hücūm ètdi zārūri esbāb-ı ceng ve ālāt-ı (4) muhārebe tertīb ètdiler ve ol iki k̄arındaş birbirine mu‘āvenet èdüp dilediler ki leşkere bezl-i (5) emvāl ve a‘aṭā’-ı müvāhibe ile istimālet èdeler nuķūd-ı hāzā’in mecmū‘-i leşkere vefā ètmedi meger ol (6) şehirde bir ğarīb bāzīrgān-ı mütemevvil varıdı ni‘meti vāfir ve mālī bī-endāz idi melik-i zālīm anı (7) getürüp dèdi ki cemī‘ mālınuñ nışfını bize vèr tā ki leşkere nafaķa vérelüm in-şā’-allāh maķşūd (8) hāşıl olup sürūr-ı hāṭır bulunduğdan sonra ol mālī edā’ ètmekde ihtimām gösterile bāzīrgān (9) bu ma‘inden ziyāde vahşet èdüp ebā’ gösterdi bīrāder-i ‘ādil dèdi ki bu resme hāreketi nā-maḥmūd (10) dandur olmaķ gerekdir ki bundan niçe zarar mütevellid olur ve bu diyārdan tüccār munķaṭi’ olup ve rāh-ı (11) mu‘āmelāt mesdūd olur ve memleketde hālel şāyi’ ve zāhīr olur melik-i zālīm bu söze iltifāt ètmeyüp (12) bāzīrgāna ihzār-ı māl için ibrām ètdi bāzīrgān ibā’-ı tam gösterdi melik-i zālīm mübālağa èdüp (13) dèdi ki eger benüm murādum üzerine mālī hāzır getürmezsen senüñ k̄atline emr èdüp cemī‘ memlukātuñı

11r

(1) tārāc êtdürürem dēdi ve tācir gine redd-i kelām-ı şāh için hūccet êtdi melik-i zālīm hışm-nāk olup tıgi bürrān-ı (2) ‘uryān êdüp kaşd-ı bāzırgān êtdi şeh-zāde-yi ‘ādil ortaya girüp kendüyi kılıca karşı tutdı (3) kılıc inüp şeh-zādenün eline tokınıp bir barmağını kesüp yere bıraktı bāri tamām maşakkatıla bāzir (4) gānuş elin alup kendü otağına götürdi ve buyurdi hemīn lahza raht u kumāşuñı bağla bu diyār (5) dan sefer kıl ki hālāş bulasın dēyüp bāzırgānı selāmetile gönderdi pes ol iki karındaş (6) ‘adūya mukābil oldılar hāşmuş ‘askeri çok ve kuvvet-i şevketi ber kemāl idi bir hāmlende şeh-zādeler (7) leşkerinden demār göturdüler şāh-ı zālīmı ol ortalıkda helāk êtdiler şeh-zāde-yi ‘ādil bī-çare o- (8) lup kaçmağa yüz tutdı çün bir niçe menzil kat’ êtdi āhır altında atı saķat olup düşdi der- (9) hāl cāme-yi mülük-āneyi arķasından çıkarıp merke rāzī olup piyāde ve şikeste-dil bir yola (10) düşüp gitdi müddet-i medīd bī-gāne şehirlerde seyāhat eyledi bir gün bir Muhteşem’ün kapusına girdi (11) vech-i kifāf için ihtiyāç ‘arz eyledi bir cemīle kenīzek taşra gelüp hı^vācenün maţbah-ı hā (12) şşından envā’-ı ni‘am ihzār êdüp şeh-zādeye vērđi ve eyitdi her gün kuşlık vaktında kadem (13) -rence kılıp bunda gelürseñ bu nev’ile ni‘met senün vażīfeñ olsun melik-zāde bir niçe gün

11v

(1) bu ‘ādet üzerine vardı carıye cemāl-ı şeh-zādeye ‘āşık olup āşüftesi oldu şeh-zādeye şıdķ-ı (2) diyānet ve haķķ-ı memālīhat dāmen-gīr olup iltimās-ı kenīzek iddā‘at göstermedi kenīzek şeh-zāde (3) kendiye muţī‘ olmaduğını göricek carıyenün kīne ü hıķdı zamīrinde mütemekkīn kılıp endişe eyledi ki (4) bunı vefāya tarīķ-i merhāmeti ber-taraf êdüp bir iş êdine ki cemī‘ ‘ışk-gīrlere ‘ibret ola dēdi (5) çün şeh-zāde ‘ādet-i ma‘rūf üzerine geldi kenīzek hıţab êdüp dēdi ki ey cuvān-merd bu (6) dil-i pür-süzüm senün şemāyil-i mergūbuña māyil olmışdur amma senün takvā u zühdün benüm müvā (7) nesetimden māni‘dir ve benüm bu resme ‘azāb-ı elime tāķatum yokdur şavāb oldur ki saña tūşe için esbāb-ı (8) vāfir hāţır edem alup bir şehre dağı tehvīl edesin tā hem sen dağı meşekķat-i fāķadan kurtılıp ve hem (9) ben ol günāh-ı kebīreye mürtekib olmayam ve yarın ben ol esbābı hāţır edeyin sen gel selāmetile anı (10) kabz eyle ve revāne ol ve yolda anı kendüñe nafaķa edin şeh-zāde bu hālete dönüp maķāmına (11) gitdi kenīzek mekr-ü hīleye meşğül oldu meger ol hı^vāce-yi muhteşemün cümle hāzāyini ol kenīzekün (12) taşarrufında idi derhāl hāzīneye girdi ve ol evün dīvārını

yol tarafından nağb urup deldi ve niçe (13) cāme-yi atlas niçe bedre-yi zer bir boğçaya bağlayup ol evün ortasında kodı ve kendü gūşe-yi ferāğında

12r

(1) oturdı çün ‘ale’s-şabbāh şeh-zāde ol ‘ahd üzerine gine geldi kenizek ilerü gelüp hezār temellük (2) ve mülāyemetile eyitdi ki ol esbābı senün için tertib edüp hāne ortasında komışam tiz var (3) al bu diyārdan riħlet eyle dedı şeh-zāde ğafletile ol hāneye ayak başup boğçaya el urup (4) götürdi kenizek cüst-hāne kapusın muħkem edüp feryād eyledi ki oğrı hāneye nağb urmuş (5) girüp māl u esbāb almış bu feryadı eşidüp hi^vacenün ħademi ve haşemi sağ ve şoldan cem’ (6) olup şeh-zādeyi ol hānede elinde boğça içi tolu kumaş buldılar bī-çare müteħayyir olup bu ‘uğde (7) nün ħallini ğāyet müşkil görüp ağızına mühr-i sükūt urup gerdün-ı kej-revün donlığın mülāħaza (8) edüp ol kenizekүн ħile ü mekrini fikr eyleyüp emr-i ħağğa boyun vērüp tırdı pes bir resm-i (9) düzdān muħkem bend edüp zırb u şetm ü ħağāret ve izān-ı dağıka fevt etmediler bu cümle mezellet (10) ve fazāħatile alup meydān-ı siyāsete gitdiler ki iltüp berdār edeler şeh-zādenün ħātırına bu (11) geldi ki ben efvāh-ı ‘ulemādan eşitmişem ki her kimse ki bir belāya giriftār olsa emirü’l-mü’minin ‘Ali (12) kerrema’l-lāhu vechehü ħazret-i Ĥağğ’a celle zikruhu şefi’ getürse lābüdddür ki ol varṭa-yı sehm-nāk ve mağām-ı (13) helākdan ħalāş ola pes münācāt edüp dedi ki melike ol kimsenenün kerāmatı ħağğı ki rüz-ı ħendeğde

12v

(1) anuğ bir zırb-ı mecmū’ı a’māl-ı ümmet-i Muħammed müsāvidür nitekim şāhib-i şer’ buyur kāle’n-nebiyyü ‘aleyhi’s-selām (2) *zarebetun ‘Ali yevme’l-ħandaki aħbbun ileyye min ‘amāli ummeti yevme’l-ħiyāmeti*⁷ ki ben bī-çāreyi (3) bu mehlekeden sen ħalāş eyle çün zamir-i müniri bu du’āya meşğül oldı. der-ħāl (4) du’ā-yı bā-iħlāş maħall-i icābetde vāki’ olup mağbül oldı ol ħ^vāce ki şāhib-i (5) gencine idi manzaradan temāşā ederidi şeh-zādeyi bu ħālde görüp merħamet etdi emr edüp kendü ħuzūrına (6) getürdiler ve andan sonra şeh-zādeden şordı ki mevlüduğ ve mağāmuğ ne yerdür ve bu diyāra ne vechile (7) düşdün ve bu ħareket-i nā-şāyeste ki saña münāsib degildi niçün etdün şeh-zāde eyitdi eger rast (8) söyleyem baña ğam-ħür olmazsın ve eger

⁷ Hadis-i Şerif “Ali’nin Hendek Günü’ndeki bir kılıç vuruşu Kıyamet Günü’nde benim için ümmetimin amellerinden daha hayırlıdır.”

söylemesem hālüm ma'lūm olmaz dedi Muhteşem eyitdi *kelām-ı rast* (9) *maşlahat am̄z ve kelām-ı kej fitne-enḡz̄*⁸ olur eger sözüñ varısa söyle eşidelüm dedi (10) şeh-zāde hasbı-hālını beyān edüp eyitdi biz iki qarındaşıduk tarīk-i şirketile fulān iklīme (11) hüküm ederidük ben 'adl ü inşāf ile melike revnağ vemişidüm ve ol zulm-ı cevriye re'āyāyı (12) bī-ḥuzūr etmişidi ittifağ melikümüze bir 'adū-yı 'anūd kaşd eyledi ve anuñ şerrini def' etmek için (13) ziyāde mālā muhtac olduk bürāzer-i zālīm bir ğarīb bāzırgānı ḥabs edüp diledi ki nısf-ı mālını

13r

(1) ğazabıla ala tācir mālı edā etmekde mu'ānede eyledi qarındaşım ğazabıla ḥamle etdi tā ol (2) ğarīb-i ğarīki ḥūn ede ben raḥm edüp elümü anuñ tıgine siper kıldum tācire aḥt-ı tıgı (3) andan def' eyleyem ḥiddet-i tıg elime yetišüp bir barmağımı kaḥ' etdi şeh-zāde bu kışşayı (4) söyledi dest-i bī-engüştini aña 'arż eyledi derḥāl ḥ^vāce yerinden turup şeh-zādenüñ (5) ayağına düşdi ve eyitdi benem ol bāzırgān-ı ğarīb ki envā'-ı elḥāf eşnaf-ı a'tāf (6) benüm ḥaqqımda eyledüñ ve benüm cān u mālumu ḥalāş etdin şimdi bu ne ḥāldir ki başuña geldi (7) şeh-zāde eyitdi bu çarḥ-ı kej-rev ve zamāne-yi ğaddār beni ser-i tahtdan pāye-dāre getürdi ve 'ādet-i (8) zamāne hemişe bu resmedür her kimüñ ki dehān-ı murādına sükker-i feraḥ kosa 'aḳabince zaḳḳūm-ı mehmūm (9) vürür ḥikāyet-i sābıķı ve düşmāna mağlūp olup ve qarındaşı helāk olup kendi ğurbete (10) düşdüğini birbir şerḥ eyledi ve carıye ile vāķi' olan aḥvālı daḥı beyān etdi (11) bāzırgān hemān sā'at kenīzeki katl buyurdu şeh-zāde şefi' oldı ve eyitdi egerçi (12) ol benüm cānıma kaşd etdi amma biz nān u nemek ḥaqqını ferāmüş etmeyelüm ve hem 'afv etmek netice-yi (13) 'addür dedi bāzırgān eyitdi vaḳt-ı mücāzāt ve rüz-ı mükāfātdür buyurdı tā libās-ı

13v

(1) melikāne ve tāc-ı muraşşā' ḥāzır kıldılar ve şeh-zādenüñ delķ-i hezār pāresine kisvet-i fāḥırı bedel kıldılar andan (2) şonra dört yüz ğulām-ı Rūmī ki her biri kendü mālıyla şatun alınmış esb u silāḥıyla mülkiyet (3) üzerine şeh-zādenüñ ḥuzūrına getürdi tā ki rūsūm-ı 'ubūdiyetini iḳamet edeler ve ḥazāyin açup (4) emret ki her tecemmül-i esbāb ki mülūka seferde ve ḥazarda gerek olur tertīb etdi çün şarāyıḥ-ı (5)

⁸ Farsça söz "doğru ve uygun söz, kötü ve fitne yaratan söz"

hidmeti yerine getürdi niçe tuhfe-yi girân-māye ve emvāl-ı bî-nihāye alup ol memleketün pādişāhına (6) varup kıssa-yı melik-zādeyi ‘ale’t-tafşīl beyān etdi tā kam‘-ı düşmān için meded eyleye melik (7) dağı on biñ merd-i āhen-pūş ve pür-cūş ve bā-hurūş vèrdi ki meger her biri ceng-i cūy ve peleng- (8) hūy mübāriz ve dilir şöyle ki demende biri biñ erden yüz döndürmeye bāzırgān ol leşkerün (9) esbābını tamām düzüp müheyyā kıldı pes düşmān kaşdına ‘azm-i iklīm-i şeh-zāde édüp gitdiler (10) kaçan ki ol diyāra yetdiler düşmān üzerine hamle édüp kışās-ı birāder için haşma gū-şimal (11) vèrüp leşker düşmāndan tamār götürdüler ve tamām melik-i ināyet-i sübhāniyile kendüye muqarrar oldı ol (12) qarındaşı zulm ü tahavvürün şūmlığından cānından cüdā düşdi ve bu qarındaşı yümn-i ‘adliyle niçe (13) āfāta mülākāt olduqdan soñra cihān-gīr ve melik-dār oldı Maḥcūbe éyitdi aḥsent hūb

14r

(1) getürdüñ bu hikāyet dil-āvīz ve meşel-i rû-āmīzi ve hem bu siyāk üzerinedür ol şāh-ı ‘ādil hikāyet-i (2) ma‘dileti sebibiyle düşmānı şāhib-i fırsat aña merḥamet édüp şefkat etdi ‘ucūbe şordı ki (3) nicedür ol hikāyet Maḥcūbe dèdi hikāyet-i Maḥcūbe der ‘adl ü inşaf (4) rāviyān-ı hikāyet şöyle rivāyet etmişlerdür ki bir ‘ādil pādişāh varıdı zīnet-i ‘adl (5) ve pīrāye-yi inşāfila āreste olmışıdı. her kim meliki rūsūm-ı bid‘adan. ve tarīk-i sitemden. (6) hālī kırup şābi‘ü’ş-şafağa ve fayizü’r-rā’fe olmağda mülūk-ı zamānından müsteşna idi ve anuñ bir mu‘temedi (7) ve mutahavvir-i hācibi varıdı ve zulm-ı sitem bātın-ı habīsinde mütemekkin olmışıdı ve ol şeh-zāde bir şāhib-i devlet (8) h^vāce varıdı nā-gāh ecel yetişüp öldi ve māl-ı firāvānı ve bir tıfil oğlı kaldı ol hācib-i (9) bī-aşluñ bu māl-ı firāvāna ārzūsı olup diledi ki şāh-ı ‘ādil zulmı tarīkile kabz etdüre ve pādişāh (10) hużūruna gelüp éyitdi ki ‘ömr-i melik bāki olsun fulān h^vāce vefāt etdi ve yüz biñ dīnārı (11) bir oğlancuğa mīrās eger pādişāhdan emr olursa hazīne-yi ‘āmireye getürsünler melik éyitdi oğlancuğı (12) varımışsa aña vèrsene dèdi hācib éyitdi bir tıfl-ı rażī‘ kalmışdur aña vech-i kifāf vèrilüp (13) bākisini ism-i qarz ile kabz etmek gerek ta kim hazīne-yi ‘āmirede maḥfūz ve hem melik ol mālдан

14v

(1) maḥzūz ola dèdi şāh-ı ‘ādil hışma gelüp éyitdi bu muḥaqqar māl ki yüz biñdür eger yüz kez yüz biñ (2) dağı olurısa benüm inşāfımda aña iltifāt yokdur hāl bu ki haqq-ı

yetîmdür bir mâlik-i harâm ola andan (3) ne tevaqqu‘ etmek gerekdür evvelâ bu na‘îmi müzahref-i dünyâ egerçi helâl dağı olurısa hisâb olunur hem mûcib-i (4) vebâl olur bu kıanda kaldı kim harâm ola dâdi hâcib ol tezvîrûñ taqrîrinden şerm-sâr oldı (5) hor-ı hakîr çıkup gitdi ve kendüye dâdi ki bir mekr fikr etmek gerek ki buña mûcib-i zevâl-ı melik ve helâk-ı (6) melik ola tâ ki bu intiķâmı bundan alam dâdi meger pâdişâhuñ bir haşmı varıdı hemân sâ‘at (7) bir mektûb inşâ edüp ol haşma gönderdi ve eyitdi ki şâh maķâm-ı ğafletdedür ve leşker dağı (8) müteferriķ olmışdur eger kaşt edersen fırsatı fevt etmeyüp tîz yetişmek gerek tâ ki melik senüñ üzeriñe (9) muķarrar ola dâdi haşm-ı hâm tama‘ leşkerile kaşd-ı kahr-ı şâh-ı ‘âdil edüp yörüdi melik-i ‘âdil (10) dağı az leşker ile muķâbil oldı ve eyitdi ķāla’lāhu ta‘ālā ve ma’n-naşru illa min ‘indi’l-lāh (11) ‘l- ‘azî’l-hekîm⁹ ve dūşmāna berāber oldı şaf bağlayup ğulüvv edüp ‘adū leşkerine at sürdi ‘ināyet-i (12) Hakk yetişüp bir hamlede şâh-ı ‘âdil cümlesini hake birağup haşm-ı hūnı hūr-ı mekkāreyi giriftār êtdiler melik (13) feth ü nuşret ve sürür u behcet birle şükr-i Hakk edüp döndi yine taht-ı kāmiline gelüp ğuşād

15r

(1) hâtır-ı serîr-i salţanatda muķîm oldı çün melik-i ‘âdil ol şâh-ı esîri kayd-ı bendile hużûrına getürdi hâtır-ı (2) mübārekeyile fikr êtdi eger bunu helâk êdersem tarîķ-i mürüvvetde müstaşsen olmaya ve eger bir ķal‘ada habs êder (3) sem merdüm-i zamāna hîle-kâr dūrürler mebdā ki bunda mezîd-i cāh taşavvūr edüp hālāş edeler ve envā‘-ı fit- (4) neler mütevellid ola hemân taht altında bir cāh-fez durup haşmını anda habs eyledi pes ol hâcib-i bî-vefā- (5) nuñ ğöñlinde hıķd u kineyi melik mütemekkin olmuşıdı bir niçe müddet şeb ü rüz mülāzemet meşğul olup ol (6) bātında olan habs-ı hışālıla hayālî hayli fikr êderdi ol ķadar fırsat ğözledi ki meger bir ğeçe şāhı (7) mestlik hāletiyile uyurdi tîz ol cāhuñ ağzını açup haşm-ı maħbūsı andan hālās êtdi ve tîğ-i hāşşı (8) meliki ‘uryān edüp eline vêrdi ve eyitdi *el-vaķtu seyfun ķāṭı’un*¹⁰ hengām-ı intiķāmdur fırsatı fevt etmek (9) ‘uķalā ķātında seheldür haşmı tîği eline aldı şāhuñ üstine ğeldi ve kaşd êtdi ki helâk êde amma (10) ‘ırķ-ı mürüvvet hareket edüp bir lahza te‘emmül edüp dâdi ki bu melik ‘uṭf-ı ‘âdildür ve baña cān-ı ‘azîzi (11) baħşış edüp ‘atā’-yı hayāt êtmişdür ve şimdi ben bununı cānına kaşd etmek merdān-ı

⁹ Enfâl Sûresi, 10. ayet “...zaten yardım ancak Allah tarafındandır. Allah kuşkusuz izzet ve hikmet sahibidir.

¹⁰ Arapça söz “zaman keskin kılıç gibidir”

mürüvvet (12) ortasında ifrâıla mezmûm ve nâ-hõşdur bu hâcib-i kâfir-i ni‘met ki kendü maḥdûminuḡ ḡaḡkında (13) bu resme ḡıyâneti revâ görmişdür bu tiḡ-i abdârı şınamaḡa yine ol lâıyıḡdur ki buncılayın fi‘ile

15v

(1) cür[’]et éder çün hâcib anuḡ tereddüdin görđi istimâlet édüp dëdi ki ne maḡall-i tevaḡḡüfdür hemân (2) tiḡi ‘amele getür dëdi şâh-ı maḡbûs étyidi münâsib oldur ki bu tiḡi senüḡ gerdenüḡde ‘amele getüreyim (3) hâcibi fidye’-yi melik içün ḡurbân eyledi pes tiḡ-i ḡün âlüde-yi¹¹ taḡt öḡinde ḡoyup rıfḡ u (4) telaḡḡuf ile şâḡı uyandurdı ve éyitdi lâ *taḡaf inneke mina’l-âminîn*¹² senüḡ ‘adl ü mürüvvetüḡ ḡayâtuḡa (5) ḡâfız olup ve hâcibüḡ mekr ü ḡılesi cânına câzib oldı melik-i ‘âdil çün bu heybeti görđi (6) tiz yerinden ḡurıgeldi bu ḡâdisenüḡ vüḡü‘ımı ta‘accüb eyledi pes iki melik bir biriyile ‘aḡd-ı müvâḡât (7) édüp ortadan ḡuşümeti götüürüp cân u dilile dõst oldılar şâh-ı maḡbûs ḡışsa-yı mekr-i hâcibi (8) bir bir beyân eyledi ve ‘özürler diledi melik-i ‘âdil buyurdı tâ ki şehri ḡonatdılar ve ni‘am-ı vâfir (9) iḡzâr édüp melik-i maḡbûsa ziyâfet étdi ve emr eyledi ḡazâyın açup fuḡarâ u mesâkine isâr-ı emvâl (10) eyledi ve ol melike mâl-ı bi-girân ‘iḡâ édüp gine ta‘zîmile memleketine gönderdi ve ol melik-i ‘âdil (11) ḡüsn-i sîret ve şafâ’-yı ḡâḡır ile ol bendden ḡalâş oldı ve devlet-ḡâne-yi pâdişâḡıde (12) mustaḡır oldı ve yümn-i ‘adl ü inşâfıla ḡabza-yı ḡahrı düşmândan âmân buldı Maḡcûbe bu meşeli (13) anuḡ içün getürdüm ki tâ mülûk-ı zamân ve ḡusrevân-ı cihân yaḡın bileler ki netâyic-i ‘adl u ḡavâ-

16r

(1) şş inşâfı nâ-ma‘dûd ve nâ-maḡşürdur ve her ki ‘adl ü inşâfa muvâzâbet ve mülâzemet göstere (2) ecr-i cezîl ve şevâb-ı cemîl ḡâşıl eyleye ḡaḡḡ celle ve celâlehü ‘âmme-yi mülûkı libâs-ı ‘adl ü inşâf ve ḡil‘at-ı (3) bezl-ü intişâfıla müzeyyen eyleye tevfiḡ u ma‘dilet erzânî ḡıla biminnihi ve vücüdihi ve luḡıfıhi (4) *el-bâbü’s-şâni fı-şifati’l-hilmi ve’l-vaḡâr* (5) ikinci gün ki ḡâfız-ı eflâk ḡubbe-yi râbi‘i nür-ı ḡürşidile münevver eyledi ve ‘âlim-i zulmânıye libâs-ı (6) nürâni geydüürdi Şâh-ı Semmâḡ taḡt-ı saltanatda oturup ‘âlemi ‘adl ü inşâf ve bezl-i (7) intişâfıla müzeyyen eyledi ve ol gün mebda’-ı şabâḡdan tâ maḡta’-ı revâḡa degin ḡavaş u (8) ‘avâmuḡ meşâliḡin icrâ édüp

¹¹ kelime sonunda hemzeden sonra ek geldiḡinde hemzeyi yazmıyor.

¹² Kasas Sûresi, 31. ayet “...korkma, çünkü sen güvendesin.”

‘adl ü dāda meşgūl oldı çün ‘ālem-i nūrānī ruhsār-ı (9) ergūvānīsın reng-i za‘ferānīye mübeddel kıldı ve āfitāb-ı cihān-tāb milk-i Mağrib’e revāne oldı (10) Şāh-ı Semmāh hücre-yi haşşına girüp ‘Ucūbe ü Maḥcūbe’nün muşāhibetine meşgūl oldı tā anlaruñ mükālemet ü (11) muḥāveresinden müstefid ola ve anlardan şordı ki ‘ādāt-ı aḥlāk-ı mülükdan ḳanḳı haşlet (12) şerīf-terdür ki anuñ vesīlesiyile devām-ı devlet ḥāşıl ola ‘Ucūbe eyitdi cāh-ı şāh müstedām (13) olsun mülük-ı ḥükkāma hiç ḥilminden gökçek zīnet ve vaḳārdan sūd-mend şıfat yoḳdur zīra

16v

(1) ḥavāşş u ‘avām ol ḥışālun ḥaşāyışında mütemetti‘ ve mülük anuñ semere-yi lezzizinden mütelezziz dürürler (2) eger bir pādişāh-ı ḥākim ki vaḳt-ı ğazabda bir pāre sākın olup ve ḥilm ü te’enniye kendü vücūdında ḳarār (3) vērüp mücrimlerün cerāyiminden ṫarīḳ-i ‘afvıla iğmāz gösterse ḳulüb-ı ḥalk anuñ havāsına meftūn olur (4) ve aña ol ğazabdan mazarrat yetişmez ve eger anuñ ḥilāfı bir pādişāh-ı mütehevvir ki vaḳt-ı ğazabda tehevvir (5) édüp müte‘addilerün siyāsetinde ta‘cīl gösterse ve sehel cerīme için tefahḥūş ve tecessüs étmeyüp siyāset u (6) ‘uḳūbetde ifrāt eylese ḥalk andan şikeste-dil ve perişān-ḥātır olurlar ve ra‘iyyet anuñ ḥidmetine (7) rağbet göstermezler pes pādişāh eyle gerekdür ki cānib-i siyāseti külliye¹³ mühmel ḳomaya tā müfsidler baş (8) ḳaldırıp izḥār-ı fitne étmeyeler ve daḥı ‘uḳūbetde ziyāde mübālaĝa buyurmaya tā ḥalk anuñ ‘afvından (9) me’yūs olmayalar ve eşirranuñ def’inden ğayrı kimseye ilticā ḳılmayalar mülūka ḥilm ü te’enni pīrāye-yi laṫıfdür (10) vaḳtı ki bunlara ḥışm-ı müstevli olsa siyāseti te’ḥīr édüp ḥilm ü te’enni ve şabr u sükūnı hem-dem (11) édineler tā ol mücrimlerün umūr-ı mübhemleri zuḥūr bulduḳdan sonra pes semer ü menfa‘at müşāhede oluna (12) niteki ol şāh-ı ğāzi ki bereket-i ḥilmile ḥūn-ı nā-ḥaḳḳdan ḥalāş oldı ve bī-renc-i genci düşmān eline (13) girdi Melik Semmāh şordı ki nicedür ol ḥikāyet-i ‘ucūbe dēdi *ḥikāyet-i ‘ucūbe der-ḥilm-i vel-vaḳār*

17r

(1) nāḳilān-ı ḥikāyet şöyle naḳl étmişler ki Bilād-ı İrān’da bir pādişāh varıdı şüretde ḥūb ve sīretde (2) mergūb ‘aḳl u zekāda fāyık ve serīr-i saltanata lāyık ve anuñ adına Ḳayşūm dērler idi şāfi (3) ‘aḳīde ve şāhib-i diyānet idi ve ğazā étmek aña ‘ādet idi bir

¹³ Tenvin koymadı

gün yine ‘âdet-i kadīm üzerine (4) ‘azm-i ğazā edüp küffāra sefer etdi ittifaḳ yolda giderken bir Zāhidūñ şavma’asına yakın yerde (5) kondılar pādişāh birkaç hāsekiler ile tenhā ol Zāhidūñ hūzurına vardı ve dēdi ki baña naşihat (6) eyle ve bir nesne öğret ki dünyāda mümid-i cāh ve ‘uqbāda günāh ola dēdi Zāhid eyitdi ol (7) nesne ki dünyāda ve āhiretde nāfi’dür hilm ü vaḳārdur ve vaḳt-ı kudretde hışm u ğazabı def’ edüp (8) şabr u te’enni etmekdür bu naşihati hātırunda dut kaçan ki bir mücrime kaçan ki hışm-nāk olasin ol hālde (9) bir pāre hevā-yı nefse hükm eyle tā müstaḳbel-i zamānda anuñ zevḳ-i lezzetinden maḳzūz olasin Melik-i (10) Ḳayşūm ol naşihati ḳabūl edüp ve Zāhid’e vedā’ edüp yüz diyārı düşmāna dutup gitdi pādişāh-ı (11) kāfir çün Melik-i Ḳayşūm’uñ gelmesinden haber-dār oldu ve anuñ şıfat-ı şalābetin eşitmişidi bildi ki aña (12) fuḫāşamaya mecālī yokdur ḫazīnesinde ne deñlü mālī varisa cem’ edüp bir muḫkem yerde defn ēyledi şöyle ki (13) kendü kızından ğayrı kimse aña muḫtali’ olmadı tā ki kendü münhezim olıcaḳ ğuzāt ol mālīdan maḳzūz

17v

(1) olmayalar çün Melik-i Ḳayşūm ol leşker-i girān-ı müntaḳimile sipāh-i ‘adu dīne ḫamle etdi cümlesini zaḫm-ı tīğünūñ sinānıyyla (2) ḫāke bıraḳdı ol muḫārebede melik-i kāfiri tamām etba’ıyla helāk ētdiler ve kızını bend edüp bāḳi maḡānimile (3) Melik-i Ḳayşūm’a tuḫfe getürdiler Melik-i Ḳayşūm naḳar etdi bir şūret-i zībā u maḫbūb ve bir ḳāmet-i ra’nā (4) u merġūb bir şanem peri-peyker çün melik anı bu ḫüsñile gördi yüz cāñile ‘aşıḳ oldu hemān sā’at (5) e’imm-yi ḳuzāt ḫuzūrında nikāḫ edüp maḫrem edindi ve meliki māl-ı düşmānı taşarruf etdi ve kız anasınūñ (6) ḳatl olduĝın yād edüp dāyım nevḫa u zāri ḳılurıdı ve ḳalbinde Melik-i Ḳayşūm’a kine ü hıḳdı (7) muḫkem idi ve fırsat gözedürdi ki bir nev’ile mekr ü ḫile edüp Melik-i Ḳayşūm’ı helāk ēde anasınūñ (8) ḳanın ala meger bu kızūñ bir dāyesi varıdı bir ğün ḫalvet-ḫāñede muşāḫibet ü müvāñesete meşĝül (9) iken bunun hātırında nev’ā ğubār ve ruḫsārı ğül renginde taĝayyür gördi ve temellük-ı dil-cūlık edüp dēdi ki (10) bendeler ü dostlar anuñ içün olalar ki tā Mevlāñūñ mühimmātında ceḫd-i belīĝ gösterüp bulına (11) cāñ-ı şirīni dirīĝ etmeyeler hātırunda olan ğubāra sebeb ve rüy-ı mehveşūñde taĝayyüre ‘illet nedür (12) ben cāriyeñe i’lām eyle tā ki ne tarīḳile mümkün olursa sa’y-yi cemil edüp seni muraduña yētişdüreyin (13) dēdi melike eyitdi kimdür ki endūh-ı ğuşşaya benden lāyık-ter ola māl-ı mevrūs ve mükteşeb telef olup

18r

(1) ve pezer ki nūr-ı dil ve rüşenā-yı çeşm idi hezār zārīyi ile katl olundu ve ben anuñ kātilyile hem- (2) firāş oldum çok hāl bu minvāl üzerine ola nice ğam-nāk olmıyam dedı dāye eyitdi çün bu sırrdan (3) beni haberdār étdün ki cigerünđe olan derde katl-i düşmānıla devā ve sīneñde olan cerāhata helāk-ı (4) ‘aduyile merhem eyliyem ve bu ma‘nī senünj mu‘avenetünjile bī-renc ü müyesser olur Melik-i Qaşūm levzīneyi zīyāde (5) sever bir miqdār zehr-i helāhili iki dāne levzīneye ta‘biye édüp ve nice levzīne ile anı tertīb (6) édüp bir murşsa‘ şahna koyam sen kendü elünjile hıdmeti melike iledüp ve neşāt-ı tamāmıla melikile otu- (7) rup bile yiyessin tā melik bed-gümān olmaya ve ol iki levzīne-yi zehr-ālūdan ihtirāz eyleyesin ve (8) Melik-i Qaşūm iştihā-ı levzīneye ve senünj cemālınuñ şavkı anı ğāfil édüp ol iki dāne levzīneyi tenāvül (9) eyleye hemān sā‘at rikāb zevāle ayak başup helāka süvār ola ve saña sükün-ı dil ve kışās-ı peder (10) hāşıl ola kemā kıle‘l-lāh ta‘āla ve *lekum fi‘l-kışās-i hayātun*¹⁴ meger bir kenizek varıdı hādime-yi hāşş-ı melik (11) idi bunlaruñ kelimātını eşidüp hāllerine vākıf oldı ve bunlaruñ ol harekāt-ı nā-maṭbū‘ını (12) ırakadan ol iki levzīne-yi mesmūmı bir nişānıla mesmūm kıldı ve bunlar ol vechile ki (13) fikrettiler eyle kıldılar ve melike ol şahn-ı levzīneyi alup hāndān şādān yüz nāz u işve ile

18v

(1) Qaşūm’uñ huzūrına geldi melikünj hātırına bu hareket muvāfiķ gelüp nefret ü taharruz eylemeyüp muvāfaķat-ı (2) duhterile levzīneyi yemege başladılar ol kenizek turup bu hālete nazar éderidi çün melik diledi ki (3) ol iki levzīne-yi zehr-ālūdı döktüre kenizek yerinden segirdüp şahnı ortadan kaptı melik hırş-ı (4) tamāmıla taleb kıldı kenizek emre imtişāl göstermeyüp levzīneyi hāke bıraktı melike eyitdi (5) bu bī-hayāya sebep ne oldı ki bu resme küstāhlıķa cür’et étdi meger bu ma‘āşıkaya reşķ étdi Melik-i Qaşūm (6) ol hareketden zīyāde ğayret édüp hışm-nāk el kılıca urdı tā bertarīķ-i cabbārān kenizeki helāk (7) éde bu ešnāda ol zāhidünj pendı hātırına geldi hışma vidā‘ édüp līnet-i qalbile merhamet (8) édüp ol bī-çārede ol cürmi ‘afv eyledi ve kenizeki lutf-ı tamāmıla katına getürüp ve ol harekete (9) iķdām étdüğine sebep şordı ve eyitdi sen hiç bir vaķtda bu resme bī-hayālīķ étmedünj şimdi (10) bu küstāhlıķı ne icāb étdi kenizek cevāb vērüp dedı ki tā ki menkūha-yı melikde heves-i (11) pezer bāķī

¹⁴ Bakara Sūresi, 179. ayet “Kısasta sizin için hayat vardır...”

ola ben bu resme sefâhatları çok êtsem gerek melik bu sözden ziyâde mütehayyir olup (12) buyurdi ki bu söz be-ğâyet fitne-engîz ve hayâl-âmîzdür bu vaz‘uñ sebebini bize keşf eyle cāriye (13) éyitdi dāye-yi melike saña iş buncılayın mekr ü hîle qarışdurup ta‘biye-yi zehrile cānuña kaşd êtdi

19r

(1) eger bu kažiyyeye ben muṭṭali‘ olmasam seni helāk êdüp düşmān ber-murād olurdi melike efgān u (2) nevha êdüp dēdi ki gör bu cāzūyı ki hışm-ı şāha bu dürügıla fūrüg vérir ve kendünün (3) küstāhlıgını setr eyler ve diler ki bu hud‘ayıla maḳbūl-ı melik ola kenīzek dēdi ki da‘vālar hüccetile (4) müberhen ve mübeyyen olur eger melik dāyeyi hāzır getürüp bu iki levzīneyi yēdirürse haḳḳ (5) zāhir olup şübhe munḳati‘ olur melik dāyeyi huzūrına getürüp emr êtdi ki ol iki dāne (6) levzīneyi yiye ol hāyin havfinden yēdi ve cān teslim êtdi Kayşūm çün ol hāli muḳḳaḳ (7) bildi kaşd êtdi ki melikeyi ḳatl eyleye yine ol zāhidün pendi hātırına geldi hışmı def‘ êdüp (8) şabr eyledi ve melikeye dēdi ki egerçi sen bize bu resme belā-yı ‘azīmi revā gördün amma bizim hilmimiz (9) bu varṭa-yı siyāsetden ḫalāş êtdi ve senün hūnrizlıguñ cerīmesini ‘afv êtdüm dēdi (10) melike līnet-i tevāzu‘ ile şāhuñ taḫtı öninde secde êtdi ve éyitdi çünki sen benüm cānumı (11) baña in‘ām êtdün ben daḫı şimden gērü ikiligiden geçüp nifāḳı vifāḳa tebdīl êtdüm benüm babam (12) fulān yerde māl u genc vāfir defn êtmişdür ve ḳalbümden kīnüm olduğından anı mestūr (13) ve maḫfi tutardum şimdi ki senünile muşādıḳat u ittiḫādıla üns tutdum lābüdddür ki ol hāzīneyi

19v

(1) çıkarasın ve hācet olan ḫarca süresin melik ol māl-ı bī-ḫesābı çıkarup ve naşib-i vāfir ol (2) kenīzeki hūb-ḫişāla ‘aṭa‘ êtdi ve bāḳīsın hāzīne êdüp melikeye dēdi ki bu māl senün ḫaḳḳındur (3) kendi murādātuña şarf eyle dēdi bereket-i hilm ü sūkūndan ülfet ü meveddet ve ittiḫād u meḫabbet (4) ḫāşıl olup kīne ü ḫased zāyil oldı ve Melik-i Kayşūm hūn-ı nā-ḫaḳḳa iltizām êtmekden ḫalāş oldı (5) Maḫcūbe éyitdi aḫsenet laṭif beyān êtdün bu ḫikāyet-i sūd-mend ve meşel-i dil-pendi bunun (6) nazīri ol melik ḫikāyetidür ki kuvvet-i hilm ile kendi gülāmı müşfik-i bī-günāhınun ḳatlinden geçüp (7) ve mücrim ü hāyini ḫaḳḳına göre siyāset eyledi ‘Ucūbe éydür nicedür ol ḫikāyet Maḫcūbe éyit görelüm dēdi (8) *ḫikāyet-i maḫcūbe der hilm ve vaḳār rāviyān-ı aḫbār*

şöyle rivāyet étdiler ki (9) Diyār-ı Bedehşān'da bir pādişāh varıdı be-gāyet rūşen-dil ve gūşāde-rūy idi ve anuñ (10) adına Çehrem dەرleridi ve memleket anuñ vücūd-ı şerīfiyile müşerref ve re'āyā ahlāk-ı hamīdesiyle (11) āsūde olmışlarıdı meger bu Melik-i Çehrem bir gün kaşd-ı şikār için süvār olup 'azm-i şahrā (12) étdi ve taleb-i şayd için āt¹⁵ sürüp her tarafa yöriyüp sağ ve şol ihtiyāt-ı tamāmıla nazar (13) étdi hiç cānaver bulmadı meger bir odun kesici gāyet fakr u fākāsından āhū pōstını kaftan

20r

(1) édinmişidi ol gün ol beyābānda niçe odun kesüp yorgun düşüp rāhat olmak için bir ağaç (2) dibinde yatup uyumışıdı Melik-i Çehrem araқdan anı gördi eyle şandı ki āhūdūr tır ü kemān ele alup (3) oduncıyı gözedüp atdı ol bī-çāreyi urup mecrūh étdi üzerine geldi ol fakīri ol hālde (4) gördi be-gāyet gam-nāk oldı ve éyitdi bu tehevürden baña niçe tahayyürü vāқи' oldı ol fakīr hezār dīnār (5) sürh i'tā édüp ve andan niçe 'özürler diledi ve 'ahd eyledi ki min ba'dü hiç bir işe ta'cīl eylemeye ve bī- (6) tevakkuf bir nesneye şurū' étmeye ve bu Melik-i Çehrem'ün bir cemīle cāriyesi varıdı hūb-rūy ve hōş- (7) būy idi ve Melik-i Çehrem ol kenīzekün tamām āşūftesi olmışıdı şöyle ki menkūha-yı hāşşınuñ ve gāyrikerün (8) muşāhabetünden munқati' olup anuñ mu'āşakasına meşgūl olmışıdı menkūha-yı melik āteş-i gāyretiyile cigerin kebāb (9) édüp dāyim gözlerinden hasret yaşını aқıdurıdı bir gün şikāyet hālini bir hātūn a hikāyet eyledi ve aña (10) şiddet-i miħnetinden hāber vērđi ve éyitdi melik ol kenīzek-i cāzūya biñ canıla 'āşık olmışdur ve ben bu āteş-i (11) reşkün tef ü tābından yakındur ki helāk olam dēdi hātūn gam-gūsār cevāb vērüp dēdi ki göñlünden (12) endūh-ı gūşşayı gider çün beni bu işe hem-rāz édindün ben seni ol cāriyenün cevrenden hālāş édeyin (13) dēdi hemān baña i'lām eyle ki melik ol cāriyenün şüretinden қanқı yerini ziyāde sever menkūha-yı melik éyitdi

20v

(1) vaқt-ı halvetde gördüm zenaħdān-ı sīb-i girdār ve sīm rengini ziyāde öperdi ve gūy-ı billūrın zaқn-ı (2) dil-şikeninden 'azīm hāz éderdi hātun éyitdi şavāb oldur ki meşşātalar resmi üzerine hōққа-yı ālet-i (3) zīnetile tōlduram harem-i melike girem ve ol kenīzekün hūzūrında şart-ı hidmeti yerine getürem lā-büdd hırş-ı tamāmıla (4)

¹⁵ Elifi medle yazdı

benüm tezyînine raġbet êtse gerek bir miġdâr zehr-i helâhil nîle terbiye eyleyem ve zîneti tamâm êtmekden sonra (5) ol nîlile anuġ zenaġdânına bir ġaġt-ı zehr-âlûd çekem çün Melik mestlik ġâletiyile aġa leb urup bûse êde (6) zehr dehânına kâr êdüp helâk olasın daġı bu ġuşsa u ġamdan ferec bulasın dèyüp bu ġarîġ (7) üzerine mekr ü tezvîr ġarışdırup ol tertîb ki taġrîr êtmişidi tamâm êdüp nîl-i zehr-âlûdı ol kenîzeküġ (8) zenaġdânına sürdi meger meliküġ bir ġulı varıdı ki kendü ġarem-i ġâşşından idi melike maġşûş ġidmeti ol (9) êderidi perde ardından bunlaruġ bu muġâveresini êşidüp ġaşd êtdi ki cârîyeyi bu mekrden ġaber-dâr êde ġiç (10) bir nev‘ile fırsat bulmadı ve meliki daġı mestlek ġâletinde bulup bu sırrı keşf êtmege ġarîġ bulmadı (11) melik ‘âdet-i ġadîm üzerine kenîzekile ġâb-gâġına girdi mest idi uyġuya vardı hemân ġulâm âheste (12) âheste cârîyenüġ yanına vardı başı ucına gelüp dest-mâlıla ol ġaġt-ı zeher-âlûdı anuġ zenaġdânından (13) silmege başladı nâ-gâġ Melik-i Çehrem uyandı gördi ġulâm elini kenîzeküġ zenaġdânına uzanmış Melik Çehrem’e

21r

(1) ġayret-i rücûliyyet ġâlib olup ifrâġ-ı ġışm u ġazabıla tîġ-i zehr-âlûd çeküp ġaşd êtdi ki ġulâmı helâk (2) êde bu tezlik içinde ol oduncu ġuşuşında vâġi‘ olan ġâlât ġâtırına geldi şabr u ġilmile (3) nefsine teskîn vèrüp ol ġulâmuġ cürminden geçdi ve şordı ki bu cür‘et ki senden geldi sebep nedür (4) meger ol kenîzeke şehvet ġarîġiyile ġaşd êtdüġ ġulâm cevâb vèrüp dèdi ki menkûġa-yı meliküġ meşşâtası (5) nîle zehir ġarışdırup ol kenîzeküġ zenaġdânına sürdi tâ şûret-i zînetinde ġabâset ve perde-yi ġüsnde (6) ġabâhat göstere ve ben diledüm ki ol ġaġtı anuġ zenaġdânından silüp giderem melik menkûġayı ġatına (7) getürüp bu ġâdişenüġ keşfinden cehd-i belîġ gösterdi ġâtün êyitdi ben niçe kerre görmişem ki bu ġulâm ol (8) kenîzekile birbirinüġ ‘âşıkıdır bu resme ‘ef‘alı çok êtmışlerdür lakin melikden gizlerdüm anuġ için ki şâ- (9) yed meliküġ ġâtırına bu gele ki bunu iftira vechiyile iderem tâ ki melik müşâhede eyledi bâġi emr-i pâdişâhuġ ġulâm êyitdi (10) şâdam ki nîl-i mesmûm henüz meşâttanuġ ġoġġasındadır dèdi eger melik buyurup meşşâttayı ġâzır getürse bu şübhe zâyil (11) olur pes melik emr eyledi meşâttayı ol ġoġġıyla meclis-i şâha getürdiler ve ibrâm êtdiler ki ol nîli aġzına ala ġâtün (12) cân ġorġusundan âmân diledi cürmine i‘tirâf eyledi Melik-i Çehrem buyurdı menkûġayı boġdırup meşşâttayı (13) oda yakıdılar ve

ğulāma hil‘at ve mevhibet-i şerīf i‘tā edüp niçe şehir-i mu‘azzamuñ emārı için anuñ adına menşūr[e] yazdılar

21v

(1) ol melik şabūr ve vaķūr-ı vufūr-ı hilminden ol işde tefahhuş ve istikşāf eyledi ve ol hilm ü vaķāruñ bereketiyle haķķ (2) nā-haķķdan zāhir oldı kema ķāle‘l-lāhu ta‘āla ve *ķul ca‘e‘l-haķķu ve zeheķe‘l-bātil*¹⁶ Maħcūbe dēdi bu meşeli anuñ için (3) getürdüm ki tā hūkkām-ı devrān ve fermān-ı cihān ma‘lūm ēdineler ki şemerāt-ı vaķār ve netāyic-i hilmle nihāyet yoķdur (4) ve her ki bu haşlete muvāzabet eyleye hemişe dil-şād ve mesrūr ve halāyık ortasında maķbūl ve manzūr ola (5) Haķķ celle ve ‘ala erbāb-ı mülūke selāṭin-i ziver-i vaķārıla ve hilye-yi hilmile āreste ve müzeyyen eyleye ve hemişe (6) murād-ı dil ve şafā-yı kalb hāşıl ola biminnehü ve vücūdehi *el-bābü‘s-sālis fī ikāmeti‘s-siyāseti ba‘d* (7) *e‘t-teftiş* üçüncü gün ki hūrşid-i ‘ālem-tāb ķubbe-yi ziri tenden baş götürüp cihan-ı ziver-i beyāzıyla münevver (8) kıldı Şāh Semmāh taht-ı saltanatda oturup ‘ālemi ‘adl ü dādıla müzeyyen kıldı ol gün aħşama degin (9) meşāliḥ-i nāsa meşğul olup ‘adl ü inşāfıla milke revnaķ vērdi çün ‘arūs-ı rüz-ı niķāb-şebde (10) mestūr oldı Şāh-ı Semmāh ‘azm-i harem-i hāşşa ‘ıyş u neşāt için ‘Ucūbe ü Maħcūbe ķātına geldi (11) tā anlaruñ nuṭķ-ı lezīz ve mūkāleme-yi laṭifinden müntefi‘ ola çün muḥāvereye meşğul oldılar eṣna‘ı kelā- (12) mda şordı ki ķankı haşletdür ki memālik zābtında mülūke gerek ola ve anı isti‘māl ētmekile cebbārān-ı mütemeridī (13) muṭī‘ ve münķād eyleyeler ‘Ucūbe dēdi ki mülk-i melik pāyī-dār olsun zābt-ı memālik ve zecr-i müte‘addiyān ve ķam‘-ı

22r

(1) müfsidān siyāsetden ğayrı nesneyile müyesser olmaz ol cihetden ki halk-ı cihān bir niçe nev‘dür bunlaruñ (2) hallāķı muhtelifdür ba‘zı şüretde insān ve sīretde melekdür ve ba‘zı sibā‘ ṭabi‘atdur ve bu ṭāyife-yi (3) silsileyi itā‘ate çekmek hayli düşvārdur tā heybet ü hevl ü hirās-ı melik bunlaruñ kalbinde mütemekkin olmaya emre (4) itā‘at edüp muḥālifeti ortadan götürmezler eger şāhlaruñ siyāseti bunlaruñ pāy-bendi olmasa fesād (5) ķapularını açup niçe bī-aşl-ı nāyişte işler izhār ēdelerdi līkin siyāset-i mülūk emni hāne-yi rāḥat ve (6) ḥimāyet-gāh-ı ferāğet-i ‘ālemiyandur ve pādişāhlara şöyle ki

¹⁶ İsrā Süresi, 81. ayet “De ki ‘Hak geldi batıl yıkılıp gitti!...’ “

‘adl ü hilm-i zīver ziyādedür siyāset dahı (7) pīrāye-yi garrādur amma siyāseti dahı tarīk-i şabr u sükün üzerine buyurmak gerekdür ve ‘uķūbet-i tağriri ‘acele (8) ile etmemek gerekdür ve hāyin-i mücrim hakkında ol iki şartı tecessüs ve tefahhuşdur dirīğ olunmaya tā ki bī-günāh (9) mücrimden fark olma ve bī-günāha mücrimler ‘uķūbetin edüp hūn-ı nā-ħaķķa mürtekib olmaya nitekim ol merd-i cevheri (10) ki bī-günāh dām-ı belāya giriftār oldu amma pādişāh-ı ‘ākilün ihtiyātıla tefahhuş edtüğü sebebden bī-günāhlığı (11) zāhir oldu ve fettān-ı müznib ħaķķ üzerine mu‘azzab ve mu‘ākab oldu Melik-i Semmāh şordı ki nicedür ol (12) ħikāyet ‘Ucūbe dēdi *ħikāyet-i ‘ucūbe der-siyāset ba‘da ez-tefahhuş* nākilān-ı ħikāyet (13) şöyle nakl etmişlerdür ki meger Başra’da bir niçe ‘ayyārlar varıdı bir gün pādişāhuñ ħaremi bir duħter-i zīver

22v

(1) tamāmıla evlerine getürdiler maķşüdları ħāşıl olduķdan sonra ol bī-çāreyi helāk eddiler pīrāye-yi girān-māye (2) ve cevāhir-i bā-ķıymet-i nigeħ varıdı aldılar ve ortalarında berāber ķısmet eddiler meger ol cevāhirün ortasında (3) bir dāne dürr-i ħoş-ab varıdı ki anuñ ķıymetinde aġniye-yi zamāne ķāşır idi ve ol müfsidlerün bir serveri (4) varıdı adına Tebbāt dērleridi be-gāyet muħil u mek[k]ār idi bunlar eyitdi şavāb oldur ki fulān cev- (5) heriye varup bu dürr-i ķıymet-i tamāmıla bey‘ edelüm hem biz mālдан ħaz edelüm hem günāh anuñ üzerine düşsün (6) dēdi bu fikr üzerine ķıymet-i cāmeler geyüp ol cevherinün ħuzūrına vardılar ve şöyle dēdiler ki biz vā¹⁷ (7) vārişleriz Tebbāt çıkarıp dürr-i cevheriye ‘arz eyledi dēdi ki budur bize atamuzdan mirāş degdi (8) ve sen de ħüsn-i sīret ve farṭ-ı emānet müşāhede edüp geldük ki bu dürr-i bize pāralayup ķısmet edesin (9) cevheri ħayāl etdi ki bunlar bir niçe eblehlerdür bu ķadar bilmez ki dürr pāralanmağıla bī-ķadr olur bunun ‘ilācı budur ki (10) az bahāyıla bunların elinden bunu alam ve tamām bahāsiyla maħalline şatam ve eyitdi ey bīrāderler cevāhiri şatmak olmaz (11) zīrā şer‘an mekrūhdur eger diyersenüz tamām bahāsiyla şatalum ve meblağı sizün ortañuzda ķısmet edelüm ve siz (12) dahı cedel ü muħāşamadan ħalāş oluñ dēdi Tebbāt eyitdi ħāşā ki bu ma‘niye biz rāzi olavuz zīrā cevāhir-i (13) mevrūs evde bereket ziyāde olmağa sebebdür ve biz ol cevhere muħtāclaruz mālımız ve ‘ayālımız anuñ bereketiyle tezāyüd

23r

¹⁷ vā fazladan yazılmıştır

(1) bula fi'l-cümle zerķ u şa'bedeyile cevherinün ħırşın arturdılar ve ħurde-kârlık édüp ol kadar simsâr- (2) lık gösterdiler ki 'ākıbet tamām bahāsına dürri cevheriye şatıp meblağı kabz édüp kendü (3) ħallerine gitdiler cevheri ħam tama' dürr-i pādişāh ħuzūrına ilette tā andan sūd-ı kāmīl ħā- (4) şıl éde melik çün ol dürri gördi bildi ve emr étti ki cevheriyi tutup bağlayalar hemān (5) bağladılar ve şordılar ki bu dürrün şāhibini neyledün ve ol duĥter kandanur dediler cevheri bu ħādişenün (6) sırrından bī-ħaber idi 'āciz ve ħayrān kaldı ve éyitdi bu su'al-i müşkile ne cevāb vèrem kışsa-yı duĥter (7) nedür ki ben anuĥ sırrından bī-ħaberem dedi melik éyitdi bir niçe gündür ki benüm hücre-yi ħāşşımdan bir duĥter (8) ġāyib olmuşdur niçe zīver-i muraşsa' ve cevāhir-i nefisle ki üzerinde āreste olmuşdı bu dürr-i şemīn (9) ol cümleden birisidür elbette ol cevheri ġayrı cevāhirile bile bulmak gerek bī-çāre müteħayyir olup zarūri (10) āmān diledi ve éyitdi ben ol dürri bir cemā'at-i mīrās-dārlardan şatun almışam ve mekânlarını (11) ma'lūm edinmişemdür eger melik anlardan birisini getürmege emr éderse bu sırr-ı mübhemün keşfinde ziyāde tevaķķuf (12) olınmaya tā ki ħaķķ zāhir ola ben daĥı melikün ħışmından emīn olam dedi melik derĥāl cevheriye birkaç (13) serheng-i şāhib-i siyāset koşup ol tarrarları taleb étmege gönderdi Tebbāt ki ol kavmuĥ ulusu

23v

(1) idi evinde bulup dutdılar Tebbāt gördi ki belā kapuları üzerine açıldı ħal'a-yı inkârda karar étti (2) çün Tebbāt'ı meclis-i ħükümete ħāzır kıldılar cevheri éyitdi ol uğurlanan dürri baĥa bu kişi şatdı (3) Tebbāt inkāra gelüp imān-ı ġılāz étti benüm bu işden ħaberim yok ve bu fettān baĥa bühtān éder (4) dedi melik çün cevherinün tazarru'n ve Tebbāt'ın inkārın müşāhede étti ĥiddet-i ġāzabdan geçüp (5) éyitdi bu ħāli tamām ma'lūm edinmeyince ħükm étmek olmaz deyüp emr étti ikisini bile ħabs étdiler (6) pes bu ħādişenün tefāĥuşına meşġül oldu ve vezīrine meşveret édüp dedi ki sen ne dersin (7) bu iki tarrār u 'āyyarların ħaķķında ki ĥiç bir vechile muķarrar olmazlar ve ĥiç şübhe yokdur ki bu ħıyānet (8) bu ikisinden birindedür bu mu'amma-yı mübhemün bendini senden ġayrı kimse açmaz bir tarīķ fikr eyle ki bu müşkil (9) benüm katumda keşf ola ve ħaķķ kendi merkezinde karar éde vezīr éyitdi yarın meclis édelim kuzāt (10) ve eyimme meşāhir ve ma'ārif-i şehri ħāzır édelim tā ben bir ĥile ü mekr édem ve bu iki müttehimden birisini (11) 'ālā rü'usi'l-işhād rüsvāy édem amma

şimdi emr edün ki ol uğurlanan dürri on ‘aded dürrile (12) benüm hücre-yi hāşşıma iletsünler tā ben bir hîle edem ki pādişāh-ı ‘ālemün yümn-i devletinde nuşret yüz göstere (13) meger vezirün ol cevheri ile meveddeti varıdı ve yakın bilürdi ki bu resme hareketi nā-münāsib

24r

(1) ol cevheriden gelmez likin naşş-ı töhmeti havātır-ı halkdan mahv etmek için cevheriyi evine halvetine götürüp (2) dedi ki yarın ol dürrdāneyi on ‘aded dürrile dağı saña ‘arz ederler kaçan melik saña kendü dürrini al dēyü (3) işāret ede zinhār ol dürrü almayasın ğayrı dürrü götüresin ve bu vaşşıyyeti eyü şakla dēyüp mekânına (4) gönderdi çün zāğ-ı şebe reng-i şeb āşiyān-ı cihāndan uçup beyzā-ı beyāzını şikest edüp ve (5) sepide-yi zerde-yi şac-ı āfitābı sağrak-ı āfağa dökdi ve ‘ālem nūr-ı hürşidden hil‘at-ı zerbeft (6) geydi melik tamām etbā‘ u haşem ve hadem ile hāne-yi şāhīde hāzır oldılar Tebbāt’ı ve cevheriyi ol (7) encümende hāzır kıldılar ve birbirine yakın yerde oturdılar pes vezir buyurdi ol dürrleri tabak-ı (8) zerriniyle cevherinün öjine kodılar ve pādişāh şavt-ı refi‘ ile çağırıp ēyitdi ki ey hı‘ace cevheri (9) kendü dürrinji götür bize vēr dedi cevheri vezirün vaşıyyeti mūcibince el uzadup diledi ki ğayrı dürrü (10) götüre Tebbāt ğafletile yanından çağırıp ēyitdi kendü dürrün götür ki ol cevher senün degildür (11) derhāl pādişāh dedi ki ēy vezir *el-āne haşhaşa’l-hakku*¹⁸ ve Tebbāt’a hitāb edüp dedi ki çün ol (12) dürrü aña sen şatmadun pes neden bildün ki ol dürr anun degildür ve görmedigün cevhere ‘ilmi neden (13) hāşıl edün Tebbāt zārüri ‘āciz u mülzem olup ol mahfilde rüsvāy oldı melik şiddet-i ‘unf-ı tamāmile

24v

(1) emr etdi ki sāyir yār anı bu fesādda anuñla şerik olmışlarıdı ele vērdi şāh şordi ki ol duhteri (2) n’ētdünüz helāk ētdüklerin i‘tirāf ētdiler hemān şāh buyurdi tā cümlesin ol şehirde ‘ukūbet ve siyā- (3) set-i tamāmıla ber-dār ētdiler ve cevheri biçāre halāş oldı ve bunlara olan siyāsetden müt‘addiyān-ı (4) ‘ālem ‘ibret aldılar pes ol melik-i ‘ākilün siyāseti tahaffuş ve tefahhuş ve istikşāfdan şonra sebebi kat‘-ı (5) fesād ve vesile-yi refāhiyyet-i ra‘iyyet ve bu meşeli Maħcūbe ēyitdi aħsenet ne hūb getürdün bu (6) hikāyet-i nāfi‘i ve bu meşel-i nādiri dedi ve hem buña müşābihdür ol melik

¹⁸ Yusuf Sûresi, 51. ayet “...şimdi gerçek ortaya çıktı...”

hikâyeti ki duhter-i bâzîrgâmla (7) ğulamı bî-hayâ ortasında ihtiyâtila hükme eyledi ve ğulam-ı fettân-ı fâcîre fücûrî zâhir olduğdan sonra (8) siyâset eyledi ‘Ucûbe eyitdi nicedür ol hikâyet Maḥcûbe dâdi *hikâyet-i maḥcûbe der-siyâset* (9) *ba‘da ez-tefahḥuş* râviyân-ı hikâyet şöyle rivâyet etmişlerdür ki Diyâr-ı Keşmîr’de bir bâzîrgân varıdı (10) şâhib-i sa‘âdet idi ve mütemevvil ve ni‘meti ber-kemâl ve bâb-ı ‘âṭâyâsı meftûh idi ve ol bâzîrgânun (11) perî-peyker ve melek manzar kamer-şüret bir kıızı varıdı şüret-i zîbâsı çün şubḥ-ı şâdıḳ-ı ‘âlem efrûz ve zülf-i (12) semen-sâsı çün şeb-i ‘âşîḳ siyâh dilsüz idi müşk-i cebîni ṭurra-ı ser-efgendesine çâker ve nebât-ı Mışrî (13) leb-i sükker ḥandesine bende olmuşıdı ve Pâdişâh-ı Keşmîr ol duhter-i ḥûb-aḥteri kendü oğluna nâm-zed

25r

(1) édüp ‘akd-ı nikâhıla mün‘akid çün vaḳt-ı vişâl yakın oldu resm-i zamâne üzerine şehri tezyîn édüp ve hücre-yi (2) ḥâne-yi ‘arûsı ferş-i nehâr-beft ve rengîn ve dibâ-yı muraşşa‘ ve zerrînile âreste kıldılar tâ ol duhter-i ḥur-veşi behcet-i (3) serîr-i vûşlat-ı melik-zâdede qarâr êtdiler meger ol bâzîrgânun bir ḳulı varıdı ki cemâl-ı duhtere (4) ‘âşîḳ olmuşıdı ve niçe zamânıdı bu sırrı mestür ṭutarıdı çün piser-i pâdişâhıla ḥâlet-i duhteri ve bunlarun (5) şüret-i ‘ırsını müşâhede eyledi gözlerinden seyl-âb-veş akıdıp eyitdi ki eger bu firâḳ vâḳi‘ olursa (6) hemân ümîd-i vaşlı münḳaṭi‘ olur pes maşlahat oldur ki melik-zâde hücre-yi ḥâşşına duhteri iletmezden öñdin (7) bir ḥîle eyleyem tâ ki ol ḥîle sebebiyle murâda yetişüp ol duhterden murâd ḥâşıl eyleyem ol kâfir-i ni‘met-i ğaddâr (8) ol muhteşemün ḥânesinde bu vechile ḳaşd-ı ḥıyânet êtdi ve bâzîrgân gencînesini aña tefvîz édüp ḥazîne-dâr (9) edinmişıdı ve ol ğulam ḥazîne içinde bir çâh ḳazup ve ol çâhdan kendü ḥücesine bir yol eyledi ve (10) ol çâhun ağzını sehel nesne ile örtüp üzerine naṭ‘-ı pâkize şalup ve mühürlü bir kîse içi ṭolu zer-i (11) sürḥi ol naṭ‘un kenârında ḳodı pes fırsat gözledüp ṭurdu tâ vaḳta ki ḥ^vâce melik sarâyına (12) varmışıdı ve duhteri daḥı kendü muḳarreblerinden ḥâlî buldı ta‘cîl-i tamâmıla duhterün ḳatına geldi (13) ve ḥazînenün kilidîni duhtere vèrüp eyitdi ki babañ senün için bir yerde altun ḥazînede kenâr-ı naṭi‘ada

25v

(1) kodi tîz var al vech-i meşâlihe ki şarf eyle ve ben kesret-i iştiğalimden bu hîdmetün arasında kâşırım (2) duhter derhâl ol kelâma imtişâl édüp kilidi aldı ve hazîne kapusını açdı ve gafletile ol naṭ‘a (3) kadem başdı tâ ki ol kîseyile altını ala nâ-gâh ol çâha düşdi gulâm-ı bî-bâk tîz hazîneye girüp (4) çâhuñ ağızını berk édüp evvelki karar üzerine kıldı ve bî-tevaqquf kendü hücre sine geldi tâ ol hûrı nejad ve perî- (5) zâdeyi zîr-i zeminden çıkara duhter kendüyi gulâmuñ kaydında giriftâr görüp fikr êtdi ki bu bâbda göñülile (6) teşvîş ve ğam getürmek ‘âkîlâne degildür hemân tarîk oldur ki kendü hîlesi mûcibince mekr êtmek gerek (7) nitekim demişlerdür *cerâbü’l-fāsidi bi’l-fāsidi*¹⁹ çün gulâm anı zîr-i zeminden taşra çıkardı ol mâhı dū- (8) hefte çün gül şüküfte anuñ yüzine gülüp éyitdi éy dōst niçe müddetdür ki ben senüñ şemâyil-i merğübîña (9) mâyil olmışam ve buncılayın rûz-ı pî-rûzı gökde isterdüm yérde elüme girdi eger senüñ başa meylüñ (10) olduğundan haber-dâr olmuş olsam bu kadar miñnet ü meşakkat çekmezdim amma şimdiki hâlde benim (11) mu‘âşeretümden ol vaktın mütelezziz olursın ki beni bu diyârdan alup sefer édesin (12) tâ sükûn-ı dil ve ferâĝ-ı zamîrile behere-yi tamâm ve istimâ‘-ı âvfer²⁰ hâşıl édevüz bu demdemeyile gulâmı (13) ğalaṭa biraĝup ğâfil kıldı kaçan ki hengâm-ı şeb yêtişdi harem-i şâhdan duhteri almaĝa

26r

(1) geldiler tâ ki mihr ü mâhı birbirine qarîn édeler niçe ki taleb kıldılar kimse duhterden haber-i eşer bulmadı (2) bâzîrgân bu nekbet-i şa‘buñ hücumından be-ĝâyet şifte-hâl ve şikeste-dil oldu ve halk bu hâdi- (3) senüñ ta‘accübünden hazîn ve müte‘essif oldılar bu taraftan duhter-i gulâmı ‘âşîkıla her nev‘den (4) telatıf ve temellük gösterüp gulâmı ğaflete şalup hazînenüñ miftâhını uğurladı ve üzerine (5) yazdı u kazdı ki éy h̄vâce senüñ kızuñ gulâmuñuñ hânesindedür dèyü çün ol bî-hayâyı bed (6) girân diledi ki hocanuñ²¹ hâlinden ve melik tarafından ahvâlî teccessüs eyleye duhteri ihtıyaṭ-ı belîĝile habs (7) eyledi daĝı h̄vâce huzûrına geldi h̄vâce bir maşlahat içün hazînenüñ miftâhını andan aldı (8) ve diledi ki varup hazîneyi açma miftâha nazâr édüp ol haṭṭı görüp okıdı hemân ol hâli (9) pâdişâha ‘arz eyledi pâdişâh derhâl emr eyledi tâ ol gulâmı dutdılar ve duhteri hücre (10) sinde bulup çıkardılar ol gulâm-u

¹⁹ Arapça atasözü “hileden ancak hile ile kurturulur.”

²⁰ Vâfir yazılmalıydı. Metinde yanlış yazılmıştır.

²¹ h̄vâce yazılmalıydı.

ğaddār efgān ēdūp ēyitdi ben bu mekrden mūberrāyam ve bu (11) duḡter baḡa ‘āşık olmışdur ve ben bu işde gör ki Yūsuf gibi bī-günāham melik ēyitdi bu każiyye mūşkil (12) ve mūştebih każiyyedür tamām ta‘yīn ve taḡaḡkuḡ ḡāşıl olmayınca bu işde nice ḡükm olina hemān kız ēyitdi (13) el-‘īyāzū bi’l-lāh eger bu ḡıyānet benden şādır olsa hergiz bu ḡulām-ı bī-ḡayānuḡ bu resme ef‘ālını

26v

(1) i‘lām ētmezdüm ve anuḡ dest-i ḡıyānetini dāmen-i ‘işmetümden ırāḡ dutmazdum ve daḡı ol naḡbı ki bu bed- (2) baḡt ētmek ḡazīnesini de każmışdur ve kilidi baḡa vērüp beni anda göndermek benim bī-günāhlıḡıma şāhiddür melik ēyitdi (3) eger ēyitdi eger²² anuḡ ḡānesinde bu resme naḡb bulunursa lā-şekk muḡarrar olur ki bu ḡıyānet ol ḡulāmdandır (4) çün tefahḡuş ētdiler ḡaḡḡ duḡter cānibine mūta‘allıḡdür bilindi ḡıyānet çünki ḡulām tarafında idüḡi zāhir (5) oldu derḡāl emr eyledi pādīşāh ol mestüreyi i‘zāzıla ḡāne-yi melik-zādeye iletdiler ve ol (6) ḡulām-ı ḡāyini niçe gün melāmet ēdūp envā‘-ı ‘azābıla ‘uḡūbet gösterüp meydān-ı siyāsetde ber- (7) dār ētdiler Maḡcūbe ēyitdi bu meşeli anuḡ için getürdüm ki tā mülūka-yı selāḡin-i ‘ālem cānib-i siyāseti (8) mühmel ḡomayup füccāruḡ zecrinde itmām göstereler tā ki āteş-i nedāmetile muḡterik olmayalar ve (9) ehl-i fesād bunlaruḡ heybeti sebebiyle fışḡ u fesād ve zecr ü ‘ināddan kendüleri men‘ eylediler (10) İzid-i ‘azze ve ‘ālā ‘ämme-yi ḡalāyık-ı fışḡ u fesāddan hemişe maḡfūz ve maşnūn eyleye biminnihi ve vücūdihi (11) *el-bābi’r-rābi’ fī medḡiş’-şecā’ati ve’r-rücūliyyeti* (12) dördüncü gün ki neyyir-i a‘zam ufḡ-ı maşrıḡdan baş ḡaldurdu ve cihānuḡ cāme-yi siyāhīni çıkarıp (13) ḡıl‘at-ı zer-baft geydürdi Şāh-ı Semmāḡ taḡt-ı pādīşāhīde ḡarār ēdūp kār-ı memleketi rāy-ı rüşen muḡtezāsı

27r

(1) üzerine tamām ētdi çün ḡurşīd-i cihān-tāb ‘azm-i diyār-ı Maḡrib kıldı Şāh-ı Semmāḡ ḡücre-yi ḡāşşına (2) gelüp bir sa‘āt istimā‘-ı maḡālet-i ‘Ucūbe u Maḡcūbe’ye meşḡül oldu ve bunlaruḡ ‘aḡl-ı bā-temīzinden (3) su‘āl ētdi ki şecā‘atüḡ şemeresi nedür ve bu şecā‘atüḡ nev‘i ḡaşletdür ‘Ucūbe ēyitdi ‘ömr-i şāh (4) mü’ebbed olsun şecā‘at şerīf-i ḡaşletdür anuḡ için ki her kimüḡ ki cibilletinde rücūliyetden eşer olsa (5) lā-

²² ēyitdi eger fazladan yazılmıştır.

büdd anuñ nefsine bir āfet yētişdügi vaqtın kendüyi şaklamağa kâdir olur ve şecā‘at şöyle (6) ki halk katında mergübür Hakk katında dañı mañbübdür nitekim şāhib-i şer‘ ‘aleyhi’s-selām (7) buyurur *inne’l-lāha ta‘āla yuħibbe’ş-şecā‘ate ve lev ‘alā katli ħayyetin*²³ ve dañı bu isti‘malinden (8) niçe belā ref‘ ve niçe nef‘i ħāşıl olur nitekim ol piser-i cüdi ki şecā‘atı sebile faqr u ihtiyācından (9) sonra ni‘met-i vāfir tañşil ētdi melik ēyitdi ‘Ucūbe’ye ēyitdi nicedür ol ħikāyet ēyit eşidelüm (10) *ħikāyet-i ‘ucūbe der-şecā‘at nākilān-ı* ħikāyet şöyle naql ētmişlerdür ki Bilād-ı Şam’da bir merd-i (11) cüdi varıdı niçe yıllar ħidmet-i mülük ētmişidi ve bunlaruñ meşālihine müdāvemēt ētmekden mālı bi- (12) ħesāb tañşil ētmişidi meger ol cüdinüñ bir beşer-şüret ve şirdil oğlı varıdı ve ol oğlı (13) mektebe vērüp ‘ilm ü edeb ta‘līm ētdükden sonra silahşörlük ‘ilmin tamām öğretilmişidi ve cemī‘ mālın aña

27v

(1) tefvīz ētdi dēdi ki ēy peser şimden sonra ‘ömrüm oldukça mañlūka ihtiyācum yokdur ve bu sipāhīlıkdan (2) teķā‘üd ētdüm zīrā ‘amelden baña istignā-’ı külli ħāşıl oldı hemān maşlahat oldur ki murāduñ (3) oldukça māl-ı firāvān alup ticārete meşğül olasın piser atasınuñ emrine imtişāl ve ħükmine inķiyād (4) gösterüp māl-ı firāvān alup ticārete yüz tutup gitti çün Baħr-i Mağrib sāhiline irdi Sūd-ı (5) bī-endāze taşavvur ēdüp heves-i sefer-i deryā kıldı ve bir gemi tertīb ēdüp ol diyāruñ metā‘ları (6) ile ol gemiyi pür kıldı ve neşāt-ı tamāmıla ol sefīneye süvār oldı bir iki gün bād-ı müsā‘id (7) olup murādına muvāfiķ ol gemiyi sürdi nā-gāh şā‘iķa-yı bād-ı muħālif şeb-ħün ēdüp ol (8) geminüñ yelkenini yırtup ve çār-mıñını kırup efvāc-ı emvāc gemiye ħücüm ēdüp tamāmen emti‘a u aķmışe (9) ile ġarķ-ı deryā ētdi bī-çāre kendüyi hezār meşakķatle bir gemiye dañı bıraķdı ve māl u ihtişāmdan (10) tamāmen munķatı‘ olup ğınā u kudretinden bī-behre oldı tā ma‘lüm ola ki ħısn u keşert-i emvāle (11) i‘timād ētmek olmaz çün ol merd-i cüdi eşitdi ki oğlı deryā seferin ihtiyār ēdüp bunuñ (12) gibi vāķıyaya uğramış perīşān-ı ħāl olup oğlınuñ aħvāline muţtālī‘ olmaķ kaşdına ‘azm-i (13) sefer ēdüp gitdi tā Baħr-i Mağrib sāhiline varup anuñ ħālinden ħaber bile meger ol yolda bir niçe

28r

²³ Hadis-i Şerif “Allah şecaati sever. Bu (şecaat) yılını öldürmek dahi olsa.”

(1) kâfir kemân etmişlerdi bî-çāreyi dutup esîr êtdiler nekbet-ber-nekbet vâkı‘ oldı evvel furkat-ı piser (2) ve ikinci telef-i māl ve üçüncü ğurbet ve dördüncü kâfir elinde esîr olmağ bu tarafından piser-i cündiyi (3) ol gemide olan tüccāruñ her birine mülāyemet gösterip ve bunlaruñ ta‘āmlarınuñ bākisin cem‘ êdüp (4) kifāf-ı nefis êdinürdi ittifāk deryā yüzinde ırākdan bir gemi peydā oldı mellāhlar tecrube (5) ve mümāreset tarīkiyile bildiler ki hārāmî gemisidür kaçdı oldur ki bunlaruñ gemisini alup kendülerini (6) esîr ve māllarını tārāc êde pes ol halkdan hüş u tākāt gidüp ‘acz ü hayret üzerlerine (7) müstevli oldı ve bunlaruñ keşret-i havfdan dem-i nefesleri bağlandı piser-i cündi çün bunlaruñ ıztırā (8) bını gördi anlara istimālet vèrüp dedı ki niteki ben hayātda olam kıomayam ki ol hārāmilerden (9) zarar yètişe tüccār cem‘ olup dediler ki eger bu hārāmileruñ şerrini bizden def‘ êdecek olursañ mālumuzuñ (10) nişfini saña vèrelüm helāl olsun dèyüp bu söz üzerine ittifāk êdüp ‘ahd êtdiler piser-i (11) cündi ‘ilm-i tırde kemālile mahāreti varıdı katı yay çeküp uzağ atarıdı meşelā havāda beşeyi (12) nişān êdüp anuñ peykānıla hortumın iki şağ êderidi ve kendüyile fikr êdüp dedı ki bu kārıñ (13) tedbiretde nev ki tedbirden ğayrı nesneye mecāl yokdur hemān bir muhkem kemān eline alup ve niçe ‘aded

28v

(1) tiri tertīb eyledi çün ol tayife-yi hārāmiyyān ehl-i geşteye hamle êtdiler piser-i cündi el kemāna urup anlaruñla (2) ceng emeneg eyledi her tiri ki atardı anlardan birini helāk êderdi bu minvāl üzerine ol müfsidler- (3) den tamār götürdi ve kuvvet-i şecā‘atıle ol cemā‘ata zafer buldı ve anlaruñ tetimme-yi bizā‘atını ve gemisini (4) kendü taşarrufına götürdi ve cemā‘at-i tüccār şenā u maħmidet êdüp bā-mekremetde her ki mümkün idi (5) bî-noğşān tamām êtdiler ve çün sāhile yètişdiler ‘ahde vefā êdüp cemī‘ māllarını münāşafa êdüp (6) anuñla kısmet êtdiler piser-i cündinüñ ol zāyi‘ olan mālınuñ ez‘āfi eline girdi niteki dèmişlerdür (7) *el-mālu ğārın ve rābiħ*²⁴ fikr êtdi ki çün feyz-ı luğf-ı Hāğğ ve bereket-i rücūliyyetile ni‘met-i vāfir ele (8) girdi yüz vaṭanı me’lūf tutmağ gerek şāyed ki tevağğı‘-ı hāmıla yine buncılayın varṭaya düş êle (9) dèyüp ol māl-ı bî-gerānı getirüp ‘azm-i vaṭan êdüp gitdi çünki bir niçe ğün kat‘-ı menzil êtdi (10) ittifāk bir cemā‘at-i rehzenler ya‘ni hārāmiler kâfilenüñ yolun başup dilediler ki cemī‘ mālların (11) tārāc êdeler hemān ol cüvān-ı ceng-cüy ve şir-dil silāh

²⁴ Arapça atasözü “Para(mülk) hem kötülüğe caziptir hem de kazançlıdır.”

bağlanup bir esb-i bād-pāye süvār (12) olup kuvvet-i şecā'atile bir rumhı mār-peyker ve nīre-yi şāhāb-ı şekl eline alup yüz anlaruñ muhārebe u muķātele (13) sine tutup nev ki sinān ile niçe kāfiri helāk edüp tobrağa bıraķdı ve bākisi her nimet şındılar ve kavm-

29r

(1) küffāruñ ulusu mecrūh olup giriftār oldı piser-i cüñdi diledi ki rüy-ı zemīni anuñ hūbş-ı zāt ve şerr-i (2) harekātından hālī eyleye tīg-i abdār çeküp helākına kaçd eyledi kāfir āmān dileyüp dēdi ki eger benüm cānumı (3) baña i'tā ederseñ senüñ yoluñda māl-ı vāfir ve ni'met-i bī-girān īsār edüp ve niçe esīr-i muķayyedi (4) hāpısdan hālāş eyleyem dēdi piser-i cüñdi eyitdi ki çün senüñ hayātıñuñ beķası bir niçe halkuñ hālāşına (5) sebep ola saña āmān vērdük amma gerekdür ki ol maħbūsıları 'ale't-ta'cīl hāzır getüresin kāfir bir (6) ruķ'a yazup teba'ma gönderdi tā ki cemī' esīrleri göndereler esīrleri ruķ'a varıcaķ (7) cümleten getürdiler ve ol kāfiri 'ahde vefā edüp kendü memleketine gönderdi meger ol esīrlerden (8) birisi bu oğlanuñ babası imiş piser çün atasıñuñ yüzün gördi hūş u kararı kendünden (9) gitti çün kendüye geldi ağlayup atasıñuñ elin ayağın öpüp ve ikrām u i'zāzıla anuñ (10) aħvālın şorup ve bu vāķı'anuñ keyfiyyetinden istifsār eyledi pezeri cevāb vērüp dēdi ki senüñ (11) maħabbetüñ beni bu ğarķ-āb-ı miħnete şaldı piser daħı kendü ser-güzeştinden haber vērdi ve ol ticārete gönder- (12) düği māl telef olup ve kimisi ğarķ olduğunu beyān eyledi ve eyitdi ey pezer senüñ yümn-i himmetüñle Hāķķ (13) ta'āla 'ināyet edüp ol miħnet ü kılletden şonra bu ğınā u temevvüli müyesser kıldı piser-i cüñdi bereket-i şecā'at

29v

(1) ve kuvvet-i rücūliyyetile ni'met-i bī-endāza kesb edüp ve atasını meşakķat-i hāpısdan ve varṭa-yı helākden hālāş (2) eyledi Maħcūbe eyitdi aħsenet hūb getürdün bu hikāyet-i hōşı ve mesel-i dil-keşi hem bu siyāķ üzerine- (3) dūr ol şehzāde hikāyeti ki şecā'at sebiliyle karındaşınuñ kanını katilden aldı ve niçe müddet (4) kul olduķdan şonra yine devlet-hāne-yi melike yētişdi 'Ucūbe eyitdi nicedür ol hikāyet Maħcūbe dēdi (5) *hikāyet-i maħcūbe der-şecā'at* rāviyān-ı hikāyet şöyle rivāyet etmişlerdür ki Şehr-i Bağdad'da (6) bir pādīşāh varıdı memleketde emri nāfiz ve hūkmi cāri idi ve ol

pādişāhuñ bir oğlı varıdı (7) serħadd-i rüculiyyete yētişüp mürāhık olmişıdı pādişāh ođlınuñ cemāl-ı bā-kemāline fevka'l-ħadd māyildi (8) dāyim ri'āyet-i tamāmıla i'zāz u ikrām ēdüp mer'ī tutarıdı ve pādişāhuñ iki dāne gevher-i şeb-çerākı (9) varıdı ki her birine genc-i kārūn kem bahā olurıdı ol gevheri iki ħalka-yı zerrīnile tarşī' ēdüp (10) ol piserūñ gūşına gūş-vāre ētmişıdı tā ol zīnetile piser mütelezziz ola ve ol şehzāde dāim hevesi (11) şayd ēdüp neşāt u surūrıla şikār-gāh tarafına müteveccih olurdı meger ol nevāhīde bir şikār-gāh-ı (12) bīşe-yistān varıdı şöyle ki hevās-ı revābih-i şükūfātın çün ravza-yı ħuld-ı mu'aţtar u ħōş ve (13) şahn-ı reng-i serāya ħinden çün perī tāvūs münakkaş olmişıdı bir gün melik-zāde ol merta'da

30r

(1) taleb-i Neħcīr için geşt ēderidi nā-gāh bir şīr sehm-nāg çün neheng āheng-i şehzāde ēdüp benān-ı çün (2) sinān-ı āhen-güzār ve pençe-yi çün tīr-i sehāb-ı seng-i şikenile tutup bir demde şehzādenūñ vücūdından (3) eşer kōmadı çün ol ħālī pādişāha ħaber vērdiler hezār nevħa u zārile 'azm-i bīşe ēdüp gitdi (4) tā ol şīri ğidā-yı şimşīr eyleye leşkere emr ētdi ki ol şīri helāk eyleyeler her taraftan mübāriz (5) ve şīr-dil erenler ħamle ēderidi niçe esb u ādemi helāk ēdüp ħake birağurdı bu nev'ile niçe pehlevān (6) ve mübārizleri pāymāl eyledi ve kimse aña el ērişdürüp zaħm uramadı pādişāh 'āciz olup yine (7) döndi andan şonra kimsenūñ zehresi olmadı ki ol bīşeye gūzar eylemegi göñline getüre pes pādişāh (8) ođlınuñ şīrden bāki kalan a'zāsını defn ētdi ve ol iki gūş-vāre-yi şemīni alup şehirde (9) nidā ētdürdi ki her ki benüm sīnemūñ cirāħatına ol şīrūñ katliyle merhem ura bu iki gevheri şeb-çerāğı (10) daħı niçe mevāhib-i bī-ħesābıla anuñ olsun dēdi ne deñlü ki şāh ol va'deyi eyledi (11) ħiç kimsenūñ aña meyli olmadı ki ol maķşūda ħarīş ola ve ol bīşenūn dāiresine tolaşa ve bu melik-i (12) Bađdad'uñ ol eşnāda menkūħa-yı ħāşşından bir oğlı toğdı ħūb ħilķat ve tamām endām āşār-ı (13) merd-i cibilletinde zāhir ve envār-ı şecā'at beşeresinde lāmi'di çün müddet-i razā' tamām oldı

30v

(1) fuķarā u mesākine māl-ı vāfir işār ēdüp ni'met-i bī-girān in'ām ētdiler ve māzeri ol gūş-vāre-yi (2) kıymeti ol tıfluñ gūşına aşdı meger melik meclis-i ünsde ħātūnıla mu'aşeret ve mübāşeret ēder- (3) ken mestlik ħāletiyile ol ħāle vākıf oldı āteşi ğayret

cigerini yakup ol ölen oğlanuñ (4) furkatı yüregin tağladı hışm-ı tamāmıla ol nā-residenüñ gūşını gūş-vāriyla kat' édüp anasınuñ (5) eline vērde ve farṭ-ı hışmından ol piserüñ atalığından bī-zār olup gulām resmi üzerine bir müsāfir (6) bāzırgān bulup şatdı bāzırgān ol nāhiyeden riḥlet édüp şehzādeyi ṭaraf-ı Semerḳand'e (7) iletdi ve bir ḳal'anuñ dizdārına şatdı çün āsār-ı rücūliyyet şüretinde zāhir oldı bāb-ı (8) terbiyetde sa'y-ı belīğ gösterüp edeb-i ḥarb-u silahşorlık 'ilmin ta'līm étdiler çün ḥadd-i bülūga yétişdi (9) el-ḥaḳḳ bir cūvān-ı gāvur ve pīl-ten ve şīr-dil ḳopdı meger bir gece bir ṭāyife-yi ḥarāmiler ol ḳal'aya yol (10) bulup ve ḳal'ada olan ḥalk ḡāfil iken ḳal'ayı zabt étdiler ve şehzāde-yi mertebeyi eṭfalda ḳoyup kimse (11) i'tibār étmézidi çün şehzāde ehl-i ḳal'anuñ bu resme 'acz u za'fin gördi ḡayret-i rücūliyyet dāmen-gir (12) olup çün şehāb-ı dīv-sūz kendüyi ol ḳavmuñ ortasına atdı ve bir zarb-ı muştıla ol ḥarā (13) mīnūñ birisini ḳatl édüp tiğ ü siperin eline alup sağ ve şoldan ḥamle édüp cümlesini mecrūḥ ve

31r

(1) maḳrūḥ ḳıldı ve diz-dār anuñ ol ḥāl-i cidālını müşāhede eyledi ḥazīne açup aña māl-ı firāvān i'tā (2) édüp ol leşkerüñ pehlevānlığın aña erzānī ḳıldı ve şehzādenüñ şīt-i şalābeti ve avāze-i şecā'ati (3) ol diyārda fāş oldı bir müddetden soñra bir ḳāfile-yi girān ṭaraf-ı Çīn'den gelüp 'azm-i Baḡdad étmeye meyl (4) étdiler amma yolda ḳuttā'-ı ṭarīḳ zāhir olup ol yolları²⁵ tamām kesmiş idi pes ol ehl-i ḳāfile māl-ı (5) firāvān cem' édüp ol şehzādeye vērüp kendülere yoldaşlık étmek için ḳāfile-sālār édünüp (6) 'azm-i Diyār-ı Baḡdad édüp gitdiler melik ol ḳāfilenüñ geldüğini eşidüp müte'accib olup eyitdi bunun gibi (7) zamānda ne mühimm vāḳi' oldı ki bu yollara²⁶ sefer étdiñüz ve ol kemīn-gāhlardan ve vāḳi'a yerlerinden (8) niçe geçtüñüz dēdi ol tüccāruñ birisi cevāb vērde ki bir cūvān mübāriz bize muḳaddem olup bu diyāra (9) getürdi şöyle ki ḳuvvet-i şecā'at ve ḳudret-i rücūliyyetile kendüyi bir leşkere ursa anuñ heybet-i (10) şalābetinden ol leşker münhezim ola melik-i Baḡdad éyitdi bu nāhiyede bir bişe-yi pūr ni'met vardur ve bir (11) şīr-i cān nigār anda vaṭan ṭutmışdur ve niçe yıllardur ki anuñ hevl-i şavletinden ol bişenüñ dāiresine (12) kimse varmaz ve hem bizümle ol şīr ortasında ḥaḳḳ-ı ḥūn sābit olmışdur ki benüm 'ömrüm bāḡınuñ (13) mīyvesini mezār-zārıla ekl étmışdür eger bu cūvān-ı dilāver ol şīrūñ ḳatlinde sa'y gösterecek olursa

²⁵ Hem iki (l) yazdı hem de şedde koydu.

²⁶ Hem iki (l) yazdı hem de şedde koydu.

31v

(1) nezr êtdigim ol iki gevheri aña vèrem ve daħı bezl-i emvâlden her ne ki müyesser ola dirîg eylemeyem dèdi (2) bâzîrgân şehzâdeye ol hâlden haber vèrdi şehzâde cüst yerinden tûrdı ve kaşd-ı şîkâr-ı şîr (3) êdüp ‘azm-i bîşe êdüp gitdi âlât-ı harbî tamâm üzerinde âreste êdüp kaşd-ı şîr hûn-ı âşâm (4) eyledi kaçan ol şîre mülâkat oldı esb-i melik-zâde aından nüfûr gösterdi şehzâde âtından²⁷ (5) inüp kendüyi cânaverüñ üzerine atdı merd-vâr el uzadup cânaver a hamle eyledi ol tarafından (6) şîr daħı pençe gerüp ağız açıp şehzâdenüñ üzerine hücum êtdi şehzâde elini tâ bäsüsına²⁸ degin cā- (7) naverüñ ağızına şokdı hulkumına yêtişüp çeküp kopardı hemân ol cânaver bî-mecâl olup düşdi (8) pes şehzâde şîrüñ başını kesüp melik-i Bağdad’uñ öñine tuhfê getürdi melik ol şādîden emr êtdi şehri (9) tezyîn êtdiler fuķarā u mesākîne şadakalar êtdi andan sonra melik şehzâdeyi tahtına çıkarup tamâm rağbetile (10) ol halka-yı girān-māyeyi diledi ki kendü eliyile kulağına geçüre çün çeşm-i pezer oğlunuñ kesilmiş (11) kulağını gördi bildi ‘aklı başından gidüp eyitdi *et-tayyibatü li-ṭ-tayyibine*²⁹ oğlını yüz (12) yüz nāz u ‘izzile bağına başup nevāht êtdi bu avāze Şehr-i Bağdad fāş oldı ve oğlını harem-i (13) hāşşına³⁰ gönderdi ve māzeri anı görüp bildi ve şād olup māl-ı firāvān bezl eyledi ol şehzâde

32r

(1) şecā‘at-i bereketiyile qarındaşınıñ kâtiline kışāş êtdürdi ve mezellet-i ğurbet ve firāk-ı māzer u pezerden (2) berî oldı Maħcûbe êyidür bu meşeli aınun için getürdüm ki tâ merdān-ı ‘âlem haķîkat bileler ki şecā‘atüñ (3) te’sîrâtı çokdur ve aınun sebiliyile niçe murādāta kâdir olurlar Haķķ ta‘ālā ‘amme-yi hâlâyıkı ol haşletüñ (4) semeresinden behremend ve müluk-ı selâṭîni ol hûnerüñ neticesinden ber-hür-dār eyleye biminnihi ve vücûihi ve luṭfihi (5) *el-bābü’l-hāmis fî beyā-i’s-saḥāvati* beşinci gün ki şāh kûbbe-yi Çehārüm ufķ-ı maşrıķdan (6) yüz gösterüp ‘âlim-i ‘âlimiyāna zerrîn tabaķile sîm ü zer îsar eyledi ve cihānuñ zûlmānî libāsını çıkarıp (7) hil‘at-ı beyāzıla teşrîf gösterdi Şāh-ı Semmāh’uñ tahtını atlas dîbā tezyîn êtdiler ve şāh ferr ü heybetile (8) serîr-i salṭanatda mütemekkin oldı ve mebdā-’ı şabāḥdan tâ maḳṭa‘-ı

²⁷ ât medle yazdı.

²⁸ bāzū yazmalıydı

²⁹ Nur Sûresi, 26. Ayet “...temiz şeyler temiz olanlar içindir...”

³⁰ hāşşına yazılmalıydı.

revāha degin meşālih-i re‘āyayı icrā (9) édüp ‘adl ü dāda meşğül oldı ve ümerā u vüzerā ve mübārizān leşkeriye envā‘-ı ‘aṭāyā ve (10) mevāhibile behremend kıldı çün şāh-ı encüm ‘ālemden yüz dönderdi ve sipāh-ı mağrib leşkeri şarka muzaffer (11) oldı Şāh-ı Semmāh ‘ādet-i kadīme üzerine meşālih-i memleketden fāriğ olup maḳām-ı ḳurbet-i ‘Ucūbe u Maḥcūbe’de (12) ḳarār eyledi ve kendünüş şeref-i ḥuzūriyla anları müşerref kıldı ve eṣnā-ı kelāmda şordı ki kerem ve (13) ve seḥā ḳanḳı ṭāyifenüş ‘ādetidür ve ol ḥaşlet kime lāyık-terdür ‘Ucūbe eyitdi ‘ömr-i melik mü’ebbed olsun

32v

(1) saḥāvet bir libās-ı ḡarrādur ki her ḳanda rast gelür ve bir zīnet-i zībādur ki ‘ämme-yi ḥalāyık ḳatında merḡubdur (2) ve her kimseden ki şādır ola ḥūbdur amma mülük-ı selāṭin ol şıfata ālikdur zīrā ki şāhlar bezl ü (3) nevālden el çeküp ebvāb-ı en‘ām u ikrāmı ḥāşş u ‘am üzerine meftūḥ dutmayalar ḳarūrī anları (4) milkine noḳşān-ı fāhiş yetişür belki ḥavf u inḳirāz u zevālden *ıza melikün lem yekune zāhibe* (5) *fede‘hu fedevletehu zāhibe*³¹ pes bu ḳaziyye üzerine sünnet-i saḥāvet mülük üzerine farz ‘ayındür ve ‘ämme-yi (6) ḥalḳdan her ki zīnet-i keremile müzeyyen olsa ḥalāyık ortasında dāyım mükerrrem ve muḥterem olur ve ol cūd-ı (7) semāḥatdan niçe nef‘ ve rāḥat müşāhede eyler niteki ol ḡulām-ı bāzırgān ki bereket-i saḥāvetile melik-i ‘Azīm (8) eline girdi Melik-i Semmāh şordı ki nicedür ol ḥikāyet ‘Ucūbe eyitdi *ḥikāyet-i ‘ucūbe der-saḥāvet* (9) nāḳilān-ı ḥikāyet şöyle naḳl étmişlerdür ki bir bāzırgānuş bir kerīm-ṭab‘-ı ḡulāmı varıdı meger ol (10) bāzırgān bir ḳarūrī sebebinden sefer-i deryā iḥtiyār étmişidi ve ol ḡulāmı gemiye bile ḳomışidi ve ol gemiye (11) her ṭarafdan ziyāde ḥalḳ cem‘ olmuşidi ve rüzgāra muḥālif düşüp bād müsā‘ade étmedügi sebebinden (12) müddet-i medīd ol diyārda ḳaldılar ve at‘ima ve eşribe her ne ki varısa noḳşāna yüz dutdı ve ehl-i geşti (13) ḳillet-i ḳuvvetden münkesirü’l-ḳalb olup feryād u fiḡāna āheng éttiler ve ol bāzırgāndan vech-i kifāf-ı ma‘āşı

33r

(1) artuḳ bahāya şatun alup nefslerine kifāf édinirleridi zīrā ol bāzırgān ziyāde mütemevvil idi amma (2) imsākı ḡāyetde ve buḥlı kemāle idi ve ol ḡulāma günde bir pāre étmek ve bir miḳdār şu vazīfe étmişidi ve bāḳisin (3) iḥtiyāt-ı tamāmıla zabṭ

³¹ Arapça atasözü “Bir hükümdar (halkı için) hibeci değilse, bırak onu saltanatı heba olur.”

ederidi tā ki müşterisi ve variken artuḡ bahāya şata meger bir cemīle duḡter müte'allikā- (4) tından bir kimseyle ol gemiye bile girmişidi ve anuḡ zād u nafaḡası tamām olup 'izz ü devletden mezellet-i (5) fāḡaya giriftār olmışıdı ve muḡalifet-i rūzigārından niçe şerbet-i telḡ içmişidi ve bu ḡulām ol mestū- (6) renüḡ 'acz ü za'fin görüp mürüvvet-i tab'ı anuḡ ri'āyetine bā'is olup kendü ta'am u şarābını ol (7) za'ifeye isār edüp ekşer-i evkātta kendü ta'amsuz aç geçinüridi ve duḡter temellük edüp eydürdi ki (8) ey ḡulām saḡa zaḡmet oldı ḡocaḡ³² saḡa yüz minnetile bir loḡma ta'am vürür ve sen kerem ü mürüvvetününden (9) anı daḡı baḡa bezl edersin çün farḡ-ı fütüvvet seni elbette bu ikrāma meyl eddürür bāri kendü (10) nefşüḡ cānın daḡı ri'āyet eyle ben senüḡ 'atıyyetününden bir içim şuya ḡāni'em ḡulām eyitdi birr ü (11) iḡsāndan her neye ki ḡādirem ḡalīl ü keşir ḡāşş u 'āmdan dirḡ eylemezem bir niçe müddet bu tarīḡ (12) üzerine müdāvemet gösterdi tā ki ol ḡoca-yı³³ baḡıl bu sırta vāḡif oldı ve ḡışm u ḡaḡabıla (13) bī-tevaḡḡuf ol ḡulāmı deḡize atdı luḡf-ı nā-mütenāhi-yi ilāhi aḡa ḡāmī ve ḡāfiḡ oldı bir pāre taḡtanuḡ

33v

(1) üstine çıkup yüz deryāya ḡoyup ve ḡönlü ḡaḡḡa baḡlayup bir niçe müddet deryāda gezüp āḡir ḡudā kenār-ı deryāya (2) yetiştürdi meger bir ḡün ol sāḡilde geşt-i ta'am ḡaleb ederidi ittifaḡ bir pāre yaḡut-ı (3) rummānī ki miḡdārda yüz mişḡāl ola ol kenārda eline girdi hemān ol cevher-i girān-māyeyi (4) alup ābādānlıḡa yüz tutup gitti bu ḡarafdan ḡvāce-yi süfle ol ḡareketden nādīm oldı (5) cez' ve fez' edegördi fāyide vürmedi çün ol geşt-i sāḡile yetiştirdi ol diyāruḡ (6) pādişāḡı meger şikār için süvār olmışıdı teferrüc ederek deryā kenārına gelüp gördi (7) bāzirḡān çıḡmış diledi ki anlardan ba'zı emti'a bey' ede nā-gāḡ nazarı ol duḡterüḡ ruḡsār-ı (8) mehveşine tuş oldı ol endāmuḡ tır-i ḡamzesi pādişāḡuḡ hedef-i ḡabūlında vāḡi' olup (9) bir girişmeyile ḡönlüni şayd eyledi ve ol duḡteri şer'ile nikāḡ eyledi i'zāz u ikrām ile ḡāneyi (10) vişāla getürdi ol duḡtere yine sa'ādet tāze yüz gösterdi rūz-be-rūz devleti ziyāde (11) olmaḡa başladı niçe müddet bu ḡāl üzerine geçdiler āḡir müvekkel-i ecel ve muḡteza-yı fenā ol melike (12) ḡücüm edüp bu ḡāneyi miḡnetden riḡlet etdi ve ḡiç vārişi yoḡıdı ki memlekete zābiḡ (13) ve re'āyāya ḡāḡim ola zārūri melik ol duḡter üzerine ḡarār tutdı ve leşker ve re'āyā ḡav'an

³² ḡvāce yazılmalıydı.

³³ ḡvāce yazılmalıydı.

34r

(1) ve kerhen muṭī‘ ve münkād oldılar bu ʔarafdan ol Ğulām-ı Rūmī ol cevheri bā-
 kıymetile ol sevāhilde (2) resm-i ticāretile şehir-be-şehir niçe zamān geşt eyledi meger
 bir gün bir mecma‘ada tüccār mübāya‘āt édüp metā‘larını (3) birbirine ‘arz ederleridi
 ğulām anda hāzır oldı diledi ki ol cevheri girān-mayeyi metā‘a tebdīl (4) eyleye anuñ
 fāyidesinden niçe nef‘ hāşıl ola ittifāk ol h^vāce-yi bañıl ol mañfilde hāzır (5) idi ğulāmı
 görüp bildi ve bu hālden ziyāde müte‘accib oldı ve ʔama‘-ı hāmıla heves étdi ki (6) ol
 cevheri andan ala ve feryād édüp éyitdi niçe yıllardur ki bu ğaddār u mekkār benüm
 cigerime āteş-i (7) hasret urup beni hāk-ı hayrete birañmışdur ve çün bād-ı ser-geşte
 éderem gözlerümden seyl-ābı (8) revān édüp niçe zamāndur ki ‘ālemi geşt éderem ki
 bu kıṭ‘a-yı cevheri dañı niçe nefāyis ü (9) cevāhirile benden uğurlayup kaçmışdur
 ğulām bu każiyyeyi inkār étdi cānibinden āteş-i (10) huşümet müştāğil oldı ve āñir-i
 kār mücādeleye yétişdi nā-çār hākime muhtāc oldılar ki muḳteżā-yı (11) ‘adlile
 bunlaruñ każiyyesin faşl eyleye ve halk bunları delālet édüp éyitdiler ki bu yañında
 (12) bir şehir-i mu‘azzam vardır anda bir duñter-i ‘ādil pādişāhdur bunuñ gibi da‘vālar
 anuñ hużūrında (13) ğayrı yerde fayşal bulmaz şavāb oldur ki anuñ hużūrına varsasız
 tā ki hañkñı bāñıldan temyīz

34v

(1) eyleyüp bu każiyyeye hükm eyleyüp elinüze hüccet-i rüşen şabit éde h^vāce ve
 ğulām anlaruñ irşādiyıla (2) ‘azm-i ʔaraf-ı melike édüp gitdiler çün melike hużūrına
 vardılar h^vāce da‘vāya āġāz étdi melike (3) perde ardından nazār édüp bī-tevañkuf
 ğulāmı bildi bir lañza mütereddid olup fikr étdi ki bu ğulām (4) hōd deryāya ğarñ
 olmuşıdı ‘aceb ne ʔarīkile hālāş bulmuş ola yine éyitdi ki Hañkñ ta‘āla seni (5)
 muhtāciken pādişāh éde anı deryādan hālāş étmek ‘aceb müdür déyüp perde ardından
 éyitdi (6) éy ğulām hālāş rast söylemegdedür korñma vāñı‘a-yı hālunı rast söyle ki bu
 cevher-i bā-kıymeti (7) ne vechile hāşıl eyledün ve kanda elünge girdi ve bu bāzırgān
 senden ne vechile cevher ʔaleb éder (8) ğulām bu każiyyenün irādında bir lañza ārām
 édüp andan şonra cür‘et-i tamāmıla cevāb vérüp dèdi ki (9) éy melike ben bu h^vācenün
 kulı idüm bir duñterile meveddet ü mürüvvetüm görüp imsāk u buñl ü hasāsetinden
 (10) baña ‘itāb u ‘iñāb édüp deryāya atup beni ğarñ étdi āñir ‘ināyet-i Sübhānī érişüp
 necāt (11) buldum ve ol sāhilde geşt éderiken ol cevheri buldum şimdi bu h^vāce ʔama‘-

1 fāsīdile bu resme (12) ğadr édüp diler ki tezvīrile ol cevheri benden ala dēdi bāzīrgān feryād édüp éyitdi ki bu ğulām (13) kizb ü hīle ü telbīsile benüm mālumu telef étmek olmaz bu hālun şıdķına iki şāhid-i ‘ādil gerek dēdi

35r

(1) melike hemān cevāb vērüp dēdi ki bu każīyyeye şāhid bir ğulāmunķ kendi nefsi ve bir daķı ben benem ol duķter ki (2) ol gemide size yoldaş olmışıdı ve ol ğulāmunķ fütüvett ü ihsānın ve senünķ hest ü buķluķ müşā- (3) hede étmişem *el-yevmü yemün ‘itābinā*³⁴ buyurdı tā ol hū‘āce-yi ħasisi bağlayup denize atdılar ve ol (4) ğulām-ı muķsini kendü devlet-ķānesine gönderdi ve emr étđi tā kużāt ve e’immeye ħāzır oldılar ve melikeyi (5) muvāfikat-ı şer‘ile ol ğulāma nikāķ étđiler pes umūr-ı meliki ve esbāb-ı salţanatı aķa tefvīz édüp künūz-ı (6) ħazāyīn ve deķāyir ve defāyīn cümle isār édüp tāk u taķtı aķa işmarladı ki *hel ceza ‘ü’l-ihsān-i illā’* (7) *l-ihsān*³⁵ ol ğulām yümn-i kerem ve seķāyıla ol memlekete server olup ħişmet ü cāh-ı pādīşāhī aķa müyesser oldu (8) Maķcūbe éyitdi aķsent ğarīb getürdüń bu ħikāyet-i nāfi‘i ve meşel-i nādiri hem bu tarīķiledür ol piser (9) bezzāz-ı ħikāyeti ki saķāveti sebebiyle ‘iķāb u ‘itābdan ħalāş bulup manşīb-ı vüzārete ve mesend-i emārete (10) yėtişđi ‘Ucūbe dēdi nicedür ol ħikāyet Maķcūbe dēdi *ħikāyet-i maķcūbe der-kerem-i seķāvet* (11) ve *luţf* rāviyān-ı ħikāyet şöyle rivāyet étmişlerdür ki meger vüzerā-yı mülükdan birisi ‘azm-i ħacc émişıdı (12) kaķan ki maķşūda yėtişüp cemāl-ı Ka‘be-yi Mu‘azzamı müşāhede édüp şarāyıt-ı menāsiki yerine getürdı (13) ve cānib-i vaţana dönicek yolda ħarāmī çıkup cemī‘ emvāl u esbābını tārāc édüp ol vezīri

35v

(1) bir ħabbeye muĥtāc étđiler miĥnet-i zamānenünķ şiddetinden ve ol ħādişenünķ eleminden be-ğāyet ħaste-dil (2) ve şikeste ħātır oldu bī-ķāre ‘āciz u mużtarib ve muĥtāc oldu ol diyārda şehir (3) be-şehir seyāĥat éderidi bir ğün bir bezzāzunķ dükkānı ķatına ğelüp ğördi ki bir cüvān-ı (4) tāze rüy murāĥıķ ol dükkānda oturmuş şüretde ħüb ve sīretde mergūb āşār-ı (5) insāniyyet beşeresinde müşāhede ve emāret-i meberret cibilletinde zāhir ve vezīr kifāf rū- (6) zīye muĥtāc olmuşıdı amma kimseye ‘arż-ı ħācet

³⁴ Arapça söz “bugün sistem etme günümüzdür”

³⁵ Rahman Sūresi, 60. ayet “İyliĝin karşılıĝı da ancak işte böyle iyiliktir.”

étmege hayā māni‘ olurıdı *el-ḥayā’ü lā ye’tī illā bi’l-ḥayr*³⁶ ve ol (7) bezzāzuñ dükkānı katında ḥāmūş olup oturdı ve fikre meşğul oldı piser-i bezzāz netice-yi ferā- (8) set ve bediḥe-yi ‘aqlıla anuñ beşeresinde eṣār-ı bezeri ki ve şeref-i ḥ^vāce ki müşāhede édüp (9) bildi ki ol kişi merāsım-i ‘izzetden mezellet-i fākaya düşmişdür ve anuñ şeref-i nefsi rāzını keşf étmekden men‘ (10) éder lāyık budur ki elden geldügi kadar ḥaķır-āne iḥsān eyleyem dēyüp meger atası ser-māye édinmek (11) içün elli pāre altun vērmişidi piser-i bezzāz hezār ‘özrile ol altunı vezīrūñ öñine қо- (12) yup éyitdi *elseḥiyyu bimā meleke*³⁷ bu altunı al vecih ma‘āşıña şarf eyle dēdi çün vezīr altunı kabz (13) derḥāl merd-i bezzāz çıka ve oğlından altunı istedi tā ki bir niçe metā‘ şatun ala piser éyitdi

36r

(1) altunı müstehaķkına şarf étdüm ve āḥiret içün zaḥire édindüm bezzāz gāyetile buḥlından şefkat-i übüvveti (2) ber-ṭaraf édüp emr étdi tā ki ol elli altunı kızdurdılar ve ol oğlanuñ ellerini anuñıla dağladı (3) tā ki kendünüñ derd-i diline devā eyledi vezīr ol ḥālī görüp ḥaste-dil ve şikeste-ḥātır olup kaşt étdi ki (4) ol altunı vère piser bu cümle elem ü sūzıla yanarken ḥufyeten işāret édüp vezīri ol kaşddan (5) men‘ eyledi ve éyitdi ben ol iḥsānı yine almak içün étmedüm ki sen anı yine vèrmek dilersin (6) dēdi pes vezīr ol altunı nafaķa-yı tamām ve tūşe-yi vāfir tertīb édüp kendü maķāmına (7) ric‘at étdi ve ol bezzāz-ı baḥil niçe müddetden sonra oğlunuñ ḥātırın ḥōş édüp māye-yi (8) tamāmıla ticārete gönderdi nā-gāḥ zamāne-yi bī-vefā ol cüvān-ı vartayı nekbet ve girdāb-ı (9) miḥnete bırağup cemī‘ mālını telef étdi bī-çāre mezellet-i fāķa ve şiddet-i meskenete giriftār (10) ve fikr étdi ki çün bu faķr u meskenete düşdüm maşlaḥat oldur ki bir şan‘at işleyüp (11) anuñla vech-i kifāf taḥşil édem tā ki rüzigār yine muķalib olup zīnet-i iḥtişām ve ḥüsn-i (12) ḥāl şüret göstere bu fikri édüp şehre vardı meger bu oğlan ḥüb-ḥaṭ yazarıdı (13) bir köşede oturup bir müddet kitābete meşğul oldı anuñ ücretinden kifāf-ı nefis

36v

(1) taḥşil étdi bir gün bir gün³⁸ şahş gelüp eline bir ruķ‘a vèrüp éyitdi ki fulān tevķi‘ün naķşını bir (2) kâğıda naķl eyleye tā ben ol hey‘et üzerine meşķ édem şāyed ki senüñ

³⁶ Hadis-i Şerif “haya ancak hayır getirir..”

³⁷ Arapça atasözü “cömertlik sahip olunan (ahlakla) ölçülür”

³⁸ “bir gün” iki kez yazılmıştır.

hattıñdan haz alup ben dañı (3) bir nesne öğrenem ol cüvân-ı ‘atûf anı men’ étmeđi mürüvvet görmeyüp anuñ irâdetine muvâfık ol (4) kelime-yi tevķi’i ketb édüp eline vèrdi ol bed-fi’âl mekkâr ol tevķi’üñ altına tezvîrile berât (5) yazıp bir memleketden bâc u ĥarâc almağa meşğül oldı âñir bunuñ ta’addisinden ĥarâc güzârlar dîvâna (6) mürâca’at étdiler tâ ki bir müddet mühlet alalar vüzerâ fehm étdiler ki bu fi’il müzevverdür berâtın (7) taleb étdiler gördiler ki ol berâtda vâķi’ olan tevķi’-i ĥatt vezîr-i ĥâşşa tamâm müşâbihdür (8) emr étdiler ki şehirde olan ĥattatı ĥâzır getürdiler ve ol cüvân tevķi’i göricek inkâr étmeyüp (9) bu ĥaziyyeyi i’tirâf étdi pes bir muķtezâ-yı kânun-ı pâdişâhî ol cüvânıñ elini kesmek emr olındı (10) cellâd ilerü gelüp cüvânıñ ĥolın ‘uryân eyledi ki ĥat’ éde vezîr ol cüvânıñ ĥolında olan (11) tağıları görüp bî-tevaķķuf piser-i bezzâzı bildi tîz yerinden tûrup cüvânı bağrına başup ikram u (12) i’zâz u iclâl ve i’zâmda daķıķa fevt étmeyüp mesned-i vizâretde şâbit ve maķâm-ı ĥişmetde (13) kâyim kıldı ve ol mel’ün u müzevveri şalb étdürdi pes ol ĥavma yüz tûtup ‘âlâ melâ-ü

37r

(1) ’l-nâs ol cüvânıñ medĥine meşğül oldı ve éyitdi bu cüvân be-gâyet kerîm ve ra’üfdür saĥâvetde ve semâhatda (2) seĥâba berâberdür ve benüm meskenet ü ihtiyâcum zamânında bunuñ gibi iĥsân u in’âm étmişdür şimdiki ĥâlde vaķt-ı (3) mücâzât ve hengâm-ı mükâfâtdur dèyüp kendü kızını cehâz u teccalât-ı melik-âne ile aña vèrdi ve tamâm milk-i (4) mâl ve manşıbı aña tefvîz étdi piser-i bezzâz ol étdiđi ‘atıyyet vesîlesiyile bâķi ‘ömrini ve sü’at-ı ĥâlile (5) geĥürüp maķşad-ı emn ve refâhiyete yètişdi Maĥcûbe dèdi bu meşeli anuñ içün getürdüm ki tâ ehl-i kerem ve mürüvmete (6) ma’lûm ola ki iĥsân u in’âm mümmel ve zâyî’ olmaz ve cüd-ı kerem elbette meşübât ve ĥayrât-ı dū-cihânî (7) olur Bârî ta’âla cellet ĥudret ü ‘âmme-yi ĥalâyıķı bu ĥaşletile ve mulûk-ı selâtinî bu şıfatıla maĥmūd (8) eyleye biminnihi ve vücūdihi *el-bâbi’s-sâdis fî medĥi’-şîkat-i ve’l-emânet-i* altıncı günki ĥurşîd-i (9) cihân-tâb âsumânı ĥehâr müd[d]et tûlū’ étdi ve leşker-i zullâm sipâh-i beyâzdan münhezim oldı Şâh-ı (10) Semmâĥ’uñ taĥtını bâriğâh-ı ma’diletde ĥurdılar şâh taĥtda oturup erkân-ı devlet ve â’yân-ı ĥazret (11) bâriğâh-ı şâhda cem’ oldılar ol gün tâ zevâl vaķtına degin re’âyâyâ ‘adl ü dâd édüp aĥkâm icrâ (12) eyledi ve dîvân-ı şâhiden kâķup ĥalvet-ĥâne-yi istirâhete yüz tûtdı ve ‘Ucûbe-yi Maĥcûbe’yi (13) ĥâzır édüp

buyurdu ki *şemerāt-ı diyānetden* ve *şeref-i emānetden* ba‘zısını beyān edeler tā ki ol mevā

37v

(1) ‘ız sebebiyle *cānib-i emāneti ri‘āyet* eyleye ‘Ucūbe *ēyitdi cāh-ı şāh müstedām* olsun bu emānet *haşlet-i hamīde* (2) ve *şıfat-ı pesendidedür* ve her ki bu *zīnet-i merğübıla mütezeyyine* ola ve *şart-ı şıkat-i diyāneti* yérine getüre *meşübāt-ı* (3) *dū-cihānı* aña müyesser ola hem *dünyāda merzūk* ve hem *āhiretde ehl-i Cenneti nāci* ola *ķāle’n-nebiyyü ‘aleyhi’s-selām* (4) *el-emānetü tecürü’r-risķa*³⁹ ve ‘acīb-ter oldur ki eger bir kimse bir *merd-i emīne hıyānet ķasadāt-ı ‘ākıbet* ol (5) *ef‘ālun vebālı* kendüde *zāhir* olur ve ol *emīnile* ol *zen-i tarrār hikāyetidür* Melik *Semmāh* şordı ki *nicedür* (6) ol *hikāyet* ‘Ucūbe *dēdi hikāyet-i ‘ucūbe der-şıkatü ve emānet nākilān-ı* hikāyet şöyle (7) *naql* *ētmişlerdür* ki *Merve Şehri’nde* bir *hakkāk* varıdı ol *diyāruñ pādişāhı* anuñ *emānetine i’tikād* *ētmişidi* ve her dem *cevā-* (8) *hiri* aña *haķ* *ētdürüridi* ve *ümerā* u *vüzerā* *cümlesi* aña *rağbet* *ēderleridi* meger bir gün *pādişāh* bir *dürr-i şemīni* *haķ* *ētmege* (9) aña *gönderdi* *merd-i hakkāk* *dürri dükkānına* *iletüp* bir *hoķķanuñ* içinde *ķodı* tā ki bir *vaķt* u *sa‘adetde* *haķ* *eyleye* (10) meger ol *şehirde* bir *zen-i tarrār* varıdı *ittifāķ* ol *gevher-i şeb-çerāğı* *gördi* *ţama’* *ētdi* ki bir *hileyile* (11) *anı* ol *hākkakdan* *ala* *hemān* *sa‘āt* bir *harrāt* *dükkānına* *varup* bir *hoķķa* *aldı* ki *reng ü hey’etde* (12) *hemān* ol *hoķķaya* *beñzer* ki *hakkāk* *dürri* *anuñ* içinde *ķomışıdı* *pes libās-ı fāhir* ve *cāme-yi* *zerbebf* *geyüp* (13) *ihtişāmıla* *hakkākun* *dükkānına* *gelüp* şöyle *gösterdi* ki *cevāhir* *almağa* *gelmişdür* tā ki *ba‘zı* *cevāhiri*

38r

(1) *begenüp* *bey’* *eyleye* ol *dükkānda* *hāzır* olan *cevāhirün* her birini *görüp* yine *redd* *eylardi* *çün* *nevbet* (2) ol *hoķķaya* *geldi* *hakkāk* *ēyitdi* ol *emānetdür* *hātün* *yüz* *nāz* u *işveyile* *ēyitdi* ki *nażar* *mubāhdur* *luţf* (3) *eyle* ol *dürr-i şemīni* *temāşā* *ēdelüm* *dēyüp* ol *zerķile* *hoķķayı* *eline* *alup* *çapükligile* ol *boş* *hoķķayı* (4) *yérine* *ķodı* *hakkāk* ol *mağlatadan* *gāfil* *boş* *hoķķayı* *alup* *maķāmında* *pinhān* *eyledi* *mestüre* *evine* (5) *varup* *helāline* *haber* *vérüp* *dürri* ‘arz *eyledi* *h^vāce* ol *dürri* *görüp* *sürür* u *neşātıla* *ķarşusunda* (6) *ķodı* *dāyim* aña *nażar* *ēderidi* ve *anuñ* *teferrücinden* *ķalbine* *ķüvvet* ve *gözlerine*

³⁹ Hadis-i Şerif, “emanet rızık getirir.”

ziyâ tahşîl ederidi bir gün (7) h^vâce uyķuya meşğūlken meger bunlaruñ bir pîr-hurūsi varıdı ki her gün evlerinūñ içerūsin ve taşra- (8) sın tolanıp çöplenürdi nâ-gâh ol dürri bulup derhâl ağızına alup yutdı h^vâce uyķudan (9) uyanıp baķdı görđi ki dürri yerinde yok niçe ki taleb êtdi fâyide vërmedi hâtūndan taleb (10) êtmege başladı bî-çäre bî- haber idi êyitdi buhtelere tama‘-ı hām lâyıķ degildür dèdi dürri gizlemek olmaz (11) harîf-hānede ğal olmak caiz degildür *mısrā‘* incā menem ü tū yā tū dārī yāmen⁴⁰ fi‘l-cümle cānibeyn (12) der-gümān ü tōhmet muħaķķaķ olup şübhe bāķī kaldı kaçan ki oldu ol hurūs bî-vaķt ôtdi (13) h^vācenūñ gönline ķorķu düşüp ıztırābila hātūn a êyitdi müteķaddimān bî-vaķt hurūs āvāzını eyü fāl

38v

(1) tutmamışlardur bu hurūsi boğazlamak gerekdür ki zararı bizden def’ olına hatun êyitdi hem hāne-yi (2) kadīmi ki niçe sâbıkımız geçmiş ola bu kadar cerīmeyile anı boğazlamak münāsib ve mürüvvet degildür (3) līkin kelām-ı müteķaddimānı ri‘āyet êdüp bunuñ müvānesetinden geçüp bî-āzār bāzāra iletüp (4) şatalum dèdi bunlar bu tarafda böyle ez in cānib-i bîçā hakkak dürriñ gitdüğinden ğāfil çün (5) ol geçe geçdi dāye-yi şubhı beçe-yi sa‘d aħter-i āfitāb-ı harīri kebūd-ı feleke şarup ve mehd-i mihirde (6) perveriş êdüp cihān-ı cemāl-ı hurşīdile münevver eyledi şāhuñ hareminden bir mu‘temed ol dürri (7) taleb êtmege geldi hakkāk hoķķanuñ ağızın açdı görđi içinden dürri gitmiş müteħayyir olup (8) teninde kanı ve bedeninde cānı kalmayup lā-ya‘kıl oldu zarūrī mu‘temed-i melikden ‘özür di- (9) leyüp êyitdi ki henüz dürri hak olunup hāzır olmadı inşa‘a‘l-lāh ben iletüp harem-i hāşş-ı şāha teslīm (10) êdeyim dèdi bî-çäre ol hāluñ vūķu‘ından üzerine ğam müstevli olup nefesi bağlanup cigeri (11) dağlanup ķūlunc-rencine mübtelā oldu tedāvi için tabīb-i hāzīķ getürdiler nabz u ķaru- (12) resin görüp ‘illetine vāķıf oldu hurūs-ı pîr etiyle bişmiş şūrbayıla ‘ilāc buyurđı bî- (13) tevaķķuf bāzāra ādem gönderdiler hikmet-i İlähi meger ol dürri yudan hurūs-ı pîri ol tarrār bāzāra

39r

(1) göndermişidi hakkāk için hurūs almağa varan ol hurūsa rast gelüp alup getürdi hemān boğaz- (2) ladılar ol sâ‘at hoşsalasın açdılar hakkāk aña nazar êdedurıdı

⁴⁰ Farsça şiir mısrası “burada bir ben varım bir de sen!”

ittifâk dürri hürûsuñ kursağında (3) görüp derde vedâ‘ édüp ol renc-i kılınıcdan halâş oldu ve éyitdi dâyim merd-i emîni (4) muvâfık ve mesrûr ve hâyin mağbûn ve mecbûr ola Maħcûbe dèdi aħsenet hûb getürdüñ bu hikâ- (5) yet-i ğarîbi ve meşel-i ‘acîbi hem bu minvâl üzerinedür ol Zâhid-i emîn ve merd-i Rüstâyî hikâyeti ‘Ucûbe (6) éyitdi nicedür ol hikâyet Maħcûbe dèdi *hikâyet-i Maħcûbe der-sıķatü ve emânet* râviyân-ı hikâ- (7) yet şöyle rivâyet étmişlerdür ki meger bir zâhid varıdı ahlâķ-ı ħamîde ile mavşûf ve âdâb-ı (8) sütüdeyile müteħallî olmış ve şalâh u taķvâ ile ma‘rûf-ı ‘âlem idi bir gün mürîdlerinden birisi (9) zekâtından yüz dînâr çıkarup ol Zâhid’e getürüp teslim éttdi meger Zâhid’e bir mühimm ħâdiş ol- (10) mışıdı ol dînârı ħıfz étmekde diķķat eylemeyüp derħâl eve gelüp şu destisine bıraķdı (11) tâ fâriğ olduķdan sonra bir muħkem yerde ħıfz eyleye ħatun destiyi şusuz görüp fikr éttdi ki (12) Zâhid’e abdest için şu ħâzır gereke meger bir rüstâyî kaşşab kûradan şehre gelmişidi tâ ki gâv (13) satun alup şehirde ve kûrada şata ittifaķ Zâhid’üñ evi öñine uğradı ħatun-ı Zâhid ol

39v

(1) Rüstâyî’yi görüp éyitdi eger kerem édüp Zâhid’e ab-dest almaķ için bir miķdar şu getüriversen sa‘yuñ (2) âħiretde zâyi‘ olmaya ve saña bu ħareketüñ bereketiyle şevâb-ı cezîl-i âħirevî ħâşıl ola dèyüp ol desti ki Zâhid (3) dînârı anuñ içine bıraķmışıdı ol rüstâyî’ye vèrdi rüstâyî destiyi arķasına urup şu getürmege (4) gitdi yolda giderken ħiss éttdi ki destinüñ içinde nesne vardur bî-tevaķķuf destiyi arķasından indirip (5) içine nazar éttdi kîse-yi dînârı içinde görüp ferâh-ı tamâmıla kabz eyledi ve éyitdi zih-i sa‘âdeti (6) tâlî‘ ki ni‘met-i bî-cidd ve rızķ-ı vâfir elüme girdi hemân maşlahat oldur ki tedricile gereklü olan nesneyi (7) şarf édüp ve isrâf-ı telefden şaķlayam ve bunı sermâye edinüp kaşşablığı kemâline yêtişdürem (8) dèyüp bu fikrile ol naķd ki evvelden kendünüñ varıdı bir semiz gâva vèrüp ‘azm-i ħâne édüp (9) gitdi ve fikr éttdi ki eger bu dînârı götürüp köye gidersem yolda âfâtdan ve ħarâmîden (10) emîn olmaz ve eger şehirde bir yere defn êdersem ve vesvse-yi ħâtırdan bir dem ħâlî olmazam (11) hemân vecih oldur ki bu kîseyi gâvuñ boğazına şoķam tâ ki yuda ol vaķtın ki gâvı (12) boğazlayam kîseyi selâmetile alam dèyüp bî-çare gâvı ol cirâħata mübtelâ édüp ve anuñ (13) şikemini ħazîne eyledi ve yüz vaşana tutup gitdi ol ķadar ki şehirden çıkup şahrâya yêtişdi

40r

(1) meger mühimmâtından bir nesne unutmuş ol gāvı oğlanına ısmarlayup kendü yine şehre döndi meger ol (2) Zāhid-i emīne müte'allik bir kimse kurbān için gāv şatun almağa çıkmışdı ittifāk yolda kaşşabuñ (3) oğlın görüp birbiriyle mülākāt olup ahvāli şorişduklarından şonra mürīd-i Zāhid eyitdi eger bu (4) gāvı şatmak için alduñsa dilerim ki baña şatasın hātırundan geçdügi kadar direm naqd alasin tā hem sen (5) meşakkat ü zahmetden kurtulup ben dahı eglenmeyüp gidem dēyüp gāvı bey'-i tamāmıla şatun alup def'-i (6) Zāhidüñ zāviyesine teslim eyledi ve Zāhid ol gün zevāl vaqtına degin ol mühimmi tamām étدی ve bu (7) hālden bī-haber namāz vaqtında evine geldi tā ki süneni ve farāyızı édā édüp evrāda meşgöl ola çün (8) namāza şurū' étدی ol dīnār hātırına geldi namāzdan fāriğ olduñdan şonra kaşd étدی ki ol dīnārı (9) şaklaya çün sekka-hāneye vardı ol destiyi yerinde görmeyüp hātır-ı perīşān olup teşvīşile (10) hatundan ol destiyi şordı hatun şüret vāki'ayı dēyüverdi Zāhid mużtarib olup bir (11) zamān ol hādīşenüñ vuķū'ından ğam-nāk oldı 'ākıbet kazāya rızā u teslimile boyun vērüp Hākk'a şükr (12) étدی meger ol gün āhir-i eyyām teşrīk idi ve vaqt-ı kurbān idi Zāhid ol gāvı şöyle ki (13) şartdur kurbān étدی ve hatunına eyitdi ki bu gāvunñ karnını ve bağırsağlarını benüm katumda pāk eyle tā ki

40v

(1) anlarunñ tahāretinde ihmāl olunmaya hatun Zāhid'ün emriyle gāvunñ karnını yardı hemān sā'at Zāhidüñ gözi ol kīse-yi (2) zeri gördi ol hālunñ ta'accübünden medhüş oldı ve eyitdi bu gāvunñ hikāyeti hikāyet-i Sāmiri'den 'acīb-ter (3) ve kıssa-yi bakara-yı Benī İsrā'il'den ğarīb-ter vāki' oldı ol altunı alıp ve tahmīd ü takdīs-i Hākk'a meşgöl oldı (4) ve ol cirāhatunñ elimden ferec buldı Maħcūbe eyitdi bu hikāyeti anunñ için getürdüm ki tā 'uķalā-yı 'āleme muħaķķaķ (5) ola ki ve hem dūr-bīn ğine netāyic-i emānete yetişmez ve hātır-ı rüşen hasāret hıyānetün idrākından ictināb (6) etmek gerek Hākk celle ve 'alā kaffe-yi hālāyıkı kesb-i ahlāk-ı hamīde üzerine tevfiķ vère biminnihi ve vücūdihi (7) ve lutfihi *el-babi's-sābi' fī men'i's-şirki ve'l-ħasedi* yēdinci ğünki ħusrev-i encüm ya'ni ħur- (8) şīd-i tābende rūy-ı zemīni nūr-ı cemālile münevver eyledi Şāh-ı Semmāh taht-ı memleketde oturup tarīk-i (9) şalāh üzerine meşālīh-i milki icrā eyledi ğüşāda hātır olup ħalvet-hāne-yi neşāta yüz tutdı 'Ucūbe ü (10) Maħcūbe'nün maķālet-i rāhet-engizinden şafā-yı kalb hāşıl édüp esnā-yı kelāmda şordı ki reşķ ü (11) ħasedden ne nev'ā fesād ve zarar mütevellid olur ve ol ħaşlet-i

ķabîheye mütâba‘atdan ne hâşıl olur ‘Ucûbe (12) éyitdi zât-ı melik âfâtdan maşûn olsun ħased fitne-yi cân ve âfet-i ceseddür ve bu cihetdendür ki (13) ten-i ħâsid şûret-i ħasedden hemîşe ħazîn ve za‘îf ve naĥîf ve ‘acîfdür ve cân-ı ħâsid dâyim

41r

(1) nâ-murâdlık ‘uķûbetiyile mu‘azzabdur ve ħâsid iki cihânda maķhûr ve mecbûrdur ve ħasedden kimse maķâm-ı ‘âli (2) ve derece-yi refî‘ hâşıl étmez niteki demişlerdür *el-ħasûdu lâ yesûd*⁴¹ ve her kimse ki ħased sebebiyle maĥsûd (3) ħaķķında fikr-i tezvîr éde lâ-büdd kendüyi dâm-ı ġadre giriftâr eyleye niteki ol ħatun-ı şâh ki kendü (4) mekri ile iki giysü-yi müşkini yele vèrdi ve murâdına yètişmeyüp rüsvây oldı Melik-i Semmâĥ şordı niçedür (5) ol ħikâyet ‘Ucûbe dedı *ħikâyet-i ‘ucûbe der-mezemmet-i ħased* nâķilân-ı ħikâyet şöyle naķl (6) étmişlerdür ki meger bir zerger bir pâdişâhuñ civârında mesken édinmişidi ve bu zergerüñ bir meh-çehre ve sîm-endâm (7) duĥteri varıdı ki çeşm-i mekkârınuñ ħud‘asından siĥr-i Sâmirî bir şemme idi ve ol pâdişâhuñ aña ‘ışk-ı (8) müte‘allık oldı egerçi küfvi degildi amma ‘adem-i müsâvata iltifât étmeyüp îrâdet-i tabî‘i mûcibince ‘aķd-ı (9) şer‘ édüp duĥteri zerger-i i‘zzet ve ikrâmıla ħalvet sarâ-yı ħâşşına getürdi çünki duĥterile enîs ü (10) celîs olup tîb-i aĥlakıla rûĥına râĥat hâşıl olup ħarekât-ı mevzûnınuñ leĥafetin ve şemâyl-i (11) meymûnınuñ tarâvetin görüp her laĥza meyl-i melik anuñ ħüsnine ziyâde olup ve aña ma‘âşikatı ez‘âf u muzâ‘af (12) olurıdı menkûĥa-yı ħâşş-ı melik bu ħâle reşk édüp duĥter-i zergerüñ ħasedinden ħalbini küre-yi âteş-i ġam kı lup (13) kendüyi bûte-yi ħüzn ve taĥassürde eritdi ve fikr étđi ki bu kâra şabr étmek muĥâldür hemân maşlahat oldur ki

41v

(1) bir mekr eyleyüp duĥter-i zergerüñ ħüsn ü cemâlini bir noķşânıla ma‘yûb étmek gerek tâ ol naķş-ı ħilķat ve ķubĥ-ı (2) şûret ve zişt-i a‘zâyı nâ-mütenâsib sebebiyle ‘ışk-ı dil-i melik andan bir pâre eksilüp ve nazâr-ı melikden (3) düşe ve meliküñ ħalbi andan şovıyup ve ülfet ü meveddet ve üns ü maĥabbet-i melik anuñ ħaķķında kem ola derĥâl (4) perde-dâr-ı ħâşş-ı meliki ħatına getürüp ve ortaya perde şalup ve perde ardında söze girüp muķķaddime-yi kelâmı (5) bâb-ı mekrden bir faşl-ı dil-firîb ibtidâ

⁴¹ Arapça atasözü “kıskanç (insan) hiçbir zaman istediğine ulaşamaz”

édüp perde-dāra taqrīr-i bedī'ile beyān édüp éyitdi éy perde- (6) dār sen benüm havāşş-ı ħadem ve ħudemā-yi etbā'umdansın ve dāyim benüm nazar-ı 'ināyetümile melĥūz ve menāf'-ı mekre- (7) metümile maĥzūz olursın ve bizüm ħidmetimüzde ħuĥūĥ-ı sābıkuĥ s̄abit olmışdur ve şimdiki ĥâlde sen bizüm ħidmetimüz- (8) den ma'zül olduĥına be-gāyet munĥabız olmışdur dün gece bu duĥter-i zerger melik ħidmetinde senüĥ (9) niçe mezemmetüĥ édüp mesāvī ve maĥābih-i taqrīrinde ĥiç eksük ĥomadı ve éyitdi bizüm perde-dārımız (10) şöyle gerekdür ki ĥüb-şüret ve nīkū-siret ola zīrā bu t̄āyife der-gāh-ı mülükda mertebe-yi ĥurbetdedürler (11) eger bunlardan bir kimse 'aĥl u fiĥnatından bī-naşīb ve ĥired u ĥaşāfetden bī-behre ve şüret ü cüstde (12) ĥaĥīr ola mülüküĥ bī-devletliğine maĥmüldur ve fulān şahş aĥlaĥ-ı ĥamīdeyile mavşüfdur bu 'ameli aĥa tafvīz (13) étmek gerek déyü bu nev'ile niçe kelām söyledi ve melik ol bir yere giysünüĥ sözini sem'-i ĥabūhıla müstemi'dür

42r

(1) mebdā ki anuĥ ol kelimātı mü'essir ola ben senüĥ gibi yār u şādık ħidmetinden maĥrüm ve bī-behre ĥalam dēdi (2) perde-dār bu sözden ĥam-nāĥ ve muĥtarib ve mütereddid oldı mestüre gördüĥi ol kelām-ı dilsüz perde- (3) dāruĥ tenevvür-i sīnesine āteş biraĥup cigerini kebāb étdi ve yine dönüp nāzüklikile perde-dāruĥ göĥlin (4) ele alıp éyitdi ĥam degil ki duĥter-i zergerüĥ kelāmı melik ĥatında maĥbül olduĥi anuĥ içüĥdür ki melik (5) anuĥ meftül-ı zülfine meftün olmışdur eger fırsat bulup ol kemend-gerden bendi ĥaĥ' éderseĥ hemān (6) 'ışĥ-ı melik noĥşāna yüz dutar ve aĥa tevāzu' gösterip anuĥ ekser-i murādātını ĥabül étmez ve ben daĥı (7) senüĥ ħidmetüĥden maĥrüm olmazam ve bu nev'e mühimm senüĥ mu'āvenetüĥsüz olmaz perde-dār éyitdi 'aĥiller (8) def'-i şerde cān bezl étmişlerdür ĥāşşa bir nesne ki cānib-i maĥdümüĥ muĥāfazātını mutazammın ve meşaliĥ-i nefse (9) mütevessil ola hemān baĥa ta'līm étmek gerek ki ne vechile édem mestüre aĥa evvel īsār-ı zer édüp dēdi ki ĥaçan (10) ol cāzūyı sermest bulasın bī-ĥicāb taĥt ardından gelüp ol cūd-ı dilāveri mīkrāzıla (11) ĥaĥ' édesin bī-şek varıp ol 'aybı sebebiyle melik anı redd éder ve sen ve ben sākın oluruz (12) dēdi perde-dār ol mekre iĥdām édüp vaĥt-ı fırsatda muntazır oldı meger bir gün duĥter-i zerger (13) bir maşlahat için atası evine gitdi ve ol gece anda ĥaldı çün melik ĥı^vāb-gāha vardı ma'şūkyı

42v

(1) anda hāzır bulmadı menkūhayı yanına getirüp ikisi daḥı hālet-i sekrile hı^vāb-ı gaflere vardılar ve perde- (2) dār bu kârdan bî-ḥaber zıkr olınan taḳrîr üzerine ol bî-hayâyı ihtiyāt taḥt ardından ol cā- (3) nibden ki melik yatmışıdı gelüp zannétdi ki duḥterdür mıkrāzı harekete getirüp zūlf-i meliki ḳat‘ étdi yine (4) hissile ma‘lūm édindi ki ol ‘itāb melike yétişdi pes fikr édüp éyitdi ki bî-murād dönmeḳ delîl-i (5) şakāvetdür ol cānibe tolaşup ta‘cîlile ḥatununı iki giysü-yi müşk-efşānını ḳat‘ étdi ve sür‘atile (6) döndi kesret-i ḥavfdan ve farḫ-ı vahşetinden başmaḡını unutup gitdi seḡer-gāh mestüre uyanup (7) ol iki meftūl por-çinî ḳat‘ olınmış buldı bildi ki kendünün mekri kendüde zāhir olmuş *rubbe ḥāfere* (8) *ḥufreten vaḳa‘a fihā*⁴² fikr étdi ki bu ḥādişeye nice ‘özü olına hemān şavāb oldur ki bu cürmi duḥter-i zerger (9) cānibine ḥavāle eyleyem ola ki melik ḥūkm-i kışaşıla anuḡ giysülerim daḥı ḳat‘ eyleye hemān nevḥa u feryād (10) édüp éyitdi ki bir gece ki melik baḡa iltifat eyledi ve ol bî-inşāf baḡa intıḳām için bu resme (11) ḥıyāneti revā gördi bu tazarru‘-ı feryāduḡ galebesinden melik uyandı ve kendi zūlfın daḥı munḳati‘ (12) buldı ve ol ḥālden ziyāde perîşān oldu ve taşavvur étdi ki bu ḥıyānet u ḡadre duḥter-i (13) zerger iḳdām étdi şiddet-i ḥışmıla duḥter-i zergeri taleb étmege kendü ḳalkıp diledi ki başmaḡını giye

43r

(1) henüz perde-dāruḡ başmaḡı müheyyā idi çün ayaḡın şoḡdı hiss-i selimile bildi ki ol başmaḡ (2) bî-gānenüḡdür ḥidme-yi ḥāşş-ı ḥaremi cem‘ édüp bu ḥādişenüḡ keyfiyetinden ḥaber istifsār eyledi ve (3) éyitdi hîç şübhe yoḡdur ki bu cür‘ete iḳdām bu başmaḡuḡ şāhibinden şādır olmuşdur sizlerden (4) her ḳanḳınuz ki bu başmaḡuḡ şāhibini bilürsüz ma‘lūm étmek gereksiz tā ki ḥāyin cerimesini göre ‘iḳāb (5) olınup bî-günāh ḥalāş ola dedı çün ḥadem ü ḥaşem ol başmaḡa naḡar étdiler ol maḥfilde (6) perde-dār daḥı hāzır idi ḥavfindan cürmine i‘tirāf édüp melikden āmān diledi mısırā‘ (7) ve *ḳad eznebtü zenben fe-a‘fu ‘anni*⁴³ ve éyitdi bu ḡadr u mekri baḡa melike ta‘līm étdi ve murād (8) duḥter-i zerger idi ki geysüsi ḳat‘ olına zūlf-i meliki ḳat‘ étmek sehville oldu dedı melik éyitdi (9) sen bu bābda bu ḥatāyı sehville étdüḡise resm-i siyāseti mühmel ḳomaḡ olmaz dēyüp emr étdi perde- (10) dāruḡ iki elini ol iki zūlf-i şāhdan bedel ḳat‘ étdiler ve menkūhayı envā‘-ı ‘uḳūbātıla (11) mu‘āḳab ḳılup ḫarîḳ-i ḫalāḳıla ḥuzūrından redd eyledi bî-çāre ḥasedi sebebiylele ma‘yūb (12) ve maḫrūt ve

⁴² Arapça söz “belki de kendi kazdığı kuyuya kendi düşer”

⁴³ Arapça şiir mısrası “muhakkak ki günah işledim, beni affet!”

hāsir oldu Maḥcūbe eyitdi aḥsenet münāsib getürdüñ bu ḥikâyet-i maşnū‘ı ve bu meşel-i (13) maḥbū‘ı hem bu kıyās üzerinedür ol vezīr ḥikâyeti ki neḥce-yi ḥasedile cān oynayup ve kendü ḥile

43v

(1) siyile maḥtūl oldu ‘Ucūbe eyedür nicedür ol ḥikâyet Maḥcūbe dedü *ḥikâyet-i Maḥcūbe der-meżemmet-i* (2) ḥased şöyle rivāyet etmişlerdür ki Şehr-i Ġazne’de bir şāḥib-i hüner peydā oldu ki fūnūn-ı ‘ulūmda münferid (3) ve ḥaşāyış-ı ḥişāl-ı maḥmūde mütevaḥḥid ve feşāḥatda ber-kemāl ve zārāfetde bī-mişāl idi her lafızda (4) hezār nükte-yi mevzūn-ı medfūn ve nüktesinde hezār dil nükte-dān-ı meftūn idi ‘ibāret-i ‘aql-ı āmiz (5) ve nazm u neşri ‘ışk-engiz idi mücāleset ü müvāneseti dil-peżir ve münādemet ü mülāyemeti bī-nazir idi ol cūvān-ı (6) ḥüb-rüy ve nīk-siretüñ şıfat-ı fazāyilini pādişāh-ı vaḳt eşidüp anuñ muşāḥibetine rağbet edüp (7) heves etdi ki anuñ ḥüsn-i ḥişāl ve semere-yi vişālından maḥzūz ola pes ol cūvān-ı iclāl u (8) ta‘zīm u i‘zāzıla kendü ḥuzūrına getürüp maḥām-ı ḳurbetde muḳīm ve maḥall-i maḥremiyyetde mütemekkin ḳıldı ve sehel (9) müddet içinde muḳarreb-i melik olup meżid-i mertebeyile mümtāz olup ḥavāşş-ı devlet üzerine rif‘at-ı (10) menziletile teḳaddüm gösterdi vezīr-i melik için anuñ ‘ulüvv u ḳadr u irtifā‘ı derecesin görüp ve meżid-i (11) cāhın ve şāhuñ aña kesret-i iltifātın müşāhede eyledi reşk-i ḡayret aña müstevlī oldu (12) ve ḡalebe-yi ḥased aña fūnūn-ı mekre ve envā‘-ı ḳadre mürteḳib ḳıldı ve fikr etdi ki bu Nedīm meliküñ nazarında (13) ziyāde maḳbūldür ve bizim ‘izz ü şeref ü merātib ü manāşibimiz anuñ ifrātıla taḳarrübi sebebinden ḥalel

44r

(1) ve noḳşān bulısardur bir mekr fikr etmek gerek ki anuñ helākına sebep ve bizüm izdiyād-ı merātübimizi mutażammın ola (2) fursāt gözledüp bir gün meliki ḥalvet bulup eyitdi bu Nedīm egerçi ‘adīmü’l-mişldür ve fażl u (3) hünerde bī-nazir ve ḥired ü zekāda bā-kāmildür likin pādişāhuñ ifrātıyla maḳbūl olduğı ecelden (4) dimağında fużūliyyet mütemekkin olmışdur ve bu āyet-i kerīme *mūcibince ḳavlehu ta‘āla kellā inne’l-insāne* (5) *leyaḡga en rā’hu ustegna*⁴⁴ cādde-yi ‘ubūdiyyetden ‘udül etmişdür ve ḡāyet ḥamāḳatından ḥayāl-i (6) muḥāl eder ki pādişāha ḳarābet tarīḳle berāber ola

⁴⁴ Alak Sūresi, 6-7. ayet “Hayır! Gerçek şu ki insan, kendini kendine yeterli görerek çizgiyi aşar.”

melik şordı ki neden dërsin vezîr ëyitdi (7) ol bî-hürmet-i tãġî dünki gün kelimât söyledi ki anuġ gibi ĥayâli melik-i memâlik olanlar ĥâtırına getürmeye (8) melik dëdi ki nice kelimât söyledi vezîr ëyitdi ki baġa şöyle dëdi ki tevaġķu‘ ëderem ki melik benümle (9) vuşlat ëdüp duĥterini in‘ikâd-ı şer‘ile baġa maĥküm ëyleye vezîrün bu taķrîri Melik-i Nedîm ĥaġķında (10) ĥışm-nãġ eyledi ve ol sã‘at vezîr şãh ĥuzûrından kaķķup Nedîm’ün ĥalvet-ĥãnesine geldi (11) ve şöyle gösterdi ki menkûh-yi ĥãşş-ı melik beni saġa gönderdi ve murâdı oldur ki mühimmâtından (12) ba‘zı nesne ëdã ëdiveresin ki senün melik ĥatında sözüñ maķbûldür ve maşlahatı oldur ki (13) duĥter-i melik ĥadd-i bülûġa yëtişmişdür vaķt-ı vuşlat ve avãn-ı tezvîcdür ve melik anuġ techîzi bâbında

44v

(1) teġãfûl gösterür eger anı techîz-i tamãmıla pâdişãha lâyıķ bir kimse in‘kãd-ı şer‘ile ‘aķd ëdesiz ‘azîm minnet (2) ola bu zerķ demdemeyile Nedîmi girdãb-ı ĥud‘aya bıraķdı tã ki ġafletile melik ĥuzûrına gelüp şefķat (3) vechiyile tezvîc-i duĥterün esbãbi bâbında îrãd-ı kelãm ëdüp ëyitdi bi-ĥamdü’l-lãhi ve minhü ĥazret-i melik (4) zihn ü zekã’ ve fiţnat u kiyãsetde kãffe-yi ĥalkdan mümtãzdur ve kimsenün irşãd u naşîhatına muĥtãc (5) degildür lîkin müte‘accib oluram ki mülûk kendü ĥuce-yi ĥãşşında olan mestüreler aĥvãlinde ġaflet ëderler (6) ve duĥter-i melik ki nihãli kãmeti çemen bülûġiyetde şãh çeküp şemere-yi cemãl-ı baĥte olmışdür lâyıķ budur ki (7) pâdişãhuġ küfun bulup ‘ale’t-ta‘cîl ol duĥter-i nev-resîdeyi tezvîclendürmek gerek melik çün bu (8) kelimâtı eşidüp vezîrün şıdķına müteyaġķın oldı ve Nedîm’ün naĥvet-i cehãletine müte‘accib olup (9) dëdi ki bu nã-sipãs u bî-hürmet-i maķãm-ı esfelden dereceye ve mezellet-i ihtiyãcdan ġmã’-ı (10) ‘izzetde yëtişdümdüm ve tuġyãn u zelãlet anı bu resme ĥareket-i nã-maţbû‘a taĥrîş ëder ki bizümle (11) ġarãbet hevesi ġalbinde vaţan dutmuşdür anuġ dimãġında olan fażalãt-ı fużülî dãrû-yı (12) helãkdan ġayrı nesneyile pãk ëtmek olmaz dëyüp ĥufyeten bir miķdãr zehr-i helãhîli kendünün (13) ĥãşş şerbetiyile memzüc ëdüp şarãb-dãr eline vërüp teşrîf ve teberrük tarîķiyile Nedîm’e tuĥfe gönder-

45r

(1) di ve melikden ğayrı kimse ol rāza vāķıf olmadı şarāb-dār ber-müceb-i emr ol şerbeti alup (2) ‘āzm-i hāne-yi Nedīm édüp gitdi meger vezīr istihmām édüp ve hamāmdan çıkup kendü hānesine giderken (3) yolda şarāb-dār’a buluşdı ve harāret-i ‘azizi hareket édüp hammām harāretiyile mümtezic olup şusuz- (4) lık aña ğālib olmuşdı Şarāb-dār’a şordı ki bu şerbeti kime iletürsin şarāb-dār éyitdi melik hediye (5) için Nedīm’e gönderdi vezīr éyitdi şimdi ol şerbeti baña vēr ve Nedīm için bir şerbet (6) daħı eyle şarāb-dār ol sözi kabül édüp bī-tevaķķuf kadeħi vezīrün eline vērdi vezīr (7) ziyāde şusuzlıķdan kadeħi tamām içdi hemān sā‘at merkeb-i zindeġāniden piyāde olup (8) menzil-i helākda mütemekkin oldu haber-i helāk-ı vezīri pādişāha dēdiler melik şordı mūcib-i helāk-ı (9) vezīr nice marāz idi éyitdiler ki şöħbet-i tamāmıla hamāmdan çıkup evine giderdi yolda pādişā (10) huñ şarāb-dārına buluşdı elinde şerbet götürüp gideridi ol şerbeti isteyüp hemān ki içdi (11) andan yıkılıp helāk oldu melik bu hadişeyi eşidiček vuķū‘ında te‘emmül édüp fikr étđi ki bu (12) nāvek siyāsetün nişānı ciger-i Nedīm idi sebep nedür ki hedef-i hayāt-ı vezīre yētişdi bī-ġümān (13) bu tebeddül ve teġayyüre bir sırr hālī degildür mışrā‘ *çiz bist her āyīne der-i pezīr kilīm*⁴⁵ derhāl Nedīm’i

45v

(1) hāzır getirüp éyitdi niçe yıllardur ki bizüm şeref-i hużūrumuzla müşerref olduğ hergiz bī-ihtirāz kelām nā-müvecceħ (2) söylemedün fulān ġün ma‘nī tezvīc-i duħterde cūr’et édüp bir niçe kelām irād étđün ol (3) inbīsāt-ı mūcibi ne vāķi‘ olmuşdı Nedīm şūreti beyān édüp dēdi ki vezīr menkūħa-yı hāşş-ı melik (4) aġzından bu resme takrīr eyledi melik éyitdi *el-ane haş ħasa’l-ħakķu*⁴⁶ ma‘lūm oldu ki vezīr senün (5) ħakķında ħıyānet-i ‘azīm fikr édüp tezvīrile seni bizüm varťa-yı siyāsetümize atmış tā ġāyet ġaζabdan (6) şerbete zehr-i helāhil katup senün helāķuña kaşđ étđüm amma senün bī-ġünāhlıġuñ vezīr-i hāsidden (7) intiķām alup ve anuñ ġadr u mekri kendüye uğradı Maħcūbe dēdi bu meşeli anuñ için getürdüm ki (8) tā ‘uķalā-yı ‘ālem bu emşāl me‘ānīnün ġavrında te‘emmül édüp ve anuñ istimā‘ından mütte‘iz olup (9) ve ħased ü mekrden müteħarriz ve müctennib olalar İzid ta‘āla kaffe-yi ħalkı bu resme ħulķ-ı nā-ma‘ķulden maşnūn (10) eyleye biminnihi ve vücūdihi ve luţfihi *el-bābüs-şāmin fī kitmāni’s-sırrı ‘ani’l-nisā’i* sekizinci ġün ki (11) Sultān-ı Felek-i Çehārum müşerref-i

⁴⁵ Farsça şiir mısrası “her şey bunun altında yapılır.”

⁴⁶ Yusuf Sûresi, 51. ayet “...şimdi gerçek ortaya çıktı...”

ikbâlden tülû‘ êtdi ve nûr-ı tal‘atıla ‘âlem-i zûlmânı münevver kıldı (12) Şâh-ı Semmâh taht-ı memleketde müşerref olup tertîb-i meşâlih-i melik ve imzâ’-ı ‘izâm-ı şâhî êtdükden (13) sonra halvet sarây-ı hâşşına gelüp ‘Ucûbe ü Mahcûbe’yi kâtına getürüp anlardan şordı ki

46r

(1) kankı tâyifedür ki mahrem-i esrâr olmağda şâbit-kadem ve râsih-i rây olalar ve anlaruñ vufûr-ı diyânetine ve (2) şıdk-ı ahlâkına i‘timâd olına ve kankı tâyifedür ki anlardan mestûr dutıla ve anlaruñ katında (3) ifşâ-yı sır câyiz görülmeye ve ehl-i başîret anlaruñ hûbs-ı sîretinden ihtirâz ve ictinâb êtmegi vâcib (4) dutalar ‘Ucûbe êyitdi ‘ömr-i şâh bâki olsun tarîk-i ‘aql-ı hured oldur ki râzı her kimseden şaklayalar (5) ve sırrı ifşâ êtmege ‘uçalâ cânibbinden ruhsat vèrilmemişdür ve eger ol sırruñ taşîlinde ifşâya (6) ihtiyâc olunursa meşveret vechiyile keşf êtmek lâzımdur amma ziyâde şakınmağ gerek kim tâ gevher-i sırrı (7) gencîne-yi sîneyi yâr-ı şâdıka düşüp mühr-i huredile mahtûm ola tâ ki ‘âkıbet-i kârı melâma makrûn (8) ola ve sırrı ‘avratlara söylemege hiç ruhsat vèrilmemişdür ve ‘âkil-i rûşen-rây her vaktde (9) bunlaruñ mekr ü zamîr ve kubh-ı zâtından ictinâb êder ve eger hilâf-ı ‘âdet bir ‘avrat ola ki ahvâli (10) mümâreset-i umûrıla niçe hayr u şer görmüş ola anuñ dañı sînesini güncine-yi râz êtmek câyiz degildür (11) ve eger sehv ü gafletile her kimsenüñ katında sırrını izhâr êdüp ve ol ki söyleyecek sözdür söyleyüp (12) ve her kimseyi kendüye yâr ‘ad êde huşusen ki râzını ‘avrata söyleye hemîşe girdâb-ı hayrete düşüp (13) söz nedâmetile sũhte ve cezâ‘ ve iztirâb nâfi‘ düşmeye niteki ol vezîr maqşûdı hâşıl

46v

(1) olmuşken ‘avrata sır söylemek sebiliyile sırrın yele vèrdi Melik-i Semmâh şordı ki nicedür ol hikâyet ‘Ucûbe (2) dedî *hikâyet-i ‘ucûbe der-kitmâni sîrr ez-zenân nâkilân-ı hikâyet şöyle naql êtmışlerdür kim (3) Diyâr-ı Çîn’de bir pâdişâh varıdı ve aña bir haşm-ı kâhir zâhir oldı mücâveret sebiliyile Şâh-ı Huzem’den (4) meded istedi ol dañı mürüvvet êdüp anuñ iltimâsın mevki‘-i kabûlde dutup bir miğdar ‘asker (5) ile kendü oğlını bile koşup ol tarafa gönderdi Şâh-ı Çîn anlaruñ kudûmından ferhân u (6) şādân olup ol leşkeri alup haşmuñ üzerine hücum êtdi haşm-ı gâlip ol leşker-i girânuñ şav- (7) letinden mağlûb ve münhezim oldı ve ol cengden fâriğ olduğdan sonra şehzâde-yi*

Hı^vārezmi (8) leşkeri ile bir şahrāda kondurup envā‘-ı zıyāfet ve eşnāf-ı mekremet gösterip ümerā‘-ı leşkere (9) niçe hıl‘atlar i‘tā edüp ve nefāyis-i huzāyini ve zahāyir-i emvāli şehzādeye işār etdi Şehzāde-yi (10) Hı^vārezmi esbābını müheyya‘ edüp yüz vaţan-ı ma‘lūfa tutdı meger duhter-i melik-i ÇİN heves-i nazāra-i (11) leşker edüp manzara-yı kaşra çıkup temāşā ederidi ittifāk Şehzāde-yi Hı^vārezm’ün nazarı ol (12) ol⁴⁷ duhterün şüret-i hūb-ı dil-keşine tuş olup el-hakḳ bir şüreti gördi ki kurş-ı hūrşid (13) andan zıyā olur ve ‘aks-i zūlf-i leyleyi deycüre sevād bağışlar ve ol şuh-ı ferruḥı çün gül-i

47r

(1) Cennet hāndān ve tūrra-yı Dilāvi bizi çün kemend-gerden bend-i bī-cān ve şehzāde ol cemāl-ı bā-kemāli görüp (2) biñ cānıla aña ‘aşıḳ oldu meger melik duhteri kendünün bürāzer-zādesine ‘aḳd-i şer‘ ile nikāh (3) etmişidi şehzāde andan gāfil idi bildi ki gayra ‘aḳd olmuş bu maḳşūd hīle ü mekrden (4) gayrı nesneyile hāşıl olmaz muḫtaribi‘l-hāl ve perīşānı‘l-hātır yola revāne olup gitti çün (5) sa‘ādetile maḳāmına gelüp muḳīm oldu lehb-i āteş-i şavḳ cigerini kebāb ve emvāc-ı ḡam geşt-i vücūdını (6) ḡarbāb-ı ıztıraba bıraktı şeb ü rüz müte‘essif olup teferrüc ve neşāt u sürürdan ferāḡat gö- (7) sterdi ‘aḳıbet melik-i Hı^vārezm bu sırrdan āḡāh olmaḳ için oḡlunuñ hālinden haber şordı (8) şehzāde gördi ki setre mecāl yok zārūri şüret-i vāḳi‘ayı ‘arz etdi Şāh-ı Hı^vārezm eyitdi (9) bu maḳşūd-ı mübhem vezirün rāy-ı şavāyıbından gayrı nesneyile müyesser degildür pes veziri bu hādī- (10) şenün sırrından haber-dār etdi ve eyitdi bir tedbīr etmek gerekdür ki bu maḳşūduñ huşūlını (11) mutazammin ola vezir eyitdi şavāb oldur ki şāh beni kāşıdılar ‘adetince ol diyā[ra] göndere (12) ve bir hādīm ki ziver-i zekāyıla müzeyyen ola harem-i hāşş-ı melikden çıkarıp benümle bile göndere tā ol (13) hādimi tuhfe tarīḳi üzerine Melik-i ÇİN’e iledem zārūrī harem hāşşına yol bulsa gerek ve anuñ anda düḫū

47v

(1) linde bize bāb-ı hīyel meftūh olur şahuñ ferr-i devletiyle murḡ-ı maḳşūd şayd olunur şāh vezirün (2) rāyını şavāb görüp veziri ve hādimi kemā yenbeḡi tertīb edüp ol diyāra gönderdiler meger ol (3) vezirün bir hatunı varıdı hūrşid şüret ve müşteri tal‘at

⁴⁷ ol iki kez yazılmıştır.

vezîr bir an ansuz kararî olmaduğı (4) ecelden bile alup gitdi çün Diyar-ı Çîn'e yakın vardı Melik-i Çîn vezîrûñ kudûmından āgāh (5) olup istiķbāl edüp bāb-ı ihtirāmda daķıķa fevt etmedi vezîr hādimi sâyir hedâyâyile melike (6) gönderdi melik hādimi derhāl hîdmet-i duğtere ta'yîn eyledi bir niçe müddet hādım duđterûñ hîd- (7) metinde olup sâyir etbā'ından mezîd-i kerāmetile mümtāz oldu çün duğtere hem-rāz oldu mekr ü (8) hîleye şurū' edüp her gün pinhāni vezîre gelürdi ve vāķi' olan esrārdan haber vèrürdi (9) ve ol fikr-i hîleyile ki etmişleridi vezîrûñ rāyından meded isteridi bir gün esnā'-yı kelāmda vezîre (10) eyitdi ol duğteri hālāvet ü nuķ u feşāhat-ı zebānıla şöyle aldamaşam ki bir laħza bensüz karar (11) etmez ve benden ğayrı kimseyile sürür kılup huzûr-ı kalb taħşîl etmez eger bu ma'nînûñ taħşîlinde (12) bir nev'ile hîle yüz gösterse baña ta'lîm etmek gerek vezîr eyitdi benüm rāyım duğteri bu diyār- (13) dan alup gitmekdür amma mādām ki duğter bürāzer-zāde-yi melikûñ taht-ı nikāhında ola alup gitmekden

48r

(1) ziyāde nef' hāşıl olmaz zîrā ki şehzāde 'aķd-ı meşrū' olmayınca anuñ muvāşalatına rağbet göstermez (2) bir tedbîr etmek gerekdür ki duğterile bürāzer-zāde-yi melik ortasında vech-i talāķıla furķat şābit ola (3) duğteri aldamağa yüz tutup hādım derhāl bürāzer-zāde-yi melik huzûrına gelüp hāne-yi hālvat (4) etdürdi ve şöyle gösterdi ki beni duğter-i melik gönderdi ve buyurdi ki saña anuñ iştıyāķ u (5) maħabbetini i'lām edem şimdiki hālde her şeb ü rüz senûñ hayāl-i vişāluñı hemdem ve ümîd-i müvānesetüñi (6) maħrem edinmişdür ve beni gönderüp saña işāret etdi ki eger benüm mu'āşeret ü mu'āşakatuma rağbetûñ (7) varısa bu ma'nînûñ huşûlında etmek iķdāmına nāzır olursa müsāhele etmeyüp benümle gelüp (8) bulışasın tā ki āb-ı vişālıla benüm süz-ı derunıma bir pāre teskîn yėtişe ve eger bu ma'nînûñ huşûlında (9) etmek iķdāmına nāzır olunursa ⁴⁸ bize ol kadar intizār çekdüre ki şabra tākātumuz kalmayup 'aķıbet-i (10) kār helāka müncerr ola şavāb oldur ki fırsat gözledüp melikûñ ğaybetine mütevaķķıf olasın hemān ki (11) fırsat el vère benüm hücrem kapusına gelüp iltimās-ı vişāl edesin lā-büdd ol iltimās 'ale'l-fevr (12) hayz-ı kabülde vāķi' olmasa gerek ol vaķtın sen daħı yemîn edüp üç talāķı ortaya (13) getüresin nā-çār-ı kār hāşıl ola ve baña daħı atam katında 'öZR-i vāzıh ve hüccet maķbül ola

⁴⁸ "etmek iķdāmına nāzır olunursa" metinde yazılıp silinmiştir.

48v

(1) hādım ol miskīni bu efsūnıla dāma çeküp tiz duhter kıtına geldi ve éyitdi piser ‘amm-ı melike egerçi (2) cüvān-ı laṭif ve şehzāde-yi zarīfdür amma ‘aql-ı naḥif ve rāy-ı za‘īfdür duhter éyitdi neden dērsin (3) ve nice tecribe eyledüñ hādım éyitdi beni bugün şeref-i kırbetiyile müşerref kılıp éyitdi ki ‘ammum bize ğam-ı^vār (4) olmaz duhteri bize ‘aḳd-ı nikāhıla mün‘aḳid kıldı ve kendü bizüm aḥvālimüzden tegāfül édüp (5) tarīḳ-i müvāşalatı münsedd kıldı fikr éderem ki bir ğeçe kendümi ḥarem-i melike bırağam eger fırsat el vērse (6) meyve-yi vişāldan mütelezziz olup ğam-ı firāḳdan ḥalāş olam dēdi melike bu sözden ziyāde (7) incinüp ğam-nāk oldı hādım melikeyi nüvaḥt édüp éyitdi melik-zāde oğlandur ve cüvānlar (8) bu resme ḥāleti çok éderler aña iltifāt étmek olmaz līkin tarīḳ-i ihtiyātı mühmel komak gerekdür bu (9) nev‘ile āteş-i zerḳı yalıñlandırıp ve muntazır oturdı tā Melik-i Çin bir maşlahat için ğaybet (10) étdi hemān hādım fırsat bulup bürāzer-zāde-yi melik kıtına varup éyitdi ki melike éydür ki vaḳt-ı (11) karar ve hengām-ı kârdur bu ğeçe ol ğecedür ki talib maṭlūba ve ‘aşıḳ ma‘şūḳa yētişe çün (12) hengām-ı şeb yētişdi melik-zāde şavḳ-ı tamāmıla ḥücre-yi melike kıpusına geldi ve ol kâruñ sırrından (13) ğāfil duhter emr étdi ki kıpuları muḥkem bend étdiler ve içëruden dil uzadup anuñ ḥarekt-i kıbīḥini

49r

(1) kendüye i‘lām étdi tā ki bu hevesden ğeçüp yine maḳāmına varup kendi ḥāline meşğul ola niçe ki (2) bunlar ol ḥāletüñ def‘ine iḳdām étdiler anuñ kırsı daḫı ziyāde oldı niteki dēmişlerdür *el-nāsü* (3) *ḥarişun ala mā muni‘a*⁴⁹ ol kâra ziyāde ısrār-ı mübālağa ğösterip éyitdi şöyle ki bu ğeçe eger bu kâr-ı (4) vuşlat vāḳi‘ olmaya ortada üç talāḳ vāḳi‘ ola dēdi duhter ol kelāmı eşidüp (5) ḥışm u ğazabı arturup anuñ iltimāsını men‘ étdi zarūri talāḳ vāḳi‘ oldı ḥürmet-i ecnebiyyet (6) şābit oldı ve melik-zāde maḥzūn ve maḥrūm dönüp ğitdi ve melike daḫı bu ḥāletüñ fikrinde müteḥayyir (7) oldı hādım duhteri ol ḥāle ğörüp temellük ve mülāyemet ğösterüp éyitdi cāḥ-ı melike bu (8) ḥareketden nev‘ān ḥalel ğörünmez amma melik-zāde bu kıbāḥatüñ iḳdāmından bir vechile āteş-i furḳata düşdi (9) hiç vechile anuñ tedārūki mümkün degildür şimdiki ḥālede cemī‘ şāḥān-ı cihān senüñ vuşlatuña ārzü- (10) mend dūrürler melike éyitdi bu diyārda bize küfr ve hem sırr yokdur ol ma‘nī ne vechile müyesser

⁴⁹ Arapça söz “insanlar kendilerine yasaklananın isteklisidirler.”

ola (11) dēdi hādīm ēyitdi benüm hātırıma bir nesne gelür eger melike şeref-i istimā‘ buyurursa taqrır edem (12) müşfikler işāretinden ‘udül etmek olmaz her ne ki hātırımda vardur söyle eşidelüm dēdi hādīm (13) ēyitdi ol vaqt ki şeh-zāde-yi Hı^vārezm bu diyārdan dönüp kendü maqāmına vardı her gāh

49v

(1) kendünün ‘izzet ü hürmetini ve senün babañun rütbet ü milkini hikāyet ederdı ve şöyle gösterdi ki (2) senün muvāşalatuña rağbet-i tamāmıla rāğbıbdur el-ħaqq Şehzāde-yi Hı^vārezm bir cüvān-ı ‘ākıl ve şāhib-i (3) cemāl ve leṭafet ve zarāfetde bī-bedel ve hüsn-i şüretde bā-kemāldur eger anun vişālına melikenün (4) rağbeti düşerse bir tarıķ fikr edem ki sükün-ı dil melikeyi mutazammın ola ve Şāh-ı Hı^vārezm’ün veziri (5) henüz bundadur eger icāzet ola aña haber vērelim tā bir niçe merkeb-i bād-pāy tertib etsün (6) ve vezir ve ben de melikenün hıdmetinde bir gece çıkup ol tarafa gidelüm kaçan ki taht-gāha yetişevüz (7) hem senün hükmün ol diyāra revān ola ve hem biz dahı senün sāyençe rāhat olavuz duhteri (8) ol dağdağyla dām-ı gadre çekdi ve vezirün katına varup ser-ā-ser ol vāki‘ olan (9) hālātı ve talāk vāki‘ olduğın ve duhterün rızāsını haber vērdi ve gitmek huşuşında bir (10) vaqt-ı mu‘ayyen ta‘yın etdi ve yine duhter cānibine revān oldı vezir kendü hatunun (11) katına getürüp ēyitdi cemī‘ esbābuñı hāzır eyle tā fulan vaqtda ba‘zı huşuşun mu‘atṭal ve (12) mühmel qalmaya hatun ēyitdi bu diyāra gelüp gitmekden ben hiç nesne anlamadum bu ne sırrdur ki benüm gibi (13) dostdan mestür dutarsın hışm-nāk olup vezire qahr etmege başladı ve vezire maḥabbet-i zen-rāh

50r

(1) -zen oldı āhir ħaqq iķat hāli beyān edüp duhteri aldayup alup gideceklerin hatuna haber (2) vērdi ve vaşiyet etdi ki bu rāzı muħkem şaqlaya zirā bunu ifşā etmekde ħaṭar-ı cān ve ħavf-ı (3) helāk vardur dēdi meger hatun-ı vezir ol koñşulukda şarābdār-ı melikün hatunuyıla qarındaş (4) olmışdı ol sā‘at aña varup ēyitdi ki vedā‘a geldüm ve himmetünde işimiz tamām oldı eger (5) keşf-i rāz etmekden ihtirāz edersen saña ‘ayān edeyim dēdi ‘ahd ü peymān etdiler ki bu (6) rāzı ħıfz etmekde s̄abit kadem oldı bu ‘ahd üzere hatun-ı vezir cümle sırrı aña taqrır (7) etdi ve vedā‘ edüp eşk-i rızān bir birinden müfāraķat etdiler şarāb-dār evine gelüp (8) gördi ki hātunı ağlar şordı ki bu

ağlamağuş sebubini ħatun cevāb vērūp ēyitdi ki bu ağlamağā (9) sebub ol ħarundaşum olduğum ħatun fıraqıdur ki sefere giderler şarāb-dār ēyitdi henüz (10) anlara melik icāzet vērmedi ve ħil‘at-ı teşrīf ve i‘zāz u ikrām göstermedi bu nice söz- (11) dūr ki söylersin dēdi ħatun ēyitdi çūn anlaruñ ħāceti tamām oldı niçūn tevakkūf (12) ēderler dēdi şarāb-dār şordı ki ne vechile tamām oldı ħatunı ēyitdi eger keşf-i rāz (13) ētmeyesin saña bir bir şerħ ēdem fi‘l-cümle sırr-ı rişte-yi sırrı şarāb-dāruñ eline vērdi şarāb-dār

50v

(1) derħāl varup mecmū‘a-yı ħikāyeti melikūñ öñinde beyān ētdi melik buyırdı eger bu ħālde mekr ü ħile (2) olmaya anlar ħal‘a-yı inkārda ħarār ēdeler ben anuñ ħüccetinde ‘āciz oluram ol yola leşker-i girān (3) gönderūp bekledelem vāki‘ olursa dutup getüreler inkāra mecāl olmaya çūn eyle ētdiler (4) vezir-i Ĥı‘ārezm dağı bir gece duħter-i şāhı alup çıkup gitdiler melik gönderdüğü leşker bunları (5) dutup getürdiler çūn melik bunları gördi duħteri ħabs ēdūp vezir ü ħādimi siyāsete (6) gönderdiler bī-çāre vezir maşlahatı tamām olup maşşūdı ħāşıl olmişiken sırrı ‘avrata keşf (7) ēdüğü sebubden zir ve zir olup cān-ı şirini yeke vērdi Maħcūbe ēyitdi aħsenet ħūb (8) getürdüñ bu ħikāyet-i ‘acibi ve meşel-i ħaribi hemān ol bezzāz ħikāyetine beñzer ki ‘avrata rāzını keşf (9) ēdüğü sebubden niçe belāya giriftār olup ‘ākıbet şıdkı sebubiyile ħalāş oldı ‘ucūbe dēdi (10) niçedūr ol ħikāyet Maħcūbe dēdi *ħikāyet-i Maħcūbe der-ki tmān-ı sırr ez-zenān* rāviyān-ı ħikāyet (11) şöyle rivāyet ētmışlerdür ki meger bir bezzāz varıdı mün‘im ve mütemevvil ve anuñ bir la‘li varıdı vezinde elli (12) mişķāl ħoş reng ve ve şeffāf çūn aħer-ger āteş-i dūrfeşān ve çūn peyker-i mezih raħşān idi (13) bezzāz anuñ reng-i ħoşına māyil olup anuñ müşāhedesiyle mütelezziz olurdu ittifāk ol diyāruñ

51r

(1) pādişāhına ol la‘l-i bā-ķiyemetūñ evşāfından ħaber vērtiler bezzāzı getürp la‘lūñ ihzārın taleb (2) ētdi nā-çār pādişāha la‘li ‘arz eyledi melik buyurdu bunun ķiyemetini söyle ki bu cevher (3) baña lāyıkdur bezzāz anuñ mübāya‘ātından ibā gösterdi niçe ki anı bey‘ ētmege ħarış oldılar (4) müfid düşmedi melikūñ tab‘ına ol la‘l be-ğāyet muvāfiķ geldi cānib-i ‘adli koyup tağallüb-i (5) zulmıla la‘li andan aldı ve ħarem-i

hâşşından bir kenîzeki varıdı varıdı⁵⁰ çün hūrân-ı firdevs (6) dil-firîb ve dil-rübâ zühresi mişk-ü rîz ü ğamzesi hūn-hı'ar idi zarâfetde bî-naẓîr ve leẓâfetde (7) ber-kemâl idi ve anuñ cemâl-ı bā-kemâline şāhuñ zîyâde müvâneseti vârıdı ol la'li aña bahşış (8) êdüp buyurdı ki ğayrı cevâhirî ile muntazam kılup kendüyi anuñla zeyn eylye tâ ol zeynile (9) nazâr êdüp anuñ semeresinden mütelezziz ola kenîzek emre imtişâl gösterüp ol ẓarîk üzere ki (10) melik buyurdı ol la'li ğayrı cevâhir ile nazm êdüp cebininde âreste eyledi bezzâz haber-dâr ol- (11) dı ki ol la'li pâdişâh kenîzeke vêrde bî-çâre her şeb ü rûz ol la'lüñ sevdâsında idi (12) meger bir hatuñ varıdı sâl-hürde idi niçe şedâid-i vaķâyi' anuñ başından geçmişidi (13) ve tecrîbe ve mümâresetile her kârdan âġâh olmişidi ve bezzâz ol pîr-zeni ana êdinmişidi varup

51v

(1) şikâyet-i hâli aña şerh eyledi ve niçe tazarru' ü zârî gösterüp êyitdi senüñ zekâ u kiyâsetüñe i'tikâ- (2) dum tamâmdur êy mâzer-i müşfik luẓf eyle bir hîle fikr êt ki ol la'1 yine benüm elüme girsün (3) hem sen bu sa'yile müşâb ve hem analık haķķın ri'âyet êtmiş olasın pîre-zen êyitdi (4) bu sehel nesnedür sen hâtıruñdan ġamı gider ve müteraşşid ol ki yakın zamanda ol kenîzeki (5) ol la'lile senüñ halvetüñe getürem ve kıomayam ki casûs-ı felek şad hezâr çeşmeyile ol sırra muẓtali' (6) ola hemân sâ'at delk-i zerķi geyüp fâlcılar 'âdetince pâdişâhuñ sarâyına gelüp kapu- (7) sında durup işâbet-i rây ve faşâhât-ı nuẓkıla dil-cüylük gösterüp bir laħza harem-i hâşda (8) olan perde-dârlara mülâyemet êdüp mahremmiyyet sâbit êtdi âhîr fırsat bulup harem-i hâşş-ı melike (9) girüp kenîzeki halvet buldı sağ u şola nazâr êdüp ihtiyâ-ı belîġile êyitdi 'aynne'l-lâh-i 'aleyke⁵¹ (10) çeşm-i bed senüñ ruħ-ı ferruħıñdan dūr olsun aħsenet zihi hilķat-ı zarîf ve şüret-i laẓîf ki (11) Haķķ ta'âla saña vêrmiş ve her zînete senüñ vücuduñı lâyık kılmış bugün fulân bezzâz evinde (12) idüm anuñ hatunına aħkâm-ı nücümıla fâl açıvêrdüm ve bezzâz kendi seferde imiş Hıttâ tarafından (13) uc kıtt'a câme-yi zerbeft göndermiş ki şüvar-ı 'acîbile munakķaş ve yevâķit ve dürrerile muraşşa'

52r

⁵⁰ 'varıdı iki kez yazılmıştır.

⁵¹ Arapça söz "Allah'ın gözü üstünde!"

(1) senüñ kıadd-ı mevzūnuña lāyık ve peyker-i hūbuña münāsibdür eger kıadem-i recā kıilup hılvat ol bezzāzuñ (2) evine varasın⁵² ol cāmeyi saña şatun alıvèrem eger ol cāme senüñ elünje gire ragbet-i melik (3) senüñ vişāluña dañı ziyāde ola ve sâyir dilberlerden mezîd-i meveddet ve maħabbetile seni maħşüş eyleye (4) bu tarîk üzerine niçe efsün okuyup kenîzeki silsile-yi hevesile meftûn eyledi ve kendü çıkup (5) ol sâ‘at bezzāz kıatına geldi ve eyitdi fulān güne va‘de ètdigi ol va‘deye muntazır ol tã çün (6) kenîzek ol hîle sebebiyle dāma düşe bî-taħarruz ve tereddüd anuñ zindegānîsinden geçüp la‘li sâyir cevā- (7) hirle alasın deve gördün mi diyene köşeginden dañı haberüm yok diyesin bezzāz bu sözden be-ğāyet şād (8) oldu ‘ākıbet takrîr olınuğı üzerine ol kıaziyeyi tamām ètdi likin bu gadrüñ ‘ākıbetinden (9) nev‘ān endişe-nāk oldu ve fikr ètdi ki bu ‘amele şurū‘ ètmek bî-‘ilm-i kıatun müstaħsen olmaz (10) bāri anı dañı sırma maħrem èdelüm dèyüp beşāset-i tamāmıla hātūnuñ hücreğine girdi mestüre (11) şordı ki bu meserret ü beşāsete mücib nedür bezzāz cevāb vèrüp eyitdi Bārî ta‘āla (12) ‘azze ismühü kemāl-ı ‘ātıfetile bizi meşakķat-i kıaleb-i kesbden hılaş ètdi fulān şerîk bize bir (13) ğulām-ı kimyā-ger göndermiş ki bir sâ‘atde biñ mişkāl misk-i sîyāhî zeri hāliş ètmek elinden

52v

(1) amma zinhār èy kıatun bu rāzı ziyāde maħfi dutmak gerekdür tã melik-i Cābir kıaşd èyleyüp ğulāmı elimüzden almaya (2) la‘l gibi kıulmile bunuñ üzerine bir niçe gün geçdi bir gün bezzāzuñ kıatunı bir dōstun düğününe vardı ki (3) mecmū‘ hıvātîn ve encümen-i nisvān-ı selāţîn idi kıatun-ı bezzāz ğulām-ı kimyāgeri ğurūrıla duħter-i vezîr ü (4) melikün nihālisi üzerine geçüp oturdu kıarüretile men‘ èdüp bî-edebliğın yüzine urup ol meclisde ifrātıla (5) bî-ħürmet düşdiler mestüre kıiddet-i ğazabdan āvāz-ı bülendile çağırup eyitdi ki benüm erimün ğulām-ı kimyāger (6) sebebinden bir ğünlük kesbi hezār melik ve vezîrün ser-māyesidür anlarun duħterleri benüm gibi kıişinün üzerine (7) tekıaddüm ve tevakķuf ğöstermege lāyık degildür bu söz hıaşş u ‘āmün semā‘ına yetişdi ve melike ‘arz ètdiler (8) derħāl bezzāzı dutup ğetürmege emr olıdı ve ol ğulāmun kıeyfiyet-i aħvālinden istifsār ètdiler bezzāz (9) mużtarib olup her niçe ki inkār èdüp yemîn ètdi müfîd düşmedi ‘ākıbet-kâr hıuşunete yetişüp teşdîd-i (10) ta‘nîf bābında daķıķa fevt ètmediler hîç vechile şemere hıaşıl olmadı melik ol hāletden

⁵² varam yazılmalıydı.

ye's-i küllî (11) étdükden sonra hâlâşına emr étdi her ki 'avratı sırra mahrem éde sırrın yéle vérür 'avratuñ râz-dâr- (12) lıgı i'timâd étdügi sebebden bî-günâh niçe şerbet-i mesmûm nûş étdi Maḥcûbe dèdi bu meşeli anuñ içün (13) getürdüm ki tâ ehl-i başîret katında muḥakkaḥ ola ki 'avratlardan sırrı ketm étmek farz-ı 'ayîndür ve bunlara râzı

53r

(1) keşf étmek tamâm 'aķılsuzlıkdan ve rücûliyetde kötülükendür Ḥaḥḥ celle ve 'alâ 'ämme-yi ḥalkı bunlaruñ ḥubṣ-ı 'aķîde (2) ve denâ'etinden ḥıfz-ı 'inâyet-i ezeliyede mer'î tuta biminnihî ve vücûdihî ve luṭfihî âmîn yâ mu'in (3) *el-bâbi'l-tâsi' fi'l-ictinâb-i 'an şuhbeti'l-eşrâri* (4) toķızıncı gün ki âfitâb-ı 'âlem-ârâ ya'ni şehir-i pâyitaḥt felek-i çehârüm ḥarem-i ḥâşşı ufıkdan yüz gösterüp encümen-i encumını (5) perâkende kıldı Şâh Semmâḥ taḥt-ı salṭanatda oturup vâcibât-ı meliki ri'âyet édüp ve meşâlihî ri'â (6) yâ-yı ṭarîḥ-i 'adl üzerine icrâ étdükden sonra devlet-ḥâne-yi ferâgate gelüp 'Ucûbe'yi kenâra çeküp (7) ḥalkıla muşâhibet ve mücâleset aḥvâlınden istifsâr étdi ve éyitdi kimdür ki ḥidmet-i mülûkda (8) ḳurbete ehl ola ve kimdür ki pâdişâhlaruñ müvânesetinden nefî olına 'Ucûbe éyitdi ḥişmet-i melik ziyâde (9) olsun sezâvâr-ı şoḥbet-i mülûk bir ṭâyifeyedür ki nesebde aşıl ve ḥasebde şeref-i 'ilmile müşerref ola (10) ve anlaruñ muşâhibetinden şafâ-yı ḥâtır ve ḥüsn-i ḥaḥḥ-ı nemek mütevakkı'dür ve bu resme kişinüñ ülfet-i vuşlatına (11) mâyil ve râğıb olmaḥ gerek ve bir ṭayife ki câhil ve bed-gevher ve le'im bî-aşl ola anlardan ictinâb (12) ve istib'ât göstermek gerek zîrâ anlaruñ muşâhibetinden ḥubṣ-ı zât ve ḥüsn-i bâṭın ve ḳillet-i diyânetden (13) ğayrı nesne müşâhede olınmaz nitelik ol melik-zâde ki keşgir-i le'imüñ muşâhibetinden mezellet-i bend ki

53v

(1) ḥâşıl édüp zerger-i bed gevherüñ müvânesetinden serḥadd-i helâka yêtişdi Melik Semmâḥ şordı ki nicedür ol (2) ḥikâyet 'Ucûbe dèdi *ḥikâyet-i 'ucûbe der-terk-i eşrâr nâķilân-ı ḥikâyet* (3) şöyle naḳl étmişlerdür ki Bilâd-ı Fârs'da bir melik varıdı ve anuñ bir oğlı varıdı ḥüsn ve cemâlde ber-kemâl (4) ve melâḥat leṭafetde bî-mişâl ve âşâr-ı ḥilm ü ḥeyâcibeyn-i ğarrâsında zâhir ve emâret-i emâr taṭallu'aṭ-ı (5) zîbâsında müşâhede idi ve anuñ arḳasınuñ sağ yanında bir ḥâl-ı siyâḥ taḥta-yı tîḥ üzerinde (6) çün nâfe-yi mişk yâ levḥ-i 'âc üzerinde ḳarşa-yı ğabr peydâ olmışıdı melik anı görüp

éyitdi (7) kütüb-i hükemâda vâki' olmışdur ki her kim ki buncılayın nişâni olsa aña niçe hatarlar vâki' olup ve niçe (8) varta-yı âfâta düşer amma 'âkıbet melik-gîr ve cihân-dâr ola kâl'al-lâhu ta'âla *inna ma'e'l-usri yusran*⁵³ melik-zâdeye (9) çün müddet-i razâ' tamâm oldı nuṭk-ı rüşen ve faşâhât-ı tamâmıla söze gelüp söyledi meger yâd-ı (10) şâhuṭ civârında bir keşfgir varıdı her şeb ü rüz in'âm-ı melik ile muḡtenem idi ve harem-i hâşş-ı melikden (11) aña her gün idrâr-ı mu'ayyen ve vazîfe-yi müretteb ta'yîn olınmışıdı ve hem-sâyelik hâḡkın ri'âyet édüp (12) şâh aña ol 'izzet ü ihtirâmı lâyıḡ görmışıdı ve ol melik-zâde her gün niteki 'âdet-i eṭfâldur (13) hücresi-yi Kefşgir'e gelüp anuḡla mülâ'abete meşḡül olurdı bir gün melik Kefşgir'i kendü huḡûrına getürüp

54r

(1) niçe ikrâm ve ihtirâm édüp envâ'-ı telaṭṭuf ve ta'attuf istimâlet gösterdi ve éyitdi mücâveret ve muḡa (2) tat hâḡkını ri'âyet étmek a'lâ mertebedür ve sen bizüm dostumuz ve hem-sâyemüzsün bu ciger ḡüşem seḡünile ülfet (3) dutmışdur benüm irâdetüm anuḡ üzerinedür ki buña enîs olasın ve celîs ve refîḡ olasın (4) ve anı şedâyid ü veḡâyî'den şaklayasın keşşegir şâha du'âya meşḡül oldı ve ol 'ameli çün cân u (5) dil birle ḡabül eyledi ve şeh-zâde tâc-ı muraşşa' başında ve câme-yi nefîs arḡasında ve cevâhir-i girân-mâye (6) ḡulaḡında her gün keşşigerüḡ hücresinden hâlî olmazıdı keşşiger bir niçe gün şarâyıt-ı hîdmeti (7) yerine getürüp âḡir bâṭın u ḡabîş 'unşır-ı ḡasisi mekr ü ḡadre irtikâb étdirüp fikr étdi ki sarây-ı (8) şeh-zâde mâl-ı vâfir ve ni'met-i müheyyâdur ve şeh-zâde daḡı ziyâde maḡbûb ve mergûbdur şalâḡ-ı kâr oldur ki (9) bu mâlı alup ve oḡlını bir ırak' şehirde iltüp bahâ-yı tamâmıla şatam ve bâḡî 'ömr-i vüs'at-ı ma'işetile (10) geçürem dèyüp ol ḡâki-sâr-ı bed-aḡter hevâya tâbi' olup bu şusuzlḡ ile âteş-i fitneyi yaḡdı (11) ve ancılayın şeh-zâde-yi âfâḡı bî-gâne şehirlere iletüp şatdı bir bâzirḡân anı şatun aldı melik çün (12) firâḡ-ı ferzendeden ḡaber-dâr oldı süz-ı sine ü derdile hezâr nâle ü feryâd édüp 'âkıbet çün (13) Ya'ḡûb-vâr 'aleyhi's-selâm maḡâm-ı şabra çeküp ḡarâr eyledi bu ṭarafdan şeh-zâde bâzirḡân huḡûrında

54v

⁵³ İnşirah Süresi, 6. ayet "Evet, doğrusu her güçlüğün yanında bir kolaylık vardır."

(1) neşv ü nemā bulup niçe yıldan şonra add ü āmet çeküp add-i bülūga yētişdi bāzırgān ‘āıl ve dānā kişiyidi (2) kendüyle fikr ēdüp dēdi ki şimden şonra bu ulāmı dutma bize vebāldür zīrā evde mafi dutulursa (3) bunun vūcūdından ziyāde fāyide āşıl olmaz ve eger aşrada olursa āteş-i fitne müştā‘il olur zīrā bu piser (4) cemāl-ı dıl-uşā ile bī-nażır ve şūret-i zībāyile bī-bedeldür şavāb oldur ki bunu bir emīn kimseyile azret-i (5) Şāh-ı Fāris’e tuhfē gōndereyin muaadur ki bu ulāmu ıymetini muzā‘af ılıp bize in‘ām ēder hem bu (6) fikri ‘amele getürüp melik-zādeyi niçe hedāyā u tuhfelerle Şāh-ı Fāris’e gōnderdi melik anu ferzendliğinden (7) bī-aber şeref-i abūlden şonra arem-i aşşında olan ulāmlara arşıdurdılar ve rüz-be-rüz şāhu tertīb ü (8) mülātafatıyla ziyāde oldı şöyle ki sehel müddetde irtifā‘-ı maāmāt ve izdiyād-ı kerāmāt ile arān u emşāl- (9) dan sebat ēdüp idmet-i melikte menzilet-i maremiyet sābit ıldı meger şāhu bir zergeri varıdı ki dāyim aznāne-yi (10) şāha mülāzım idi ve altun işlerin ol işleridi melik-zāde her un varup anu yanında şan‘atın temāşā (11) ēderdi keşret-i mülāzimet sebebiyle zergerile tamām enīs oldı hemān ki idmet-i melikten fāriğ olurdı (12) anu müvānesetine meşğūl olurdı bī-are zer-ger celīs-i münāfi ve hem-nişin-i nā-muvāfi idi ulāmu (13) ol mertebede mülāyemetin gōrüp ama‘-ı ām balayup ve gevher-i nā-pāı ıyānete irtikāb ētdürdi ve fikr ētdi ki

55r

(1) benüm atında olan niçe dūrc-i cevāhir ki mūhr-i melikile matūmdur eger bu ulāmı aldayup ātem-i meliki getürdem niçe (2) zaıre-yi nefīs ele girür ol sūfle-yi addara bu nev‘ile mekri arışdurup şeh-zādeye ēyitdi her un (3) eşnāf-ı eltāf gōsterüp bizi müşerref-i uzūruıla müşerref ılırsın bize ētdüğün lu u kerem muā- (4) belesinde dilerem ki ben daı elden geldügi adar mūkāfāt ēdem egeri dēmişlerdür ki *el-bārī bi’l-birri lā yūkā-* (5) *fī*⁵⁴ amma cānib-i sa‘yi mūhmel oma olmaz melikūn ātem-i mūbārekinde bir ūb-naş vardur her kimūn ki ol naşile (6) bir ātem eline gire ūkm-i mula anu elinde olup melik-i cihān anu elinde arār duta her açan ki melik sekrile (7) āba vara engūşt-i mūbārekinden ātemi alup baa gōstersin derāl ol naşu şūretini senūn iūn (8) ayr-i āteme nal eyleyem ‘an arīb taht-ı salanat senūn ferr ü cemālūnıle müzeyyen ola amma ol şartile ki ‘amel (9) vizāreti benüm üzerime muarrar ēdesin bu zer u ud‘ayıla şeh-zādeyi aldadı ūn

⁵⁴ Arapa söz “iyiliğe iyilikle karşılık vermek paha biilemez.”

hengām-ı şeb yētişdi (10) fırsat bulup hı^vāb-gāh-ı şāha geldi ve cūr’et-i tamāmıla engüşt-i melike el uzadup āheste āheste hātemi (11) çıkardı melik derhāl uyanup gulāmı dutdı ve şordı ki bu cūr’eti niçün êtdüñ ve senüñ bu hāteme (12) ne ihtiyācuñ varıdı şeh-zāde bu hüccetüñ takrİRinde ‘āciz oldı āteş-i ğazab-ı şāh müştā’ıl olup hışm-ı melik (13) anuñ üzerine müstevlİ oldı hemān sā’at cellādı huzūrına getürüp anuñ katline emr êtdi çün gulāmuñ

55v

(1) arķasından cāmesini çıkardılar çeşm-i melik ol hūale tuş oldı kendüyi ol oglānuñ üstine bırağup med- (2) hūş oldı cellād-u fülān bu vaz’ına şāhuñ hayrān oldı çün melik kendiye geldi ol ferzend-i dil-bendüñ (3) i’zāzına meşğül olup éyitdi éy cihān u cānum éy mūnis-i ğam-ğüsārum ve éy maħbūb-ı dil-dārum sen benüm (4) nūr-ı dīdem ve meyve-yi ‘ömrüm sen şoħbet-i keşfir-i le’im bizi bu iftirāķa bıraķdı piser daħı melikden ‘özr- (5) ler diledi dēdi ki zerger-i bed-şirretüñ dōstlığı beni bu bī-edebliğe irtikāb êtdürdi şāh zergeri (6) müstevfi te’dīb êtdi amma cānına āmān verüp éyitdi egerçi maħall-i ‘afv degildür amma bu ferzend-i ercūmendüñ (7) vişāl-ı serveri ile ķatl-i nefis étmek mezheb-i mürüvvetde rast gelmez ve şeh-zādeye naşihatlar édüp éyitdi ki (8) zinhār müstaķbel zamanda muşāhibet-i eřrārdan dūr olasın tā bunuñ gibi vaķāyi‘ ve envā‘ belāya mübtelā (9) olmayasın Maħcūbe éyitdi aħsenet turfa getürdüñ bu hikāyet-i laţifi ve bu meşel-i şerifi hem bu siyāk üzerinedür (10) ol piser vezir hikāyeti ki piser ħaccāma muşāhib olduğı sebebden cāh u māldan dūr oldı ‘Ucūbe şor- (11) dı ki nicedür ol hikāyet Maħcūbe dēdi *hikāyet-i Maħcube der-terk-i şuħbet-i eřrār* rāviyān-ı hikā- (12) yet şöyle rivāyet étmişlerdür ki meger vezirüñ iki oğlı varıdı birisinüñ adı Kāfi ve birinüñ adı Vāfi (13) idi āsār-ı aşālet ve simā’-i şeref her birinüñ beşeresinde zāhir idi ve tehzīb-i aħlāk ve taħşil-i

56r

(1) ‘ulūm étmek için anları mektebe gönderdi ve edibbāya bāb-ı i’tāyı meftūħ tutup ikrām u ihtirāmda (2) daķıķa fevt étmezdi tā ki bunları taleb-i ‘ilm ve taħşil-i hūnere rāğib kılılar Kāfi ulu ķarındaşdı (3) taleb-i vāfir ve himmet-i tamāmıla tezekkür ve tekerrür-i ‘ulūma meşğül olup mübāheş ve ta’līme müvāzabet gösterüp (4) müvāneset-i ‘ulā u fużalāyı kendüye ‘ādet étmişidi şöyle ki sehel zamanda esrār-ı

‘ulūma ve āhsen-i (5) hulka vākıf oldı küçücek qarındaşı mektebde bir haccāmuñ oğlını dost édinüp ve kesb-i hüner ü (6) şuğl-i ‘ilimden mu‘atıl olup lehv ü lu‘b meşğül oldı ve ol piser-i haccamıla şöyle ülfet tutdı ki (7) bir sâ‘at andan ayru olmazdı ve dāyım ihsān-ı bî-gerān anuñ hakkında dirîğ étmezidi ve ol dağı (8) hem-nişinlik haqqın yérine getürüp aña naşihatlar éderdi ki bu ‘ālemde ta‘lim bî-fāyide hemān bir ‘abes (9) meşakqatdür lezzet-i ‘ömr cüvānlıkdadır bu demi ‘ıyş u sāfi ve tayyib-i nefsilere geçürmek gerek bi-hamdıla ni‘met mālūñ (10) vāfir gel yiyelüm içelüm ‘ömrümüzü zevk ü şafāyıla geçürelüm déyüp bu tarīkile izlāl édüp bî-çāre Vāfi (11) terk-i ‘ilm édüp hevāya tābi‘ oldı bu esnāda vezir bu menzil-i āfāt u sirāceyi miñnetden (12) rañil édüp devlet-hāneyi merci‘ ü maşirde iķāmet gösterdi ve ol oğlanları çün şarāyıt-ı (13) techiz ve resm-i ‘azāyı yérine getürdiler melik anları katına getürüp éyitdi bu ‘amel-i vizāret sizün haqqıñuzdur

56v

(1) sizlerden her kankıñuz zekā ve fitnatda ziyāde ola bu hidmet-i vizāreti aña ta‘yın édelüm çün te‘emmül étđi (2) firāset-i melik-āneyile buldı ki Kāfi envā‘-ı hıred ü hışāfet tahşil étmiş bu ‘amele liyākat-ı tāmımla lāyıkdur (3) pes hil‘at u ‘atāya gönderüp devāt ü vizāreti ve mühr-i hazāyini Kāfi‘ye teslim étđi Vāfi hor u hacil ol (4) mahfilden dönüp gitdi ve hışse-yi mirāsını alup ol hem-nişini olan bed-baht ile lahv ü lu‘be meşğül oldı (5) fi‘l-cümle piser-i haccām yanına düşüp ol māl-ı mevrūsı israf-ı tamāmıla telef étđiler Vāfi derviş ü dil-riş (6) olup fakr u fākaya mübtelā oldı ‘ākıbet Kāfi anuñ fakrından haber-dār olup ‘ırk-ı uhuvvet hareket édüp (7) baħr-i mürüvvet cüş étđi ve Vāfi ihtirām-ı tamāmıla sārāy-ı hāşşına getürüp anuñ dest-i taşarrufını kendü (8) envālına nāfiz kıldı çün bu refāhiyet üzerine niçe gün geçdi bir gün piser-i haccam gāyet cehāletinden (9) mekr ü gadre başlayup ve Vāfi katına gelüp éyitdi bu qarındaşuñıla senün tevellüdün hōd bir nesildür sen (10) kendünji bunıñ gibi kimsenün eli altında kılmak merdān-ı ehl-i gayret katında ziyāde kabih ü mezmūmdur (11) ve bu envā‘-ı temellük ki qarındaşuñ gösterür saña şefkatinden degildür belki mahş-ı havfindandır kor- (12) kar ki mebādā sen huruc édesin ve ‘amel-i vizāretde anuñla müşāreket gösteresin eger ruhsat vürürsen (13) bir tarīkile fikr édem ki melik aña hışm édüp helāk éde ve anuñ a‘māl ü eşkāl-ı esbābı saña tefviz olına

57r

(1) ve sen bu mezellet-i minnetden hālāş olasin şavāb oldur ki anuñ hālet-i sürürunda barmağındağı hātemi (2) isteyüp alup baña getüresin tā ben ol ‘amelile seni murāda yētişdürem ve Vāfi bed-‘ahd ol kavı-i bedd- (3) āmūza mağrūr olup ol hātemi bürāzerden alup piser-i haccama vērđi ol hīle-kār u mekkār hātem-i vezīri (4) bir ‘avrata vērüp ‘avratı melik huzūrına gönderdi ve éyitdi var melike bu hātemi şātaram amma dilerem ki (5) senüñ hātemünle mübādele eyleyem çün ‘avrat varup melik huzūrına hātem-i la‘lini aña gösterdi ve şöyle (6) geçindi ki ben dellāleyem bu hātemi şatmağa getürdüm ol dağı bir hatunı heves-nāk idi çün ol hātemi (7) görđi almağa heves étdi dellāle éyitdi la‘lini senüñ müşebbek hātemünle mübādele édelüm bu hātem-i la‘lin (8) bahāda iki ol miqdārdur dēyüp zerķ ve mekrile melikeyi hud‘aya bıraķdı melike eyle şandı ki bu (9) ticāretde ziyāde fāyide vardur hātem-i vezīri alup kendü hātemini aña ‘ivāz vērđi ve bu kārıñ sırrından (10) melike bī-haber dellāle bermurād dönüp gitdi piser-i haccam katına geldi haccam-zāde ol hātemi Vāfi’ye vērüp (11) éyitdi ki hemān sāt Kāfi katına varup taķarrüb-i tamāmıla tuhfe tarīķi üzerine bu hātemi aña vēr ve éyit ki (12) bu hātemün hāşşiyeti oldur ki çün nazār-ı melike buña tuş ola senüñ ‘izzetün dağı ziyāde ola (13) Vāfi nā-müşfik ol hātemi alup hıdmet-i vezīre iletdi bī-çāre gāfil-āne ol hātemi barmağına geçirüp

57v

(1) şāh huzūrına gitdi nā-gāh şāh nazār édüp kendü menkūha-yı hāşşınuñ hātemini vezīrün barmağında görüp hemān (2) kendünden geçüp bārigāhdan ķalkıp harem-i hāşşına girdi ol hāli keşf étmek içün hatunı (3) ķātına getürdi éyitdi elünji ilerü dut dedü mestüre bī-tereddüd elini pādişāhuñ öñine getürdi (4) vezīrün hātemi melike barmağında görđi hıddet-i gayretden şāhuñ üzerine hayret gālib oldı (5) ve keşret-i gāzabdan diledi ki cirāhat-ı sīnesine merhem-i siyāsetile ‘ilāc eyleye amma fikr ve te’emmül édüp éyitdi (6) bu hādişenün vuķū‘ına ve gāvırına re’y ü tedbīrile yētüşmek bu sırrı keşf olduķdan şonra müte‘ddilere resm-i (7) siyāsetde taķşīr olınmaya pes hatundan şordı ki bu hātem-i la‘lini saña kim bağışladı mestüre ‘ālā vechi’ş-şıdķ (8) söze gelüp éyitdi bunı baña bir dellāle ‘avrat getürdi mu‘ākade-yi şer‘ile kendü hātemümile mübādele éyledüm (9) bu sözi ķabül édüp vezīri harem-i hāşşına getürdi ve şordı ki bu hātemi ķanda bulduñ vezīr (10) éyitdi bunı baña ķarındaşum tuhfe getürdi derhāl hātemi vezīrden aldı ve anı habs édüp emr étdi (11) ķarındaşını

getürdiler melik Vāfi'ye nazār edüp rıfķ-ı tamāmıla söyleyüp ve hātūnuñ hātem-i müşebbekini aña vēr- (12) di ve eyitdi bu hātemi hıç bir yerde gördüğün var mı dedi 'ale'l-fevr cevāb vērdi ki hātem-i (13) melikedür şāh eyitdi eyledür amma çün benüm haremüme maħrem degilsin neden bildün ki bu bizim maħrem-i hāşımuzuñ pırāyesidür

58r

(1) bu burhān-ı vāzıhuñ cevābında 'aciz olup nuṭķı bağlandı melik eyitdi eger toğrı söyleyesin benüm siyāsetimden (2) halāş olasin ve illā envā' 'uķūbātıla mu'ākab olursın dedi Vāfi'nün üzerine havf müstevlī (3) oldu ve günāhına i'tirāf eyledi ve eyitdi egerçi bu ta'addiye sebeb ben oldum amma beni bu dāma piser-i haccām (4) giriftār eyledi dedi şāh buyurdi vezīri rif'at dereceyile mesned-i vizārete geçürdiler Vāfi'yi 'uryān (5) edüp şehirden kovdılar ve piser-i haccāmı envā'-ı siyāsetile dāra çekdiler Maħcūbe eyitdi bu meşel-i ğarīb-i ve hikāyet-i 'acībi (6) anuñ için getürdüm ki tā hıred-mend bu me'ānide te'emmül edüp kırbet-i ülfet-i bed-aşıldan perhīz ède (7) Hāķķ celle ve 'alā kāffe-yi halkı muşāhibet-i şerīrden şaklaya ve bu hikāyet-i ğarībleri ve temşīlāt-ı 'acībleri (8) anuñ için getürdüm ki bu kitābı okuyanlar ve dinleyenler bundan naşīhat alup ahlāķ-ı hüsniye (9) muttaşif olalar ve ahlāķ-ı zemīmeden ictināb üzere olalar Hāķķ sübhanehü ve ta'ālā

(10) ol kişi bu şıfatla mavşūf eyleye ki bu kitābı

(11) okuduķda mü'ellifini ve kātibini ve sāmī'ini

(12) du'ā-yı hayrıla yād eyleye temmetü'l-kitāb

(13) her ki yazdı bu kitābı bi't-tamām bi-'avni'l-lāh ve hüsnu't-tevfīķ rahmet eyleye ana rabbü'l-enām

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

‘aṭā’-ı müvāhibe: (<i>Ar.</i>) bağışlamak	‘āciz: (<i>Ar.</i>) zayıf, güçsüz
‘a. 10v/05	‘a. 5v/02, 23r/06, 30r/06, 50v/02, 55r/12, 58r/01
ābādānlık: (<i>Far.+ T</i>) şenlik	‘āciz <i>kal</i> - “güçsüz kalmak”
ā.+a 33v/04	‘ā.-dı 23r/06
āb-dest: (<i>Far.+Far.</i>) abdest	‘āciz <i>ol</i> - “güçsüz olmak”
ā. 39r/12, 39v/01	‘ā.-alar 5v/02
āb-dest <i>al</i> - “abdest almak”	‘ā .-dı 55r/12
ā.-mağ 39v/01	‘ā.-up 30r/06, 58r/01
‘abes: (<i>Ar.</i>) boş, saçma [şey]	‘ā.-uram 50v/02
‘a. 56r/08	‘āciz u muṣṭarib: (<i>Ar.+Ar.</i>) güçsüz ve ızdırap çeken
āb-ı vişāl: (<i>Ar.+Far.</i>) (sevgiliye) kavuşma suyu.	‘āciz u muṣṭarib <i>ol</i> - “zayıf ve ızdıraplı biri olmak”
ā.+ıla 48r/08	‘ā.-dı 35v/02
‘aceb: (<i>Ar.</i>) acaba	‘āciz u mülzem: (<i>Ar.+Ar.</i>) güçsüz ve surstulmuş kimse
‘a. 34v/4, 5	‘āciz u mülzem <i>ol</i> -“güçsüz surstulmuş biri olmak”
‘acele: (<i>Ar.</i>) acele, çabuk	‘ā. 24r/13
‘a.+ile22r/07	‘acz: (<i>Ar.</i>) acizlik, güçsüzlük
a’cez ‘ibādihi: (<i>Ar.+Ar.</i>) Allah’ın en aciz kulları	‘acz u za’f: (<i>Ar.+Ar.</i>) acizlik ve zayıflık
a’. 3v/07	‘acz u za’ <i>fin gör</i> - “acizliğini ve zayıflığını görmek”
‘acīb-ter: (<i>Ar.+Far.</i>) çok tuhaf.	‘a.-di 30v/11
‘a. 37v/04, 40v/02	
‘acīf: (<i>Ar.</i>) arık, zayıf	
‘a.+dür 40v/13	

'a.-üp 33r/06	'ā .+ı 16r/11
'acz ü hayret: (<i>Ar. + Ar.</i>) acizlik ve şaşırma.	'aded: (<i>Ar.</i>) sayı
'a. 28r/06	'a. 23v/11, 24r/02, 28r/13
aç: aç	ādem: (<i>Ar.</i>) insan, adam
a. 33r/07	ā.+i 2v/06
aç-: açmak	ādem gönder-“ adam göndermek”
a.-a 26r/08	ā.-di 6r/05
a.-dı 38v/07	ā.-diler 38v/13
a.-dılar 39r/02	'adem-i müsāvat: (<i>Ar.+Ar.</i>) eşitsizlik
a.-maz 23v/08	'a. 41r/08
a.-up 15r/07, 22r/05	'ādet: (<i>Ar.</i>) görenek, alışkanlık
açıl-: açılmak	'ā . 11v/01, 17r/03, 56r/04
a.-dı 23v/01	'ā.+i 6v/03
açlık: açlık	'ā .+idür 32r/13
a. 7v/09	'ā .+ince 47r/11, 51v/06
ad: ad, isim	'ādet ét –“ alışkanlık haline getirmek”
a. 46r/12	'ā .-mişidi 56r/04
a.+ı 55v/12, 55v/12	'ādet-i etfāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) küçük çocukların adeti
a.+ına 4v/06, 6r/01, 9r/08, 17r/02, 19v/10, 21r/13, 22v/04	'ā .+dur 53v/12
'ad: (<i>Ar.</i>) sayı	'ādet-i kādīm: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski adet
'ad ét- “sayı saymak”	'ā . 8r/08, 17r/03, 20v/11
'a.-e 46r/12	'ā .+i 7v/07
ādāb-ı sūtūde: (<i>Ar.+Ar.</i>) övülme adabı, yolları	'ādet-i kādīme: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski adet
ā.+yile 39r/07	'ā. 32r/11
'ādāt-ı ahlāk-ı mülūk: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) hükümdarların ahlak adetleri	'ādet-i ma'rūf: (<i>Ar.+Ar.</i>) meşhur ve bilinen adet

'ā. 11v/05	'a. 10r/10, 12v/11, 14r/03, 16r/06
'ādet-i zamāne: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) zamane adeti	'a.+a 16r/01
'ā. 13r/07	'a.+ı 10v/02
' adil : (<i>Ar.</i>) doğruluk, adalet	'a.+ıla 21v/09
'a. 14r/04	'adl ü mürüvvet: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) adalet ve insaniyet
'a.+den 10r/04	'a.+üj 15v/04
' adīmü 'l-miṣl: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) benzersiz	' adn : (<i>Ar.</i>) Cennet
'a.+dür 44r/02	'a.+ıla 3r/04
' adl : (<i>Ar.</i>) doğruluk	' adū : (<i>Ar.</i>) düşman
'a. 53r/06	'a.+ya 11r/06
'a.+iyile 10r/03	'adū-yı 'anūd: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) inatçı düşman
'adl-i devlet: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) devlet adaleti	'a. 12v/12
'a.+i 10r/07	ad : isim
'adl-ü bezl: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) adalet saçma, dağıtma	<i>ad ver</i> - "adlandırmak"
'a.+de 4v/05	a.-düm 4v/01
'adl ü dād: (<i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) adalet ve doğruluk	a.-mişler 5v/05
'a. 37r/11	<i>ad veril</i> - "adlandırılmak"
'a.+a 16r/08, 32r/09	a.-miş 4r/01
'a.+ıla 21v/08	' āfāt : (<i>Ar.</i>) belalar, musibetler
' <i>adl ü dād et</i> –" adalet ihsan eylemek"	ā.+a 13v/13
'a.-üp 37r/11	ā.+dan 39v/09, 40v/12
'adl ü hilm-i zīver: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) adalet ve sükunet süsü	' āfet : (<i>Ar.</i>) büyük felaket, bela; çok güzel insan. āfet
'a. 22r/06	ā. 27r/05
'adl ü inṣāf: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet	āfet-i cesed: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) çok güzel vücut
	ā.+dür 40v/12

āfitāb: (<i>Far.</i>) güneş	ā.-up 47v/04
āfitāb-ı ‘ālem-ārā: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) dünyayı süsleyen güneş	āgāz: (<i>Far.</i>) başlama āgāz <i>ét-</i> “başlamak”
ā. 53r/04	ā.-di 6v/05, 34v/02
āfitāb-ı cihan-tāb: (<i>Far.+Far.</i>) Dünyaya sıcaklık ve ışık veren güneş	ā.-üp 8r/09
ā. 16r/09	āgāz-ı dāsītān-ı ‘Ucūbe ü Maḥcūbe: (<i>Far.+Far.</i>) Ucube ve Mahcube destanının girişi
āfitāb-ı ḥarīr: (<i>Far.+Ar.</i>) ipek gibi güneş	ā. 4v/02
ā. 38v/05	ağız: ağız
āfitāb-ı māh-i ‘ālem: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) dünya güzelliği	a.+ına 12r/07, 21r/11, 31v/07, 38r/08
ā.+de 5r/13	a.+ından 45v/04
‘afiyu’l-lāhi ma‘aṣīhima: (<i>Ar.+Ar.</i>) Allah günahlarını affetsin	a.+ını 25r/10, 25v/04
‘a. 3v/08	<i>ağız aç-</i> “konuşmak”
‘afv: (<i>Ar.</i>) suçunu bağışlama	a.-dı 38v/07
‘a.+ından 16v/08	a.-ıp 31v/06
‘afv <i>ét-</i> “ suçunu bağışlamak”	ağla-: ağlamak, gözyaşı dökmek
‘a.-düm 19r/09	a.-mağa 50r/08
‘afv <i>eyle-</i> “suçunu bağışlamak”	a.-mağuş 50r/08
‘a.-di 18v/08	a.-r 50r/08
ağaç: ağaç	a.-yup 29r/09
a. 20r/01	ağniye-yi zamane: (<i>Ar.+Far.</i>) zamane şarkıları
āgāh: (<i>Far.</i>) bilgili, uyanık	a. 22v/03
āgāh <i>ol-</i> “bilgili, uyanık olmak”	aḥbar-ı müteḥaddimīn: (<i>Ar.+Ar.</i>) geçmiştekilerin haberleri
ā.-mağ 47r/07	a.+den 3v/09
ā.-mışdı 51r/13	‘ahd: (<i>Ar.</i>) söz, yemin
	‘a. 12r/01, 50r/06

'a.+e 28v/05, 29r/07	ā.+1 8v/02
'ahd ét- "söz vermek"	āhîr:(Ar.) nihayet, son olarak
'a.-diler 28r/10	ā. 7r/04, 10v/03, 11r/08, 33v/01,
'ahd eyle-"söz vermek"	33v/11, 34v/10, 36v/05, 50r/01, 51v/08, 54r/07
'a.-di 20r/05	āhîr-i eyyam: (Ar.+Ar.) son günler
'ahd u vefa: (Ar.+Ar.) sözünde durma	ā. 40r/12
'a. 8v/09	āhîr-i kâr: (Ar.+Far.): son kâr
'ahd ü peymân: (Ar.+Far.) yemin, and	ā. 34r/10
'ahd ü peymân ét – "yemin etmek"	āhîr-i tab'-ı laîf: (Ar.+Ar.+Ar.) son güzel huylu
'a.-diler 50r/05	ā. 6v/07
āheng: (Far.) uyum	āhîret: (Ar.) öbür dünya, öteki dünya.
āheng ét- "uyum sağlamak"	ā. 36r/01
ā.-diler 32v/13	ā.+de 17r/07, 37v/03, 39v/02
āheng-i şehzade: (Far.+Far.)	ahkâm: (Ar.) emirler, hükümler
şehzadeye uyum sağlamak	a. 37r/11
āheng-i şehzāde ét- "şehzadeye uyum sağlamak"	ahkâm-ı nücûm: (Ar.+Ar.) yıldızların hükmü
ā.-üp 30r/01	a.+ıla 51v/12
āhşen-i hulq: (Ar.+Ar.) çok güzel huylu	ahlâk: (Ar.) ahlak
ā.+a 56r/04	ahlâk-ı hamîde: (Ar.+Ar.) övülmeye değer ahlak
aşer-ger: (Far.) bambaşka	a. 39r/07
a. 50v/13	a.+siyle 19v/10
aheste: (Far.) yavaş, ağır	a.+yile 41v/12
a. 55r/10	ahlâk-ı hüsn: (Ar.+Ar.) güzel, iyi ahlak
aheste aheste: (Far.) yavaş yavaş	a.+ile 58r/08
a. 20v/12	
āh figan: (Ar.+Far.) ah ve inleme	

aḥlāk-ı zemīme: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü davranış, ahlak	a.+i 13r/10, 26r/06, 40r/03, 46r/09
a.+den 58r/09	a.+imüzden 48v/04
aḥsenet: (<i>Ar.</i>) pek güzel	a.+in 29r/10
a. 19v/05, 24v/05	a.+inde 44v/05
aḥsenet ḥüb: (<i>Ar.+Far.</i>) güzel, hoş	a.+inden 53r/07
a. 13v/13, 29v/02, 39r/04, 50v/07	a.+ine 27v/12
aḥsenet münāsib: (<i>Ar.+Ar.</i>) güzel ve münasip	‘aḥabince: (<i>Ar.+Türk.</i>) ardınca, arkasınca
a. 43r/12	‘a. 13r/08
aḥsenet ṭurfa: (<i>Ar.+Ar.</i>) pek güzel şaşılacak (şey)	‘aḥd: (<i>Ar.</i>) nikâh
a. 55v/09	‘aḥd ét- “nikâh kıymak”
aḥsenet zih: (<i>Ar.+Far.</i>) pek güzel şerit	‘a .-esiz 44v/01
a.+i 51v/10	‘aḥd ol- “nikâhı kıyılmak”
aḥsent ġarīb: (<i>Ar.+Ar.</i>) pek güzel, tuhaf	‘a.-mıṣ 47r/03
a. 35r/08	‘aḥd-ı meṣrū‘ : (<i>Ar.+Ar.</i>) şeriata uygun nikâh
aḥşam: (<i>T+Far.</i>) akşam	‘a. 48r/01
a.+a 21v/08	‘aḥd-ı meṣrū‘ ol- “şeriata uygun nikâhı kıyılmak”
aḥter-i āfitābī: (<i>Far.+Far.</i>) güneş gibi parlayan yıldız	‘a.-mayınca 48r/01
a. 38v/05	‘aḥd-ı müvāḥāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) birleşme anlaşması
aḥt-ı tīġ: (<i>Ar.+Far.</i>) kılıcı almak	‘aḥd-ı müvāḥāt ét- “birleşme anlaşması yapmak”
a.+i 13r/02	‘a.-üp 15v/07
āhū: (<i>Far.</i>) ceylan, karaca	‘aḥd-ı nikâḥ: (<i>Ar.+Ar.</i>) evlilik belgesi
ā. 19v/13	‘a.+ıla 25r/01, 48v/04
ā.+dur 20r/02	‘aḥd-ı şer‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) şeriata uygun nikâh
aḥvāl: (<i>Ar.</i>) durumlar	

'a.+ile 47r/02	'a.+inden 27r/02
' <i>aḳd-ı şer' ét</i> – “şeriata uygun nikâh kıymak”	'a.+le 6r/12
'a.-üp 41r/09	'akl-ı hured: (<i>Ar. +Far.</i>) akıl, us
' âkıbet: (<i>Ar.</i>) nihayet, son	'a. 4r/03
'a. 23r/02, 40r/11, 47r/07, 52r/08, 52v/09, 53v/08, 54r/12, 56v/06	'aḳl-ı naḫîf: (<i>Ar. +Ar.</i>) akılsız (kimse)
'a.+inden 52r/08	'a. 48v/02
'aḳıbet-i kâr: (<i>Ar. +Far.</i>) son kâr	'aḳl u fiḫnat: (<i>Ar. +Far.</i>) akıl ve zihin
'a. 48r/09, 52v/09	'a.+ından 41v/11
'a.+ı 46r/07	'aḳl u zekâ: (<i>Ar. +Ar.</i>) akıl ve zeka
' âkı̄l: (<i>Ar.</i>) akıllı kimse	'a.+da 17r/02
'a. 54v/01	aḳmişe: (<i>Ar.</i>) kumaşlar, dokumalar
'a.+e 6r/04	a. 6v/02
'a. ler 42r/07	aḳrân u emsâl: (<i>Ar. +Ar.</i>) yaşlılar, eş ve benzer olanlar
'âkı̄lâne: (<i>Ar. +Far.</i>) akıllıcasına	a.+dan 54v/08
'a. 25v/06	' aks-i zülfi leyle: (<i>Ar. +Ar.</i>) sevgilinin zülfünün karanlıkta yansıması
'âkı̄l-i rüşen-rây: (<i>Ar. +Far.</i>) akıllı ve parlak fikirli	'a.+yi 46v/13
'a. 46r/08	al: kırmızı, kızıl
'aḳılsuzluk: (<i>Ar. +T</i>) akılsızlık	a. 12r/03, 24r/02, 35v/12
'a.+ dan 53r/01	al-: almak
' aḳîde: (<i>Ar.</i>) iman, dini inanış	a. 25v/01
'a. 17r/03	a.-a 13r/01, 17v/08, 21r/11, 25v/03, 34r/06, 34v/12, 37v/11
' aḳl: (<i>Ar.</i>) akıl, us	a.-alar 36v/06
'a.+ı 31v/11	a.-am 14v/06, 22v/10, 39v/12
'aḳl-ı bā-temiz: (<i>Ar. +Far. +T</i>) temiz	a.-asın 52r/07
akıllı	a.-avuz 5r/04

a.-dı 15r/09, 26r/07, 29v/03, 51r/05,
57v/10

a.-dılar 22v/04, 24v/02

a.-dum 7v/06

a.-duşsa 40r/04

a.-ıp 40v/03, 42r/04

a.-mağa 25v/13, 57r/07

a.-mağ 36r/05

a.-maya 52v/01

a.-mayasın 24r/03

a.-miş 12r/05

a.-up 4v/13, 8v/13, 11r/04, 11v/08,
12r/10, 13v/05, 18r/13, 20r/02, 25v/11, 28r/05,
28r/13, 28v/12, 30r/08, 30v/13, 33v/04, 38r/03,
38r/04, 38r/08, 39r/01, 45r/01, 46v/06, 47v/04,
47v/13, 47v/13, 50r/01, 50v/04, 54r/09, 55r/07,
56v/04, 57r/02, 03, 09, 13

‘ālā: (Ar.) üst, üzere

‘a. 23v/11, 26v/10, 36v/13

‘alā: (Ar.) rütbece yükseklik, büyüklük, şeref,
şan.

‘a. 40v/06

a‘lā: (Ar.) pek yüksek, en yüksek

a. 54r/02

ālāt: (Ar.) aletler

ālāt-ı ḥarb: (Ar.+Ar.) savaş aletleri

ā.+ı 31v/03

ālāt-ı muhārebe: (Ar.+Ar.) savaşma
aletleri

ā. 10v/03

‘ālā vecchi’ş-şıdğ: (Ar.+Ar.+Ar.) doğrulukta,
dürüstlükte

a. 57v/07

alda-: aldatmak

a.-dı 55r/09

a.-mağa 48r/03

a.-mağ 5v/13

a.-mışam 47v/10

a.-yup 50r/01, 55r/01

aldan-: aldanmak

a.-mağ 8v/08

‘alef: (Ar.) hayvan yemi, ot, saman

‘a. 7v/08

‘alef vēr- “yem vermek”

‘a.-mezlerdi 7v/02

‘a.-üp 7r/13, 7v/01

‘ale’l-fevr: (Ar.+Ar.) derhal, birden

‘a. 6v/08, 6v/12, 48r/11, 57v/12

‘ālem: (Ar.) dünya, cihan

‘a. 24r/05

‘a.+de 56r/08

‘a.+i 5r/10, 16r/06, 21v/08, 34r/08

‘ālem-i nūrānī: (Ar.+Ar.) nurlu, ışıklı
dünya

‘a. 16r/08

‘ālem-i zulmān: (Ar.+Ar.) karanlık
dünya

‘a.+1 45v/11	altıncı: altıncı
‘ale’s-şabbāh: (Ar.+Ar.) sabah üstü	a.+ 37r/08
‘a. 12r/01	altun: altın
‘ale’t-ta‘cīl: (Ar.+Ar.) hızlandırmak üzere	a. 25r/13, 35v/11, 54v/10
‘a. 29r/05, 44v/07	a.+1 25v/03, 35v/11, 35v/12, 35v/12, 35v/13, 36r/01, 36r/02, 36r/04, 36r/06, 40v/03
‘ale’t-tafşīl: (Ar.+Ar.) etrafıyla, etraflı olarak bildirmek üzere	<i>altun vēr-</i> “altın vermek”
‘a. 13v/06	a.-mişidi 35v/11
‘aleyhi’s-selām: (Ar.+Ar.) "ona selam olsun!" anlamında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.	ālūde-yi taht: (Ar.+Far.) hükümdar koltuğuna karışmış
‘a. 2v/10, 54r/13	a. 15v/03
‘aleyhi efzālū’ş-şalavāt: (Ar.) “ona en güzel selam olsun!" anlamında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.	‘a.m: aleyhisselam, ona selam olsun!
‘a. 3v/05	a. 8v/05
‘a.+ye 3v/03	a‘māl: (Ar.) ameller, işler
ālīk: (Ar.) ilgili, bağlı	a‘māl-ı ümmet-i Muḥammed: ümmeti Muhammed’in amelleri
ā.+dur 32v/02	a. 12v/01
‘ālim: (Ar.) alim, bilgin	a‘māl ü eşkāl-ı esbāb: (Ar.+Ar.+Far.) ameller ve sebeplerinin ağırlığı
‘ālim-i ‘ālimiyān: (Ar.+Ar.) dünya insanları	a.+1 56v/13
‘a.+a 32r/06	āmān: (Ar.) bağış, bağışlama
‘ālim-i zulmānī: (Ar.+Ar.) karanlıklar	<i>āmān bul-</i> “bağışlanmak”
alimi	ā.+dı 15v/12,
‘a.+ye 16r/05	<i>āmān dile-</i> “bağışlanma istemek”
alt: alt	ā.-di 43r/06
a.+ına 36v/04	ā.-yüp 29r/02
a.+ında 11r/08, 56v/10	<i>āmān ver-</i> “bağışlamak”
	ā.-dük 29r/05

- ā.-üp 55v/06
- ‘amel:** (*Ar.*) iş, niyet
- ‘a. 6r/04, 55r/08
- ‘a.+de 4r/04
- ‘a.+den 27v/02
- ‘a.+e 15v/02, 52r/09, 54v/06, 56v/02
- ‘a.+i 41v/12, 54r/04
- ‘a.+ile 57r/02
- ‘amel-i vizâret: (*Ar.+Ar.*) vezirlik,
işleri
- ‘a. 56r/13
- ‘a.+de 56v/12
- āmīn:** (*Ar.*) amin
- ā. 4r/10
- āmīn ya mu‘īn: (*Ar.+Ar.*) amin ey
yardımcı (Allah)
- ā. 53r/02
- amīz:** (*Far.*) ...le karışık
- ā. 12v/09
- ‘amm:** (*Ar.*) amca
- ‘a.+um 48v/03
- ‘amm-ı melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın
amcası
- ‘a.+e 48v/01
- ammā:** (*Ar.*) ama
- a. 7v/06, 8v/03, 8v/09, 11v/06, 13r/12,
15r/09, 19r/08, 22r/07, 22r/10, 23v/11, 25v/10,
29r/05, 31r/04, 32v/02, 33r/01, 35v/06, 41r/08,
45v/06, 46r/06, 47v/13, 48v/02, 49r/08, 52v/01,
- 53v/08, 55r/05, 55r/08, 55v/06, 55v/06, 57r/04,
57v/05, 57v/13, 58r/03
- ‘ämme:** (*Ar.*) umuma mahsus olan
- ‘ämme-yi ḥalāyık: (*Ar.+Ar.*)
yaradılmışların tamamı
- ‘ā. 32v/01
- ‘ā.+ı 26v/10, 32r/03
- ‘ämme-yi ḥalk: (*Ar.+Ar.*) halkın
tamamı
- ‘ā.+dan 32v/05
- ‘ā.+ı 53r/01
- ‘ämme-yi mülük: (*Ar.+Ar.*)
hükümdarların tamamı
- ‘a.+ı 16r/02
- an:** (*Ar.*) lahza, pek kısa bir zaman, dakika
- a. 47v/03,
- ‘an qarīb:** (*Ar+Ar.*) yakında
- ‘a. 55r/08
- ana:** anne
- a.+sınuj 17v/05, 17v/07, 30v/04
- analık ḥaqqı: (*T+Ar.*) annelik hakkı
- a.+n 51v/03
- ‘anāsır-ı muṭahhara-yı rusül:** (*Ar.+Ar.+Ar.*)
peygamberlerin temizlenme unsurları
- a.+yı 3r/06
- ancılayın:** öyle, öylece
- a. 5r/09, 5r/10, 54r/11
- a‘ni:** (*Ar.*) kast ettiğim

a. 3r/09, 3v/04	a.+sından 11r/09, 39v/04
ağla-: anlamak	a.+sinun 53v/05
a.-madum 49v/12	<i>arğa vër-</i> “arkasını dönmek”
ara: ara	a.-üp 7r/07
a.+sında 25v/01	artuğ: daha çok, daha fazla
arağ: irak, uzak	a. 33r/01, 33r/03
a.+dan 20r/02	artur-: artırmak
ārām: (<i>Far.</i>) eğlenme, dinlenme	a.-dılar 23r/01
ā. 34v/08	a.-up 49r/05
<i>ārām ét-</i> “eğlenmek”	arūs-ı rüz-ı niğāb-şeb: (<i>Ar.+Far.+Ar.+Ar.</i>) gerdek gecesi
ā.-üp 34v/08	‘a.+de 21v/09
āreste: (<i>Far.</i>) süslenmiş	‘ arz: (<i>Ar.</i>) sunma, gösterme, önüne koyma
ā. 7v/12, 9r/03, 14r/05, 21v/05, 23r/08, 25r/02, 31v/03, 51r/10	‘a. 5r/05, 5v/12, 11r/11, 13r/04, 22v/07, 24r/02, 34r/03, 38r/05, 47r/08, 51r/02, 52v/07
<i>āreste ét-</i> “süslemek”	‘ <i>arż ét-</i> – “sunmak”
ā.-üp 7v/12, 9r/03, 31v/03	‘a.-di 47r/08
<i>āreste eyle-</i> “süslemek”	‘a.-diler 8r/06, 52v/07
ā.-di 51r/10	‘a.-erler 24r/02
ā.-ye 21v/05	‘a.-erleridi 34r/03
<i>āreste kıl-</i> “süslemek”	‘ <i>arż eyle-</i> “sunmak”
ā.-dılar 25r/02	‘a.-di 5r/05, 11r/11, 13r/04, 22v/07, 26r/09, 38r/05, 51r/02
<i>āreste ol-</i> “süslenmek”	‘arż-ı hācet: (<i>Ar.+Ar.</i>) ihtiyaç bildirme
ā.-mışıdı 14r/05, 23r/08	‘a. 35v/06
arğa: arka	‘ <i>arż-ı hācet ét-</i> “ihtiyacı bildirmek”
a. 7r/07	‘a.-mege 35v/06
a.+sına 39v/03, 55v/01	‘ <i>arż ol-</i> “sunulmak”
a.+sında 54r/05	

'a.-ınurısa 5v/12	ā.+inde 30r/12
ārzū: (<i>Far.</i>) istek, heves	āşār-ı rüculiyyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) erlik izleri
ā.+sı 14r/09	ā. 30v/07
ārzū-mend: (<i>Far.+Far.</i>) istekli, hevesli	āsaiş: (<i>Far.</i>) rahat, huzur
ā. 49r/09	āsaiş ét-“ rahat etmek”
ārzū-mend dūr- “istekli olanları toplamak”	a.-üp 6v/04
ā.+ürler 49r/10	aşıl: (<i>Ar.</i>) asıl, temel, soy
ārzūsı ol- “dileğinin gerçekleşmesi”	a. 53r/09
ā.-up 14r/09	āsitināne-yi devlet: (<i>Far.+Ar.</i>) devlet payitahtı
aş-: asmak	a.+ine 7r/01
a.-dı 30v/02	'asker: (<i>Ar.</i>) er, leşker
āşār: (<i>Ar.</i>) izler	a. 9r/06, 46v/04
āşār-ı aşālet: (<i>Ar.+Ar.</i>) asalet izleri	a.+i 11r/06
ā. 55v/13	āsüde: (<i>Far.</i>) rahat, dinç
āşār-ı hāḳḳ: (<i>Ar.+Ar.</i>) hak izleri	āsüde ol- “rahat olmak”
ā.+ı 3r/01	ā.-mışlarıdı 19v/11
āşār-ı ḥilm: (<i>Ar.+Ar.</i>) sükunet izleri	ā.-up 10v/02
ā. 53v/04	āsumān: (<i>Far.</i>) gök
āşār-ı ḥilm ü ḥeyācibeyn-i ḡarrā: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) ağırbaşlılık izleri ve kaşların akı	a.+ı 37r/09
ā.+sında 53v/04	'āşık: (<i>Ar.</i>) aşık
āşār-ı insāniyyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) insanlık izleri	'a. 48v/11
ā. 35v/04	'a.+ıdur 21r/08
āşār-ı merd-i cibillet: (<i>Ar.+Ar.</i>) fitratında mertlik izleri olan	'a.+ıla 26r/03
	'āşık ol- “aşık olmak”
	'a.-dı 17v/04, 47r/02
	'a.-mışdur 20r/10, 26r/11
	'a.-mışdı 25r/04

- ‘a.-up 5v/06, 11v/01
- ‘āşik-ı dil-dade: (*Ar. + Far.*) gönül vermiş, aşık
- ‘a.+ye 6r/13
- āşiyān-ı cihan:** (*Far. + Far.*) dünyayı tanıyan
- ā.+dan 24r/04
- āşüfte:** (*Far.*) çıldırırçasına seven
- ā.+si 11v/01
- āşüftesi ol-* “sevgilisi olmak”
- ā.-dı 11v/01
- ā.-mıydı 20r/07
- at:** at
- a. 14v/11, 19v/12
- a.+ı 11r/08
- a.+ından 31v/04
- at-:** atmak
- a.-ardı 28v/02
- a.-arardı 28r/11
- a.-dı 20r/03, 30v/12, 31v/05, 33r/13
- a.-dılar 35r/03
- a.-miş 45v/05
- a.-up 34v/10
- ata:** ata, baba
- a.+m 48r/13
- a.+muzdan 22v/07
- a.+sı 35v/10, 42r/13
- a.+sını 29v/01
- a.+sınun 27v/03, 29r/08, 29r/09
- ‘aṭa‘:** (*Ar.*) bağışlama, bahşetme
- ‘aṭa‘ *ét-* “bağışlamak”
- ‘a. 19v/02
- ‘aṭā‘-yı hayāt: (*Ar. + Ar.*) hayat veren
- ‘aṭā‘-yı hayāt *ét-* “hayat vermek”
- ‘a.-mişdür 15r/11
- atalıq:** babalık
- a.+ından 30v/05
- ‘atebe-yi bārigāh-ı cihān-penāh:**
(*Ar. + Far. + Far. + Far.*) dünya koruyucusunun divan eşiği
- ‘a.+a 4v/13
- āteş:** (*Far.*) ateş
- ā. 42r/03
- ā.+i 30v/03
- āteş-i dūrfeşān: (*Far. + Far.*) inci ışığı saçan
- ā. 50v/12
- āteş-i fitne: (*Far. + Ar.*) fitne ateşi
- ā. 54v/03
- ā.+yi 54r/10
- āteş-i furkat: (*Far. + Ar.*) ayrılık ateşi
- ā.+a 49r/08
- āteş-i ġayret: (*Far. + Ar.*) gayret ateşi
- ā.+iyile 20r/08
- āteş-i ġazab-ı şāh: (*Far. + Ar. + Ar.*) şahın öfke ateşi

ā. 55r/12	‘avām-ı ‘ālem: (<i>Ar. + Ar.</i>) dünya kabası
āteş-i ḥasret: (<i>Far. + Ar.</i>) hasret ateşi	‘a. 3v/10
ā. 34r/06	avân-ı tezvîc: (<i>Ar. + Ar.</i>) evlendirme zamanı
āteş-i ḥasret ur- “hasret ateşini yakmak”	a.+dür 44r/13
ā.-up 34r/07	‘avâtîf-ı Ḥusrev: (<i>Ar. + Far.</i>) Ḥusrev’in iyilikseverlikleri
āteş-i ḥuşûmet: (<i>Far. + Ar.</i>) düşmanlık ateşi	‘a. 4v/01
ā. 34r/09	āvâz: (<i>Far.</i>) ses, seda
āteş-i nedâmet: (<i>Far. + Ar.</i>) pişmanlık ateşi	ā.+ımı 38r/13
ā.+ile 26v/08	āvâz-ı bülend: (<i>Far. + Far.</i>) yüksek ses
āteş-i reşk: (<i>Far. + Far.</i>) kıskanma ateşi	ā.+ile 52v/05
ā.+üñ 20r/10	avâze: (<i>Far.</i>) yüksek ses, şöhret, ün.
āteş-i zerķ: (<i>Far. + Ar.</i>) hile ateşi	a. 31v/12
ā.+ı 48v/09	avâze-i şecâ‘at: (<i>Far. + Ar.</i>) yiğitlik şöhreti
aţ‘ime: (<i>Ar.</i>) yemekler	a.+i 31r/02
a. 32v/12	‘avrat: (<i>Ar.</i>) kadın
‘aţiyyet: (<i>Ar.</i>) hediyeye, bahşiş	‘a. 46r/09, 57r/05, 57v/08
‘a. 37r/04	‘a.+a 46r/12, 46v/01, 50v/06, 50v/08, 57r/04
‘a.+üñden 33r/10	‘a.+ı 52v/11, 57r/04
aţlas: (<i>Ar.</i>) eski, aşındırılmış	‘a.+lara 46r/08
a. 32r/07	‘a.+lardan 52v/13
‘avām: (<i>Ar.</i>) herkes, kaba ve câhil halk, ayak takımı	‘a.+uñ 8v/09, 52v/11
‘avām can u dil: : (<i>Ar. + Far.</i>) kaba ruh ve gönül	‘avrat ol- “kadın olmak”
‘a.+ile 6v/06	‘a.-a 46r/09
	ayak: ayak
	a. 7v/04, 12r/03, 18r/09

a.+ın 29r/09, 43r/01	<i>ayru ol-</i> “ayrı olmak”
a.+ına 13r/05	a.-mazdı 56r/07
a.+larına 7r/13, 7v/02, 7v/08	‘ayyār: (Ar.) hilekâr, dolandırıcı
a.+larından 7v/03	‘a.+lar 22r/13
<i>ayağ baş-</i> “bir yere varmak, ulaşmak”	az: az
a.-up 12r/03, 18r/09	a. 14v/10, 22v/10
‘ayāl: (Ar.) aile	‘azāb-ı elīme: (Ar.+Ar.) ağır işkence
‘a.+ımuuz 22v/13	‘a.+e 11v/07
‘ayān: (Ar.) belli, açık	az‘afu ḥalku’l-lāh: (Ar.+Ar.) Tanrı kullarının en zayıf olanı
‘ayān et- “belli etmek”	a. 3v/07
‘a.-eyim 50r/05	a‘zā: (Ar.) uzuvlar
ā‘yān-ı ḥazret: (Ar.+Ar.) ilerigelenler	a.+ sını 30r/08
hazretleri	‘azīm: (Ar.) çok, büyük
ā. 37r/10	‘a. 20v/02, 44v/01
‘ayb: (Ar.) utanılacak şey, kusur, ayıp, leke	‘azīz: (Ar.) muhterem, sayın
‘a. 42r/11	‘a. 7r/05, 7v/11, 7v/12, 8r/07, 8v/01, 8v/12
āyet-i kerīme: (Ar.+Ar.) kutsal ayet	‘a.+e 5v/12, 8v/10
ā. 44r/04	‘a.+üñ 5v/03, 7r/02, 8r/08, 8r/10, 8r/12, 8v/02, 8v/10
‘ayin: (Ar.) farz	‘azīz-i Mıṣr: Hz. Yusuf
‘a.+dür 32v/05	‘a. 6v/09, 7r/07
āyine-yi maşkül: (Far.+Ar.) cilalanmış ayna	‘a.+a 6v/07
<i>āyine-yi maşkül ol-</i> : “cilalanmış ayna olmak”	‘a.+ı 7r/03
ā.-dı 2v/04	‘azm: (Ar.) kasıt, niyet, karar
ayrıl-: ayrılmak	‘azm-i ḥarem-i ḥāṣ: (Ar.+Ar.+Ar.) özel hareme gitmeye niyetli
a.-dı 10r/08	
ayru: ayrı	

'a.+a 21v/10	'a.-dı 27r/01
'azm-i iqlīm-i şeh-zāde: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) şehzadenin memleketine gitmeye niyetli olma	'azm-i diyār-ı Mıṣr: Mısır'a gitmeye niyetli
' <i>azm-ı iqlīm-i şeh-zāde ét-</i> "şehzadenin iklimine niyet etmek"	' <i>azm-i diyār-ı Mıṣr ét-</i> "Mısır'a niyet gitmeye etmek"
'a.+i 13v/09	'a.-üp 6r/12
'azm-i Bağdat: (<i>Ar.</i>) Bağdat'a gitmeye niyetli olma	'azm-i gāzā: (<i>Ar.+Ar.</i>) din uğruna savaşa niyetli olma
' <i>azm-i Bağdad ét:</i> "Bağdat'a gitmeye niyet etmek"	' <i>azm-i gāzā ét-</i> "din uğruna savaşa niyet etmek"
'a.-mege 31r/03	'a.-üp 17r/04
'azm-i bīṣe: (<i>Ar.+Far.</i>) ormana gitmeye niyetli	'azm-i ḥacc: (<i>Ar.+Ar.</i>) hacca gitmeye niyetli
' <i>azm-i bīṣe ét-</i> "ormana gitmeye niyet etmek"	' <i>azm-i ḥacc ét-</i> "hacca gitmeye niyet etmek"
'a.-üp 30r/03, 31v/03	'a.-mişidi 35r/11
'azm-i Diyār-ı 'Acem: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) İran'a gitmeye niyetli	'azm-i ḥāne: (<i>Ar.+Far.</i>) eve gitmeye niyetli
' <i>azm-i Diyār-ı 'Acem ét-</i> "İran'a gitmeye niyet etmek"	' <i>azm-i ḥāne ét-</i> "eve gitmeye niyet etmek"
'a. 9r/01	'a.-üp 39v/08
'azm-i diyār-ı Bağdat: Bağdat'a gitmeye niyetli	'āzm-i ḥāne-yi Nedīm: Nedīm'in evine gitmeye niyetli
' <i>azm-i diyār-ı Bağdad ét-</i> "Bağdat'a gitmeye niyet etmek"	' <i>āzm-i ḥāne-yi Nedīm ét-</i> "Nedīm'in evine gitmeye niyet etmek"
'a.-üp 31r/06	'ā.-üp 45r/02
'azm-i diyār-ı Mağrib: Fas'a gitmeye niyetli	'azm-i ṣaḥrā: (<i>Ar.+Ar.</i>) çöle gitmeye niyetli
' <i>azm-i diyār-ı Mağrib kıl-</i> "Fas' gitmeye niyet etmek"	' <i>azm-i ṣaḥrā ét-</i> "çöle niyet gitmeye etmek"

'a.-di 19v/11	b.+da 47v/05
'a.-üp 7v/11	bāb-ı i'tā: (Ar.+Ar.) ödeme kapısı
'azm-i sefer: (Ar.+Ar.) yolculuğa çıkmaya niyetli	b.+yı 56r/01
'azm-i sefer <i>êt-</i> "yolculuğa çıkmaya niyet etmek"	bāb-ı mekr: (Ar.+Ar.) hile kapısı
'a.-üp 27v/13	b.+den 41v/05
'azm-i taraf-ı melike: (Ar.+Ar.+Ar.) Melikenin tarafına geçmeye niyetli	bāb-ı terbiyet: (Ar.+Ar.) eğitim kapısı
'azm-i taraf-ı melike <i>êt-</i> "melikenin tarafına geçmeye niyet etmek"	b.+de 30v/07
'a.-üp 34v/02	baba: baba
'azm-i vatan: (Ar.+Ar.) vatana niyetli	b.+m 19r/11
'azm-i vatan <i>êt-</i> "vatana niyet etmek"	b. +η 25r/13
'a.-üp 28v/09	b.+nuη 49v/01
'azze ismühü: (Ar.+Ar.) ismi aziz olsun	b.+sı 29r/08
'a. 52r/12	bāc u ḥarāc: (Ar.+Far.) vergi
bāb: (Ar.) bölüm	<i>bāc u ḥarāc al-</i> "vergi almak"
b. 3v/13, 9r/12	b.-mağa 36v/05
b.+da 4r/01, 4r/03	bād: (Far.) yel, rüzgar
bāb: (Ar.) kapı	b. 32v/11
b.+da 5v/10, 25v/05, 43r/09	bād-ı müsā'id: (Far.+Ar.) uygun rüzgar
b.+ında 44r/13, 44v/03, 47v/05, 52v/10	b. 27v/06
bāb-ı 'āṭāyā: (Ar.+Ar.) hediyeler kapısı	<i>bād-ı müsā'id ol-</i> : "uygun rüzgarın olması"
b.+sı 24v/10	b.-up 27v/06
bāb-ı ḥiyel: (Ar.+Ar.) hileler kapısı	bād-ı şabā: (Far.+Ar.) gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar
b. 47v/01	b.+dan 7r/10
bāb-ı iḥtirām: (Ar.+Ar.) saygı kapısı	bād-ı ser-geşte: (Far.+Far.) dönen rüzgar
	<i>bād-ı sergeşte <i>êt-</i></i> "rüzgarı döndürmek"

- b.-erem 34r/07
- bād-pā[y]:** (*Far.*) ayağı çabuk olan at vs., süratli, tez.
- b.+ları 7v/07, 7v/11, 8r/04
- bād-pāy-ı āheng: (*Far.+Far.*) tez uyum
- b.+e 8r/04
- bağ:** (*Far.*) bağ, büyük bahçe, bostan
- b.+da 7v/12
- b.+ınuş 31r/12
- bağırsak:** bağırsak
- b.+larını 40r/13
- bağışla-:** (*Far.+T*) bağışlamak
- b.-dı 57v/07
- bağla-:** bağlamak
- b. 11r/04
- b.-dılar 23r/05
- b.-ndı 28r/07, 58r/01
- b.-yalar 23r/04
- b.-yup 6v/01, 8r/08, 11v/13, 14v/11, 33v/01, 35r/03, 54v/13
- bağlan-:** bağlanmak
- b.-up 38v/10
- bağır:** bağır, göğüs
- b.+ına 31v/12, 36v/11
- bahā:** (*Far.*) kıymet, değer
- b.+da 57r/08
- b.+ya 33r/01, 33r/03
- b.+yıla 22v/10
- bahā-yı tamām: (*Far.+Ar.*) tam değer
- b.+ıla 54r/09
- baħr-i mürüvvet:** (*Ar.+Ar.*) cömertlik gölü
- b. 56v/07
- baħşiş:** (*Far.*) bahşiş, bağış olarak verilen para
- baħşiş ét-* “bahşiş etmek”
- b.-üp 15r/11, 51r/08
- bā-ħurūş:** (*Far.*) çağılı, gürültü, telaşlı
- bā-ħurūş vēr-* “telaşlı verdi”
- b.-di 13v/07
- bā‘iş :** (*Ar.*) sebep olan
- bā‘iş ol-* “sebep olan olmak”
- b.-up 33r/06
- bağ-:** bakmak
- b.-dı 38r/09
- bā-kāmil:** (*Ar.*) tam, noksansız eksiksiz
- b.+dür 44r/03
- bā-kemāl:** (*Ar.*) tamlık, eksiksizlik
- b.+dur 49v/03
- bāki:** (*Ar.*) daimi, kalıcı
- b. 17v/02, 21r/09, 37r/04, 46r/04, 54r/09
- b.+si 28v/13
- b.+sin 19v/02, 28r/03, 33r/02
- b.+sini 14r/13
- bāki kal-* “kalıcı”

b.-dı 38r/12	b.+ındağı 57r/01
<i>bāki kalan-</i> “kalıcı”	b.+ını 11r/03
b. 30r/08	b.+umı 13r/03
<i>bāki ol-</i> “kalıcı olmak”	baş-: basmak
b.-a 18v/11	b.-up 28v/10, 31v/12, 36v/11
b.-sun 8v/03, 14r/10, 46r/04	başiret-i te’emmül: (Ar.+Ar.) etrafıca düşünme sezişi
bā-mekremet: (Ar.) şerefli, onurlu	b.+ile 7r/09
b.+de 28v/04	bāsū: (Far.) kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı
baña: bana	b.+sına 31v/06
b. 6r/02, 7v/13, 12v/08, 15r/10, 17r/05, 19r/11, 20r/04, 20r/13, 23v/02, 23v/03, 25v/09, 26r/11, 26v/02, 27v/02, 29r/03, 33r/09, 34v/10, 40r/04, 42r/09, 42v/10, 42v/10, 43r/07, 44r/08, 44r/09, 45r/05, 47v/12, 48r/13, 51r/03, 55r/07, 57r/02, 57v/08, 57v/10	baş: baş
bāri: (Far.) bari, hiç olmazsa, bir kere	b. 4v/13, 6r/13, 16v/07, 21v/07, 26v/12
b. 11r/03, 33r/09, 52r/10	b.+ı 20v/12
bārigāh: (Far.) girilebilecek yer, çadır, yüksek divan	b.+ında 54r/05
b.+dan 57v/02	b.+ından 31v/11, 51r/12
bārigāh-ı ma’dilet: (Far.+Ar.) adalet yüksek divanı	b.+ını 31v/08
b.+de 37r/10	b.+uğa 13r/06
bārigāh-ı şāh: (Far.+Far.) şahın yüksek divanı	<i>baş kaldır-</i> “ baş kaldırmak”
b.+da 37r/11	b.-up 16v/08
barmaç: parmak	<i>baş kaldır-</i> “ baş kaldırmak”
b.+ına 57r/13	b.-dı 26v/12
b.+ında 57v/01, 57v/04	<i>baş koy-</i> “ baş koymak”
	b.-up 4v/13, 6v/13
	başı ucu: başının ucu
	b.+ına 20v/12
	başla-: başlamak

b.-dı 8r/10, 8v/0120v/13, 33v/11,
38r/10, 49v/13

b.-dılar 18v/02

b.-yup 56v/09

başmak: ayakkabı

b. 43r/01

b.+a 43r/05

b.+ı 43r/01

b.+ın 42v/13

b.+ını 42v/06

b.+uğ 43r/03, 43r/04

batıl: (*Ar.*) boş, beyhude, yalan; çürük

b.+dan 34r/13

bâtin: (*Ar.*) iç; iç yüz; gizli, görünmeyen nesne

b.+da 15r/06

bâtin-ı habîs: (*Ar.+Ar.*) içi kötü

b.+inde 14r/07

bâtin-u habîs: (bkz. bâtin-ı habîs)

b. 54r/07

bâzâr: (*Far.*) pazar, çarşı; pazar yeri

b.+a 38v/03, 38v/13, 38v/13

ba'zî: (*Ar.*) bazı, birazı, bir kısmı; kimi

b. 2v/06, 6r/07, 22r/02, 22r/02, 33v/07,
37v/13, 44r/12, 49v/11

b.+ndan 2v/06

b.+nı 3v/12, 3v/12

b.+sına 3r/02

b.+sını 37r/13

bâzîrgân: (*Far.*) bezirgan, tacir, alışverişçi

b. 4v/10, 5r/04, 5r/08, 10v/08, 10v/12,
13r/11, 13r/13, 13v/08, 24v/09, 25r/08, 26r/02,
30v/06, 30v/06, 31v/02, 32v/10, 33r/01, 33v/07,
34v/07, 34v/12, 54r/11, 54r/13, 54v/01

b.+a 10v/12

b.+dan 32v/13

b.+ı 4v/12, 11r/05, 12v/13

b.+uğ 11r/03, 24v/10, 25r/03, 32v/09

bâzîrgân-ı garîb: (*Far.+Ar.*) gariban
tacir

b. 13r/05

bâzîrgân-ı mütemevvil: (*Far.+Ar.*)
zengin tacir

b. 10v/06

beçe-yi sa'd: (*Ar.+Ar.*) kapayan, örten, engel
olan insan veya hayvan yavrusu

b. 38v/05

bed-'ahd: (*Far.+Ar.*) kötü zaman, devir

b. 57r/02

bed-baht: (*Far.*) bahtsız, bahtı kara, kara bahtlı,
talihsiz

b. 26v/02

bedel: (*Ar.*) bedel, karşılık, karşı

b. 13v/01, 43r/10

beden: (*Ar.*) beden, gövde, vücut

b.+inde 38v/08

bed: (*Far.*) kötü

bed-fi‘āl: (<i>Far.+Ar.</i>) kötü işler	b.+de 25r/03
b. 36v/04	behre-yi tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam hisseli
bed-gevher: (<i>Far.+Ar.</i>) kötü elmas	b. 25v/12
b. 53r/11	behremend: (<i>Far.</i>) hisseli, paylı
bed-girān: (<i>Far.+Far.</i>) ağır sakil	b. 3v/10, 6v/12, 32r/04, 32r/10
b. 26r/06	<i>behremend kıl-</i> “hisseli yapmak”
bed-gümān: (<i>Far.+Far.</i>) kötü zan	b.-dı 32r/10
b. 18r/07	<i>behremend ol-</i> “hisseli olmak”
<i>bed-gümān ol-</i> “kötü zanlı olmak”	b.-up 3v/10
b.-maya 18r/07	beḳā: (<i>Ar.</i>) devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bakilik.
bedihe-yi ‘aḳl: (<i>Ar.+Ar.</i>) güzel söz söyleyen	b.+sı 29r/04
b. 6r/01	bekle-: beklemek
b. +1a35v/08	b.-delüm 50v/03
bedih-i medh-i şah: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) şanlı padişahı övme	bel: bel
b. 6r/06	b.+ine 6v/01, 8r/08
bedre-yi zer: (<i>Far.+Far.</i>) altın kesesi	belā: (<i>Ar.</i>) bela, gam, keder, musibet
b. 11v/13	b. 27r/08
beft: (<i>Far.</i>) sırma ile işlenmiş	b.+ya 12r/11, 50v/9, 55v/08
b. 25r/02	belā-yı ‘azīm: (<i>Ar.+Ar.</i>) büyük bela
be-ḡāyet: (<i>Far.</i>) çok aşırı, son derece	b.+i 19r/08
b. 18v/12, 19v/09, 20r/04, 22v/04, 26r/02, 35v/01, 37r/01, 41v/08, 51r/04, 52r/07	belāgat: (<i>Ar.</i>) iyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme, uzdillilik
begen-: beğenmek	b.+a 8r/09
b.-üp 38r/01	belḡü’r-rivāyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) fasih, düzgün söylenti
behcet-i serir-i vüṣlat-ı melik-zāde: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) Padişah tahtına kavuşma sevinci	b. 3v/13
	belki: belki

b. 32v/04, 56v/11

ben: ben

b. 4r/11, 4v/01, 5r/11, 5r/12, 6r/01, 11v/09, 11v/09, 12r/11, 12v/02, 12v/11, 13r/02, 15r/11, 17v/12, 18r/01, 18v/11, 19r/01, 19r/11, 20r/10, 20r/12, 21r/06, 21r/07, 23r/07, 23r/10, 23r/12, 23v/10, 23v/12, 25v/01, 25v/08, 26r/10, 26r/11, 28r/08, 33r/10, 34v/09, 35r/01, 36r/05, 36v/02, 36v/02, 38v/09, 40r/05, 42r/01, 42r/06, 42r/11, 49v/06, 49v/12, 50v/02, 55r/04, 57r/02, 57r/06, 58r/03

b.+den 17v/13, 26r/13, 34r/09, 34v/12, 47v/11

b.+denün 6r/01

b.+em 13r/05, 35r/01

b.+i 20r/12, 25v/11, 26v/02, 29r/11, 13r/07, 18r/03, 34r/07, 34v/10, 47r/11, 44r/11, 48r/04, 48r/06, 48v/03, 55v/05, 58r/03

b.+im 26v/02

b.+üm 5v/09, 6r/10, 7v/07, 10v/13, 11v/06, 11v/07, 13r/06, 13r/06, 13r/12, 14v/02, 19r/10, 19r/11, 20v/04, 23r/07, 23v/03, 23v/09, 23v/12, 25v/10, 29r/02, 30r/09, 31r/12, 34r/06, 34v/13, 37r/02, 40r/13, 41v/06, 41v/06, 47v/12, 48r/06, 48r/08, 48r/11, 49r/11, 49v/12, 51v/02, 52v/05, 52v/06, 54r/03, 55r/01, 55r/09, 55v/03, 57v/13, 58r/01

b.+ümle 44r/08, 47r/12, 48r/07

b.+süz 47v/10

benān-ı çün: (*Ar.+Far.*) parmak uçları gibi

b. 30r/01

bend: (*Far.*) bağ, yular, bağlama

b. 7r/13, 7v/02, 7v/08

b.+den 7v/09, 15v/11

b.+i 42r/05

b.+ini 23v/08

b.+lerin 7v/03

bend ét- “bağlamak”

b.-di 8r/07

b.-diler 48v/13

b.-üp 7v/07, 12r/09, 17v/02

bend ur- “bağ vurmak”

b.-urdu 7r/13, 7v/02

bende: (*Far.*) kul, köle

bende ol- “köle olmak”

b.-mişidi 24v/13

bendeler ü dostlar: (*Far.+Far*) köleler ve dostalar

b. 17v/10

bend-i bī-cān: (*Far.+Far*) cansız bağ

b. 47r/01

benzer: benzer

b. 37v/12, 50v/08

berāber: (*Far.*) beraber

b. 22v/02

b.+dür 37r/02

beraber ol- “beraber olmak”

b.-a 44r/06

b.-dı 14v/11

berat: (*Ar.*) rütbe, nişan ve imtiyaz verildiğini bildiren ferman

b. 36v/04

b.+da 36v/07

b.+ın 36v/06

berdār: (*Far.*) asılmış

berdār ét- “asmak”

b.-diler 24v/03, 26v/07

b.-eler 12r/10

bereket: (*Ar.*) bereket, bolluk

b. 22v/13

b.+iyle 21v/01, 22v/13, 39v/02

bereket-i hilm: (*Ar.+Ar.*) sükunet

bereketi

b.+ile 16v/12

bereket-i hilm ü sükün: (*Ar.+Ar.+Ar.*)

sükunet ve vakar bereketi

b.+dan 19v/03

bereket-i rüculiyyet: (*Ar.+Ar.*) erkeklik

bereketi

b.+ile 28v/07

bereket-i şahāvet: (*Ar.+Ar.*) cömertlik

bereketi

b.+ile 32v/07

bereket-i şecā‘at: (*Ar.+Ar.*) yiğitlik,

yüreklilik bereketi

b. 29r/13

ber-ḥūr-dār: (*Far.*) berhudar olan, sevinen

b. 32r/04

ber-ḥūr-dār eyle- “sevindirmek”

b.-ye 32r/04

berī: (*Ar.*) salim, kurtulmuş; temiz

berī ol- “kurtulmak”

b.-dı 32r/02

berk: sıkı, sağlam

berk ét- “sağlama almak”

b. 25v/04

ber-kemāl: (*Far.+Ar.*) kemal üzere

b. 4v/04, 11r/06, 24v/10, 43v/03,
51r/07, 53v/03

ber-müceb-i emr: (*Far.+Ar.+Ar.*) icab edilmiş emri alan

b. 45r/01

ber-müceb-i vaşiyet: (*Far.+Ar.+Ar.*) icab edilmiş vasiyeti alan

b.+i 8r/07

ber-muḳteżā-yı ḥikmet: (*Far.+Ar.+Ar.*) lazım gelmiş hakimliği alan

b. 2v/06

ber-murād: (*Far.+Ar.*) arzu alan

b. 57r/10

ber-murād ol- “muradını almak”

b.-urdu 19r/01

ber-sebil: (*Far.+Ar.*) sebil alan

b. 10r/11

ber-taraf: (*Far.+Ar.*) bir yana atılan

ber-taraf ét- “bir yana atımak”

- b.-üp 11v/04, 36r/02
- ber-ṭarīḳ-i cabbārān:** (*Far.+Ar.+Ar.*)
cabbarların yolunu alan
- b. 18v/06
- beṣāšet-i tamām:** (*Ar.+Ar.*) tam güler
yüzlülükle
- b.+ıla 52r/10
- beşe:** (*Far.*) atmaca [kuş]
- b.+yi 28r/11
- beşere:** (*Ar.*) insan derisinin dış tabakası
- b.+sinde 30r/13, 35v/05, 35v/08,
55v/13
- beşer-şüret:** (*Ar.+Ar.*) insan görünüşlü
- b. 27r/12
- beşinci:** beşinci
- b. 32r/05
- bey‘:** (*Ar.*) satma, satış, satılma
- bey‘ ét-* “satmak”
- b. -e 33v/07
- b. -elüm 22v/05
- b. -mege 51r/03
- bey‘ eyle-* “satmak”
- b. -ye 38r/01
- beyābān:** (*Ar.*) kır, çöl
- b.+da 20r/01
- beyān:** (*Ar.*) anlatma, açık söyleme, bildirme
- b. 12v/10, 13v/06, 15v/08, 19v/05,
29r/12, 37r/13, 41v/05, 45v/03, 50r/01, 50v/01
- beyān ét-* “anlatmak”
- b.-di 13r/10, 13v/06, 50v/01
- b.-dün 19v/05
- b.-üp 12v/10, 41v/05, 45v/03, 50r/01
- b.+eler 37r/13
- beyān eyle-* “anlatmak”
- b.-di 15v/08, 29r/12
- bey‘-i tamām:** (*Ar.+Ar.*) tam satış
- b.+ıla 40r/05
- beyzā-ı beyāz:** (*Ar.+Ar.*) aydınlığın beyazı
- b.+ını 24r/04
- bezl:** (*Ar.*) bol bol verme, saçma
- bezl ét-* “saçmak”
- b.-ersin 33r/09
- b.-mişlerdür 42r/08
- bezl eyle-* “saçmak”
- b.-di 31v/13
- bezl-i emvāl:* (*Ar.+Ar.*) malları saçmak
- b. 10v/04
- b.+den 31v/01
- bezl-i intişāf:* (*Ar.+Ar.*) hakkımı bol bol
verme
- b.+ıla 16r/06
- bezl ü nevāl:* (*Ar.+Ar.*) bağış ve saçma
- b.+den 32v/02
- bezzāz:** (*Ar.*) bezci, kumaş satan, manifaturacı

b. 36r/01, 50v/08, 50v/11, 50v/13,
51r/03, 51r/10, 51r/13, 51v/11, 51v/12, 52r/05,
52r/07, 52r/11, 52v/08

b.+ı 51r/01, 52v/08

b.+uğ 35v/03, 07; 52r/01, 52v/02

bezzâz-ı bahîl: (*Ar.+Ar.*) cimri bezci

b. 36r/07

bezzâz-ı hikâyet: (*Ar.+Ar.*) kumaş
satanın hikayesi

b. +i 35r/09

bırağ-: bırakmak

b. am 48v/05

b.-dı 11r/03, 27v/09, 39r/10, 44v/02,
47r/06, 55v/04, 57r/08

b.-mışdur 34r/07

b.-mışdı 39v/03

b.-up 14v/12, 25v/13, 36r/09, 42r/03

bî-tereddüd: (*Far.+Ar.*) tereddütsüz

b. 57v/03

bî-tevağkuf: (*Far.+Ar.*) durmaksızın

b. 33r/13

bî-'ad: (*Far.+Ar.*) sayısız

b. 4v/05

bî-aşl: (*Far.+Ar.*) asılsız

bî-aşl ol- "asılsız olmak"

b.-a 53r/11

bî-aşl-ı nâyiş: (*Far.+Ar.*) asılsız

b.+te 22r/05

bî-'avni'l-lâh: (*Ar.+Ar.*) Allah'ın izniyle

b. 58r/13

bî-âzâr: (*Far.+Ar.*) kırmaksızın

b. 38v/03

bî-bedel: (*Far.+Ar.*) bedelsiz

b. 49v/03

b.+dür 54v/04

bî-behre: (*Far.+Ar.*) kısmetsiz, nasipsiz

b. 41v/11

bî-behre kal- "kısmetsiz kalmak"

b.-am 42r/01

bî-behre ol- "kısmetsiz olmak"

b.-dı 27v/10

bî-cidd: (*Far.+Ar.*) ciddisizlik

b. 39v/06

bî-çare: (*Far.+Far.*) çaresiz

b. 11r/07, 12r/06, 23r/09, 24v/03,
27v/09, 35v/02, 36r/09, 38r/10, 38v/10, 39v/12,
43r/11, 50v/06, 51r/11, 56r/10, 57r/13

b.+de 18v/08

b.+yi 12v/02, 20r/03, 22v/01, 28r/01

bî-çare ol- "çaresiz olmak"

b.-up 11r/07

bî-çare zer-ger: (*Far.+Ar.*) çaresiz
kuyumcu

b. 54v/12

bî-devletlig: (*Far.+T*) devletsizlik

b.+ine 41v/12

bī-edeb: (<i>Far.+Ar.</i>) edebsiz b.+lige 55v/05	b.+em 23r/07
bī-edeblik: (<i>Far.+Ar.+T</i>) edepsizlik b. +in 52v/04	bī-ḥadd: (<i>Far.+Ar.</i>) hadsiz, sınırsız, pek çok b. 4v/04
bī-endāz: (<i>Far.+Ar.</i>) atıcısız b. 10v/06	bi-ḥamd: (<i>Far.+Ar.</i>) şükürle b.+ıla 56r/09
bī-fāyide: (<i>Far.+Ar.</i>) faydasız b. 56r/08	bi-ḥamdül-lāhi: (<i>Ar.</i>) Allah'a şükür olsun b. 44v/03
bī-gāne: (<i>Far.</i>) kayıtsız, ilgisiz, yabancı b. 11r/10, 54r/11 b.+nüçdür 43r/02	bī-ḥayā: (<i>Far.+Ar.</i>) arsız, utanmaz b.+ya 18v/05 b.+yı 26r/05, 42v/02
bī-gerān: (<i>Far.+Ar.</i>) nihayetsiz, sınırsız, uçsuz, bucaksız b.+ı 28v/09	bī-ḥayālīk: (<i>Far.+Ar.+T</i>) arsızlık, utanmazlık b. 18v/09
bī-gümān: (<i>Far.+Ar.</i>) şüphesiz b. 45r/12	bī-hemāl: (<i>Far.</i>) eşsiz, benzersiz b. 4v/04
bī-günah: (<i>Far.+Ar.</i>) günahsız b. 22r/08, 22r/10, 43r/05, 52v/12 b.+a 22r/09 b.+am 26r/11	bī-ḥicāb: (<i>Far.+Ar.</i>) utanmayan, utanması olmayan b. 42r/10
bī-günahlık: (<i>Far.+T</i>) günahsızlık b.+ı 22r/10 b.+ıma 26v/02 b.+uñ 45v/06	bī-ḥesāb: (<i>Far.+Ar.</i>) hesapsız, sayısız b.+ıla 30r/10
bī-ḥaber: (<i>Far.+Ar.</i>) habersiz b. 23r/06, 38r/10, 40r/07, 42v/02, 54v/07, 57r/10	bī-ḥuzūr: (<i>Far.+Ar.</i>) huzursuz <i>bī-ḥuzūr et-</i> “huzursuz etmek” b.-mişidi 12v/12
	bī-ḥürmet: (<i>Far.+Ar.</i>) saygısız b. 52v/05 bī-ḥürmet-i tāgī (<i>Far.+Ar.</i>) saygısız azgın b. 44r/07

bī-ih̄tirāz: (*Far.+Ar.*) sakınmasız, çekinmesiz

b. 45v/01

bī-‘ilm-i hatun: (*Far.+Ar.*) hatunun bilgisi olmadan

b. 52r/09

bī-in̄şāf: (*Far.+Ar.*) insafsız

b. 42v/10

bī-ḳadr: (*Far.+Ar.*) kıymetsiz

b. 22v/09

bī-ḳadr ol- “kıymetsiz olmak”

b.-ur 22v/09

bī-ḳarār: (*Far.+Ar.*) kararsız

bī-ḳarār ol- “kararsız olmak”

b.-dılar 7v/09

bile: da, dahi; birlikte

b. 18r/07, 23r/09, 23v/05, 27v/13, 32v/10, 33r/04, 46v/05, 47r/12, 47v/04

bilin-: bilinmek

b.-di 26v/04

bī-mecāl: (*Far.+Ar.*) kuvvetsiz, takatsiz, güçsüz

bī-mecāl ol- “güçsüz olmak”

b.-up 31v/07

biminnihi: (*Ar.*) Onun (Allah’ın) minnetleri

biminnihi ve vücūdihi: (*Ar.+Ar.*) Onun (Allah’ın) minnetleri ve varlığıyla

b. 21v/06, 26v/10, 37r/08

biminnihi ve vücūdihi ve luṭfihi: (*Ar.+Ar.+Ar.*) Onun (Allah’ın) minnetleri, varlığı ve lutfüyle

b. 40v/06, 45v/10, 53r/02, 16r/03, 32r/04

bil-: bilmek

b.-di 17r/11, 23r/04, 31v/11, 31v/13, 34r/05, 34v/03, 35v/09, 36v/11, 42v/07, 43r/01, 47r/03

b.-diler 8r/02, 28r/05

b.-dün 24r/12, 57v/13

b.-eler 15v/13, 32r/02

b.-mez 22v/09

b.-ün 5r/06

b.-ür 8v/03

b.-ürsüz 43r/04

bī-miṣāl: (*Far.+Ar.*) eşsiz, eşi bulunmayan, benzersiz

b. 43v/03, 53v/04

bī-murād: (*Far.+Ar.*) isteksiz

b. 42v/04

biḳ: bin (sayı)

b. 13v/08, 20r/10, 47r/02, 52r/13

bin-: binmek

b.-dirip 9r/04

bina’-i kitāb: (*Ar.+Ar.*) kitabın yapısı

b.+ı 4r/05

bī-naşīb: (*Far.+Ar.*) nasipsiz, talihsiz, talihi kapalı

b. 41v/11

bina'-yi hāne-yi devlet: (*Ar.+Far.+Ar.*) devlet evinin yapısı

b. 10r/02

bī-naẓīr: (*Far.+Ar.*) eşsiz, eşi bulunmayan

b. 43v/05, 44r/03, 51r/06, 54v/04

bī-naẓīr-i 'ālem: (*Far.+Ar.+Ar.*) dünyada eşi benzeri bulunmayan

bī-naẓīr-i 'ālem ol- “dünyada eşi benzeri bulunmayan olmak”

b.-a 5r/08

bindir-: bindirmek

b.-ip 9r/04

b.-üp 7v/06

bī-nihāye: (*Far.+Ar.*) nihayetsiz, sonsuz, tükenmez

b. 4v/10

bī-noḡşān: (*Far.+Ar.*) eksiksiz, kusursuz

b. 28v/05

bir: bir

b. 2v/04, 3v/08, 3v/13, 4r/05, 4v/04, 4v/09, 4v/09, 4v/10, 5r/06, 5v/04, 5v/07, 5v/08, 5v/09, 5v/12, 5v/13, 6r/01, 6r/02, 6r/02, 6r/07, 6v/03, 6v/04, 6v/05, 7r/03, 7r/03, 7r/03, 7r/08, 7r/11, 7r/12, 7r/13, 7r/13, 7v/02, 7v/05, 7v/08, 7v/10, 8r/05, 8v/02, 8v/11, 8v/13, 9r/10, 9r/11, 10r/11, 10r/12, 10v/03, 10v/06, 11r/03, 11r/06, 11r/08, 11r/09, 11r/10, 11r/11, 11v/04, 11v/08, 11v/13, 12r/08, 12r/11, 12v/01, 12v/12, 12v/13,

13r/03, 14r/04, 14r/06, 14r/07, 14r/08, 14r/11, 14r/12, 14v/02, 14v/05, 14v/06, 14v/07, 14v/12, 15r/02, 15r/04, 15r/05, 15r/06, 15r/10, 16v/02, 16v/02, 16v/04, 17r/01, 17r/03, 17r/04, 17r/06, 17r/08, 17r/09, 17r/12, 17v/03, 17v/03, 17v/04, 17v/07, 17v/08, 18r/05, 18r/06, 18r/10, 18r/12, 18v/09, 19v/09, 19v/13, 20r/01, 20r/05, 20r/06, 20r/06, 20r/09, 20r/09, 20v/04, 20v/05, 20v/08, 22r/01, 22r/13, 22r/13, 22r/13, 22v/03, 22v/03, 22v/09, 23r/07, 23r/07, 23r/10, 23r/12, 23v/07, 23v/08, 23v/10, 23v/12, 24v/09, 24v/11, 25r/03, 25r/07, 25r/09, 25r/09, 25r/10, 25r/13, 26r/07, 27r/02, 27r/05, 27r/10, 27r/12, 27v/05, 27v/06, 27v/09, 27v/13, 28r/04, 28r/13, 28v/09, 28v/10, 28v/11, 28v/12, 29r/04, 29r/05, 29v/06, 29v/06, 29v/11, 29v/13, 30r/01, 30r/02, 30r/12, 30v/05, 30v/07, 30v/09, 30v/09, 30v/09, 30v/12, 31r/03, 31r/03, 31r/08, 31r/09, 31r/10, 31r/10, 32v/01, 32v/01, 32v/09, 32v/09, 32v/10, 33r/02, 33r/02, 33r/03, 33r/04, 33r/08, 33r/10, 33r/11, 33r/13, 33v/01, 33v/02, 33v/02, 33v/09, 34r/02, 34r/02, 34r/12, 34r/12, 34v/03, 34v/08, 34v/09, 35r/01, 35r/01, 35v/01, 35v/03, 35v/03, 35v/03, 35v/13, 36r/10, 36r/13, 36r/13, 36v/01, 36v/01, 36v/01, 36v/03, 36v/05, 36v/06, 36v/09, 37v/04, 37v/04, 37v/07, 37v/08, 37v/08, 37v/09, 37v/09, 37v/10, 37v/10, 37v/11, 37v/11, 38r/06, 38r/07, 38v/06, 39r/07, 39r/08, 39r/09, 39r/11, 39r/12, 39v/01, 39v/08, 39v/10, 39v/10, 40r/01, 40r/02, 40r/10, 41r/06, 41r/06, 41r/06, 41r/07, 41v/01, 41v/01, 41v/02, 41v/05, 41v/11, 41v/13, 42r/08, 42r/12, 42r/13, 42v/10, 43v/02, 44r/01, 44r/02, 44v/01, 44v/12, 45r/05, 45r/13, 45v/02, 46r/09, 46v/03, 46v/03, 46v/04, 46v/08, 46v/12, 47r/10, 47r/12, 47v/03, 47v/03, 47v/06, 47v/10, 47v/12, 48r/02, 48r/08, 48v/05, 48v/09, 49r/08, 49r/11, 49v/02, 49v/04, 49v/05, 49v/06, 49v/09, 50r/13, 50r/13, 50v/04, 50v/11, 50v/11, 51r/05, 51r/12, 51v/02, 51v/07, 52r/12, 52r/13, 52v/02, 52v/02, 52v/02,

53r/09, 53r/11, 53v/03, 53v/03, 53v/05, 53v/10,
54r/06, 54r/09, 54r/11, 54v/04, 54v/09, 55r/05,
55r/06, 56r/05, 56r/07, 56r/08, 56v/09, 56v/13,
57r/04, 57r/06, 57v/08, 57v/12

b.+ine 7r/06

b.+le 14v/13

birāder: (*Far.*) erkek kardeş, kardeş

b.+ler 22v/10

bir bir: bir bir, tek tek

b. 13r/10, 15v/08

birbiri: birbirini

b.+nden 50r/07

b.+ne 10v/04, 24r/07, 26r/01, 34r/03

b.+nün 21r/08

b.+yile 7r/05, 9r/10, 15v/06, 40r/03

bī-renc: (*Far.*) sıkıntısız

bī-renc-i genç: (*Far.+Far.*) sıkıntısız
hazine

b.+i 16v/12

bī-renc ü müyesser: (*Far.+Ar.*)

sıkıntısız ve kolay gelen

bī-renc ü müyesser ol- “sıkıntısız ve
kolay gelen olmak”

b.-ur 18r/04

bir gün: bir gün

b. 9r/01, 11r/10, 17v/08, 19v/11,
47v/09, 53v/13, 56v/08

bir günlük: bir günlük

b. 52v/06

biri: biri

b. 13v/02, 13v/08

b.+ndedir 23v/08

b.+ne 28r/03, 29v/09

b.+ni 28v/02, 38r/01

b.+nün 55v/12, 55v/13

b.+si 29r/08, 31r/08, 35r/11, 39r/08

b.+sini 30v/13

birisi: birisi

b. 10r/08, 10r/08

b.+dür 23r/09

b.+ni 23r/11, 23v/10

b.+nün 55v/12

birkaç: birkaç

b. 4v/12, 17r/05, 23r/12

birle: ile

b.+ 54r/04

bir niçe: bir nice

b. 11r/13

birr ü ihsān: (*Ar.+Ar.*) iyilik ve güzellik

b.+dan 33r/10

bīşe: (*Far.*) orman, meşelik, sazlık

b.+nün 30r/11, 31r/11

b.+ye 30r/07

bī-şek: (*Ar.+Far.*) şüphesiz

b. 42r/11

bîşe-yi pür ni'met: (*Far.+Far.+Ar.*) nimetle dolu orman
 b. 31r/10

bişmiş şürba: (*T+Ar.*) pişmiş çorba
 b.+yıla 38v/12

bî-taḥarruz: (*Far.+Ar.*) çekinme, sakinme
 b. 52r/06

bî-tevaḳḳuf: (*Far.+Ar.*) durmadan
 b. 8r/02, 20r/06, 25v/04, 34v/03, 38v/13, 39v/04, 45r/06

bi't-tamām: (*Ar.*) tam olarak
 b. 58r/13

bî-vaḳt: (*Far.+Ar.*) vakitsiz, uygunsuz
 b. 38r/12, 38r/13

biz: biz
 b. 5r/06, 12v/10, 13r/12, 22v/05, 22v/06, 22v/12, 22v/13, 49v/07, 52r/12
 b.+den 28r/09, 38v/01
 b.+e 10v/07, 18v/12, 19r/08, 22v/07, 22v/08, 24r/09, 31r/08, 47v/01, 48r/09, 48v/03, 48v/04, 49r/10, 52r/12, 54v/02, 54v/05, 55r/03
 b.+i 47r/01, 55r/03, 55v/04
 b.+im 5r/02, 19r/08, 43v/13, 57v/13
 b.+üm 6v/11, 41v/07, 41v/07, 41v/09, 44r/01, 45v/01, 45v/05, 48v/04, 54r/02
 b.+ümle 31r/12, 44v/10

bî-zār: (*Far.*) rahatsız, bıkmış, usanmış, küskün
bî-zār ol- "bıkmak"
 b.-up 30v/05

boğdır-: boğdurmak

b.-up 21r/12

boğaz: boğaz

b.+ına 39v/11

b.+ladılar 39r/01

b.+layam 39v/12

boğazla-: boğazlamak

b.-mağ 38v/01, 38v/02

boğça: bohça

b. 12r/06

b.+ya 11v/13, 12r/03

boş: boş

b. 38r/03, 38r/04

boyun: boyun

b. 40r/11

böyle: böyle

b. 4v/03, 38v/04

bu: bu

b. 3v/07, 3v/11, 3v/12, 4r/03, 4r/04, 4r/06, 4r/07, 4r/07, 4r/08, 4r/12, 4v/01, 5r/05, 5r/10, 5r/11, 5v/08, 5v/11, 5v/13, 5v/13, 6r/01, 6r/04, 6r/05, 6r/10, 6r/13, 6v/01, 7r/01, 7r/08, 7v/01, 7v/02, 7v/06, 8r/11, 8r/12, 8v/06, 8v/06, 8v/08, 9r/12, 9r/13, 10r/07, 10v/09, 10v/09, 10v/10, 10v/11, 11r/04, 11r/13, 11v/01, 11v/05, 11v/07, 11v/10, 12r/03, 12r/05, 12r/06, 12r/09, 12r/10, 12v/03, 12v/03, 12v/05, 12v/06, 12v/07, 13r/03, 13r/06, 13r/07, 13r/08, 13v/12, 14r/01, 14r/01, 14r/09, 14v/01, 14v/02, 14v/03, 14v/04, 14v/06, 15r/10, 15r/12, 15r/13, 15r/13, 15v/02,

15v/05, 15v/06, 15v/12, 17r/08, 17v/04, 17v/08,
 18r/02, 18r/02, 18r/04, 18v/01, 18v/02, 18v/05,
 18v/05, 18v/05, 18v/07, 18v/09, 18v/10, 18v/11,
 18v/11, 18v/12, 18v/12, 19r/01, 19r/02, 19r/02,
 19r/03, 19r/04, 19r/08, 19r/09, 19v/02, 19v/05,
 19v/11, 20r/04, 20r/06, 20r/10, 20r/12, 20v/06,
 20v/06, 20v/09, 20v/09, 20v/10, 21r/02, 21r/03,
 21r/07, 21r/07, 21r/08, 21r/09, 21r/10, 21v/02,
 21v/04, 22r/02, 22v/05, 22v/06, 22v/08, 22v/09,
 22v/12, 23r/05, 23r/05, 23r/06, 23r/08, 23r/11,
 23v/02, 23v/03, 23v/03, 23v/05, 23v/06, 23v/07,
 23v/07, 23v/08, 23v/08, 23v/08, 23v/10, 23v/13,
 24r/03, 24v/01, 24v/05, 24v/05, 24v/06, 25r/04,
 25r/05, 25r/08, 25v/01, 25v/05, 25v/10, 25v/11,
 25v/12, 26r/02, 26r/02, 26r/03, 26r/10, 26r/10,
 26r/11, 26r/11, 26r/12, 26r/13, 26r/13, 26r/13,
 26v/01, 26v/03, 26v/03, 26v/07, 27r/03, 27r/07,
 27v/01, 28r/02, 28r/09, 28r/10, 28r/12, 28v/02,
 29r/08, 29r/10, 29r/11, 29r/13, 29v/02, 29v/02,
 30r/05, 30r/09, 30r/11, 30v/11, 31r/07, 31r/08,
 31r/10, 31r/13, 31v/12, 32r/02, 32v/05, 33r/05,
 33r/09, 33r/11, 33r/12, 33v/04, 33v/11, 33v/12,
 34r/01, 34r/05, 34r/06, 34r/08, 34r/09, 34r/11,
 34v/01, 34v/03, 34v/06, 34v/07, 34v/08, 34v/09,
 34v/11, 34v/11, 34v/12, 34v/13, 35r/01, 35r/08,
 35r/08, 35v/12, 36r/04, 36r/10, 36r/12, 36r/12,
 36v/06, 36v/09, 37r/01, 37r/05, 37r/07, 37r/07,
 37v/01, 37v/02, 38v/01, 38v/02, 38v/04, 39r/04,
 39r/05, 39v/02, 39v/08, 39v/09, 39v/11, 40r/03,
 40r/06, 40r/13, 40v/02, 40v/04, 40v/12, 41r/06,
 41r/12, 41r/13, 41v/08, 41v/10, 41v/12, 41v/13,
 42r/02, 42r/07, 42v/02, 42v/08, 42v/08, 42v/10,
 42v/11, 42v/12, 43r/02, 43r/03, 43r/03, 43r/04,
 43r/07, 43r/09, 43r/09, 43r/12, 43r/12, 43r/13,
 43v/12, 44r/02, 44r/04, 44r/09, 44v/02, 44v/07,
 44v/09, 44v/10, 45r/04, 45r/11, 45r/11, 45r/13,
 45v/04, 45v/07, 45v/08, 45v/09, 47r/03, 47r/07,
 47r/09, 47r/09, 47r/10, 47v/11, 47v/12, 48r/07,
 48r/08, 48v/01, 48v/06, 48v/08, 48v/08, 48v/11,

49r/01, 49r/03, 49r/03, 49r/06, 49r/07, 49r/08,
 49r/10, 49r/13, 49v/12, 49v/12, 50r/02, 50r/05,
 50r/06, 50r/08, 50r/08, 50r/10, 50v/01, 50v/08,
 51r/02, 51v/03, 51v/04, 52r/04, 52r/07, 52r/08,
 52r/09, 52r/11, 52v/01, 52v/07, 52v/12, 53r/10,
 54r/02, 54r/09, 54r/10, 54r/13, 54v/02, 54v/03,
 54v/05, 54v/05, 55r/01, 55r/02, 55r/09, 55r/11,
 55r/11, 55r/12, 55v/02, 55v/04, 55v/05, 55v/06,
 55v/09, 55v/09, 55v/09, 56r/08, 56r/09, 56r/10,
 56r/11, 56r/11, 56r/13, 56v/01, 56v/02, 56v/08,
 56v/09, 56v/11, 57r/01, 57r/04, 57r/06, 57r/07,
 57r/08, 57r/09, 57r/11, 57r/12, 57v/06, 57v/06,
 57v/07, 57v/09, 57v/09, 57v/12, 57v/13, 58r/01,
 58r/03, 58r/03, 58r/05, 58r/06, 58r/07, 58r/08,
 58r/10, 58r/10, 58r/13

b.+dur 22v/07, 22v/09, 35v/10, 44v/06

b.+nuş 8v/04, 15r/11, 17v/09, 19v/05,
 22v/09, 27v/11, 31r/06, 34r/12, 36v/05, 37r/02,
 38v/03, 51r/02, 52v/02, 54v/03, 55v/08, 56v/10

bū: (Far.) koku

b.+da 5r/08

buna: buna

b.+ 14v/05, 24v/06, 54r/03, 57r/12

bunda: bunda

b. 11r/13, 15r/03

b.+dur 49v/05

bundan: bundan

b. b. 10v/10, 14v/06, 58r/08

buni: bunu

b. 11v/04, 15r/02, 21r/09, 22v/10,
 39v/07, 50r/02, 54v/04, 57v/08, 57v/10

bunlar: bunlar

b. 18r/12, 22v/04, 22v/09, 38v/04,
49r/02

b.+a 16v/10, 24v/03, 52v/13

b.+da 8v/09

b.+dan 41v/11

b.+ı 2v/09, 3r/01, 5v/09, 8v/04, 34r/11,
50v/04, 50v/05, 56r/02

b.+uñ 8v/10, 18r/11, 18r/11, 20v/09,
22r/01, 22r/03, 22r/04, 22v/10, 25r/04, 26v/09,
27r/02, 27r/11, 28r/03, 28r/05, 28r/07, 28r/07,
34r/11, 38r/07, 46r/09, 53r/01

bugün: bugün

b. 48v/03, 51v/11

buğl: (*Ar.*) cimrilik, pintilik, elskılığ

b.+ı 33r/02

b.+ından 36r/01

buhte: (*Far.*) besili, semiz [koyun]

b.+lere 38r/10

bul-: bulmak

b.-a 23r/01

b.-dı 15v/12, 42v/07, 42v/12, 51v/09,
56v/02

b.-dum 3v/12, 34v/11

b.-duñ 57v/09

b.-ına 17v/10

b.-madı 19v/13, 20v/10

b.-mağ 23r/09

b.-up 20v/10, 23v/01, 26r/10, 30v/06,
38r/08, 44r/02, 44v/07, 54v/01

bulın-: bulunmak

b.-alardı 7v/10

bulış-: (*bkz. buluş-*)

b.-asın 48r/08

bulun-: bulunmak

b.-duğdan 10v/08

b.-masından 8v/12

buluş-: buluşmak

b.-dı 45r/03, 45r/10

buncılayın: bunun gibi, böyle

b. 15r/13, 25v/09, 28v/08, 53v/07

burhân-ı vâzih: (*Ar.+Ar.*) açık, belli kanıt

b.+uñ 58r/01

bu resme: bunun gibi, buna benzer, bu şekilde

b. 4r/04, 8v/04, 8v/06, 10v/09, 11v/07,
15r/13, 18v/05, 18v/09, 18v/11, 19r/08, 23v/13,
26r/13, 26v/03, 30v/11, 34v/11, 42v/10, 44v/10,
45v/04, 45v/09, 48v/08, 53r/10

b.+dür 13r/08

bu resme ‘ef’al: (*T+Far. +Ar.*) bunun
gibi işler

b.+i 21r/08

büse: (*Ar.*) öpücük

büse ét- “öpmek”

b.-e 20v/05

büte-yi hüzn: (*Far.+Ar.*) hüzn kabı

b. 41r/13

buyır-: (*bkz. buyur-*)

- b.-dı 50v/01
- buyur-:** buyurmak, emretmek
- b.-dı 5r/06, 6r/09, 6v/02, 6v/11, 8r/10, 9r/02, 11r/04, 13r/13, 15v/08, 18v/12, 21r/12, 24r/07, 24v/02, 35r/03, 37r/13, 48r/04, 51r/02, 51r/08, 51r/10, 58r/04
- b.-mağ 22r/07
- b.-maya 16v/08
- b.-up 21r/10
- b.-ur 2v/05, 2v/08, 2v/10, 3r/06, 3r/11, 8v/05, 8v/08, 12v/01, 27r/06
- b.-ursa 49r/11
- bühtan:** (*Ar.*) yalan, iftira
- bühtan ét-* “iftira atmak”
- b.-er 23v/03
- büleğâ ü fuşahâ-yı cihân:** (*Ar.+Ar.+Ar.*) dünya belagat sahipleri ve fasihleri
- b. 5v/02
- bülûğiyet:** (*Ar.*) erkeklik yaşına girme, erginlik
- b.+de 44v/06
- birâder-i ‘âdil:** (*Far.+Ar.*) adil kardeş
- b. 10v/09
- bürâzer:** (*Far.*) birader, erkek kardeş
- b.+den 57r/03
- bürâzer-i zâlim: (*Far.+Ar.*) zalim erkek kardeş
- b. 12v/13
- bürâzer-zâde: (*Far.+Far.*) erkek kardeşin oğlu, yeğen
- b.+sine 47r/02
- bürâzer-zâde-yi melik:
(*Far.+Far.+Ar.*) padişahın erkek yeğeni
- b. 48r/02, 48v/10
- b.+üñ 47v/13
- bürân-ı ‘uryân:** (*Far.+Ar.*) keskin çıplaklık
- bürân-ı ‘uryân ét-* “keskin çıplak etmek”
- b.-üp 11r/01
- câdde-yi felâh:** (*Ar.+Ar.*) ciddi kurtuluş
- c.+a 3r/03
- câdde-yi ‘ubûdiyyet:** (*Ar.+Ar.*) kulluk, kölelik azimliği
- c.+den 44r/05
- cağır-:** çağırarak
- c.-up 52v/05
- câh:** (*Far.*) itibar
- câh-fez: (*Far.*) itibarlı
- c. 15r/04
- câh-ı melike: (*Far.+Ar.*) melikenin itibarı
- c. 49r/07
- câh-ı şâh: (*Far.+Far.*) padişahın itibarı
- c. 16r/12, 37v/01
- c.+ı 5r/09
- câh u mâl: (*Far.+Ar.*) itibar ve mal
- c.+dan 55v/10
- câhil:** (*Ar.*) cahil, bilgisiz

- c. 53r/11
- cāhuḡ aḡzı:** (*Far.+T*) bir yerin girişi
- c.+nı 15r/07
- cāme:** (*Far.*) elbise
- c. 52r/02
- c.+sini 55v/01
- c.+yi 52r/02
- cāme-yi atlas: (*Far.+Ar.*) üstü ipek, altı pamuk kumaş elbise
- c. 11v/13
- cāme-yi mülük-āne: (*Far.+Ar.*) hükümdara yakışacak elbise
- c.+yi 11r/09
- cāme-yi nefis: (*Far.+Ar.*) nefis elbise
- c. 54r/05
- cāme-yi siyāhī: (*Far.+Far.*) siyah elbise
- c.+ni 26v/12
- cāme-yi zerbeft: (*Far.+Far.*) sırmalı kumaştan yapılmış elbise
- c. 37v/12, 51v/13
- cān:** (*Far.*) can, ruh
- c. 5v/06, 7r/01, 19r/06, 42r/08, 43r/13
- c.+ı 38v/08
- c.+ıla 17v/04, 20r/10, 47r/02
- c.+ıma 13r/12
- c.+ın 33r/10
- c.+ına 15r/11, 15v/05, 55v/06
- c.+ından 13v/12
- c.+umu 19r/10, 29r/02
- c.+uḡa 18v/13
- cān-ı ‘azīz: (*Far.+Ar.*) azizin canı
- c.+i 15r/10
- cān-ı ḡāsīd: (*Far.+Ar.*) kıskanan can
- c. 40v/13
- cān-ı ṡīrīn: (*Far.+Far.*) canı tatlı
- c.+i 17v/11, 50v/07
- cān kōrkusu: (*Far.+T*) ölüm korkusu
- c.+ndan 21r/12
- cānu oyna-: ölecek gibi olmak
- c.-yup 43r/13
- cān u dil: (*Far.+Far.*) can ve gönül
- c.+ile 15v/07
- c.+ 54r/04
- cān u māl: (*Far.+Ar.*) can ve mal
- c.+umu 13r/06
- cānaver:** (*Far.*) zararlı hayvan
- c. 19v/13, 31v/07
- c.+a 31v/05
- c.+üḡ 31v/05, 31v/06
- cānib:** (*Ar.*) taraf, cihet, yan
- c.+den 42v/02
- c.+e 42v/05
- c.+inden 34r/09, 46r/05
- c.+ine 26v/04, 42v/09, 49v/10

cānibeyn: (<i>Ar.</i>) iki yan, iki taraf	c. 51v/05
c. 38r/11	caiz: (<i>Ar.</i>) işlenilmesi caiz olan; olabilir, olur
cānib-i ‘adl: (<i>Ar.+Ar.</i>) adalet tarafı	c. 38r/11, 46r/03, 46r/10
c.+i 51r/04	cāzib: (<i>Ar.</i>) cazib, cezbeden, çeken
canib-i dünyā: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünya tarafı	<i>cāzib ol-</i> “cezbeden olmak”
c.+y1 4r/05	c.-dı 15v/05
cānib-i emānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) emanet tarafı	cāzū: (<i>Far.</i>) cadı; sihirbaz, büyücü
c.+i 37v/01	c.+y1 19r/02, 42r/10
cānib-i maḥdūm: (<i>Ar.+Ar.</i>) hizmet edenin tarafı	cebbārān-ı mütemeridī: (<i>Ar.+Ar.</i>) dikkafalı zorbacılar
c.+uḡ 42r/08	c. 21v/12
cānib-i sa‘y: (<i>Ar.+Ar.</i>) çaba, emek tarafı	cebin: (<i>Ar.</i>) alın
c.+i 55r/05	c.+inde 51r/10
cānib-i siyaset: (<i>Ar.+Ar.</i>) siyaset tarafı	cedel ü muḥāşama: (<i>Ar.+Ar.</i>) kavga ve husumet
c.+i 16v/07, 26v/07	c.+dan 22v/12
cānib-i vaṭan: (<i>Ar.+Ar.</i>) vatan tarafı	cehālet: (<i>Ar.</i>) cehalet, cahillik
c.+a 35r/13	c.+inden 56v/08
cāri: (<i>Ar.</i>) geçerli	cehāz u tecallāt-ı melik-āne: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) hükümdara mensup çeyiz ve tecelli
c. 29v/06	c. 37r/03
cāriye: (<i>Ar.</i>) cariye	cehd: (<i>Ar.</i>) çalışma, çabalama
c. 11v/01, 13r/10, 18v/12	c. 5v/10
c.+ne 17v/12	cehd-i belîğ: (<i>Ar.+Ar.</i>) çok çalışma
c.+ nūḡ 11v/03, 20r/12, 20r/13, 20v/12	c. 17v/10, 21r/07
c.+si 20r/06	celīs: (<i>Ar.</i>) birlikte oturan, arkadaş
c.+yi 20v/09	c. 54r/03
casus-ı felek: (<i>Far.+Ar.</i>) dünya casusu	

<i>celīs ol-</i> "birlikte oturmak"	c.-mıydı 32v/11
c.-asın 54r/03	c.-up 12r/05, 28r/09
celīs-i münāfīk: (<i>Ar. +Ar.</i>) iki yüzlü arkadaşı	cemā‘at: (<i>Ar.</i>) cemaat, insan topluluğu
c. 54v/12	c.+a 28v/03
cellād: (<i>Ar.</i>) cellat	cemā‘at-i mīrās-dār: (<i>Ar. +Ar. +Far.</i>) miras sahipleri
c. 36v/10	c.+lardan 23r/10
c.+ı 55r/13	cemāat-i rehzen: (<i>Ar. +Far.</i>) yol kesen topluluğu
cellād-u fülān: (<i>Ar. +Ar.</i>) bir cellat	c.+ler 28v/10
c. 55v/02	cemā‘at-i tüccār: (<i>Ar. +Ar.</i>) tacirler, satıcılar topluluğu
celle: (<i>Ar.</i>) "yüce ve aziz olun!" manasında bir dua sözü	c. 28v/04
c. 12r/12	cemāl: (<i>Ar.</i>) yüz güzelliği, güzellik
cellet: (<i>Ar.</i>) (bkz. celle)	c.+de 53v/03
c. 37r/07	c.+ını 18r/08
celle ve celālehü: (<i>Ar. +Ar.</i>) "onun sanı, yüksekliği, büyüklüğü artsın" anlamına gelen Tanrı için kullanılan saygı sözleri.	cemāl-ı bā-kemāl: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) mükemmel güzellik
c. 16r/02	c.+ine 29v/07, 51r/07
celle zikrühü: (<i>Ar. +Ar.</i>) zikri yüce ve aziz olsun!	c.+i 47r/01
c. 3v/06	cemāl-ı dil-güşā: (<i>Ar. +Far.</i>) gönül açan güzellik
cem‘: (<i>Ar.</i>) toplama, yığma; çoğul	c. 54v/04
c. 12r/05, 17r/12, 28r/09, 31r/05, 32v/11, 37r/11, 43r/02	cemāl-ı duḡter: (<i>Ar. +Far.</i>) kızın güzelliği
<i>cem’ ét-</i> "toplamak"	c.+e 25r/03
c.-üp 5v/11, 17r/12, 28r/03, 31r/05	cemāl-ı Ka‘be-yi Mu‘azzam: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) Muazzam Kabe'nin güzelliği
<i>cem’ ol-</i> "toplanmak"	c.+ı 35r/12
c.-dılar 37r/11	

- cemal-ı ŧeh-zāde: (*Ar.+Far.*)
ŧehzadenin gzelliği
c.+ye 11v/01
- cemī‘:** (*Ar.*) btn, cmle
c. 10v/07, 10v/13, 28v/05, 29r/06,
35r/13, 49r/09, 49v/11
c.+isin 4r/02
cemī‘ ‘ıŧk-grler: (*Ar.+Ar.+Far.*) btn
aŧkla tutuŧanlar
c.+e 11v/04
- cemīle:** (*Ar.*) gzel
c. 11r/11, 20r/06
cemīle duŧter: (*Ar.+Far.*) gzel kız
c. 33r/03
cemī‘ māl: (*Ar.+Ar.*) btn mal
c.+ın 27r/13
c.+ını 36r/09
c.+ların 28v/10
- ceng:** (*Far.*) cenk, savaŧ, harp
c.+den 46v/07
ceng emeneg: (*Far.+Far.*) savaŧ
yapmak
ceng emeneg eyle- ‘savaŧmak’
c.-di 28v/02
ceng-i cy: (*Far.+Far.*) alık savaŧı
c. 13v/07
- cerāhat:** (*Ar.*) irin; yara
c.+a 18r/03
- cerāyim:** (*Ar.*) crm, su
c.+inden 16v/03
- cerīme:** (*Ar.*) crm, su
c. 16v/05
c.+sini 19r/09, 43r/04
c.+yile 38v/02
- cevāb:** (*Ar.*) cevap, yanıt
c. 5r/08, 5v/10, 8r/11, 9r/12, 18v/10,
20r/11, 21r/04, 23r/06, 29r/10, 31r/08, 34v/08,
35r/01, 50r/08, 52r/11, 57v/12
c.+ında 58r/01
cevāb vr- ‘cevap vermek’
c.-di 31r/08, 57v/12
c.-e 9r/12
c.-snler 8r/11
c.-p 5r/08, 5v/10, 18v/10, 20r/11,
29r/10, 34v/08, 35r/01, 50r/08, 52r/11
- cevāb-ı ŧafi:** (*Ar.+Ar.*) samimi, saf cevap
cevāb-ı ŧafi vr- ‘saf cevap vermek’
c.-p 4r/04
- cevāhir:** (*Ar.*) cevherler, elmaslar, kıymetli
taŧlar
c. 51r/10
c.+i 22v/10, 37v/07, 37v/13
c.+ile 23r/09
c.+le 52r/06
c.+j 22v/02, 38r/01
cevāhir al- ‘cevherler almak’

c.-mağa 37v/13	c.+ye 22v/04, 22v/07,23r/02, 23r/12
cevāhirī: (Ar.) cevahirci, elmas alıp satan	c.+yi 23r/04, 24r/01, 24r/06
c. 51r/08	cevher-i bā-kıymet: (Ar.+Ar.) değerli cevher
cevāhir-i bā-kadr ü bahā: (Ar.+Ar.+Far.) değerli ve pahalı cevherler	c.+i 34v/06
c. 4v/10	c.+ile 34r/01
cevāhir-i bā-kıymet-i nıgeh: (Ar.+Ar.+Far.) nazarda kıymetli cevherler	cevher-i girān-māye: (Ar.+Far.) kıymetli, değerli cevher
c. 22v/02	c.+yi 33v/03, 34r/03
cevāhir-i girān-māye: (Ar.+Far.) kıymetli, değerli cevherler	cevr: (Ar.) haksızlık, eza, cefâ, eziyet, gadir, zulüm; sitem
c. 54r/05	c.+inden 20r/12
cevāhir-i mevrūs: (Ar.+Ar.) miras kalmış cevherler	cevr ü zulm: (Ar.+Ar.) haksızlık ve zulüm
c. 22v/12	c.+e 10r/13
cevāhir-i nefis: (Ar.+Ar.) nefis cevherler	cezā': (Ar.) ceza, karşılık [iyi veya kötü], azap
c.+le 23r/08	c. 46r/13
cevher: (Ar.) cevher, elmas, kıymetli taş	cez' ve fez' edegör-: telaşlandırıp korkutuvermek
c. 24r/10, 34v/07, 51r/02	c.-di 33v/05
c.+e 22v/13, 24r/12	cibillet: (Ar.) huy, cibilliyet, yaradılış
c.+i 23r/09, 23v/13, 34r/06, 34v/11, 34v/12	c.+inde 27r/04, 30r/13, 35v/05
cevherī: (Ar.) kuyumcu	cibillet-i beşeriyet: (Ar.+Ar.) insanlığın yaradılışı
c. 22v/09, 23r/03, 23r/05, 23v/02, 24r/08, 24r/09, 24v/03	c.+de 2v/03
c.+den 24r/01	ciğer: ciğer
c.+nüj 22v/06, 23r/01, 23v/04, 24r/08	ciğer güşem: (T+Far.+T) (ciğerimin köşesi) deyim, çok sevdiğim anlamına gelir.
	c.+ 54r/02

- c.+i 38v/10
- c.+ime 34r/06
- c.+in 20r/08
- c.+ini 30v/03, 42r/03, 47r/05
- c.+um 55v/03
- çiğ̃er-i Nedim: Nedim'in çiğ̃eri
- c. 45r/12
- cihān:** (*Far.*) Dünya, alem
- c.+da 41r/01
- c.+uğ̃ 26v/12, 32r/06
- cihān-dār: (*Far. + Far.*) cihanı, Dünyayı tutan hükümdar, padişah
- cihān-dār ol-* “dünya padişahı olmak”
- c.-a 53v/08
- cihān-g̃ir: (*Far. + Far.*) cihanı, Dünyayı zapteden
- c. 13v/13
- cihān-ı cemāl-ı ħurşid:
(*Far. + Ar. + Far.*) güneşin dünya güzelliği
- c.+ile 38v/06
- cihān-ı zīver-i beyāz: (*Far. + Far. + Ar.*) dünyanın süs ve beyazlığı
- c.+ıyla 21v/07
- cihān u cān: (*Far. + Far.*) dünya ve can
- cihet:** (*Ar.*) yan, yön, taraf
- c.+den 22r/01
- c.+dendür 40v/12
- cinn:** (*Ar.*) cin
- c.+i 3r/02
- cirāhat:** (*Ar.*) cerahat, irin, yara
- c.+üğ̃ 40v/04
- cirāhāt:** (*Ar.*) cerahatlar, irinler, yaralar
- c.+a 39v/12
- c.+ına 30r/09
- cirāhat-ı sīne: (*Ar. + Far.*) kalp yarası
- c.+sine 57v/05
- civān-ı ħüb:** (*Far. + Far.*) güzel genç
- c. 6r/02
- civār:** (*Ar.*) çevre, yöre; yakın yer
- c.+ında 41r/06, 53v/10
- cūd:** (*Far.*) cömertlik
- cūd-ı dilāver: (*Ar. + Far.*) yiğidin cömertliği
- c.+i 42r/10
- cūd-ı kerem: (*Ar. + Far.*) cömertlik
- c. 37r/06
- cūd-ı müy: (*Ar. + Far.*) çok kıllı
- c. 4v/06
- cūd-ı semāhat: (*Ar. + Ar.*) cömertlik ve iyilikseverlik
- c.+dan 32v/06
- cūş:** (*Far.*) coşma, kaynama
- c. 56v/07
- cūş et-* “coşmak”
- c.-di 56v/07

cuvān-merd: (<i>Far.</i>) cömert, eli açık	c.-er 15v/01
c. 11v/05	c.-üp 8v/04, 45v/02
cüdā: (<i>Far.</i>) ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış	cür'et-i tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam cesaret
c. 8v/05, 13v/12	c.+ıla 34v/08, 55r/10
<i>cüdā düş-</i> “ayrı düşmek”	cürm: (<i>Ar.</i>) suç
c.-di 13v/12	c.+i 18v/08, 42v/08
<i>cüdā ol-</i> “ayrılmak”	c.+inden 21r/03
c.-mağı 8v/05	c.+ine 21r/12, 43r/06
cümle: (<i>Ar.</i>) cümle, bütün, hep	cüst: (<i>Far.</i>) arama, araştırma
c. 9r/07, 11v/11, 12r/09, 35r/06, 36r/04, 50r/06	cüst-ḥāne: (<i>Far.</i>) arama yeri
c.+den 23r/09	c. 12r/04
c.+si 37v/08	cüst yeri: (<i>Far.+T</i>) arama yeri
c.+sin 24v/02	c.+nden 31v/02
c.+sini 14v/12, 17v/01, 30v/13	cüvān: (<i>Far.</i>) genç, taze delikanlı
c.+ye 5r/05	c. 31r/08, 36v/08, 37r/01
cümleten: (<i>Ar.</i>) cümleten	c.+ı 36v/11
c. 29r/07	c.+lar 48v/07
cündi: (<i>Ar.</i>) askeri süvari, sipahi, ata iyi binen, binici	c.+uḡ 36v/09, 36v/10, 36v/10, 37r/01
c.+nüḡ 27r/12	cüvān-ı ‘āḳil: (<i>Far.+Ar.</i>) akil genç
cür'et: (<i>Ar.</i>) cüret, cesaret, atılganlık, yiğitlik	c. 49v/02
c. 15v/01, 18v/05, 21r/03, 45v/02	cüvān-ı ‘aṭūf: (<i>Far.+Ar.</i>) açık kalpli genç
c.+e 43r/03	c. 36v/03
c.+i 55r/11	cüvān-ı ceng-cüy: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) gencin açlık savaşı
<i>cür'et et-</i> “cesaret etmek”	c. 28v/11
c.-di 18v/05	cüvān-ı dilāver: (<i>Far.+Far.</i>) yiğit, yürekli genç

c. 31r/13	ç.+dan 25r/09
cüvân-ı hûb-rûy: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) güzel yüzlü genç	ç.+uñ 25r/10, 25v/04 çāh kaz- "kuyu kazmak"
c. 43v/05	ç.-up 25r/09
cüvân-ı iclâl: (<i>Far.+Ar.</i>) saygı duyulacak genç	çâker: (<i>Far.</i>) kul, köle, cariye, yanaşma
c. 43v/07	ç. 24v/12
cüvân-ı iclâl u ta'zîm u i'zâz: (<i>Far.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) saygı duyulacak, yüceltilecek ve sevicecek genç	çapuklık: çabukluk
c.+ıla 43v/08	ç.+ile 38r/03
cüvân-ı gāvur: (<i>Far.+Ar.</i>) gavur genç	çâre: (<i>Far.</i>) çare
c. 30v/09	çâre eyle- "Çare bulmak"
cüvân-ı laîf: (<i>Far.+Ar.</i>) güzel genç	ç. 6r/13
c. 48v/02	çarh-ı kej-rev: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) eğiri giden çark
cüvân-ı tâze: (<i>Far.+Far.</i>) taze genç	ç. 13r/07
c. 35v/04	çâr-mih: (<i>Far.</i>) "dön çivi" çarmık, suçluyu haça germek için kurulmuş put şeklindeki darağacı, salıp
cüvân-ı varṭa: (<i>Far.+Ar.</i>) tehlikeli genç	ç.+mı 27v/08
c.+yı 36r/08	çehâr: (<i>Far.</i>) dört
cüvânlık: (<i>Far.+T</i>) gençlik	ç. 37r/09
c.+dadur 56r/09	çehâr yârî: (<i>Far.</i>) dört dost [Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali],
çâdır: (<i>Far.</i>) çadır	ç. 3r/12
ç. 8r/03	çehre: çehre, yüz
çağır-: çağırma	ç.+lerile 5v/04
ç.-up 24r/10	çek-: çekmek
çāh: (<i>Far.</i>) kuyu, çukur	ç.-di 49v/08
ç. 25r/09	ç.-diler 58r/05
ç.+a 25v/03	

- ç.-mek 22r/03
- ç.-mezdüm 25v/10
- ç.-üp 28r/11, 31v/07, 44v/06, 53r/06, 54r/13
- çemen:** (*Far.*) yeşil ve kısa otlarla örtülü yer, çimen
- ç. 44v/06
- çerağ-ı çeşm:** (*Far.+Far.*) göz nuru, evlat
- ç.+i 5v/03
- çeşm:** (*Far.*) göz
- ç.+ile 5r/10
- çeşm-i bed: (*Far.+Far.*) kötü göz
- ç. 51v/10
- çeşm-i mekkâr: (*Far.+Ar.*) hilecinin göz
- ç.+ınuş 41r/07
- çeşm-i melik: (*Far.+Ar.*) padişahın gözü
- ç. 55v/01
- çeşm-i pezer: (*Far.+Far.*) pederin gözü
- ç. 31v/10
- çeşme:** (*Far.*) çeşme
- ç.+yile 51v/05
- çık-:** çıkmak
- ç.-a 35v/13
- ç.-arasın 19v/01
- ç.-dılar 8r/03
- ç.-miş 33v/07
- ç.-mışdı 40r/02
- ç.-up 14v/05, 33v/01, 35r/13, 39v/13, 45r/02, 45r/09, 46v/11, 49v/06, 50v/04, 52r/04
- çıkar-:** çıkarmak
- ç.-a 25v/05
- ç.-dı 55r/11
- ç.-dılar 26r/10, 55v/01
- ç.-mağ 5v/09
- ç.-ip 11r/09, 22v/07, 26v/12, 47r/12
- ç.-up 19v/01, 31v/09, 39r/09
- çok:** çok
- ç. 11r/06, 18r/02, 18v/11, 21r/08, 48v/08
- ç.+dur 32r/03
- çöplen-:** yiyeceklerden azar azar yemek
- ç.-ürdi 38r/08
- çün:** gibi, mademki, çünkü, nasıl, nice, misilli, niçin
- ç. 4r/07, 4r/13, 4v/11, 5r/13, 5v/01, 5v/02, 6r/06, 6v/03, 7r/08, 8r/02, 8r/07, 8r/13, 9r/01, 9v/12, 11r/08, 11v/05, 12r/01, 12v/03, 13v/04, 15r/01, 15v/01, 15v/05, 16r/08, 17r/11, 17v/01, 17v/04, 18r/02, 18v/02, 19r/06, 20r/12, 20v/05, 21v/09, 21v/11, 23r/04, 23v/02, 23v/04, 24r/04, 24r/11, 24v/11, 24v/12, 25r/01, 25r/04, 25v/07, 25v/08, 26r/05, 26v/04, 27r/01, 27v/04, 27v/11, 28r/07, 28v/01, 28v/05, 28v/07, 29r/04, 29r/08, 29r/09, 29v/12, 29v/13, 30r/01, 30r/03, 30r/13, 30v/07, 30v/08, 30v/11, 30v/12, 31v/10, 32r/10, 33r/09, 33v/05, 34r/07, 34v/02, 35v/12, 36r/10, 38r/01, 38v/04, 40r/07, 40r/09, 42r/13, 43r/01, 43r/05, 44v/07, 46v/13, 47r/01, 47r/04,

47v/04, 47v/07, 48v/11, 50r/11, 50v/03, 50v/05,
50v/12, 50v/12, 51r/05, 52r/05, 53v/06, 53v/09,
54r/04, 54r/11, 54r/12, 55r/09, 55r/13, 55v/02,
56r/12, 56v/01, 56v/08, 57r/05, 57r/06, 57r/12,
57v/13

çünkü: çünkü

ç. 5v/05, 19r/10, 26v/04, 28v/09,
41r/09

dağdağ: (*Ar.*) gürlütü, patırdı, beyhude telâş ve
ıztırap.

d.+yıla 49v/08

dağla-: dağlamak

d.-dı 36r/02

d.-nup 38v/11

dağı: dahi, ve

d. 2v/07, 4r/05, 4r/07, 4r/07, 4v/01,
4v/13, 5r/01, 5v/13, 8v/12, 8v/13, 9r/05, 9r/08,
9r/11, 11v/08, 11v/08, 13r/10, 13v/07, 14v/02,
14v/07, 14v/10, 16v/08, 19r/11, 20v/06, 20v/10,
22r/06, 22r/07, 22v/12, 23r/12, 24r/02, 25r/12,
26r/07, 26v/01, 27r/06, 27r/07, 27v/09, 29r/11,
30r/10, 31v/01, 31v/06, 33r/09, 33r/10, 34r/08,
35r/01, 36v/02, 40r/05, 42r/06, 42v/01, 42v/09,
42v/11, 43r/06, 45r/06, 46r/10, 46v/04, 48r/12,
48r/13, 49r/02, 49r/06, 49v/07, 50v/04, 52r/03,
52r/07, 52r/10, 54r/08, 55r/04, 55v/04, 56r/07,
57r/06, 57r/12

dâim: (*Ar.*) daim, devamlı, sürekli

d. 5v/07, 6v/11, 10r/07, 17v/06, 20r/09,
29v/08, 29v/10, 32v/06, 38r/06, 39r/03, 40v/13,
41v/06, 54v/09, 56r/07

dâim ét- “daim etmek”

d.-er 10r/07

dakika: (*Ar.*) dakika

d. 12r/09, 36v/12, 47v/05, 52v/10,
56r/02

dâm: (*Far.*) tuzak, ağ

d.+a 52r/06, 58r/03

dâma çek- “tuzağa çekmek

d.-üp 48v/01

dâmen: (*Far.*) etek

dâmen-gîr: (*Far. + Far.*) etek tutan,
eteğe yapışan

d. 11v/02, 30v/11

dâmen-gîr ol- “etek tutmak”

d.-up 11v/02, 30v/12

dâmen-i ‘işmet: (*Far. + Ar.*) masumluk
eteği

d.+ümden 26v/01

dâm: (*Far.*) bela

dâm-ı belâ: (*Far. + Ar.*) bela tuzağı

d.+ya 22r/10

dâm-ı ğadr: (*Far. + Ar.*) hainlik tuzağı

d.+e 41r/03, 49v/08

dânâ: (*Far.*) bilen, bilici, bilgiç

d. 54v/01

dâne: (*Far.*) tane

d. 18r/05, 18r/08, 19r/05, 22v/03,
29v/08

dâr: (*Far.*) darağacı

d.+a 58r/05

dār-ı mülk-i dīn: (<i>Ar. +Ar.</i>) din evi	
d.+de 3v/01	de: de, dahi
dāru-yı helāk: (<i>Far. +Ar.</i>) mahvolma, ölme ilacı	d. 22v/08, 49v/06, 26v/02
d.+dan 44v/11	
da'vā: (<i>Ar.</i>) dava	dē-: demek, söylemek
d.+lar 19r/03, 34r/12	d.-di 5r/02, 5r/04, 5r/08, 5r/09, 5v/11,
d. +ya34v/02	6v/13, 7v/05, 8r/01, 8v/07, 10r/10, 10v/07,
da'vet: (<i>Ar.</i>) davet	10v/09, 10v/13, 11r/01, 11v/04, 11v/05, 12r/03,
<i>da'vet êt-</i> “davet etmek”	12r/13, 12v/08, 12v/09, 13r/13, 14r/03, 14r/12,
d.-diler 4v/12	14v/01, 14v/04, 14v/05, 14v/06, 14v/09, 15r/10,
d. 18r/02	15v/01, 15v/02, 16v/13, 17r/05, 17r/06, 17v/09,
d.+si 17v/08	17v/13, 18r/02, 18v/10, 19r/02, 19r/03, 19r/08,
dāye: (<i>Far.</i>) dadı	19r/09, 19v/02, 19v/03, 19v/07, 20r/11, 20r/11,
d. 18r/02	20r/13, 21r/04, 21r/10, 21v/02, 21v/13, 22r/12,
d.+si 17v/08	22v/06, 22v/07, 22v/12, 23r/07, 23r/12, 23v/04,
d.+yi 19r/04, 19r/05	23v/06, 24r/02, 24r/09, 24r/11, 24v/08, 24v/06,
dāye-yi melike: (<i>Far. +Ar.</i>) melikenin	27v/01, 28r/08, 28r/12, 29r/02, 29r/04, 29r/10,
dadısı	29v/04, 30r/10, 31r/08, 31v/01, 34v/08, 34v/12,
d. 18v/13	34v/13, 35r/01, 35r/10, 35v/12, 36r/06, 37r/05,
dāye-yi şubḥ: (<i>Far. +Ar.</i>) sabah dadısı	37v/06, 38r/10, 38v/04, 38v/10, 39r/04, 39r/06,
d. +138v/05	41r/05, 42r/01, 42r/09, 42r/12, 43r/05, 43r/08,
dāire: (<i>Ar.</i>) daire, oda	43v/01, 44r/08, 44v/09, 45v/03, 45v/07, 46v/02,
d.+sine 30r/11, 31r/11	48v/06, 49r/04, 49r/11, 49r/12, 50r/03, 50r/05,
	50r/11, 50r/12, 50v/9, 50v/10, 54v/02, 52v/12,
	53v/02, 55v/11, 57v/03, 55v/05, 57v/12, 58r/02,
	58r/04
	d.-diler 4r/04, 22v/06, 23r/05, 28r/09,
	45r/08
	d.-diñüz 4r/08
	d.-mişlerdür 5v/08, 6r/11, 10r/03,
	25v/07, 28v/06, 41r/02, 49r/02, 55r/04

d.-rler 4v/06, 6r/02, 17r/02

d.-rleridi 19v/10, 22v/04

d.-rsin 23v/06, 44r/06, 48v/02

d.-yene 52r/07

d.-yersenüz 22v/11

d.-yesin 52r/07

d.-yü 4r/01, 4v/01, 5v/05, 8v/10,
24r/02, 26r/05, 41v/13

d.-yüp 5r/04, 11r/05, 20v/06, 23v/05,
24r/03, 28r/10, 28v/09, 34v/05, 35v/10, 37r/03,
38r/03, 39v/02, 39v/08, 39v/12, 40r/05, 43r/09,
44v/12, 52r/10, 54r/10, 56r/10, 57r/08

d.-yüverdi 40r/10

def* (Ar.) def, savma

d.+inden 16v/09

d.+ine 49r/02

def ét-* “def etmek, savmak”

d.-ecek 28r/09

d.-mek 12v/12

d.-üp 17r/07, 19r/07

def eyle-* “def etmek, savmak”

d.-yem 13r/03

def ol-* “def olmak”

d.-ma 38v/01

def*-i şer: (Ar. +Ar.) kötülük savma

d.+de 42r/08

def*-i Zâhid: (Ar.) Zahid’i def etmek

d.+üç 40r/06

defâyîn: (Ar.) yere gömülmüş altın ve şâire gibi değerli eşya

d. 35r/06

defn: (Ar.) gömme, gömülme

defn ét- “gömmek”

d.-di 30r/08

d.-ersem 39v/10

d.-mişdür 19r/12

defn eyle- “gömmek”

d.-di 17r/12

deg-: değmek

d.-di 22v/07

degil: değil

d. 8v/07, 42r/04

d.+di 12v/07, 41r/08

d.+dür 5v/13, 24r/10, 24r/12, 25v/06,
38r/10, 38r/11, 38v/02, 44v/05, 45r/13, 46r/10,
47r/09, 49r/09, 52v/07, 55v/06, 56v/11

d.+sin 57v/13

degin: değin

d. 2v/03, 7v/08, 8v/12, 16r/07, 21v/08,
31v/06, 32r/08, 37r/11, 40r/06

degül: değil

d.+dür 8v/10

dehâir: (Ar.) defineler

d. 35r/06

dehân: (Far.) ağız

d.+ma 20v/06

dehān-ı murād: (*Far.*+*Ar.*) arzu ağzı

d.+ına 13r/08

del-: delmek

d.-di 11v/12

delālet: (*Ar.*) iz, işaret

delalet ét- “işaret etmek”

d.-üp 34r/11

delil-i şaķāvet: (*Ar.*) bahtsızlık delili

d.+dür 42v/04

delk: (*Far.*) cübbe

delk-i hezār: (*Far.*+*Far.*) bin cübbe

d. 13v/01

delk-i zerķ: (*Far.*+*Ar.*) sofuların giydiği mavi cübbe

d.+i 51v/06

dellāle: (*Ar.*) bir kadınla bir erkek veya bir erkekle bir kadın arasında aracılık eden kadın

d. 57r/07, 57r/10, 57v/08

d.+yem 57r/06

dem: (*Far.*) an, vakit, saat, zaman

d. 37v/07, 39v/10

d.+de 30r/02

d.+i 56r/09

demār: (*Far.*) helak, mahv, telef, ölüm

d. 11r/07

demār götür- “ölüm götürmek”

d.-düler 11r/07

demdeme: (*Far.*) hile, aldatma

d.+yile 25v/12, 44v/02

demende: (*Far.*) saldırıp kükreyen

d. 13v/08

dem-i nefes: (*Far.*+*Ar.*) nefes

d.+leri 28r/07

denā’et: (*Ar.*) alçaklık, adilik

d.+inden 53r/02

deniz: deniz

d.+e 33r/13, 35r/03

deñlü: denli

d. 5r/05, 5r/10, 6v/09, 8v/02, 17r/12, 30r/10

der: (*Far.*) -de, içinde

d. 10r/10, 14r/03

derd: dert

d.+e 18r/03, 39r/03

d.+i 36r/03

derece: derece

d.+sin 43v/10

d.+ye 7r/03, 44v/09

d.+yile 58r/04

derece-yi ‘ālī: (*Ar.*+*Ar.*) yüksek derece

d. 3r/13

derece-yi refī’: (*Ar.*+*Ar.*) yüksek, yüce derece

d. 2v/12, 41r/02

der-gāh: (*Far.*) kapı

der-gāh-ı mülük: (*Far.+Ar.*)

hükümdarlar kapısı

d.+da 41v/10

der-gāh-ı şāh: (*Far.+Far.*) padişah kapısı

d.+a 4v/13

der-gümān ü töhmet: (*Far.+Ar.*) töhmet zannında

d. 38r/12

derhāl: derhal

d. 6r/05, 6r/06, 11r/08, 11v/12, 12v/03, 13r/04, 23r/12, 24r/11, 25v/02, 26r/09, 26v/05, 35v/13, 38r/08, 39r/10, 41v/03, 45r/13, 47v/06, 48r/03, 50v/01, 52v/08, 55r/07, 55r/11, 57v/10

der-kerem-i sehāvet ve luḫf:

(*Far.+Ar.+Ar.+Ar.*) cömertlik iyilik ve güzellik içinde

d. 35r/10

der-mezemmet-i ḫased: (*Far.+Ar.+Ar.*)

kıskançlık ve kınama içinde

d. 41r/05

dervīş ü dil-rīş: (*Ar.+Far.*) dertli dervīş

dervīş ü dil-rīş ol- “dertli dervīş olmak”

d.-up 56v/05

deryā: (*Far.*) deniz

d. 28r/04, 33v/06

d.+da 33v/01

d.+dan 34v/05

d.+ya 33v/01, 34v/04, 34v/10

deryā sefer: (*Far.+Ar.*) deniz yolculuğu

d.+in 27v/11

desti: (*Far.*) testi

d. 39v/02

d.+nüñ 39v/04

d.+sine 39r/10

d.+yi 39r/11, 39v/03, 39v/04, 40r/09, 40r/10

dest: (*Far.*) el

dest-i bī-engüşt: (*Far.+Far.*) parmaksız el

d.+ini 13r/04

dest-i ḫiyānet: (*Far.+Ar.*) hayinlik eli

d.+ini 26v/01

dest-i taşarruf: (*Far.+Ar.*) tutum eli

d.+ını 56v/07

dest-māl: (*Far.+Far.*) el bezi

d.+ıla 20v/12

devā: (*Ar.*) deva, ilaç; çare

d. 36r/03

devā eyle- “çare bulmak”

d.-di 36r/03

devām-ı devlet: (*Ar.+Ar.*) devletin devamlığı

d. 16r/12

devāt ü vizāret: (*Ar.+Ar.*) bakanlık diviti

d.+i 56v/03

devāvīn-i ‘Acem: (*Ar.+Ar.*) İranlı şairlerin divanları

d.+i 3v/12	d. 10r/05
deve: deve	deycüre: (<i>Ar.</i>) çok karanlık
d. 52r/07	d. 46v/13
d.+lere 7v/06	dib: dip
devlet: devlet	d.+inde 20r/02
d.+i 33v/10	dibā: (<i>Far.</i>) renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.
devlet-hāne: (<i>Ar. +Far.</i>) ev, konak	d. 32r/07
d. 15v/11	dibā-yı muraşsa‘: (<i>Far. +Ar.</i>) kıymetli taşlarla süslenmiş ipek kumaş
d.+sine 35r/04	d. 25r/02
devlet-hāne-yi melik: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) padişah konağı	dikḳat: (<i>Ar.</i>) dikkat
d.+e 29v/04	<i>dikḳat eyle-</i> “dikkat etmek”
devlet-hāne-yi ferāgat: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) dinlenme yeri	d.-meyüp 39r/10
d.+e 53r/06	dil: dil
devlet-hāneyi merci‘ ü maşir: (<i>Ar. +Far. +Ar. +Ar.</i>) dönülecek yerin karargahı	d.+süz 24v/12
d.+de 56r/12	dil: (<i>Far.</i>) gönül, yürek, kalp
devlet-hāne-yi pādişāhī: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>) padişahın konağı	d. 43v/04
d.+de 15v/11	d.+ile 5v/06, 7r/01
devlet-hāne-yi şahiye: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>) şahın evi	d.+ine 36r/03
d.+de 9r/06	dil-ārām: (<i>Far. +Far.</i>) sevilen güzel
devlet-i melik: (<i>Ar. +Ar.</i>) hükümdarın devleti	d. 4v/08, 5r/03
d. 10r/02	dil-āviz: (<i>Far. +Far.</i>) asılı duran kalp
devlet-i pāy-i-dār: (<i>Ar. +Far.</i>) sağlam devlet	d. 14r/01
	dil-cūlık: (<i>Far. +T</i>) gönül arama, gönül çekeme
	<i>dil-cūlık et-</i> “gönül aramak”
	d.-üp 17v/09

dil-cūylik: (<i>bkz. dil-cūlḳ</i>)	<i>dil uzat-</i> “bir kimse veya bir şey için kötü söylemek”
d. 51v/07	
dil-firīb: (<i>Far.</i>) gönül aldatan, cazibeli,	d.-up 48v/13
alımlı	dile-: dilemek
d. 51r/06	d.-di 12v/13, 14r/09, 18v/02, 20r/05,
dil-firīb-i ‘ālem: (<i>Far.+Ar.</i>) dünya	21r/12, 23r/10, 24r/09, 26r/06, 26r/08, 29r/01,
güzeli	31v/10, 33v/07, 34r/03, 42v/13, 55v/05, 57v/05
d.+den 5r/11	d.-diler 10v/04, 28v/10
dil-i pür-süz: (<i>Far.+Far.</i>) çok yanık	d.-düm 3v/08, 21r/06
kalp	d.-r 19r/03, 34v/12
d.+üm 11v/06	d.-rem 55r/04, 57r/04
dilīr: (<i>Far.</i>) yürekli, cesur, yiğit	d.-rim 40r/04
d. 13v/08	d.-rsin 36r/05
dil-i sāfi: (<i>Far.+Ar.</i>) temiz kalpli	dimag: (<i>Ar.</i>) akıl, beyin
d. 4v/08	d.+ında 44r/04, 44v/11
dil-keş: (<i>Far.+Far.</i>) gönül çekici	dīn: (<i>Ar.</i>) din
d.+i 29v/02	d.+e 17v/01
dil-pezīr: (<i>Far.+Far.</i>) gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği	dinār: (<i>Ar.</i>) eski zamanın çeyrek lirası değerinde bulunan bir nevi altın parası
d. 43v/05	d. 20r/04, 39r/09, 40r/08
dil-rübā: (<i>Far.+Far.</i>) gönül kapan, gönül alan	d.+ı 14r/10, 39r/10, 39v/03, 39v/09, 40r/08
d. 51r/06	dinle-: dinlemek
d.+lara 4v/08	d.-yenler 58r/08
dil-şād: (<i>Far.+Far.</i>) gönlü hoş, sevinmiş	direm: (<i>Far.</i>) akça, para; dirhem; gümüş para.
d. 21v/04	d. 40r/04
dil-şiken: (<i>Far.+Far.</i>) gönül kinci	dirīg: (<i>Far.</i>) men etme, esirgeme
d. +inden 20v/02	<i>dirīg ét-</i> “men etmek, esirgemek”

d.-meyeler 17v/11	d. 3v/13, 9r/12
d.-mezidi 56r/07	donlîk: şaşkınlık
<i>dirîg eyle-</i> “men etmek, esirgemek”	d.+ın 12r/07
d.-meyem 31v/01	dost: (<i>Far.</i>) dost, arkadaş
d.-mezem 33r/11	d. 25v/08, 56r/05
<i>dirîg olun-</i> “men olunmak, esirgenmek”	d.+dan 49v/13
d.-maya 22r/08	d.+ı 6r/01
dîvân: (<i>Ar.</i>) divan, büyük meclis	d.+umuz 54r/02
d.+a 36v/05	d.+uğ 52v/02
dîvân-ı şâhî: (<i>Ar. +Far.</i>) hükümdarın divanı	<i>dost ol-</i> “arkadaş olmak”
d.+den 37r/12	d.-dılar 15v/07
dîvâr: (<i>Far.</i>) duvar	dostlîk: (<i>Far. +T</i>) dosluk, arkadaşlık
d.+ını 11v/12	d.+ı 55v/05
diyâr: (<i>Far.</i>) memleket, ülke	dök-: dökmek
d.+a 12v/06, 13v/10, 31r/08, 47r/11, 47v/02, 49v/07, 49v/12	d.-di 24r/05
d.+da 10r/11, 31r/03, 32v/12, 35v/02, 49r/10	döktür-: dökmek
d.+dan 10v/10, 11r/04, 12r/03, 25v/11, 47v/12, 49r/13	d.-e 18v/03
d.+ı 17r/10	dön-: dönmek
d.+uğ 27v/05, 33v/05, 37v/07, 50v/13	d.-di 14v/13, 30r/07, 40r/01, 42v/06
diz-dâr: (<i>Far.</i>) kale muhafızı	d.-icek 35r/13
d. 31r/01	d.-üp 8r/08, 11v/10, 42r/03, 49r/06, 49r/13, 56v/04, 57r/10
d.+ına 30v/07	d.-mek 42v/04
dokuz: dokuz	döndür-: döndürmek
	d.-meye 13v/08
	dört: dört
	d. 13v/02

dördüncü: dördüncü

d.- 26v/12, 28r/02

du‘ā: (*Ar.*) dua

d.+ya 12v/03, 54r/04

du‘ā ét- “dua etmek”

d.-üp 5r/01

du‘ā-yı bā-iḥlās: (*Ar.+Far.+Ar.*)
gönülden gelen, samimi dua

d. 12v/04

du‘ā-yı ḥayr: (*Ar.+Ar.*) hayır dua

d.+ıla 58r/12

dū-hefte: (*Far.+Far.*) iki hafta

d. 25v/07

duḥter: (*Far.*) kız çocuğu,

kerime

d. 23r/05, 23r/07, 25v/02, 25v/05,
26r/11, 26v/04, 33r/07, 33v/13, 35r/01, 47v/13,
48v/01, 48v/02, 48v/13, 49r/04, 49v/10

d.+den 25r/07, 26r/01

d.+dür 42v/03

d.+e 25r/13, 33v/10, 47v/07

d.+i 24v/01, 25r/06, 25r/12, 25v/13,
26r/06, 26r/09, 33v/09, 41r/06, 41r/09, 47r/02,
47v/10, 47v/12, 48r/03, 48v/04, 49r/07, 49v/07,
50r/01, 50v/05

d.+ile 34v/09, 41r/09, 48r/02

d.+ini 44r/09

d.+leri 52v/06

d.+üj 25r/12, 33v/07, 46v/12, 47v/06,
49v/09

duḥter-i ‘ādil: (*Far.+Ar.*) adil kız

d. 34r/12

duḥter-i bāzırgān: (*Far.+Far.*) tacirin
kızı, kerimesi

d.+ıla 24v/06

duḥter-i gūlām: (*Far.+Ar.*) genç
çocuğun kerimesi

d.+ı 26r/03

duḥter-i ḥūb-aḥter: (*Far.+Far.*) yıldız
gibi güzel kız

d.+i 24v/13

duḥter-i ḥur-veş: (*Far.+Far.*) güneş
gibi kız

d.+i 25r/02

duḥter-i melik: (*Far.+Ar.*) hükümdarın
kızı, kerimesi

d. 44r/13, 44v/06, 48r/04

duḥter-i nev-resīde: (*Far.+Far.*) yeni
yetişme kız

d.+yi 44v/07

duḥter-i şāh: (*Far.+Far.*) hükümdarın
kızı, kerimesi

d.+ı 50v/04

duḥter-i vezīr ü melikūj nihāli:
(*Far.+Ar.+Ar.*) hükümdarın vezirinin
kerimesinin fidanı

d.+si 52v/03

duḥter-i zerger: (*Far.* + *Far.*)
kuyumcunun kerimesi

d. 41v/08, 42r/12, 42v/08, 42v/12,
43r/08

d.+i 42v/13

d.+üj 41r/12, 41v/01, 42r/04

duḥter-i zīver: (*Far.* + *Far.*) süslü kız

d. 22r/13

duhül: (*Ar.*) içeri girme, içine girme

d.+inde 47r/13

dūr: (*Far.*) uzak

d. 51v/10, 55v/08, 55v/10

dūr ol- “uzak olmak”

d.-asın 55v/08

d.-dı 55v/10

d.-mağ 10v/10

d.-sun 51v/10

dur-: durmak

d.-up 15r/04, 51v/07

dūr-bīn: (*Far.*) dürbün

d. 40v/05

dut-: tutmak

d. 17r/08

d.-dı 55r/11

d.-dılar 23v/01, 26r/09

d.-mağ 54v/02

d.-mışdur 44v/11

d.-up 17r/10, 46v/04, 50v/03, 50v/05,
52v/08, 28r/01

dūzah: (*Far.*) cehennem, tamu

d.+ıla 3r/05

dügün: düğün

d.+üne 52v/02

dükkān: (*Ar.*) dükkân

d.+da 35v/04, 38r/01

d.+ı 35v/03, 35v/07

d.+ına 37v/09, 37v/13

dün: dün

d. 41v/08

d.+ki 44r/07

dünyā: (*Ar.*) dünya

d.+da 17r/06, 17r/07, 37v/03

dürc-i cevāhir: (*Ar.* + *Ar.*) mücevher kutusu

d. 55r/01

dür-dāne: (*Far.*) inci tanesi

d.+yi 24r/02

dürer: (*Ar.*) büyük inci taneleri.

d.+ile 51v/13

dürr: (*Ar.*) inci

d. 22v/09, 24r/12

d.+i 22v/05, 22v/07, 22v/08, 23r/02,
23r/04, 23r/10, 23v/02, 23v/11, 24r/03, 24r/03,
24r/09, 24r/12, 37v/09, 37v/12, 38r/05, 38r/05,
38r/08, 38r/09, 38r/10, 38v/06, 38v/07, 38v/09,
38v/13, 39r/02

d.+ile 23v/11, 24r/02	d.-e 41v/03, 52r/06
d.+ini 24r/02, 24r/09	d.er 53v/08
d.+leri 24r/07	d.-erse 49v/04
d.+üñ 23r/05, 24r/10, 38v/04	d.-mişdür 35v/09
dürr-i h̄oş-âb: (<i>Far.+Far.</i>) parlak, berrak inci	d.-sün 22v/05
d. 22v/03	d.-tiler 8v/07
dürr-i pâdişâh: (<i>Far.+Far.</i>) padişahın incisi	d.-tüm 36r/10
d. 23r/03	d.-üp 11r/10, 38r/13, 46r/07, 46r/12, 56v/05
dürr-i şemîn: (<i>Far.+Ar.</i>) pahalı, kıymetli inci	düşmân: (<i>Far.</i>) düşman
d. 23r/08	d. 13v/06, 13v/09, 13v/10, 16v/12, 19r/01
d.+i 37v/08, 38r/03	d.+a 13r/09, 14v/11, 17r/10
dürüd taḥiyyet: (<i>Far.+Ar.</i>) medih ve selamlar	d.+dan 13v/11, 15v/12
<i>dürüd taḥiyyet ét-</i> “selam vermek”	d.+ı 14r/02
d.+mekden 3v/07	düşmân-ı kâhir: (<i>Far.+Ar.</i>) kahrolası düşman
dürüg: (<i>Far.</i>) yalan, gerçek olmayan söz	d. 10v/03
d.+ıla 19r/02	düşvâr: (<i>Far.</i>) güç, zor
düş: hayal, rüya	d.+dur 22r/03
<i>düş ét-</i> “hayal etmek”	düz-: düzmek
d.+le 28v/08	d.-üp 13v/09
düş-: düşmek	ebâ’: (<i>Ar.</i>) bir şeyi geri döndürmek, çevirmek
d.-di 11r/08, 13r/05, 25v/03, 31v/07, 49r/08	e. 10v/09
d.-diler 52v/05	ebleh: (<i>Ar.</i>) pek akılsız, ahmak, bön, alık
d.-düğini 13r/10	e.+lerdür 22v/09
d.-düñ 12v/07	ebvâb-ı en‘âm-u ikrâm: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) irkram ve nimetler kapıları

- e.+1 32v/03
- ecel:** (*Ar.*) ecel
- e.+den 44r/03, 47v/04
- ecel yētiş-* “ecelin gelmesi”
- e.-üp 14r/08
- ecr-i cezîl:** (*Ar.+Ar.*) bol sevap
- e. 16r/02
- edâ’:** (*Ar.*) yerine getirme
- e. 10v/08, 13r/01, 40r/07, 44r/12
- edâ’ ét-* “yerine getirmek”
- e.+mekde 13r/01
- e.-iveresin 44r/12
- e.-üp 40r/07
- edâ’-yı mülâzemet:** (*Ar.+Ar.*) yerine getirilmesi lazım
- e.+de 8v/11
- edeb-i ħarb-u silahşorlık:** (*Ar.+Ar.+Ar.*) savaş ve savaşçılık usulü
- e. 30v/08
- edeb-i ri’âyet:** (*Ar.+Ar.*) saygı ve zariflik
- edeb-i ri’âyet ét-* “saygı ve zariflik etmek”
- e.-üp 7r/07
- edibbâ:** (*Ar.*) edebiyatçılar
- e.+ya 56r/01
- édin-:** edinmek
- e.-di 9r/09
- e.-diler 7v/03
- e.-meyince 23v/05
- e.-mişidi 51r/13
- e.-üp 56r/05
- ef’âl:** (*Ar.*) işler, ameller
- e.+ını 26r/13
- e.+uñ 37v/05
- efgân:** (*Far.*) figan, inleme, bağışma
- efgân ét-* “figan etmek”
- e.-üp 26r/10
- efgân u nevha:* (*Far.*) inleme ve ağlama
- efgân u nevha ét-* “inleyip ağlamak”
- e.-üp 19r/02
- efrüz:** (*Far.*) şule
- e. 24v/11
- efsun:** (*Far.*) büyü, sihir
- e. 52r/04
- e.+ıla 48v/01
- efvâc-ı emvâc:** (*Ar.+Ar.*) takımlar ve dalgalar
- e. 27v/08
- efvâh-ı ‘ulemâ:** (*Ar.+Ar.*) alim ağızları
- e.+dan 12r/11
- efzâliyet:** (*Ar.*) öncelik
- efzâliyet vēr-* “öncelik vermek”
- e.-di 3v/01
- eger:** eğer
- e. 6r/04, 7v/09, 10v/13, 12v/07, 12v/08, 12v/09, 14r/11, 14v/01, 14v/08, 15r/02, 15r/02,

16v/02, 16v/04, 19r/01, 19r/04, 21r/10, 22r/04,
22v/11, 23r/11, 25r/05, 25v/09, 26r/13, 26v/03,
28r/09, 29r/02, 31r/13, 37v/04, 39v/01, 39v/09,
39v/10, 40r/03, 41v/11, 42r/05, 44v/01, 46r/05,
46r/09, 46r/11, 47v/11, 48r/06, 48r/08, 48v/05,
49r/03, 49r/11, 49v/03, 49v/05, 50r/04, 50r/12,
50v/01, 52r/01, 52r/02, 54v/03, 55r/01, 56v/12,
58r/01

egerçi: (Far.) eğer, eğer ki, meğer ki

e. 5v/09, 8v/03, 13r/11, 14v/03, 19r/08,
41r/08, 44r/02, 48v/01, 55r/04, 55v/06, 58r/03

eglen-: eğlenmek

e.-meyüp 40r/05

ehl: (Ar.) sahip, malik, mutasarrıf olan

ehl ol- “sahip olmak”

e.-a 53r/08

ehl-i başîret: (Ar.+Ar.) seziş, anlayış,
sağgörüş ehli

e. 46r/03, 52v/13

ehl-i Cennet: (Ar.+Ar.) Cennet ehli

e.+i 37v/03

ehl-i fesād: (Ar.+Ar.) kötülük ehli

e. 26v/09

ehl-i geşt: (Ar.+Far.) gezme ehli

e.+i 32v/12

ehl-i geşte: : (Ar.+Far.) gezme ehli

e.+ye 28v/01

ehl-i kâfile: (Ar.+Ar.) kervan ehli

e. 31r/04

ehl-i kal'a: (Ar.+Ar.) kale ehli

e.+nuş 30v/11

ehl-i kerem: (Ar.+Ar.) kerem ehli

e. 37r/05

e'imme: (Ar.) imam

e. 23v/10

e.+ye 35r/04

e'imme-yi kuzât: (Ar.+Ar.) imam

kadılar

e. 17v/05

ekl: (Ar.) yemek yeme

ekl êt- “yemek yemek”

e.-mişdür 31r/13

ekmeli't-tahıyyât: (Ar.+Ar.) pek selamlar

e. 3v/05

ekşer: (Ar.) çoğu

ekşer-i evkât: (Ar.+Ar.) çoğu zamanlar

e.+da 33r/07

ekşer-i murādât: (Ar.+Ar.) çoğu arzular

e.+mı 42r/06

eksil-: eksilmek

e.-üp 41v/02

eksük: eksik

eksük ko- “eksik bırakmak”

e.-madı 41v/09

el: el

e. 12r/03, 24r/09, 28v/01, 30r/06,
31v/05, 32v/03, 48r/11, 48v/05, 55r/04, 55r/10

e.+den 10r/06, 35v/10, 55r/04	<i>eline gir-</i> “yakalanmak”
e.+e 20r/02, 24v/01, 28v/07, 42r/04, 55r/02	e.-di 16v/12
e.+i 56v/10	<i>el ur-</i> “el uzatmak”
e.+imden 40v/04	e.-up 12r/03
e.+ime 13r/03	el uzat- “el uzatmak”
e.+imüzden 52v/01	e.-up 24r/09, 31v/05, 55r/10
e.+in 9r/07, 11r/04, 29r/09	<i>el vër-</i> “yardım etmek”
e.+inde 12r/06, 45r/10, 55r/06, 55r/06	e.-e 48r/11
e.+inden 22v/10, 52r/13	e.-se 48v/05
e.+ine 11r/03, 15r/08, 15r/09, 16v/12, 28r/13, 28v/06, 28v/12, 30v/05, 30v/13, 32v/08, 33v/03, 36v/01, 36v/04, 38r/03, 44v/13, 45r/06, 50r/13, 55r/06	e.-ürse 6r/12
e.+ini 20v/13, 31v/06, 36v/09, 43r/10, 57v/03	el-bābi'l-tāsi' fi'l-ictināb-i 'an şuḥbeti'l-eşrāri: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ dokuzuncu bölüm kötü insanlarla arkadaşlık etmekten sakınmakla ilgili
e.+inüze 34v/01	e. 53r/03
e.+iyile 31v/10	el-bābi'r-rābi' fi medḥiş'-şecā'ati ve'r-rücüliyyeti: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ dördüncü bölüm mertlik ve cesaretlik ilgili
e.+lerini 36r/02	e. 9v/05, 26v/11
e.+üme 3v/13, 25v/09, 39v/06, 51v/02	el-bābi's-sābi' fi men'i'ş-şirki ve'l-ḥasedi: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ yedinci bölüm hasetlik ve Allah'a ortaklık koşmayı yasaklamakla ilgili
e.+ümü 13r/02	e. 9v/09, 40v/07
e.+üğe 34v/07, 52r/02	el-bābi's-sādis fi medḥi'-şīkat-i ve'l-emānet-i: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ altıncı bölüm emanet ve güveni övmekle ilgili
e.+üjü 57v/03	e. 9v/07, 37r/08
e.+üjüyle 18r/06	el-bābi't-tāsi' fi'l-tecennüb 'an şuḥbetü'l-eşrāri: (<i>Ar.</i>) bölüm adı/ dokuzuncu bölüm kötü insanlarla arkadaşlık etmekten sakınmakla ilgili
<i>el çek-</i> “vazgeçmek”	e. 9v/10
e.-üp 32v/03	
<i>el vër-</i> “ suçlu bir kimseyi haber verip yakalatmak, ihbar etmek”	
e.-di 24v/01	

el-bābü'l-evvel fi-şifati'l-mu'dileti ve'l-inşāf:
(*Ar.*) bölüm adı/ birinci bölüm insaflık ve adalet
sıfatlarıyla ilgili

e. 9v/02, 9v/11

el-bābü'l-hāmis fi beyā-ı's-sahāvati: (*Ar.*)
bölüm adı/ beşinci bölüm cömertliği beyan
etmekle ilgili

e. 32r/05

**el-bābü'l-hāmis fi-beyanı's-sahāvati ve'l-
semmāheti:** (*Ar.*) bölüm adı/ beşinci bölüm
cömertlik ve hoşgörülüğü beyan etmekle ilgili

e. 9v/06

**el-bābü's-sālis fi ikāmeti's-siyāseti ba'de't-
teftiş:** (*Ar.*) bölüm adı/ üçüncü bölüm teftiş
ettikten sonra siyaset kurmakla ilgili

e. 21v/06

**el-bābü's-şālis fi-ikāmeti's-siyāseti ba'de'l-
teftişi ve'l-tafahhuş:** (*Ar.*) bölüm adı/ üçüncü
bölüm soruşturup teftiş ettikten sonra siyaset
kurmakla ilgili

e. 9v/04

el-bābü's-şāmin fi kitmāni's-sırri 'ani'l-nisā'i:
(*Ar.*) bölüm adı/ sekizinci bölüm kadınlardan sır
saklamakla ilgili

e. 45v/10

**el-bābü's-şāmin fi-ketmani's-sırri 'ani'n-
nisveti:** (*Ar.*) bölüm adı/ sekizinci bölüm
kadınlardan sır saklamakla ilgili

e. 9v/08

el-bābü's-şāni fi -şifati'l-hilmi ve'l-vaqār:
(*Ar.*) bölüm adı/ ikinci bölüm yumuşak
huyluluk ve ağır başlılık sıfatlarıyla ilgili

e. 9v/03, 16r/04

elbette: (*Ar.*) elbette

e. 23r/09, 33r/09, 37r/06

elem: (*Ar.*) ağrı, acı, sızı, sancı; keder, dert,
maddi ve manevi ızdırap

e.+inden 35v/01

elem ü süz: (*Ar. +Far.*) acı ve ızdırap

e.+ıla 36r/04

el-hağ: (*Ar.*) hakikaten, doğrusu, doğrusu ya

e. 30v/09, 46v/12, 49v/02

el-'iyāzü bi'l-lāh: (*Ar.*) Allah'a sığındık,
Allah'a sığınırım yahut sığınırız, Allah
esirgesin, Allah korusun

e. 26r/13

el kılıca ur-: elini kılıcına götürmek

e.-dı 18v/06

elli: elli

e. 35v/11, 36r/02, 50v/11

emānet: (*Ar.*) emanet

e. 37v/01

e.+dür 38r/02

e.+ile 3v/01

e.+ine 37v/07

emār: (*Ar.*) şenlendirme, bayındır hale getirme

e. 21r/13

emāret: (*Ar.*) emirlik, beylik, prenslik

emāret-i emār: (*Ar. +Ar.*) emirlik imarı

e. 53v/04

emāret-i meberret: (<i>Ar. +Ar.</i>) hayır işleme emirliği	e.-ün 23v/11
e. 35v/05	e.-üp 10v/13, 12v/05
emîn: (<i>Ar.</i>) emin	<i>emr eyle-</i> “emr etmek, buyurmak”
e. 54v/04	e.-di 4v/12, 15v/09, 21r/11, 26r/09, 26v/05
e.+ile 37v/05	<i>emr ol-</i> “emr olmak”
<i>emîn ol-</i> “emin olmak”	e.-ındı 36v/09, 52v/08
e.-am 23r/12	e.-ursa 14r/11
e.-maz 39v/10	emr-i haqq: (<i>Ar. +Ar.</i>) (Allah'ın emri)
emîrû'lmü'minîn: (<i>Ar.</i>) müminlerin emiri, Hz. Muhammed'in halifesi, (padişah)	ölüm
e. 3v/01, 3v/02, 3v/03, 12r/11	e.+a 12r/08
e.+i 3r/13	emr-i pâdişâh: (<i>Ar. +Far.</i>) padişah
emr: (<i>Ar.</i>) emir, buyruk	ermri
e. 12v/05, 14r/11, 19r/05, 21r/11, 23v/05, 31v/08, 35r/04, 36r/02, 36v/08, 36v/09, 43r/09, 48v/13, 52v/08, 52v/11, 55r/13, 57v/10	e.+uğ 21r/09
e.+e 8r/01, 8r/02, 18v/04, 22r/03, 51r/09	emsal: (<i>Ar.</i>) numuneler, örnekler
e.+i 29v/06	e. 3v/09, 45v/08
e.+ine 27v/03	emti'a: (<i>Ar.</i>) kumaşlar; satılacak şeyler, mallar
e.+iyile 40v/01	e. 33v/07
<i>emr ét-</i> “buyurmak”	emti'a u aqmişe: (<i>Ar. +Ar.</i>) mallar ve kumaşlar
e. 13v/04	e. 27v/08
e.-di 9r/05, 23r/04, 23v/05, 24v/0, 30r/04, 31v/08, 35r/04, 36r/02, 43r/09, 48v/13, 52v/11, 55r/13, 57v/10	emvâc-ı ğam: (<i>Ar. +Ar.</i>) gam dalgası
e.-diler 36v/08	e. 47r/05
e.-erse 23r/11	emvâl: (<i>Ar.</i>) mülkler, para ile alınan şeyler
	e.+ına 56v/08
	emvâl-ı bî-nihâye: (<i>Ar. +Ar.</i>) sonsuz mülkler
	e. 13v/05

emvāl u esbāb: (*Ar.* + *Far.*) mülkler ve giyimler

e. 35r/13

enbiyā: (*Ar.*) müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler

e. 2v/10

encümen: (*Far.*) cemiyet, meclis, şura, komisyon; takım

e.+de 24r/07

encümen-i encum: (*Far.* + *Ar.*) yıldızlar takımı

e.+ını 53r/04

encümen-i nisvān-ı selāṭīn:
(*Far.* + *Ar.* + *Ar.*) sultan kadınlarının meclisi

e. 52v/03

endām: (*Far.*) endam, vücut, beden, biçim; boy, boy bos; cisim

e. 30r/12

e.+uñ 33v/08

endişe: (*Far.*) endişe, düşünce; korku; şüphe

endişe eyle- “endişe etmek”

e.-di 11v/03

endişe-nāk: (*Far.* + *Far.*) düşünceli, kederli, sıkıntılı

endişe-nāk ol- “düşünceli olmak”

e.-dı 52r/09

enduh-ı ğuşşa: (*Far.* + *Ar.*) gam ve keder

e.+ya 17v/13

e.+yı 20r/12

engüş: (*Far.*) parmak

engüş-i melik: (*Far.* + *Ar.*) padişah parmağı

e.+e 55r/10

engüş-i mübârek: (*Far.* + *Ar.*) mübarek parmak

e.+inden 55r/07

enīs: (*Ar.*) dost, arkadaş; yar, sevgili.

e.+iyile 4v/01

enīs ol- “dost olmak”

e.-asın 54r/03

enīs ü celīs: (*Ar.* + *Ar.*) dost ve arkadaş

enīs ü celīs ol- “dost ve arkadaş olmak”

e.-up 41r/10

enüş-i revān: (*Far.* + *Far.*) akıp giden sevinç

e. 4v/05

envā’: (*Ar.*) çeşitler, türler

e. 55v/08, 58r/02

envā’-ı a’tāf: (*Ar.* + *Ar.*) türler ve sınıflar

e.+ı 2v/07

envā’-ı ‘atāyā: (*Ar.* + *Ar.*) çeşitli hediyeler

e. 32r/09

envā’-ı ‘azāb: (*Ar.* + *Ar.*) çeşitli işkenceler

e.+ıla 26v/06

envā‘-ı cevāhir: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli mücevherler	envā‘-ı ‘uqūbāt-ı derekāt: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) çeşitli cezalar ve cehennem alt dereceleri
e. 9r/02	e. 3r/04
envā‘-ı elṭāf: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli iyilikler	envā‘-ı ‘ulūm: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli bilimler
e. 13r/05	e. 6r/03
envā‘-ı emti‘a: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli mallar	envā‘-ı ziyāfet: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli ziyafetler
e. 6v/02	e. 46v/08
envā‘-ı fitne: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli fitneler	envār-ı şecā‘at: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli cesaretlikler
e.+ler 15r/03	e. 30r/13
envā‘-ı ḥired ü ḥaşāfet: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) çeşitli akıl ve olgunluk	er: er, erkek
e. 56v/02	e.+den 13v/08
envā‘-ı ḳadr: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli kıymetler	erbāb-ı mülūk: (<i>Ar. +Ar.</i>) hükümdarlar
e.+e 43v/12	e.+e 21v/05
envā‘-ı ni‘am: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli nimetler	eren: eren
e. 11r/12	e.+ler 30r/05
envā‘-ı siyāset: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli siyasetler	erim: menzil
e.+ile 58r/05	e.+üñ 52v/05
envā‘-ı telaṭṭuf: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli lütüfler	erişdür-: eriştirmek
e. 54r/01	e.-üp 30r/06
envā‘-ı temelluḳ: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli malikler	erit-: eritmek
e. 56v/11	e.-di 41r/13
envā‘-ı ‘uqūbāt: (<i>Ar. +Ar.</i>) çeşitli cezalar	erkān-ı devlet: (<i>Ar. +Ar.</i>) devletin ileri gelenleri
e.+ıla 43r/10	e. 37r/10
	erzānī: (<i>Far.</i>) ucuzluk
	<i>erzānī ḳıl-</i> “ucuz yapmak”

e.-a 16r/03	esb-i te'emmül: (<i>Far.+Ar.</i>) ideal at
e.-dı 3r/01, 3r/13, 31r/02	<i>esb-i te'emmül ol-</i> “ideal at olmak”
eşār-ı bezeri: (<i>Ar.+Ar.</i>) gevezelik eseri	e.-up 3v/11
e. 35v/08	esb u ādem: (<i>Far.+Ar.</i>) adam ve at
esbāb: (<i>Ar.</i>) giyimler, giyecek şeyler	e.+i 30r/05
e.+ı 11v/09, 12r/02	esb u silāh: (<i>Far.+Ar.</i>) at ve silah
e.+ımı 13v/09, 46v/10	e.+yıla 13v/02
e.+uğu 49v/11	esb ü ester: (<i>Far.+Ar.</i>) at ve katır
esbāb-ı bezm: (<i>Ar.+Far.</i>) toplantı	e. 6v/02
giysileri	eşer: (<i>Ar.</i>) nişan, iz, alamet
e.+i 7v/12	e. 27r/04
esbāb-ı ceng: (<i>Ar.+Far.</i>) savaş elbisesi,	<i>eşer ko-</i> “iz bırakmak”
zırh	e.-madı 30r/03
e. 10v/03	<i>eşer ol-</i> “iz olmak”
esbāb-ı saltanat: (<i>Ar.+Ar.</i>) saltanat	e.-sa 27r/04
giysileri	esīr: (<i>Ar.</i>) tutsak
e.+ı 35r/05	e. 28r/06
esbāb-ı vāfir: (<i>Ar.+Ar.</i>) çok giysiler	esīr-i muḳayyed: (<i>Ar.+Ar.</i>) hapis olan
e. 11v/07	tutsak
esb: (<i>Far.</i>) at, beygir, feres	e.+i 29r/03
esb-i bād-pāye: (<i>Far.+Far.</i>) rüzgar atı	e.+lerden 29r/07
e. 28v/11	e.+leri 29r/06, 29r/06
esb-i melik-zāde: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>)	<i>esīr et-</i> “tutsak etmek”
hükümdar oğlunun atı	e.-diler 28r/01
e. 31v/04	<i>esīr ol-</i> “tutsak olmak”
esb-i tāzī: (<i>Far.+Far.</i>) Arap atı	e.-mak 28r/02
e. 9r/03	esnā: (<i>Ar.</i>) esna, ara, aralık, vakit, sıra
e.+ye 9r/05	

- e.+da 3v/12, 18v/07, 30r/12, 56r/11
- eḡna'ı kelam: (*Ar.+Ar.*) söz sırasında
- e.+da 21v/11, 32r/12
- eḡnā-yı kelām: (*Ar.+Ar.*) söz sırasında
- e.+da 40v/10, 47v/09
- eḡnāf:** (*Ar.*) sınıflar, çeşitler, cinsler, zümreler, kategoriler
- eḡnāf-ı elṭāf: (*Ar.+Ar.*) çeşitli nezaketler
- e. 55r/03
- e.+ıla 2v/07
- eḡnāf-ı a'ṭāf: (*Ar.+Ar.*) merhametle, şefkatler sınıfı
- e. 13r/05
- eḡnāf-ı mekremet: (*Ar.+Ar.*) saygı, ağırlama sınıfları
- e. 46v/08
- esrār:** (*Ar.*) sırlar
- e.+dan 47v/08
- esrār-ı 'ulūm: (*Ar.+Ar.*) bilim sırları
- e.+a 56r/04
- 'eḡ'ār-ı ṭarab-engīz:** (*Ar.+Ar.*) neşe uyandıran şiirler
- e.+e 6v/09
- eḡirrā:** (*Ar.*) kötüler
- e.+nuḡ 16v/09
- eḡit-:** işitmek, duymak
- è.-di 5v/06, 27v/11
- è.-düm 5r/12
- è.-elüm 12v/09, 27r/09, 49r/12
- è.-içek 45r/11
- è.-mişem 12r/11
- è.-mişidi 17r/11
- è.-üp 12r/05, 18r/11, 20v/09, 31r/06, 43v/06, 44v/08, 49r/04
- eḡk-i rīzān:** (*Far.+Far.*) dökülen gözyaşı
- e. 50r/07
- eḡref-i cemī'i mevcūdātdur:** (*Ar.+Ar.*) tüm mahlukların en şerefli
- e.+dur 2v/02
- eḡribe:** (*Ar.*) içilecek şeyler, içkiler
- e. 32v/12
- e'ş-şehīr bi'ş-şidḡi:** (*Ar.+Ar.*) sadakatte meşhur
- e. 3v/08
- et:** et
- e.-inden 53r/02
- èt-:** etmek
- è.-di 19r/05, 19v/02, 39r/09
- è.-digi 37r/04
- è.-diler 24v/02
- è.-dügüḡ 55r/03
- è.-dükden 5r/02
- è.-düklerin 24v/02
- è.-dün 12v/07, 55r/11
- è.-dünise 43r/09

è.-dürürem 11r/01	etfâl: (<i>Ar.</i>) çocuklar
è.-e 10r/06, 34v/05	e.+da 30v/10
è.-e dururıdı 39r/02	eṭrâf: (<i>Ar.</i>) çevre
è.-elüm 57r/07	eṭrâf-ı 'âlem: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünya çevresi
è.-em 42r/09	e. 3v/11
è.-erdi 56r/08	eṭraf-ı memâlik-: (<i>Ar.+Ar.</i>) krallık
è.-eridi 20v/09	çevresi
è.-erem 21r/09	e.+i 10r/11
è.-erken 30v/02, 30v/02	ètmek: ekmek
è.-mek 26v/02	è. 33r/02
è.-erler 48v/08	ètmek hâzînesi: (<i>T+Ar.</i>) ekmek
è.-medüm 36r/05	hazinesi
è.-medün 18v/09	è. 26v/02
è.-mege 31r/03	ev: ev
è.-mek 17r/03, 48r/07, 48r/09	e.+de 22v/13, 54v/02
è.-mekde 10v/08	e.+e 39r/10
è.-memek 22r/08	e.+i 39r/13
è.-meyüp 10v/11, 36v/08, 48r/07	e.+inde 23v/01, 50r/07, 51v/11
è.-miş 51v/03	e.+ine 24r/01, 38r/04, 40r/07, 42r/13,
è.-mişlerdür 21r/08	45r/09, 52r/02
è.-mişleridi 47v/09	e.+lerine 22v/01
è.-sem 18v/11	e.+lerinüj 38r/07
è.-üp 9r/02, 10; 24r/11, 36r/12, 41v/09,	e.+üj 11v/12, 11v/13
43r/02, 43r/06, 55v/07	evliyâ' : (<i>Ar.</i>) keramet sahibi olanlar, erenler
etbâ' : (<i>Ar.</i>) birinin sözüne, işine, mesleğine	e.+sım 2v/08
uyanlar	evrâd: (<i>Ar.</i>) okunması adet olunan dini dualar
e.+ından 47v/07	e.+a 40r/07
	evsâf: (<i>Ar.</i>) sıfatlar, kaliteler

- e.+ıla 5r/11
- e.+ından 51r/01
- evşâf-ı hamîde: (*Ar. +Ar.*) güzel sıfatlar, vasıflar
- e.+sini 5v/05
- evvel:** (*Ar.*) önce, ilk, birinci, başlangıç
- e. 28r/01, 42r/09
- e.+den 39v/08
- evvelâ:** (*Ar.*) birinci olarak, her şeyden önce, ilkönce
- e. 14v/03
- evvelki:** (*Ar.*) birinci, ilk; eski
- e. 25v/04
- e.+den 8v/11
- ey:** (*Ar.*) nida için ve nidaya cevap için kullanılır; "hey, yahu, bana bak!" gibi manalara gelir
- e. 5r/02, 6r/09, 11v/05, 22v/10, 24r/08, 24r/11, 25v/08, 26r/05, 27v/01, 29r/12, 33r/08, 34v/06, 34v/09, 41v/05, 51v/02, 52v/01, 55v/03, 55v/03, 55v/03
- e.+dür 3v/08, 19v/07, 43v/01, 48v/10
- ëyit-:** söylemek
- e. 19v/07, 27r/09, 57r/11
- e.-di 5v/08, 7v/12, 8v/02, 8v/06, 8v/07, 10r/02, 11r/12, 12r/02, 12v/07, 12v/08, 12v/10, 13r/05, 13r/07, 13r/11, 13r/13, 13v/13, 14r/10, 14r/11, 14r/12, 14v/01, 14v/07, 14v/10, 15r/08, 15v/02, 15v/04, 16r/12, 17r/06, 17v/13, 18r/02, 18v/04, 18v/09, 18v/13, 19r/10, 19v/05, 20r/04, 20r/10, 20r/13, 20v/02, 21r/07, 21r/09, 22v/04, 22v/10, 22v/12, 23r/06, 23r/07, 23r/10, 23v/02, 23v/05, 23v/09, 24r/08, 24r/10, 24v/05, 24v/08, 25r/05, 25r/13, 25v/08, 26r/10, 26r/11, 26r/12, 26v/02, 26v/07, 27r/03, 27r/09, 29r/04, 29r/12, 29v/02, 29v/04, 31r/06, 31r/10, 31v/11, 32r/13, 32v/08, 34r/06, 33r/10, 34v/04, 34v/05, 34v/12, 35r/08, 35v/12, 35v/13, 36r/05, 36v/01, 37r/01, 37v/01, 38r/02, 38r/10, 38r/13, 38v/01, 38v/09, 39r/03, 39r/06, 39v/01, 39v/05, 40r/03, 40r/13, 40v/02, 40v/04, 40v/12, 41v/05, 41v/09, 42r/04, 42v/04, 42v/10, 43r/03, 43r/07, 43r/08, 43r/12, 42r/07, 44r/02, 44r/06, 44r/08, 44v/03, 45r/04, 45r/05, 45v/01, 45v/04, 46r/04, 47r/08, 47r/10, 47r/11, 47v/10, 47v/12, 48v/03, 48v/01, 48v/02, 48v/03, 48v/07, 48v/10, 49r/03, 49r/07, 49r/10, 49r/11, 49r/13, 49v/11, 49v/12, 50r/04, 50r/08, 50r/09, 50r/11, 50r/12, 50v/07, 51v/01, 51v/03, 51v/09, 52r/05, 52r/11, 52v/05, 53r/07, 53r/08, 53v/06, 54r/01, 55r/02, 55v/03, 55v/06, 55v/07, 55v/09, 56r/13, 56v/09, 57r/04, 57r/07, 57r/11, 57v/03, 57v/05, 57v/08, 57v/10, 57v/12, 57v/13, 58r/01, 58r/03, 58r/05
- e.-diler 34r/11, 45r/09
- e.-ür 32r/02
- e.-ürdi 33r/07
- eyle:** öyle
- e. 16v/07, 20r/02, 57r/08
- e.+dür 57v/13
- eyle êt-* "öyle yapmak"
- e.-diler 50v/03
- eyle kıl-* "öyle yapmak"
- e.-dılar 18r/13
- eyle-:** etmek, yapmak

e. 45r/06	f.+e 36r/10
e.-di 5r/05, 6v/06, 8v/12, 30r/10, 43r/02	faqr u fāqa: (Ar.+Ar.) yoksulluk
e.-dün 13r/06	f.+sından 19v/13
e.-mege 3v/08	f.+ya 56v/06
e.-yeler 21v/13	fāl: (Ar.) fal, uğur; talih deneme
e.-yem 25r/07	f. 38r/13, 51v/12
eyü: iyi	<i>fāl açtır-</i> “hemen fal açmak”
e. 24r/03, 38r/13	f.-düm 51v/12
éyüt-: söylemek	<i>fāl tut-</i> “fal tutmak”
e.-düm 4r/07	f.-mamışlardır 38v/01
eż’āf: (Ar.) daha (en, pek) zayıf, dermansız, kuvvetsiz	fālcı: (Ar.+T) falcı
e.+ı 28v/06	f.+lar 51v/06
eż’āf u muzā’af: (Ar.+Ar.) katların katı	farāyız: (Ar.) farz olunan namaz
<i>eż’āf u muzā’af ol-</i> “katların katı olmak”	f.+ı 40r/07
e.-urıdı 41r/11	fārig: (Ar.) boş, boş kalmış, işini bitirmiş
faķır: (Ar.) zengin olmayan, yoksul, parasız	<i>fārig ol-</i> “boş kalmak, işini bitirmek”
f. 20r/04	f.-dukdan 9r/09, 39r/11, 40r/08, 46v/07
f.+i 20r/03	f.-ıp 32r/11
faķr: (Ar.) fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık	f.-urdu 54v/11
f.+ından 56v/06	farķ: (Ar.) fark
faķr u ihtiyāc: (Ar.+Ar.) yoksulluk ve ihtiyaç	<i>farķ olun-</i> “fark olunmak”
f.+ından 27r/08	f.-a 22r/09
faķr u meskenet: (Ar.+Ar.) yoksulluk ve fakirlik	farķ: (Ar.) aşırılık
	farķ-ı ‘adl: (Ar.+Ar.) adalette aşırılık
	f. 10v/01
	farķ-ı emānet: (Ar.+Ar.) emanette aşırılık

f. 22v/08	f. 3v/13
farṭ-ı fiṭnat: (<i>Ar.+Ar.</i>) zihin açıklığında aşırılık	faşl: (<i>Ar.</i>) ayırma, ayrılma; kesme; kesinti; bölüm
f.+ile 5r/13	<i>faşl eyle-</i> “kesmek, bölmek”
farṭ-ı fütüvvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) cömertlikte aşırılık	f.-ye 34r/11
f. 33r/09	faşl-ı dil-firīb: (<i>Ar.+Far.</i>) gönül aldatan bölümü
farṭ-ı ḥayā: (<i>Ar.+Ar.</i>) utanmada aşırılık	f. 41v/05
f.+yla 3v/03	faşl-ı ḥikāyet-i belīg: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) düzgün hikāye bölümü
farṭ-ı ḥışm: (<i>Ar.+Far.</i>) öfkede aşırılık	f. 9r/10
f.+ından 30v/05	faş: (<i>Far.</i>) duyulma
farṭ-ı kerāmāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) ikramda aşırılık	<i>faş ol-</i> “duyulmak”
f. 3r/10	f.-dı 31r/03, 31v/12
farṭ-ı vahşet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yabanilikte aşırılık	fāyide: (<i>Ar.</i>) fayda, menfaat, kazanç
f.+inden 42v/06	f. 54v/03, 57r/09
farz ‘ayīn: (<i>Ar.</i>) aynen gerekli	f.+sinden 34r/04
f.+dür 32v/05, 52v/13	<i>fāyide vēr-</i> “fayda etmek”
fasāhāt: (<i>Ar.</i>) güzel ve açık konuşma	f.-medi 33v/05, 38r/09
f. 8r/09	fāyik: (<i>Ar.</i>) fevkinde bulunan, manevi olarak üstünde olan
f.+da 43v/03	f. 17r/02
fasāhāt-ı nuṭḡ: (<i>Ar.+Ar.</i>) güzel konuşma ve söyleyiş	fayizü’r-rā’fe: (<i>Ar.+Ar.</i>) rahmette, bağışlamakta bolluk
f.+ıla 51v/07	<i>fayizü’r-rā’fe ol-</i> “bağışlaması bol olmak”
fasāhāt-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam güzel konuşma	f.-makda 14r/06
f.+ıla 53v/09	fayşal: (<i>Ar.</i>) kesin hüküm, karar
fāsiḥü’l-‘ibare: (<i>Ar.+Ar.</i>) açık ve düzgün sözlü	<i>fayşal bul-</i> “karar bulmak”

f.-maz 34r/13	f.-di 47r/06
fażalât-ı fużûlî: (<i>Ar.+Ar.</i>) lüzumsuz pislikler	ferâğ-ı zamîr: (<i>Ar.</i>) vicdandan ayrılma
f. 44v/11	f.+ile 25v/12
fażl ü hüner: (<i>Ar.+Ar.</i>) üstünlük ve becereliklik	ferâh: (<i>Ar.</i>) gönül açıklığı, sevinç, sevinme
f.+de 44r/03	ferâh ko- “ferah bırakmak”
fehm: (<i>Ar.</i>) anlama, anlayış	f.-sa 13r/08
f. 36v/06	ferâh-ı tamâm: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam ferah
f.+i 6v/05	f.+ıla 39v/05
<i>fehm êt-</i> “anlamak”	ferâmûş: (<i>Far.</i>) unutma, hatırdan çıkma
f.-diler 36v/06	<i>ferâmûş êt-</i> “unutmak”
felek: (<i>Ar.</i>) talih	f.-meyelüm 13r/12
felek-i ba-rif ^{at} : (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) büyük talih	ferec: (<i>Ar.</i>) gam, tasa ve sıkıntıdan kurtulma; kederden, darlıktan sonra gelen sevinç, teselli
f. 5r/09	<i>ferec bul-</i> “sıkıntıdan kurtulmak”
felek-i çeħârüm: (<i>Ar.+Far.</i>) dördüncü talih	f.-asın 20v/06
f. 53r/04	f.-dı 40v/04
ferâğat: (<i>Ar.</i>) vazgeçme, el çekme	ferħân u şādân: (<i>Ar.+Far.</i>) sevinçli ve keyifli
f.-up 46v/05	<i>ferħân u şādân ol-</i> “sevinçli ve keyifli olmak”
fermân: (<i>Far.</i>) ferman, emir, buyruk	ferr ü cemâl: (<i>Ar.+Ar.</i>) firar ve güzellik
f.+ına 6v/13	f.+üñile 55r/08
fermân-ı cihân: (<i>Far.+Far.</i>) dünya fermanı	ferr u heybet: (<i>Ar.+Ar.</i>) firar ve büyüklük
f. 21v/03	f.+ile 32r/07
ferr: (<i>Ar.</i>) firar	fersah: (<i>Ar.</i>) farklı mesafelere tekabül eden değerde bulunan bir uzunluk ölçüsü
ferr-i devlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) devletin firarı	f. 7r/11
f.+iyle 47v/01	ferş-i nehâr-beft: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) sırmalı kumaştan yapılmış gündüz halısı

- f. 25r/02
- feruhh:** (*Far.*) uğurlu, kutlu
- f.+ı 46v/13
- feryād:** (*Far.*) feryat, sızlanma, şikayet
- f.+ı 12r/05
- feryād ét-* “sızlanmak”
- f.-üp 34r/06, 34v/12
- feryād eyle-*“sızlanmak”
- f.-di 12r/04
- feryād u fiğān: (*Far.+Far.*) sızlama ve inleme
- f.+a 32v/13
- ferzend:** (*Far.*) oğlan, erkek çocuk
- ferzend-i dil-bend: (*Far.+Far.+Far.*) gönlü bağlı oğlan
- f.+üj 55v/02
- ferzend-i ercümend: (*Far.+Far.*) muhterem oğlan
- f.+üj 55v/06
- ferzendlik: (*Ar.+T*) çocukluk
- f.+inden 54v/06
- fesād:** (*Ar.*) fesat, fenalık, kötülük
- f.+da 24v/01
- fesād kapuları: (*Ar.+T*) kötülük kapıları
- f.+mı 22r/05
- feth ü nuşret:** (*Ar.+Ar.*) fetih ve yardım
- f. 14v/13
- fettān:** (*Ar.*) fitne ve fesada teşvik eden, fenalık yapan
- f. 23v/03
- fettān-ı müznib: (*Ar.+Ar.*) suçlu fettan
- f. 22r/11
- fevāyid:** (*Ar.*) yararlar
- fevāyid-i bî-ḥadd: (*Ar.+Ar.*) sınırsız yarar
- f. 4r/01
- fevāyid-i ‘ulum: (*Ar.+Ar.*) bilim yararları
- f.+uḡdan 6v/12
- fevka’l-ḥadd:** (*Ar.+Ar.*) hadden aşkın, haddinden fazla, pek çok
- f. 29v/07
- fevt:** (*Ar.*) bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma
- fevt ét-* “kaçırmak”
- f.-medi 47v/05
- f.-mediler 12r/09, 52v/10
- f.-mek 15r/08
- f.-meyüp 14v/08, 36v/12
- f.-mezdi 56r/02
- fevt ol-* “kaçırılmak”
- f.-maya 8r/01
- feyz-ı luṭf-ı ḥaḳḳ:** (*Ar.+Ar.*) hak ve lütuf bolluğu
- f. 28v/07
- fazāḥat:** (*Ar.*) edepsizlik, alçaklık

f.+ile 12r/10	f.-erem 48v/05
fikh: (Ar.) şeriat ilmi, şeriatın usul ve hükümleri, fikh	f.-mek 44r/01
f. 6r/03	f.-mişidüm 4r/01
fışk u fesād: (Ar.+Ar.) hayinlik ve kötülük	f.-üp 28r/12, 42v/04, 45v/05, 54v/02, 57v/05
f. 26v/09	<i>fikr eyle-</i> “düşünmek”
f.+dan 26v/10	f. 23v/08
fidye’-yi melik: (Ar.+Ar.) hükümdarın fidyesi	f.-yüp 12r/08
f. 15v/03	fikret-süvar: (Ar.+Far.) teemüle binme
fi’il: (Ar.) iş, kar, amel	<i>fikret-süvar ol-</i> “teemüle binmek”
f.+e f. 8v/04, 15r/13	f.-up 3v/11
fikr: (Ar.) fikir, düşünce	fikr: (Ar.) düşünce
f. 4r/01, 7r/09, 12r/08, 15r/06, 22v/06, 25v/05, 34v/03, 36r/10, 39r/11, 39v/09, 41r/13, 42v/04, 42v/08, 43v/12, 44r/01, 45r/11, 45v/05, 48v/05, 49v/04, 51v/02, 52r/09, 54r/07, 54v/02, 54v/13, 56v/13, 57v/05	fikr-i hîle: (Ar.+Ar.) hile düşüncesi
f.+e 35v/07	f.+yile 47v/09
f.+i 36r/12, 54v/06	fikr-i tezvîr: (Ar.+Ar.) sahtekarlık düşüncesi
f.+ile 39v/08	<i>fikr-i tezvîr ét-</i> “sahtekarlık düşünüşünmek”
f.+inde 49r/06	f.-e 41r/03
<i>fikr ét-</i> “düşünmek”	fi’l-cümle: (Ar.+Ar.) bütünde
f. 51v/02	f. 23r/01, 38r/11, 50r/13, 56v/05
f.-di 15r/02, 25v/05, 28v/07, 34v/03, 36r/10, 39r/11, 39v/09, 41r/13, 42v/08, 43v/12, 45r/11, 52r/09, 54r/07, 54v/13	firāk: (Ar.) ayrılık, ayrılma
f.-diler 18r/13	f. 25r/05
f.-em 49v/04, 56v/13	f.+ıdur 50r/09
f.-erdi 15r/06	f.+ıyıla 8r/13
	firāk-ı ferzende: (Ar.+Far.) oğuldan ayrılık
	f.+den 54r/12

firāḳ-ı māzer u pezerden: (*Ar. +Far. +Far.*) anne ve babadan ayrılma

f.+den 32r/01

firāset: (*Ar.*) yiğitlik, mertlik

f. 8v/06

f.+de 5r/07

f.+üj 6r/10

firāset-i melik-āne: (*Ar. +Ar. +Far.*) hükümdara mensup yiğit

f.+yile 56v/02

firdevs: (*Ar.*) cennet, uçmak

f.+ile 3r/03

fiṭnat: (*Ar.*) zihnin her şeyi çabuk anlayışı, zihin açıklığı

f. 5v/13, 8v/08

f.+da 56v/01

f.+uñ 6r/10

fiṭnat u kiyāset: (*Ar. +Ar.*) zihin açıklığı ve uyanıklık

f.+de 44v/04

fitne: (*Ar.*) bela, mihnet, sıkıntı

f.+sine 8v/07

fitne-engiz: (*Ar. +Far.*) fitne koparan; fesat karıştıran

f. 18v/12

fitne-yi cān: (*Ar. +Far.*) gönlü fesat

f. 40v/12

fuḫāşa: (*Ar.*) kontrol

f.+maya 17r/12

fuḫarā u mesākin: (*Ar. +Ar.*) fakir fukara

f.+e 15v/09, 30v/01, 31v/09

fulān: (*Ar.*) söylenmesi istenmeyen veya gerekli görülmeyen bir özel adın yerini tutan kelime, filan

f. 7v/12, 12v/10, 14r/10, 19r/12, 22v/04, 36v/01, 45v/02, 49v/11, 41v/12, 51v/11, 52r/05, 52r/12

furḳat: (*Ar.*) dostlardan ayrılık, ayrılış

f. 48r/02

f.+ı 30v/04

furḳat-ı piser: (*Ar. +Far.*) oğuldan ayrılma

f. 28r/01

furşat: (*Ar.*) fırsat

f. 7v/10, 15r/06, 17v/07, 25r/11, 42r/05, 44r/02, 48r/10, 48r/11, 48v/05, 48v/10, 51v/08, 55r/10

f.+ı 14v/08, 15r/08

furşat bul- “fırsat bulmak”

f.-madı 20v/10

f.-up 42r/05, 48v/10, 51v/08, 55r/10

furşat gözet- “fırsat gözetmek”

f.-ürdi 7v/10, 17v/07

furşat gözle- “fırsat gözlemek”

f.-düp 44r/02

fuzūliyyet: (*Ar.*) işgüzarlık, meraklılık

f. 44r/04

füccār: (<i>Ar.</i>) günahkarlar, fena huylular	<i>ġāfil ét-</i> “ihmal etmek”
f.+uñ 26v/08	ġ.-üp 18r/08
fücür: (<i>Ar.</i>) ahlaksızlık, fuhuş	<i>ġāfil kıl-</i> “ihmal etmek”
f.+ı 24v/07	ġ.-dı 25v/13
fünūn: (<i>Ar.</i>) hüneler	<i>ġāfil-āne:</i> (<i>Far.</i>) gafilcesine,
fünūn-ı mekr: (<i>Ar.+Ar.</i>) hile hüneleri	dikkatsizlikle, dalgınlıkla
f.+e 43v/12	ġ. 57r/13
fünūn-ı ‘ulūm: (<i>Ar.+Ar.</i>) ilim hüneleri	ġaflet: (<i>Ar.</i>) gafillik, boş bulunma, dalgınlık,
f.+da 43v/02	dikkatsizlik, ihtiyatsızlık
fürūġ: (<i>Ar.</i>) nur, ziya, ışık, parlaklık, parıldayış	ġ.+e 26r/04
<i>fürūġ vēr-</i> “ışık vermek”	ġ.+ile 12r/03, 24r/10, 25v/02, 44v/02
f.-ir 19r/02	<i>ġaflet ét-</i> “boş bulunmak”
fütüvett ü ihsān: (<i>Ar.</i>) cömertlik ve iyilik	ġ.-erler 44v/05
f.+ın 35r/02	ġāh: (<i>Far.</i>) zaman bildiren edat
ġaddār u mekkār: (<i>Ar.</i>) hain ve hilekar	g. 49r/13
ġ. 34r/06	ġal: (<i>Far.</i>) uzak, ırak
ġadr: (<i>Ar.</i>) hainlik, vefasızlık; zulüm	ġ. 38r/11
ġ.+üñ 52r/08	ġalaṭ: (<i>Ar.</i>) yanlış, yanlışlık
<i>ġadr ét-</i> “zulmetmek”	ġ.+a 25v/13
ġ.-üp 34v/12	ġalebe: (<i>Ar.</i>) galip gelme, yenme, üstünlük
ġadr u mekr: (<i>Ar.+Ar.</i>) hainlik ve hile	ġ.+sinden 42v/11
ġ.+i 43r/07, 45v/07	<i>ġalebe ét-</i> “yenmek”
ġāfil: (<i>Ar.</i>) gaflette bulunan, ihmal eden,	ġ.-di 7v/09
ilerisini iyi düşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız,	<i>ġalebe-yi ḥased:</i> (<i>Ar.+Ar.</i>) kıskançlık
dalgın, tembel	baskınlığı
ġ. 30v/10, 38r/04, 38v/04, 47r/03,	ġ. 43v/12
48v/13	ġālib: (<i>Ar.</i>) galip, üstün gelen, yenen
ġ.+iken 30v/10	<i>ġālib ol-</i> “yenmek, üstün olmak”

ğ.-dı 57v/04	ğ.-dı 20r/04, 40r/11, 42r/02, 48v/07
ğ.-mağ 38r/11	ğ.-mıyam 18r/02
ğ.-mışıdı 45r/04	ğarbāb-ı ızırab: (<i>Ar.+Ar.</i>) ızdırap kapısı
ğ.-up 21r/01	ğ.+a 47r/06
ğam: (<i>Ar.</i>) gam, tasa, kaygı, üzüntü	ğarīb: (<i>Ar.</i>) kimsesiz, zavallı; yabancı
ğ. 25v/06, 38v/10, 42r/04	ğ. 10v/06, 12v/13
ğ.+ı 51v/04	ğarīb-i garik: (<i>Ar.+Ar.</i>) zavallığa batmış
ğam-gin şüret: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) gamlı, tasalı, kederli	ğ.+i 13r/02
<i>ğam-gin şüret kıl-</i> “üzüntülü yapmak”	ğarīb-ter: (<i>Ar.+Far.</i>) çok garip
ğ.-up 8v/01	ğ. 40v/03
ğam- <i>hı</i> ^v ār: (<i>Ar.+Far.</i>) gam yiyen, kederlenen, tasalanan	ğarķ: (<i>Ar.</i>) batma; batırma
<i>ğam-hı</i> ^v ār ol- “tasalanmak”	ğ. 29r/12, 34v/04
ğ.-maz 48v/03	<i>ğarķ et-</i> “batmak, batırmak”
ğam- <i>hür:</i> (<i>Ar.+Far.</i>) gam yiyen, kederlenen, tasalanan	ğ.-di 34v/10
<i>ğam-hür ol-</i> “kederlenmek, tasalanmak”	<i>ğarķ ol-</i> “boğulmak, batmak”
ğ.-mazsın 12v/08	ğ.-dugını 29r/12
ğam-ı firāk: (<i>Ar.+Ar.</i>) ayrılık kederi	ğ.-mışıdı 34v/04
ğ.+dan 48v/06	ğarķ-āb-ı miñnet: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) suya batma derdi
ğam-güsār: (<i>Ar.+Far.</i>) teselli veren, hüznün ve kederi defeden	ğ.+e 29r/11
ğ. 20r/11	ğarķ-ı deryā: (<i>Ar.+Far.</i>) denize batma
ğam-nāk: (<i>Ar.+Far.</i>) gamlı, tasalı, kaygılı	<i>ğarķ-ı deryā et-</i> “denize batırmak”
<i>ğam-nāk ol-</i> “gamlı, tasalı, kaygılı olmak”	ğ.-di 27v/09
	<i>ğarķ-ı deryā ol-</i> “denize batmak”
	ğ.-up 27v/10
	ğāv: (<i>Far.</i>) öküz, sığır

g. 39r/12, 40r/02	ğayret-i rücüliyyet: (Ar. +Ar.) mertlik
g.+a 39v/08	gayreti
g.+ı 39v/11, 39v/12, 40r/01, 40r/04, 40r/05, 40r/12	ğ. 21r/01, 30v/11
ğ.+uñ 39v/11, 40r/13, 40v/01, 40v/02	ğāyet: (Ar.) çok, fazla, son derece
ğavr: (Ar.) dip, esas, hakikat	ğ. 12r/07, 19v/13, 44r/05, 45v/05, 56v/08
ğ.+ına 57v/06	ğ.+de 33r/02
ğ.+ında 45v/08	ğ.+ile 36r/01
ğaybet: (Ar.) gıybet, arkasından söyleme, çekiştirme, dedikodu yapma	
ğ.+ine 48r/10	ğayrı: (Ar.) ayrı, başka, diğer
ğaybet ét- “gıybet etmek”	ğ. 5v/11, 16v/09, 17r/13, 22r/01, 23r/09, 23v/08, 24r/03, 24r/09, 28r/13, 34r/13, 44v/12, 45r/01, 47r/04, 47r/09, 47v/11, 51r/08, 51r/10, 53r/13
ğ.-di 48v/10	ğayr-i hâtem: (Ar. +Ar.) başka yüzük
ğāyib: (Ar.) görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp	ğ.+e 55r/08
ğāyib ol- “yok olmak”	ğazā: (Ar.) din uğruna savaş
ğ.-maz 5v/09	ğ. 17r/03
ğ.-mışdur 23r/08	ğazab: (Ar.) dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma, hiddet, öfke
ğayr: (Ar.) ayrı, başka, özge, artık, diğer	ğ.+dan 16v/04, 45v/05
ğ.+a 8v/13, 47r/03	ğ.+ıla 13r/01, 13r/01
ğ.+ilerüñ 20r/07	ğece: gece
ğayret: (Ar.) kıskanma, çekememe	g. 15r/06, 30v/09, 38v/05, 41v/08, 42r/13, 42v/10, 48v/05, 49r/03, 49v/06, 50v/04
ğ. 30v/03	g.+dür 48v/11
ğayret ét- “kıskanmak”	geç-: geçmek
ğ.-üp 18v/06	g.-di 21r/03, 38v/05, 52v/02, 56v/08
ğayret-i rücüliyyet: (Ar. +Ar.) mertlik	
gayreti	
ğ. 21r/01, 30v/11	

g.-dügi 40r/04	g.-dügi 35v/10, 55r/04
g.-indi 57r/06	g.-dügini 31r/06
g.-irüp 57r/13	g.-dük 22v/08
g.-mişidi 51r/12	g.-düm 50r/04
g.-diler 33v/11	g.-e 21r/09
g.-tüğüz 31r/08	g.-meme 7v/07
g.-üp 8r/13, 19r/11, 19v/06, 23v/04, 38v/03, 49r/01, 52r/06, 52v/04, 57v/02	g.-mesinden 17r/11
g.-ürelüm 56r/10	g.-mez 24r/01
g.-ürüp 37r/05	g.-mişdür 37v/13
g.-ürür 5v/04	g.-mişidi 39r/12
gêçin-: geçinmek	g.-sünler 8r/11
g.-üridi 33r/07	g.-üp 7v/12, 9r/01, 07; 9v/13, 14r/10, 14v/13, 18v/01, 20v/12, 23v/03, 27r/02, 31r/03, 33v/06, 35v/03, 36v/01, 37v/13, 39r/01, 10; 42r/10, 42v/03, 44v/02, 45v/13, 47r/05, 48r/03, 07, 11; 49v/12, 50r/07, 51v/06, 53r/06, 53v/09, 13; 56v/09, 57v/08
geçmiş ol-: geçmiş olmak	g.-ürdi 47v/08
g.-a 38v/02	g.-ürsen 11r/13
geçür-: vazgeçirmek, saptamak, akıtmak	gemi: gemi
g.-diler 58r/04	g. 27v/05, 28r/04
g.-e 31v/10	g.+de 28r/03, 35r/02
g.-em 54r/10	g.+nüñ 27v/08
g.-mek 56r/09	g.+sini 28r/05, 28v/03
gel-: gelmek	g.+ye 27v/08, 27v/09, 32v/10, 32v/10, 33r/04
g. 56r/10	g.+yi 27v/06, 27v/07
g.-di 4v/11, 6r/06, 8r/08, 8v/13, 11v/05, 11v/09, 12r/01, 12r/11, 13r/06, 15r/09, 18v/01, 18v/07, 19r/07, 20r/03, 21r/02, 21r/03, 21v/10, 25v/04, 26r/07, 29r/09, 38r/02, 38v/07, 40r/07, 40r/08, 44r/10, 48v/01, 48v/12, 51r/04, 52r/05, 55r/10, 55v/02, 57r/10	genc-i kârün: (<i>Far. †Ar.</i>) çok zengin define
g.-diler 26r/01	g. 29v/09

gencîne: (*Ar.*) hazine, define

g.+sini 25r/08

gencîne-yi rāz: (*Far.+Far.*) saklı

hazine

gencîne-yi rāz ét- “hazineyi saklamak”

g.-mek 46r/10

gencîne-yi sîne: (*Far.+Far.*) hazine

kalp

g.+yi 46r/07

gerden: (*Ar.*) boyun

g.+ün̄de 15v/02

gerdün-ı kej-rev: (*Far.+Far.+Far.*) eğiri

dönen felek

g.+ün̄ 12r/07

gerek: gerek, icap

g. 13v/04, 14r/13, 14v/05, 14v/08,

18v/11, 20v/04, 21v/12, 23r/09, 25v/06, 28v/08,

34v/13, 39r/12, 40v/06, 41v/01, 41v/13, 42r/09,

44r/01, 44v/07, 46r/06, 47r/13, 47v/12, 48r/12,

53r/11, 53r/12, 56r/09

g.+dir 10v/10

g.+dür 8r/01, 10r/05, 14v/03, 16v/07,

22r/07, 22r/08, 29r/05, 38v/01, 41v/10, 47r/10,

48r/02, 48v/08, 52v/01

g.+lü 39v/06

gerek-: gerekmek

g.-dür 6r/01, 7v/06

gerek ol- “gerekmek”

g.-a 21v/12

g.-ur 13v/04

gereksiz: gereksiz, yararsız, lüzumsuz

g. 43r/04

gerü: geri

g. 19r/11

gešt: (*Far.*) gezme, seyretme, dolaşma

gešt ét- “gezmek”

g.-erem 34r/08

g.-eridi 30r/01

g.-eriken 34v/11

g.-mişdür 6r/03

g.-üp 3v/11, 6v/04

gešt eyle- “gezmek”

g.-di 34r/02

gešt-i sāhil: (*Far.+Ar.*) sahil gezintisi

g.+e 33v/05

gešt-i ta‘ām: (*Far.+Ar.*) yemek seyri

g. 33v/02

gešt-i vücūd: (*Far.+Ar.*) vücut seyri

g.+ını 47r/05

getür-: getirmek

g. 15v/02

g.-dem 55r/01

g.-di 6r/08, 7v/07, 13r/07, 13v/03,

13v/05, 15r/01, 28v/04, 31r/09, 33v/10, 35r/12,

39r/01, 41r/09, 57v/03, 57v/03, 57v/08, 57v/09

g.-diler 12v/06, 21r/11, 22v/01, 29r/07,

36v/08, 38v/11, 50v/05, 56r/13, 57v/11

g.-düm 15v/13, 26v/07, 32r/02, 37r/05,
40v/04, 45v/07, 52v/13, 57r/06, 58r/06, 58r/08

g.-dün a. 13v/13, 14r/01, 24v/05,
29v/02, 39r/04, 43r/12, 50v/08, 55v/09

g.-e 3r/03, 30r/07, 37v/02

g.-eler 50v/03

g.-em 51v/05

g.-esin 5r/03, 48r/13, 57r/02

g.-eyim 15v/02

g.-mege 6r/05, 23r/11, 52v/08

g.-mek 25v/06

g.-meye 44r/07

g.-se 12r/12

g.-sünler 14r/11

g.-üp 5r/05, 7v/01, 9r/06, 10v/07,
18v/08, 19r/05, 21r/07, 24r/01, 28v/09, 39r/09,
41v/04, 42v/01, 42v/03, 43v/08, 45v/13, 49v/11,
51r/01, 53v/13, 54r/07, 54v/06, 55r/13, 56r/08,
56r/13, 56v/07

g.-ürdi 7r/13

g.-ürdüm 21v/03

g.-ürem 20v/03

gevher: (*Ar.*) elmas, cevher; inci; değerli taş

g.+i 29v/09, 30r/09, 31v/01

g.+ün 53v/01

gevher-i nâ-pâk: (*Far.+Far.*) pis,
murdar cevher

g.+ı 54v/13

gevher-i sırr: (*Far.+Ar.*) gizli tutulan
cevher

g.+ı 46r/06

gevher-i şeb-çerâk: (*Far.+Far.+Far.*)
gece gibi parlak cevher, 37v/10

g.+ı 29v/08

gey-: giymek

g.-üp 9r/05, 37v/12, 51v/06

geysü: giysi

g.+si 43r/08

gez-: gezmek

g.-üp 33v/01

ğidâ-yı şimşîr: (*Ar.+Far.*) kılıç gıdası

ğidâ-yı şimşîr eyle- “kılıç gıdası
yapmak”

ğ.-ye 30r/04

ğınâ': (*Ar.*) bolluk, zenginlik

ğınâ'-ı 'izzet: (*Ar.+Ar.*) izzet bolluğu

ğ.+de 44v/09

ğınâ u kudret: (*Ar.+Ar.*) kudret bolluğu

ğ.+inden 27v/10

ğınâ u temevvül: (*Ar.+Ar.*) bolluk ve
zenginlik

ğ.+i 29r/13

gibi: gibi

g. 4r/09, 5r/11, 6r/04, 8r/05, 8v/04,
8v/04, 26r/11, 27v/12, 31r/06, 34r/12, 37r/02,
42r/01, 44r/07, 49v/12, 52v/02, 52v/06, 55v/08,
56v/10

gider-: gidermek

g.-di 45r/09

g.-em 21r/06

g.-ken 39v/04, 45r/02

g.-sem 39v/09

gine: yine, gene

g. 11r/01, 12r/01, 15v/10, 40v/05

gir-: girmekg.-di 3v/13, 11r/10, 11v/12, 20v/11,
25v/09, 28v/06, 28v/07, 32v/08, 33v/03, 34v/07,
39v/06, 52r/10, 57v/02

g.-e 52r/02, 55r/06

g.-eler 5v/01

g.-em 20v/03

g.-mişidi 33r/04

g.-sün 51v/02

g.-üp 8r/09, 11r/02, 12r/05, 16r/10,
25v/03, 41v/04, 51v/09**girdāb:** (*Far.*) girdapgirdāb-ı hayret: (*Far. +Ar.*) şaşkınlık
girdabı

g.+e 46r/12

girdāb-ı hūd'a: (*Far. +Ar.*) hile girdabı

g.+ya 44v/02

girdāb-ı miḥnet: (*Far. +Ar.*) bela
girdabı

g.+e 36r/09

giriftār: (*Ar.*) tutulmuş, yakalanmış, esir*giriftār ét-* "esir etmek"

g.-di 36r/09

g.-diler 14v/12

giriftār eyle- "tutmak, esir etmek"

g.-di 58r/04

g.-ye 41r/03

giriftār ol- "tutulmak"

g.-dı 22r/10, 29r/01

g.-mişidi 33r/05

g.-sa 12r/11

g.-up 50v/9

girişme: girişime

g.+yile 33v/09

git-: gitmekg.-di 11r/10, 11v/11, 14v/05, 17r/10,
27v/13, 28v/09, 30r/03, 31v/03, 39v/04, 39v/09,
39v/13, 42r/13, 42v/06, 45r/02, 47v/04, 49r/06,
56v/04, 57r/10, 57v/01g.-diler 12r/10, 13v/09, 23r/03, 31r/06,
34v/02, 50v/04

g.-düginden 38v/04

g.-eceklerin 50r/01

g.-elüm 49v/06

g.-em 40r/05

g.-er 20r/12, 51v/04

g.-eridi 45r/10

g.-erken 17r/04

g.-erler 50r/09

g.-mege 8r/02	g.-di 3r/01, 8r/01, 9r/04, 11r/05,
g.-mek 49v/09	14v/07, 15v/10, 23r/13, 24r/04, 29r/06, 29r/07,
g.-mekden 47v/13, 49v/12	31v/13, 35r/04, 36r/08, 37v/09, 44r/11, 44v/13,
g.-mekdür 47v/13	45r/05, 46v/05, 47v/06, 54v/06, 56r/01, 57r/04
g.-miş 38v/07	g.-di 48r/04
g.-ti 9r/01, 7v/11, 27v/04, 29r/09,	g.-diler 6v/03, 47v/02, 50v/06
33v/04, 47r/04	g.-dügi 29r/11, 50v/04
g.-üp 31v/11	g.-e 47r/11, 47r/12
giy-: giymek	g.-eler 29r/06
g.-e 42v/13	g.-mek 26v/02
giysü: giysi	g.-miş 51v/13, 52r/13
g.+lerin 42v/09	g.-mişidi 39r/01
g.+nüj 41v/13	g.-sem 7v/06
giysü-yi müşk: (<i>T+Far.+Far.</i>) misk	g.-üp 48r/06, 50v/03, 56v/03
kokulu giysi	göñül: gönül, kalp
g.+ini 41r/04	g.+i 33v/01
giysü-yi müşk-efşân: (<i>T+Far.+Far.</i>)	g.+ile 25v/05
misk saçan giysi	g.+in 42r/03
g.+ımı 42v/05	g.+inde 15r/05
gizle-: gizlemek	g.+ine 30r/07, 38r/13
g.-mek 38r/10	g.+ini 33v/09
g.-rdüm 21r/08	g.+ümüz 5r/03
gök: gökyüzü	g.+ünjden 20r/11
g.+de 25v/09	gör-: görmek
gökçek: gökçek, güzel, sevimli (kimse)	g. 19r/02, 26r/11
g. 16r/13	g.-di 7v/10, 8v/01, 10v/09, 15v/01,
gönder-: göndermek	15v/05, 17v/04, 17v/09, 20r/02, 20r/04, 20v/13,
	23r/04, 23v/01, 28r/08, 29r/08, 31v/11, 33v/06,

35v/03, 37v/10, 38r/09, 38v/07, 40v/02, 46v/12,
47r/08 50r/08, 50v/05, 57r/07, 57v/04

g.-digi 42r/02

g.-diler 8v/05, 36v/07

g.-dügünj 57v/12

g.-düm 5r/12, 20v/01

g.-dünj 19r/08, 52r/07

g.-e 43r/04

g.-elüm 19v/07

g.-evüz 5r/03

g.-icek 11v/03, 36v/08

g.-inür 5v/10

g.-medigünj 24r/12

g.-meyüp 36v/03, 40r/09

g.-mişdür 15r/13

g.-mişem 21r/07

g.-üp 12r/07, 12v/05, 25v/05, 26r/08,
31v/13, 34r/05, 36r/03, 36v/11, 38r/01, 38r/05,
38v/11, 39r/03, 39r/11, 39v/01, 39v/05, 40r/03,
41r/11, 43v/10, 47r/01, 47v/02, 49r/07, 53v/06,
54v/13, 57v/01

göre: göre

g. 19v/07

görül-: görülmek

g.-meye 46r/03

göster-: göstermek

g.-di 21r/07, 32r/07, 33r/12, 37v/13,
44r/11, 47r/06, 48r/04, 49v/01,

57r/05

g.-diler 5r/01, 8r/02, 23r/02

g.-dükden 6r/08

g.-e 16r/01

g.-ecek 31r/13

g.-esin 56v/12

g.-ile 10v/08

g.-ip 46v/08, 49r/03

g.-medi 50r/10

g.-mege 52v/07

g.-meyüp 18v/04

g.-mezler 16v/07

g.-üp 17v/10, 26r/04, 30v/08, 34v/09,
49r/07, 51v/01, 51v/07, 55r/03, 56r/03

g.-ür 44v/01, 56v/11

g.-se 16v/05

g.-sin 55r/07

götür-: götürmek

g. 24r/09, 24r/10	ğ.+ı 19v/06, 21r/01, 25v/12, 26r/04, 26r/09, 32v/10, 33r/13, 34r/05, 34v/03, 52v/01, 54v/02, 55r/01, 55r/11
g.-di 11r/04, 12r/04	
g.-e 24r/10	ğ.+lara 54v/07
g.-esin 24r/03	ğ.+uñ 21r/03, 25v/05, 35r/01, 35r/02, 52v/08, 54v/05, 54v/12, 55r/13
g.-mezler 22r/04	
g.-se 7v/03	ğ.+ uñuñ 26r/05
g.-üp 7v/04, 15v/07, 21v/07, 39v/09, 45r/10	ğulām-ı bāzīrgān: (Ar. +Far.) bazirganın oğlu
göz: göz	ğ. 32v/07
g.+i 40v/01	ğulām-ı bī-bāk: (Ar. +Far) korkusuz
g.+lerinden 20r/09, 25r/05	oğlan
g.+lerine 38r/06	ğ. 25v/03
g.+lerümden 34r/07	ğulām-ı bī-ḥayā: (Ar. +Far.) arsız oğlan
gözle-: beklemek	ğ. 24v/07
g.-di 15r/06	ğ.+nuñ 26r/13
gözlet-: gözleme işini yaptırmak	ğulām-ı fettān-ı fācīre: (Ar. +Far. +Ar.) baştan çıkarın fahişenin oğlu
g.-üp 25r/11, 48r/10	ğ. 24v/07
ğubār: (Ar.) toz	ğulām-ı ḥāyīn: (Ar. +Far.) hain oğlan
ğ.+a 17v/11	ğ.+i 26v/06
ğulām: (Ar.) tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlı, genç	ğulām-ı kimyā-ger: (Ar. +Far.) kimyacı oğlan
ğ. 20v/11, 20v/13, 21r/04, 21r/07, 21r/09, 25r/09, 25v/07, 26v/04, 30v/05, 33r/05, 33r/08, 33r/10, 34r/03, 34r/09, 34v/01, 34v/03, 34v/06, 34v/08, 34v/12, 35r/07	ğ. 52r/13, 52v/05
ğ.+a 33r/02, 35r/05	ğ.+i 52v/03
ğ.+a 21r/13	ğulām-ı muḥsin: (Ar. +Ar.) iyilik eden genç
ğ.+dandur 26v/03	ğ.+i 35r/04
	ğulam-ı Rūmī: Anadolu oğlan

ğ. 13v/02, 34r/01	güş-vār: (<i>Far.</i>) küpe
ğulām-u ğaddār: (<i>Ar.+Ar.</i>) zalim oğlan	g.+ıyıla 30v/04
ğ. 26r/10	güş-vāre: (<i>Far.</i>) küpe
ğulūvv: (<i>Ar.</i>) hücum, saldırı	<i>güş-vāre ét-</i> “küpe etmek”
<i>ğulūvv ét-</i> “hücum etmek”	g.-mişidi 29v/10
ğ.-üp 14v/11	güş-vāre-yi kıymet: (<i>Far.+Ar.</i>) değerli küpe
ğurbet: (<i>Ar.</i>) gurbet, yabancılık	g.+i 30v/01
ğ. 28r/02	güş-vāre-yi semīn: (<i>Far.+Ar.</i>) pahalı küpe
ğ.+e 13r/09	g.+i 30r/08
ğurūr: (<i>Ar.</i>) gurur	ğūy-ı billūr: (<i>Far.+Ar.</i>) billur söz
ğ.+ıla 52v/03	g.+ın 20v/01
ğuşşa u ğam: (<i>Ar.+Ar.</i>) gam ve keder	ğuzāt: (<i>Ar.</i>) gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen
ğ.+dan 20v/06	ğ. 17r/13
güş: (<i>Far.</i>) kulak	gül-: gülmek
g.+ı 30r/08	g.-üp 25v/08
g.+ına 29v/10, 30v/02	gül: gül
g.+ını 30v/04	g. 5v/04, 25v/08
guşā: (<i>Ar.</i>) guatr	gül şüküfte: (<i>Far.+Far.</i>) açılmış çiçek
g. 4r/09	g. 25v/08
güşe: (<i>Far.</i>) köşe, bucak	gül-endām: (<i>Far.+Far.</i>) gül boylu
g.+m 54r/02	g. 4v/08, 5r/02
güşe-yi çeşm: (<i>Far.+Far.</i>) gözucu	gül-i Cennet: (<i>Far.+Ar.</i>) Cennet gülü
g.+iyle 7r/08	g. 46v/13
güşe-yi ferāğ: (<i>Far.+Ar.</i>) ayrılık köşesi	gül rengi: (<i>Far.+Far.</i>) gül rengi
g.+ında 11v/13	g.+nde 17v/09
ğū-şimal: (<i>Ar.</i>) kuzey topu	
g. 13v/10	

gölşen: (*Far.*) gül bahçesi

gölşen dür-: gül bahçesi toplamak”

g.-ür 5v/04

gün: gün

g. 4v/09, 5v/08, 7v/01, 7v/02, 7v/05, 7v/10, 8v/13, 11r/12, 11r/13, 16r/05, 16r/07, 17r/03, 20r/01, 20r/09, 21v/07, 21v/08, 22r/13, 26v/06, 26v/12, 27v/06, 28v/09, 29v/13, 32r/05, 33v/02, 34r/02, 35v/03, 36v/01, 37r/11, 37v/08, 38r/06, 38r/07, 39r/08, 40r/06, 40r/12, 42r/12, 44r/02, 44r/07, 45v/02, 45v/10, 47v/08, 52v/02, 52v/02, 53r/04, 53v/11, 54r/06, 56v/08

g.+de 7r/13, 33r/02

g.+dür 23r/07

g.+e 52r/05

g.+ki 37r/08, 40v/07

günāh: (*Far.*) günah

g. 17r/06, 22v/05

g.+ına 58r/03

günāh ol- “günah olmak”

g.-a 17r/06

günāh-ı kebîre: (*Far.* + *Ar.*) büyük

günah

g.+ye 11v/09

güşād: (*Far.*) açılış

g. 14v/13

g.+a 40v/09

güşāde-rüy: (*Far.*) açık yüzlü

g. 19v/09

güzār: (*Far.*) geçme, geçiş

g.+lar 36v/05

güzār eyle- “geçmek”

g.-megi 30r/07

güzāide: (*Far.*) seçkin, seçilmiş, beğenilmiş

güzāide kııl- “seçmek, beğenmek”

g.- dı 2v/06

güzāide-i sayir-i aşhāb-ı kulüb:

(*Far.* + *Ar.* + *Ar.* + *Ar.*) tüm kalp sahiplerinin güzidesi

g. 3r/12

hāb: (*Far.*) uyku

h.+a 55r/07

hābāset: (*Ar.*) habislik, kötülük, alçaklık

h. 21r/05

hābbe: (*Ar.*) buğday, arpa ve şâire gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler

h.+ye 35v/01

hāber: (*Ar.*) haber

h. 20r/10, 27v/13, 29r/11, 30r/03,

31v/02, 38r/05, 43r/02, 47r/07, 47v/08, 49v/05, 49v/09, 50r/01, 51r/01

h.+im 23v/03

h.+üm 52r/07

hāber-dār: (*Ar.* + *Far.*) haberdar, haberli

hāber-dār êt- “haber vermek”

h.-di 47r/10

h.-dün 18r/03

h.-e 20v/09	habs-ı hışāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü huylar
<i>haber-dār ol-</i> “haberli olmak”	h.+ıla 15r/06
h.-dı 4v/12, 9r/02, 17r/11, 51r/10, 54r/12	haccām: (<i>Ar.</i>) hacamat eden, hacamatçı
h.-mış 25v/10	h.+a 55v/10
h.-up 56v/06	h.+uñ 56r/05
haber-i eșer: (<i>Ar.+Far.</i>) izin haberi	haccam-zāde: (<i>Ar.+Far.</i>) haccamın oğlu
<i>haber-i eșer bul-</i> “izinden haber bulmak”	h. 57r/10
h.-madı 26r/01	h^vāce: (<i>Far.</i>) hoca, efendi, ağa, sahip, profesör, öğretmen
haber-i helāk-ı vezir: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) vezirin helak haberi	h. 4v/13, 5r/01, 5r/02, 12v/04, 13r/04, 14r/08, 14r/10, 24r/08, 25r/11, 26r/05, 26r/07, 26r/07, 34v/01, 34v/02, 34v/11, 38r/05, 38r/07, 38r/08
h.+i 45r/08	h.+nünj 11r/11, 12r/05, 26r/06, 34v/09, 38r/13
<i>haber vēr-</i> “haber vermek”	h ^v āce-yi baḥīl: (<i>Far.+Ar.</i>) cimri hoca
h.-di 20r/10, 29r/11, 31v/02, 49v/09	h. 34r/04
h.-diler 6v/07, 30r/03, 51r/01	h ^v āce-i beșer: (<i>Far.+Ar.</i>) insan hoca
h.-elim 49v/05	h. 3r/07
h.-üp 38r/05	h ^v āce-yi ḥāsis: (<i>Far.+Ar.</i>) değersiz hoca
h.-ürdi 47v/08	h.+i 35r/03
hāb-gāh: (<i>Far.</i>) uyunacak yer, yatak odası	h ^v āce-yi kā’ināt: (<i>Far.+Ar.</i>) alemlerin hocası
h.+ına 20v/11	h. 3v/05
habs: (<i>Ar.</i>) hapis, alıkoyma	h ^v āce-yi muḥteșem: (<i>Far.+Ar.</i>) muhteșem hoca
<i>habs ét-</i> “haps etmek”	h.+üñ 11v/11
h.-diler 23v/05	h ^v āce-yi sūfle: (<i>Far.+Ar.</i>) alçak, adi hoca
h.-ersem 15r/02	
h.-üp 12v/13, 50v/05, 57v/10	
<i>habs eyle-</i> “haps etmek”	
h.-di 26r/06	

- h. 33v/04
- hācēt:** (*Ar.*) ihtiyaç, lüzum, gereklik
- h. 19v/01
- h.+i 50r/11
- hācīb:** (*Ar.*) kapıcı, perdecı
- h. 14r/12, 14v/04, 15v/01
- h.+i 15v/03
- h.+üñ 15v/05
- hācīb-i bī-aşl:** (*Ar.+Far.+Ar.*) saysız hacip
- h.+uñ 14r/08
- hācīb-i bī-vefā:** (*Ar.+Far.+Ar.*) vefasız hacip
- h.+nuñ 15r/04
- hācīb-i kāfir-i ni‘met:** (*Ar.+Ar.+Ar.*) nimeti inkar eden hacip
- h. 15r/12
- hadd:** (*Ar.*) sınır
- h.+e 8v/12
- hadd-i bülūğ: (*Ar.+Ar.*) ergenlik çağı
- h.+a 30v/08, 44r/13, 54v/01
- hadd-i imkān: (*Ar.+Ar.*) mümkün olma sınırı
- h.+da 9r/08
- hadd-i imkān ol-* “mümkün olan sınır”
- h.-a 3r/11
- hadem:** (*Ar.*) hizmetçiler
- h. 24r/06
- h.+i 12r/05
- hadem ü haşem: (*Ar.+Ar.*) hizmetçiler ve odacılar
- h. 43r/05
- hādīm:** (*Ar.*) hizmet eden
- h. 47v/05, 47r/12, 47v/06, 48r/03, 48v/01, 48v/03, 48v/07, 48v/10, 49r/07, 49r/11, 49r/12
- h.+i 47r/13, 47v/02, 47v/06
- hādime-yi haşş-ı melik: (*Ar.+Ar.+Ar.*) padişahın özel hizmetçileri
- h. 18r/10
- hādīs:** (*Ar.*) hudüs eden, çıkan, meydana gelen
- hādīs ol-* “meydana gelmek”
- h.-mışdı 39r/09
- hādīse:** (*Ar.*) hadise, vakıa
- h.+nüñ 8r/12, 15v/06, 21r/07, 23r/05, 23v/06, 26r/02, 35v/01, 40r/11, 43r/02, 47r/09, 57v/06
- h.+ye 42v/08
- h.+yi 45r/11
- hāfīz:** (*Ar.*) hıfzeden, saklayan, koruyan
- hāfīz ol-* “koruyan olmak”
- h.-dı 33r/13
- h.-up 15v/05
- hāfīz-ı eflāk:** (*Ar.+Ar.*) felekler koruyucusu (Allah’u teala)
- h. 16r/05
- hāk:** (*Far.*) toprak
- h.+e 14v/12, 17v/02, 18v/04, 30r/05

<i>ḥāke biraq-</i> “yere bırakmak”	ḥākesārī bed-aḥter: (<i>Far.+Far.+Far.+Far.</i>) perişan ve kötü talihli
ḥ.-dı 17v/02, 18v/04	ḥ. 54r/10
ḥ.-urdu 30r/05	ḥaqq: (<i>Ar.</i>) hak, doğruluk; bir insana ait olan şey; pay, hisse
ḥaḳan-ı Süleyman-ı serîr: Sultan Süleyman’ın tahtı	ḥ. 3r/05, 16r/02, 19r/04, 21v/01, 22r/11, 23r/12, 23v/09, 26v/04, 34v/04, 37v/08, 37v/08, 37v/09, 38v/09, 58r/09
ḥ. 4r/09	ḥ.+a 12r/12, 33v/01, 40r/11
Ḥaqq celle: (<i>Ar.</i>) Allah yüce ve aziz olsun	ḥ.+ı 34r/13
ḥ. 40v/06	ḥ.+ımda 13r/06
Ḥaḳ celle ve ‘alā: (<i>Ar.</i>) Allah’ın sanı, yüksekliği, büyüklüğü artsın	ḥ.+ın 56r/08
ḥ. 21v/05, 53r/01, 58r/07	ḥ.+ımda 15r/12, 22r/08, 23v/07, 41r/03, 41v/03, 44r/09, 45v/05, 56r/07
ḥāk-ı ḥayret: (<i>Far.+Ar.</i>) hayret toprağı	ḥ.+ına 19v/07
ḥ.+e 34r/07	ḥ.+ındur 19v/02
ḥaḳiḳat: (<i>Ar.</i>) hakikat, gerçek	ḥ.+ını 13r/12, 54r/02
ḥ. 32r/02, 50r/01	ḥ.+ıñuzdur 56r/13
ḥākim: (<i>Ar.</i>) hakim, hükmeden	<i>ḥaqq ét-</i> “hak etmek”
ḥ.+e 34r/10	ḥ.-mege 37v/08
<i>ḥākim ol-</i> “hakim olmak”	<i>ḥaqq étdür-</i> “hak ettirmek”
ḥ.-a 33v/13	ḥ.-üridi 37v/08
ḥaḳîr: (<i>Ar.</i>) itibarsız, değersiz, aşağı, adi, bayağı	<i>ḥaqq eyle-</i> “hak etmek”
ḥ. 41v/12	ḥ.-ye 37v/09
<i>ḥaḳîr ol-</i> “değersiz olmak”	<i>ḥaqq olun-</i> “hak olunmak”
ḥ.-a 41v/12	ḥ.-up 38v/09
ḥaḳîr-âne: (<i>Ar.+Far.</i>) hakir olana yakışacak surette, hakircesine	ḥaqq-ı ḥün: (<i>Ar.+Far.</i>) kan hakkı
ḥ. 35v/10	ḥ. 31r/12

hakk-ı memāliḥat: (*Ar.* + *Ar.*) birliktelik hakkı

h. 11v/02

hakk-ı yetīm: (*Ar.* + *Ar.*) yetim hakkı

h.+dür 14v/02

hakkāk: (*Ar.*) hakkeden, mühür vs. kazıyan kimse

h. 37v/07, 37v/12, 38r/02, 38r/04, 38v/04, 38v/07, 39r/01, 39r/02

h.+dan 37v/11

h.+uḡ 37v/13

hāl: (*Ar.*) hal, durum

h. 14v/02, 18r/02, 33v/11

h.+de 12v/05, 17r/08, 20r/03, 25v/10, 37r/02, 48r/05, 49r/07, 49r/09, 50v/01

h.+den 31v/02, 34r/05, 40r/07, 42v/12

h.+dir 13r/06

h.+e 9r/11, 30v/03, 41r/12, 55v/01

h.+ı 19r/06, 26r/08

h.+i 8r/12, 23v/05, 30r/03, 36r/03, 50r/01, 57v/02

h.+inden 26r/06, 27v/13, 47r/07

h.+ine 49r/01

h.+ini 20r/09

h.+lerine 18r/11, 23r/03

h.+lini 12r/07

h.+um 12v/08

h.+uḡ 34v/13, 38v/10, 40v/02

hāl-i cidal: (*Ar.* + *Ar.*) savaş hali

h.+ımı 31r/01

halāş: (*Ar.*) kurtulma, kurtuluş

h. 7v/09, 11r/05, 12r/13, 12v/03, 13r/06, 15r/03, 15r/07, 15v/11, 16v/12, 19r/09, 19v/04, 20r/12, 22v/12, 24v/03, 29r/04, 29v/01, 34v/04, 34v/05, 34v/06, 35r/09, 39r/03, 43r/05, 48v/06, 50v/9, 52r/12, 57r/01, 58r/02

h.+ına 29r/04, 52v/11

halāş bul- “kurtulmak”

h.-asın 11r/05

h.-miş 34v/04

h.-up 35r/09

halāş et- “kurtarmak”

h.-di 15r/07, 19r/09, 52r/12

h.-din 13r/06

h.-eler 15r/03

h.-eyin 20r/12

h.-mek 34v/05

halāş eyle- “kurtarmak”

h. 12v/03

h.-di 29v/02

h.-yem 29r/04

halāş ol- “kurtulmak”

h.-a 12r/13, 43r/05

h.-am 48v/06

h.-asın 57r/01, 58r/02

h̄.-dı 15v/11, 16v/12, 19v/04, 24v/03,
39r/03, 50v/9

h̄.-salar 7v/09

h̄.-uḡ 22v/12

h̄alel: (*Ar.*) bozukluk, eksiklik

h̄. 10v/11, 43v/13, 49r/08

h̄alel görün- “bozukluk görünmek”

h̄.-mez 49r/08

h̄alāt: (*Ar.*) hāller

h̄. 21r/02

h̄.+ı 49v/09

h̄ālet: (*Ar.*) hāl, suret, keyfiyet, nitelik

h̄.+den 52v/10

h̄.+e 11v/10, 18v/02

h̄.+i 48v/08

h̄.+inde 20v/10

h̄.+iyile 15r/07, 20v/05, 30v/03

h̄.+üḡ 49r/02, 49r/06

h̄ālet-i duḡter: (*Ar.+Far.*) duhterin hali

h̄.+i 25r/04

h̄ālet-i sekr: (*Ar.+Ar.*) sarhoşluk hali

h̄.+ile 42v/01

h̄ālet-i sürūr: (*Ar.+Ar.*) sevinç halleri

h̄.+unda 57r/01

h̄āl-ı siyāh: (*Far.+Far.*) siyah ben

h̄. 53v/05

h̄ālī: (*Ar.*) boş

h̄ālī bul- “boş bulmak”

h̄.-dı 25r/12

h̄ālī eyle- “boşaltmak”

h̄.-ye 29r/02

h̄ālī kıl- “boşaltmak”

h̄.-up 14r/06

h̄ālī ol- “boşalmak”

h̄.-ma 6v/11

h̄.-maz 5v/05

h̄.-mazam 39v/10

h̄.-mazıdı 4v/09, 5v/07, 54r/06

h̄ālīş: (*Ar.*) halis, hilesiz, katkısız

h̄. 4v/09, 5v/04, 5v/07, 6v/11, 14r/06,
25r/12, 29r/02, 39v/10, 45r/13, 54r/06

h̄ālīş ét- “hilesiz yapmak”

h̄.-mek 52r/13

h̄alāvet: (*Ar.*) tatlılık, şirinlik

h̄.+de 5r/07, 5v/01

h̄alāyık: (*Ar.*) yaratılmışlar

h̄. 21v/04, 32v/06

h̄alk: (*Ar.*) halk

h̄. 16v/06, 16v/08, 26r/02, 27r/06,
30v/10, 32v/11, 34r/11

h̄.+a 3r/01

h̄.+dan 28r/06

h̄.+ıla 53r/07

h̄.+uḡ 3r/05, 29r/04

ḥalqa: (*Ar.*) ortası boş, yuvarlak şekil, daire biçiminde olan şey

ḥalqa-yı girān-māye: (*Ar. + Far.*)

değerli halka

ḥ.+yi 31v/10

ḥalqa-yı zerrīn: (*Ar. + Far.*) altın halka

ḥ.+ile 29v/09

ḥalk-ı ‘ālem: (*Ar. + Ar.*) insanlar

ḥ. 4r/07

ḥalk-ı cihān: (*Ar. + Ar.*)

h. 22r/01

ḥallāk: (*Ar.*) halk edici, yaratıcı, yaratan, vareden

ḥ.+ı 22r/02

ḥalvet: (*Ar.*) yalnız, تنها kalma, tenhaya çekilme, tenhalık

ḥ. 17v/08, 44r/02, 45v/13, 51v/09, 52r/01

ḥ.+ine 24r/01

ḥ.+üğe 51v/05

ḥalvet-ḥāne: (*Ar. + Far.*) dinlenme yeri

ḥ.+de 17v/08

ḥ.+sine 44r/10

ḥalvet-ḥāne-yiistirāhet:

(*Ar. + Far. + Ar.*) dinlenme yeri

ḥ.+e 37r/12

ḥalvet-ḥāne-yi neşāt: (*Ar. + Far. + Ar.*)

şenlik yeri

ḥ.+a 40v/09

ḥalvet sarā-yı ḥaşş: (*Ar. + Far. + Ar.*)

özel halvet yeri

ḥ.+ı 41r/09

ḥam: (*Far.*) pişmemiş, olmamış, çiğ

ḥ. 23r/03

ḥamākat: (*Ar.*) ahmaklık, beyinsizlik, bölülük

h.+inden 44r/05

ḥamām: (*Ar.*) hamam

ḥ.+dan 45r/02, 45r/09

ḥamdu bī-ḥad: (*Ar. + Far. + Ar.*) sınırsız şükür

ḥ. 2v/02

ḥāmī: (*Ar.*) himaye eden, koruyan, koruyucu, sahip çıkan, gözeten

ḥāmī ol- “koruyucu olmak”

ḥ.-dı 33r/13

ḥamī-yi evlād-ı benī ādem:

(*Ar. + Ar. + Ar.*) insanoğlunun koruyucusu

ḥ. 4r/08

ḥamle: (*Ar.*) hamle, atılış, atılma, saldırı, saldırma

ḥ. 13r/01, 13v/10, 17v/01, 28v/01, 30r/05, 30v/13, 31v/05

ḥ.+de 11r/06, 14v/12

ḥamle et- “hamle etmek”

ḥ.-di 13r/01, 17v/01

ḥ.-diler 28v/01

ḥ.-eridi 30r/05

ḥ.-üp 30v/13

<i>hamle eyle-</i> “hamle etmek”	h.+i 38v/01
h.-di 31v/05	hāne-yi melik-zāde: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>)
hammām: (<i>Ar.</i>) hamam, banyo.	şehzadenin yeri
h. 45r/03	h.+ye 26v/05
hammām harāreti: (<i>Ar.+Ar.</i>) hamam sıcaklığı	hāne-yi miḥnet: (<i>Far.+Ar.</i>) dert, bela yeri
h.+yile 45r/03	h.+den 33v/12
hāmūş: (<i>Far.</i>) susmuş, sessiz	hāne-yi rāḥat: (<i>Far.+Ar.</i>) dinlenme yeri
<i>hāmūş ol-</i> “sessiz olmak”	h. 22r/05
h.-up 35v/07	hāne-yi şāh: (<i>Far.+Far.</i>) şahın evi
handān: (<i>Far.</i>) gülen, gülücü, güler; sevinçli	h.+de 24r/06
h. 18r/13, 47r/01	hāne-yi vişāl: (<i>Far.+Ar.</i>) kavuşma yeri
hande: (<i>Far.</i>) gülme, gülüş	h.+a 33v/09
h.+sine 24v/13	hapis: (<i>Ar.</i>) hapis
hāne: (<i>Far.</i>) ev	h.+den 29r/03, 29v/01
h. 12r/02	harāc: (<i>Ar.</i>) haraç, vergi
h.+de 12r/06	h. 36v/05
h.+sinde 26v/03	harām: (<i>Ar.</i>) haram
h.+sindedür 25r/08, 26r/05	<i>harām ol-</i> “haram olmak”
h.+sine 45r/02	h.-a 14v/04
h.+ye 12r/03, 04	harāmī: (<i>Ar.</i>) hırsız, haydut, yol kesen
hāne-yi ḥalvet: (<i>Far.+Ar.</i>) dinlenme, yalnız kalama yeri	h. 35r/13
h. 25r/08, 48r/03	h.+den 39v/09
<i>hāne-yi ḥalvet êtdür-</i> “dinlenme, yalnız kalama yeri yaptırmak”	h.+ler 28v/10
h.-di 48r/04	h.+lerden 28r/08
hāne-yi ḳadīm: (<i>Far.+Ar.</i>) eski ev	h.+lerüñ 28r/09
	h.+nüñ 30v/12

ḥarāmī gemisi: (Ar.+T) hırsız gemisi	hareket-i ḳabīḥ: (Ar.+Ar.) çirkin hareket
ḥ.+dür 28r/05	ḥ.+ini 48v/13
ḥarāret: (Ar.) sıcaklık; ateş	ḥarem: (Ar.) herkesin girmesine müsâade edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer
ḥarāret-i ‘azīz: (Ar.+Ar.) azizin sıcaklığı	ḥ. 47r/13
ḥ.+i 45r/03	ḥ.+i 22r/13
ḥarāret-i cu’: (Ar.+Ar.) açlık ateşi	ḥ.+inden 38v/06
ḥ.+ile 8r/05	ḥ.+üme 57v/13
ḥarc: (Ar.) vergi	ḥarem-i ‘azīz: (Ar.+Ar.) azizin haremi
ḥ.+a 19v/01	ḥ.+de 5r/12
ḥarekāt: (Ar.) hareketler	ḥ.+den 5v/09
ḥarekāt-ı mevzun: (Ar.+Ar.) düzgün hareketler	ḥarem-i ḥaşş: (Ar.+Ar.) özel harem
ḥ.+ınuḡ 41r/10	ḥ.+da 51v/07
ḥarekāt-ı nā-maṭbū’: (Ar.+Far.+Ar.) uygunsuz hareketler	ḥ.+ı 53r/04
ḥ.+ını 18r/11	ḥ.+ına 31v/13, 57v/02, 57v/09
ḥareket: (Ar.) hareket, kımıldama	ḥ.+ında 54v/07
ḥ. 18v/01	ḥ.+ından 20v/08, 51r/05
ḥ.+den 18v/06, 33v/04, 49r/08	ḥarem-i ḥāşş-ı ‘azīz: (Ar.+Ar.+Ar.) azizin özel haremi
ḥ.+e 18v/08, 42v/03	ḥ.+e 7r/04, 7v/12
ḥ.+i 10v/09, 12v/07, 23v/13	ḥarem-i ḥāşş-ı melik: (Ar.+Ar.+Ar.) şahın özel haremi
ḥ.+üḡ 39v/02	ḥ.+den 47r/12, 53v/10
ḥareket êt- “hareket etmek”	ḥ.+e 51v/08
ḥ.+üp 15r/10, 45r/03, 56v/06	ḥarem-i ḥāşş-ı şāḥ: (Ar.+Ar.+Far.) şahın özel haremi
ḥareket-i nā-maṭbū’: (Ar.+Ar.) uygunsuz hareket	ḥ.+a 38v/09
ḥ.+a 44v/10	

harem-i melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın haremi	haseb: (<i>Ar.</i>) asillik, soy temizliği
h.+e 20v/03, 48v/05	h.+de 53r/09
harem-i şâh: (<i>Ar.+Far.</i>) şahın haremi	hased: (<i>Ar.</i>) haset, kıskançlık, çekememezlik
h.+dan 25v/13	h. 40v/12, 41r/02
hâric: (<i>Ar.</i>) hariç, dış	h.+den 41r/01
h.+dür 8v/09	h.+i 43r/11
harîf-hâne: (<i>Ar.+Far.</i>) esnaf evi	h.+inden 41r/12
h.+de 38r/11	hased ü mekr: (<i>Ar.+Ar.</i>) haset ve hile
harîş: (<i>Ar.</i>) hırslı, tamahkâr, bir şeye çok düşkün, lüzumundan fazla istekli	h.+den 45v/09
<i>harîş ol-</i> “hırslı olmak”	hâşekî: (<i>Far.</i>) hizmetçi
h.-a 30r/11	h.+ler 17r/05
h.-dılar 51r/03	h.+lerinden 4v/12
harrâf dükkânı: (<i>Ar.+Ar.</i>) çıkırcı, doğramacı dükkânı	hâşıl: (<i>Ar.</i>) husule gelen, husul bulan, peyda olan, olan, çıkan, üreyen, türeyen, biten
h.+na 37v/11	<i>hâşıl et-</i> “üretmek”
hasâret: (<i>Ar.</i>) zarar, ziyan	h.-dün 24r/13
h. 40v/05	h.-e 23r/04
haşâyış: (<i>Ar.</i>) nitelikler, özellikler	h.-evüz 25v/12
h.+ında 16v/01	h.-mez 41r/02
haşâyış-ı hişâl-ı maħmûde: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) övülmeye değer huy ve özellikler	h.-mişdür 6r/03
h. 43v/03	h.-üp 40v/10, 53v/01
haşâyış-ı mulûk: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdar özellikleri	<i>hâşıl eyle-</i> “üretmek”
h.+da 10r/03	h.-dün 34v/07
hasb-ı hâl: (<i>Far.</i>) görüşüp dertleşm	h.-ye 16r/02
h.+ımı 12v/10	h.-yem 25r/07
	<i>hâşıl ol-</i> “üremek”

h.-a 16r/12, 18r/10, 21v/06, 34r/04,
39v/02, 48r/13

h.-dı 8v/11, 27v/02

h.-dukdan 22v/01

h.-madı 52v/10

hāsīd: (*Ar.*) haset eden, kıskan

h. 41r/01

hāsīr: (*Ar.*) zarara, ziyana uğrayan

hāsīr ol- “ziyana uğrayan olmak”

h.-dı 43r/12

haşlet: (*Ar.*) insanın yaradılışındaki huyu,
tabiatı, mizacı

h. 10r/04, 16r/11, 32r/13

h.+dür 10r/02, 21v/12, 27r/03

h.+e 21v/04

h.+ile 37r/07

h.+üñ 32r/03

haşlet-i hamīde: (*Ar.+Ar.*) iyi huy

h. 37v/01

haşlet-i kabīhe: (*Ar.+Ar.*) kötü huy

h.+ye 40v/11

haşm: (*Ar.*) düşman

h.+a 13v/10, 14v/07

h.+ı 14v/06, 15r/09

h.+ını 15r/04

h.+uñ 11r/06, 46v/06

haşm-ı gālīb: (*Ar.+Ar.*) düşman galip

h.-mayınca 26r/12

h.-maz 47r/04, 48r/01, 54v/03

h.-mişken 46v/01, 50v/06

h.-up 10v/08, 19v/04, 41r/10

h.-ur 27r/08, 40v/11

h. 10v/03, 46v/06

haşm-ı hām: (*Ar.+Far.*) acemi düşman

h. 14v/09

haşm-ı hūn: (*Ar.+Far.*) kan düşmanı

h.+ı 14v/12

haşm-ı kāhir: (*Ar.+Ar.*) mahveden düşman

h. 46v/03

haşm-ı maħbūs: (*Ar.+Ar.*) hapsedilmiş
düşman

h.+ı 15r/07

hasret yaşı: (*Ar.+T*) hasret yaşı

h.+nı 20r/09

hasret yaşını akit- “hasret yaşı
dökmek”

h.-urıdı 20r/09

hāşş: (*Ar.*) mahsus, özel

h. 8r/11, 6v/11, 44v/13

h.+a 36v/07, 42r/08

h.+ına 41r/09, 47r/13

hassān: (*Ar.*) çok güzel olan

h. 5v/01

hāşşiyet: (*Ar.*) özellik, nitelik

h.+i 57r/12	h.+ümile 57v/08
haste-dil: (<i>Far.+Far.</i>) gönlü hasta, üzüntülü; sıkıntılı	h.+üñ 57r/12
<i>haste-dil ol-</i> “üzüntülü olmak”	h.+üñle 57r/05, 57r/07
h.-dı 35v/01	hâtem-i la‘l: (<i>Ar.+Ar.</i>) kırmızı yüzük
h.-up 36r/03	h.+in 57r/07
hâşş u ‘ām: (<i>Far.+Far.</i>) herkes	h.+ini 57r/05, 57v/07
h. 10r/05, 32v/03	hâtem-i melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın yüzüğü
h.+dan 33r/11	h.+i 55r/01
h.+üñ 52v/07	hâtem-i melike: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın eşinin yüzüğü
hâşā: (<i>Ar.</i>) haşa, asla, katiyen, hiçbir vakit, Allah göstermesin, uzak olsun	h.+dür 57v/12
h. 22v/12	hâtem-i mübârek: (<i>Ar.+Ar.</i>) mübarek yüzük
hâşem: (<i>Ar.</i>) hademe	h.+inde 55r/05
h.+i 12r/05	hâtem-i müşebbek: (<i>Ar.+Ar.</i>) ağ şeklinde yüzük
hâfā: (<i>Ar.</i>) hata, yanlış; yanlışlık	h.+ini 57v/11
h.+yı 43r/09	hâtem-i vezîr: (<i>Ar.+Ar.</i>) vezirin yüzüğü
hâfar: (<i>Ar.</i>) tehlike	h.+i 57r/03, 57r/09
h.+lar 53v/07	hâfir: (<i>Ar.</i>) zihin, fikir; keyif, hal; gönül
hâfar-ı cān: (<i>Ar.+Far.</i>) can tehlikesi	h. 11v/08, 40v/09
h. 50r/02	h.+ı 8v/10
hâtem: (<i>Ar.</i>) üstü mühürlü yüzük	h.+ıma 49r/11
h. 55r/06	h.+ın 36r/07
h.+e 55r/11	h.+ıma 12r/10, 18v/01, 18v/07, 19r/07, 21r/02, 21r/09, 40r/08, 44r/07
h.+i 55r/07, 55r/10, 57r/01, 57r/03, 57r/04, 57r/06, 57r/06, 57r/10, 57r/11, 57r/13, 57r/13, 57v/04, 57v/09, 57v/10, 57v/12	h.+ında 7r/09, 17v/09
h.+ini 57r/09, 57v/01	h.+umdan 5v/09

h.+uğda 17r/08, 17v/11, 49r/12	h.+1 36v/08
h.+uğdan 40r/04, 51v/04	hātūn: (Ar.) kadın
<i>hātūr ét-</i> “fıkr etmek”	h. 20r/11, 20v/02, 21r/07, 21r/11, 38r/02, 38v/01, 39r/11, 40r/10, 40v/01, 49v/12, 50r/08, 50r/09, 50r/11, 51r/12, 52v/01
h.-em 11v/08	h.+a 20r/09, 38r/13, 40r/13, 50r/01
<i>hātūr ol-</i> “fıkr olmak”	h.+dan 38r/09, 40r/10, 57v/07
h.-up 40v/09	h.+1 47v/03, 50r/08, 50r/12, 52v/02, 57r/06, 57v/02
hātūr-ı mübāreke: (Ar.+Ar.) mübarek	
fikirli	h.+1la 30v/02
h.+yile 15r/01	h.+ın 49v/10
hātūr-ı perīṣān: (Ar.+Far.) perişan	h.+ına 51v/12
fikirli	h.+uğ 42v/05, 52r/10, 57v/11
<i>hātūr-ı perīṣān ol-</i> “perişan fikirli olmak”	h.+uyıla 50r/03
h.-up 40r/09	hātun-ı bezzāz: (Ar.+Ar.) bezcinin eşi
hātūr-ı rüṣen: (Ar.+Far.) aydın fikirli	h. 52v/03
h. 40v/05	hātun-ı şāh: (Ar.+Far.) padişahın eşi
hātūr-ı serīr-i saltanat: (Ar.+Ar.+Ar.)	h. 41r/03
saltanat tahtının keyfî	hātun-ı vezīr: (Ar.+Ar.) vezirin eşi
h.+da 15r/01	h. 50r/03, 50r/06
hātṭ: (Ar.) yazı; çizgi	hātun-ı Zāhid: (Ar.) Zahid’in eşi
h.+1 21r/06, 26r/08	h. 39r/13
h.+uğdan 36v/02	havā: (Ar.) hava
hātṭ-ı zehr-ālūd: (Ar.+Far.) zehirli	h.+da 28r/11
çizgi	h.+sına 16v/03
h.+1 20v/12	havāle: (Ar.) havale
<i>hātṭ-ı zehr-ālūd çek-</i> “zehirli çizgi çekmek”	<i>havāle eyle-</i> “havale etmek”
h.-em 20v/05	h.-yem 42v/09
hātṭaṭ: (Ar.) el yazısı çok güzel olan sanatkâr	

ḥavāṣṣ: (*Ar.*) muhterem, saygın olanlar

ḥ. 3v/10, 6v/06

ḥavāṣṣ-ı devlet: (*Ar. +Ar.*) devletin ileri gelenleri

ḥ. 43v/09

ḥavāṣṣ-ı ḥadem: (*Ar. +Ar.*) hizmet edenlerin ileri gelenleri

ḥ. 41v/06

ḥavāṣṣ u ‘avām: (*Ar. +Ar.*) ileri gelenler ve halk

ḥ. 16v/01

ḥ.-uḡ 16r/07

ḥavāṣṣ-ı ḥazret-i ḡurbet-dürürler : (*Ar. +Ar. +Ar. +T*) değerliye yakındırlar

ḥ. 2v/11

ḥavātır-ı ḡalk: (*Ar. +Ar.*) halkın hatıraları

ḥ.+dan 24r/01

ḥavātın: (*Ar.*) hatunlar, şerefli kadınlar

ḥ. 52v/03

ḡavf: (*Ar.*) korku; korkma

ḥ. 58r/02

ḥ.+ından 19r/06, 43r/06

ḥ.+u 32v/04

ḡavf-ı helāk: (*Ar. +Ar.*) helak olma korkusu

ḥ. 50r/02

ḡavşala: (*Ar. +Ar.*) kuş kursağı

ḥ.+sın 39r/02

ḡayā: (*Ar.*) haya, utanma, sıkılma; ar, namus, edep

ḥ. 35v/06

ḡayāl: (*Ar.*) hayal

ḥ.+i 15r/06, 44r/07

ḡayāl ét- “hayal etmek”

ḥ.-di 22v/09

ḡayāl-āmiz: (*Ar. +Far.*) hayalle karışık

ḥ.+dür 18v/12

ḡayāl-i muḡāl: (*Ar. +Ar.*) olmayacak hayal

ḡayāl-i muḡāl ét- “olmayacak hayal kurmak”

ḥ.-er 44r/06

ḡayāl-i vişāl: (*Ar. +Ar.*) sevgiliye kavuşma hayali

ḥ.+uḡı 48r/05

ḡayāt: (*Ar.*) hayat

ḥ.+da 28r/08

ḥ.+ınuḡ 29r/04

ḥ.+uḡa 15v/04

ḡāyin: (*Ar.*) hıyanet eden, nankörlük eden

ḥ. 19r/06, 43r/04

ḡāyin ol- “hain olmak”

ḥ.-a 39r/04

ḡāyin-i mücrim: (*Ar. +Ar.*) suçlu hain

ḥ. 22r/08

ḡayli: (*Far.*) epeyice, çokça

h. 15r/06, 22r/03	<i>hazz al-</i> “hoşlanmak, zevk almak”
hayli gulām-ı şāhib-i cemāl: (<i>Far.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) güzellik sahibi genç	h.-up 36v/02
h. 4v/10	hazar: (<i>Ar.</i>) oturmaklık, mukimlik
hayrān: (<i>Ar.</i>) hayran	h.+da 13v/04
h. 55v/02	hazāyin: (<i>Ar.</i>) hazineler
<i>hayrān kal-</i> “hayran kalmak”	h. 15v/09
h.-dı 23r/06	<i>hazāyin aç-</i> “hazineler açmak”
<i>hayrān ol-</i> “hayran olmak”	h.-up 13v/03, 15v/09
h.-dı 55v/02	h.+i 11v/11
hayrāt-ı dū-cihānī: (<i>Far.+Far.</i>) iki dünya iyilikleri	hazāyir-i kurb-i quddüse: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) mübarek olan mezarlıklara yakınlık
<i>hayrāt-ı dū-cihānī ol-</i> “iki dünya iyilikleri olmak”	h.+de 2v/12
h.-ur 37r/07	hazır: (<i>Ar.</i>) hazır
hayret: (<i>Ar.</i>) hayret, şaşma, şaşırma	<i>hazır bul-</i> “hazır bulmak”
h. 57v/04	h.-madı 42v/01
hayr u şer: (<i>Ar.+Ar.</i>) iyilik ve kötülük	<i>hazır et-</i> “hazır etmek”
<i>hayr u şer görmüş ol-</i> “iyilik ve kötülük görmüş olmak”	h.-elim 23v/10
h.-a 46r/10	h.-eyin 5r/04, 11v/09
hayz-ı kabül: (<i>Ar.+Ar.</i>) kabul yürülüğü	h.-üp 6v/02, 7v/11, 37r/13
h.+de 48r/12	<i>hazır eyle-</i> “hazır etmek”
haz: (<i>Ar.</i>) hoşlanma, zevk	h. 49v/11
<i>haz et-</i> “hoşlanmak”	<i>hazır getir-</i> “hazır getirmek”
h. 20v/02, 22v/05	h.-esin 29r/05
h.-elüm 22v/05	h.-mezsen 10v/13
h.-erdi 20v/02	h.-se 21r/10
	h.-üp 19r/04, 45v/01
	<i>hazır kıl-</i> “hazır etmek”

- h.-dılar 23v/02, 24r/07
hāzır ol- “hazır olmak”
- h.-dı 34r/03
- h.-dılar 24r/06, 35r/04
- h.-madı 38v/09
- hazîn:** (*Ar.*) hüznü, mahzun olarak, kederli, gamlı
- h. 26r/03, 40v/13
- hazîne:** (*Ar.*) devlet malının, devlet parasının saklandığı yer
- h. 19v/02, 25r/09, 31r/01, 39v/13
- h.+de 25r/13
- h.+nüj 25r/13, 26r/04, 26r/07
- h.+sinde 17r/12, 26v/02
- h.+ye 11v/12, 25v/03
- h.+yi 19r/13, 26r/08
- hazîne aç-* “hazine açmak”
- h.-up 31r/01
- hazîne et-* “saklamak”
- h.-üp 19v/02
- hazîne eyle-* “saklamak”
- h.-di 39v/13
- hazîne-yi ‘âmire: (*Ar.+Ar.*) devlet hazinesi
- h.-de 14r/13
- h.+ye 14r/11
- hazîne-dâr: (*Ar.+Far.*) hazine bekçisi
- h. 25r/08
- hazîne-dâr edin-* “hazine bekçisi edinmek”
- h.-mişdi 25r/09
- hazîne kapısı: (*Ar.+T*) hazine kapısı
- h.+n 25v/02
- hazîne kapısını aç-* “hazine kapısını açmak”
- h.-dı 25v/02
- haznâne-yi şâh: (*Ar.+Far.*) şahın hazinesi
- h.+a 54v/09
- hazreti:** (*Ar.*) saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan
- h. 12r/12, 44v/03
- h.+ni 3v/06
- hazret-i ‘azîz: (*Ar.+Ar.*) aziz hazretleri
- h.+üj 6v/13
- hazret-i Şah-ı Fâris: (*Ar.+Far.*) İran Şahı hazretleri
- h.+e 54v/05
- hazır-ı mustevfi:** (*Ar.+Ar.*) ödenmiş haz
- h. 9r/13
- hedâyâ:** (*Ar.*) armağanlar, hediyeler
- h.+yile 47v/05
- hedâyâ u tuhfe: (*Ar.+Ar.*) hediye
- h.+lerle 54v/06
- hedâyât-ı cinân: (*Ar.+Ar.*) hediyeler bahçesi
- h. 3r/04

hedef: (*Ar.*) hedef

h.-dı 45r/11

hedef-i hayāt-ı vezir: (*Ar.+Ar.+Ar.*)
vezirin hayat hedefi

h.-up 13r/09

h.+e 45r/12

helāk-ı ‘adu: (*Ar.+Ar.*) düşmanın
mahvolması

hedef-i qabūl: (*Ar.+Ar.*) kabul hedefi

h.+yıla 18r/03

h.+ında 33v/08

helāk-ı melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın
mahvolması

hediye: (*Ar.*) hediye, armağan

h. 45r/04

helāk-ı melik ol- “hükümdarın
mahvolması”

h.+ler 4v/13

h.-a 14v/05

helāk: (*Ar.*) mahvolma, ölme; harcanma

h.+a 18r/09, 48r/10

helāl: (*Ar.*) haram olmayan şey; nikâhlı kadın

h.+ına 29r/02, 44r/01

h.+ine 38r/05

h.+uğa 45v/06

helāl ol- “helal olmak”*helāk et-* “helak etmek”

h.-sun 28r/10

h.-diler 11r/07, 17v/02, 22v/01

helāl dahı ol- “helal bile olmak”

h.-e 15r/09, 17v/07, 18v/06, 21r/01,
56v/13

h.-urısa 14v/03

h.-erdi 28v/02

halāvet: (*Ar.*) tatlılık, şirinlik

h.-ersem 15r/02

h.+inden 6v/09

h.-üp 19r/01, 28v/13, 30r/05

halāvet ü nuṭṭ u feṣāhat-ı zebān:
(*Ar.+Ar.+Ar.+Ar.*) tatlı söyleyiş ve fasih dil

helāk eyle- “helak etmek”

h.+ıla 47v/10

h.-yeler 30r/04

hem: (*Far.*) hem*helāk kıl-* “helak etmek”

h. 4r/06, 6r/02, 11v/08, 11v/08, 13r/12,
14r/01, 14r/13, 14v/03, 22v/05, 22v/05, 24v/06,
29v/02, 31r/12, 35r/08, 37v/03, 37v/03, 38v/01,
39r/05, 40r/04, 40v/05, 43r/13, 49r/10, 49v/07,
49v/07, 51v/03, 51v/03, 54v/05, 55v/09

h.-ur 10r/07

helāk ol- “helak olmak”**hemān:** (*Far.*) hemen, derhal, o anda, çarçabuk

h.-am 20r/11

h. 5v/13, 6r/11, 7v/04, 7v/11, 13r/11,

h.-asın 20v/06

14v/06, 15r/04, 15v/01, 17v/04, 18r/09, 20r/13,

20v/11, 23r/04, 24v/02, 25r/06, 25v/06, 26r/08,
26r/12, 27v/02, 28r/13, 28v/11tarac, 31v/07,
33v/03, 35r/01, 37v/11, 37v/12, 39r/01, 39v/06,
39v/11, 40v/01, 41r/13, 42r/05, 42r/09, 42v/08,
42v/09, 45r/07, 45r/10, 48r/10, 48v/10, 50v/08,
51v/06, 54v/11, 55r/13, 56r/08, 57r/11, 57v/01

hemdem: (*Far.*) sıkı fıkı, canciğer arkadaşı

h. 48r/05

hemdem edin- “arkadaş edinmek”

h.-eler 16v/11

hem-firāş: (*Ar.+Far.*) yatak arkadaşı

hem-firāş ol- “yatak arkadaşı olmak”

h.-dum 18r/01

hemîn: (*Far.*) hemen

h. 11r/04

hemîşe: (*Far.*) daima, her vakit, her zaman

h. 13r/08, 21v/04, 21v/05, 26v/10,
40v/13, 46r/12

hem-nişîn: (*Far.*) beraber oturup kalkan,
teklifsiz arkadaş

h.+i 56v/04

h.+lik 56r/08

hem-nişîn-i nâ-muvâfiq:

(*Far.+Far.+Ar.*) uygun olmayan arkadaş

h. 54v/12

hem-râz: (*Far.*) sıkı fıkı arkadaş, sır arkadaşı

h. 47v/07

hem-râz edin- “dost edinmek”

h.- düğ 20r/12

hem-râz ol- “dost olmak”

h.-dı 47v/07

hem-sāye: (*Far.*) komşu

h.+müzsün 54r/02

hemsāyeliğ hakkı: (*Far.+T+Ar.*)

komşuluk hakkı

h.+n 53v/11

hengām: (*Far.*) zaman, çağ, sıra, vakit, mevsim

hengām-ı intikām: (*Far.+Ar.*) intikam

zamanı

h.+dur 15r/08

hengām-ı kâr: (*Far.+Far.*) kâr zamanı

h.+dur 48v/11

hengām-ı mükâfât: (*Far.+Ar.*) mükâfât

vakti

h.+dur 37r/03

hengām-ı şeb: (*Far.+Ar.*) gece vakti

h. 25v/13, 48v/12, 55r/09

henüz: (*Far.*) henüz

h. 21r/10, 38v/09, 43r/01, 49v/05,

50r/09

her: (*Far.*) her

h. 4r/01, 4v/08, 5r/04, 5r/10, 5v/10,
6r/12, 6v/05, 6v/05, 6v/06, 7r/02, 7r/06, 7v/01,
8v/02, 9r/08, 10r/05, 11r/12, 12r/11, 13r/08,
13v/02, 13v/04, 14r/05, 16r/01, 19v/12, 21v/04,
26r/03, 27r/04, 28r/03, 28v/02, 28v/04, 28v/13,
29v/09, 30r/04, 30r/09, 31v/01, 32v/01, 32v/02,
32v/06, 32v/11, 32v/12, 33r/11, 37v/02, 37v/07,
38r/01, 38r/07, 41r/02, 41r/11, 43r/04, 43v/03,

46r/04, 46r/08, 46r/11, 46r/12, 47v/08, 48r/05,
49r/12, 49r/13, 51r/11, 51r/13, 51v/11, 52v/09,
52v/11, 53v/07, 53v/10, 53v/11, 55r/05, 55r/06,
55v/13, 56v/01, 58r/13

her biri: her biri

h. 13v/07

h.+ne 2v/12

h.+si 10r/12

h.+sine 3r/13

her ne: her ne

h.+ye 5r/04

hergiz: (*Far.*) asla, katiyyen, hiç bir vakit, hiç
bir suretle

h. 26r/13, 45v/01

her gün: her gün

h. 6v/04, 9r/10, 53v/12, 54r/06, 54v/10,
55r/02

her şey: her şey

h.+i 2v/03

hest ü buhl: (*Ar.+Ar.*) kazancın ve cimriliğin

h.+uñ 35r/02

hevā: (*Ar.*) heves, istek, arzu; sevgi; hoşlanma

h.+ya 54r/10, 56r/11

hevā-dārı: (*Ar.+Far.*) havadar, yar,
dost

h. 4r/12

hevā-yı nefis: (*Ar.+Ar.*) nefis hevesi

h.+e 17r/09

hevās-ı revābiḥ-i şükūfāt: (*Ar.+Ar.+Far.*)

çiçekleri kazanma hevesi

h.+dan 29v/12

heves: (*Ar.*) heves

h.+den 49r/01

h.+i 29v/10

heves ét- “heves etmek”

h.-di 5v/06, 34r/05, 43v/07, 57r/07

heves-i nazāra-i leşker: (*Ar.+Ar.+Far.*)
askeri izleme hevesi

heves-i nazāra-i leşker ét- “askeri
izlemeye heves etmek”

h.-üp 46v/11

heves-i pezer: (*Ar.+Far.*) baba hevesi

h. 18v/10

heves-nāk: (*Ar.+Far.*) hevesli

h. 57r/06

heves-i sefer-i deryā: (*Ar.+Ar.*) deniz
yolculuğu hevesi

heves-i sefer-i deryā kıł- “deniz
yolculuğuna heves etmek”

h.-dı 27v/05

hevl-i şavlet: (*Ar.+Ar.*) saldırı korkusu

h.+inden 31r/11

heybet: (*Ar.*) korku ile saygı duygularını birden
uyandıran hal veya gösteriş

h.+i 15v/05, 26v/09

heybet-i şalābet: (*Ar.+Ar.*) metanet
heybeti

h.+inden 31r/09	h.-üp 6r/12
heybet ü hevl ü hirās-ı melik: (<i>Ar.+Ar.+Far.+Ar.</i>) şahın heybet ve korkusu	hired-mend: (<i>Far.+Far.</i>) akıllı, anlayışlı
h. 22r/03	h. 58r/06
hey'et: (<i>Ar.</i>) şekil, suret, kıyafet, görünüş	hired ü zekā: (<i>Far.+Ar.</i>) akıl ve zeka
h. 36v/02	h.+da 44r/03
hezār: (<i>Far.</i>)	hırş: (<i>Ar.</i>) öfke, kızgınlık
h. 5r/10, 5v/01, 12r/01, 18r/01, 20r/04, 27v/09, 30r/03, 35v/11, 43v/04, 43v/04, 52v/06, 54r/12	h.+ı 49r/02
hıfz: (<i>Ar.</i>) saklama	h.+ın 23r/01
h. 39r/10, 39r/11, 50r/06	hırş-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam hırs
<i>hıfz ét-</i> “saklamak”	h.+ıla 18v/03, 20v/03
h.-mekde 39r/10, 50r/06	hışāl: (<i>Ar.</i>) huylar, tabiatlar, ahlaklar
<i>hıfz eyle-</i> “saklamak”	h.+uñ 16v/01
h.-ye 39r/11	hısn u keşert-i emvāl: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) malların çokluğu ve sağlamlığı
hıfz-ı ‘ināyet-i ezeliye: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) ezeli yardım ve saklama	h.+e 27v/10
h.+de 53r/02	hışm: (<i>Far.</i>) kızgınlık, öfke
hıkd u kineyi melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) şahın ölç ve kini	h.+a 14v/01, 18v/07
h. 15r/05	h.+ı 19r/07
hired: (<i>Far.</i>) akıl	h.+ından 23r/12
hired u haşāfet: (<i>Far.+Ar.</i>) akıl ve olgunluk	<i>hışma gel-</i> “öfkelenmek”
h.+den 41v/11	h.-üp 14v/01
hired-dānlık: (<i>Far.+Far.+T</i>) akıllılık	<i>hışm ét-</i> “hışm etmek”
h. 6r/12	h.-üp 56v/13
<i>hired-dānlık ét-</i> “akıllılık etmek”	hışm-ı melik: (<i>Far.+Ar.</i>) şahın öfkesi
	h. 55r/12
	hışm-ı müstevli: (<i>Far.+Ar.</i>) her tarafı kaplayan öfke

<i>hışm-ı müstevli ol-</i> “her tarafı kaplayan öfke”	h. 8v/06, 23v/07, 26r/13, 26v/03, 26v/04, 37v/04
h.-sa 16v/10	h.+e 54v/13
hışm-ı řāh: (<i>Far.+Far.</i>) şahın öfkesi	h.+i 15r/13, 42v/11
h.+a 19r/02	h.+üñ 40v/05
hışm-ı tamām: (<i>Far.+Ar.</i>) tam öfke	hıyānet-i ‘azīm: (<i>Ar.+Ar.</i>) büyük ihanet
h.+ıla 30v/04	h. 45v/05
hışm-nāk: (<i>Far.</i>) öfkeli, kızgın	hıyānet u ğadr: (<i>Ar.+Ar.</i>) hainlik ve vefasızlık
h. 18v/06	h.+e 42v/12
<i>hışm-nāk eyle-</i> “öfkeliendirmek”	hiç: (<i>Far.</i>) hiç
h.-di 44r/10	h. 16r/13, 18v/09, 19v/13, 20r/05, 23v/07, 23v/07, 30r/11, 33v/12, 41v/09, 43r/03, 46r/08, 49r/09, 49v/12, 52v/10, 57v/12
<i>hışm-nāk ol-</i> “öfkeli olmak”	hiçbir: hiçbir
h.-asın 17r/08	h. 20v/09
h.-up 11r/01, 49v/13	h.+isi 5r/05
hışm u ğaşab: (<i>Far.+Ar.</i>) öfke ve hiddet	hiddet: (<i>Ar.</i>) keskinlik
h.+ı 17r/07, 49r/05	hiddet-i ğayret: (<i>Ar.+Ar.</i>) öfke keskinliği
h.+ıla 33r/12	h.+den 57v/04
hı^vāb: (<i>Far.</i>) uyku	hiddet-i ğaşab: (<i>Ar.+Ar.</i>) kızgınlık keskinliği
hı ^v āb-ġāh: (<i>Far.+Far.</i>) yatak odası	h.+dan 23v/04, 52v/05
h.+e 42r/13	hiddet-i tıġ: (<i>Ar.+Far.</i>) kılıcın keskinliği
hı ^v āb-ġāh-ı řāh: (<i>Far.+Far.+Far.</i>) şahın yatak odası	h. 13r/03
h.+a 55r/10	hidmet: (<i>Ar.</i>) hizmet
hı ^v āb-ı ġaflet: (<i>Far.+Ar.</i>) ġaflet uykusu	h. 6r/06
h.+e 42v/01	
hıyānet: (<i>Ar.</i>) itimadı, güveni kötüye kullanma	

h.+i 8v/11, 20v/08	hidmet-i zemîn-būs: (Ar.+Ar.) yeri
h.+imüzde 41v/07	öpme hizmeti
h.+imüzden 41v/07	h. 6v/13
h.+inde 41v/08, 47v/07, 49v/06	hidmet-i zemîn-būs ét- “yeriöpme hizmeti yapmak”
h.+inden 8v/05, 42r/01	h.-üp 6v/13
h.+ine 7r/01, 7r/02, 16v/06	hidme-yi hāşş-i harem: (Ar.+Ar.+Ar.)
h.+ünj 25v/01	hareme özel hizmet
h.+ünjden 42r/07	h.+i 43r/02
hidmetinde ol- “hizmetinde olmak”	hikâyât: (Ar.) hikâyeler
h.-up 47v/07	hikâyât ü rivâyat: (Ar.+Ar.) hikâyeler ve rivayeler
hidmet-i duhter: (Ar.+Far.) kıza hizmet	h. 5v/02
h.+e 47v/06	hikâyet: (Ar.) hikâye; anlatma; masal
hidmet-i melik: (Ar.+Ar.) padişaha	h. 9r/11, 10r/10, 14r/01, 14r/03,
hizmet	19v/07, 22r/12, 24v/08, 27r/09, 29v/04, 32v/08,
h.+de 54v/09	35r/10, 37v/06, 39r/06, 41r/05, 43v/01, 46v/01,
h.+den 54v/11	49v/01, 50v/10, 53v/02, 55v/11
hidmet-i mülük: (Ar.+Ar.) meliklere	h.+i 16v/13, 29v/03, 40v/02, 40v/04,
hizmet	43r/13, 55v/10
h.+da 53r/07	h.+ine 50v/08
hidmet-i mülük ét- “meliklere hizmet etmek”	hikâyet ét- “anlatmak”
h.-mişidi 27r/11	h.-erdi 49v/01
hidmet-i vezîr: (Ar.+Ar.) vezir hizmeti	h.-mişlerdür 4v/03
h.+e 57r/13	hikâyet eyle- “anlatmak”
hidmet-i vizâret: (Ar.+Ar.) vezirlik,	h.-di 20r/09
başvekillik hizmeti	hikâyet-i ‘acîb: (Ar.+Ar.) hayret veren hikâye
h.+i 56v/01	h.+i 50v/08, 58r/05

- hikâyet-i ğarīb: (*Ar. +Ar.*) şaşılacak hikâye
 h.+i 39r/05
 h.+leri 58r/07
 hikâyet-i hōş: (*Ar. +Far.*) güzel hikâye
 h.+ı 29v/02
 hikâyet-i laţif: (*Ar. +Ar.*) güzel hikâye
 h. 6v/09
 h.+i 55v/09
 hikâyet-i ma‘dilet: (*Ar. +Ar.*) adalet hikâyesi
 h.+i 14r/01
 hikâyet-i Maĥcūbe: Maĥcube’nin hikâyesi
 h. 14r/03, 35r/10
 hikâyet-i Maĥcūbe der-ĥilm ü vaĥār: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar.*) Maĥcube’nin sükunet ve ağırbaşlılıkla ilgili hikâyesi
 h. 19v/08
 hikâyet-i Maĥcūbe der-kitmān-ı sır ez-zenān: (*Ar. +Far. +Ar. +Far. +Far.*) Maĥcube’nin kadınlardan sır saklama konusundaki hikâyesi
 h. 50v/10
 hikâyet-i Maĥcūbe der-mezemmet-i ĥased: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar.*) Maĥcube’nin hasedi kınama konusundaki hikâyesi
 h. 43v/01
- hikâyet-i Maĥcūbe der-şikātü ve emānet: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar.*) Maĥcube’nin güven ve emanet konusundaki hikâyesi
 h. 39r/06
 hikâyet-i Maĥcūbe der-siyāset ba‘da ez-tefaĥĥuş: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Far. +Ar.*) Maĥcube’nin araştırma sonrası siyaset konusundaki hikâyesi
 h. 24v/08
 hikâyet-i Maĥcūbe der-şecā‘at: (*Ar. +Far. +Ar.*) Maĥcube’nin cesurluk konusundaki hikâyesi
 h. 29v/05
 hikâyet-i Maĥcube der-terk-i şuĥbet-i eşrār: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Ar.*) Maĥcube’nin kötülerle arkadaşlığı bırakma konusundaki hikâyesi
 h. 55v/11
 hikâyet-i maşnū‘: (*Ar. +Ar.*) yapmacık hikâye
 h.+ı 43r/12
 hikâyet-i nāfi‘: (*Ar. +Ar.*) yararlı hikâye
 h.+i 24v/06, 35r/08
 hikâyet-i pakīze: (*Ar. +Far.*) temiz hikâye
 h. 7r/06
 hikâyet-i sābık: (*Ar. +Ar.*) önceki hikâye
 h.+ı 13r/09
 hikâyet-i Sāmīrī: Sāmīrī’nin hikâyesi (Sāmīrī: yaptığı bir buzaĥıya, Hz. Musa Tūr-i

Sînâ'da Allah'la konuşurken, halkı taptırmaya kalkışan bir yahudi).

h. +den 40v/02

hikâyet-i sūd-mend: (*Ar. +Far.*) faydalı hikâye

h. 19v/05

hikâyet-i 'Ucūbe: Ucube'nin hikâyesi

h. 10r/10, 41r/05

hikâyet-i 'Ucūbe der-ḥilm-i vel-vaḳār: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Ar.*) Ucube'nin sükunet ve ağırbaşlılıkla ilgili hikâyesi

h. 16v/13

hikâyet-i 'Ucūbe der-kitmāni sır ez-zenān: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Far. +Ar.*) Ucūbe'nin kadınlardan sır saklamakla ilgili hikâyesi

h. 46v/02

hikâyet-i 'Ucūbe der-saḥâvet: (*Ar. +Far. +Ar.*) Ucube'nin cömertlikle ilgili hikâyesi

h. 32v/08

hikâyet-i 'Ucūbe der-şikātü ve emānet: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar.*) Ucube'nin güven ve emanetle ilgili hikâyesi

h. 37v/06

hikâyet-i 'Ucūbe der-siyâset ba'da ez-tefahḥuş: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar. +Far. +Ar.*) Ucube'nin araştırma sonrası siyasetle ilgili hikâyesi

h. 22r/12

hikâyet-i 'Ucūbe der-şecā'at: (*Ar. +Far. +Ar.*) Ucube'nin cesaretle ilgili hikâyesi

h. 27r/10

hikâyet-i 'Ucūbe der-terk-i eşrār: (*Ar. +Far. +Ar. +Ar.*) Ucube'nin kötülere bırakılmakla ilgili hikâyesi

h. 53v/02

hikâyet-i 'Ucūbe ü Maḥcūbe: Ucube ve Mahcube'nin hikâyesi

h. +yi 6r/09

hikem-i mutazammın: (*Ar. +Ar.*) kapsamlı hikmetler

h. 3v/09

hikmet: (*Ar.*) hikmet

h. 6r/04

hikmet-i İllāhi: (*Ar. +Ar.*) İlahi hikmet

h. 38v/13

hilāf: (*Ar.*) karşı, zıt

h. +ı 6r/03, 16v/04

hilāf-ı 'ādet: (*Ar. +Ar.*) âdetlere karşı

h. 46r/09

hil'at: (*Ar.*) eskiden, pâdişâh veya vezir tarafından takdîr edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan

h. +lar 46v/09

hil'at-ı beyāz: (*Ar. +Ar.*) beyaz kaftan

h. +ıla 32r/07

hil'at-ı faḥîr: (*Ar. +Ar.*) gösterişli kaftan

h. 6v/11, 9r/03	h.+yile 37v/10
ẖil‘at-ı bezl-ü intişâf: (Ar.+Ar.+Ar.) kaftanın hakkını bolca verme	<i>ẖile ét-</i> “hile etmek”
h.+ıla 16r/02	h.-em 23v/12
ẖil‘at-ı şerîf i‘tâ: (Ar.+Ar.) şerefli kaftan verme	ẖilye-yi ẖilm: (Ar.+Ar.) hile ve sükun
<i>ẖil‘at-ı şerîf i‘tâ ét-</i> “şerefli kaftan vermek”	h.+ile 21v/05
h.-üp 21r/13	ẖile-kâr: (Ar.+Far.) hilekâr, hileci
ẖil‘at-ı teşrîf: (Ar.+Ar.) şereflendirme kaftanı	h. 15r/03
h.-medi 50r/10	<i>ẖile-kâr dūr-</i> “hilecileri toplamak”
ẖil‘at-ı zer-baft: (Ar.+Far.) sırma kumaşlı kaftan	h.-ürler 15r/03
<i>ẖil‘at-ı zer-baft geydūr-</i> “sırma kumaşlı kaftan giydirmek”	ẖile-kâr u mekkâr: (Ar.+Ar.) hilekâr ve düzenbaz
h.- di 26v/13	h. 57r/03
ẖil‘at-ı zer-beft: (Ar.+Far.) sırma kumaşlı kaftan	ẖile ü mekr: (Ar.+Ar.) hile ve aldatma
h. 24r/05	h.+den 47r/03
<i>ẖil‘at-ı zer-beft gey-</i> “sırma kumaşlı kaftan giymek”	h.+ini 12r/08
h.-di 24r/06	<i>ẖile ü mekr ét-</i> “hile etmek”
ẖil‘at ü ‘atâ: (Ar.+Ar.) kaftan ve ihsan	h.-em 23v/10
h.+ya 56v/03	ẖilqat: (Ar.) yaratılma, yaradılış
ẖile: (Ar.) hile, oyun	h. 30r/12
h. 23v/12, 25r/07, 25r/07, 47v/12, 51v/02, 52r/06	ẖilqat-ı zarîf: (Ar.+Ar.) zarafetli yaradılış
h.+si 25v/06	h. 51v/10
h.+siyile 43r/13	ẖilm: (Ar.) insanın doğasında olan yavaşlık, yumuşaklık, sükun
	h.+den 16r/13
	h.+imüz 19r/08

hilm ü te'enni: (*Ar.+Ar.*) sükun ve ağır davranma

h. 16v/09, 16v/10

h.+ye 16v/02

hilm ü vaqār: (*Ar.+Ar.*) sükun ve ağırbaşlılık

h.+dur 17r/07

h.+uq 21v/01

hımāyet-gāh-i ferāğēt-i 'ālemiyan: (*Ar.+Ar.*) insanlardan ayrılma ve koruma yeridir

h.+dur 22r/06

himmēt: (*Ar.*) gayret, emek, çalışma, çabalama

h.+üñde 50r/04

himmēt-i 'āli: (*Ar.+Ar.*) yüksek çaba

h. 6v/01

himmēt-i tamām: (*Ar.+Ar.*) tam çaba

h.+ıla 56r/03

hīn: (*Ar.*) an, zaman, vakit, sıra

h.+den 29v/13

hısāb: (*Ar.*) hesap

hısāb olun- "hesap olunmak"

h.-ur 14v/03

hiss: (*Ar.*) his, duygu

h.+ile 42v/04

hiss ét- "hissetmek"

h.-di 39v/04

hiss-i selim: (*Ar.+Ar.*) doğru his

h.+ile 43r/01

hışşe: (*Ar.+Ar.*) hisse, pay

h.+si 10r/13

hışşe-yi mīrās: (*Ar.+Ar.*) miras hissesi

h.+ını 56v/04

hışmet-i melik: (*Ar.+Ar.*) şahın heybeti

h. 53r/08

hışmet ü cāh-ı pādīşāhī: (*Ar.+Ar.*) padişahın itibar ve heybeti

h. 35r/07

hitāb: (*Ar.*) hitap, seslenme

hitāb ét- "hitap etmek"

h.-üp 11v/05

hiyel-i maşlahat-āmiz: (*Ar.+Ar.+Far.*) çıkarla karışık hile

h. 6r/11

hizāne-i 'ālem: (*Ar.+Ar.*) dünya hazinesi

h.+i 5v/11

hoca: (*Far.*) (bkz. h^vāce)

h.+q 33r/08

hoca-yı baḥīl: (*Ar.+Ar.*) cimri hoca

h. 33r/12

hōd: (*Far.*) kendi

h. 34v/04, 56v/09

hoḳḳa: (*Ar.*) içine mürekkep konan maden, cam veya topraktan yapılmış küçük kap

h.+nuq 37v/09, 38v/07

h.+sındadur 21r/10

h.+ya 37v/12, 38r/02

- h.+y1 38r/03, 38r/03, 38r/04
- h.+y1la 21r/11
- hokka al-* “hokka almak”
- h.-dı 37v/11
- hokka-y1 alet-i zinet: (Ar.+Ar.+Ar.) süs aleti hokka
- h.+i 20v/02
- hor:** (Far.) ehemmiyetsiz, değersiz, bayağı, adi
- hor-ı haķir: (Far.+Ar.) değersiz ve itibarsız
- h. 14v/05
- hor u hacil: (Far.+Ar.) itibarsız ve utangaç
- h. 56v/03
- hortum:** (Ar.) hortum, burun
- h.+ın 28r/12
- hoş:** (Far.) hoş, iyi, güzel
- h. 36r/07, 50v/12
- hoş et-* “iyi etmek”
- h.-üp 36r/07
- hōş-büy: (Far.+Far.) güzel kokulu, güzel kokan
- h. 20r/06
- hoş-huy: (Far.+Far.) güzel huylu
- h. 4v/06
- hu:** (Far.) huy, adet
- h.+da 5r/08
- hüb:** (Far.) iyi, güzel, hoş
- h. 17r/01, 19v/02, 24v/05, 30r/12, 35v/04
- h.+dur 32v/02
- hüb-hat: (Far.+Ar.) güzel yazı
- h. 36r/12
- hüb-hişāl: (Far.+Ar.) güzel huylar
- h.+a 19v/02
- hüb-naķş: (Far.+Ar.) güzel desen
- h. 55r/05
- hüb-ruy: (Far.+Far.) güzel yüzlü
- h. 4v/06, 7v/05, 20r/06
- hüb-rüy kenizek: (Far.+Far.+Far.) güzel yüzlü cariyeye
- h. 7v/05
- hüb-şüret: (Far.+Ar.) güzel görünüşlü
- hüb-şüret ol-* “güzel görünüşlü olmak”
- hubs:** (Ar.) kötülük, fenalı
- hubs-ı siret: (Ar.+Ar.) iç kötülüğü
- h.+inden 46r/03
- hubs-ı ‘aķide: (Ar.+Ar.) iman kötülüğü
- h. 53r/01
- hubs-ı zāt: (Ar.+Ar.) öz kötülüğü
- h. 29r/01, 53r/12
- h.-a 41v/10
- hucre-‘i hāşş:** (Ar.+Ar.) özel oda
- h.+dan 8r/03
- h.+ına 16r/10

h.+ında 44v/05	h. 31v/03
hud'a: (<i>Ar.</i>) aldatma, oyun, hîle, dalavere, düzen	<i>hün-ı eşām eyle-</i> “kan içmeye niyet etmek”
h.+ sından 41r/07	h.-di 31v/04
hudāvend-i cihān: (<i>Far.+Far.</i>) dünya hükümdarı	hün-ı nā-hakk: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) hak olmayan kan
h. 4r/11	h.+a 19v/04, 22r/09
Hudā-yı zü'l-Celāl-ı ber-kemāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) Kemal ve celal sahibi Tanrı	hünrîzîlîg: (<i>Far.+T</i>) kan dökücülük
h.+e 2v/02	h.+uḡ 19r/09
hufyeten: (<i>Ar.</i>) gizlenme, saklanma	hürân-ı firdevs: (<i>Far.+Ar.</i>) iri gözlü cennet kızları
h.+e 36r/04, 44v/12	h. 51r/05
huḡūḡ-ı sâbîḡ: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski haklar	hurde-kârlîḡ: (<i>Ar.+Far.+T</i>) hilecilik
h.+uḡ 41v/07	<i>hurde-kârlîḡ êt-</i> “hilecilik etmek”
hulâşa-yı hilḡat: (<i>Ar.+Ar.</i>) yaradılışın özü	h.-üp 23r/01
h. 3r/07	hür: (<i>Ar.</i>) güneş gibi güzel
hulḡ-ı nā-ma'ḡul: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) makul olmayan huy	h.+ı 25v/04
h.+den 45v/09	hür-ı mekkâre: (<i>Ar.+Ar.</i>) güneş gibi güzel hilekâr
hulḡum: (<i>Ar.</i>) boḡaz	h.+yi 14v/12
h.+ına 31v/07	hurşîd: (<i>Far.</i>) güneş
hün: (<i>Far.</i>) kan	hurşîd-şuret: (<i>Far.+Ar.</i>) güneş yüzlü
h.+ı 16v/12	h. 4v/07, 47v/03
<i>hün êt-</i> “kan dökmek”	hurşîd-i 'âlem-tâb: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) dünyayı aydınlatan güneş
h.-e 13r/02	h. 21v/07
hün-hı'ar: (<i>Far.+Far.</i>) zalim, öldüren	hurşîd-i cihân-tâb: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) dünyayı aydınlatan güneş
h. 51r/06	h. 27r/01, 37r/08
hün-ı âşām: (<i>Far.+Far.</i>) kan içen	

ḥurşīd-i tābende: (*Far. +Far.*) parlayan güneş

ḥ. 40v/07

ḥurşīd-ṭal‘at: (*Far. +Ar.*) güneşin doğuşu gibi güzel görünüşlü olanlar

ḥ. 5r/03

ḥurūc: (*Ar.*) çıkış, çıkma

ḥurūc ʿet- “çıkma

h.-esin 56v/12

ḥurūs: (*Far.*) horoz

ḥ. 38r/12, 38r/13, 39r/01

ḥurūs al- “horoz almak”

ḥ.- mağa 39r/01

ḥ.+a 39r/01

ḥ.+1 38v/01, 38v/13

ḥ.+uḡ 39r/02

ḥurūs-ı pīr: (*Far. +Far.*) yaşlı horoz

ḥ.+i 38v/13

ḥurūs-ı pīr eti: (*Ar. +Ar.*) yaşlı horoz eti

ḥ. +yle 38v/12

ḥusrev: (*Far.*) padişah, hükümdar

h. 4r/08

ḥusrev-i encüm: (*Far. +Ar.*) yıldızlar padişahı

ḥ. 40v/07

ḥusrevān-ı cihān: (*Far. +Far.*) cihan padişahları

ḥ. 15v/13

ḥuşul: (*Ar.*) üreme, türeme, çıkma

ḥ.+1 6r/05

ḥ.+ında 48r/07, 48r/08

ḥ.+ın1 47r/10

ḥuşümet: (*Ar.*) hasımlık, düşmanlık

ḥ.+i 15v/07

ḥuşüş: (*Ar.*) şekil, yol, konu

ḥ.+ında 9r/08, 21r/02, 49v/09

ḥ.+uḡ 49v/11

ḥuşüsen: (*Ar.*) hususi olarak, hele, ayrıca

ḥ. 46r/12

ḥüş: (*Far.*) akıl; fikir, şuur

ḥüş u ḳarār: (*Far. +Ar.*) akılın kararı

h.+1 29r/08

ḥüş u ṭāḳat: (*Ar. +Ar.*) akılın gücü

h. 28r/06

ḥüş u ṭāḳat git- “akıl gücünün gitmesi”

h.-üp 28r/06

ḥuşünet: (*Ar.*) sertlik

ḥ.+e 52v/09

ḥüş: (*Far.*) tabiat, mizaç, ahlak; âdet

ḥüş ʿedin-: (*Far.*) “huy edinmek”

ḥ.-diler 7v/03

ḥuşur: (*Ar.*) huzur, rahatlık; makam; padişah katı

ḥ. 10r/06

h.+ına 12v/05, 13v/03, 15r/01, 17r/05,
19r/05, 22v/06, 23r/03, 26r/07, 34r/13, 34v/02,
43v/08, 44v/02, 48r/03, 53v/13, 55r/13, 57r/04,
57r/05, 57v/01

h.+ında 5r/04, 17v/05, 20v/03, 34r/12

h.+ından 43r/11, 44r/10, 54r/13

h.+uğa 6r/06, 18v/01

h.+uğda 5r/11, 7r/05, 7r/07

hüzür-ı kalb: (Ar.+Ar.) gönül rahatlığı

h. 47v/11

hücb-i celâl: (Ar.+Ar.) hiddetlikten
menetme

h.+ında 2v/09

h.+sinden 54r/06

h.+sine 25r/09, 25v/04, 52r/10

hüccet ét- “delil vermek”

h.-di 11r/01

hüccet-i rüşen: (Ar.+Far.) belli delil

h. 34v/01

hücre: (Ar.) göz. odacık

h.+lerde 8r/11

h.+m 48r/11

h.+sinde 26r/09

hücre-yi hâne-yi ‘arūs: (Ar.+Far.+Ar.)
gelin odası

h.+ı 25r/02

hücre-yi hāşş: (Ar.+Ar.) kişiye özel oda

h.+ı 5v/03

hüccet: (Ar.) senet, belge, delil

h. 48r/13

h.+i 3r/05

h.+ile 19r/03

h.+inde 50v/02

h.+üj 55r/12

hücre-yi melike: (Ar.+Ar.) melikenin odası

h. 48v/12

h.+ına 23v/12

h.+ımdan 23r/07

h.+ına 9v/13, 25r/06, 27r/01

hücre-yi Kefşegir: Kefşegir’in odası

h.+e 53v/13

hücum: (Ar.) saldırı, saldırma

h. 10v/03, 27v/08, 31v/06, 33v/12,
46v/06

h.+ımdan 26r/02

hücum ét- “saldırmak

h.-di 10v/03, 31v/06, 46v/06

h.-üp 27v/08, 33v/12

hükkām-ı devrān: (Ar.+Ar.) devrin hakimleri

h. 21v/03

hüküm: (Ar.) hüküm, emir, komuta

h.+i 29v/06	h.+ile 17v/04
h.+ine 27v/03	h.+ine 41r/11
h.+üñ 49v/07	hüs-nü't-tevfîk: (Ar.+Ar.) muvafık
<i>hük-m êt-</i> "hük-m etmek"	kılma
h.-eridük 12v/11	h. 58r/13
h.-mek 23v/05	hüs-n-i bâ'tın: (Ar.+Ar.) iç güzellik
<i>hük-m eyle-</i> "hük-m etmek"	h. 53r/12
h. 17r/09	hüs-n-i hâk-k-ı nemek: (Ar.+Ar.+Far.)
h.-di 24v/07	güzel hak
h.-yüp 34v/01	h. 53r/10
<i>hük-m olun-</i> "hük-m olunmak"	hüs-n-i hâl: (Ar.+Ar.) iyi hal
h.+a 26r/12	h. 36r/11
hük-m-i ariş: (Ar.+Far.) anlam hük-mü	hüs-n-i hış-âl: (Ar.+Ar.) güzel huylar
h.+ile 10r/11	h. 43v/07
hük-m-i kış-âş: (Ar.+Ar.) cinayette	hüs-n-i sîret: (Ar.+Ar.) iyi ahlak
ödeş-me hük-mü	h. 15v/11, 22v/08
h.+ıla 42v/09	hüs-n-i şuret: (Ar.+Ar.) güzel görünüşlü
hük-m-i mu'tlak: (Ar.+Ar.) mutlak	h. 5r/07
hük-üm	h.+de 49v/03
h. 55r/06	h.+e 5r/06
hüner: (Far.) hüner, marifet	h.+ile 5r/13
h.+lerine 7r/03	hüs-n ü cemâl: (Ar.+Ar.) güzellik
h.+üñ 32r/04	h.+ini 41v/01
hürmet-i ecnebiyyet: (Ar.+Ar.) yabancılık	hüz-n ü bük-â ü nev-ha: (Ar.+Ar.+Ar.) hüzün ve
hürmeti	seli ağlama
h. 49r/05	h.+yı 8r/13
hüs-n: (Ar.) güzel, iyi; güzellik, iyilik	ıraç: uzak
h. 53v/03	ı. 26v/01, 54r/09

1.+dan 18r/12, 28r/04	‘1.-dı 41r/08
<i>irak dut-</i> “uzak tutmak”	‘ıyş: (Ar.) yaşayış, yaşamak
1.-mazdum 26v/01	‘ıyş u neşât: (Ar. + Ar.) yaşayış ve keyif
‘ırk: (Ar.) damar	‘1. 21v/10
‘ırk-ı mürüvvet: (Ar. + Ar.) insanlık damarı	‘ıyş u şâfi: (Ar. + Ar.) temiz yaşam
‘1. 15r/10	‘1. 56r/09
‘ırk-ı uhuvvet: (Ar. + Ar.) kardeşlik damarı	‘ıyş-u tarab: (Ar. + Ar.) yaşam ve şenlik
‘1. 56v/06	‘ıyş-u tarab ét-
ısmarla-: (Far. + T) ismarlamak	‘1.-mek 7v/13
1.-dı 35r/06	ıztırâb: (Ar.) acı, elem, azap, sıkıntı; vesvese
1.-yup 40r/01	1. 46r/13
ısrâr-ı mübâlağa: (Ar. + Ar.) abartılı ısrar	1.+ıla 38r/13
1. 49r/03	1.+ını 28r/07
‘ışk: (Ar.) aşk	ibâ: (Ar.) kabul etmemek, işe razı gelmemek
‘ışk-engîz: (Ar. + Far.) aşk karıştıran	<i>ibâ göster-</i> “kabul etmemek”
‘1. 43v/05	i.-di 51r/03
‘ışk-ı dil-i melik: (Ar. + Far. + Ar.) padişahın gönül aşkı	ibâ’-ı tam: (Ar. + Ar.) tam razı gelmeme
‘1. 41v/02	<i>ibâ’-ı tam göster-</i> “tam razı gelmediğini göstermek”
‘ışk-ı melik: (Ar. + Ar.) padişahın aşkı	i.-di 10v/12
‘1. 42r/06	‘ibârât-ı laţîfe: (Ar. + Ar.) güzel cümleler
‘ışk-ı müte‘allik: (Ar. + Ar.) aşk bağımlılığı	i. 7r/05
‘1.-dı 41r/08	‘ibâret-i ‘aql-ı âmîz: (Ar. + Ar. + Far.) akılla karışık cümleler
‘ışk-ı müte‘allik ol- “aşk bağımlısı olmak”	i. 43v/04
	ibrâm: (Ar.) can sıkacak derecede ısrar etme, üstüne düşme; zorlama
	ibrâm et- “zorlamak”

- i.-di 10v/12
- i.-diler 21r/11
- ‘ibret: (Ar.)** ibret
- ‘ibret al-* “ders almak”
- ‘i.+dılar 24v/04
- ‘ibret ol-* “ders olmak”
- ‘i.-a 11v/04
- ibtidā: (Ar.)** başlama
- ibtidā ét-* “başlamak”
- i.-üp 41v/05
- īcāb: (Ar.)** lazım gelme, gerek
- īcāb ét-* “lazım gelmek, gerekk”
- ī.-di 18v/10
- icāzet: (Ar.)** izin, ruhsat
- icāzet ol-* “izin olmak”
- i.-a 49v/05
- icāzet vēr-* “izin vermek
- i.-medi 50r/10
- icrā: (Ar.)** yapma, yerine getirme, bir işi yürütme
- icrā ét-* “yapmak, yerine getirmek”
- i.-di 9r/09
- i.-dükden 53r/06
- i.-üp 16r/08, 32r/09
- icrā eyle-* “yapmak, yerine getirmek”
- i.-di 37r/12, 40v/09
- icra’-ı aḥkām: (Ar.+ Ar.)** hükümleri yerine getirme
- icra’-ı aḥkām ét-* “hükümleri yerine getirme”
- i.-erleridi 10r/12
- ictināb: (Ar.)** sakinma, çekinme, uzaklaşma
- i. 53r/11, 58r/09
- ictināb ét-* “sakinma”
- i.-er 46r/09
- i.-megi 46r/03
- i.-mek 40v/05
- iç: iç**
- i.+i 12r/06, 25r/10
- i. 33r/10
- i.+inde 7v/04, 7v/10, 37v/09, 39v/04, 39v/05, 43v/09
- i.+inden 38v/07
- i.+ine 39v/03, 39v/05
- i.+ünj 40v/04, 57v/02, 58r/06, 58r/08
- iç-: içmek**
- i.-di 45r/07, 45r/10
- i.-elüm 56r/10
- i.-mişidi 33r/05
- içerü: içeri**
- i.+den 48v/13
- i.+sin 38r/07
- içinde: içinde**
- i. 21r/02, 25r/09, 37v/12

içün: için

i. 3r/01, 5v/12, 6r/07, 7v/05, 7v/13, 10v/12, 11r/01, 11r/11, 11v/07, 12r/02, 12v/12, 13v/06, 13v/10, 15v/03, 15v/13, 16v/05, 17v/10, 19v/11, 19v/12, 20r/01, 21r/08, 21r/13, 21v/02, 21v/10, 24r/01, 25r/13, 26r/07, 26v/07, 27r/04, 30r/01, 31r/05, 32r/02, 33v/06, 35v/11, 36r/01, 36r/05, 37r/05, 38v/11, 39r/01, 39r/12, 39v/01, 40r/02, 40r/04, 42r/13, 42v/10, 43v/10, 45r/05, 45r/05, 45v/07, 47r/07, 48v/09, 52v/12, 55r/07, 56r/01

i.+dür 42r/04

iddā‘at: (Ar.) iddialar, savlar

i. 11v/02

iddā‘at göster- “iddialar göstermek”

i.-medi 11v/02

idi: idi

i. 4v/04, 4v/04, 4v/05, 4v/06, 4v/06, 8v/07, 10v/06, 11r/06, 11v/12, 12v/05, 14r/06, 17r/02, 17r/03, 17r/03, 17v/07, 18r/01, 18r/11, 19v/09, 20r/06, 20v/08, 20v/11, 21v/12, 22v/03, 22v/04, 23r/06, 23v/01, 24v/10, 24v/10, 24v/12, 28v/04, 29v/06, 31r/04, 33r/01, 33r/02, 34r/05, 38r/10, 39r/08, 40r/12, 40r/12, 41r/07, 43r/01, 43r/06, 43r/08, 43v/03, 43v/04, 43v/05, 43v/05, 45r/09, 45r/12, 47r/03, 50v/12, 51r/06, 51r/07, 51r/11, 51r/12, 52v/03, 53v/05, 53v/10, 54v/10, 54v/10, 54v/12, 55v/13, 55v/13, 57r/06

i.+m 34v/09, 51v/12

idrāk: (Ar.) idrak, anlayış, akıl erdirmeye

i.+ından 40v/05

idrār-ı mu‘ayyen: (Ar.+Ar.) ölçülü idrar

i. 53v/11

idügi: olduğu

i. 26v/04

ifrāt: (Ar.) aşırıya kaçma, pek ileri varma

i.+ıla 4r/12, 15r/12, 43v/13, 52v/04

i.+ıyıla 44r/03

ifrāt eyle- “aşırıya kaçma”

i.-se 16v/06

ifrāt-ı hışm u gāzab: (Ar.+Ar.+Ar.)

öfke ve kızgınlıkta aşırıya kaçma

i.+ıla 21r/01

ifşā: (Ar.) gizli bir şeyi yayma; ortaya dökme, açığa vurma

i.+ya 46r/05

ifşā ét- “ortaya dökmek”

i.-mege 46r/05

i.-mekde 50r/02

ifşā-yı sır: (Ar.+Ar.) sırrı açığa vurma

i. 46r/03

iftirāk: (Ar.) ayrılma, dağılma; perişan olma

i.+a 55v/04

iftira vecchi: (Ar.+Ar.) iftira üslubu

i.+yile 21r/09

iğmāz: (Ar.) göz yumma, görmezlikten gelme

iğmāz göster- “görmezlikten gelmek”

i.-se 16v/03

ihfā: (Ar.) gizleme, saklama, saklanılma

ihfā ét- “gizlemek”

i.-mek 3r/01	i.-üp 54r/01
ihmāl: (<i>Ar.</i>) ihmal	ih̄tirām-ı tamām: (<i>Ar. +Ar.</i>) tam saygı
<i>ihmāl olun-</i> “ihmal olunmak”	i.+ıla 56v/07
i.-maya 40v/01	ih̄tirāz: (<i>Ar.</i>) sakınma, çekinme
ihsān: (<i>Ar.</i>) iyilik etme; bağış, bağışlama	i. 46r/03
i.+ı 36r/05	<i>ih̄tirāz ét-</i> “sakınmak”
<i>ihsān et-</i> “bağış yapmak”	i.-ersen 50r/05
i.-üp 6v/11	i. -megi 46r/03
<i>ihsān eyle-</i> “ bağış yapmak”	<i>ih̄tirāz eyle-</i> “sakınmak”
i.-yem 35v/10	i.-yesin 18r/07
ihsān u in ‘ām: (<i>Ar. +Ar.</i>) bağış ve iyilik etme	ih̄tişām: (<i>Ar.</i>) tantana, şanlı görünüş
i. 37r/06	i.+ıla 37v/13
<i>ihsān u in ‘ām ét-</i> “bağış ve iyilik etme	ih̄tiyāç: (<i>Ar.</i>) muhtaçlık, yokluk, yoksulluk
i.-mişdür 37r/02	i. 11r/11
ihsān-ı bī-gerān: (<i>Ar. +Ar.</i>) sınırsız iyilik	i.+um 27v/01
i. 56r/07	i.+uḡ 55r/12
ih̄tilāṭ: (<i>Ar.</i>) karışma, katışma	<i>ih̄tiyāç olun-</i> “ihtiyaç olunmak”
i.+ı 7r/02	i.-ursa 46r/06
<i>ih̄tilāṭ ét-</i> “karışmak”	ih̄tiyār: (<i>Ar.</i>) seçme, seçilme
i.-mege 6v/05	<i>ih̄tiyār ét-</i> “seçmek”
ih̄timām: (<i>Ar.</i>) dikkatle, gayretle çalışma, özenle iş görme	i.-mişidi 32v/10
i. 10v/08	i.-üp 27v/11
ih̄tirām: (<i>Ar.</i>) saygı, hürmet	ih̄tiyāṭ: (<i>Ar.</i>) sakınma, tedbirli, tedarikli bulunma
i.+ı 53v/12	i. 42v/02
<i>ih̄tirām ét-</i> “hürmet etmek”	i.+ıla 22r/10, 24v/07
	ih̄tiyāṭ-ı belīḡ: (<i>Ar. +Ar.</i>) tam tedbirli

i.+ile 26r/06, 51v/09	ih̄tiyāṭ-ı tamm: (Ar.) tam tedbirli
ih̄tiyāṭ-ı tamām: (Ar.+Ar.) tam tedbirli	i.+ıla 7v/06
i.+ıla 19v/12, 33r/03	
ih̄zār: (Ar.) hazırlama, hazır etme; huzura getirme	ik̄dām: (Ar.) gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma; ilerleme
i.+ın 51r/01	i. 43r/03, 49r/02
ih̄zār et- “hazırlamak”	i.+ına 48r/07, 48r/09
i.-üp 9r/02, 11r/12, 15v/09	i.+ından 49r/08
ih̄zār-ı māl: (Ar.+Ar.) malı hazırlama	ik̄dām et- “ilerlemek”
i. 10v/12	i.-di 42v/13
ih̄zāz: (Ar.) talihi açık, nasibi çok olma	i.-diler 49r/02
ih̄zāz eyle- “talihini açmak”	i.-düğine 18v/09
i.-meyüp 6r/04	i.-üp 10r/13, 42r/12
‘ik̄āb: (Ar.) ceza, eziyet, azap	iki: iki
‘ik̄āb olun- “cezaya uğramak”	i. 5r/12, 6r/12, 7r/10, 7r/12, 7v/05,
‘i.-up 43r/05	8r/03, 8r/04, 8r/06, 8v/03, 10r/07, 10r/11,
‘ik̄āb u ‘itāb: (Ar.+Ar.) ceza ve azalama	10v/04, 11r/05, 12v/10, 15v/06, 18r/05, 18r/07,
‘i.+dan 35r/09	18r/08, 18r/12, 18v/03, 19r/04, 19r/05, 22r/08,
	23v/07, 23v/10, 27v/06, 28r/12, 29v/08, 29v/09,
	30r/08, 30r/09, 31v/01, 34v/13, 41r/01, 41r/04,
	42v/05, 42v/07, 43r/10, 43r/10, 55v/12, 57r/08
ik̄āmet: (Ar.) oturma	i.+si 42v/01
ik̄āmet et- “oturmak”	iki şeh-zāde hikāyeti: (Far.+Ar.) iki
i.-di 7r/09	şehzadenin hikayesi
i.-eler 13v/03	i.+dür 10r/07
ik̄āmet eyle- “oturmak”	
i.-di 9v/12	ikilik: ikilik
ik̄āmet göster- “oturmak”	i.+den 19r/11
i.-di 56r/12	ikinci: ikinci
	i. 16r/05, 28r/02

ikisi: ikisi	<i>i'lām êt-</i> "bildirmek"
i.+nden 23v/08	i.-di 49r/01
i.+ni 23v/05	i.-em 48r/05
iklīm: (<i>Ar.</i>) ülke, diyar	i.-mezdüm 26v/01
i.+e 12v/10	<i>i'lām eyle-</i> "bildirmek"
ikrām: (<i>Ar.</i>) saygı, hürmet; ağırlama	i. 17v/12, 20r/13
i.+a 33r/09	ile: ile
i.+ıla 41r/09	i. 6v/01, 7r/06, 8v/06, 9r/02, 10v/05,
<i>ikrām êt-</i> "ağırlamak"	12v/11, 13r/10, 14r/13, 14v/10, 15v/04, 15v/11,
i.-üp 54r/01	17r/05, 18r/01, 18r/05, 18r/13, 19r/10, 19v/06,
ikrām-ı tam: (<i>Ar. +Ar.</i>) tam hürmet	22r/08, 23r/01, 23v/13, 24r/06, 25r/10, 27v/06,
i. 6r/08	27v/09, 28v/13, 37r/03, 39r/07, 39r/08, 41r/04,
ikrām u ihtirām: (<i>Ar. +Ar.</i>) saygı ve	46v/05, 46v/08, 51r/08, 51r/10, 53v/10, 54r/10,
hürmet	54v/04, 54v/08, 55v/07, 56v/04
i.+da 56r/01	ilerü: ileri
ikrām u i'zāz: (<i>Ar. +Ar.</i>) saygı ve	i. 12r/01, 36v/10, 57v/03
hürmet gösterme	<i>ilerü dut-</i> "ileri tutmak"
i.+ıla 29r/09	i. 57v/03
ikrām-u i'zāz u iclāl: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>)	<i>ilerü gel-</i> "ileri gelmek"
ağırlama ve saygı gösterme	i.-üp 12r/01, 36v/10
i. 36v/11	ilet-: iletmek
'ilāc: (<i>Ar.</i>) ilaç	i.-di 23r/03, 57r/13
'i.+ı 22v/09	i.-diler 7r/03, 26v/05
<i>'ilāc buyur-</i> "ilaç vermek"	i.-em 47r/13
'i.-dı 38v/12	i.-mezden 25r/06
<i>'ilāc eyle-</i> "çare etmek"	i.-sünler 23v/12
'i.-ye 57v/05	i.-üp 18r/06, 37v/09, 38v/03, 38v/09,
i'lām: (<i>Ar.</i>) bildirme, bildirilme, anlatma	54r/11
	i.-ürsin 45r/04

illā: (<i>Ar.</i>) ne olursa olsun, illaki	i.-mezüz 5r/06
i. 58r/02	<i>iltifāt eyle-</i> “iltifat etmek”
‘illet: (<i>Ar.</i>) illet, hastalık; sakatlık	i.-di 42v/10
i. 17v/11	iltimās: (<i>Ar.</i>) kayırma; arka, kayırıcı
i.+ine 38v/12	i.+ın 46v/04
ilet-: iletmek	i.+ını 49r/05
i.-di 30v/07	iltimās-ı kenizek: (<i>Ar. +Far.</i>) cariyeyi kayırma
‘ilm: (<i>Ar.</i>) ilim; bilme; bir şeyin doğrusunu bilme	i. 11v/02
‘i.+i 24r/12	iltimās-ı vişāl: (<i>Ar. +Ar.</i>) kavuşma ricası
‘i.+in 27r/13, 30v/08	i. 48r/11
‘ilm-i hikmet: (<i>Ar. +Ar.</i>) hikmet bilme	<i>iltimās-ı vişāl ét-</i> “kavuşma ricasında bulunmak”
‘i.+de 4v/05	i.-esin 48r/11
‘ilm-i tîr: (<i>Ar. +Far.</i>) ok atama bilimi	iltizām: (<i>Ar.</i>) bir tarafı tutma
‘i.+de 28r/11	<i>iltizām ét-</i> “bir tarafı tutmak”
‘ilm ü edeb: (<i>Ar. +Ar.</i>) ilim ve terbiye	i.-mekden 19v/04
‘i. 27r/13	imān-ı gūlāz: (<i>Ar. +Ar.</i>) yoğun iman
ilt-: iletmek, götürmek, göndermek	i. 23v/03
i.-üp 7v/01, 12r/10, 54r/09	<i>imān-ı gūlāz ét-</i> “yoğun iman etmek”
ilticā: (<i>Ar.</i>) sığınma, barınma	i.-di 23v/03
<i>ilticā kıl-</i> “sığınmak”	imāre: (<i>Ar.</i>) ümran, bayındırlık
i.-mayalar 16v/09	i.+ye 9r/04
iltifāt: (<i>Ar.</i>) hatır sorma, gönül alma	imāret: (<i>Ar.</i>) (<i>bkz. imāre</i>)
i. 10v/11, 14v/02	i. 3v/02
<i>iltifāt ét-</i> “iltifat etmek”	<i>imāret vēr-</i> “bayındırlık vermek”
i.-mek 48v/08	i.-di 3v/02
i.-meyüp 41r/08	

imiş: imiş

i. 29r/08, 51v/12

imkân: (*Ar.*) imkân, olanak

imkân ol- “imkân olmak”

i.-maya 5v/12

imsāk: (*Ar.*) her şeyden el çekme, perhiz;
cimrilik

i.+ı 33r/02

imsāk u buhl ü ḥasāset: (*Ar. +Ar. +Ar.*)
cimrilik

i.+inden 34v/09

imtişāl: (*Ar.*) gerekeni yapma; bir örneğe göre
hareket etme

i. 27v/03

imtişāl ét- “gerekeni yapmak”

i.-üp 25v/02

imtişāl göster- “gerekeni yapmak”

i.-üp 51r/09

i.-meyüp 18v/04

imzā’-ı ‘izām şāhī: (*Ar. +Ar. +Far.*) şah
büyüklüğünü yerine getirme

imzā’-ı ‘izām şāhī ét- “şah
büyüklüğünü yerine getirmek”

i. -dükden 45v/12

in-: inmek

i.-üp 11r/03, 31v/05

ināyet-i sübhāni: (*Ar. +Ar.*) Allah’ın yardımı

i.+yile 13v/11

indir-: indirmek

i.-ip 39v/04

in’ām: (*Ar.*) nimet verme, iyilik etme

i. 30v/01, 54v/05

in’ām ét- “nimet vermek”

i.-diler 30v/01

i.-düy 19r/11

i.-er 54v/05

in’ām-ı melik: (*Ar. +Ar.*) şahın
nimetleri

i. 53v/10

‘ināyet: (*Ar.*) lütuf, ihsan, iyilik

‘ināyet et- “iyilik etmek”

‘i.-üp 29r/13

‘ināyet-i Ḥaqq: (*Ar. +Ar.*) Tanrı lütü

‘i. 14v/11

‘ināyet-i Sübhānī: (*Ar. +Ar.*) Tanrı lütü

‘ināyet-i Sübhānī eriş- “Tanrı’nın
lütüfuna ulaşmak”

‘i.-üp 34v/10

inbisāt-ı mücib: (*Ar. +Ar.*) lazım gelen yeyilma

i.+ı 45v/03

inbisāt u neşat: (*Ar. +Ar.*) yayılma ve keyif

i.+ı 8r/10

in‘ikād-ı şer‘: (*Ar. +Ar.*) şeriata bağlanma

i.+ile 44r/09, 44v/01

inkār: (*Ar.*) inkâr, saklama, gizleme, yadsıma

i.+a 23v/03, 50v/03	i.-üp 14v/07
i.+ın 23v/04	intiḳām: (<i>Ar.</i>) intikam, öç
<i>inkār ét-</i> “inkâr etmek”	i. 42v/10
i.-di 34r/09	i.+ı 14v/06
i. -meyüp 36v/08	i.+ıla 3v/04
i.-üp 52v/09	<i>intiḳām al-</i> “öç almak”
inḳıyād: (<i>Ar.</i>) boyun eğme; kendini teslim etme	i.-up 45v/07
<i>inḳıyād göster-</i> “boyun eğmek”	intizār: (<i>Ar.</i>) bekleme, gözleme
i.-diler 8r/02	<i>intizār çekdür-</i> “bekletmek”
i.-üp 27v/04	i.-e 48r/09
inḳirāz u zevāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) sona erme ve bitme	irād: (<i>Ar.</i>) getirme; söyleme
i.+den 32v/04	ī.+ında 34v/08
ins: (<i>Ar.</i>) insan	<i>irād ét-</i> “getirmek, söylemek”
i.+i 3r/02	ī.+dün 45v/02
inşāf: (<i>Ar.</i>) insaf	ī.+ine 36v/03
i.+ı 16r/01	ī.+üp 9r/11
i.+ıla 10r/03	irād-ı kelām: (<i>Ar.+Ar.</i>) söz söyleme
i.+ımda 14v/02	<i>irād-ı kelām ét-</i> “söz söylemek”
insān: (<i>Ar.</i>) insan	ī.-üp 44v/03
i. 22r/02	irādet: (<i>Ar.</i>) irade
n.+ı 2v/04	i.+üm 54r/03
in-şā'-Allah: (<i>Ar.</i>) Allah isterse, Allah nasibederse	irādet-i ṭabī'i: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğal irade
i. 10v/07, 38v/09	i.+i 41r/08
inşā: (<i>Ar.</i>) yapma, yapılma, vücuda, meydana getirme	irşād: (<i>Ar.</i>) doğru yolu gösterme, uyarma
<i>inşā ét-</i> “meydana getirmek”	i.+ıyıla 34v/01
	irşād u naşihāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru yolu gösterme ve nasihat

- i.+ına 44v/04
- irtifā‘:** (*Ar.*) yükselme; yükseklik, yükselti
- i.+ıla 5r/10
- irtifā‘-ı maḳāmāt: (*Ar.+Ar.*)
makamların yüksekliği
- i. 54v/08
- irtikāb:** (*Ar.*) kötü bir iş işleme
- irtikāb ét-dir-* “kötü bir iş yaptırmak”
- i.-üp 54r/07
- irtikāb ét-dür-* “kötü bir iş yaptırmak”
- i.-di 54v/13, 55v/05
- işābet-i rāy:** (*Ar.+Ar.*) fikir doğruluğu, yerinde bir düşünce
- i. 51v/07
- işār:** (*Ar.*) ikram; bahşiş.
- işār ét-* “ikram etmek”
- i.-üp 29r/03, 30v/01, 33r/07, 35r/06
- işār eyle-* “ikram etmek”
- i.-di 32r/06
- İşār-ı emvāl: (*Ar.+Ar.*) malları
bağışlama
- İşār-ı emvāl eyle-* “malları
bağışlamak”
- İ.-di 15v/10
- İşār-ı zer: (*Ar.+Far.*) para verme,
bağışlama
- İşār-ı zer ét-* “para vermek”
- İ.-üp 42r/09
- istiğnā-‘ı külli:** (*Ar.+Ar.*) çok muhtaçsızlık
- i. 27v/02
- isim:** (*Ar.*) isim, ad
- ism-i ḳarz: (*Ar.+Ar.*) borç adı
- i. 14r/13
- ism-i mübarek: (*Ar.+Ar.*) mübarek ad
- i.+ünj 4r/06
- isrāf:** (*Ar.*) gereksiz yere harcama
- isrāf-ı tamām: (*Ar.+Ar.*) tam israf
- i.+ıla 56v/05
- isrāf-ı telef: (*Ar.+Ar.*) gereksiz yere
harcama
- i.+den 39v/07
- iste-:** istemek
- i.-di 35v/13
- i.-erdüm 25v/09
- i.-rüz 5r/06
- i.-yüp 45r/10, 57r/02
- istib‘āt:** (*Ar.*) uzaklaşma, uzak görme
- istib‘āt göster-* “uzak göstermek”
- i.-mek 53r/12
- istiḥmām:** (*Ar.*) yıkanma
- istifsār:** (*Ar.*) sorma, sorulma
- istifsār ét-* “sormak”
- i.-di 53r/07
- i.-diler 52v/08
- istifsār eyle-* “sormak”

- i.-di 29r/10
- istiğnā-'ı külli:** (*Ar.+Ar.*) çok muhtaçsızlık
- i. 27v/02
- istiğmām ét-* “yıkanmak”
- i.-üp 45r/02
- istikbāl:** (*Ar.*) birini karşılama
- istikbāl ét-* “karşılama”
- i.-üp 47v/05
- istikbāle çık-* “karşılama”
- i.-dılar 9r/06
- istikşāf:** (*Ar.*) keşfetmeye çalışma, ne olup bittiğini öğrenmek için araştırmada bulunma
- i.+dan 24v/04
- istikşāf eyle-* “keşfetmek”
- i.-di 21v/01
- istima‘:** (*Ar.*) dinleme, dinlenilme, işitme
- i.+ına 6v/10
- i.+ından 3v/10, 45v/08
- istimā‘-ı maḳālet-i ‘Ucūbe u Maḳcūbe:
Ucube ve Mahcube’nin sözlerini dinleme
- i.+ye 27r/02
- istimā‘-ı vāfir: (*Ar.+Ar.*) bol dinleme
- i. 25v/12
- isti‘māl:** (*Ar.*) kullanma
- i.+inden 27r/07
- isti‘māl ét-* “kullanmak”
- i.-mekile 21v/12
- istimalet:** (*Ar.*) gönül çekme; teselli etme, avutma
- istimalet ét-* “teselli etmek”
- i.-eler 10v/05
- i.-üp 15v/01
- istimalet göster-* “teselli göstermek”
- i.-di 54r/01
- istimalet vēr-* “teselli vermek”
- i.-üp 28r/08
- istimdād:** (*Ar.*) meded, yardım isteme
- istimdād ét-* “yardım istemek”
- i.-düm 4r/03
- iş:** iş
- i. 11v/04
- i.+de 21v/01, 26r/11, 26r/12
- i.+den 23v/03
- i.+e 20r/12
- i.+i 6r/01
- i.+imiz 50r/04
- i.+ler 22r/05, 54v/10
- i.+lerin 54v/10
- i.+üñ 6v/01
- işār:** (*Ar.*) birlikte geçinme, hoş geçinme
- işār ét-* “birlikte geçinmek, hoş geçinmek”
- i.-di 46v/09
- işāret:** (*Ar.*) işaret

i.-inden 49r/12	İTĀ'AT: (<i>Ar.</i>) boyun eğme, dinleme; alınan emre göre davranma
<i>işaret ét-</i> “işaret etmek”	
i.-di 48r/06	i. 8r/01
i.-e 24r/03	i.+e 22r/03
i.-üp 36r/04	<i>İTĀ'AT ét-</i> “boyun eğmek”
‘İŞ‘ĀR-ı bedī’: (<i>Ar.</i>) hayret veren bildiri	i.-üp 22r/04
‘i.+yile 7r/06	‘İTĀB: (<i>Ar.</i>) azarlama, tersleme, paylama; darılma
İŞ buncılayın: bunun gibi, böyle iş	‘i. 42v/04
i. 18v/13	‘İTĀB u ‘İKĀB: (<i>Ar.</i>) azarlama ve ceza
İŞ: iş	<i>İTĀB u ‘İKĀB ét-</i> “azarlamak ve cezalandırmak”
i.+e 20r/05	‘i.-üp 34v/10
<i>iş edin-</i> “iş edinmek”	İ‘TİBĀR: (<i>Ar.</i>) saygı gösterme; ehemmiyet verme
i.-e 11v/04	<i>i‘TİBĀR ét-</i> “saygı göstermek”
İŞLE-: çalışmak, yapmak	i.-mezidi 30v/11
i.-yüp 36r/10	İ‘TİKĀD: (<i>Ar.</i>) inanma, gönülden tasdik ederek inanma
İŞTİHĀD: (<i>Ar.</i>)	i.+um 51v/01
i.+ıla 9r/11	i‘TİKĀD ét- “inanmak”
İŞTİHĀ-ı levzīne: (<i>Ar.+Ar.</i>) canının badem helvası çekmesi	i.-mişidi 37v/07
i.+ye 18r/08	İ‘TİMĀD: (<i>Ar.</i>) emniyet, güven
İŞTİYĀK u maḥabbet: (<i>Ar.+Ar.</i>) muhabbetini özleme	i.+ı 7v/13
i.+ini 48r/0	<i>i‘TİMĀD ét-</i> “güvenmek”
İ‘TĀ’: (<i>Ar.</i>) verme, verilme; ödeme	i.-dügi 52v/12
<i>i‘TĀ’ ét-</i> “vermek”	i.-mek 27v/11
i.-ersenç 29r/03,	<i>i‘TİMĀD ol-</i> “güvenilmek”
i.-üp 6v/02, 15v/10, 20r/05, 31r/01,	i.-ına 46r/02
46v/09	

i'tirāf: (Ar.) itiraf*i'tirāf ét-* "itiraf etmek"

i.-di 36v/09

i.-diler 24v/02

i.-üp 43r/06

i'tirāf eyle- "itiraf etmek"

i.-di 21r/12, 58r/03

itmām: (Ar.) tamamlama, bitirme

i.+1 4r/06, 4r/06

i.+ında 5v/13

itmām göster- "tamamlamak, bitirmek"

i.-eler 26v/08

ittifaq: (Ar.) ittifak, birleşme, uyuşma;
sözleşmei. 3v/13, 4v/09, 12v/12, 17r/04, 28r/04,
28v/10, 33v/02, 34r/04, 37v/10, 39r/02, 39r/13,
40r/02, 46v/11, 50v/13*ittifaq ét-* "birleşmek"

i.-üp 28r/10

ittiḥād u meḥabbet: (Ar.+Ar.) sohbet ve
birleşme

i. 19v/03

'ivāz: (Ar.) bedel, karşılık, karşılık olarak
verilen şey*'ivāz vēr-* "bedel, karşılık vermek"

'i.-di 57r/09

i'zām: (Ar.) büyütme, büyültülme

i.+da 36v/12

izān: (Ar.) bildirme, bildirilme

i.+1 12r/09

i'zāz: (Ar.) aziz kılma, saygı gösterme

i.+ıla 26v/05

i.+ına 55v/03

i'zāz-ı tamām: (Ar.+Ar.) tam saygı
gösterme

i.+ıla 9r/04

i'zāz u ikram: (Ar.+Ar.) ağırlama ve
saygı gösterme

i.+ile 33v/09

i'zāz-u ikram ét- "ağırlamak ve saygı
göstermek"

i.-üp 29v/08

i'zāz-u ikram göster- "ağırlamak ve
saygı göstermek"

i.-medi 50r/10

izdiyād: (Ar.) artma, çoğalma**izdiyād-ı kerāmāt:** (Ar.+Ar.) ikramın
artması

i. 54v/08

izdiyād-ı merātüb: (Ar.+Ar.)
mertebelerin artması

i.+imizi 44r/01

iḫhār: (Ar.) gösterme, meydana çıkarma**iḫhār ét-** "göstermek, meydana
çıkarmak"

i.-elrde 22r/05

i.-üp 3r/01, 46r/11

izhār-ı fitne: (Ar. +Ar.) kargaşayı ortaya çıkarma

izhār-ı fitne ét- “kargaşayı ortaya çıkarma”

i.-meyeler 16v/08

izlāl: (Ar.) gölgelendirme

izlāl ét- “gölgelendirmek”

i.-üp 56r/10

‘izzet: (Ar.) hürmet, saygı; ikram

‘i.+ünj 57r/12

‘izzet ü ihtirām: (Ar. +Ar.) saygı ve hürmet

‘i. 53v/12

‘izzet ü hürmet: (Ar. +Ar.) saygı ve hürmet

‘i.+ini 49v/01

‘izz: (Ar.) değer, kıymet; yücelik, ululuk; güçlülük.

i.+imüz 43v/13

ķabāhat: (Ar.) kabahat, kusur, suç

ķabāhat göster- “suç işlemek”

ķ.-e 21r/06

ķ.+ünj 49r/08

ķabż: (Ar.) tutma, ele alma, kavrama

ķabż ét- “tutmak, ele almak”

ķ.-düre 14r/09

ķ.-mek 14r/13

ķ.-üp 23r/02

‘izz ü devlet: (Ar. +Ar.) devletin yüceliği

‘i.+den 33r/04

‘izz ü şeref ü merātib ü manāşib: (Ar. +Ar. +Ar. +Ar.) mertebe ve mansıblarmızın şeref ve yüceliği

ķabīh ü mezmüm: (Ar. +Ar.) kötü ve çirkin

ķ.+dur 56v/10

ķabül: (Ar.) kabul

ķabül ét- “kabul etmek”

ķ.-erse 6r/05

ķ.-mez 42r/06

ķ.-üp 17r/10, 45r/06, 57v/09

ķabül eyle- “kabul etmek”

ķ.-di 54r/05

ķabż eyle- “tutmak, ele almak”

ķ. 11v/10

ķ.-di 39v/05

ķabża-yı ķahr: (Ar. +Ar.) zorla tutma

ķ.+ı 15v/12

ķaç-: kaçmak

ķ.-mağa 11r/08

ķ.-mışdur 34r/09

ķaçagan: kaçık, kaçak

ķ.+lardur 7v/06

kaçan: ne zaman, ne zaman ki, o zaman

ķ. 7v/03, 13v/10, 17r/08, 17r/08,
24r/02, 25v/13, 31v/04, 35r/12, 38r/12, 42r/09,
49v/06, 55r/06

ķadar: (*Ar.*) kadar, miktarında, ölçüsünde

ķ. 5v/13, 8v/06, 8v/08, 8v/10, 15r/06,
22v/09, 23r/01, 25v/10, 35v/10, 38v/02, 39v/13,
40r/04, 48r/09, 55r/04

ķadd-ı mevzūn: (*Ar.+Ar.*) düzgün boylu

ķ.+uņa 52r/01

ķadd ü ķāmet: (*Ar.+Ar.*) boy bos

ķadd ü ķāmet çek- “boy bos çekmek”

ķ.-üp 54v/01

ķadeķ: (*Ar.*) bardak; küçük bardak, içki bardağı

ķ.+i 45r/06, 45r/07

ķadem: (*Ar.*) ayak

ķadem baş- “ayak basmak”

ķ.-dı 25v/03

ķadem-rence: (*Ar.+Far.*) tenezzül,
lütfen kabul

ķadem-rence ķıl- “tenezzül etmek, lütf
etmek”

ķ. 11r/12

ķadem-i recā: (*Ar.+Ar.*) geri dönme

ķadem-i recā ķıl- “geri dönmek”

ķ.-up 52r/01

ķādir: (*Ar.*) kudret sahibi; kudretli, kuvvetli,
güçlü

ķ.+em 33r/11

ķādir ol- “kudretli olmak”

ķ.-inmaz 5v/11

ķ.-ur 27r/05

ķ.-urlar 32r/03

ķafes: (*Ar.*) kafes

ķ.+den 8r/04

ķāffe: (*Ar.*) hep, bütün, cümle

ķāffe-yi ħalāķ: (*Ar.+Ar.*) bütün
insanlar

k.+ı 40v/06

ķāffe-yi ħalk: (*Ar.+Ar.*) bütün halk

k.+dan 44v/04

k.+ı 45v/09, 58r/07

k.+tan 2v/09

ķāfile: (*Ar.*) birlikte yolculuk eden topluluk;
zümre, fırka

ķ.+nüĵ 28v/10, 31r/06

ķāfile-sālār: (*Ar.+Far.*) kafile başı,
kafile reisi

ķāfile-sālār edün- “kafile başı
edinmek”

ķ.-üp 31r/05

ķāfile-yi girān: (*Ar.+Ar.*) kalabalık
kafile

ķ. 31r/03

ķāfir: (*Ar.*) Tanrı'nın varlığını ve birliğini inkār
eden kimse

k. 28r/01, 28r/02, 29r/02, 29r/05

k.+i 28v/13, 29r/07

kāfir eli: (Ar.+T) dinsiz yeri	kal'a-yı inkār: (Ar.+Ar.) inkâr kalesi
k.+nde 28r/02	ķ.+da 23v/01, 50v/02
kāfir-i ni'met-i ğaddār: (Ar.+Ar.+Ar.) güzel zalim	ķāla'lāhu ta'ālā: (Ar.+Ar.) Allahu teala şöyle buyurdu
k. 25r/07	k. 14v/10, 53v/08
ķaftan: (Ar.) çoğunlukla mükāfat olarak giydirilen süslü üstlük elbise, giysi, hilat	ķalb: (Ar.) kalp, yürek
k. 19v/13	ķ.+i 41v/03
<i>ķaftan edin-</i> "ķaftan edinmek"	ķ.+inde 17v/06, 22r/03, 44v/11
k.-mişidi 20r/01	ķ.+ine 38r/06
ķāğıt: kâğıt	ķ.+ini 41r/12
k.+a 36v/02	ķ.+ümden 19r/12
ķahr: (Ar.) üstün gelerek mahvetme, helak etme, batırma, ezme	ķaldır-: kaldırmak
<i>ķahr ét-</i> "ezmek"	ķ.-up 16v/08
ķ.-mege 49v/13	ķāle'n-nebiyyü 'aleyhi's-selām: (Ar.) Peygamber efendimize selam olsun ki şöyle buyurdu
ķā'ide-yi inşaf: (Ar.+Ar.) inşaf kuralı	ķ. 12v/01, 37v/03
ķ.+ı 10r/06	ķālil ü keşir: (Ar.+Ar.)
ķal-: kalmak	ķ. 33r/11
ķ.-dı 14r/08, 14v/04, 42r/13	ķalk-: kalkmak
ķ.-dılar 32v/12	ķ.-ıp 42v/13
ķ.-mayup 38v/08, 48r/09	ķ.-up 37r/12, 44r/10, 57v/02
ķ.-mişdur 14r/12	ķamer-şüret: (Ar.+Ar.) ay yüzlü
ķal'a: (Ar.) kale, hisar	k. 24v/11
ķ.+da 15r/02, 30v/10	ķāmet-i ra'nā u merğüb: (Ar.+Ar.+Ar.) güzel ve beĝenilen boy bos
ķ.+nuĝ 30v/07	ķ. 17v/03
ķ.+ya 30v/09	ķam': (Ar.) ezme, kırma; zaptetme
ķ.+yı 30v/10	

<p> ḳam‘-ı düşmān: (<i>Ar. +Far.</i>) düşmanı ezme ḳ. 13v/06 ḳam‘-ı müfsidān: (<i>Ar. +Ar.</i>) fesat edenleri ezme ḳ. 21v/13 ḳan: kan k.+da 14v/04, ḳ.+ı 38v/08 ḳ.+ın 17v/08 ḳ.+ımı 29v/03 ḳanda: nerede ḳ. 32v/01, 34v/07, 57v/09 ḳ.+dur 23r/05 ḳāni‘: (<i>Ar.</i>) kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen ḳ.+em 33r/10 ḳanḳı: hangi ḳ. 10r/01, 16r/11, 20r/13, 21v/12, 32r/13, 46r/01, 46r/02 ḳ.+ḳuz 43r/04, 56v/01 ḳānūn-ı salṭanat: (<i>Ar. +Ar.</i>) padişahlık kanunu k.+da 4v/04 ḳap-: kapmak k.-dı 18v/03 ḳapu: kapı ḳ.+ları 23v/01, 48v/13 ḳ.+sın 12r/04 </p>	<p> ḳ.+sına 11r/10, 48r/11, 48v/12 ḳ.+sında 51v/06 ḳâr: (<i>Far.</i>) kazanç k. 20v/06, 48r/13 k.+a 41r/13, 49r/03 k.+dan 42v/02, 51r/13 k.+uḳ 28r/12, 48v/12, 57r/09 <i>ḳâr ét-</i> “ḳâr etmek” k.-üp 20v/06 ḳâr-ı hîle: (<i>Far. +Ar.</i>) hileli kazanç k.+yile 7r/09 ḳâr-ı memleket: (<i>Ar. +Ar.</i>) memleket kazancı k.+i 26v/13 ḳâr-ı vuşlat: (<i>Far. +Ar.</i>) kavuşma ḳârı k. 49r/03 ḳarâbet: (<i>Ar.</i>) yakınlık, akrabalık ḳ. 44r/06 ḳarâbet hevesi: (<i>Ar. +Ar.</i>) yakınlık hevesi ḳ. 44v/11 ḳarâr: (<i>Ar.</i>) karar ḳ.+ı 47v/03 <i>ḳarâr dut-</i> “kararı vermek” ḳ.-a 55r/06 <i>ḳarâr ét-</i> “karar vermek” k.-e 23v/09 </p>
---	---

- .-di 23v/01
 .-diler 25r/03
 .-eler 50v/02
 .-mez 47v/11
 .-p 26v/13
arr eyle- “karar vermek”
 .-di 32r/12, 54r/13
arr tut- “karar vermek”
 .-di 33v/13
 arr zerine: (*Ar. +T*) karar üzerine
arr üzerine ıl- “karar üzerine yapmak”
 .-di 25v/04
arr vr- “karar vermek”
 .-p 16v/03
rbn-sary: (*Far.*) kervansaray, Şehirlerde, köylerde, yol üzerinde yolcuların, misafirlerin gecelemelelerine mahsus büyük han
 k.+a 7v/01, 8r/06
 k.+da 6v/03, 7r/12, 7r/12, 7v/10
 k.+dan 7v/04
 k.+ya 8v/13
rbn-sary bul- “kervansaray bulmak”
 k.-up 7r/11
arın: karın
 .+ımı 40r/13, 40v/01
arınını yar- “karınını yarmak, kesip açmak”
 .-d 40v/01
arındaŐ: kardeş
 k. 10v/04, 11r/05, 50r/03
 .+ı 10r/13, 10v/01, 13r/09, 13v/12, 13v/12, 56r/05
 .+ıdı 56r/02
 .+ıduk 12v/10
 .+ım 13r/01
 .+ımı 57v/11
 .+ınuş 29v/03, 32r/01
 .+um 57v/10
 .+uş 56v/11
 .+uŐıla 56v/09
arındaŐ ol- “kardeş olmak”
 .-mışıdı 50r/03
arıŐdur-: karıştırmak
 k.-up 55r/02
arn: (*Ar.*) yakın
arn t- “yakın etmek”
 .-eler 26r/01
arŐa-yı abr: (*Ar.+Ar.*) toz yuvarlaĒı
 . 53v/06
arŐı: (*bkz. karŐu*)
 . 54v/07
arŐı dur- “karşı durmak”

ķ.-dılar 54v/07	<i>ķaşd eyle-</i> “kastetmek”
ķarşu: karşı	ķ.-di 12v/12, 29r/02
ķ. 11r/02	ķ.-yüp 52v/01
k.+sında 38r/05	ķaşd-ı ‘alef: (<i>Ar. +Ar.</i>) yulafi kastetme
<i>ķarşu tut-</i> “karşı tutmak”	<i>ķaşd-ı ‘alef êt-</i> “yulafi kastetmek”
ķ.-dı 11r/02	ķ.-üp 8r/05
ķarundaş: kardeş	ķaşd-ı bāzīrgān: (<i>Ar. +Far.</i>) bazirgamı
ķ.+um 50r/09	kasetme
ķaşadāt-ı ‘ākıbet: (<i>Ar. +Ar.</i>) akıbetin kasıtları	ķ. 11r/02
k. 37v/04	<i>ķaşd-ı bāzīrgān êt-</i> “bazirgamı kasetmek”
ķaşd: (<i>Ar.</i>) kasıt, niyet, kurma	ķ.-di 11r/02
ķ.+dan 36r/04	ķaşd-ı hıyānet: (<i>Ar. +Ar.</i>) hainliği
ķ.+ı 28r/05	kastetme
ķ.+ına 7v/11, 13v/09, 27v/12	<i>ķaşd-ı hıyānet êt-</i> “hainliği kastetmek”
<i>ķaşd êt-</i> “kasetmek”	ķ.-di 25r/08
ķ.-di 13r/12, 15r/09, 18v/13, 19r/07, 20v/09, 21r/01, 40r/08	ķaşd-ı ķahr-ı şāh-ı ‘ādil: (<i>Ar. +Ar. +Far. +Ar.</i>) adaletli padişahı mahvetme kastı
ķ.-düm 45v/06	<i>ķaşd-ı ķahr-ı şāh-ı ‘ādil êt-</i> “adaletli padişahı mahvetmeyi kastetmek”
ķ.-dünj 21r/04	ķ.+üp 14v/09
ķ.-mek 15r/11	ķ.-üp 31v/03
ķaşd-ı şikâr: (<i>Ar. +Far.</i>) avlanma kasdı	ķaşd-ı şîr: (<i>Ar. +Far.</i>) aslanı kastetme
ķ. 19v/11	ķ. 31v/03
ķaşd-ı şikâr-ı şîr: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>) aslanı avlama kastı	ķāşid: (<i>Ar.</i>) kasteden, niyet eden
ķ. 31v/02	ķ.+lar 47r/11
<i>ķaşd-ı şikâr-ı şîr êt-</i> “aslanı avlamayı kastetmek”	ķāşır: (<i>Ar.</i>) eksik, kusurlu
	ķ. 22v/03

ķ.+am 25v/01	ķat': (Ar.) kesme, kesilme
<i>ķāşır ol-</i> "eksik olmak"	<i>ķat' ét-</i> "kesmek"
ķ.-alar 5v/03	ķ.-di 11r/08, 13r/03, 42v/03, 42v/05
ķaşide: (Ar.) on beş beyitten aşığı olmamak, bütün beyitlerin ikinci mısra'ları en başta bulunan mısra' ile kafiyeli bulunmak ve daha çok büyükleri övmek üzere yazılan nazım.	ķ.-diler 43r/10
ķ. 6r/07	ķ.-e 36v/10
ķaşşab: (Ar.) kasap	ķ.-ersen 42r/05
ķ.+uñ 40r/02	ķ.-esin 42r/11
ķaşşablık: (Ar.+T) kasaplık	ķ.-mek 43r/08
ķ.+ı 39v/07	ķ.-üp 30v/04
ķaşt: (Ar.) kasıt	<i>ķat'eyle-</i> "kesmek"
<i>ķaşt ét-</i> "kastetmek"	ķ.-ye 42v/09
ķ.-di 36r/03	ķat'-ı fesād: (Ar.+Ar.) fesatı kesme
ķ.-ersen 14v/08	ķ. 24v/04
ķat: kat, makam, mevki	ķat'-ı menzil: (Ar.+Ar.) mesafe katetme
ķ.+ı 28r/11	<i>ķat'-ı menzil ét-</i> "mesafe katetmek"
ķ.+ına 18v/08, 21r/06, 21v/10, 25r/12, 35v/03, 41v/04, 45v/13, 48v/01, 48v/10, 49v/08, 49v/11, 52r/05, 56r/13, 56v/09, 57r/10, 57r/11, 57v/03	ķ.-di 28v/09
ķ.+ında 15r/09,27r/06, 32v/01, 35v/07, 42r/04, 44r/12, 46r/02, 46r/11, 48r/13, 52v/13, 56v/10	ķat'en: (Ar.) asla, hiç bir vakit
ķ.+umda 6r/10, 23v/09, 40r/13, 55r/01	ķ. 7v/02
ķ.+uñda 5r/02	ķatib: (Ar.) yazan
<i>ķatına gel-</i> "makamına gelmek"	ķ.+ini 58r/11
ķ.-di 25r/12	ķatil: (Ar.) katil
	ķ.+den 29v/03
	ķ.+ine 32r/01
	ķ.+iyile 18r/01
	ķatıl: (Ar.) öldürme
	ķ. 13r/11, 17v/06, 18r/01, 30v/13

ķ.-inde 31r/13	ķ.+uŋ 6v/06, 23r/13, 30v/12
ķ.+inden 10v/13, 19v/06	ķavm-ı küffār: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) kafirler kavmi
ķ.+ine 55r/13	ķ.+uŋ 28v/13
ķ.+iyile 30r/09	ķayd: (<i>Ar.</i>) not
<i>ķatl buyur-</i> “ölüm byurmak”	ķ.+ında 25v/05
ķ.-du 13r/11	ķayd-ı bend: (<i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) bağlama
<i>ķatl ét-</i> “öldürmek”	ķ.+ile 15r/01
ķ.-üp 30v/13	ķāyim: (<i>Ar.</i>) baki
<i>ķatl eyle-</i> “öldürmek”	<i>ķāyim kıl-</i> “baki etmek”
ķ.-ye 19r/07	ķ.-dı 36v/13
<i>ķatl ol-</i> “ölmek”	<i>ķāyim ol-</i> “baki olmak”
ķ.-duġın 17v/06	ķ.-up 7r/01, 9v/12
<i>ķatl olun-</i> “öldürölmek”	ķaz-: kazmak
ķ.-a 43r/08	ķ.-dı 26r/05
ķ.-dı 18r/01	ķ.-mışdur 26v/02
ķ.-mış 42v/07	ķazā: (<i>Ar.</i>) kaza
ķatl-i dūřmān: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) dūřmanı	ķ.+ya 40r/11
öldürme	ķazīyye: (<i>Ar.</i>) iş, husus, madde, mesele; dava
ķ.+ıla 18r/03	ķ. 26r/11, 32v/05
ķatl-i nefis: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) intihar	ķ.+dür 26r/12
<i>ķatl-i nefis ét-</i> “intihar etmek”	ķ.+nüŋ 34v/08
ķ.-mek 55v/07	ķ.+sin 34r/11
ķavl-ı bed-dāmuz: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i> + <i>T</i>) beddua	ķ.+ye 19r/01, 34v/01, 35r/01
sözümüz	ķ.+yi 34r/09, 36v/09, 52r/08
ķ.+a 57r/02	ķebāb: (<i>Ar.</i>) yakma
ķavm: (<i>Ar.</i>) insan topluluġu	ķ. 47r/05
ķ.+a 36v/13	<i>ķebāb ét-</i> “yakmak

k.-di 42r/03	k. 6r/07
k.-üp 20r/09	kelimāt-i müvecceh: (Ar.+Ar.) uygun
kebūd-ı felek: (Ar.+Ar.) gök mavisi	sözler
k.+e 38v/05	k. 7r/05
kelām: (Ar.) kelam, söz	<i>kelimāt söyle-</i> “sözler söylemek, konuşmak”
k. 6r/04, 41v/13, 45v/01, 45v/02	k.-di 44r/07, 44r/08
k.+a 25v/02	kelime-yi tevķī’: (Ar.+Ar.) işaret sözcüğü
k.+ı 42r/04, 49r/04	k.+i 36v/04
k.+uğ 10r/07	kem: (Far.) fena, kötü
<i>kelām söyle-</i> “söz söylemek”	<i>kem ol-</i> “kötü olmak”
k.-di 41v/13	k.-a 41v/03
kelām-ı dilsüz: (Ar.+Ar.) dilsizin sözü	kemā: (Ar.) "gibi; olduğu üzere" gibi benzetme edatıdır
k. 42r/02	kemā k̄āle’l-lāh ta’āla: (Ar.+Ar.) Allhahu tealanın söylediği gibi
kelām-ı mevzūn: (Ar.+Ar.) ölçülü söz	k. 18r/10, 21v/02
k.+uğ 6v/10	kemā yenbağī: (Ar.+Ar.) icabettiği gibi, uygun şekilde
kelām-ı müteķaddimān: (Ar.+Ar.) geçmiştekilerin sözü	k. 47v/02
k.+ı 38v/03	kemāl: (Ar.) olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik
kelimāt: (Ar.) kelimeler, sözler	k.+de 33r/02
k. 8v/02, 44r/07, 44r/08	k.+ile 28r/11
k.+dan 8r/10	k.+ine 39v/07
k.+ı 42r/01, 44v/08	kemāl-ı ‘āṭifet: (Ar.+Ar.) eksiksiz sevgi
k.+ımı 18r/11	k.+ile 52r/12
kelimāt-ı lezīz: (Ar.+Ar.) hoş sözler	kemān: (Far.) yay
k. 6v/06	k. 28r/13
kelimāt-ı menşūre: (Ar.+Ar.) yayılmış sözler	

k.+a 28v/01

kem-bahā: (*Far.+Far.*) kıymeti az, değersiz

kem-bahā ol- “değersiz olmak”

k.-urıdı 29v/09

kemend-gerden: (*Far.+Far.*) boyuna geçirilen yağlı kayış

k. 42r/05, 47r/01

kemer: (*Far.*) bele takılan kuşak, kayış

kemer-i hizmet: (*Far.+Ar.*) hizmet

kemeri

k.+i 8r/08

kemer-i inkıyad: (*Ar.+Ar.*) boyun eğme

kemeri

k.+ı 6v/01

kendi: (bkz. **kendü**)

k. 4v/12, 9r/04, 13r/09, 19v/03, 19v/06, 23v/09, 35r/01, 42v/11, 49r/01, 51v/12

k.+ye 11v/03, 55v/02

kendü: kendi

k. 2v/08, 10v/01, 11r/04, 11v/13, 12v/05, 13v/02, 15r/12, 16v/02, 17r/13, 17r/13, 18r/06, 20v/08, 23r/02, 24r/02, 24r/09, 24r/10, 24v/13, 25r/09, 25r/12, 25v/04, 25v/06, 28v/04, 29r/07, 29r/11, 31v/10, 33r/06, 33r/07, 33r/09, 35r/04, 36r/06, 37r/03, 40r/01, 41r/03, 42v/13, 43r/13, 43v/08, 44v/05, 45r/02, 46v/05, 48v/04, 49r/13, 49v/10, 52r/04, 53v/13, 56v/07, 57r/09, 57v/01, 57v/08

kemîn: (*Ar.*) pusu

kemîn ét- “pusu kurmak”

k.-mişlerdi 28r/01

kemîn-gāhlar: (*Ar.+Far.+T*) pusu yerleri

k.+dan 31r/07

kenār: (*Ar.*) kıyı, kenar

k.+a 53r/06

k.+da 33v/03

k.+ına 33v/06

k.+ında 25r/11

kenār-ı deryā: (*Far.+Far.*) deniz kıyısı

k.+ya 33v/01

kenār-ı naṭ‘a: (*Far.+Ar.*)minder, halı

kenarı

k.+da 25r/13

kendü: kendi

k. 2v/08, 10v/01, 11r/04, 11v/13, 12v/05, 13v/02, 15r/12, 16v/02, 17r/13, 17r/13, 18r/06, 20v/08, 23r/02, 24r/02, 24r/09, 24r/10, 24v/13, 25r/09, 25r/12, 25v/04, 25v/06, 28v/04, 29r/07, 29r/11, 31v/10, 33r/06, 33r/07, 33r/09, 35r/04, 36r/06, 37r/03, 40r/01, 41r/03, 42v/13, 43r/13, 43v/08, 44v/05, 45r/02, 46v/05, 48v/04, 49r/13, 49v/10, 52r/04, 53v/13, 56v/07, 57r/09, 57v/01, 57v/08

k.+de 37v/05, 42v/07

k.+den 8r/13

k.+lere 31r/05

k.+leri 26v/09

k.+lerini 28r/05	k.+leridi 8v/03
k.+mi 48v/05	kenîzek-i cāzū: (<i>Far.+Far.</i>) cadı küçük cariye
k.+nden 29r/08, 57v/02	k.+ya 20r/10
k.+ne 11v/10	kenîz-i ba-temiz: (<i>Far.+Far.+T</i>) temiz cariye
k.+ni 56v/10	k. 5r/12
k.+nüñ 2v/09, 5v/07, 6v/10, 7r/11, 7v/05, 9r/08, 19r/02, 32r/12, 36r/03, 39v/08, 42v/07, 44v/12, 47r/02, 49v/01	kerāmāt-ı haqq: (<i>Ar.+Ar.</i>) hak olan keremler
k.+üñ 7r/03	k.+ı 12r/13
k.+ye 13v/11, 14v/05, 29r/09, 45v/07, 46r/12, 49r/01, 56r/04	kerāmet: (<i>Ar.</i>) velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hāl
k.+yi 8v/01, 11r/02, 25v/05, 27r/05, 27v/09, 30v/12, 31r/09, 31v/05, 41r/03, 41r/13, 51r/08, 55v/01	<i>kerāmet vēr-</i> “kerem vermek”
k.+yile 28r/12	k.-di 3v/03
k.+yle 54v/02	kerem: (<i>Ar.</i>) cömertlik; lütuf
kenîzek: (<i>Far.</i>) küçük cariye	k. 32r/12
k. 11r/11, 11v/02, 11v/05, 11v/11, 12r/01, 12r/04, 18r/10, 18v/02, 18v/03, 18v/04, 18v/10, 19r/03, 51r/09, 52r/06	<i>kerem ét-</i> “lüfetmek”
k.+e 21r/04, 51r/11	k.-üp 39v/01
k.+i 8r/07, 13r/11, 18v/06, 18v/08, 19v/02, 51r/05, 51v/04, 51v/09, 52r/04	kerem ü mürüvvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) kerem ve mertlik
k.+ile 20v/11, 21r/08	k.+üñden 33r/08
k.+leri 5r/05	kerhen: (<i>Ar.</i>) öğrenerek; istemeyerek, hoşlanmayarak, zorla
k.+lerüñden 5r/03	k. 34r/01
k.+üñ 11v/11, 12r/08, 20r/07, 20v/03, 20v/07, 20v/13, 21r/05	kerîm: (<i>Ar.</i>) kerem sahibi, cömert, eli açık
kenîzek-i bi-nażır: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) benzersiz küçük cariye	k. 37r/01
	kerîm-ṭab‘-ı gūlām: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) kerem sahibi genç
	k.+ı 32v/09
	kerrema’l-lāhu vechehū: (<i>Ar.</i>)

k. 12r/12	k.+dan 57v/05
kes-: kesmek	keşret-i havf: (Ar.+Ar.) çok korku
k.- miş 31r/04	k.+dan 28r/07, 42v/06
k.-mek 36v/09	kesret-i iltifât: (Ar.+Ar.) çok iltifat
k.-üp 11r/03, 20r/01, 31v/08	k.+ın 43v/11
kesb: (Ar.) çalışıp kazanma; edinme, kazanma	keşret-i iştiğal: (Ar.+Ar.) çok meşguliyet
k. 29v/01	k.+imden 25v/01
k.+i 52v/06	keşret-i mülâzimet: (Ar.+Ar.) bir işe çok bağlı olma
<i>kesb êt-</i> “kazanmak”	k. 54v/11
k.-üp 29v/01	keşf: (Ar.) keşif, açma, meydana çıkarma; gizli bir şeyi bulma; bir sırrı öğrenme
kesb-i ahlâk-ı hamîde: (Ar.+Ar.+Ar.) övülmeye değer ahlak edinme	k.+inde 23r/11
k. 40v/06	k.+inden 21r/07
kesb-i hüner ü şügl-i ‘ilim: (Ar.+Far.+Ar.+Ar.) ilimle meşgul olma marifeti edinme	<i>keşf êt-</i> “keşfetmek, ortaya çıkarmak”
k.+den 56r/05	k.-dügi 50v/07, 50v/9
kesici: kesici	k.-meg 46r/06
k.- 19v/13	k.-mege 20v/10
kesil-: kesilmek	k.-mek 53r/01, 57v/02
k.-miş 31v/10	k.-mekden 35v/09
keşret: (Ar.) çokluk, bolluk	<i>keşf eyle-</i> “keşfetmek, ortaya çıkarmak”
keşret-i şalâbet: (Ar.+Ar.) bol metanet	k. 18v/12
k. 3v/01	keşf-i râz: (Ar.+Far.) sırrı açığa çıkarma
keşret-i etbâ‘ u eşyâ‘: (Ar.+Ar.) tabi olan cemaatin çokluğu	<i>keşf-i râz êt-</i> “sırrı açığa çıkarmak”
k.+iyile 4v/11	k.-mekden 50r/05
keşret-i ğazâb: (Ar.+Ar.) çok gazap	

k.-meyesin 50r/13	kılıç: kılıç
<i>keşf ol-</i> “keşf olmak”	ķ. 11r/03
k.-a 23v/09	ķ.+a 11r/02
k.-dukdan 57v/06	ķillet: (<i>Ar.</i>) azlık
ķetb: (<i>Ar.</i>) yazma	ķillet-i diyānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dindarlık
<i>ķetb ēt-</i> “yazmak”	azlığı
k.-üp 36v/04	ķ.+den 53r/12
ķetm: (<i>Ar.</i>) bir sözü, bir haberi, bir sim	ķillet-i kuvvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) kuvvet azlığı
saklama, gizli tutma	ķ.+den 32v/13
<i>ķetm ēt-</i> “gizli tutmak”	ķır-: kırmak
k.-mek 52v/13	ķ.-up 27v/08
ķevkeb-i evc-i sa‘ādet: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) saadet	ķışaş: (<i>Ar.</i>) öldüreni öldürme, yaralayanı
yıldızının zirvesi	yaralama cezası
k. 3r/08	<i>ķışaş ētdür-</i> “öldürmek”
ķevneyn: (<i>Ar.</i>) cismani ve ruhani alem; dünya	ķ.-di 32r/01
ve ahiret	ķışāş-ı birāder: (<i>Ar.+Far.</i>) kardeş kıyası
k.+i 2v/05	k. 13v/10
ķeyfiyyet: (<i>Ar.</i>) nitelik; bir hadisenin geçişi	ķışāş-ı peder: (<i>Ar.+Far.</i>) baba kıyası
k.+inden 29r/10, 43r/02	ķ. 18r/09
ķeyfiyyet-i aḥvāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) durumların	ķısmet: (<i>Ar.</i>) kısmet, talih, nasip, kader
ķeyfiyeti	<i>ķısmet ēt-</i> “kısmet etmek”
k.+inden 52v/08	ķ.-diler 22v/02, 28v/06
ķıl-: yapmak, etmek, yerine getirmek	ķ.-elüm 22v/11
ķ.-dı 10r/09	ķ.-esin 22v/08
ķ.-dılar 13v/01, 13v/01	ķ.-mişlerdi 10r/12
ķ.-dum 13r/02	ķışşa: (<i>Ar.</i>) fıkra, hikāye, rivayet
ķ.-maķ 56v/10	ķ.+yı 13r/03
ķ.-up 10r/12	

kıssa-yı duhter: (*Ar. +Far.*) kızın hikâyesi

ķ. 23r/06

kıssa-yı mekr-i hâcib: (*Ar. +Ar. +Ar.*) perdecinin hile hikâyesi

ķ.+i 15v/07

kıssa-yı bakara-yı Benî İsrâ'il: (*Ar. +Ar. +Ar.*) İsrailoğullarının inek hikâyesi (Bakara Suresi'nde geçmektedir.)

ķ.+den 40v/03

kıssa-yı melik-zâde: (*Ar. +Far.*) şehzadenin hikâyesi

ķ.+yi 13v/06

ķıṭ'a: (*Ar.*) bir parça

ķ. 51v/13

ķıṭ'a-yı cevher: (*Ar. +Ar.*) bir parça mücevher

ķ.+i 34r/08

ķıyâs: (*Ar.*) kıyaslama

ķ. 43r/13

ķıymet: (*Ar.*) kıymet

ķ. 5v/12

ķ.+inde 22v/03

ķ.+ini 51r/02, 54v/05

ķıymet-i cāmeler: (*Ar. +Far.*) kıymetli elbiseler

ķıymet-i cāmeler gey- "kıymetli elbiseler giymek"

ķ.-üp 22v/06

ķıymet-i tamām: (*Ar. +Ar.*) tam değer

ķ.+ıla 22v/05

ķız: kız

ķ. 17v/05, 26r/12

ķ.+ı 24v/11

ķ.+ından 17r/13

ķ.+ımı 17v/02, 37r/03

ķ.+uṭ 17v/08, 26r/05

ķızdur-: kızdırmak

ķ.-dılar 36r/02

ķi: ki

ķ. 2v/02, 2v/02, 2v/03, 2v/04, 2v/04, 2v/10, 3r/11, 3v/08, 4r/01, 4r/02, 4r/04, 4r/04, 4r/04, 4r/07, 4r/08, 4r/12, 4r/13, 4v/03, 5r/02, 5r/02, 5r/04, 5r/06, 5r/06, 5r/09, 5r/09, 5r/10, 5r/11, 5r/13, 5v/06, 5v/06, 5v/09, 5v/11, 5v/11, 6r/01, 6r/03, 6r/09, 6v/03, 6v/06, 6v/09, 6v/11, 6v/11, 6v/13, 7r/03, 7r/03, 7r/04, 7r/05, 7r/06, 7r/09, 7r/10, 7v/03, 7v/03, 7v/05, 7v/09, 7v/09, 7v/12, 8r/10, 8r/11, 8v/02, 8v/03, 8v/04, 8v/08, 8v/09, 8v/10, 8v/12, 9r/05, 9r/08, 9r/09, 10r/01, 10r/01, 10r/02, 10r/03, 10r/05, 10r/06, 10r/06, 10r/08, 10r/09, 10r/11, 10v/04, 10v/07, 10v/07, 10v/09, 10v/10, 10v/13, 11r/05, 11v/03, 11v/04, 11v/05, 11v/07, 12r/02, 12r/04, 12r/10, 12r/11, 12r/11, 12r/11, 12r/12, 12r/13, 12r/13, 12v/02, 12v/04, 12v/06, 12v/07, 12v/13, 13r/05, 13r/06, 13r/08, 13v/02, 13v/03, 13v/04, 13v/04, 13v/07, 13v/08, 13v/10, 14r/02, 14r/04, 14r/09, 14r/10, 14v/01, 14v/02, 14v/05, 14v/05, 14v/06, 14v/07, 14v/08, 15r/03, 15r/06, 15r/09, 15r/10, 15r/12, 15r/13, 15v/01, 15v/02, 15v/08, 15v/13, 15v/13, 16r/01, 16r/05, 16r/11, 16r/12, 16v/02, 16v/04, 16v/07, 16v/10, 16v/12, 16v/13, 17r/01, 17r/05,

17r/06, 17r/07, 17r/08, 17r/08, 17r/11, 17r/12,
 17r/13, 17v/07, 17v/09, 17v/10, 17v/12, 17v/13,
 18r/01, 18r/03, 18r/12, 18v/02, 18v/05, 18v/10,
 18v/10, 18v/12, 19r/02, 19r/02, 19r/03, 19r/03,
 19r/05, 19r/07, 19r/08, 19r/13, 19r/13, 19v/02,
 19v/06, 19v/08, 20r/02, 20r/05, 20r/07, 20r/11,
 20r/11, 20r/13, 20v/02, 20v/07, 20v/08, 20v/09,
 21r/01, 21r/03, 21r/03, 21r/04, 21r/06, 21r/07,
 21r/08, 21r/09, 21r/09, 21r/10, 21r/11, 21v/03,
 21v/03, 21v/04, 21v/07, 21v/12, 21v/12, 21v/13,
 22r/01, 22r/06, 22r/08, 22r/10, 22r/11, 22r/13,
 22v/03, 22v/04, 22v/06, 22v/07, 22v/08, 22v/09,
 22v/09, 22v/09, 22v/12, 23r/02, 23r/04, 23r/05,
 23r/07, 23r/07, 23r/08, 23r/12, 23r/13, 23v/01,
 23v/06, 23v/07, 23v/07, 23v/08, 23v/11, 23v/12,
 23v/13, 24r/02, 24r/08, 24r/09, 24r/10, 24r/11,
 24r/11, 24r/12, 24v/01, 24v/01, 24v/06, 24v/09,
 25r/03, 25r/05, 25r/06, 25r/07, 25r/11, 25r/13,
 25v/01, 25v/03, 25v/05, 25v/06, 25v/08, 25v/11,
 25v/13, 26r/01, 26r/01, 26r/05, 26r/06, 26r/08,
 26r/11, 26v/01, 26v/03, 26v/07, 26v/08, 26v/12,
 27r/03, 27r/04, 27r/04, 27r/06, 27r/08, 27r/10,
 27v/01, 27v/02, 27v/10, 27v/11, 28r/05, 28r/05,
 28r/08, 28r/08, 28r/09, 28r/12, 28r/13, 28v/02,
 28v/04, 28v/07, 28v/08, 28v/10, 28v/13, 29r/01,
 29r/02, 29r/04, 29r/05, 29r/06, 29r/10, 29v/03,
 29v/05, 29v/09, 29v/12, 30r/04, 30r/07, 30r/09,
 30r/09, 30r/10, 30r/11, 31r/07, 31r/08, 31r/09,
 31r/11, 31r/12, 31v/01, 31v/10, 32r/02, 32r/02,
 32r/05, 32r/12, 32v/01, 32v/01, 32v/02, 32v/02,
 32v/06, 32v/07, 32v/08, 32v/09, 32v/12, 33r/03,
 33r/07, 33r/11, 33r/12, 33v/03, 33v/07, 33v/12,
 34r/03, 34r/05, 34r/06, 34r/08, 34r/08, 34r/10,
 34r/11, 34r/13, 34r/13, 34v/03, 34v/04, 34v/06,
 34v/08, 34v/12, 34v/12, 35r/01, 35r/01, 35r/06,
 35r/09, 35r/11, 35r/12, 35v/03, 35v/08, 35v/08,
 35v/09, 35v/10, 35v/13, 36r/02, 36r/03, 36r/03,
 36r/05, 36r/10, 36r/10, 36r/11, 36v/01, 36v/02,
 36v/06, 36v/06, 36v/07, 36v/08, 36v/10, 37r/05,
 37r/06, 37r/13, 37r/13, 37v/02, 37v/04, 37v/05,
 37v/07, 37v/09, 37v/10, 37v/11, 37v/12, 37v/13,
 37v/13, 38r/02, 38r/07, 38r/09, 38r/09, 38r/12,
 38v/01, 38v/02, 38v/09, 39r/07, 39r/11, 39r/12,
 39v/02, 39v/04, 39v/06, 39v/06, 39v/08, 39v/09,
 39v/11, 39v/11, 39v/11, 39v/13, 40r/04, 40r/07,
 40r/08, 40r/12, 40r/13, 40r/13, 40v/04, 40v/05,
 40v/10, 40v/12, 41r/02, 41r/03, 41r/06, 41r/07,
 41r/13, 41r/13, 41v/10, 42r/01, 42r/04, 42r/04,
 42r/08, 42r/09, 42r/09, 42v/03, 42v/03, 42v/04,
 42v/04, 42v/07, 42v/08, 42v/08, 42v/09, 42v/10,
 42v/10, 42v/12, 42v/13, 43r/01, 43r/03, 43r/04,
 43r/04, 43r/08, 43r/13, 43v/02, 43v/02, 43v/07,
 43v/12, 44r/01, 44r/06, 44r/06, 44r/07, 44r/08,
 44r/08, 44r/08, 44r/08, 44r/11, 44r/11, 44r/12,
 44r/12, 44v/02, 44v/05, 44v/06, 44v/06, 44v/09,
 44v/10, 45r/04, 45r/09, 45r/10, 45r/11, 45r/12,
 45v/01, 45v/03, 45v/04, 45v/07, 45v/10, 45v/13,
 46r/01, 46r/02, 46r/04, 46r/07, 46r/09, 46r/11,
 46r/12, 46v/01, 46v/12, 47r/03, 47r/08, 47r/10,
 47r/11, 47r/12, 47v/09, 47v/10, 47v/13, 48r/01,
 48r/02, 48r/04, 48r/04, 48r/06, 48r/08, 48r/09,
 48r/10, 48r/10, 48v/03, 48v/05, 48v/10, 48v/10,
 48v/11, 48v/13, 49r/01, 49r/01, 49r/03, 49r/12,
 49r/13, 49v/01, 49v/04, 49v/06, 49v/12, 50r/02,
 50r/04, 50r/05, 50r/08, 50r/08, 50r/08, 50r/09,
 50r/11, 50r/12, 50v/08, 50v/11, 51r/02, 51r/03,
 51r/08, 51r/09, 51r/11, 51v/02, 51v/04, 51v/05,
 51v/10, 51v/13, 52r/09, 52r/11, 52r/13, 52v/02,
 52v/05, 52v/09, 52v/11, 52v/13, 52v/13, 53r/04,
 53r/07, 53r/08, 53r/09, 53r/11, 53r/13, 53r/13,
 53v/01, 53v/03, 53v/07, 53v/07, 54r/03, 54r/07,
 54r/08, 54v/02, 54v/04, 54v/05, 54v/08, 54v/09,
 54v/11, 54v/13, 55r/01, 55r/04, 55r/04, 55r/05,
 55r/06, 55r/08, 55r/11, 55v/05, 55v/07, 55v/10,
 55v/11, 55v/12, 56r/02, 56r/04, 56r/06, 56r/08,
 56v/02, 56v/11, 56v/12, 56v/13, 57r/01, 57r/04,
 57r/06, 57r/08, 57r/11, 57r/11, 57r/12, 57v/05,

57v/07, 57v/09, 57v/12, 57v/13, 58r/06, 58r/08,
58r/10, 58r/13

kifâf: (*Ar.*) yaşayacak kadar rızık

k. 35v/05

kifâf êdin- “rızık edinmek”

k.-irleridi 33r/01

kifâf-ı nefis: (*Ar.+Ar.*) bir kimsenin
ölmeyecek kadar olan rızık, nafakası; doyumluk

kifâf-ı nefis êdin- “doyumluk edinmek”

k.-ürdi 28r/04, 36r/13

kilid: (*Far.*) kilit

k.+i 25v/02, 26v/02

k.+ini 25r/13

kilîdi al- “kilidi almak”

k.-dı 25v/02

kim: kim

k. 5r/11, 8v/03, 14r/05, 14r/13, 14v/04,
46r/06, 46v/02, 53v/07, 57v/07

k.+dür 17v/13, 53r/07, 53r/08

k.+e 32r/13, 45r/04

k.+isi 29r/12

k.+senüñ 8v/08

k.+üñ 13r/08, 27r/04, 55r/05

kimse: kimse

k. 12r/11, 17r/13, 23v/08, 26r/01,
30r/06, 30v/10, 31r/12, 37v/04, 40r/02, 41r/01,
41r/02, 41v/11, 44v/01, 45r/01

k.+den 32v/02, 46r/04

k.+nüñ 30r/07, 30r/11, 44v/04, 46r/11,
56v/10

k.+ye 4v/12, 10r/05, 16v/09, 35v/06

k.+yi 46r/12

k.+yile 47v/11, 54v/04

k.+yle 33r/04

kimsene: kimse

k. 8r/12

k.+nüñ 12r/13

k.+yi 5r/12, 7r/12

kîn: (*Far.*) gizli düşmanlık, garaz,

k.+üm 19r/12

kîne: (*Far.*) gönülde gizlenen düşmanlık. (bkz.
kîn)

kîne ü ħased: (*Far.+Ar.*) kin ve
kıskançlık

k. 19v/04

kîne ü ħıkd: (*Far.+Ar.*) kin

k.+ı 11v/03, 17v/06

kîse: (*Ar.*) kese

k. 25r/10

k.+yi 39v/11, 39v/12

k.+yile 25v/03

kîse-yi dinâr: (*Ar.+Ar.*) para kesesi

k.+ı 39v/05

kîse-yi zer: (*Ar.+Far.*) altın kesesi

k.+i 40v/01

kisvet-i fâhır: (*Ar.+Ar.*) görkemli, parıltılı elbise

k.+ı 13v/01

kişi: kişi

k. 23v/02, 35v/09, 58r/10

k.+nüñ 52v/06, 53r/10

k.+yidi 54v/01

kitâb: (*Ar.*) kitap

k. 3v/13, 9r/12

k.+da 4r/02

k.+ı 4r/02, 58r/08, 58r/10, 58r/13

kitâbet: (*Ar.*) yazı yazma

k.+e 36r/13

kitâb-hâne-i ‘ilmi’l-hîde: (*Ar.+Far.+Ar.+Ar.*) ilim dolu büyük kütüphane

k. 3v/02

kiyâset: (*Ar.*) zeyreklik, uyanıklık, anlayışlılık

k. 6r/10, 8v/06

k.+de 5r/07

k.+ile 5v/13

kizb ü hîle ü telbîs: (*Ar.+Ar.+Ar.*) yalan ve hile

k.+ile 34v/13

ko-: koymak, bırakmak

ķ.-dı 7r/12, 7v/08, 11v/13, 25r/11, 25v/01, 37v/09, 38r/04, 38r/06

ķ.-dılar 24r/08

k.-maya 16v/07

k.-mayam 28r/08, 51v/05

ķ.-mayup 10r/06

ķ.-mışam 12r/02

ķ.-mışıdı 32v/10, 37v/12

ķol: kol

ķ.+ın 36v/10

ķ.+ında 36v/10

ķon-: yerleşmek, yolcu konaklamak

ķ.-dı 6v/03

ķ.-dılar 17r/05

ķondur-: yerleştirmek

ķ.-dılar 9r/07

ķ.-up 46v/08

ķonşuluk-: komşuluk

ķ.-da 50r/03

ķop-: ortaya çıkmak, ayağa kalkmak

ķ.-asın 4r/06

ķopar-: kopartmak, yerinden çıkarmak

ķ.-dı 31v/07

ķork-: korkmak

ķ.-ar 56v/11

ķ.-ma 34v/06

ķ.-u 38r/13

ķoş-: koşmak

ķ.-up 23r/13, 46v/05

ķov-: komak

ķ.-dılar 58r/05

ķoy-: koymak, bırakmak

ķ.-am 18r/06	ķudemā-yi etbā’: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski bağlı olanlar
ķ.-mayup 8v/11, 9r/09	ķ.+umdansın 41v/06
ķ.-up 6r/13, 15v/03, 30v/10, 33v/01, 35v/11, 51r/04	ķudret: (<i>Ar.</i>) kuvvet, takat, güç
köşe: köşe	ķudret-i rüculiyyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) erkeklik gücü
k.+de 36r/13	ķ.+ile 31r/09
köşek: deve yavrusu	ķudret-ü ‘ämme-yi ħalāyık: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) tüm mahlukatların gücü
k.+inden 52r/07	ķ.+ı 37r/07
kötülik: kötülük	ķudüm: (<i>Ar.</i>) uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme; ayak basma
k.+dendür 53r/01	ķ.+ından 4v/11, 9r/02, 46v/05, 47v/04
köy: köy	ķul: kul, köle
k.+e 39v/09	ķ. 29v/04
ķubbe: (<i>Ar.</i>) yanm küre veya kümbetimsi yapılan bina damı	ķ.+ı 20v/08, 25r/03, 34v/09
ķubbe-yi çehārüm: (<i>Ar.+Far.</i>) dördüncü kubbe	ķul ol- “köle olmak”
ķ. 32r/05	ķ.-duķdan 29v/04
ķubbe-yi rābi’i: (<i>Ar.+Ar.</i>) dördüncü kubbe	ķulaķ: kulak
ķ. 16r/05	ķ.+ına 31v/10
ķubbe-yi zīr: (<i>Ar.+Far.</i>) alt kubbe	ķ.+ında 54r/06
ķ.+i 21v/07	ķ.+ımı 31v/11
ķubĥ: (<i>Ar.</i>) çirkin, fena	ķulüb-ı ħalķ: (<i>Ar.+Ar.</i>) halkın kalbi
ķubĥ-ı şüret: (<i>Ar.+Ar.</i>) çirkin görünüşlü	ķ. 16v/03
ķ. 41v/01	ķülunc-renc: (<i>Ar.+Far.</i>) omuz ve sırt ağrısı
ķubĥ-ı zāt: (<i>Ar.+Ar.</i>) özün kötülüğü	ķ.+ine 38v/11
ķ.+ından 46r/09	ķumaş: (<i>Ar.</i>) kumaş
	ķumaş bul- “kumaş bulmak”
	ķ.-dılar 12r/06

kur-: kurmak

ķ.-dılar 37r/10

kurā: (*Ar.*) köyler, kasabalar

ķ.+da 39r/13

ķ.+dan 39r/12

ķurbān: (*Ar.*) kurban

ķ. 40r/02

ķurbān ēt- “kurban etmek”

ķ.-di 40r/13

ķurbān eyle- “kurban etmek”

ķ.-di 15v/03

ķurbet: (*Ar.*) yakınlık

ķ.+e 53r/08

ķurbet-i ‘azīz: (*Ar.+Ar.*) azize yakınlık

ķ.+e 6v/08

ķurbet-i ūlfet-i bed-aşıl:

(*Ar.+Ar.+Far.+Ar.*) kötü köklüyle yakınlık ve arkadaşlık

ķ.+dan 58r/06

ķursağ: mide

ķ.+ında 39r/02

ķurş-ı ħürşid: (*Ar.+Ar.*) yuvarlak güneş

ķ. 46v/12

ķurtıl-: kurtulmak

ķ.-up 11v/08, 40r/5

ķuşūr: (*Ar.*) kusur, eksiklik

ķ. 8v/11

ķuş: kuş

ķ.+lar 8r/05

ķuşlık: kuşluk vakti, güneşin doğmasından iki saat sonraki zaman

ķ. 11r/12

ķuṭṭā‘-ı ṭarīķ: (*Ar.+Ar.*) yol kesenler, haydutlar

ķ. 31r/04

ķuvvet: (*Ar.*) kuvvet, güç

ķ. 38r/06

ķuvvet-i hilm: (*Ar.+Ar.*) sükun gücü

ķ. 19v/06

ķuvvet-i rücūliyyet: (*Ar.+Ar.*) erkeklik gücü

ķ.+ile 29v/01

ķuvvet-i şecā‘at: (*Ar.+Ar.*) yiğitlik, cesurluk gücü

ķ. 31r/09

ķ.+ile 28v/03, 28v/12

ķuvvet-i şevket: (*Ar.+Ar.*) şevket gücü

ķ.+i 11r/06

ķuṣāt: (*Ar.*) kadılar

ķ. 23v/09, 35r/04

ķüçüçik: küçüçük

k. 56r/05

ķüçük: küçük

k. 10v/01

ķüf: (*Far.*) baykuş

ķ.+un 44v/07

küffâr: (<i>Ar.</i>) kâfirler, hak dinini inkâr edenler	kütüb-i hükemâ: (<i>Ar.+Ar.</i>) alimler kitabı
k.+a 17r/04	k.+da 53v/07
küfr: (<i>Ar.</i>) Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Cenabı Hakk'a ortak koşma	kütüb-ü meşâyih: (<i>Ar.+Ar.</i>) şeyhler kitabı
k. 49r/10	k. 3v/12
küfv: (<i>Ar.</i>) eş, benzer, denk, arkadaş	lâ-büdd: (<i>Ar.</i>) her halde, mutlaka, muhakkak
k.+i 41r/08	1. 8r/02, 20v/03, 27r/05, 41r/03, 48r/11
külliyen: (<i>Ar.</i>) büsbütün, çok olarak, tamamiyle, toptan, kökünden	1.+dür 4r/04, 10r/06, 10r/06, 12r/12, 19r/13
k. 16v/07	lafız: (<i>Ar.</i>) söz
künüz-ı hazâyîn: (<i>Ar.+Ar.</i>) hazineler	1.+da 43v/03
k. 35r/05	lahv ü lu'be: (<i>Ar.+Ar.</i>) oyun
küre-yi âteş-i gam: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) keder ateşi küresi	1. 56v/04
<i>küre-yi âteş-i gam kıl- "keder ateşi küresi yapmak"</i>	lahza: (<i>Ar.</i>) bir an, en kısa zaman, zaman
k.-up 41r/12	1. 4v/09, 5v/04, 5v/07, 5v/09, 7r/03, 11r/04, 15r/10, 34v/03, 34v/08, 41r/11, 47v/10, 51v/07
küstâhîlîg: (<i>Far.+T</i>) küstahlık	1.+da 8r/05
k.+a 18v/05	lâkin: (<i>Ar.</i>) lakin, ama, fakat, ancak
k.+ı 18v/10	1. 5v/10
k.+ımı 19r/03	la'l: (<i>Ar.</i>) kırmızı ve değerli bir süs taşı
kütüb: (<i>Ar.</i>) kitaplar	1. 51r/04, 51v/02, 52v/02
kütüb-ı müdevven: (<i>Ar.+Ar.</i>) bir arada toplanmış kitaplar	1.+i 50v/12, 51r/02, 51r/05, 51r/07, 51r/10, 51r/11, 52r/06
k.+ile 3r/02	1. + ile 51v/05
kütüb-ü meşâyih: (<i>Ar.+Ar.</i>) şeyhler kitabı	1. +ini 57r/07
k. 3v/12	1.+ünj 51r/01, 51r/11

la‘l-i bā-kıymet: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) değerli süs taşı	1.-a 17v/13
1.+üñ 51r/01	lâzım: (<i>Ar.</i>) lazım, gerek
lâmi‘: (<i>Ar.</i>) parlayan, parıldayan, parlak	1.+dur 46r/06
1.+di 30r/13	leb: (<i>Far.</i>) dudak
lâ-şekk: (<i>Ar.</i>) şüphesiz, tabii, elbette	1. 20v/05
1. 26v/03	<i>leb ur-</i> “dudak sürmek”
la‘îf: (<i>Ar.</i>) hoş, güzel; nazik	1.-up 20v/05
1. 19v/05	leb-i sükker: (<i>Far. +Ar.</i>) şeker dudaklı
la‘îf-i hûb-ruy: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>) güzel yüzlü	1. 24v/13
1. 4v/06	lehb-i âteş-i şavk: (<i>Ar. +Far.</i>) şevk ateşinin alevi
lâ-ya‘kıl: (<i>Ar.</i>) dalgın, bihoş	1. 47r/05
<i>lâ-ya‘kıl ol-</i> “dalgın olmak”	lehv ü lu‘b: (<i>Ar. +Ar.</i>) oyun ve eğlence
1.-dı 38v/08	1. 56r/06
lâ-yezâle: (<i>Ar.</i>) zevalsiz, bitimsiz	le‘îm: (<i>Ar.</i>) alçak, aşağılık, cimri (kimse)
1.+e 2v/02	1. 53r/11
lâyıq: (<i>Ar.</i>) layık, yakışan, yaraşır, yakışık	leşker: (<i>Far.</i>) asker
1. 8v/10, 17r/02, 35v/10, 38r/10, 44v/01, 44v/06, 52r/01, 52v/07	1. 13v/11, 14v/07, 14v/10, 31r/10, 33v/13, 50v/04
1.+dur 6r/04, 15r/13, 51r/03, 56v/02	1.+e 10v/04, 10v/05, 10v/07, 30r/04, 31r/09
<i>lâyık gör-</i> “layık görmek”	1.+i 4v/04, 46v/06, 46v/08
1.-mişidi 53v/12	1.+ile 14v/09
<i>lâyık kıl-</i> “layık yapmak”	1.+inden 11r/07
1.-miş 51v/11	1.+üñ 13v/08, 31r/02
lâyık-ter: (<i>Ar. +Far.</i>) daha layık	<i>leşkere ur-</i> “askere vurmak”
1.+dür 32r/13	1.-sa 31r/09
<i>lâyık-ter ol-</i> “daha layık olmak”	

leşkerî: (<i>Far.</i>) leşkere ait, leşkerle, ordu ile ilgili	1.+1 18v/03
1.+yi 32r/09	levzîne-yi zehr-âlûdan: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) iki tane zehirli badem helvası
leşker-i girân: (<i>Far.+Far.</i>) ağır ordu (kalabalık ordu)	1.+dan 18r/07
1. 50v/02	lezzet: (<i>Ar.</i>) lezzet
1.+uñ 46v/06	1. 6v/09
leşker-i girân-ı müntakim: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) intikam alan ağır ordu	lezzet-i ‘ömr: (<i>Ar.+Ar.</i>) yaşam keyfi
1.+ile 17v/01	1. 56r/09
leşker-i zullâm: (<i>Far.+Ar.</i>) mazlumun hakkını alan ordu	libās: (<i>Ar.</i>) kıyafet
1. 37r/09	1.+ını 32r/06
leṭafet: (<i>Ar.</i>) hoşluk, güzellik, nezaket	1.+larından 6v/11
1. 49v/03	<i>libāsını çıkar-</i> “kıyafetini çıkarmak”
1.+de 5r/07, 51r/06, 53v/04	1.-ıp 32r/06
1.+in 41r/10	libās-ı ‘adl ü inşāf: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) adalet ve insaf kıyafeti
letā’if-i bî-‘ad: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) sayısız latifeler	1. 16r/02
1. 4r/01	libās-ı fāḥir: (<i>Ar.+Ar.</i>) padişah veya vezirlerce birine taltif olarak verilen değerli kumaş, elbise veya giydirilen kürk, kaftan
levzîne: (<i>Far.</i>) badem helvası, bademli helva	1. 37v/12
1. 18r/05	libās-ı ġarrā: (<i>Ar.+Far.</i>) parıltılı elbise
1.+ye 18r/05	1.+dur 32v/01
1.+yi 18r/04, 18r/08, 18v/02, 18v/04, 19r/04, 19r/06	libās-ı melikâne: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) hükümdarla ilgili kıyafet
levzîne-yi mesmûm: (<i>Far.+Ar.</i>) zehirli badem helvası	1. 13r/13
1.+1 18r/12	libās-ı nūrānî: (<i>Ar.+Ar.</i>) nurlu kıyafet
levzîne-yi zehr-âlûd: (<i>Far.+Ar.+Far.</i>) zehirli badem helvası	1. 16r/05
	<i>libās-ı nūrānî gey-</i> “nurlu kıyafet giymek”

- 1.-dürdi 16r/06
- likin:** (*Far.*) lakin
1. 8v/08, 21r/08, 22r/05, 24r/01, 38v/03, 44r/03, 44v/05, 48v/08, 52r/08
- lînet:** (*Ar.*) yumuşaklık
- lînet-i kalb: (*Ar.+Ar.*) kalp yumuşaklığı
- 1.+ile 18v/07
- lînet-i tevâzu': (*Ar.+Ar.*) alçak gönüllülük ve yumuşaklık
1. 19r/10
- liyâkat-i tâmm:** (*Ar.+Ar.*) tam liyakat
- 1.+ıla 56v/02
- loğma:** (*Ar.*) lokma
1. 33r/08
- loğmân:** (*Ar.*) Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi geçen, hikmet sahibi olduğuna inanılan kişi
1. 4v/05
- lutf:** (*Ar.*) hoşluk, güzellik; iyi muamele; iyilik
1. 38r/02, 51v/02
- 1.+ı 33r/13
- lutf eyle-* "iyilik etmek"
1. 38r/03, 51v/02
- luţf-ı mufāvaza:** (*Ar.+Ar.*) iyi koruma
- luţf-ı mufāvaza et-* "iyi korumak"
- 1.-üp 9r/10
- luţf-ı sûret: (*Ar.+Ar.*) güzel görünümlü
1. 5r/07
- luţf-ı tamâm: (*Ar.+Ar.*) tam iyilik
- 1.+ıla 18v/08
- luţfihi: (*Ar.*) onun lutfü
1. 40v/07
- luţf-ı mahâvir-i Tayfur: (*Ar.+Ar.*) Tayfur'un lütuf ekseni
- 1.+dan 6v/07
- luţf u kerem: (*Ar.+Ar.*) iyilik ve ikram
1. 55r/03
- ma'ârif-i şehri:** (*Ar.+Ar.*) şehir maarifleri
- m.+i 23v/10
- ma'âş:** (*Ar.*) yaşayış; geçinecek şey
- m.+ııa 35v/12
- ma'âşika:** (*Ar.*) aşıklık
- m.+ya 18v/05
- ma'âşikat:** (*Ar.*) aşklar, sevgiler
- m.+ı 41r/11
- mâ-dâm:** (*Ar.*) madem, çünkü, değil mi ki
- m. 47v/13
- mağānim:** (*Ar.*) ganimetler, düşmandan ele geçirilen mallar
- m.+ile 17v/02
- mağbūn:** (*Ar.*) şaşkın, şaşırmış
- mağbūn ol-* şaşkın olmak"
- m.-a 39r/04
- mağlata:** (*Ar.*) yanıltmaç, birini şaşırtmak, yanıltmak için söylenen zihin karıştırıcı, saçmasapan söz

m.+dan 38r/04	m. 9r/02
mağlûb: (<i>Ar.</i>) yenilmiş, yenilen (kimse)	mahall: (<i>Ar.</i>) yer
<i>mağlûb ol-</i> “yenilmek”	m.+ine 22v/10
m.-dı 46v/07	mağall-i ‘afv: (<i>Ar. +Ar.</i>) af yeri
m.-up 13r/09	m. 55v/06
mağrūr: (<i>Ar.</i>) gururlu	mağall-i hilāfet-i Ahmedī’de: (<i>Ar. +Ar.</i>) Ahmedi’nin hilafet yeri
<i>mağrūr ét-</i> “mağrur etmek”	m.+de 3r/12
m.-di 7r/03	mağall-i icābet: (<i>Ar. +Ar.</i>) razı olma yeri
<i>mağrūr ol-</i> “mağrur olmak”	m.+de 12v/04
m.-up 57r/03	mahall-i kabûl: (<i>Ar. +Ar.</i>) kabul yeri
māh: (<i>Far.</i>) ay	m.+da 4r/13
m.+ı 25v/07	mağall-i mahremiyyet: (<i>Ar. +Ar.</i>) gizlilik yeri
māh-i tal‘at: (<i>Far. +Ar.</i>) ay yüzlü	m.+de 43v/08
m. 4v/07	mağall-i tevaqquf: (<i>Ar. +Ar.</i>) durma, duraklama yeri
maḥabbet: (<i>Ar.</i>) sevgi	m.+dür 15v/01
m. 3r/10	mahāret: (<i>Ar.</i>) maharet, ustalık, beceriklilik, el uzluğu
m.+ile 52r/03	m.+i 28r/11
m.+üj 29r/11	maḥbûb: (<i>Ar.</i>) sevilmiş, sevilen, sevgili
<i>maḥabbet ét-</i> “sevmek”	m. 54r/08
m.-üp 6v/07	m.+dur 27r/06
maḥabbet-i zen-rāh-zen: (<i>Ar. +Far. +Far. +Far.</i>) yol kesen muhabbeti	maḥbûb-ı dil-dār: (<i>Ar. +Far.</i>) sevgili
m. 49v/13	m.+um 55v/03
<i>maḥabbet-i zen-rāh-zen ol-</i> “yol kesen muhabbeti olmak”	
m.-dı 50r/01	
maḥāq[k]a: (<i>Ar.</i>) ayar taşı	maḥbûs: (<i>Ar.</i>) hapsolünmüş, bir yere kapatılmış

m.+ları 29r/05	<i>maḥmūd eyle-</i> “mahmut etmek”
maḥdūm: (<i>Ar.</i>) kendisine hizmet olunan, efendi	m.-ye 37r/07
m.+ınuḡ 15r/12	maḥmūl: (<i>Ar.</i>) hami olunmuş, yüklenmiş
maḥfi: (<i>Ar.</i>) gizli, saklı	m.+dür 41v/12
m. 19r/13, 52v/01, 54v/02	maḥrem: (<i>Ar.</i>) gizli olan ,eş
<i>maḥfi dut-</i> “gizli tutmak”	<i>maḥrem edin-</i> “eş edinmek”
m.-maḡ 52v/01	m.-di 17v/05
m.-ulursa 54v/02	m.-mişdür 48r/06
<i>maḥfi tut-</i> “gizli tutmak”	<i>maḥrem ét-</i> “gizlemek”
m.-ardum 19r/13	m.-e 52v/11
maḥfil: (<i>Ar.</i>) oturulacak, görüşülecek yer, toplantı yeri	m.-elüm 52r/10
m.+de 24r/13, 34r/04, 43r/05	maḥrem-i esrār olmak: (<i>Ar.+Ar.+T</i>)
m.+den 56v/04	gizli sırlar olmak
maḥfūz: (<i>Ar.</i>) saklanmış; korunmuş	m.+da 46r/01
m. 14r/13	maḥrem-i ḥāş: (<i>Ar.+Ar.</i>) özel mahrem
<i>maḥfūz eyle-</i> “saklamak, korumak”	m.+ımuзуḡ 57v/13
m.-ye 26v/10	maḥremiyyet: (<i>Ar.</i>) mahremlik, mahrem olma hâli, gizlilik
māḥi-yi zālâlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) karanlığı yok eden	m. 51v/08
m. 3r/08	maḥrūm: (<i>Ar.</i>) bahtsız, nasipsiz; istediğini, dilediğini elde edemeyen
maḥkūm: (<i>Ar.</i>) mahkum	m. 42r/01, 42r/07, 49r/06
<i>maḥkūm eyle-</i> “mahkum etmek”	<i>maḥrūm ol-</i> “mahrum olmak”
m.-ye 44r/09	m.-mazam 42r/07
maḥlūḡ: (<i>Ar.</i>) yaratılmış	maḥş-ı ḥavfi: (<i>Ar.+Far.</i>) tam gizli
m.+a 27v/01	m.+ndendür 56v/11
maḥmūd: (<i>Ar.</i>) hamdolunmuş, sena edilmiş; övülmeye değer	maḥsūd: (<i>Ar.</i>) haset olunan, haset edilen
	m. 41r/02

maḥşūş: (*Ar.*) hususi, özel

m. 20v/08

maḥşūş eyle- “hususi yapmak”

m.-ye 52r/03

maḥşūş kıl- “hususi yapmak”

m.-dı 2v/07

maḥşūş ol- “hususi olmak”

m.-avuz 6v/12

maḥtūm: (*Ar.*) mühürlenmiş

m. 46r/07

m.+dur 55r/01

maḥtūm ol- “mühürlenmiş olmak”

m.-a 46r/07

maḥv: (*Ar.*) yok etme, ortadan kaldırma;
perişan etme

maḥv êt- “mahvetmek”

m.-mek 24r/01

maḥzūn: (*Ar.*) hüznü, tasalı, kaygılı

m. 49r/06

maḥzūz: (*Ar.*) hazetmiş, hoşlanmış

maḥzūz ol- “hoşlanmak”

m.-a 14v/01, 43v/07

m.-alar 3v/11

m.-asın 17r/09

m.-mayalar 17r/13

m.-up 10r/01

m.-ursın 41v/07

maḥābīḥ-i taḥrīr: (*Ar.+Ar.*) çirkin
bildirilerinde

m.+inde 41v/09

maḥ‘ad-i şıdḳ: (*Ar.+Ar.*) takva erbabının
Cennet'te bulunacakları makam

m.+da 3v/01

maḥālet-i rāḥet-engīz: (*Ar.+Ar.+Far.*) rahat
veren sözler

m.+inden 40v/10

maḥām: (*Ar.*) makam

m.+ına 11v/10, 36r/06, 47r/05, 49r/01,
49r/13

m.+ında 6r/13, 38r/04

m.+uḡ 12v/06

maḥām-ı ‘āli: (*Ar.+Ar.*) (yüce makam)
nezaretler hakkında kullanılırdı

m. 2v/12, 41r/01

maḥām-ı bezm: (*Ar.+Far.*) meclis
makamı

m.+e 6v/08

maḥām-ı ḡaflet: (*Ar.+Ar.*) gaflet
makamı

m.+dedür 14v/07

maḥām-ı helāk: (*Ar.+Ar.*) mahvolma
makamı

m.+dan 12r/12

maḥām-ı ḥişmet: (*Ar.+Ar.*) hiddet
makamı

m.+de 36v/12

maḳām-ı ḳurbet: (Ar.+Ar.) yakınlık makamı	m. 37r/05
m.+de 43v/08	maḳşūd: (Ar.) kasdolunan, istenilen şey, istek
maḳām-ı ḳurbet-i ‘Ucūbe u Maḥcūbe: (Ar.+Ar.) Ucube ve Maḥcube’nin yakınlık makamı	m. 10v/07, 47r/03
m. 32r/11	m.+a 5v/11, 30r/11, 35r/12
maḳām-ı rüculiyyet: (Ar.+Ar.) erkeklik makamı	m.+ı 46r/13, 50v/06
m.+de 3v/03	m.+ları 22v/01
maḳām-ı şabr: (Ar.+Ar.) sabır makamı	m.+umuz 5r/02
m.+a 54r/13	m.+uñ 5v/08, 6r/05, 6r/10, 47r/10
maḳbūl: (Ar.) makbul	maḳşūd-ı mübhem: (Ar.+Ar.) gizli istek
m.+dür 43v/13, 44r/12	m. 47r/09
<i>maḳbūl ol-</i> “makbul olmak”	maḳta‘-ı revāḥ: (Ar.+Ar.) bir parça neşe
m.-a 21v/04, 48r/13	m.+a 16r/07, 32r/08
m.-dı 12v/04	maḳtūl: (Ar.) katledilmiş, öldürülmüş (kimse)
m.-duğı 42r/04, 44r/03	m. 43v/01
maḳbūl-ı melik: (Ar.+Ar.) hükümdarın makbulü	<i>maḳtūl ol-</i> “katledilmek”
<i>maḳbūl-ı melik ol-</i> “hükümdarın makbulü olmak”	m.-dı 43v/01
m.-a 19r/03	māl: (Ar.) mal
maḳhūr: (Ar.) kahrolmuş	m. 14v/01, 19v/02, 29r/12
m. 41r/01	m.+a 12v/13
maḳrūn: (Ar.) ulaşmış, kavuşmuş	m.+dan 17r/13, 14r/13, 22v/05
<i>maḳrūn ol-</i> “kavuşmak”	m.+ı 10v/06, 10v/08, 10v/13, 13r/01, 17r/12, 28v/09, 54r/09
m.-a 46r/07	m.+ımız 22v/13
maḳşad-ı emn: (Ar.+Ar.) emniyet maksadı	m.+ınuñ 10v/07
	m.+ıyıla 13v/02
	m.+larını 28r/06, 28v/05

m.+ nuş 28v/06	māl u genc: (<i>Ar. +Far.</i>) mal ve hazine
m.+umı 34v/13	m. 19r/12
m.+umuzuş 28r/09	māl u ihtişām: (<i>Ar. +Ar.</i>) mal ve ihtişām
m+uş 56r/09	m.+dan 27v/09
māl-ı bi-girān: (<i>Ar. +Far. +Far.</i>) pahalı olmayan mal	mālīk: (<i>Ar.</i>) sahip
m. 15v/10	m.+em 5r/04
mālī bi-ḥesāb: (<i>Ar. +Far. +Ar.</i>) hesapsız mal	mālīk-i ḥarām: (<i>Ar. +Ar.</i>) haram sahibi
m. 27r/11	<i>mālīk-i ḥarām ol-</i> “haram sahibi olmak”
m.+ı 19v/01	m.-a 14v/02
māl-ı düşmān: (<i>Ar. +Ar.</i>) düşman malı	ma‘lūm: (<i>Ar.</i>) malum, bilinen, belli
m.+ı 17v/05	<i>ma‘lūm edin-</i> “maluma, bilineye sahip olmak”
māl-ı firāvān: (<i>Ar. +Far.</i>) çok mal	m.-di 42v/04
m. 27v/03, 27v/04, 31r/01, 31r/05, 31v/13	m.-eler 21v/03
m.+a 14r/09	m.-mişemdür 23r/11
m.+ı 14r/08	<i>ma‘lūm et-</i> “belli etmek”
<i>māl-ı firāvān al-</i> “çok mal almak”	m.-mek 43r/04
m.-up 27v/03, 04	<i>ma‘lūm ol-</i> “belli olmak”
māl-ı mevrūs: (<i>Ar. +Ar.</i>) miras edilen mal	m.-a 27v/10
m. 17v/13	m.-dı 45v/04
m.+ı 56v/05	m.-maz 12v/08
māl-ı vāfir: (<i>Ar. +Ar.</i>) çok mal	ma‘mūr: (<i>Ar.</i>) bayındır, şenlikli
m. 29r/03, 30v/01, 54r/08	<i>ma‘mūr kıl-</i> “bayındır yapmak”
māl u esbāb: (<i>Ar. +Far.</i>) mal ve kıyafet	m.-mışıldı 10v/02
m. 12r/05	ma‘nī: (<i>Far.</i>) anlam; iç, içyüz
	m. 18r/04, 45v/02, 49r/10

- m.+den 10v/09
- m.+dir 11v/07
- m.+nün 47v/11, 48r/07, 48r/08
- m.+ye 22v/12
- māni'**: (*Ar.*) meneden, geri bırakan, alıkoyan, engel olan
- māni'ol-* "engel olmak"
- m.-urdu 35v/06
- manşib**: (*Ar.*) makam, rütbe
- m.+ı 37r/04
- manşib-ı refi'*: (*Ar.+Ar.*) yüce makam
- m.+i 3r/13
- manşib-ı vüzâret: (*Ar.+Ar.*) vezirlik makamı
- m.+e 35r/09
- manzara**: (*Ar.*) manzara
- m.+dan 12v/05
- manzara-yı kaşr: (*Ar.+Ar.*) saray manzarası
- m.+a 46v/11
- manzūr**: (*Ar.*) görülen, bakılan; beğenilen
- m. 4v/01
- manzūr ol-* "bakılan olmak"
- m.-a 21v/04
- maraz**: (*Ar.*) hastalık
- m. 45r/09
- ma'rifet**: (*Ar.*) marifet, hüner
- m.+i 3v/11
- mār-peyker**: (*Far.+Far.*) yılan yüzlü
- m. 28v/12
- ma'rūf**: (*Ar.*) herkesçe bilinen, tanınmış, belli; meşhur, ünlü
- m. 5r/13
- ma'rūf-ı 'âlem: (*Ar.+Ar.*) dünyaca tanınan
- m. 39r/08
- meşâlih**: (*Ar.*) maslahatlar, işler
- meşâlih-i memleket: (*Ar.+Ar.*) memleket işleri
- m.+den 32r/11
- meşâlih-i milk: (*Ar.+Ar.*) mülk işleri
- m.+i 40v/09
- meşâlih-i re'âya: (*Ar.+Ar.*) halkın maslahatı
- m.+yı 32r/08, 53r/05
- maşlahat**: (*Ar.*) iş, emir, husus, madde, keyfiyet; ehemmiyetli iş
- m. 25r/06, 26r/07, 27v/02, 36r/10, 39v/06, 41r/13, 42r/13, 48v/09
- m.+ı 44r/12, 50v/06
- maşnūn**: (*Ar.*) susturulmuş
- maşnūn eyle-* "susturmak"
- m.-ye 26v/10, 45v/10
- maşūn**: (*Ar.*) saklanmış
- maşūn ol-* "saklanmak"
- m.-sun 40v/12
- ma'sūq**: (*Ar.*) sevilen, sevilmiş

- m.+a 48v/11 *ma 'yūb ét-* “ayılamak”
- m.+y1 42r/13 m.-mek 41v/01
- maṭbah-ı hāşş:** (*Ar.+Ar.*) özel mutfak *ma 'yūb ol-* “ayıplanmak”
- m.+ından 11r/11 m.-dı 43r/11
- ma'tūf:** (*Ar.*) eğilmiş, yöneltilmiş **maẓāhik:** (*Ar.*) fıkralar
- ma 'tūf ol-* “eğilmek, yöneltmek” m. 8r/09
- m.-am 4v/01 **maẓarrat:** (*Ar.*) zararlar, ziyanlar
- maṭlūb:** (*Ar.*) talebedilen, istenilen, aranılan şey m. 16v/04
- m.+a 48v/11 **maẓbūṭ:** (*Ar.*) zabtolunmuş, ele geçirilmiş
- maṭlub-ı merġub: (*Ar.+Ar.*) istenilen ve *maẓbūṭ ol-* “zabt olunmak”
- beġenilen şey m.-ur 10r/02
- m. 5r/09 **māzer:** (*Far.*) anne
- maṭrūṭ:** (*Ar.*) kovulmuş, vazifesinden *m.+i 30v/01, 31v/13*
- çkarılmış, kovuntu *māzer-i müşfik:* (*Ar.+Ar.*) şefkatli anne
- maṭrūṭ ol-* “kovulmak” m. 51v/02
- m.-dı 43r/12 **ma'zūl:** (*Ar.*) azledilmiş, işinden çıkarılmış
- ma 'zūl ol-* “azledilmek”
- māye-yi tamām:** (*Far.+Ar.*) tam maya m.-duġına 41v/08
- m.+ıla 36r/07
- māyil:** (*Ar.*) eğilimli olan **me'āni:** (*Ar.*) manalar, anlamlar
- m. 4v/08 m. 4r/01
- m.+di 29v/07 m.+de 58r/06
- māyil ol-* “eğilimli olmak” m.+nüġ 45v/08
- m.-maġ 53r/11 m.+sinde 9r/13
- m.-mışam 25v/09 **mebādā:** (*Far.*) sakın, olmaya ki
- m.-mışdur 11v/06 m. 15r/03, 42r/01, 56v/12
- m.-up 50v/13 **mebda'-ı şabāḥ:** (*Ar.+A.*) sabah başlangıcı
- ma'yūb:** (*Ar.*) ayıplanmış; ayıplanan m.+dan 16r/07, 32r/08

meblağ: (*Ar.*) para, akçe

m.+ı 22v/11, 23r/02

mecāl: (*Ar.*) güç, kuvvet; fırsat, imkân

m. 28r/13, 47r/08, 50v/03

m.+ı 17r/12

mecāl bul- “fırsat bulmak”

m.-dı 6v/08

mecbūr: (*Ar.*) mecbur

m.+dur 41r/01

mecbūr ol- “mecbur olmak”

m.-a 39r/04

meclis: (*Ar.*) oturulacak, toplanılacak yer;
toplantı

m.+de 52v/04

meclis et- “toplanmak”

m.-elim 23v/09

meclis-i hükümet: (*Ar.* + *Ar.*) hükümet

meclisi

m.+e 23v/02

meclis-i ‘ıyş: (*Ar.* + *Ar.*) yaşama yeri

m.+a 6v/08

meclis-i şāh: (*Ar.* + *Far.*) şahın oturduğu

yer

m.+a 4v/12, 21r/11

meclis-i üns: (*Ar.* + *Ar.*) arkadaş meclisi

m.+de 30v/02

mecma‘a: (*Ar.*) (bkz. mecmua)

m.+da 34r/02

mecmū‘: (*Ar.*) toplanmış, bir araya getirilmiş
şey, top, tüm

m. 52v/03

m.+ı 10v/05

mecmū‘a: (*Ar.*) toplanmış, bir araya getirilmiş
şey, top, tüm

m. 3v/08, 4r/06, 5r/06

m.+nuş 3v/07

m.+ya 4v/01

m.+yı 4r/12

mecmū‘a-yı fiṭrat: (*Ar.* + *Ar.*) tüm
yaradılışlar

m.+a 2v/05

mecmū‘a-yı hikāyet: (*Ar.* + *Ar.*)
toplanmış, bir araya getirilmiş hikayeler

m.+ı 50v/01

mecrūḥ: (*Ar.*) yaralanmış

mecrūḥ ét- “yaralamak”

m.-di 20r/03

mecrūḥ kıł- “yaralamak”

m.-dı 30v/13

mecrūḥ ol- “yaralanmak”

m.-up 29r/01

meded: (*Ar.*) yardım, imdat

m. 13v/06, 46v/04, 47v/09

meded eyle- “yardım etmek”

m.-ye 13v/06

meded iste- “yardım istemek”

- m.-di 46v/04
- m.-ridi 47v/09
- medh:** (*Ar.*) övme
- m.+ine 37r/01
- medhüş:** (*Ar.*) dehşete uğramış, şaşırılmış, korkmuş.
- medhüş ol-* “dehşete uğramak, şaşırılmak”
- m.-dı 40v/02, 55v/02
- mefth:** (*Ar.*) fethedilmiş, açılmış, açık
- m. 24v/10,
- mefth dut-* “açık tutmak”
- m.-mayalar 32v/03
- mefth ol-* “açık olmak”
- m.-ur 47v/01
- mefth tut-* “açık tutmak”
- m.-up 56r/01
- mefth:** (*Ar.*) fitil hâline getirilmiş, bükülmüş, kıvrılmış
- m. 42v/07
- mefth-ı zulf:** (*Ar.+Far.*) kıvrılmış zulf
- m.+ine 42r/05
- mefth:** (*Ar.*) gönül vermiş, tutkun, vurgun
- mefth eyle-* “gönül almak”
- m.-di 52r/04
- mefth ol-* “gönül vermek, tutulmak”
- m.-dılar 6v/07
- m.-mişdur 42r/05
- m.-ur 16v/03
- meger:** (*Far.*) meğer
- m. 5r/12, 8v/07, 8v/08, 10v/05, 11v/11, 13v/07, 14v/06, 15r/06, 17v/08, 18r/10, 18v/05, 19v/11, 19v/13, 20v/08, 21r/04, 22r/13, 22v/02, 23v/13, 25r/03, 27r/12, 27v/13, 29r/07, 29v/11, 30v/02, 30v/09, 32v/09, 33r/03, 33v/02, 33v/06, 34r/02, 35r/11, 35v/10, 36r/12, 37v/08, 37v/10, 38r/07, 38v/13, 39r/07, 39r/09, 39r/12, 40r/01, 40r/01, 40r/12, 41r/06, 42r/12, 45r/02, 46v/10, 47r/02, 47v/02, 50r/03, 50v/11, 51r/12, 53v/09, 54v/09, 55v/12
- meh-çehre:** (*Far.+Far.*) ay yüzlü
- m. 41r/06
- mehd-i mihir:** (*Ar.+Ar.*) güneş beşiği
- m.+de 38v/05
- mehleke:** (*Ar.*) helak olacak yer, tehlikeli yer, iş
- m.+den 12v/03
- mekân:** (*Ar.*) mekân, yer
- m.+ına 24r/03
- m.+larını 23r/10
- mekkâr:** (*Ar.*) çok mekreden, hileci, düzenbaz
- m. 5v/13, 22v/04, 36v/04, 44r/01
- mekr:** (*Ar.*) hile, düzen
- m.+den 20v/09, 26r/10
- m.+e 42r/12
- m.+i 41r/04, 42v/07, 55r/02
- m.+ile 57r/08
- mekr et-* “hile etmek”
- m.-mek 25v/06

<i>mekr eyle-</i> “hile etmek”	m.+de 56r/05
m.-yüp 41v/01	m.+e 27r/13, 56r/01
<i>mekr fikr ét-</i> “hile düşünmek”	mektüb: (<i>Ar.</i>) mektup
m.-mek 14v/05	m. 14v/07
mekr ü tezvîr: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile ve yalan dolan	melâhat: (<i>Ar.</i>) güzellik, yüz güzelliği
<i>mekr ü tezvîr karış-</i> “hile ve yalan dolan karıştırmak”	m. 53v/04
m.-dırup 20v/07	melâm: (<i>Ar.</i>) çekiştirilmiş
mekr ü ğadr: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile ve hainlik	m.+a 46r/07
m.+e 54r/07, 56v/09	melâmet: (<i>Ar.</i>) ayıplama, kınama; azarlama, çıkışma
mekr ü hîle: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile	<i>melâmet ét-</i> “ayıplamak, kınamak”
m.+den 5v/11	m.-üp 26v/06
m.+si 15v/05	melâ-ü'l-nâs: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) insan topluluğu
m.+ye 11v/11, 47v/08	m. 36v/13
m.+yile 8v/04	melek: (<i>Ar.</i>) melek
<i>mekr ü hîle ét-</i> “hile etmek”	m.+dür 22r/02
m.-üp 17v/07	melek manzar: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) melek görünümlü
<i>mekr ü hîle karışdur-</i> “hile karıştırmak”	m. 4v/07, 24v/11
m.-up 18v/13	melhûz: (<i>Ar.</i>) düşünülebilen, hatıra gelen
<i>mekr ü hîle ol-</i> “hile olmak”	m. 41v/06
m.-maya 50v/02	melik: (<i>Ar.</i>) padişah, hakan, hükümdar
mekr ü zamîr: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hile niyeti	m. 5r/01, 5r/06, 5r/11, 6r/05, 8v/08,
m. 46r/09	13v/06, 14r/11, 14r/13, 14v/08, 14v/12, 15r/10,
mekrûh: (<i>Ar.</i>) yapılması şeriatçe hoş görülmeyen hâl	15v/06, 17v/04, 18r/07, 18v/02, 18v/03, 18v/11,
m.+dur 22v/11	19r/04, 19r/05, 19v/01, 20r/10, 20r/13, 20v/05,
mekteb: (<i>Ar.</i>) okul	20v/11, 21r/06, 21r/09, 21r/10, 21r/11, 21v/01,
	23r/04, 23r/07, 23r/11, 23r/12, 23v/04, 24r/02,
	24r/06, 24r/13, 25r/11, 26r/06, 26r/11, 26v/02,
	27r/09, 30r/11, 30v/02, 31r/06, 31v/08, 31v/09,

33v/13, 41v/08, 41v/13, 42r/04, 42r/04, 42r/11,
42r/13, 42v/03, 42v/09, 42v/10, 42v/11, 43r/08,
44r/06, 44r/08, 44r/08, 44r/12, 44r/13, 44v/02,
44v/03, 44v/07, 45r/04, 45r/08, 45r/11, 45v/04,
47r/02, 47v/06, 50r/10, 50v/01, 50v/04, 50v/05,
51r/02, 51r/10, 52v/06, 52v/10, 53v/03, 53v/06,
53v/13, 54r/11, 54v/06, 55r/06, 55r/11, 55v/02,
56r/13, 56v/13, 57r/04, 57r/05, 57v/11, 58r/01

m.+den 21r/08, 43r/06, 45r/01, 55v/04

m.+e 12v/11, 15v/10, 18r/06, 20v/08,
29v/04, 33v/11, 42v/04, 43r/07, 47v/05, 52v/07,
57r/04

m.+i 13v/11, 14r/05, 17v/05 20v/10,
44r/02

m.+ile 18r/06

m.+lerine 10v/03

m.+ümüze 12v/12

m.+ünj 18v/01, 20v/08, 21r/09, 23r/12,
41v/03, 43v/12, 48r/10, 50v/01, 51r/04, 55r/05

melik-dār: (*Ar. +Far.*) hükümdar

melik-dār ol- “hükümdar olmak”

m.-dı 13v/13

melike: (*Ar.*) kadın hükümdar;
hükümdar karısı

m. 12r/13, 17v/13, 18r/13, 18v/04,
19r/01, 19r/10, 34v/02, 34v/02, 34v/09, 35r/01,
48v/06, 48v/10, 49r/06, 49r/10, 49r/11, 57r/08,
57r/10, 57v/04

m.+nüj 49v/03, 49v/06

m.+ye 19r/08, 19v/02

m.+yi 19r/07, 35r/05, 48v/07, 49v/04,
57r/08

melik-gîr: (*Ar. +Far.*) hükümdar

m. 53v/08

melik hikâyeti: (*Ar. +Ar.*) hükümdar
hikâyesi

m. 24v/06

m.+dür 19v/06

melik-i ‘ādil: (*Ar. +Ar.*) adil hükümdar

m. 14v/09, 15r/01, 15v/05, 15v/08,
15v/10

melik-i ‘ākîl: (*Ar. +Ar.*) akıllı hükümdar

m.+ünj 24v/04

melik-i ‘Azîm: Azim hükümdar

m. 32v/07

melik-i Bağdad: Bağdat hükümdarı

m. 31r/10

m.+uñ 30r/12, 31v/08

melik-i cābir: (*Ar. +Ar.*) cebredici,
zorlayıcı hükümdar

m. 52v/01

melik-i cihān: (*Ar. +Far.*) dünya
hükümdarı

m. 55r/06

Melik-i Çehrem: Çehrem hükümdar

M. 19v/11, 20r/02, 20r/07, 20v/13,
21r/12

M.+e 20v/13

M.+ünj 20r/06

melik-i Çîn: Çin hükümdarı

- m. 47v/04, 48v/09
 m.+e 47r/13
 melik-i Hıvārezm: Harezmi hükümdarı
 m. 47r/07
 melik-i kāfir: (Ar.+Ar.) kafir hükümdar
 m.+i 17v/02
 Melik-i Kayşūm: Kaysūm hükümdar
 M. 17r/09, 17v/01, 17v/03, 18r/04,
 18r/08, 18v/05, 19v/04
 M.+a 17v/03, 17v/06
 M.+ı 17v/07
 M.+uğ 17r/11
 melik-i maḥbūs: (Ar.+Ar.) hapis
 hükümdar
 m.+a 15v/09
 melik-i melek-siret: (Ar.+Ar.+Ar.)
 melek gibi hükümdar
 m. 4v/05
 melik-i memālik: (Ar.+Ar.)
 memleketler hükümdarı
 m. 44r/07
 Melik-i Nedīm: Nedim hükümdar
 M. 44r/09
 Melik Semmaḥ: Semmah hükümdar
 M. 5v/05, 6r/08, 6v/01, 9r/01, 9r/05,
 9r/07, 9r/09, 10r/09, 16v/13, 22r/11, 32v/08,
 37v/05, 41r/04, 46v/01, 53v/01
 melik-i zālīm: (Ar.+Ar.) zalim
 hükümdar
- m. 10v/06, 10v/11, 10v/12, 11r/01
 melik-zāde: (Ar.+Far.) melik,
 hükümdar
 m. 11r/13, 25r/06, 29v/13, 48v/07,
 48v/12, 49r/06, 49r/08, 53r/13, 53v/12, 54v/10
 m.+ye 53v/08
 m.+yi 54v/06
mellāḥān-ı biḥār-ı aḥbār: (Ar.+Ar.+Ar.) haber
 getiren deniz kaptanlar
 m. 4v/02
mellāḥlar: (Ar.+T) denizciler, kaptanlar
 m. 28r/04
me'lūf: (Ar.) alışılmış, alışmış; huy edilmiş
 m. 28v/08
me'lūf tut- "huy edilmek"
 m.-mağ 28v/08
mel'ūn u müzevver: (Ar.+Ar.) lanetlenmiş ve
 uydurulmuş
 m.+i 36v/13
memālik: (Ar.) memleketler, ülkeler
 m. 21v/12
 m.+e 9r/07
memleket: (Ar.) ülke; şehir, kasaba, il
 m. 10r/02, 19v/10
 m.+de 10v/11, 29v/06
 m.+den 36v/05
 m.+e 33v/12, 35r/07
 m.+i 4v/04

- m.+ine 15v/10, 29r/07
- m.+ini 10v/01
- m.+üj 13v/05
- memlukāt: (Ar.)** sahip olunan mallar
- m.+uñı 10v/13
- memzūc: (Ar.)** karıştırılmış, karışmış, karışık
- memzūc ét-* “karıştırmak”
- m.-üp 44v/13
- men‘: (Ar.)** menetme, esirgeme, yasak etme
- men ‘ ét-* “menetmek, esirgemek, yasak etmek”
- m.-di 49r/05
- m.-er 35v/10
- m.-megi 36v/03
- m.-üp 52v/04
- men ‘ eyle-* “menetmek, esirgemek, yasak etmek”
- m.-di 36r/05
- m.-diler 26v/09
- menāf‘-ı mekret: (Ar.+Ar.)**
- m.+ümile 41v/06
- menāsik: (Ar.)** ibadet yerleri
- m.+i 35r/12
- menāzil-i şeref-i kırbet: (Ar.+Ar.+Ar.)**
yakınlık şeref menzilleri
- m. 3r/10
- menhec-i şalāh: (Ar.+Ar.)** iyilik yolu
- m.+a 3r/03
- menkūha: (Ar.)** nikâhlı kadın
- m.+yı 21r/06, 21r/12, 42v/01, 43r/10
- menkūha-yı hāşş: (Ar.+Ar.) nikâhlı eş
- m.+ından 30r/12
- m.+ınuñ 20r/07, 57v/01
- menkūha-yı hāşş-ı melik:
(Ar.+Ar.+Ar.) hükümdarın hikâhlı eşi
- m. 41r/12, 44r/11, 45v/03
- m. 20r/08, 20r/13
- m.+üj 21r/04
- menkūha-yı melik: (Ar.+Ar.)
hükümdarın hikâhlı eşi
- m. 20r/13
- m.+de 18v/10
- menşūr: (Ar.)** neşrolunmuş, dağıtılmış,
yayılmış
- m. 3r/02
- menşūr[e]: (Ar.)** mensur şiir tarzında yazılan
yazı
- menşūr[e] yaz-* “şiir yazmak”
- m.-dılar 21r/13
- menzil: (Ar.)** yollardaki konak yeri; ev; bir
günlük yol, konak; mesafe
- m. 11r/08
- menzil-i āfāt u sirāce: (Ar.+Ar.+Ar.)
ışık ve afetler menzili
- m.+yı 56r/11
- menzil-i helāk: (Ar.+Ar.) helak menzili
- m.+da 45r/08

menzilet: (*Ar.*) derece, rütbe, yükseklik derecesi; inecek yer, konak yeri; ev

menzilet-i mahremiyet: (*Ar.+Ar.*) mahremiyet yeri

m. 54v/09

menzilet-i nübüvvet: (*Ar.+Ar.*) peygamberlik derecesi

m.+ile 2v/11

merāḥil-i maḥabbet-i ünsde: (*Ar.+Ar.+Ar.*) arkadaşlık sevgisinin menzilleri

m.+de 2v/12

merāsım-i ‘izzet: (*Ar.+Ar.*) izzet merasimleri

m.+den 35v/09

merātīb-i ‘izz-i devlet: (*Ar.+Ar.+Ar.*) devletin değer dereceleri

m. 3r/09

merdān: (*Far.*) mertler, insanlar, erkekler, yiğitler

merdān-ı ‘ālem: (*Far.+Ar.*) dünya yiğitleri

m. 32r/02

merdān-ı ehl-i ğayret: (*Far.+Ar.+Ar.*) gayret ehli erkekler

m. 56v/10

merdān-ı mürüvvet: (*Ar.+Ar.*) yiğit erkekler

m. 15r/11

merd: (*Far.*) adam, insan; erkek; özü, sözü doğru, kabadayı, yiğit

merd-i āhen: (*Far.+Far.*) demir gibi adam

m. 13v/07

merd-i bezzāz: (*Far.+Ar.*) bezci adam

m. 35v/13

merd-i cevher: (*Far.+Ar.*) mücevher gibi adam

m.+i 22r/09

merd-i cündi: (*Far.+Ar.*) mert süvari

m. 27r/10, 27v/11

merd-i emīn: (*Far.+Ar.*) emin adam

m.+e 37v/04

m.+i 39r/03

merd-i ḥakkāk: (*Far.+Ar.*) hokkacı

adam

m. 37v/09

merd-i mergūb: (*Far.+Ar.*) beğenilen

mert

m.+dur 6r/02

merd-i rūstāyī hikāyeti: (*Far.+Far.+Ar.*) mert köylü hikāyesi

m. 39r/05

merd-vār: (*Far.+Far.*) mert gibi

m. 31v/05

merdüm: (*Far.*) insan, adam

m.+ıla 6v/05

merdüm-i zamān: (*Far.+Ar.*) zamane insanı

m.+a 15r/03

mergüb: (*Ar.*) rağbet edilmiş, beğenilmiş, herkesçe sevilip aranılmış; istenilen, sevilen

m. 17r/02, 35v/04

m.+dur 27r/06, 32v/01, 54r/08

merhamet: (*Ar.*) şefkat gösterme, acıma; birini esirgeme

merhamet êt- “şefkat göstermek”

m.-di 12v/05

m.-üp 14r/02, 18v/08

merhem: (*Ar.*) mehmem; çare

merhem eyle- “çare etmek”

m.-yem 18r/04

merhem ur-: “merhem sürmek”

m.-a 30r/09

merhem-i siyâset: (*Ar.+Ar.*) siyaset merhemi

m.+ile 57v/05

mer'î: (*Ar.*) riayet edilen, saygı gösterilen; yürürlükte olan

mer'î tut- “riayet etmek”

m.-a 53r/02

m.-arıdı 29v/08

merk: (*Far.*) ölüm

m.+e 11r/09

merkad-i mübarek: (*Ar.+Ar.*) mübarek mezar

m. 3v/04

merkeb: (*Ar.*) binilecek şey, binek

merkeb-i bād-pāy: (*Ar.+Far.+Far.*) ayağı çabuk olan binek

m. 49v/05

merkeb-i zindegānī: (*Ar.+Far.*) zinde olan, diri binek

m.+den 45r/07

merkez: (*Ar.*) merkez

m.+inde 23v/09

merküz: (*Ar.*) dikilmiş, saplanmış

merküz kıl- “dikmek, saplamak”

m.-dı 2v/03

merta': (*Ar.*) otlak, çayır

m.+da 29v/13

mertebe: (*Ar.*) derece, basamak; rütbe

m.+de 54v/13

m.+dür 54r/02

mer-tebe-yi kırbet: (*Ar.+Ar.*) yakınlık derecesi

m.+dedürler 41v/10

merzük: (*Ar.*) rızklanmış, nzkı verilmiş

m. 37v/03

meşâliḥ: (*Ar.*) işler

m.+in 16r/08

m.+ine 27r/11

meşâliḥ-i memleket: (*Ar.+Ar.*) memleket işleri

m.+den 9r/09

- meşālih-i müslimîn: (*Ar.+Ar.*)
müslümanların işleri, menfeatları
m.+ine 8v/12
- meşālih-i nās: (*Ar.+Ar.*) halkın işleri,
menfeatları
m.+a 21v/09
- meşālih-i nefis: (*Ar.+Ar.*) kendi
menfeatları
m.+e 42r/08
- mesāvī:** (*Ar.*) fenalıklar, kötülükle
m. 41v/09
- mesdūd:** (*Ar.*) kapanmış, kapalı
mesdūd ol- “kapalı olmak”
m.-ur 10v/11
- meşel:** (*Ar.*) terbiye ve ahlaka faydalı, yararlı
olan hikâye
m.+i 15v/12, 21v/02, 24v/05, 26v/07,
29v/02, 32r/02, 37r/05, 45v/07, 52v/12
- meşel-i ‘acīb: (*Ar.+Ar.*) hayreat veren
hikâye
m.+i 39r/05
- meşel-i dil-pend: (*Far.+Far.*) gönül
bağlayan hikâye
m.+i 19v/05
- meşel-i ġarīb: (*Ar.+Ar.*) garip hikâye
m.+i 50v/08, 58r/05
- meşel-i maṭbū‘: (*Ar.+Ar.*) basılmış
hikâye
m.+ı 43r/12
- meşel-i nādiri: (*Ar.+Ar.*) nadir hikâye
m.+i 24v/06, 35r/08
- meşel-i rü-āmiz: (*Ar.+Far.+Far.*)
karışık olan hikâye
m.+i 14r/01
- meşel-i şerīf: (*Ar.+Far.*) şerefli hikâye
m.+i 55v/09
- meşelā:** (*Ar.*) mesela
m. 28r/11
- mesend-i emāret:** (*Ar.+Ar.*) emirlik derecesi
m.+e 35r/09
- meserret ü beşāset:** (*Ar.+Ar.*) sevinç ve güler
yüzlülük
m.+e 52r/11
- mesken:** (*Ar.*) mesken
m. 41r/06
mesken edin- “mesken edinmek”
m.-mişdi 41r/06
- meskenet ü ihtiyāc:** (*Ar.+Ar.*) yoksulluk ve
ihtiyaç
m.+um 37r/02
- mesmūm:** (*Ar.*) zehirlenmiş, zehirli
mesmūm kıt- “zehirmek”
m.-dı 18r/12
- mesned-i vizāret:** (*Ar.+Ar.*) vezirlik derecesi
m.+de 36v/12
m.+e 58r/04

- mesrūr:** (*Ar.*) memnun, sevinmiş; meramına ermiş
 m. 21v/04
mesrūr ol- “sevinçli olmak”
 m.-a 39r/04
- mest:** (*Far.*) sarhoş
 m. 20v/11
- mestlik:** (*Far.+T*) sarhoşluk
 m. 15r/06, 20v/05, 20v/10, 30v/03
- mestūr:** (*Ar.*) kapalı, gizli
mestur dut- “gizli tutmak”
 m.-arsın 49v/13
 m.-ıla 46r/02
mestur kıt- “gizli yapmak”
 m.-dı 2v/09
mestur ol- “gizli olmak”
 m.-dı 21v/10
mestur tut- “gizli tutmak”
 m.+aradı 25r/04
- mestüre:** (*Ar.*) açık saçık gezmeyen, namuslu kadın
 m. 38r/04, 42r/02, 42r/09, 42v/06, 52r/10, 52v/05, 57v/03, 57v/07
 m.+ler 44v/05
 m.+nüñ 33r/05
 m.+yi 26v/05
- meşübāt:** (*Ar.*) iyiliğe karşı Allah tarafından verilen mükâfatlar
 m. 37r/06
 meşübāt-ı dü-cihān: (*Ar.+Far.+Far.*)
 iki dünya mükâfatı
 m.+ı 37v/03
- meşāhir:** (*Ar.*) ünlü kimseler
 m. 23v/10
- meşakḳat:** (*Ar.*) zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk
 m.+dür 56r/09
 m.+ıla 11r/03
 m.+ile 27v/09
 meşakḳat-i ḥapis: (*Ar.+Ar.*) hapis zorluğu
 m.+den 29v/01
 meşakḳat-i taleb-i kesb: (*Ar.+Ar.+Ar.*) kazanç isteme zorluğu
 m.+den 52r/12
 meşakḳat ü zaḥmet: (*Ar.+Ar.*) zorluk
 m.+den 40r/05
 meşakḳat ü zaḥmetden kırtıl-
 “zorluktan kurtulmak”
 m.-up 40r/05
 meşakḳat-i fāḳa: (*Ar.+Ar.*) zorluk ve yoksulluk
 m.+dan 11v/08
- meşgūl:** (*Ar.*) meşgul
 m.+iken i. 17v/09, 38r/07
meşgūl ol- “meşgul olmak”
 m.-a 40r/07, 49r/01

- m.-asın 27v/03
- m.-dı 6v/10, 8v/13, 9v/13, 11v/11,
12v/03, 16r/08, 16r/10, 23v/06, 27r/02, 32r/09,
35v/07, 36r/13, 36v/05, 37r/01, 40v/03, 54r/04,
56r/06, 56v/04
- m.-dılar 7r/02, 21v/11
- m.-mıydı 20r/08
- m.-up 15r/05, 21v/09, 55v/03, 56r/03
- m.-urdu 53v/13, 54v/12
- meşhūr: (Ar.)** meşhur, ünlü
- m. 5r/13
- meşk: (Ar.)** öğrenmek için yapılan çalışma;
alışma, alıştırma
- m. 36v/02
- meşk et-* “alıştırma yapmak”
- m.-em 36v/02
- meşāṭṭa: (Ar.)** saç tarayan
- m.+lar 20v/02
- m.+nuṣ 21r/10
- m.+sı 21r/04
- m.+yı 21r/10, 21r/11, 21r/12
- meşveret: (Ar.)** danışma, konuşup anlaşma
- m. 4r/03, 23v/06, 46r/06
- meşveret et-* “danışmak, konuşup anlaşmak”
- m.-üp 4r/03, 23v/06
- metā': (Ar.)** satılacak mal, eşya; sermaye, elde bulunan varlık
- m. 35v/13
- m.+a 34r/03
- m.+ları 27v/05
- m.+larını 34r/02
- meta'-ı ba-kıymet: (Ar.+Far.+Ar.)
kıymetli eşya
- m. 4v/10
- mevāhib: (Ar.)** Karşılıksız verilen şeyler
- m.+i 30r/10
- m.+ile 32r/10
- mevā'ız: (Ar.)** öğütler, nasihatler
- m. 3v/08, 37r/13
- m.+uṣ 9r/13
- mevcū[d]: (Ar.)** var olan, bulunan, hazır olan
- m. 8v/07
- mevcūd bul- “hazır bulmak”
- m.-dum 4r/02
- meveddet: (Ar.)** muhabbet, muhabbet etme
- m. 19v/03
- m.+i 23v/13
- meveddet ü mürüvvet: (Ar.+Ar.)** dostluk ve muhabbet
- m.+üm 34v/09
- mevhibāt-ı nefise-yi firdevs: (Ar.+Ar.+Ar.)**
Cennet'in nefis ihsanları
- m.-ile 3r/03
- mevhibet-i şerif i'tā: (Ar.+Ar.)** şerefli bağışlar verme

mevhibet-i şerif i 'tā ét- “şerefli bağışlar vermek”

m.üp 21r/13

mevki'-i kabûl: (*Ar.+Ar.*) kabul yeri

m.+de 46v/04

mevlûd: (*Ar.*) yeni doğmuş

m.+uñ 12v/06

mevsûf: (*Ar.*) vasıflanmış

m. 5r/12, 5r/13, 39r/07

m.+dur 41v/12

mevsûf eyle- “vasıflamak”

m.-ye 58r/10

meydân-ı siyâset: (*Ar.+Ar.*) siyaset meydanı

m.+de 26v/06

m.+e 12r/10

meyl: (*Ar.*) eğilme, eğiklik; akıntı; sevmeye, tutulma

m.+i 30r/11

m.+üñ 25v/09

meyl ét- “eğilmek”

m.-diler 31r/04

m.-dürür 33r/09

meyl-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın meyli

m. 41r/11

m.+dan 44v/09

me'yûs: (*Ar.*) ümidi kesilmiş, ümitsiz

me'yûs ol- “ümit kesmek”

m.-mayalar 16v/09

meyve: (*Far.*) meyve

meyve-yi 'ömür: (*Far.+Ar.*) ömür

meyvesi

m.+üm 55v/04

meyve-yi vişâl: (*Far.+Ar.*) kavuşma meyvesi

m.+dan 48v/06

mezâr-zâr: (*Ar.+Far.*) ağlayan mezar

m.+ıla 31r/13

mezellet: (*Ar.*) zelillik, horluk, hakirlik; alçaklık, itibarsızlık

m. 12r/09

mezellet-i bend: (*Ar.+Far.*) alçaklık ve hile

m. 53r/13

mezellet-i fâka: (*Ar.+Ar.*) fakirlik ve itibarsızlık

m. 36r/09

m.+ya 33r/05, 35v/09

mezellet-i ğurbet: (*Ar.+Ar.*) gurbet hakirliği

m. 32r/01

mezellet-i ihtiyâc: (*Ar.+Ar.*) ihtiyaç hakirliği

mezellet-i minnet: (*Ar.+Ar.*) minnet hakirliği

- m.+den 57r/01
- mezemmet:** (*Ar.*) kınama, yerme
- m.+üj 41v/09
- mezheb-i mürüvvet:** (*Ar.+Ar.*) insanlık mezhebi
- m.+de 55v/07
- mezîd:** (*Ar.*) artma, arttırma, çoğalma; artmış, arttırılmış, büyümüş, çoğaltılmış
- mezîd-i câh: (*Ar.+Far.*) itibar çokluğu
- m. 15r/03
- m.+ın 43v/10
- mezîd-i kerâmet: (*Ar.+Ar.*) keramet çokluğu
- m.+ile 2v/08, 47v/07
- mezîd-i mertebe: (*Ar.+Ar.*) mertebe çokluğu
- m.+yile 43v/09
- mezîd-i meveddet: (*Ar.+Ar.*) sevgi çokluğu
- m. 52r/03
- mezmûm:** (*Ar.*) beğenilmemiş; ayıp
- m. 15r/12
- mi:** (mı) soru kelimesi
- m. 57v/12
- mıkrâz:** (*Ar.*) kesecek alet, makas
- m.+ı 42v/03
- m.+ıla 42r/10
- mısrâ‘:** (*Ar.*) manzum bir parçayı meydana getiren satırlardan herbiri
- m. 38r/11, 43r/06, 45r/13
- mi:** (mi) soru sözcüğü
- m. 52r/07
- miftâh:** (*Ar.*) anahtar
- m.+a 26r/08
- m.+ını 26r/04, 26r/07
- miḥnet:** (*Ar.*) zahmet, eziyet; keder, sıkıntı, dert; belâ
- m.+den 56r/11
- miḥnet-i zemâne: (*Ar.+Far.*) şimdiki zaman mihneti
- m.+nün 35v/01
- miḥnet ü kıllet: (*Ar.+Ar.*) sıkıntı ve azlık
- m.+den 29r/13
- miḥnet ü meşakkat: (*Far.+Ar.*) sıkıntı ve zorluk
- m. 25v/10
- mihr ü mâh:** (*Far.+Far.*) ay ve güneş
- m.+ı 26r/01
- miḳdâr:** (*Ar.*)
- m. 7r/13, 8v/02, 18r/05, 20v/04, 33r/02, 39v/01, 44v/12, 46v/04
- m.+da 33v/03
- m.+dur 57r/08
- m.+ı 7r/11
- m.+ınca 6v/05
- milk:** (*Ar.*) birinin tasarrufu altında bulunan şey, mülk

- m.+e 21v/09
- m.+ine 32v/04
- milk-i māl: (*Ar.+Ar.*) mal ve mülk
- m. 37r/03
- min ba‘dü:** (*Ar.+Ar.*) bundan böyle, bundan sonra
- m. 20r/05
- minhü:** (*Ar.*) ondan
- m. 44v/03
- minnet:** (*Ar.*) minnet
- m. 44v/01
- m.+ile 33r/08
- minnet ol-* “minnet olmak”
- m.-a 44v/02
- minvāl:** (*Ar.*) tarz, yol, suret, şekil
- m. 18r/02, 28v/02, 39r/05
- mīrās:** (*Ar.*) miras
- m. 14r/11, 22v/07
- mir’āt-ı mükevvenāt:** (*Ar.+Ar.*) bütün mahlukların aynası
- mir’āt-ı mükevvenāt kıt-* “bütün mahlukların aynası yapmak”
- m.-dı 2v/02
- mi‘raz-ı hikâyet:** (*Ar.+Ar.*) sözün gizli anlamı hikâyesi
- m.+de 9r/11
- mīr-i kāmīl:** (*Ar.*) kamil kumandan
- m. 4r/11
- mişkāl:** (*Ar.*) yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü
- m. 50v/13, 52r/13
- mişkāl ol-* “miskal olmak”
- m.-a 33v/03
- miskīn:** (*Ar.*) âciz, zavallı, becereksiz
- m.+i 48v/01
- misk-i siyāhī:** (*Ar.+Far.*) siyah misk
- m. 52r/13
- mişk-ü rīz ü ğamze:** (*Ar.*) mişk saçan kamzesi
- m.+si 51r/06
- mīyve:** (*Far.*) meyve
- m.+sini 31r/13
- mizāc:** (*Ar.*) mizaç, huy
- m. 6v/06
- m.+ına 6v/06
- mizāc ét-* “mizaç etmek”
- m.-üp 6v/06
- mu:** (mu) soru kelimesi
- m.+da 5r/08
- mu‘āqab:** (*Ar.*) cezalandırılmış
- mu‘āqab kıt-* “cezalandırmak”
- m.-up 43r/11
- mu‘āqab ol-* “cezalandırılmak”
- m.-dı 22r/11
- m.-ursın 58r/02
- mu‘āqade-yi şer‘:** (*Ar.+Ar.*) şeriat anlaşması

- m.+ile 57v/08
- mu‘amma-yı mübhem:** (*Ar.+Ar.*) belirsiz, gizli
- m.+üj 23v/08
- mu‘ānede:** (*Ar.*) inatçılık, ayak direme
- mu‘ānede eyle-* “inat etmek”
- m.-di 13r/01
- mu‘āşeret:** (*Ar.*) birlikte yaşayıp iyi geçinme
- m. 30v/02
- m.+ümden 25v/11
- mu‘āşeret ét-* “birlikte yaşamak”
- m.-üp 7r/05
- mu‘āşaka:** (*Ar.*) sevişme, karşılıklı aşk ve muhabbet
- m.+sına 20r/08
- mu‘āşeret ü mu‘āşakat:** (*Ar.+Ar.*) birlikte geçinme ve muhabbet
- m.+uma 48r/06
- mu‘aṭṭal:** (*Ar.*) tatil edilmiş, bırakılmış; kullanılmaz
- mu‘aṭṭal kal-* “tatil edilmek”
- m.-maya 49v/11
- mu‘aṭṭal ko-* “bırakmak”
- m.-mıyasın 4r/05
- mu‘aṭṭal ol-* “tatil olmak”
- m.-up 56r/06
- mu‘āvenet:** (*Ar.*) yardım, yardım etme; yardımcılık
- m.+üjile 18r/04
- m.+üjşüz 42r/07
- mu‘āvenet ét-* “yardım etmek”
- m.-üp 10v/04
- mu‘ayyen:** (*Ar.*) tayin edilmiş, belli, belirli
- m. 5r/08
- mu‘azzeb:** (*Ar.*) azap içinde bulunan, eziyet çeken
- m.+dür 41r/01
- mu‘azzeb ol-* “azap çeken”
- m.-dı 22r/11
- mubāḥ:** (*Ar.*) işlenmesinde sevap ve günah olmayan şey
- m.+dur 38r/02
- mubşiran:** (*Ar.*) görünenler, görünen âlem
- m. 9r/13
- mücbib:** (*Ar.*) icap eden, lazım gelen, gereken, gerektiren
- m. 52r/11
- mücbib-i helāk-ı vezîr:* (*Ar.+Ar.+Ar.*) vezirin helakı gereği
- m. 45r/08
- mücbince:* (*Ar.+T*) gereğince
- m. 24r/09, 25v/06, 41r/08, 44r/04
- mücbib-i şebat-ı ḥişmet:* (*Ar.+Ar.+Ar.*) hürmette kararlı olma gereği
- mücbib-i şebat-ı ḥişmet ol-* “hürmette kararlı olmak”
- m.-a 10r/01
- mücbib-i vebāl:* (*Ar.+Ar.*) günah gereği

- mūcib-i vebāl ol-* “günah gereği olmak”
m.-ur 14v/03
mūcib-i zevāl-ı melik: (*Ar.+Ar.+Ar.*)
hükümdarın yok olma gereği
m. 14v/05
- muğtenem:** (*Ar.*) ganimet olarak alınmış
m. 53v/10
m.+dür 10r/05
- muḥbir:** (*Ar.*) haberci, haber veren kimse
muḥbir ol- “haberci olmak”
- mufāvaza:** (*Ar.*) ortaklık, işbirliği
m.+ya 5v/01
- muḥakkar:** (*Ar.*) hakarete uğramış, hor ve hakir tutulmuş
m. 14v/01
- muḥkḳikan:** (*Ar.*) hakikati, gerçeği bulup meydana çıkaranlar
m. 9r/13
- muḥāl:** (*Ar.*) mümkün olmayan, olamaz, olmaz, olmayacak
m. 5v/10
m.+dür 41r/13
- muḥālif:** (*Ar.*) muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan
muḥālif düş- “aykırı düşmek”
m.-üp 32v/11
muḥālifet: (*Ar.*) (bkz: muhalif)
m.+i 22r/04
- m.-a 3v/10
- muḥāfazāt:** (*Ar.*) muhafızlık, koruyuculuk
m.+ını 42r/08
- muḥakkaḳ:** (*Ar.*) muhakkak, kesinlikle
m.+dur 54v/05
muḥakkaḳ bil- “muhakkak bilmek”
m.-di 19r/07
muḥakkaḳ ol- “muhakkak olmak”
m.-a 40v/04, 52v/13
m.-up 38r/12
muḥalifet-i rüzigār: (*Ar.+Ar.*) uygusuz rüzgar
m.+ından 33r/05
- muḥalled:** (*Ar.*) daimi, sürekli olarak kalan
muḥalled ol- “daimi olmak”
m.-sun 10r/02
- muḥārebe:** (*Ar.*) savaş, şavaşma
m.+de 17v/02
muḥārebe u muḳātele: (*Ar.+Ar.*) savaşma ve öldürme
m.+sine 28v/12
- muḥaṭat: (*Ar.*) etrafı çevrilmiş, kuşatılmış
m. 54r/01
- muḥāvere:** (*Ar.*) konuşma
m.+sini 20v/09
m.+ye 21v/11
- muḥīl:** (*Ar.*) hileci, hilekar

m. 5v/13,
muḥīl u mek[k]ār: (Ar.+Ar.) hileci ve
düzenbaz

m. 22v/04

muḥkem: (Ar.) sağlam kılınmış, sağlam, berk,
sağlamlaştırılmış, kuvvetli

m. 7r/13, 8r/07, 12r/09, 17r/12, 17v/07,
28r/13, 39r/11, 48v/13, 50r/02

muḥkem ét- “sağlam yapmak”

m.-üp 12r/04

muhtaç: (Ar.) muhtaç, yoksul, fakir

m.+am 6r/11

m.+iken 34v/05

m.+laruz 22v/13

muhtaç ét- “muhtaç etmek”

m.-diler 35v/01

muhtaç ol- “muhtaç olmak”

m.-dı 35v/02

m.-dılar 34r/10

m.-duḡ 12v/13

m.-mıṣıdı 35v/06

muḥtaliṭ: (Ar.) karışma, karışık

muḥtaliṭ ol- “karışmak”

m.-a 5v/06

muḥtelif: (Ar.) çeşitli, birbirine uymayan

m.+dür 22r/02

muḥterem: (Ar.) saygıdeğer

muḥterem ol- “saygıdeğer olmak”

m.-ur 32v/06

muḥterik: (Ar.) tutuşup yanan, yanmış, yanık

muḥterik ol- “yanmak”

m.-mayalar 26v/08

m.+üṅ 11r/10, 25r/08

muḡābele: (Ar.) mukabele, karşılama, karşılık

m.+sinde 55r/03

muḡābil: (Ar.) mukabil, karşılıklı

muḡābil ol- “karşılıklı olmak”

m.-dı 14v/10

m.-dılar 11r/06

muḡaddem: (Ar.) önden giden

muḡaddem ol- “önden gitmek”

m.-up 31r/08

muḡadder: (Ar.) takdir olunmuş, kıymeti
biçilmiş; değeri bilinmiş, beğenilmiş

m.+dür 8v/09

muḡalib: (Ar.) başka tavra geçiren, başka hâle
değiştiren

muḡalib ol- “başka hale değiştirmek”

m.-up 36r/11

muḡarenet: (Ar.) yakınlık

m.+ine 4v/08

muḡarrebleri: (Ar.+T) yakınları

m.+nden 25r/12

muḡarreb-i ‘aziz: (Ar.+Ar.) azizin yakınları

m. 8r/02

muḳarreb-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın yakınları

muḳarreb-i melik ol- “hükümdarın yakınlarından olmak”

m.-up 43v/09

muḳarrer: (*Ar.*) kararlaşmış, şüphesiz

muḳarrer ét- “kararlaştırmak”

m.-esin 55r/09

muḳarrer kııl- “kararlaştırmak”

m.-dı 9r/08

muḳarrer ol- “kararlaşmış olmak”

m.-a 14v/09

m.-dı 13v/11

m.-mazlar 23v/07

m.-ur 26v/03

muḳarribleri: (*Ar.+T*) yakınları

m.+ yle 5v/07

muḳīm: (*Ar.*) ikamet eden

m. 43v/08

muḳīm ol- “ikamet etmek”

m.-dı 15r/01, 47r/05

m.-up 10r/09

muḳkaddime-yi kelām: (*Ar.+Ar.*) sözün başı

m.+da 41v/04

muḳtezā: (*Ar.*) lazım gelen, icap eden

m.+sı 26v/13

muḳtezā-yı ‘adl: (*Ar.+Ar.*) lazım gelen adalet

m.+ile 34r/10

muḳtezā-yı fermān-ı haḳḳ:

(*Ar.+Ar.+Ar.*) icap eden hak emri

m.+ı 3r/02

muḳtezā-yı fenā: (*Ar.+Ar.*) kötü icap eden

m. 33v/11

muḳtezā-yı ḳānun-ı pādişāhī: (*Ar.+Ar.+Far.*) hükümdarın icap eden kanunu

m. 36v/09

mulūk-ı selāḳīn: (*Ar.+Ar.*) hükümdarlar ve sultanlar

m.+i 37r/07

mūnis: (*Ar.*) alışılan, yadırganmaz, alışılmış

mūnis ol- “alışılmak”

m.-a 5v/06

mūnis-i ḡam-gūsār: (*Ar.+Ar.+Far.*) dert ortağı

m.+um 55v/03

munḳabız: (*Ar.*) toplanmış, çekilmiş, büzülmüş

munḳabız ol- “büzülmek”

m.-mışdur 41v/08

munḳati’: (*Ar.*) kesilmiş

m. 10v/10, 42v/11

munḳati’ ol- “kesilmek”

m.-up 10v/10, 20r/08

m.-ur 19r/05

muntazam: (*Ar.*) düzenli, tertipli

<i>muntazam kıl</i> - “düzenlemek”	murādāt: (<i>Ar.</i>) istekler, arzular, dilekler
m.-up 51r/08	m.+a 32r/03
muntazır: (<i>Ar.</i>) gözleyen, bekleyen	m.+uğa 19v/03
m. 48v/09, 52r/05	murādāt-ı nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefis istekleri
m.+dur 7v/13	m.+e 9v/13
<i>muntazır ol</i> - “beklemek”	murād-ı dil: (<i>Ar.+Far.</i>) gönül isteği
m.-dı 42r/12	m.-a 21v/06
muntazır-ı Tayfur: Tayfur’u bekleyen	murāhıq: (<i>Ar.</i>) genç
<i>muntazır-ı Tayfur ol</i> - “Tayfur’u beklemek”	m. 35v/04
m.-up 8r/07	muraşsa’: (<i>Ar.</i>) kıymetli taşlarla süslenmiş
murād: (<i>Ar.</i>) arzu, istek, dilek	m. 51v/13
m. 25r/07, 43r/07	murğ-ı maşşūd: (<i>Ar.</i>) kast edilen kuş
m.+a 25r/07, 57r/02	m. 47v/01
m.+ı 44r/11	murşsa’ şahn: (<i>Ar.</i>) nakışlı büyük kase
m.+ına 27v/07, 41r/04	m.+a 18r/06
m.+ınca 5r/03	
m.+um 10v/13	muşāhabet u ittihād: (<i>Ar.+Ar.</i>) anlaşma ve birleşim
m.+uğ 27v/02, 27v/03	
m.+uğa 17v/12	
m. 51v/13	m.+üğden 20r/08
<i>muraşsa’ kıl</i> - “kıymetli taşlarla süslemek”	muşāhabet-i şevk-engiz: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) şevk verenle sohbet etme
m.-dılar 9r/03	m.+üğden 6v/12
muşāhabet: (<i>Ar.</i>) sohbet etme, konuşma, görüşme	muşāhabet-i tab’-ı selim: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) iyi huyluyla sohbet etme
m.+e 7r/02	m.+ine 4v/08
m.+ümüzden 6v/11	

- muşāhib:** (*Ar.*) sohbette bulunan, konuşan, arkadaş
 m. 8v/07, 55v/10
muşāhib ol- “arkadaş olmak”
 m.-duğı 55v/10
 muşāhibet: (*Ar.*) arkadaşlık
 m. 53r/07
 m.+inden 53r/10, 53r/12, 53r/13
 m.+ine 16r/10, 43v/06
 m.+insüz 7r/04
 muşāhibet-i eşrār: (*Ar.+Ar.*) kötülerle arkadaşlık
 m.+dan 55v/08
 muşāhibet-i şerīr: (*Ar.+Ar.*) kötü insanla arkadaşlık
 m.+den 58r/07
 muşāhibet ü müvāneset: (*Ar.+Ar.*) arkadaşlık ve dostluk
 m.+e 17v/08
- mustakir:** (*Ar.*) istikrarlı
mustakir ol- “istikrarlı olmak”
 m.-dı 15v/12
- muṭa’:** (*Ar.*) itaat olunan, boyun eğilen
 m. +uḡ 4r/13
 m.+ıla 19r/13
- mutaẓammın:** (*Ar.*) içine alan
 m. 42r/08
müteẓammın ol- “içine almak”
- m.-a 44r/01, 49v/04, 47r/11
- muṭeber:** (*Ar.*) itibarlı, beğenilen
 m.+dür 5v/10
- muṭemed:** (*Ar.*) kendisine güvenilen
 m. 38v/06
 m.+i 14r/06
 m.+ine 7v/05
 m.+lerinden 7r/11
 muṭemed-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın güvendiğı adamı
 m.+den 38v/08
 muṭemed-i Ṭayfur: Tayfur’un güvendiğı adamı
 m. 8r/06
 m.+a 8r/06
- muṭī’:** (*Ar.*) itaatli, isyan etmeyen
muṭī’ eyle- “itaat etmek”
 m.-yeler 21v/13
muṭī’ ol- “itaatli olmak”
 m.-dılar 34r/01
 m.-maduğını 11v/03
- muṭṭali’:** (*Ar.*) haberli, bilgisi olan
muṭṭali’ ol- “haberli olmak”
 m.-a 51v/05
 m.-madı 17r/13
 m.-mağ 27v/12
 m.-masam 19r/01

muṭṭaşif: (*Ar.*) iyi veya kötü bir sıfatla tarif edilen, vasfı mevcut olan

muṭṭaşif ol- “vasfı mevcut olmak”

m.-alar 58r/09

muvāfaḳat-ı duḫter: (*Ar.+Far.*) kızın kabulü

m.+ile 18v/01

muvafıḳ: (*Ar.*) uygun, denk

m. 6v/06, 18v/01, 27v/07, 36v/03,
51r/04

muvafıḳ düş- “uygun olmak”

m.-medi 5r/06

muvafıḳ ol- “uygun olmak”

m.-a 39r/04

muvāfıḳat-ı şer‘: (*Ar.+Ar.*) şeriatın uygun görmesi

m.+ile 35r/05

muvāşalat: (*Ar.*) erişme, ulaşma

m.+ına 48r/01

m.+uğa 49v/02

muvāzabet: (*Ar.*) bir işe durmadan çalışma, bir işle daima uğraşma

m. 16r/01

muvāzabet eyle- “bir işe durmadan çalışmak”

m.-ye 21v/04

mużā‘af: (*Ar.*) bir kat daha artmış, bir o kadar daha çoğaltılmış

mużā‘af kıl- “bir kat daha arttırmak”

m.-up 54v/05

mużaffer: (*Ar.*) zafer, üstünlük kazanmış, üstün

mużaffer ol- “kazanmak”

m.-dı 32r/11

mużtarib: (*Ar.*) sıkıntılı, ızdırap çeken

m. 40r/10, 52v/09

mużtarib ol- “sıkıntılı olmak”

m.-dı 42r/02

m.-up 40r/10, 52v/09

mużtaribi’l-hāl: (*Ar.+Ar.*) sıkıntılı durum

m. 47r/04

mübādele: (*Ar.*) değişim

mübādele ét- “değiştirmek”

m.-elüm 57r/07

mübādele eyle- “değiştirmek”

m.-düm 57v/08

m.-yem 57r/05

mübāheşe: (*Ar.*) konuşma

m. 56r/03

mübālağa: (*Ar.*) mübalağa, abartı

m. 16v/08

mübālağa ét- “mübalğa etmek, abartmak”

m.-üp 10v/12

mübārız: (*Ar.*) döğüşe, güreşe kalkışan

m. 13v/08, 30r/04, 31r/08

m.+leri 30r/06

mübārızān: (Ar.) döğüşe, güreşe
kalkışanlar

m. 32r/09

mübāşeret: (Ar.) bir işe başlama, girişme

mübāşeret ét- “bir işe başlamak”

m.-erken 30v/02

mübāya‘āt: (Ar.) satın almalar

m.+inden 51r/03

mübāyi‘at ét- “satın almak”

m.-üp 34r/02

mübeddel: (Ar.) tebdil edilmiş, değişmiş,
değiştirilmiş

mübeddel kıl- “değiştirmek”

m.-dı 16r/09

müberhen: (Ar.) vesika, delil ile ispat edilmiş

müberhen ol- “ispat edilmek”

m.-ur 19r/04

müberrā: (Ar.) temize çıkmış, aklanmış

m.+yam 26r/10

mübeyyen: (Ar.) meydana çıkarılmış, açıkça
söylenmiş, açıklanmış, açıklayan, bildiren

mübeyyen ol- “açıklanmak”

m.-ur 19r/04

mübelliğ-i risālet: (Ar.+Ar.) mektupları
bildiren

m. 3r/08

mübtelā: (Ar.) tutkun, tutulmuş

mübtelā ét- “mübtela etmek”

m.-üp 39v/12

mübtelā kıl- “mübtela etmek”

m.-dı 8v/04

m.-mışdı 10v/01

mübtelā ol- “mübtela olmak”

m.-dı 38v/11, 56v/06

m.-mayasın 55v/08

mücādele: (Ar.) uğraşma, savaşıma, savaş

m.+ye 34r/10

mücāleset: (Ar.) birlikte, beraber oturma

m. 53r/07

m.+inden 5v/04

mücāleset ü müvāneset: (Ar.+Ar.)
beraber oturma ve dostluk

m.+i 43v/05

mücāveret: (Ar.) komşuluk

m. 46v/03, 54r/01

mücerred: (Ar.) tek, yalnız

m. 5r/06

mücrim: (Ar.) suçlu (sanık)

m.+den 22r/09

m.+e 17r/08

m.+lerüñ 16v/03, 16v/11

mücrimler ‘uķūbetin ét-: “suçlu cezası
vermek”

m.-üp 22r/09

mücrim ü hāyin: (Ar.+Ar.) suçlu ve
hain

- m.+i 19v/07
- müctennib:** (*Ar.*) sakınan, çekinen, uzak duran
- müctennib ol-* “uzak durmak”
- m.-alar 45v/09
- müdüvemet:** (*Ar.*) devam etme, bir yere her vakit gidip gelme
- m. 33r/12
- müdüvemet ét-* “devam etmek”
- m.-di 7v/02
- m.-mekden 27r/11
- müddet:** (*Ar.*) zaman, vakit
- m. 7r/08, 7v/08, 15r/05, 29v/03, 33r/11, 33v/01, 33v/11, 36r/13, 36v/06, 37r/09, 43v/09, 47v/06
- m.+de 54v/08
- m.+den 31r/03, 36r/07
- m.+dür 25v/08
- m.+i 30r/13, 53v/09
- müddet-i medîd: (*Ar.+Ar.*) uzun zaman
- m. 11r/10, 32v/12
- müdebbir-i ‘akl:** (*Ar.+Ar.*) akılla hareket eden, terbirli
- m. 4r/03
- müebbed:** (*Ar.*) sonsuz
- m.+dür 10r/03
- müebbed kıl-* “sonsuz yapmak”
- m.-sun 5r/09
- müebbed ol-* “sonsuz olmak”
- m.-sun 27r/04, 32r/13
- mü’ellif:** (*Ar.*) kitap yazan, eser sahibi
- m.+ini 58r/11
- mü’essir:** (*Ar.*) iz bırakan
- mü’essir ol-* “iz bırakmak”
- m.-a 42r/01
- müfârağat:** (*Ar.*) ayrılma, uzaklaşma
- müfârağat ét-* “ayrılmak, uzaklaşmak”
- m.-diler 50r/07
- müfāvaza:** (*Ar.*) ortaklık, işbirliği
- müfāvaza ét-* “işbirliği yapmak”
- m.-eridi 7r/06
- müfekkür-i hıred:** (*Ar.+Far.*) akılla düşünen
- m.+ile 4r/03
- müfid:** (*Ar.*) faydalı
- müfîd düş-* “faydalı olmak”
- m.-medi 51r/04, 52v/09
- müfsid:** (*Ar.*) bozan
- m.+ler 16v/07
- m.+lerden 28v/02
- m.+lerüñ 22v/03
- mühâdese:** (*Ar.*) söyleşi
- m.+sinden 9v/13
- müheyyâ:** (*Ar.*) hazırlanmış olan
- m. 43r/01
- müheyyâ ét-* “hazırlamak”
- m.-üp 46v/10

- müheyyə kıl-* “hazırlamak”
m.-dı 13v/09
- mühimm:** (*Ar.*) önemli, gerekli, lüzumlu
m. 31r/07, 39r/09, 42r/07
m.+i 40r/06
m.+in 5v/13
mühimmât: (*Ar.*) lüzumlu şeyler
m.+ında 17v/10
m.+ından 40r/01, 44r/11
mühimm-i melik: (*Ar.+Ar.*)
hükümdarın gereklilikleri
m. 8r/01
- mühlet:** (*Ar.*) bir işin yapılması için verilen zaman
m. 36v/06
- mühmel:** (*Ar.*) ihmal edilmiş, bırakılmış
mühmel kal- “ihmal edilmek”
m.-maya 49v/12
mühmel ko- “ihmal etmek”
m.-mağ 43r/09, 48v/08, 55r/05
m. -maya 16v/07
m.-mayup 26v/08
mühmel ol- “ihmal edilmek”
m.-maz 37r/06
- mühr:** (*Far.*) mühür; imza
mühr-i hazāyin: (*Far.+Ar.*) hazineler
mührü
m.+i 56v/03
- mühr-i hıred: (*Far.+Far.*) akıl mührü
m.+ile 46r/07
mühr-i melik: (*Far.+Ar.*) hükümdar
mührü
m.+ile 55r/01
mühr-i süküt: (*Far.+Ar.*) suskunluk
mührü
mühr-i süküt ur- “suskunluk mührü
vurmak”
m.-up 12r/07
- mühür:** (*Far.*) (bkz.) mühür
m.+lü 25r/10
- mükāfāt:** (*Ar.*) ödül, takdirname
mükāfāt et- “takdir etmek”
m.-em 55r/04
- mükāleme:** (*Ar.*) karşılıklı konuşma, anlaşma
m. 5v/01, 9v/13
mükālemet ü muḥāvere: (*Ar.+Ar.*)
konuşma ve anlaşma
m.+sinden 16r/10
mükāleme-yi laṭif: (*Ar.+Ar.*) güzel
konuşma
m.+inden 21v/11
- mükerrem:** (*Ar.*) hürmet edilen
mükerrem ol- “hürmet edilmek”
m.-ur 32v/06
- mükteseb:** (*Ar.*) kazanılmış, edinilmiş, elde edilmiş
m. 17v/13

mülâ'abet: (<i>Ar.</i>) oynayıp eğlenme	m.-üp 7r/02
m.+e 53v/13	
mülâhaza: (<i>Ar.</i>) dikkatle bakma	mülâzım: (<i>Ar.</i>) bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan
<i>mülâhaza ét-</i> “dikkatle bakmak”	m. 54v/10
m.-üp 12r/07	mülk: (<i>Ar.</i>) ev, dükkân, arazi gibi taşınmaz ve gelir getiren mal; bir devletin ülkesi
mülâkat: (<i>Ar.</i>) görüşme	mülk-i cihân: (<i>Ar. + Far.</i>) dünya malı
<i>mülâkat ol-</i> “görme, görüşmek”	m.+ı 10r/07, 09
m.-dı 31v/04	mülk-i melik: (<i>Ar. + Ar.</i>) hükümdar ülkesi
m.-duğdan 13v/13	m. 21v/13
m.-up 40r/03	mülk-i müstaķim: (<i>Ar. + Ar.</i>) temiz mal
mülâyemet: (<i>Ar.</i>) uygunluk	m. 10r/05
m. 28r/03, 49r/07, 51v/08	mülk-i taht-ı hükümet: (<i>Ar. + Ar. + Ar.</i>) hükümet tahtı
m.+ile 12r/02	m. 10r/12
m.+in 54v/13	mülk ü cân: (<i>Ar. + Far.</i>) mal ve can
<i>mülâyemet ét-</i> “uymak”	m.+dan 10r/08
m.-üp 51v/08	mülkiyet: (<i>Ar.</i>) mülk sahipliği
<i>mülâyemet göster-</i> “uygunluk göstermek”	m. 13v/02
m.-ip 28r/03	mültefit: (<i>Ar.</i>) yüzünü çevirip bakan
mülâyimet-i şâhân: (<i>Ar. + Far.</i>) şahlara yaraşır	<i>mültefit ol-</i> “yüz çevirip bakmak”
m.+ıyla 5r/01	m.-mazıdı 7r/08
mülâzemet: (<i>Ar.</i>) lüzumlu, gerekli; ayrılmaz	mülük: (<i>Ar.</i>) hükümdarlar
m. 16r/01	m. 3v/10, 16v/01, 32v/05, 44v/05
m.+e 15r/05	m.+dan 10r/05, 16r/11
<i>mülâzemet ét-</i> “gerekmek”	m.+e 21v/12
m.-elüm 7r/01	m.+uğ 41v/12

m.+a 13v/04, 16v/09	mümtâz: (<i>Ar.</i>) imtiyazlı, ayrı tutulmuş, üstün tutulmuş; seçkin
mülûka-yı selâṭin-i ‘âlem: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) dünya sultan ve hükümdarları	m.+dur 44v/04
m. 26v/07	<i>mümtâz kıl-</i> “ayrı, üstün tutmak”
mülûk-ı ḥükkâm: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar ve hakimler	m.-dı 2v/09
m.+a 16r/13	<i>mümtâz ol-</i> “ayrı, üstün olmak”
mülûk-ı selâṭin: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar ve sultanlar	m.-dı 47v/07
m. 32v/02	m.-up 43v/09
m.+i 32r/04	mümteziç: (<i>Ar.</i>) kaynaşmış
mülûk-ı zamân: (<i>Ar.+Ar.</i>) zamane hükümdarları	<i>mümteziç ol-</i> “kaynaşmak”
m. 15v/13	m.-up 45r/03
m.+ından 14r/06	münâcât: (<i>Ar.</i>) yalvarma
mümâreset: (<i>Ar.</i>) alışma, alışıklık, yatkınlık, el yatkınlığı	<i>münâcât et-</i> “yalvarmak”
m. 28r/05	m.-üp 12r/13
m.+ile 51r/13	münâdemet ü mülâyemet: (<i>Ar.+Ar.</i>) eğlenme ve şaka yapma
mümâreset-i umûr: (<i>Ar.+Ar.</i>) işlere alışma	m.+i 43v/05
m.+ıla 46r/10	mün‘aḳid: (<i>Ar.</i>) bağlanmış
mümid-i câh: (<i>Ar.+Far.</i>) makamı devam ettiren	m. 25r/01
m. 17r/06	<i>mün‘aḳid kıl-</i> “bağlamak”
mümkîn: (<i>Ar.</i>) mümkün, olabilir	m.-dı 48v/04
m. 28v/04, 49r/09	münâḳḳaş: (<i>Ar.</i>) nakışlı, süslü
<i>mümkîn ol-</i> mümkün olmak”	m. 29v/13, 51v/13
m.-ursa 17v/12	<i>münâḳḳaş ol-</i> “süslü, nakışlı”
	m.-mışdı 29v/13
	münâşafa: (<i>Ar.</i>) yarı yarıya bölüşme; iki müsavi parçaya ayırma
	m. 10r/12, 28v/05

- münāşafa ét-* “yarı yarıya bölüşmek”
m.-üp 28v/05
- münāsib:** (*Ar.*) uygun yakışır, yaraşır
m. 4v/09, 9r/11, 12v/07, 15v/02,
38v/02
m.+dür 52r/01
- münāsib düş-* “uygun olmak”
m.-medi 5r/05
- münāsib gör-* “uygun görmek”
m.-düm 4r/02
- münāsib ol-* “uygun olmak”
m.-dur 15v/02
- münāzara:** (*Ar.*) kurala uygun olarak karşılıklı konuşma
m.+sında 5v/01
- münāzır:** (*Ar.*) münazara eden, tanışan
m.+a 4r/07
- müncerr:** (*Ar.*) bir tarafa çekilip sürüklenen, sürülen, kayıp bir tarafa giden
müncer ol- “sürüklenmek”
m.-a 48r/10
- münderic:** (*Ar.*) içinde bulunan, yer almış
münderic ol- “içinde bulunmak”
m.-ınmış 4r/01
- münevver:** (*Ar.*) nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış; ışıklı
münevver eyle- “aydınlatmak”
m.-di 16r/05, 38v/06, 40v/08
- münevver kııl-* “aydınlatmak”
m.-dı 21v/08, 45v/11
- münferid:** (*Ar.*) yalnız olan, tek, kendi başına
m. 43v/02
- münhezim:** (*Ar.*) hezimete uğrayan, bozguna uğrayan,
münhezim ol- “hezimete uğramak”
m.-a 31r/10
m.-dı 37r/09, 46v/07
m.-ıcağ 17r/13
- mün‘im:** (*Ar.*) velinimet
m. 50v/11
- münkād:** (*Ar.*) boyun eğen
münkād eyle- “boyun eğmek”
m.-yeler 21v/13
münkād ol- “boyun eğmek”
m.-dılar 34r/01
- münkaṭi‘:** (*Ar.*) kesilen, kesilmiş, kesik; aralıklı
münkaṭi‘ ol- “kesilmek”
m.-ur 25r/06
- münkesirü’l-ḳalb:** (*Ar.+Ar.*) kalbi kırık
münkesirü’l-ḳalb ol- “kalbi kırılmak”
m.-up 32v/13
- münsedd:** (*Ar.*) kapanan, tıkanan, kapalı
münsedd kııl- “kapatmak”
m.-dı 48v/05
- müntefi‘:** (*Ar.*) yararlanmış

<i>müntefi' ol-</i> “yararlanmak”	m.-dı 43v/12
m.-a 21v/11	<i>mürtekib ol-</i> “kötü iş yapmak”
mürā‘āt: (<i>Ar.</i>) saygı gösterm	m.-mayam 11v/09
m. 6r/08	<i>mürtekib olun-</i> “kötü iş yapmak”
müsā‘ade: (<i>Ar.</i>) izin	m.-maya 22r/09
mürāca‘at: (<i>Ar.</i>) başvurma, danışma; yardım isteme	m. 36v/03, 38v/02
<i>mürāca‘at ét-</i> “başvurmak, danışmak”	m. +de 15r/02
m.-diler 36v/06	
mürāhık: (<i>Ar.</i>) buluş çağında yani on iki yaşında	müstaķbel: (<i>Ar.</i>) gelecek
<i>mürāhık ol-</i> “buluş çağında olmak”	m. 55v/08
m.-mışdı 29v/07	m. +e 37r/05
mürffeh’l-hāl (<i>Ar.+Ar.</i>) refah, rahat durum	m. +üm 34v/09
<i>mürffeh’l-hāl ol-</i> “refah, rahat olmak”	m. +üñ 15v/04
m.-mişlerdi 10v/02	m. +ünđen 33r/08
mürīd: (<i>Ar.</i>) bir şeyhe bağı olan kimse	müstaķbel-i zamān: (<i>Ar.+Ar.</i>) gelecek zaman
m.+lerinden 39r/08	m.+da 17r/09
mürīd-i Zāhid: Zāhid’in müridi	mürüvvet: (<i>Ar.</i>) insanıyet, mertlik, yiğitlik; cömertlik
m. 40r/03	<i>mürüvvet ét-</i> “mertlik etmek”
mürtekib: (<i>Ar.</i>) kötü iş yapan	
<i>mürtekib kıl-</i> “kötü iş yapmak”	
müsā‘ade: (<i>Ar.</i>) izin	m-üp 46v/04
<i>müsā‘ade ét-</i> “izin vermek”	mürüvvet-i ṭab‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) iyi huylu
m.-medügi 32v/11	m.+ı 33r/06
müşāb: (<i>Ar.</i>) sevap kazanmış, sevap kazanan	müsāfir: (<i>Ar.</i>) yolcu
m. 51v/03	m. 30v/05

müsāhele: (Ar.) kolaylık gösterme	<i>müstevli ol-</i> “ele geçirmek”
m. 48r/07	m.-dı 28r/07, 43v/11, 55r/13, 58r/02
müsāvī: (Ar.) eşit, denk, birinin ötekinden farksız olanı	m.-up 38v/10
m.+dür 12v/01	müşābih: (Ar.) benzeyen, benzer
müstahaqq: (Ar.) hak eden, hak etmiş	m.+dür 24v/06, 36v/07
m.+ına 36r/01	müşāhede: (Ar.) bir şeyi gözle görme
müstahsen: (Ar.) güzel sayılmış, beğenilmiş	m. 35v/05
<i>müstahsen ol-</i> “beğenilmek”	m.+siyle 50v/13
m.-maya 15r/02	<i>müşāhede et-</i> “müşahede etmek”
m.-maz 52r/09	m.-di 23v/04
müsteb‘ad: (Ar.) uzak görülen	m.-mişem 35r/03
m. 5v/10	m.-üp 22v/08, 35r/12, 35v/08
müstedām: (Ar.) devamlı, sürekli, sürüp giden	<i>müşāhede eyle-</i> “görmek”
<i>müstedām ol-</i> “devamlı olmak”	m.-di 21r/09, 25r/05, 31r/01, 43v/11
m.-sun 16r/12, 37v/01	m.-r 32v/07
müstefid: (Ar.) istifade eden, fayda gören, faydalanan	m.-ye 2v/05
<i>müstefid ol-</i> “faydalanmak”	<i>müşāhede ol-</i> “görölmek”
m.-a 16r/11	m.-ınmaz 53r/13
müstemi‘: (Ar.) dinleyen, dinleyici, işiten	m.-una 16v/11
m.+dür 41v/13	müşāreket: (Ar.) ortaklık, ortaklaşma, birine ortak olma
müsteşna: (Ar.) istisna edilen, kural dışı bırakılan, bırakılmış	m. 56v/12
m. 14r/06	müşebbek: (Ar.) şebeke şekline sokulmuş, ağ ve kafes gibi örölmüş olan
müstevfī: (Ar.) yeteri kadar, tam, mükemmel	m. 57r/07
m. 55v/06	müşerref: (Ar.) şereflendirilmiş, kendisine şeref verilmiş, şerefli
müstevli: (Ar.) ele geçiren, idaresi altına alan	<i>müşerref kıl-</i> “şereflendirmek”

m.-dı 2v/07, 2v/11, 32r/12	m.-dı 34r/10
m.-up 48v/03	müştebih: (<i>Ar.</i>) şüphelenen, şüpheci
m.-ursın 55r/03	m. 26r/12
<i>müşerref ol-</i> “şereflenmek	müştemil: (<i>Ar.</i>) kapsamlı
m.-a 53r/09	<i>müştemil ol-</i> “kapsamlı olmak”
m.-duş 45v/01	m.+up 3v/09
m.-up 45v/12	müşteri: (<i>Ar.</i>) satın alan, alıcı
müşerref-i huzūr: (<i>Ar.+Ar.</i>) şerefli huzur	m.+si 33r/03
m.+uñıla 55r/03	müşteri tal’at: (<i>Ar.+Ar.</i>) ay yüzlü
müşerref-i ikbāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) şerefli talih	m. 47v/03
m.+den 45v/11	mütāba’at: (<i>Ar.</i>) uyma
müşfik: (<i>Ar.</i>) şefkatli, merhametli, acıyan	m.+dan 40v/11
m.+ler 49r/12	müt’addiyān-ı ‘ālem: (<i>Ar.+Ar.</i>) dünya zalimleri
müşfik-i bī-günāh: (<i>Ar.+Far.</i>) günahsız şefkatli	m. 24v/03
m.+inün 19v/06	müte’accib: (<i>Ar.</i>) şaşakalan, şaşan
müşk-i cebīn: (<i>Ar.</i>) alnı misk kokan	<i>müte’accib ol-</i> “şaşmak”
m.+i 24v/12	m.-dı 34r/05
müşkil: (<i>Ar.</i>) güç, zor, çetin	m.-up 31r/06, 44v/08
m. 12r/07, 23v/08, 26r/11	m.-uram 44v/05
müşta’il: (<i>Ar.</i>) yanan, tutuşan, ateş alan, alevlenen	müte’addi: (<i>Ar.</i>) zulmeden; saldıran
<i>müşta’il ol-</i> “yanmak, tutuşmak”	m.+lerüñ 16v/05
m.-up 55r/12	müte’allik: (<i>Ar.</i>) bağlı, ilgili, ilişkisi olan
m.-ur 54v/03	m. 40r/02
müştağil: (<i>Ar.</i>) bir işle meşgul olan, uğraşan	m.+dür 26v/04
<i>müştağil ol-</i> “meşgul olmak”	müte’allik civān: (<i>Ar.+Far.</i>) gence bağlı

- m.+dur 6r/02
- müte‘allikāt: (Ar.)** yakın kimseler; akraba
m.+ından 33r/03
- mütebeddil: (Ar.)** değişen
mütebeddil ol- “değişmek”
m.-dı 8r/12
- müte‘ddi: (Ar.)** eda edici, eden, ödeyen, ödeyici
m.+lere 57v/06
- müte’essif: (Ar.)** teessüf eden, kederlenen
müte’essif ol- “kederlenmek”
m.-dılar 26r/03
- müteferriḳ: (Ar.)** çeşitli, kısım kısım
müteferriḳ ol- “çeşitli olmak”
m.-mişdur 14v/08
- müteḫallī: (Ar.)** boşalan, boş kalan
müteḫallī ol- “boş kalmak”
m.-miş 39r/08
- müteḫayyir: (Ar.)** hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış
müteḫayyir ol- “şaşırmak”
m.-up 18v/11
- müteḫarriz: (Ar.)** sakınan, korunan
müteḫarriz ol- “sakınmak, korunmak”
m.-alar 45v/09
- müteḫassir: (Ar.)** hasret çeken, özleyen
m.+dür 5r/10
- müteḫayyir: (Ar.)** şaşmış, hayrette kalmış
müteḫayyir ol- “şaşmak, hayrette kalmak”
m.-dı 49r/06
m.-up 12r/06, 23r/09, 38v/07
- müteḫevvir-i ḫācib: (Ar.+Ar.)** şiddet ve kızgınlıkla saldıran perdecı
m.+i 14r/07
- müteḫaddimān: (Ar.)** geçmiş bulunanlar
m. 38r/13
- mütelezziz: (Ar.)** lezzet bulan, tat alan, hoşlanan
mütelezziz dūr- “tat alan toplamak”
m.-ürler 16v/01
mütelezziz ol- “tat almak”
m.-a 29v/10, 51r/09
m.-rurdı 50v/13
m.-up 48v/06
m.-ursın 25v/11
- mütemekkin: (Ar.)** yerleşen, yerleşmiş, oturan
mütemekkin ḳıl- “yerleşmek”
m.-dı 43v/08
m.-up 11v/03
mütemekkin ol- “yerleşmek”
m.-dı 32r/08, 45r/08
m.-maya 22r/03
m.-mişdur 44r/04
m.-mişdı 14r/07, 15r/05

mütemetti: (Ar.) faydalanan, kâr eden, kazanan

m. 16v/01

mütemevvil: (Ar.) zengin, mal mülk sahibi

m. 24v/10, 33r/01, 50v/12

müteraşşid: (Ar.) dikkatle gözeten, bekleyen, kollayan

m. 51v/04

müterecem: (Ar.) tercüme olunmuş, bir dilden başka bir dile çevrilmiş

m. 3v/12

mütereddid: (Ar.) tereddüt eden, karar veremeyen, kararsız

mütereddid ol- “tereddüt etmek”

m.-dı 42r/02

m.-up 34v/03

müte’essif: (Ar.) üzülen, esef eden

müte’essif ol- “üzülmek, teessüf etmek”

m.-up 47r/06

mütevahhid: (Ar.) tek ve yalnız olan, eşi emsali olmayan

m. 43v/03

mütevakkıf: (Ar.) duran, bekleyen

mütevakkıf ol- “durmak, beklemek”

m.-asın 7v/07, 48r/10

mütevakkı: (Ar.) umulan, beklenen

m.+dür 53r/10

müteveccih: (Ar.) bir tarafa dönen, yönelen

müteveccihe ol- “yönelmek”

m.-urdı 29v/11

mütevellid: (Ar.) doğan

mütevellid ol- “doğmak”

m.-a 15r/04

m.-ur 10v/10, 40v/11

mütevessil: (Ar.) tevessül eden, sarılan; inanan

mütevessil ol- “tevessül etmek”

m.-a 42r/09

müteyakkın: (Ar.) şüphesiz bilen

m.+dur 6r/10

müteyakkın ol- “şüphesiz bilmek”

m.-dı 44v/08

mütezeyyine: (Ar.) süslenen, bezenen

mütezeyyine ol- “süslenmek, bezenmek”

m.-a 37v/0

müttehim: (Ar.) suçlu görülen, suçlanan

m.+den 23v/10

mütte’iz: (Ar.) bir şeyi kabul etmek ve ondan ders çıkarmak

mütte’iz ol- “ders çıkarmak”

m.-up 45v/08

müvāneset: (Ar.) dostluk kurmak

m.+i 51r/07

m.+imden 11v/06

m.+inden 4v/09, 38v/03, 53r/08,

53v/01

m.+ine 54v/12	<i>müzeyyen kııl-</i> “süslemek”
m.+iyile 5v/04	m.-dı 21v/08
müvāneset-i ‘ulā u fuḫalā: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) yüksek mertebedekilerle dostluk kurmak	<i>müzeyyen ol-</i> “süslenmek”
m.+yı 56r/04	m.-a 47r/12, 55r/08
müvāzabet: (<i>Ar.</i>) lüzumlu olma, icap etme	m.-sa 32v/06
m. 56r/03	nabż u qarure: (<i>Ar.+Ar.</i>) kalp atışı ve göz bebeği
müvekkel-i ecel: (<i>Ar.+Ar.</i>) ecel vekili	n.+sin 38v/11
m. 33v/11	nāci: (<i>Ar.</i>) necat bulan, kurtulan, selamete kavuşan
müyesser: (<i>Ar.</i>) kolayı bulunup yapılan; kolay gelen, kolaylıkla olan	<i>nāci ol-</i> “kurtulmak, selamete kavuşmak”
m. 5v/13, 47r/09	n.-a 37v/03
<i>müyesser kııl-</i> “kolay yapmak”	nā-çār: (<i>Far.</i>) çaresiz
m.-dı 3r/11, 29r/13	n. 34r/10, 48r/13, 51r/02
<i>müyesser ol-</i> “kolay olmak”	nādim: (<i>Ar.</i>) pişman olan
m.-a 4r/06, 6r/05, 31v/01, 37v/03, 49r/10	<i>nādim ol-</i> “pişman olmak”
m.-dı 35r/07	n.-dı 33v/04
m.-maz 22r/01	nafaqa: (<i>Ar.</i>) yiyecek parası, geçimlik
müzahref-i dünyā: (<i>Ar.+Ar.</i>) yalan dünya	<i>nafaqa vēr-</i> “geçimlik vermek”
m. 14v/03	n.-elüm 10v/07
müzevver: (<i>Ar.</i>) uydurulmuş, düzme	<i>nafaqa edin-</i> “geçimlik edinmek”
m.+dür 36v/06	n. 11v/10
müzeyyen: (<i>Ar.</i>) süslenmiş, süslü	nafaqa-yı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam nafaqa
<i>müzeyyen eyle-</i> “süslemek”	n. 36v/06
m.-di 16r/07	nāfe-yi mişk: (<i>Far.</i>) toprak kokusu
m.-ye 16r/03, 21v/05	n. 53v/06
	nāfi: (<i>Ar.</i>) faydalı, kârlı

n. 46r/13	n.+ı 26v/01
n.+dür 17r/07	<i>naķb bulun-</i> “delik bulunmak”
<i>nāfi</i> ‘ <i>düş-</i> “faydalı olmak”	n.-ursa 26v/03
n.-meye 46r/13	<i>naķb ur-</i> “delik açmak”
nāfiz: (<i>Ar.</i>) etkileyen, sözü geçen	n.-miş 12r/04
n. 29v/06	n.-up 11v/12
<i>nāfiż kıl-</i> “sözün geçmesi”	naķd: (<i>Ar.</i>) peşin para
n.-dı 56v/08	n. 39v/08
n.-up 9r/07	<i>naķd al-</i> “peşin para almak”
nā-gāh: (<i>Far.</i>) vakitsiz, ansızın, birdenbire	n.-asın 40r/04
n. 14r/08, 20v/13, 25v/03, 27v/07, 30r/01, 33v/07, 36r/08, 38r/08, 57v/01	nāķilan-ı hikāyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) hikāye anlatanlar
nā-ķaķķ: (<i>Far.+Ar.</i>) haksız	n. 10r/10, 17r/01, 22r/12, 27r/10, 32v/09, 37v/06, 41r/05, 46v/02, 53v/02
n.+dan 16v/12, 21v/02	naķl: (<i>Ar.</i>) anlatma, iletme, taşıma
naķif: (<i>Ar.</i>) zayıf, arık	<i>naķl ét-</i> “anlatmak, iletmek”
n. 40v/13	n.-mişler 17r/01
nāhiye: (<i>Ar.</i>) küçük yer; bölge	n.-mişlerdür 10r/10, 22r/13, 27r/10, 32v/09, 37v/07, 41r/06, 46v/02, 53v/03
n.+de 31r/10	<i>naķl eyle-</i> “anlatmak, iletmek”
n.+den 30v/06	n.-ye 36v/02
nā-hōş: (<i>Far.+Far.</i>) hoş gitmeyen, beğenilmeyen	n.-yem 55r/08
n.+dur 15r/12	naķş-ı hilkat: (<i>Ar.+Ar.</i>) yaratılış eksikliği
naķvet-i cehālet: (<i>Ar.+Ar.</i>) cehalet kibiri	n. 41v/01
n.+ine 44v/08	naķş: (<i>Ar.</i>) nakış
na‘im: (<i>Ar.</i>) bollukta yaşayış	n.+ımı 36v/01
n.+i 14v/03	n.+ile 55r/05
naķb: (<i>Ar.</i>) delme; delik veya lağım açma	n.+uñ 55r/07

nakş-ı töhmet: (*Ar. +Far.*) suçlama
nakşı

n.+i 24r/01

nāle: (*Far.*) inleme, inilti

nāle ü efgān-ı āsumān:
(*Far. +Far. +Far.*) gökyüzünün inilti ve feryadı

n.+a 8r/13

nāle ü feryād: (*Far. +Far.*) inilti ve
feryat

nāle ü feryād ét- “inleme ve feryat
etme”

n.-üp 54r/12

nā-ma‘dūd: (*Far. +Ar.*) sayısız

n. 16r/01

nā-mahmud: (*Far. +Ar.*) methe layık olmayan

n.+dan 10v/09

nā-maḥşūr: (*Far. +Ar.*) sınırsız

i.+dur 16r/01

namāz: (*Far.*) namaz

n. 40r/07

n.+a 40r/08

n.+dan 40r/08

nām-ı şerif: (*Far. +Ar.*) şerefli isim

n.+ne 4r/06, 4r/12

nā-murādlık: (*Far. +Ar. +T*) ümitsizlik

n. 41r/01

nā-münāsib: (*Far. +Ar.*) münasip olmayan

n. 23v/13

nā-mūsta‘mel: (*Far. +Ar.*) kullanılmamış

n. 3v/12

nā-müşfik: (*Far. +Ar.*) merhametsiz

n. 57r/13

nā-mütenāhi-yi ilāhi: (*Far. +Ar. +Ar.*) sonsuz
ilahi

n. 33r/13

nā-mütenāsib: (*Far. +Ar.*) uygun olmayan

n. 41v/02

nā-müvecceḥ: (*Far. +Ar.*) uygun olmayan,
münasip olmayan

n. 45v/01

nām-zed: (*Far.*) nişanlı, sözlü, yavuklu

nām-zād ét- “nişanlamak”

n.-üp 24v/13

nān u nemek: (*Far. +Far.*) ekmek ve tuz

n. 13r/12

nā-resīde: (*Far.*) yetişmemiş, körpe

n.+nüñ 30v/04

naşb: (*Ar.*) dikme, saplama

naşb eyle- “dikmek, saplamak”

n.-di 3r/12

naşib-i vāfir: (*Ar. +Ar.*) bol hisse

n. 9v/01, 19v/01

naşib-i vāfir al- “bol hisse almak”

n.-alar 9v/01

naşihat: (*Ar.*) nasihat, öğüt

n.+i 17r/08, 17r/10	n.-diler 43r/05
n.+lar 56r/08	n.-eridi 18v/02, 38r/06
n.+ler 55v/07	n.-üp 26r/08, 34v/03, 51r/09, 57v/01, 09, 11
<i>naşihat al-</i> “öğüt almak”	<i>nażar eyle-</i> “bakmak”
n.-up 58r/08	n.-ye 5r/10
<i>naşihat eyle-</i> “öğüt vermek”	nażar-ı başiret: (<i>Ar.+Ar.</i>) görme ve anlama
n. 17r/06	n.+ile 2v/05
nā-sipās u bī-ḥürmet-i maḳām-ı esfel: (<i>Far.+Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) şükürsüz ve hürmetsiz en fena makam	nażar-ı ‘ināyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yardım bakışı
n.+den 44v/09	n.+iyile 4v/01
nā-şāyeste: (<i>Far.+Far.</i>) layık olmayan	n.+ümile 41v/06
n. 12v/07	nażar-ı melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarın bakışı
naṭ’: (<i>Ar.</i>) meşinden yapılan döşek	n.+den 41v/02
n.+a 25v/02	nażar-ı melike: (<i>Ar.+Ar.</i>) melikenin bakışı
n.+uṣ 25r/11	n. 57r/12
naṭ’-ı pākize: (<i>Ar.</i>) temiz döşek	n. 57r/12
<i>naṭ’-ı pākize şāl-</i> “temiz döşek salmak”	nāzenin: (<i>Far.</i>) cilveli, oynak; narin
n.-up 25r/10	n.+e 5r/10
nāvek: (<i>Far.</i>) ok	nāzenin-i dil-cūlar: (<i>Far.+Far.+T</i>) gönül çelen cilveliler
n. 45r/12	n.+ı 6r/12
nażar: (<i>Ar.</i>) bakma, göz atma	nāzır: (<i>Ar.</i>) bakan, gözeten
n.+ı 33v/07, 46v/11	<i>nāzır ol-</i> “bakmak, gözetmek”
n.+ında 43v/12	n.-ursa 48r/07
n.+ına 5r/05	<i>nāzır olun-</i> “bakmak, gözetmek”
<i>nażar ét-</i> “bakmak”	
n.-di 17v/03, 19v/13, 39v/05	

- n.-ursa 48r/09
- naẓîr:** (*Ar.*) benzer, eş
- n.+i 19v/06
- naẓîre:** (*Ar.*) bir şairin manzum bir eserine (çoğu zaman gazeline) başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede olmak üzere yapılan benzer
- n.+sinde 5v/03
- naẓm:** (*Ar.*) dizme, sıraya koyma
- naẓm ét-* “dizmek, sıraya koymak”
- n.-üp 6r/07, 51r/10
- naẓm u neşr: (*Ar. +Ar.*) şiir ve düz yazı
- n.+i 43v/05
- nāz:** (*Far.*) naz
- nāz u işve: (*Far. +Ar.*) naz ve cilve
- n. 18r/13
- n.+yile 38r/02
- nāz u ‘izz: (*Far. +Ar.*) naz ve kıymet
- n.+ile 31v/12
- nāzüklik:** (*Far. +T*) naziklik, incelik
- n.+ile 42r/03
- nāzük:** (*Far.*) nazik, ince
- nāzük efsâneler: (*Far. +Ar. +T*) efsane nazikler
- n.+e 8r/09
- ne:** ne
- n. 5r/05, 5r/12, 5r/12, 6r/12, 8v/04, 10r/01, 12v/06, 12v/06, 13r/06, 14v/03, 15v/01, 17r/12, 17v/12, 18v/05, 18v/10, 23r/06, 23v/06,
- 24v/05, 30r/10, 31r/07, 31v/01, 32v/12, 34v/04, 34v/07, 34v/07, 40v/11, 40v/11, 42r/09, 45v/03, 49r/10, 49r/12, 49v/12, 50r/12, 55r/12
- n.+dür 17v/11, 21r/03, 23r/07, 27r/03, 45r/12, 52r/11
- n.+ye 33r/11
- nebât-ı Mısrî:** (*Ar.*) Mısır bitkisi
- n. 24v/12
- necât:** (*Ar.*) kurtulma, kurtuluş
- necât bul-* “kurtulmak”
- n.-dum 34v/10
- nedâmet:** (*Ar.*) pişmanlık
- n.+ile 46r/13
- neden:** neden
- n. 24r/12, 24r/12, 44r/06, 48v/02, 57v/13
- nef’:** (*Ar.*) menfaat, fayda, kâr, çıkar
- n. 32v/07, 34r/04, 48r/01
- n.+i 27r/08
- nefâyis:** (*Ar.*) nefis, güzel
- nefâyis-i hâzâyin: (*Ar. +Ar.*) nefis hazineler
- n.+i 46v/09
- nefâyis ü cevâhir: (*Ar. +Ar.*) güzel mücevherler
- n.+ile 34r/09
- nefes:** (*Ar.*) nefes, soluk
- n. +i38v/10
- nefi:** (*Ar.*) sürmek, sürgün etmek

<i>nefī ol-</i> “sürülmek”	n.+de 53r/09
n.-ına 53r/08	nesil: (<i>Ar.</i>) soy
nefret ü taḥarruz: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefret ve sataşma	n.+dür 56v/09
<i>nefret ü taḥarruz eyle-</i> “nefret etmek ve sataşmak”	nesl-i cem: (<i>Ar.+Ar.</i>) cem soyu
n.-meyüp 18v/01	n.+den 4v/03
nefs: (<i>Ar.</i>) ruh, can, hayat; kendi	nesne: şey, herhangi bir şey
n.+i 35r/01	n. 9r/08, 17r/06, 17r/07, 25r/10,
n.+ine 21r/03, 27r/05	36v/03, 39v/04, 40r/01, 42r/08, 44r/12, 49r/11,
n.+lerine 33r/01	49v/12, 53r/13
n.+üñ 33r/10	n.+dür 10r/01, 51v/04
niḥāl: (<i>Far.</i>) taze, düzgün	n.+ye 20r/06, 28r/13
n.+isi 52v/04	n.+yi 39v/06
neheng: (<i>Far.</i>) timsah	n.+yile 5v/11, 22r/01, 44v/12, 47r/04,
n. 30r/01	47r/09
nejād: (<i>Far.</i>) soy; nesil	<i>nesne gel-</i> “bir şey gelir”
n. 25v/04	n.-ür 49r/11
nekbet: (<i>Ar.</i>) talihsizlik, bahtsızlık	<i>nesne ögre-</i> “bir şey öğrenmek”
n. 36r/08	n.-nem 36v/03
nekbet-ber-nekbet: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>)	neşāt: (<i>Ar.</i>) sevinç, neşe, şenlik
talihsizlik üzerine talihsizlik	neşāt-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam keyif
n. 28r/01	n.+ıla 18r/06, 27v/06
nekbet-i şa‘b: (<i>Ar.+Ar.</i>) zor talihsizlik	neşāt u sürür: (<i>Ar.+Ar.</i>) keyif ve sevinç
n.+uñ 26r/02	n.+dan 47r/06
nerm: (<i>Ar.</i>) rutubet	n.+ıla 29v/11
n. 8v/01, 8v/01	neşr: (<i>Ar.</i>) yayma, dağıtma, saçma, açma
neseb: (<i>Ar.</i>) nesil, soy	<i>neşr eyle-</i> “yaymak”
	n.-di 6r/07
	neşr-i inşaf: (<i>Ar.+Ar.</i>) insaf yayma

- n.+ıla 10v/01
- neşv ü nemā:** (*Ar.+Ar.*) yetişip büyüme, sürüp çıkma
- n. 54v/01
- netāyic:** (*Ar.*) neticeler, sonuçlar
- netāyic-i ‘adl u ḥavāşş: (*Ar.+Ar.+Ar.*) ileri gelenlerin adalet sonuçları
- n. 15v/13
- netāyic-i emānet: (*Ar.+Ar.*) emanet sonuçları
- n.+e 40v/05
- netāyic-i ḥilm: (*Ar.+Ar.*) sükunet sonuçları
- n.+e 21v/03
- n’ēt-:** ne yapmak
- n.- düñüz 24v/02
- netīce:** (*Ar.*) sonuç, son
- n.+si 4r/04
- n.+sinden 32r/04
- netīce-yi ‘adl: (*Ar.+Ar.*) adalet sonucu
- n.+dür 13r/12
- netīce-yi bereket-i ‘adl-i cihān: (*Ar.+Ar.+Ar.+Far.*) dünya adaletinin bereket ve sonucu
- n. 10r/04
- netīce-yi ferāset: (*Ar.+Ar.*) açığızlülüğün sonucu
- n. 35v/07
- netīce-yi ḥased: (*Ar.+Ar.*) kıskançlık sonucu
- n.+ile 43r/13
- netīce-yi ray-ı şāyib: (*Ar.+Ar.+Ar.*) doğru düşünce sonucu
- n.+ile 6r/01
- nev:** (*Far.*) yeni, taze
- n. 28r/13, 28v/13
- nev’:** (*Ar.*) çeşit, tür; sınıf
- n.+den 8v/02, 26r/03
- n.+dür 22r/01
- n.+e 42r/07
- n.+i 27r/03
- n.+ile 11r/13, 17v/07, 20v/10, 30r/05, 41v/13, 47v/12, 48v/09, 55r/02
- nevāḥī:** (*Ar.*) taraflar
- n.+de 29v/11
- nevāḥt:** (*Ar.*) okşama
- nevāḥt ét-* “okşamak”
- n.-di 31v/12
- nev’ān:** (*Ar.*) biraz
- n. 49r/08, 52r/09
- nev’ān ḡubār: (*Ar.+Ar.*) biraz toz türü
- n. 17v/09
- nev’ān fesād: (*Ar.+Ar.*) biraz kötülük
- n. 40v/11
- nevbet:** (*Ar.*) sıra
- n. 38r/01

nevha: (*Ar.*) ölüye sesle ağlama

nevha u feryād: (*Ar.*) bağırarak sesli ağlama

nevha u feryād èt- “bağırarak sesli ağlamak”

n.-üp 42v/09

nevha u zār: (*Ar.+Far.*) sesli ağlama

n.+ile 30r/03

nevha u zāri: (*Ar.+Far.*) ağlayıp sızlama

nevha u zāri kıl- “ağlayıp sızlamak”

n.-urıdı 17v/06

nevmîz: (*Far.*) ümitsiz, umutsuz

nevmîz ol- “umutsuz olmak”

n.-dı 8v/12

n’eyle-: ne yapmak

n.-dün 23r/05

neyyir-i a’zam: (*Ar.+Ar.*) güneş

n. 26v/12

nezzr: (*Ar.*) adak, adama

nezzr èt- “adak adamak”

n.-digüm 31v/01

nışf: (*Ar.*) yarım, yarı

n.+ımı 10v/07, 28r/10

nışf-ı māl: (*Ar.+Ar.*) malın yarısı

n.+ımı 12v/13

ni’am-ı vâfir: (*Ar.+Ar.*) çok nimet

n. 15v/08

nice: nasıl

n. 4v/13, 6r/04, 18r/02, 18r/05, 26r/12, 42v/08, 44r/08, 45r/09, 48v/03, 50r/10

n.+dür 10r/09, 14r/03, 16v/13, 19v/07, 22r/11, 24v/08, 27r/09, 29v/04, 32v/08, 35r/10, 37v/05, 39r/06, 43v/01, 46v/01, 53v/01, 55v/11

niçe: kaç

n. 6v/02, 6v/04, 7v/02, 8r/11, 9r/03, 9r/03, 9r/03, 10v/10, 11r/08, 11v/12, 11v/13, 13v/05, 13v/12, 15r/05, 20r/01, 20r/04, 20r/05, 21r/13, 22r/01, 22r/05, 22r/13, 22v/09, 23r/07, 23r/08, 25r/04, 25v/08, 26r/01, 26v/06, 27r/08, 27r/08, 27r/11, 27v/13, 28r/13, 28v/09, 28v/13, 29r/03, 29r/04, 29v/03, 30r/05, 30r/05, 30r/10, 31r/08, 31r/11, 32r/03, 32v/07, 33r/05, 33r/11, 33v/01, 33v/11, 34r/02, 34r/04, 34r/06, 34r/08, 34r/08, 35v/13, 36r/07, 38r/09, 38v/02, 41v/09, 41v/13, 45v/01, 45v/02, 46r/10, 46v/09, 47v/06, 49r/01, 49v/05, 50v/9, 51r/03, 51r/12, 51v/01, 52r/04, 52v/02, 52v/09, 52v/12, 53v/07, 53v/07, 54r/01, 54r/06, 54v/01, 54v/06, 55r/01, 55r/01, 56v/08

n.+dür 41r/04, 50v/10

niçe kerre: kaç kez

n. 21r/07

niçün: neden, niçin

n. 12v/07, 50r/11, 55r/11

nidā: (*Ar.*) çağırma, bağıрма, seslenme

nidā èt- “çağırma, bağırmak, seslenmek”

n.-dürdi 30r/09

nifaq: (*Ar.*) iki yüzlülük, ara bozukluğu

- n.+1 19r/11
- nihāl-i kāmēt:** (*Far.+Ar.*) fidan boylu
- n.+i 44v/06
- nihāyet:** (*Ar.*) son, nihayet
- n. 21v/03
- nihāyet-i ‘adālet: (*Ar.+Ar.*) adalet sonucu
- n.+ile 3v/02
- nikāh:** (*Ar.*) nikāh, kanuni evlenme töreni
- nikāh ét-* “nikāh kıymak”
- n.-diler 35r/05
- n.-mişidi 47r/03
- n.-üp 17v/05
- nikāh eyle-* “nikāh kıymak”
- n.-di 33v/09
- nīk-sīret:** (*Far.+Ar.*) iyi ahlaklı
- n.+i 21r/11
- n.+üñ 43v/06
- nīkū-sīret: (bkz. nīk-sīret)
- nīkū-sīret ol-* “iyi ahlaklı olmak”
- n.-a 41v/10
- nīl:** (*Far.*) çivit otu
- n.+e 20v/04, 21r/05
- n.+ile 20v/05
- nīl-i mesmūm: (*Far.+Ar.*) zehirli çivit otu
- n. 21r/10
- nīl-i zehr-ālūd: (*Far.+Ar.+Far.*) zehirli çivit otu
- n.+1 20v/07
- ni‘met:** (*Ar.*) nimet, iyilik, lütuf, ihsan
- n. 11r/13, 28v/13, 56r/09
- n.+i 10v/06, 24v/10, 28v/07, 39v/06, 54r/08
- ni‘met-i bī-cidd: (*Ar.+Ar.*) ciddi nimet
- n. 39v/06
- ni‘met-i bī-endāz: (*Ar.+Far.+Far.*) verilmemiş nimet
- n.+a 29v/01
- ni‘met-i bī-girān: (*Ar.+Far.+Far.*) pahalı olmayan nimet
- n. 29r/03, 30v/01
- ni‘met-i müheyyā: (*Ar.+Ar.*) hazır nimetli
- n.+dur 54r/08
- ni‘met-i vāfir: (*Ar.+Ar.*) bol nimet
- n. 27r/09
- nīre-yi şahāb-ı şekl:** (*Far.+Ar.+Ar.*) kıvılcım şekil
- n. 28v/12
- nişān:** (*Ar.*) iz; işaret; hedef, vurulması istenilen nokta
- n. 8r/12
- n.+1 45r/12, 53v/07
- n.+ıla 18r/12
- nişan ét-* “hedef almak”

n.-üp 28r/12	nūr-ı cemāl: (Ar.) güzellik ışığı
<i>nişan vēr-</i> “işaret vermek”	n.+ile 40v/08
n.-em 5r/11	nūr-ı dīde: (Ar.+Far.) göz nuru
niteki: nasıl ki, gibi	n.+m 55v/04
n. 6r/11, 16v/12, 28r/08, 28v/06, 32v/07, 41r/02, 41r/03, 46r/13, 49r/02, 53r/13, 53v/12	nūr-ı dil: (Ar.+Far.) gönül nuru
nitekim: nasıl ki, gibi	n. 18r/01
n. 2v/05, 2v/07, 2v/09, 3r/06, 5v/08, 8v/05, 12v/01, 22r/09, 25v/07, 27r/06, 27r/08	nūr-ı hūrşid: (Ar.+Far.) güneş ışığı
niyābet: (Ar.) vekālet, vekillik	n.+den 24r/05
n.+ini 9r/08	n.+ile 16r/05
noqşān: (Ar.) eksiklik, eksik, kusurlu	nūr-ı ʔalʔat: (Ar.+Ar.) nur yüzlü
n. 9r/09, 44r/01	n.+ıla 45v/11
n.+a 32v/12, 42r/06	nuşret: (Ar.) yardım
n.+ıla 41v/01	n. 23v/12
<i>noqşān bulsar-</i> “eksik bulsa”	nūş: (Ar.) tatlı; bal
n.-dur 44r/01	<i>nūş ét-</i> “tatlı yapmak”
noqşān-ı fāhiş: (Ar.+Ar.) haddi aşan eksiklik	n.-di 52v/12
n. 32v/04	nuṭq: (Ar.) söz; konuşma; nutuk, söylev
nuḳūd: (Ar.) paralar	n.+ı 58r/01
nuḳūd-ı ḥazāʔin: (Ar.+Ar.) hazine paraları	n.+uṭ 6v/09
n. 10v/05	nuṭq-ı lezīz: (Ar.+Ar.) tatlı söz
nuḳūd-ı vāfir: (Ar.+Ar.) bol para	n. 21v/11
n. 6v/02	nuṭq-ı rūşen: (Ar.+Far.) belli söz
nūr: (Ar.) aydınlık, ışık, parlılık, parlaklık	n. 53v/09
	nūfūr: (Ar.) ürküp kaçma, dağılma
	<i>nūfūr göster-</i> “ürküp kaçmak”
	n.-di 31v/04
	nükte: (Ar.) espri

- n.+ler 7r/06
- n.+lerüğe 8r/11
- n.+sinde 43v/04
- nükte-dān-ı meftūn: (*Ar.+Far.+Ar.*)
deli espritüel
- n. 43v/04
- nükte-yi mevzūn-ı medfūn:
(*Ar.+Ar.+Ar.*) gömülü ölçülü espri
- n. 43v/04
- nüvaht:** (*Ar.*) çalgı çalma
- nüvaht ét-* “çalğı çalmak”
- n.-dükden 5r/02
- n.-üp 48v/07
- nümā-yı insān:** (*Far.+Ar.*) insan gözükən
- n. 2v/4
- oda:** oda
- o. 21r/13
- odun:** odun
- o. 19v/13, 20r/01
- oduncı:** oduncu
- o. 21r/02
- o.+yı 20r/03
- oğul:** oğul
- o.+ı 27r/12, 27r/12, 27v/11, 29v/06,
30r/12, 53v/03, 55v/12
- o.+ın 40r/03
- o.+ına 24v/13
- o.+ından 35v/13
- o.+ımı 31v/11, 31v/12, 46v/05, 54r/09,
56r/05
- o.+muğ 27v/12, 29v/07, 30r/08,
31v/10, 36r/07, 47r/07
- oğlan:** oğlan
- o.+ 36r/12
- o.+dur 48v/07
- o.+ına 40r/01
- o.+ları 56r/12
- o.+cuğa 14r/11
- o.+cuğı 14r/11
- o.+uğ 29r/08, 30v/03, 36r/02, 55v/01
- oğrı:** hırsız
- o. 12r/04
- okı-:** okumak
- o.-dı 6v/09, 26r/08
- oķu-:** okumak
- o.-yanlar 58r/08
- o.-yup 52r/04
- o.-duķda 58r/11
- ol:** o, 3. tekil kişi zamiri
- o. 2v/02, 3r/06, 4r/01, 4r/02, 4r/02,
4r/06, 4r/08, 4r/11, 4r/13, 4v/11, 4v/11, 5v/04,
6r/12, 6v/09, 6v/09, 6v/10, 7r/09, 7r/12, 7r/12,
7r/12, 7v/01, 7v/04, 7v/07, 7v/09, 7v/10, 7v/11,
8r/03, 8r/03, 8r/04, 8r/05, 8r/06, 8r/10, 8v/02,
8v/13, 9r/04, 9r/04, 10r/07, 10r/09, 10v/04,
10v/05, 10v/08, 11r/05, 11r/07, 11v/09, 11v/09,
11v/11, 11v/11, 11v/12, 11v/13, 12r/01, 12r/02,
12r/03, 12r/06, 12r/08, 12r/12, 12r/13, 12v/04,

12v/11, 13r/01, 13r/02, 13r/05, 13r/12, 13v/05,
 13v/08, 13v/10, 13v/11, 14r/01, 14r/03, 14r/07,
 14r/08, 14r/13, 14v/04, 14v/07, 15r/01, 15r/04,
 15r/05, 15r/06, 15r/07, 15r/13, 15v/10, 15v/10,
 15v/11, 16r/07, 16v/01, 16v/04, 16v/11, 16v/12,
 16v/13, 17r/05, 17r/06, 17r/08, 17r/10, 17r/13,
 17v/01, 17v/02, 18r/07, 18r/08, 18r/11, 18r/12,
 18r/12, 18r/13, 18v/02, 18v/03, 18v/06, 18v/07,
 18v/08, 18v/08, 18v/08, 19r/05, 19r/06, 19r/06,
 19r/07, 19r/13, 19v/01, 19v/01, 19v/06, 19v/07,
 20r/01, 20r/01, 20r/03, 20r/03, 20r/03, 20r/04,
 20r/07, 20r/10, 20r/12, 20r/13, 20v/03, 20v/05,
 20v/07, 20v/07, 20v/08, 20v/12, 21r/02, 21r/03,
 21r/04, 21r/05, 21r/06, 21r/07, 21r/11, 21r/11,
 21v/01, 21v/01, 21v/01, 21v/08, 22r/01, 22r/08,
 22r/09, 22r/11, 22v/01, 22v/02, 22v/03, 22v/06,
 22v/13, 23r/01, 23r/04, 23r/05, 23r/09, 23r/09,
 23r/10, 23r/13, 23r/13, 23v/02, 23v/11, 23v/13,
 24r/01, 24r/02, 24r/03, 24r/06, 24r/07, 24r/10,
 24r/11, 24r/12, 24r/13, 24v/01, 24v/02, 24v/04,
 24v/06, 24v/08, 24v/10, 24v/13, 25r/02, 25r/03,
 25r/07, 25r/07, 25r/07, 25r/08, 25r/09, 25r/09,
 25r/10, 25r/11, 25v/02, 25v/02, 25v/03, 25v/03,
 25v/04, 25v/07, 25v/11, 26r/05, 26r/08, 26r/08,
 26r/09, 26r/10, 26v/01, 26v/03, 26v/05, 26v/05,
 27r/08, 27r/09, 27r/12, 27r/12, 27v/05, 27v/06,
 27v/06, 27v/07, 27v/07, 27v/11, 27v/13, 28r/03,
 28r/06, 28r/08, 28v/01, 28v/02, 28v/03, 28v/06,
 28v/09, 28v/11, 29r/05, 29r/07, 29r/07, 29r/11,
 29r/13, 29v/03, 29v/04, 29v/06, 29v/09, 29v/10,
 29v/10, 29v/10, 29v/11, 29v/13, 30r/03, 30r/04,
 30r/04, 30r/07, 30r/08, 30r/09, 30r/10, 30r/11,
 30r/11, 30r/12, 30v/01, 30v/02, 30v/03, 30v/03,
 30v/04, 30v/05, 30v/06, 30v/09, 30v/12, 30v/12,
 31r/01, 31r/02, 31r/03, 31r/04, 31r/04, 31r/05,
 31r/06, 31r/07, 31r/08, 31r/10, 31r/11, 31r/12,
 31r/13, 31v/01, 31v/02, 31v/04, 31v/05, 31v/07,
 31v/08, 31v/10, 31v/13, 32r/03, 32r/04, 32r/13,
 32v/02, 32v/06, 32v/07, 32v/08, 32v/09, 32v/10,
 32v/10, 32v/12, 32v/13, 33r/01, 33r/02, 33r/04,
 33r/05, 33r/06, 33r/12, 33r/13, 33v/02, 33v/03,
 33v/03, 33v/04, 33v/05, 33v/05, 33v/07, 33v/08,
 33v/09, 33v/10, 33v/11, 33v/13, 34r/01, 34r/01,
 34r/01, 34r/03, 34r/04, 34r/04, 34r/06, 34v/11,
 34v/11, 34v/12, 35r/01, 35r/02, 35r/02, 35r/03,
 35r/03, 35r/05, 35r/07, 35r/07, 35r/08, 35r/10,
 35r/13, 35v/01, 35v/02, 35v/04, 35v/06, 35v/09,
 35v/11, 36r/02, 36r/02, 36r/03, 36r/04, 36r/04,
 36r/05, 36r/06, 36r/07, 36r/08, 36v/02, 36v/03,
 36v/03, 36v/04, 36v/04, 36v/07, 36v/08, 36v/09,
 36v/10, 36v/13, 36v/13, 37r/01, 37r/04, 37r/11,
 37r/13, 37v/04, 37v/05, 37v/05, 37v/06, 37v/07,
 37v/10, 37v/10, 37v/11, 37v/12, 38r/01, 38r/02,
 38r/02, 38r/03, 38r/03, 38r/03, 38r/04, 38r/05,
 38r/08, 38r/12, 38v/05, 38v/06, 38v/10, 38v/13,
 38v/13, 39r/01, 39r/02, 39r/03, 39r/05, 39r/06,
 39r/09, 39r/10, 39r/13, 39v/02, 39v/03, 39v/08,
 39v/11, 39v/12, 39v/13, 40r/01, 40r/01, 40r/06,
 40r/06, 40r/08, 40r/08, 40r/09, 40r/10, 40r/11,
 40r/12, 40r/12, 40v/01, 40v/02, 40v/03, 40v/04,
 40v/11, 41r/03, 41r/05, 41r/07, 41v/01, 41v/13,
 42r/01, 42r/02, 42r/05, 42r/10, 42r/10, 42r/11,
 42r/12, 42r/13, 42v/02, 42v/02, 42v/04, 42v/05,
 42v/07, 42v/10, 42v/12, 43r/01, 43r/05, 43r/05,
 43r/10, 43r/13, 43v/01, 43v/05, 43v/07, 44r/07,
 44r/10, 44v/07, 45r/01, 45r/01, 45r/05, 45r/06,
 45r/10, 45v/02, 46r/05, 46r/11, 46r/13, 46v/01,
 46v/04, 46v/05, 46v/06, 46v/06, 46v/07, 46v/11,
 46v/12, 46v/13, 47r/01, 47r/11, 47r/12, 47v/02,
 47v/02, 47v/09, 47v/10, 48r/09, 48r/11, 48r/12,
 48v/01, 48v/11, 48v/12, 49r/02, 49r/03, 49r/04,
 49r/07, 49r/10, 49r/13, 49v/06, 49v/07, 49v/08,
 49v/08, 50r/03, 50r/04, 50r/09, 50v/02, 50v/08,
 50v/10, 50v/13, 51r/01, 51r/04, 51r/07, 51r/08,
 51r/09, 51r/10, 51r/11, 51r/11, 51r/13, 51v/02,
 51v/04, 51v/04, 51v/05, 51v/05, 52r/01, 52r/02,
 52r/02, 52r/05, 52r/05, 52r/05, 52r/06, 52r/08,
 52v/04, 52v/08, 52v/10, 53r/13, 53v/01, 53v/12,

53v/12, 54r/04, 54r/10, 54v/10, 54v/13, 55r/02, 55r/05, 55r/07, 55r/08, 55v/01, 55v/01, 55v/02, 55v/10, 55v/11, 56r/06, 56r/07, 56r/12, 56v/03, 56v/04, 56v/05, 57r/02, 57r/02, 57r/03, 57r/03, 57r/06, 57r/06, 57r/08, 57r/10, 57r/13, 57r/13, 57v/02, 58r/10

ağa “ona”

a. 6v/07, 6v/10, 13r/04, 14r/02, 14r/12, 14r/12, 14v/02, 16v/04, 17r/03, 17r/11, 17r/13, 20r/09, 20v/05, 24r/12, 25r/08, 27r/13, 30r/06, 30r/11, 31r/01, 31r/02, 31v/01, 33r/13, 35r/05, 35r/06, 35r/07, 37r/03, 37r/04, 37v/03, 37v/08, 37v/08, 37v/09, 38r/06, 39r/02, 41r/07, 41r/11, 41v/12, 42r/06, 42r/09, 43v/11, 43v/11, 45r/04, 46v/03, 47r/02, 48v/08, 50r/04, 50r/06, 51r/07, 51r/13, 51v/01, 53v/07, 53v/11, 53v/12, 56r/08, 56v/01, 56v/13, 57r/05, 57r/09, 57r/11, 57v/11, 58r/13

anda “onda”

a. 2v/05, 5r/07, 7v/04, 26v/02, 31r/11, 34r/03, 34r/12, 42r/13, 42v/01, 47r/13

andan: ondan

a.3v/10, 9r/07, 9r/09, 9v/12, 12v/06, 13r/03, 13v/01, 14v/02, 15r/07, 16v/06, 20r/05, 23r/03, 26r/07, 30r/07, 31v/04, 31v/09, 34r/06, 34v/08, 41v/02, 41v/03, 45r/11, 46v/13, 47r/03, 51r/05, 56r/07

anı “onu”

a. 8r/02, 10v/06, 11v/09, 11v/10, 17v/04, 18r/05, 18r/08, 19r/12, 20r/02, 21v/12, 24v/01, 25v/07, 31v/13, 33r/09, 34v/05, 36r/05, 36v/03, 37v/11, 38v/02, 42r/11, 43v/12, 44v/01, 44v/10, 51r/03, 52r/10, 53v/06, 54r/04, 54r/11, 57v/10

o.+anlar 8v/08, 44r/07, 50v/02

o.+anlara 5v/05, 5v/12, 7r/08, 28r/08, 50r/10

anlar “onlar”

a.+dan 4r/03, 16r/11, 23r/11, 28v/02, 33v/07, 45v/13, 46r/02, 53r/11

a.+ı 7v/06, 7v/07, 7v/08, 32r/12, 56r/01, 56r/13

a.+uj 4v/08, 4v/09, 5v/01, 5v/02, 5v/03, 5v/04, 5v/04, 5v/07, 5v/07, 5v/12, 6r/09, 7r/06, 8r/13, 8v/12, 9r/12, 21v/11, 28v/03, 28v/12, 32v/03, 34v/01, 40v/01, 46r/01, 46r/02, 46r/03, 46v/05, 50r/11, 52v/06, 53r/10, 53r/12

a.+ujıla 5v/06

a.+ujla 4r/07, 28v/01

ansuz “onsuz”

a.+ 47v/03

anuj “onun”

a. 3v/10, 4r/06, 4v/06, 4v/11,5r/11, 6r/04, 7r/04, 8v/07, 9r/08, 9r/08, 10r/04, 10v/02, 12v/01, 12v/12, 14r/06, 15v/01, 15v/13, 16r/12, 16v/01, 16v/03, 16v/04, 16v/06, 16v/08, 17r/02, 17r/09, 17r/11, 17v/10, 18r/01, 19v/09, 19v/10, 20r/08, 20v/05, 20v/12, 21r/06, 21r/08, 21r/13, 21v/02, 22v/03, 22v/05, 22v/13, 23r/07, 24r/12, 25v/08, 26v/01, 26v/03, 26v/07, 27r/04, 27r/05, 27v/13, 28r/12, 29r/01, 29r/09, 30r/10, 31r/01, 31r/09, 31r/11, 32r/02, 32r/03, 33r/04, 33r/06, 34r/04, 34r/12, 34r/13, 35v/08, 35v/09, 36r/13, 36v/03, 37r/05, 37v/07, 37v/12, 38r/06, 39v/03, 39v/12, 40v/04, 41r/11, 41v/03, 42r/01, 42r/04, 42r/05, 42r/06, 42v/09, 43v/06, 43v/07, 43v/10, 43v/13, 44r/01, 44r/07, 44r/13, 44v/11, 45v/07, 45v/07, 45v/08, 46r/10, 46v/04, 47r/13, 48r/01, 48r/04, 48v/13, 49r/02, 49r/05, 49r/09, 49v/03,

50v/02, 50v/11, 50v/13, 50v/13, 51r/03, 51r/07,
51r/09, 51r/12, 51v/12, 52r/06, 52v/12, 53v/03,
53v/05, 54r/03, 54v/06, 54v/10, 54v/12, 55r/06,
55r/06, 55r/13, 55r/13, 56r/07, 56v/06, 56v/07,
56v/13, 57r/01, 58r/06, 58r/08

a.+ıla 10r/02, 24v/01, 36r/02

a.+la 28v/06, 36r/11, 51r/08, 53v/13,
56v/12

a.+dur 5r/02, 11v/07, 20v/02, 22v/04,
27v/02, 34r/13, 36r/10, 37v/04, 39v/06, 39v/11,
41r/13, 42v/08, 46r/04, 47r/11, 48r/10, 54r/08,
54v/04, 57r/01, 57r/12

ol-: olmak

o.-a 18r/02, 33v/03, 34v/04, 37r/06,
42v/09, 46r/10, 47v/13

o.-alar 17v/10, 58r/09

o.-am 5r/11, 28r/08

o.-asın 51v/03

o.-dı 18v/05, 38r/12, 42r/02, 43r/08

o.-duğımı 6r/09

o.-duğundan 7v/13, 25v/10

o.-duğum 50r/09

o.-duğumdan 4r/12

o.-duğça 27v/01, 27v/03

o.-duğdan 6v/04

o.-dum 58r/03

o.-dur 25r/06, 25v/06, 28r/05, 44r/11,
44r/12

o.-ma 26r/12

o.-ınmış 3v/13

o.-madı 30r/07, 30r/11

o.-maduğı 47v/03

o.-masa 22r/04

o.-maya 3r/05, 50v/03

o.-maz 22v/10, 23v/05, 27v/11, 34v/13,
38r/10, 42r/07, 43r/09, 44v/12, 48v/08, 49r/12,
55r/05

o.-sa 53v/07

o.-sam 25v/10

o.-sun 3v/05, 11r/13, 30r/10

o.-up 55r/06

o. ur 12v/09

o.-urlar 7r/04

o.-ursa 5r/03, 14v/02, 31r/13, 54v/03

o.-ursan 28r/09

olan: olan

o. 10r/13, 15r/06, 18r/03, 19v/01,
24v/03, 28r/03, 30v/10, 36v/08, 10; 38r/01,
39v/06, 44v/05, 11; 51v/08, 54v/07, 55r/01,
56v/04

on: on

o. 7r/11, 23v/11, 24r/02

on biç: on bin

o. 13v/07

orta: orta

o.+da 49r/04

o.+dan 15v/07, 18v/03, 22r/04

o.+larında 22v/02

o.+ıuzda 22v/11	‘ö.+ini 37r/04
o.+sına 30v/12	‘ö.+üm 27v/01, 31r/12
o.+sında 11v/13, 12r/02, 15r/12, 21v/04, 22v/02, 24v/07, 31r/12, 32v/06, 48r/02	‘ö.+ümüzü 56r/10
o.+sından 3r/07	‘ömr-i melik: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hükümdarın ömrü
o.+ya 11r/02, 41v/04, 48r/12	‘ö. 14r/10, 32r/13
ortalık: ortalık	‘ömr-i şāh: (<i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) şahın ömrü
o.+da 11r/07	‘ö. 27r/03, 46r/04
ortasında: ortasında	‘ömr-i vüs‘at-i ma‘îşet: ömrünü bolluk içinde geçirme (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>)
o. 4r/07	‘ö.+ile 54r/09
otağ: otağ, büyük çadır	‘ömr-ü devlet-i melik: (<i>Ar.</i>) hükümdar devletinin ömrü
o.+ına 11r/04	‘ö. 8v/02
otur-: oturmak	ön: ön
o.-dı 5r/01, 7r/08, 8r/07, 12r/01, 35v/07, 48v/09, 52v/04	ö.+inde 15v/03, 19r/10, 50v/01
o.-dılar 24r/07	ö.+ine 24r/08, 31v/08, 35v/11, 39r/13, 57v/03
o.-miş 35v/04	öndin: önce, önceden
o.-mişdur 7v/13	ö. 25r/06
o.-up 16r/06, 18r/06, 21v/08, 36r/13, 37r/10, 40v/08, 53r/05	örtin-: örtünmek
öğret-: öğretmek	ö.-üp 8r/03
ö. 17r/06	öt-: ötmek
ö.-mişidi 27r/13	b.-di 38r/12
öl-: ölmek	‘ömr: (<i>Ar.</i>) özür, mazeret
ö.-di 14r/08	‘ö.+ile 35v/11
ölen: ölen	‘ö.+ler 55v/04
ö. 30v/03	‘ömr <i>olin-</i> “özür olunmak”
‘ömr: (<i>Ar.</i>) ömür, yaşama, yaşayış, hayat	

'ö.-a 42v/08	p.+a 26r/09, 30r/03, 44r/06, 44v/01, 45r/08, 51r/02
'ö-zr-i vāzih: (<i>Ar. +Ar.</i>) açık, belli özür	
'ö. 48r/13	p.+dan 14r/11
'özür: (<i>Ar.</i>) özür	p.+dur 34r/12
'özür dile- "özür dilemek"	p.+ı 33v/06, 37v/07
'ö.-yüp 38v/08	p.+ına 13v/05, 51r/01
'özürler dile- "özürler dilemek"	p.+lara 22r/06
'ö.-di 15v/08, 20r/05	p.+laruñ 53r/08
p. 4v/04, 14r/04, 16v/07, 17r/01, 17r/05, 19v/09, 24r/08, 24r/11, 26r/09, 26v/05, 29v/06, 29v/07, 30r/06, 30r/07, 34v/05, 37v/08, 46v/03, 51r/11	p.+uñ 8v/04, 14v/06, 22r/13, 29v/06, 29v/08, 33v/08, 41r/06, 41r/07, 44r/03, 44v/07, 45r/09, 51v/06, 57v/03
öp-: öpmek	p.+na 14r/09
ö.-di 9r/07	pādişāh-ı 'ākil: (<i>Far. +Ar.</i>) akıllı hükümdar
ö.-üp 29r/09	p.+üñ 22r/10
ö.-erdi 20v/01	pādişāh-ı 'ālem: (<i>Far. +Ar.</i>) dünya hükümdarı
ört-: örtmek	p.+üñ 23v/12
ö.-üp 25r/10	pādişāh-ı āşaf-fikret: (<i>Far. +Ar. +Ar.</i>) fikir sahibi hükümdar
pādişāh: (<i>Far.</i>) hükümdar	p. 4v/05
p. 4v/04, 14r/04, 16v/07, 17r/01, 17r/05, 19v/09, 24r/08, 24r/11, 26r/09, 26v/05, 29v/06, 29v/07, 30r/06, 30r/07, 34v/05, 37v/08, 46v/03, 51r/11	pādişāh-ı hākim: (<i>Far. +Ar.</i>) hakim hükümdar
p.+a 26r/09, 30r/03, 44r/06, 44v/01, 45r/08, 51r/02	p. 16v/02
p.+dan 14r/11	pādişāh-ı kāfir: (<i>Far. +Ar.</i>) kafir hükümdar
p.+dur 34r/12	p. 17r/10
pādişāh huzūru: (<i>Far. +Ar.</i>) hükümdar huzuru	Pādişāh-ı Keşmīr: Keşmir Hükümdarı

- P. 24v/13
- pādişāh-ı mütehevvir: (*Far.* + *Ar.*)
aceleci hükümdar
- p. 16v/04
- pādişāh-ı vaqt: (*Far.* + *Ar.*) dönem
padişahı
- p. 43v/06
- pāk:** (*Far.*) temiz, arık
- pāk ét-* “temiz yapmak”
- p.-mek 44v/12
- pāk eyle-* “temiz yapmak”
- p. 40r/13
- pāre:** (*Far.*) parça
- p. 8v/11, 16v/02, 17r/09, 33r/13,
33v/02, 35v/11, 41v/02, 48r/08
- p.+sine 13v/01
- pāre ét-* “parçalamak”
- p.-mek 33r/02
- pārala-* “parçalamak”
- p.-yup 22v/08
- pāralanmaq: (*Far.* + *T*) parçalanmak
- p.+ıla 22v/09
- Pārisī:** (*Far.*) Farsça
- p.+den 4r/02
- pāy-bend:** (*Far.*) ayak bağı, engel
- p.+i 22r/04
- pāye-dār:** (*Far.*) rütbeli, itibarlı
- p.+a 13r/07
- pāyī-dār:** (*Far.*) devamlı, sürekli
- pāyī-dār ol-* “devamlı”
- p.-sun 21v/13
- pāymāl:** (*Far.*) ayak altında kalmış, çiğnenmiş
- pāymāl eyle-* “çiğnemek”
- p.-di 30r/06
- pehlevān:** (*Far.*) pehlivan, güreşçi, yiğit
- p. 30r/05
- pehlevānlūg:** (*Far.* + *T*) pehlivanlık
- p.+ın 31r/02
- peleng-ḥūy:** (*Far.* + *Far.*) kaplan huylu
- p. 13v/07
- penāh-ı melik-i ālem:** (*Far.* + *Ar.* + *Ar.*) dünya hükümdarının sığınağı
- p. 4r/11
- pençe:** (*Far.*) pençe
- pençe ger-* “pençe uzatmak”
- p.-üp 31v/06
- pençe-yi çün:** (*Far.* + *Far.*) pençe gibi
- p. 30r/02
- pend:** (*Far.*) nasihat, öğüt
- p.+i 18v/07, 19r/07
- perākende:** (*Far.*) dağınık, darmadağın;
dağıtma
- perākende kıl-* “dağıtmak”
- p.-dı 53r/05
- perde:** (*Far.*) perde

perde şal- “perde asmak”

p.-up 41v/04

perde ardı: (*Far.+T*) perde arkası

p.+ında 41v/04

p.+ndan 20v/09, 34v/03, 34v/05

perde-dār: (*Far.+Far.*) perdecı

p. 41v/05, 42r/02, 42r/07, 42r/12, 42v/01, 43r/06

p.+a 41v/05

p.+ımız 41v/09

p.+lara 51v/08

p.+uñ 42r/02, 42r/03, 43r/01, 43r/09

perde-dār-ı hāşş-ı melik:
(*Far.+Far.+Ar.+Ar.*) hükümdarın özel perdecisi

p.+i 41v/04

perde-yi ‘işmet: (*Far.+Ar.*) masumluk perdesi

p. 2v/11

perde-yi hüsn: (*Far.+Ar.*) iyilik perdesi

p.+de 21r/05

perhiz: (*Far.*) sakınma

perhiz ét- “sakınmak”

p.-e 58r/06

perî: (*Far.*) peri

p. 29v/13

perî-peyker: (*Far.+Far.*) peri yüzlü, çok güzel

p. 4v/07, 24v/11

perîşân: (*Far.*) perişan

perîşân ol- “perişan olmak”

p.-dı 42v/12

p.-mak 8v/10

perişan-hâtır: (*Far.+Ar.*) düşünceli, dalgın

perişan-hâtır ol- “düşünceli, dalgın olmak”

p.-urlar 16v/06

perîşân-ı hâl: (*Far.+Ar.*) hâli perişan olan

perîşân-ı hâl ol- “hali perişan olmak”

p.-up 27v/12

perîşân-ı’l-hâtır: (*Far.+Ar.*) düşünceli, dalgın

p. 47r/04

perî-zâde: (*Far.+Far.*) çok güzel

p.+yi 25v/05

perî-zâd u meh-peyker:
(*Far.+Far.+Far.+Far.*) çok güzel ve ay yüzlü

p.+leri 8r/03

perverîş: (*Far.*) besleme; beslenme

perverîş ét- “beslemek”

p.-üp 38v/06

pes: sonra, öylece, şimdi

p. 2v/06, 3r/06, 4r/03, 4r/11, 7r/09, 7v/05, 8r/03, 11r/05, 12r/08, 12r/13, 13v/09, 15v/03, 15v/06, 16v/07, 16v/11, 21r/11, 23v/06, 24r/07, 24r/12, 24v/04, 25r/06, 25r/11, 28r/06, 30r/07, 31r/04, 31v/08, 32v/05, 35r/05, 36r/06,

36v/09, 36v/13, 37v/12, 42v/04, 43v/07, 47r/09,
56v/03, 57v/07

peydā: (*Far.*) belli, açık

peydā ol- “belli olmak”

p.-dı 28r/04, 43v/02

p.-mıydı 53v/06

peykān: (*Far.*) okun ucundaki sivri demir

p.+ıla 28r/12

peyker: (*Far.*) yüz, surat

peyker-i hūb: (*Far.+Far.*) güzel yüzlü

p.+una 52r/01

peyker-i mezīh: (*Far.+Ar.*) zarif yüzlü

p. 50v/13

pezer: (*Far.*) peder, baba

p. 18r/01, 29r/12

p.+i 29r/10

pīl-ten: (*Far.*) fil vücutlu, fil gibi

p. 30v/09

pinhān: (*Far.*) gizli, saklı

pinhān eyle- “gizlemek, saklamak”

p.-di 38r/04

pinhāni: (*Far.*) gizli olarak

p. 47v/08

pīrāye: (*Far.*) süs

p.+sidür 57v/13

pīrāye-yi ğarrā: (*Far.+Ar.*) güzel süs

p.+dur 22r/07

pīrāye-yi girān-māye:

(*Far.+Far.+Far.*) değerli süs

p. 22v/01

pīrāye-yi inşāf: (*Far.+Ar.*) insaf süsü

p.+ıla 14r/05

pīrāye-yi laţif: (*Far.+Ar.*) güzel süs

p.+dür 16v/09

pīre-zen: (*Far.*) kocakarı

p. 51v/03

pīr-hurūs: (*Far.+Far.*) yaşlı horoz

p.+ı 38r/07

pīr-zen: (*Far.*) ihtiyar kadın, kocakarı, (bkz.:
pīre-zen)

p.+i 51r/13

piser: (*Far.*) oğul, erkek çocuk

p. 27v/03, 29r/08, 29r/11, 29v/10,
35r/08, 35v/13, 36r/04, 48v/01, 54v/03, 55v/04,
55v/10, 55v/10

p.+üñ 29v/10, 30v/05

piser-i bezzāz: (*Far.+Ar.*) bezcinin
oğlu

p. 35v/07, 35v/11, 37r/04

b.+ı 36v/11

piser-i cündī: (*Far.+Ar.*) süvari, binici
çocuk

p. 27r/08, 28r/07, 28r/10, 28v/01,
29r/01, 29r/04, 29r/13

p.+nüñ 28v/06

p.+yi 28r/02

piser-i haccām: (<i>Far. + Ar.</i>)	r. 58r/13
hacamatçının oğlu	rağbet: (<i>Ar.</i>) istek, arzu
p. 56v/05, 56v/08, 57r/10, 58r/03	r. 5r/01, 16v/07, 48r/01
p.+a 57r/03	r.+i 6r/09, 49v/04
p.+ı 58r/05	r.+üñ 48r/06
p.+ıla 56r/06	<i>rağbet ét-</i> “istemek, arzu etmek”
piser-i pâdişâh: (<i>Far. + Far.</i>)	r.-erleridi 37v/08
hükümdarın oğlu	r.-se 20v/04
p.+ıla 25r/04	r.-üp 43v/06
pîyâde: (<i>Far.</i>) yaya	<i>rağbet göster-</i> “istik göstermek”
p. 11r/09	r.-mez 48r/01
<i>pîyâde ol-</i> “yaya olmak”	rağbet-i melik: (<i>Ar. + Ar.</i>) hükümdar
p.-up 45r/07	isteği
por-çîni: (<i>Far.</i>) kırışıklık	r. 52r/02
p.+ini 42v/07	rağbet-i şâdıq: (<i>Ar. + Ar.</i>) sadakatli istek
pöst: (<i>Far.</i>) tüylü hayvan derisi	r. 6v/01
p.+ını 19v/13	rağbet-i tamām: (<i>Ar. + Ar.</i>) tam istek
püş: (<i>Far.</i>) örtü, örtünecek şey	r.+ıla 49v/02
p. 13v/07	râğıb: (<i>Ar.</i>) istekli, isteyen, rağbet eden
pür: (<i>Far.</i>) dolu	r.+dur 49v/02
<i>pür kııl-</i> “doldurmak”	<i>râğıb kııl-</i> “istemek”
p.-dı 27v/06	r.-alar 56r/02
pür-cüş: (<i>Far.</i>) coşku dolu	<i>râğıb ol-</i> “istekli olmak”
p. 13v/07	r.-mak 53r/11
püser: (<i>Far.</i>) erkek çocuk, oğul	râhat: (<i>Ar.</i>) rahat
p. 27v/01	r. 32v/07, 41r/10
rabbü’l-enām: (<i>Ar. + Ar.</i>) bütün mahlukatların tanrısı	<i>râhat ol-</i> “rahat olmak”

r.-avuz 49v/07	<i>rast gel-</i> “doğru gelmek”
r.-dukdan 6v/04	r.-mez 55v/07
r.-mak 20r/01	r.-ür 32v/01
rah-ı mu‘āmelāt: (<i>Far.+Ar.</i>) ticaret yolu	<i>rast söyle-</i> “doğru söylemek”
r. 10v/10	r. 34v/06
rahīl: (<i>Ar.</i>) <i>göçme, göç</i>	r.-megdedür 34v/06
<i>rahīl ét-</i> “göçmek”	r.-yem 12v/08
r.-üp 56r/12	ra’ūf: (<i>Ar.</i>) pek esirgeyen, çok merhamet eden
rahm: (<i>Ar.</i>) acıma, esirgeme, koruma	r.+dur 37r/01
<i>rahm ét-</i> “acımak, esirgemek”	rāviyān: (<i>Ar.</i>) rivayet edenler, söyleyenler, hikāye anlatanlar
r.-üp 13r/02	rāviyān-ı aḥbār: (<i>Ar.+Ar.</i>) haberleri rivayet edenler
rahmet: (<i>Ar.</i>) acıma, esirgeme, koruma	r. 19v/08
<i>rahmet eyle-</i> “acımak, esirgemek”	rāviyān-ı hikāyet: (<i>Ar.+Ar.</i>) hikāye anlatanlar
r.-ye 58r/13	r. 14r/04, 24v/09, 29v/05, 35r/11, 39r/06, 50v/10, 55v/11
rahşān: (<i>Far.</i>) parlak	ravza: (<i>Ar.</i>) bahçe
r. 50v/12	ravza-yı ḥuld-ı mu‘aṭṭar u ḥōṣ: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) güzel kokulu ve hoş sonsuzluk bahçesi
raht u kumaş: (<i>Far.+Ar.</i>) kumaş takımı	r. 29v/12
r.+uṅı 11r/04	ravza-i muḳaddes: (<i>Ar.+Ar.</i>) kutsal bahçe
ra’iyyet: (<i>Ar.</i>) bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk	r. 3v/04
r. 16v/06	rāy: (<i>Ar.</i>) rey, fikir, oy
r.+i 10v/02	r.+ım 47v/12
rāsiḥ-i rāy: (<i>Ar.+Ar.</i>) sağlam fikirli	r.+ından 47v/09
<i>rāsiḥ-i rāy ol-</i> “sağlam fikirli olmak”	
r.-alar 46r/01	
rast: (<i>Far.</i>) doğru	
r.+dur 8v/08	

r.+ını 47v/02	r.-yı 10r/13, 12v/12
rāy-ı bi'ş-şavāb: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru fikir	redd: (<i>Ar.</i>) geri çevirme, reddetme
r. 4r/03	<i>redd et-</i> “reddetmek”
rāy-ı rüşen: (<i>Ar.+Far.</i>) açık fikirli	r.-er 42r/11
r. 26v/13	<i>redd eyle-</i> “reddetmek”
rāy-ı şavāb: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru fikir	r.-di 43r/11
r.+uğa 6r/11	r.-rdi 38r/01
rāy-ı şavāyīb: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru fikirler	redd-i kelām-ı şah: (<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) hükümdarın sözünü reddetme
r.+ından 47r/09	r. 11r/01
rāy-ı za'if: (<i>Ar.+Ar.</i>) zayıf, güçsüz fikir	ref: (<i>Ar.</i>) kaldırma
r.+dür 48v/02	r. 27r/08
rāz: (<i>Far.</i>) sır, gizlenen şey	refāhiyet: (<i>Ar.</i>) bolluk, rahatlık, bollukta geçiniş
r. +a 30r/13, 45r/01, 46r/04, 50r/02, 53v/09	r. 56v/08
r.+ı 50r/06, 52v/01, 52v/13	r.+e 37r/05
r.+ını 35v/09, 46r/12, 50v/08	refik: (<i>Ar.</i>) arkadaş, yoldaş
rāz-dārlıg: (<i>Far.+Far.+T</i>) sır tutan	<i>refik ol-</i> “arkadaş olmak”
r.+ı 52v/11	r.-asın 54r/03
rāzī: (<i>Ar.</i>) razı, rıza gösteren	reh-nümā: (<i>Far.+Far.</i>) yol gösteren, kılavuz
<i>rāzī ol-</i> “razı olmak”	<i>reh-nümā ol-</i> “kılavuz olmak”
r.-avuz 22v/12	r.-up 4r/04
r.-dılar 8r/02	rence: (<i>Far.</i>) sıkıntılı, incinmiş; rahatsız, hasta, dertli
r.-up 11r/09	<i>rence kıl-</i> “incitmek”
re'āyā: (<i>Ar.</i>) bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk	r.-up 11r/13
r. 19v/10, 33v/13	renc-i kılinc: (<i>Far.+Ar.</i>) omuz ağrısı
r.+ya 33v/13, 37r/11	r.+dan 39r/03

reng: (*Far.*) renk

r. 50v/12

reng-i hoş: (*Far.+Far.*) güzel renk

r.+ına 50v/13

rengin: (*Far.*) renkli, süslü

r. 25r/02

reng-i şeb: (*Far.+Far.*) gecenin rengi

r. 24r/04

reng-i za'ferānī: (*Far.+Ar.*) safran

rengi

r.+ye 16r/09

reng ü hey'et: (*Far.+Ar.*) renk ve şekil

r.+de 37v/11

resm: (*Ar.*) resim

r. 7v/02

r.+i 20v/02, 30v/05

r.+ine 7r/08

resm-i 'azā: (*Ar.+Ar.*) musibetlere

sabretme

r.+yı 56r/13

resm-i düzdān: (*Ar.+Far.*) hırsızlar

planı

r. 12r/08

resm-i siyāset: (*Ar.+Ar.*) siyaset planı

r.+de 57v/06

r.+i 43r/09

resm-i ticāret: (*Ar.+Ar.*) ticaret planı

r.+ile 34r/02

resm-i zamāne: (*Ar.+Far.*) zamane

resmi

r. 25r/01

reşk: (*Far.*) kıskanma günü; kıskanılmış*reşk et-* "kıskanmak"

r.-di 18v/05

r.-üp 41r/12

reşk-i gayret: (*Far.+Ar.*) gayret

kıskançlığı

r. 43v/11

reşk ü hased: (*Far.+Ar.*) kıskançlık

r.+den 40v/10

revā: (*Far.*) yakışır, uygun, yerinde

r. 4r/09

revā gör- "reva görmek"

r.-di 42v/11

r. -diler 8v/05

r. -dün 19r/08

r. -mişdür 15r/13

revān: (*Far.*) yürüyen, giden, akan*revān ol-* "yürümek"

r.-a 49v/07

r.-dı 9r/05, 49v/10

r.-up 7v/04, 10r/06, 10r/08

revāne: (*Far.*) giden, yürüyen*revāne ol-* "yürümek"

r. 11v/10

r.-dı 16r/09	r.-mek 54r/02
r.-up 47r/04	r. -miş 51v/03,
revnaç: (<i>Ar.</i>) <i>parlaklık, güzellik, tazelik, süs</i>	r.-üp 38v/03, 53r/05, 53v/11
<i>revnaç vèr-</i> “süs vermek”	<i>ri ‘āyet eyle-</i> “gözetmek”
r.-di 21v/09	r. 33r/10
r.-mişidüm 12v/11	r.-ye 37v/01
re’y ü tedbîr: (<i>Ar.+Ar.</i>) fikir ve tedbir	ri ‘āyet-i tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam gözetme
r.+ile 57v/06	r.+ıla 29v/08
rıfķ: (<i>Ar.</i>) yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık	ri ‘ā yā-yı tārīķ: (<i>Ar.+Ar.</i>) yol gözetme
rıfķ-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam yumuşaklık	r. 53r/06
r.+ıla 57v/11	ric‘at: (<i>Ar.</i>) geri dönme
rıfķ u te’eni: (<i>Ar.+Ar.</i>) yavaş ve düşünerek hareket etme	<i>ric ‘at èt-</i> “geri dönmek”
r.+yile 8v/01	r.-di 36r/07
rıfķ u telaţţuf: (<i>Ar.+Ar.</i>) tatlılık ve güzellik	riħlet: (<i>Ar.</i>) göç, göçme
r. 15v/03	<i>riħlet èt-</i> “göçmek”
rızā: (<i>Ar.</i>) hoşnutluk, memnunluk	r.-di 33v/12
r.+sını 49v/09	r.-üp 30v/06
rızā u teslîm: (<i>Ar.+Ar.</i>) rıza ve teslim olma	<i>riħlet eyle-</i> “göçmek”
r.+ile 40r/11	r. 12r/03
rızķ-ı vāfir: (<i>Ar.+Ar.</i>) bol rızık	rif‘at: (<i>Ar.</i>) yükseklik, yücelik, büyük ve büyük rütbe
r. 39v/06	r. 58r/04
ri ‘āyet: (<i>Ar.</i>) gözetme; sayma; saygı	rif‘at-ı menzilet: (<i>Ar.+Ar.</i>) mertebe yüksekliği
r.+ine 33r/06	r.+ile 43v/09
<i>ri ‘āyet et-</i> “gözetmek”	riķāb: (<i>Ar.</i>) büyük bir kimsenin katı, önü
	r. 18r/09

- r.+ına 8r/09
- rivāyet:** (*Ar.*) söylenti, bir haber, söz veya hâdisenin hikâyesi
- rivāyet ét-* “anlatmak”
- r.-diler 19v/08
- r.-mişlerdür 4v/03, 14r/04, 24v/09, 29v/05, 35r/11, 39r/07, 43v/02, 50v/11, 55v/12
- rivāyet-i bedī': (*Ar.+Ar.*) eşi benzeri olmayan rivaye
- r. 9r/10
- rū:** (*Far.*) yüz, çehre
- r.+da 5r/08
- rub'-ı meskūn:** (*Ar.+Ar.*) dünyanın kara olan dörtte bir kısmı
- r.+ı 6r/03
- rūḥ:** (*Ar.*) ruh
- r.+ına 41r/10
- ruḥ-ı ferruḥ:** (*Far.+Far.*) mübarek yüzlü
- r.+ından 51v/10
- ruḥsār:** (*Far.*) yanak; yüz, çeh
- r.+ı 17v/09
- ruḥsār-ı ergūvānī: (*Far.+Far.*) erguvan yüzlü
- r.+sin 16r/08
- ruḥsār-ı mehveş: (*Far.+Far.*) ay yüzlü
- r.+ine 33v/07
- ruḥsat:** (*Ar.*) izin, müsaade
- ruḥsat vēr-* “izin vermek”
- r.-ürsen 56v/12
- ruḥsat vèril-* “izin verilmek”
- r.-memişdür 46r/05, 46r/08
- ruḳ'a:** (*Ar.*) kısa mektup
- r. 29r/06
- ruḳ'a var-* “mektubun yetişmesi”
- r.-ıcaḳ 29r/06
- ruḳ'a vèr-* “mektup vermek”
- r.-üp 36v/01
- rumḥ:** (*Ar.*) mızrak
- r.+ı 28v/12
- rūstāyī:** (*Far.*) köylü
- r. 39v/03
- r.+ye 39v/03
- r.+yi 39v/01
- rūstāyī ḳaşşab: (*Far.+Ar.*) köylü kasap
- r. 39r/12
- rūşen:** (*Far.*) aydın, parlak, belli
- r. 5v/03
- rūşen-dil: (*Far.+Far.*) temiz kalpli
- r. 19v/09
- rovşenāyī çeşm:** (*Far.+Far.*) aydın, parlak göz
- r. 18r/01
- rūy:** (*Far.*) yüz, çehre
- r. 35v/04
- rūy-ı mehveş: (*Far.+Far.*) ay yüzlü
- r.+ünde 17v/11

rüy-1 pür-nur: (*Far.+Far.+Ar.*) çok nur
yüzlü

r.+uyla 5v/03

rüy-1 zemîn: (*Far.+Ar.*) zaman yüzlü

r.+i 29r/01, 40v/08

rüz: (*Far.*) gün

rüz-be-rüz: (*Far.*) gündən güne

r. 33v/10, 54v/07

rüz-1 hendek: (*Far.+Ar.*) hendek günü

r.+de 12r/13

rüz-1 mahşer: (*Far.+Ar.*) mahşer günü

r. 3r/08

rüz-1 mükâfât: (*Far.+Ar.*) mükafat
günü

r.+dur 13r/13

rüz-1 pî-rüz: (*Far.+Far.*) uğurlu gün

r.+ı 25v/09

rūzigār: (*Far.*) rüzgar

r. 36r/11

r.+ını 5v/04

rūzgār: (*Far.*) rüzgar

r.+a 32v/11

rūzî: (*Far.*) rızık, azık; nasip

r.+ye 35v/05

rücūliyet: (*Ar.*) erkeklik, mertlik

r.+de 53r/01

r.+den 27r/04

rūsūm: (*Ar.*) vergiler

rūsūm-1 bāṭl: (*Ar.+Ar.*) asılsız vergiler

r.+ı 3r/01

rūsūm-1 bendegî: (*Ar.+Far.*) kölelik
vergileri

r. 6r/08

rūsūm-1 bid'ad: (*Ar.+Ar.*) zulüm
vergiler

r.-tan 14r/05

rūsūm-1 hükümet: (*Ar.+Ar.*) **devlet**
vergileri

r.+ı 9v/12

rūsūm-1 'ubūdiyet: (*Ar.+Ar.*) kölelik
vergileri

r.+ini 13v/03

rūsūl: (*Ar.*) peygamberler

r. 3r/07

rūsūvāy: (*Far.*) rezil, itibarsız, haysiyetsiz

rūsūvāy ét- "rezil etmek"

r.-em 23v/11

rūsūvāy ol- "rezil olmak"

r.-dı 24r/13, 41r/04

rütbet ü milk: (*Ar.+Ar.*) mevki ve mülk

r.+ini 49v/01

rütbe-yi risālet: (*Ar.+Ar.*) elçilik derecesi

r.+ile 2v/11

rū'usi'l-işhād: (*Ar.+Ar.*) şahadet başları

r. 23v/11

sa'ādet: (<i>Ar.</i>) saadet	ş.+a 48r/09
s. 33v/10	<i>şabr et-</i> "sabretmek"
s.+ile 47r/05	ş.-mek 41r/13
sā'at: (<i>Ar.</i>) saat	<i>şabr eyle-</i> "sabretmek"
s. 7r/03, 13r/11, 14v/06, 17v/04,	ş.-di 19r/08
18r/09, 27r/02, 37v/11, 39r/02, 40v/01, 44r/10,	şabr u hilm: (<i>Ar.+Ar.</i>) sabır ve sükunet
45r/07, 50r/04, 51v/06, 52r/05, 55r/13, 56r/07,	ş.+ile 21r/02
57r/11	şabr u qarār: (<i>Ar.+Ar.</i>) sabır ve karar
s.+de 52r/13	<i>şabr u qarār et-</i> "sabırda karalı olmak"
sābıq: (<i>Ar.</i>) geçici, geçen, geçmiş	ş.-mezidi 7r/04
s.+ımuuz 38v/02	şabr u sükün: (<i>Ar.+Ar.</i>) sabır ve sükunet
sābit: (<i>Ar.</i>) sabit, durağan	ş.+ı 16v/10
s. 31r/12, 36v/12, 41v/07, 48r/02,	şabr u te'enni: (<i>Ar.+Ar.</i>) sabırla ve düşünerek hareket etme
49r/06, 54v/09	<i>şabr u te'enni et-</i> "sabırla ve düşünerek hareket etmek"
<i>sābit et-</i> "sabit etmek"	s.-mekdür 17r/08
ş.-di 51v/08	şabūr: (<i>Ar.</i>) çok sabırlı
ş.-e 34v/01	ş. 21v/01
<i>sābit kıl-</i> "sabit etmek"	şad: (<i>Far.</i>) yüz (sayı)
ş.-dı 54v/09	şad hezār: (<i>Far.+Far.</i>) yüz bin (sayı)
<i>sābit ol-</i> "sabit olmak"	ş. 51v/05
s.-a 48r/02	şad mezār: (<i>Far.+Ar.</i>) yüz mezar
s.-dı 49r/06	ş. 3v/04
s.-mışdur 31r/12, 41v/07	şadaqalar: (<i>Ar.+T</i>) sadakalar
sābit-ka-dem: (<i>Ar.+Ar.</i>) sabit ayak	<i>şadaqalar et-</i> "sadakalar vermek"
<i>sābit-ka-dem ol-</i> "sabit ayak olmak"	ş.-di 31v/09
ş.-alar 46r/01	
ş.-dı 50r/06	
şabr: (<i>Ar.</i>) sabır, dayanma, katlanma	

şadır: (*Ar.*) çıkan

şadır ol- “çıkılmak”

ş.-a 32v/02

ş.-mağ 8v/06

ş.-mışdur 43r/03

ş.-sa 26r/13

şaf: (*Ar.*) dizi, sıra; camide cemaatin sırası

ş. 14v/11

şafâ’: (*Ar.*) saflık, bereklilik

şafâ’-yî hâtır: (*Ar.+Ar.*) gönül rahatlığı,
gönül huzuru

ş. 15v/11, 53r/10

şafâ-yî kalb: (*Ar.+Ar.*) gönül rahatlığı,
gönül huzuru

ş. 21v/06, 40v/10

şâfi: (*Ar.*) duru, temiz, katıksız

ş. 17r/02

şâğ: sağ taraf

s. 12r/05, 19v/12, 30v/13, 53v/05

şâğrağ-ı âfağ: (*T+Ar.*) ufuklar kadehi

ş.+a 24r/05

şâğ u şol: sağ ve sol

ş.+a 51v/09

şahâvet: (*Ar.*) cömertlik

s. 32v/01

s.+de 37r/01

s.+i 35r/09

şâhib: (*Ar.*) sahip

ş.+inden 43r/03

ş.+ini 23r/05, 43r/04

şâhib-i cemâl: (*Ar.+Ar.*) güzellik sahibi

ş. 49v/02

şâhib-i devlet: (*Ar.+Ar.*) devlet sahibi

ş. 14r/07

şâhib-i diyânet: (*Ar.+Ar.*) dindar

ş. 17r/03

şâhib-i fırsat: (*Ar.+Ar.*) fırsat sahibi

ş. 14r/02

şâhib-i gencîne: (*Ar.+Far.*) hazine

sahibi

ş. 12v/04

şâhib-i hüner: (*Ar.+Far.*) hüner sahibi

ş. 43v/02

şâhib-i sa’âdet: (*Ar.+Ar.*) saadet sahibi

ş. 24v/10

şâhib-i şer’: (*Ar.+Ar.*) şeriat sahibi

ş. 8v/05, 12v/01

şâhib-i şer’ ‘aleyhi’s-selâm:

(*Ar.+Ar.+Ar.+Ar.*) şeriat sahibine selam olsun

ş.- 27r/06

şâhil: (*Ar.*) sahil, kıyı

s.+de 33v/02, 34v/11

s.+e 28v/05

s.+ine 27v/04, 27v/13

şahn: (*Ar.*) büyük kâse

ş.+1 18v/03

şahn-ı levzîne: (*Ar.+Far.*) badem helvası tabağı

ş.+yi 18r/13

şahn-ı reng-i serâ: (*Ar.+Far.+Ar.*) toprak renginde kâse

ş.+ya 29v/13

şahrâ: (*Ar.*) kır, ova, çöl

ş.+da 46v/08

ş.+ya 39v/13

şâ'îqa-yı bād-ı muhâlif: (*Ar.+Far.+Ar.*) ters esen rüzgar

ş.+y1 27v/07

saqaṭ: (*Ar.*) sakat

saqaṭ ol- "sakat olmak"

s.-up 11r/08

şaḳınmak: sakınmak

ş. 46r/06

sâkin: (*Ar.*) sakin

sâkin ol- "sakin olmak"

s.-d1 8v/02

s.-up 16v/02

s.-uruz 42r/11

sâkinân-ı serâ: (*Ar.+Ar.*) sarayda oturanlar

s. 2v/10

şaḳla-: saklamak

ş. 24r/03

ş.-mağa 27r/05

ş.-ya 40r/09, 50r/02, 58r/07

ş.-yalar 46r/04

ş.-yam 39v/07

ş.-yasın 54r/04

şal-: salmak

ş.-d1 29r/11

ş.-ıverdi 8r/04

ş.-up 26r/04

şalâḥ: (*Ar.*) bir şeyin en iyi hâli. Rahatlık, sulh, iyileşme, düzelme, iyilik. Dine olan bağlılık

şalâḥ-ı kâr: (*Ar.+Far.*) iyi kâr

ş. 54r/08

şalâḥ u taḳvâ: (*Ar.+Ar.*) dine olan bağlılık ve takva

ş. 39r/08

şalāvātu'l-lâḥ 'aleyhi: (*Ar.*) ona Allah'ın selamı olsun

ş. 3r/09

şalb: (*Ar.*) asma, darağacına çekme

şalb ét- "asmak"

ş.-dürdi 36v/13

sâl-hürde: (*Far.*) pek ihtiyar, çok yaşlı

ş. 51r/12

salṭanat: (*Ar.*) saltanat, sultanın egemen olması

salṭanat ét- "egemen olmak"

s.-üp 10r/11

sâmi': (*Ar.*) dinleyen, dinleyici

s.+ini 58r/11	ş. 19v/03, 25v/01, 35v/12
şan-: sanmak	şat-: satmak
ş.-dı 20r/02, 57r/08	ş.-a 33r/03, 39r/13
saña: sana	ş.-alum 22v/11, 38v/04
s. 7v/06, 11v/07, 12v/07, 18r/09, 18v/13, 24r/02, 24r/02, 28r/10, 29r/05, 33r/08, 33r/08, 39v/02, 44r/11, 48r/04, 48r/06, 50r/05, 50r/13, 51v/11, 52r/02, 56v/11, 56v/13, 57v/07	ş.-am 22v/10, 54r/09
şan'at: (Ar.) sanat	ş.-aram 57r/04
ş. 36r/10	ş.-asın 40r/04
ş.+ın 54v/10	ş.-dı 23v/02, 30v/06, 30v/07, 54r/11
şanem peri-peyker: (Ar.+Far.+Far.) peri yüzlü güzel	ş.-ıp 23r/02
ş. 17v/04	ş.-maduñ 24r/12
şar-: sarmak	ş.-mağa 57r/06
s.-up 38v/05	ş.-mağ 22v/10, 40r/04
sarây: (Ar.) saray	şatun al-: satın almak
s.+ına 8r/08, 25r/11, 51v/06	ş.-a 35v/13
sarây-ı şeh-zâde: (Ar.+Far.) şehzadenin sarayı	ş.-dı 7r/10, 54r/11
s. 54r/07	ş.-ınmış 13v/02
sârây-ı hâşş: (Ar.+Ar.) özel saray	ş.-ıverem 52r/02
s.+ına 45v/13, 56v/07	ş.-mağa 40r/02
şarf: (Ar.) harcama	ş.-mişam 23r/10
şarf'et- "harcamak"	ş.-up 33r/01, 39r/13, 40r/05
ş.-düm 36r/01	şavâb: (Ar.) sevap
ş.-üp 39v/07	ş. 11v/07, 20v/02, 22v/04, 34r/13, 42v/08, 47r/11, 47v/02, 48r/10, 54v/04, 57r/01
şarf'eyle- "harcamak"	şavlet: (Ar.) şiddetli hücum, saldırma
	ş.+inden 46v/06
	şavma'a: (Ar.) ibadet yeri, tekke, özel tapınak
	ş.+sına 17r/04

şavt-ı refî': (*Ar.+Ar.*) yüksek ses

ş.+ile 24r/08

şavt-ı refî' ile çağır- “yüksek sesle çağırılmak”

ş.-up 24r/08, 52v/05

sa'y: (*Ar.*) çalışma, çalışıp çabalama

s. 31r/13

s.+ı 30v/08

s.+ile 51v/03

s.+uğ 39v/01

sa'y-ı cemil: (*Ar.+Ar.*) güzel çalışma

sa'y-ı cemil et- “güzel çalışma”

s.-üp 17v/12

sa'y-ı belîğ: (*Ar.+Ar.*) çok çalışma

s. 30v/08

şayd: (*Ar.*) av; avlama, avlanma

şayd et- “avlamak”

ş.-üp 29v/11

şayd eyle- “avlamak”

ş.-di 33v/09

şayd olun- “avlanmak”

ş.-ur 47v/01

sāye: (*Far.*) yardım

s.+ıde 49v/07

s.+sinde 10v/02

sāyil: (*Ar.*) soran

s. 4v/08

sāyir: (*Ar.*) diğer, başka, gayri

s. 24v/01, 47v/07, 52r/06

sāyir dil-berler: (*Ar.+Far.+T*) diğer güzeller

s.+den 52r/03

sāyir hedāyayile: (*Ar.+Ar.*) diğer hediyeler

s. 47v/05

sebeb: (*Ar.*) sebep, neden

s. 17v/11, 18v/05, 18v/09, 21r/03, 29r/05, 44r/01, 45r/12, 50r/09, 58r/03

s.+den 22r/10, 32v/11, 50v/07, 50v/9, 52v/12, 55v/10

s.+dür 22v/13

s.+i 24v/04

s.+inden 32v/10, 43v/13, 52v/06

s.+ini 18v/12, 50r/08

s.+iyile 14r/02, 25r/07, 26v/09, 27r/08, 29v/03, 32r/03, 35r/09, 37v/01, 41r/02, 41v/02, 42r/11, 43r/11, 46v/01, 46v/03, 50v/9, 52r/06, 54v/11

sebeb ol- “sebep olmak”

s.-a 29r/05

sebeb-i devām-ı devlet: (*Ar.+Ar.+Ar.*) devletin devamlılık sebebi

s. 10r/01

sebeb-i te'lif: (*Ar.+Ar.*) eseri yazma sebebi

s.+ine 3v/07

sebkat: (*Ar.*) geçme, ilerleme

<i>sebkat ét-</i> “geçmek, ilerlemek”	sehā: (<i>Ar.</i>) anat; beyin zarı
s.-erleridi 7r/10	s. 32r/13
s.-üp 54v/09	s.+yıla 35r/07
secde: (<i>Ar.</i>) secde	sehāb: (<i>Ar.</i>) bulut
<i>secde ét-</i> “secde etmek”	s.+a 37r/02
s.-di 19r/10	sehābān: (<i>Ar.</i>) bulutlar
sefāhatlar: (<i>Ar.+T</i>) akılsızlıklar	s. 5v/01
s.+ı 18v/11	sehel: (<i>Ar.</i>) kolay
sefer: (<i>Ar.</i>) yolculuk; savaşa gitme; savaş	s. 16v/05, 25r/10, 43v/08, 51v/04, 54v/08, 56r/04
s.+de 13v/04, 51v/12	s.+dür 15r/09
s.+e 50r/09	seher-gāh: (<i>Ar.+Far.</i>) seher vakti, sabahın erken saati
<i>sefer ét-</i> “yolculuk etmek, savaşa gitmek”	s. 42v/06
s.-di 17r/04	sehm-nāk: (<i>Far.</i>) korkunç, korkulu
s.-diñüz 31r/07	s. 12r/12, 30r/01
s.-esin 25v/11	sehv: (<i>Ar.</i>) yanlış, yanlışla
<i>sefer kııl-</i> “yolculuk yapmak”	s.+ile 43r/08, 43r/09
s. 11r/05	sehv ü ğāflet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yanlışla ve dikkatsizlik
sefer-i deryā: (<i>Ar.+Far.</i>) deniz yolculuğu	s.+ile 46r/11
s. 32v/10	seḫḫa-hāne: (<i>Ar.+Far.</i>) kapalı çeşme
sefine: (<i>Ar.</i>) gemi, vapur	s.+ye 40r/09
s.+ye 27v/06	sekizinci: sekizinci
segirt-: seğırtmek, koşmak, koşturmak	s. 45v/10
s.-üp 8r/09, 18v/03	sekr: (<i>Ar.</i>) sarhoşluk
segirtmek: seğırtmek, koşmak, koşturmak	s.+ile 55r/06
s.+de 7r/10	selāmet: (<i>Ar.</i>) selamet

s.+ile 11r/05, 11v/09, 39v/12	ş.+inden 16v/01
selāfīn: (<i>Ar.</i>) sultanlar	şemere-yi pür-lezzet: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>)
s. 3v/10	çok lezzetli meyve
selāfīn-i ziver-i vaqar: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>)	ş.+inden 10r/04
ağırbaşlı süslü sultanlar	şemere-yi şecere-yi āli ‘Osman:
s.+ıla 21v/05	(<i>Ar.+Ar.+Ar.+Ar.</i>) Osmanlı ağacının meyvesi, Osmanlı’nın torunu
semā’: (<i>Ar.</i>) işitme, duyma	ş. 4r/10
s.+ına 52v/07	şemere-yi vişāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kavuşma
semāhat: (<i>Ar.</i>) cömertlik	meyvesi
s.+da 37r/01	ş.+ından 43v/07
semen-būy: (<i>Far.+Ar.</i>) yasemin kokulu	şemer ü menfa‘at: (<i>Ar.+Ar.</i>) meyve ve
s. 4v/07	çıklar
şemerāt-ı diyānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dindarlık	ş. 16v/11
meyveleri	sem‘-i kabūl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kabul dinleyişi
ş.+den 37r/13	s.+ıla 41v/13
şemerāt-ı vaqār: (<i>Ar.+Ar.</i>) ağırbaşlılık	semiz: şişman, etli
meyveleri	s. 39v/08
s. 21v/03	sen: sen
şemere: (<i>Ar.</i>) meyve, yemiş	s. 11v/08, 11v/09, 12v/03, 18r/06,
ş. 52v/10	18v/09, 19r/08, 19r/10, 22v/08, 23v/06, 24r/12,
s.+si 27r/03	33r/08, 36r/05, 40r/04, 41v/06, 41v/07, 42r/11,
ş.+sinden 32r/04, 51r/09	43r/09, 48r/12, 51v/03, 51v/04, 54r/02, 55v/03,
şemere-yi cemāl-ı bahte:	55v/04, 56v/09, 56v/12, 57r/01
(<i>Ar.+Ar.+Far.</i>) semiz ve güzel meyve	s.+den 21r/03, 23v/08, 34v/07
şemere-yi cemāl-ı bahte ol- “semiz ve	s.+i 17v/12, 19r/01, 20r/12, 33r/09,
güzel meyve olmak”	34v/04, 45v/05, 52r/03, 57r/02
ş.-mişdur 44v/06	s.+ünj 5r/02, 6r/10, 6r/11, 6v/12, 8r/11,
şemere-yi lezzīz: (<i>Ar.+Ar.</i>) lezzetli	8v/04, 10v/13, 11r/13, 11v/06, 11v/06, 12r/02,
meyve	14v/08, 15v/02, 15v/04, 18r/04, 18r/08, 19r/09,
	19v/02, 24r/10, 25r/13, 25v/08, 25v/09, 26r/05,

29r/03, 29r/04, 29r/10, 29r/12, 33r/10, 35r/02,
36v/02, 41v/08, 42r/01, 42r/07, 42r/07, 44r/12,
45v/04, 45v/06, 45v/06, 48r/05, 49r/09, 49v/01,
49v/02, 49v/07, 49v/07, 51v/01, 51v/05, 51v/10,
51v/11, 52r/01, 52r/02, 52r/03, 55r/07, 55r/08,
55r/11, 56v/09, 57r/05, 57r/07, 57r/12

s.+ünjile 19r/13, 54r/02

şena: (Ar.) övme

şena ét- “övmek”

s.-üp 5r/01

şenā u maḥmidet: (Ar.+Ar.) övme,
methetme

şenā u maḥmidet ét- “övmek,
methetmek”

s.-üp 28v/04

sepīde-yi zerde-yi şac-ı āfītāb:

(Far.+Far.+Far.+Far.) sabahın yuvarlak sarı
güneşi

s.+ı 24r/05

şerā: (Ar.) toprak

s.+ya 2v/03

ser-ā-ser: (Far.) baştan başa

s. 49v/08

ser-güzeşt: (Far.) serüven, macera

s.+inden 29r/11

serḥadd: (Far.) sınır

serḥadd-i helāk: (Far.+Ar.) helak olma
sınırı

s.+a 53v/01

serḥadd-i rücūliyyet: (Far.+Ar.)

erkeklik sınırı

s.+e 29v/07

serḥadd-i rücūliyyet yetiş- “erkekliğe
ermek”

s.-üp 29v/07

serheng-i şāḥib-i siyāset: (Far.+Ar.+Ar.)

siyaset sahibi çavuş

s. 23r/13

serīr: (Ar.) taht

serīr-i ‘adl ü inşāf: (Ar.+Ar.+Ar.)

adalet ve insaf tahtı

s.+da 10r/08

serīr-i saltanat: (Ar.+Ar.) saltanat tahtı

s. 10r/03

s.+a 17r/02

s.+da 32r/08

ser-i taḥt: (Ar.) tahtın tepesi

s.+dan 13r/07

sermāye: (Far.) sermaye

s. 35v/10, 39v/07

s.+sidür 52v/06

sermāye edin- “sermaye edinmek”

s.-mek 35v/10, 39v/07

sermest: (Far.) sarhoş

sermest bul- “sarhoş bulmak”

s.-asın 42r/10

server: (Far.) baş, başkan, reis

- s.+i 22v/03
- server ol-* “başkan olmak”
- s.-up 35r/07
- server-i mevcūdāt: (Ar.)*
(Peygamberlerin başı, kainatın en büyüğü) Hz.
Muhammed
- s. 3v/05
- serv-reftār: (Far.+Far.)** selvi yürüyüşlü
- s. 4v/07
- sev-:** sevmek
- s.-er 18r/05, 20r/13
- sevāb: (Ar.)** sevap
- sevāb-ı cemīl: (Ar.+Ar.)* güzel sevap
- s. 16r/02
- sevab-ı cemil-i uhrevī: (Ar.+Ar.+Ar.)*
ahiret için güzel sevap
- s.+dür 4r/04
- sevāb-ı cezīl-i āhīrevī: (Ar.+Ar.+Ar.)*
ahiret için bol sevap
- s. 39v/02
- sevād: (Ar.)** karalık, siyahlık, karartı
- s. 46v/13
- sevād bağışla-* “kötülüğü bağışlamak”
- s.-r 46v/13
- sevāhil: (Ar.)** sahiller, kıyıları
- s.+de 34r/01
- sevdā: (Far.)** aşk, sevgi
- setr: (Ar.)** örtme, kapama, gizleme
- s.+e 47r/08
- setr eyle-* “örtmek, kapatmak”
- s.-r 19r/03
- s.+da 3v/11
- s.+sında 51r/11
- seyāhat: (Ar.)** seyahat, yolculuk
- seyāhat ét-* “seyahat etmek”
- s.-eridi 35v/03
- seyāhet eyle-* “seyahat etmek”
- s.-di 11r/10
- seyl-ābı revān: (Far.+Far.)** sel gibi akan gözyaşı
- seyl-ābı revān ét-* “sel gibi gözyaşı akıtmak”
- s.-üp 34r/07
- seyl-āb-veş: (Far.)** sel gibi akan gözyaşı
- seyl-āb-veş akıt-* “sel gibi gözyaşı akıtmak”
- s.-up 25r/05
- seyr-ü temaşa: (Ar.+Far.)** gezip bakma
- seyr-ü temaşa ét-* “gezip bakma”
- s.-üp 6v/05
- seyyāhān-ı diyār-ı esrār: (Ar.+Far.+Ar.)** sırlar dünyasını gezenler
- s. 4v/02
- seyyid-i rüsūl: (Ar.+Ar.)** peygamberlerin efendisi

s. 3v/06	s.+in 17r/11
sezāvār-ı şohbet-i mülük: (<i>Far.+Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar sohbetine layık	şın-: mağlup olmak ş.-dılar 28v/13
s. 53r/09	şına-: sınamak s.-mağa 15r/13
şıçra-: sıçramak s.-yup 8r/05	şınıf: (<i>Ar.</i>) sınıf ş. 6v/05
şidk: (<i>Ar.</i>) doğruluk, gerçeklik ş.+ına 34v/13, 44v/08 ş+ı 50v/9 şidk-ı ahlāk: (<i>Ar.+Ar.</i>) temiz ahlak ş.+ına 46r/02 şidk-ı diyānet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dindarlık doğruluğu ş. 11v/01 şidk u şafā: (<i>Ar.+Ar.</i>) doğru ve temiz şidk u şafā ol- “doğru ve temiz olmak” ş.-maz 8v/09	sırr: (<i>Ar.</i>) sır s. 45r/13, 46v/01, 49r/10 s.+a 33r/12, 51v/05, 52r/10, 52v/11 s.+dan 18r/02, 47r/07 s.+dur 49v/12 s.+ı 20v/10, 25r/04, 46r/05, 46r/08, 50r/06, 50v/06, 52v/13, 57v/06 s.+ın 46v/01, 52v/11 s.+ından 23r/06, 23r/07, 47r/10, 48v/12, 57r/09 s.+ını 46r/11 s.+uñ 46r/05 sırr-ı mübhem: (<i>Ar.+Ar.</i>) gizli sır s.+üñ 23r/11 sırr-ı rişte-yi sırr: (<i>Ar.+Far.+Ar.</i>) sır zinciri s.+ı 50r/13
şifat: (<i>Ar.</i>) sıfat, vasıf ş. 16r/13 ş.+a 32v/02 ş.+ıla 37r/07 ş.+la 58r/10 şifat-ı fazāyil: (<i>Ar.+Ar.</i>) faziletler sıfatı ş.+ini 43v/06 şifat-ı pesendide: (<i>Ar.+Far.</i>) beğenilmiş sıfat ş.+dür 37v/02 şifat-ı şalābet: (<i>Ar.+Ar.</i>) metanet sıfatı	sibā’ ṭabi’at: (<i>Ar.+Ar.</i>) yırtıcı huylu s.+dur 22r/02 sihr-i Sāmīrī: Samiri’nin sihri s. 41r/07

- sil-:** silmek
s.-mege 20v/13
s.-üp 21r/06
- silāh:** (*Ar.*) silah
silāh bağlan- “silah almak”
s.-up 28v/11
- silāhşörlük:** (*Ar.+Far.+T*) savaşçılık
s. 27r/13
- silsile-yi heves:** (*Ar.+Ar.*) heves zinciri
s.+ile 52r/04
- simā'-i şeref:** (*Ar.+Ar.*) şeref yüzü
s. 55v/13
- sīm:** (*Far.*) gümüş
sīm-endām duhter: (*Far.+Far.+Far.*)
gümüş vücutlu kız
s.+i 41r/06
sīm rengi: (*Far.+Far.*) gümüş rengi
s.+ni 20v/01
- simsārlik:** (*Ar.+T*) tellalcılık, komisyonculuk
s.+ 23r/01
- sīm ü zer:** (*Far.+Far.*) gümüş ve altın
s. 32r/06
s.+den 9r/02
- sinān:** (*Ar.*) süngü
s. 28v/13
s.+ıyıla 17v/01
- sinān-ı āhen-güzār: (*Ar.+Far.+Far.*)
zincir geçiren süngü
s. 30r/02
- sīne:** (*Far.*) göğüs, yürek
s.+müj 30r/09
s.+ıjde 18r/03
s.+sini 46r/10
- sipāh:** (*Far.*) asker, ordu
sipāh-ı mağrib leşkeri:
(*Far.+Ar.+Far.*) batı ordusunun askeri
s. 32r/10
sipāh-i 'adu: (*Far.+Ar.*) düşman ordusu
s. 17v/01
sipāh-i beyāz: (*Far.+Ar.*) beyaz ordu
s.+dan 37r/09
- sipāhīlik:** (*Far.+T*) süvarilik
s.+dan 27v/01
- siper:** (*Far.*) siper
s. 13r/02
- sīret:** (*Ar.*) bir kimsenin içi, hâli, tavrı, gidişi, ahlakı
s.+de 17r/01, 22r/02, 35v/04
s.+inden 46r/03
- sitāre-yi felek-i hidāyet:** (*Far.+Ar.+Ar.*)
hidayet devrinin yıldızı
s. 3r/08
- şīt-i şalābet:** (*Ar.*) metanet şöhreti
ş.+i 31r/02

siyāh: (*Far.*) siyah, kara

s. 24v/12

siyāḳ: (*Ar.*) sözün gelişi, ifade şekli

s. 14r/01, 29v/02, 55v/09

siyāset: (*Ar.*) siyaset, memleket idaresi

s. 19v/07, 22r/06, 24v/08

s.+den 22r/01, 24v/03

s.+e 50v/05

s.+i 16v/10, 22r/04, 22r/07, 24v/04

s.+imden 58r/01

s.+inde 16v/05

s.+üñ 45r/12

siyāset eyle- “siyaset etmek”

s.-di 19v/07, 24v/08

siyāset-i mülük emni: (*Ar.+Ar.+Ar.*)

hükümdarlar siyasetinin emniyeti

s. 22r/05

siyāset-i tamām: (*Ar.+Ar.*) tam siyaset

s.+ıla 24v/03

siyāset u ‘uḳūbet: (*Ar.+Ar.*) ceza ve eziyet etme

s.+de 16v/05

siz: siz

s. 22v/11

s.+e 35r/02

s.+i 8r/01

s.+lerden 43r/03, 56v/01

s.+lere 7v/13

s.+ün 22v/11, 56r/13

şoḥbet: (*Ar.*) görüşüp konuşma; arkadaşlık

şoḥbet-i kefşir-i le’im: alçak Kefşir’in arkadaşlığı

ş. 55v/04

şoḥbet-i tamām: (*Ar.+Ar.*) tam sohbet

ş.+ıla 45r/09

şoḳ-: sokmak

ş.-am 39v/11

ş.-dı 31v/07, 43r/01

şol: sol taraf

ş. 19v/12

ş.+dan 12r/05, 30v/13

şoḡra: sonra

ş. 3r/05, 3v/07, 5r/02, 6r/08, 6v/04, 9r/09, 9r/10, 9v/12, 10v/08, 12v/06, 13v/02, 13v/13, 16v/11, 20v/04, 22v/01, 24v/04, 24v/07, 27r/09, 27r/13, 27v/01, 29r/13, 29v/04, 30r/07, 31r/03, 31v/09, 34v/08, 36r/07, 39r/11, 40r/03, 40r/08, 45v/13, 46v/07, 52v/11, 53r/06, 54v/01, 54v/02, 54v/07, 57v/06

şor-: sormak

ş.-dı 10r/01, 10r/09, 12v/06, 14r/02, 16r/11, 16v/13, 18v/09, 21r/03, 21v/12, 22r/11, 24v/01, 32r/12, 32v/08, 37v/05, 40r/10, 40v/10, 41r/04, 44r/06, 45r/04, 45r/08, 45v/13, 46v/01, 47r/07, 50r/08, 50r/12, 52r/11, 53v/01, 55r/11, 55v/10, 57v/07, 57v/09

ş.-dılar 23r/05

ş.-up 29r/10	s.+ini 41v/13
şoriş-: birbirinin halini hatırını sormak	s.+ü 8r/13
ş.-duklarından 40r/03	s.+üj 12v/09, 44r/12
şovi-: soğumak	şu: su
s.-yup 41v/03	ş. 33r/02, 39r/10, 39r/12, 39v/01, 39v/03
söyle-: söylemek	ş.+suz 39r/11
s. 12v/09, 49r/12, 51r/02	ş.+ya 33r/10
s.-di 6r/09, 8v/02, 8v/10, 13r/04, 53v/09	<i>şu getir-</i> “su getirmek”
s.-medüj 45v/02	ş.-ivêrsej 39v/01
s.-mege 8r/10, 8v/01, 46r/08	ş.-mege 39v/03
s.-mek 46v/01	su’âl: (Ar.) soru
s.-mesem 12v/08	<i>su’âl êt-</i> “sormak”
s.-rleridi 7r/06	s.-di 27r/03
s.-rsin 50r/11	su’âl-i müşkil: (Ar.+Ar.) zor soru
s.-ye 46r/12	s.+e 23r/06
s.-yecek 46r/11	şubh-ı şādık-ı ‘âlem: (Ar.+Ar.+Ar.) dünyanın sadağatli sabahı
s.-yeler 9r/11	ş. 24v/11
s.-yesin 58r/01	sūd: (Far.) fayda, kâr, kazanç
s.-yüp 6v/06, 46r/11, 57v/11	sūd-ı bî-endāze: (Far.+Far.+Far.) hesapsız kazanç
söz: söz	s. 27v/05
s. 18v/12, 28r/10, 46r/13, 52v/07	sūd-ı kâmil: (Far.+Ar.) tam kazanç
s.+den 18v/11, 42r/02, 48v/06, 52r/07	s. 23r/03
s.+dür 46r/11, 50r/10	sūd-mend: (Far.) kazançlı, faydalı, kârlı
s.+e 10v/11, 41v/04, 53v/09, 57v/08	s. 16r/13
s.+i 45r/06, 57v/09	sūhte: (Far.) yanmış, tutuşmuş, yanık
s.+ine 8v/07	

s. 46r/13	ş.+sı 24v/11
sultān ‘alem-şāh bin Sultān Bāyezid Han: dünya sultanı Şah Sultan Beyazıt’ın oğlu	ş.+yile 54v/04
s.+dur 4r/10	şüret-i zībā ü maḥbūb: (Ar.+Far.+Ar.) güzel ve sevimli görünüşlü
şüret: (Ar.) biçim, görünüş, kılık	ş. 17v/03
ş. 36r/12, 40r/10	şüret-i zīnet: (Ar.+Ar.) süs şekli
ş.+de 17r/01, 22r/02, 35v/04	ş.+ininde 21r/05
ş.+i 45v/03, 46v/12	şüret ü cüst: (Ar.+Far.) arama şekli
ş.+inde 30v/07	ş.+de 41v/11
ş.+inden 20r/13	şusuzlḥ: susuzluk
ş.+ini 55r/07	ş. 45r/03, 54r/10
şüret göster- “görünmek, ortaya çıkma”	ş.+dan 45r/07
ş.-e 36r/12	şüvar-ı ‘acīb: (Far.+Ar.) garip suretler
şüret-i ḥased: (Ar.+Ar.) kıskançlık şekli	ş.+ile 51v/13
ş.+den 40v/13	süz: (Far.) yanma, tutuşma; ateş, sıcaklık
şüret-i ḥüb-ı dil-keş: (Ar.+Far.+Far.) gönül çelen güzel yüz	süz-ı derun: (Far.+T) aşk ateşi, acı
ş.+ine 46v/12	s.+ıma 48r/08
şüret-i ‘ırs: (Ar.+Ar.) eş şekli	süz-ı sine ü derd: (Far.+Far.+Far.) kalp acısı ve derdi
ş.+ını 25r/05	s.+ile 54r/12
şüret-i laṭīf: (Ar.+Ar.) güzel şekil	sü‘at-ı ḥāl: (Ar.+Ar.) mutlu durum
ş. 51v/10	s.+ile 37r/04
şüret-i vāḳi‘a: (Ar.+Ar.) öldüresiye vuruş şekli	sübḥaneḥü ve ta‘ālā: (Ar.+Ar.) kutsal ve yüce
ş.+yı 47r/08	s. 58r/09
şüret-i zībā: (Ar.+Far.) güzel görünüşlü	süfle-yi ḡaddar: (Ar.+Ar.) sefil ve gaddar
	s.+a 55r/02
	sükker-i feraḥ: (Ar.+Ar.) ferahlık şekeri

s. 13r/08	s.-up 47v/11
sükûn: (<i>Ar.</i>) sükunet	sürür-ı hâtır: (<i>Ar.+Ar.</i>) gönül sevinci
s. 8v/11	s. 10v/08
sükûn-ı dil: (<i>Ar.+Far.</i>) gönül sükuneti	sürür u behcet: (<i>Ar.+Ar.</i>) sevinç ve
s. 18r/09, 25v/12	güzellik
<i>sükûn-ı dil ol-</i> “gönlü sakin olmak”	s. 14v/13
s.-a 49v/04	sürür u neşât: (<i>Ar.+Ar.</i>) sevinç ve şen
sünen: (<i>Ar.</i>) sünnetler	s.+ıla 38r/05
s.+i 40r/07	süvâr: (<i>Far.</i>) ata binmiş, binici
sünnet: (<i>Ar.</i>) sünnet	<i>süvâr kıl-</i> “binici yapmak”
sünnet-i müteḳaddimân: (<i>Ar.+Ar.</i>)	s.-dı 8r/04
eskiler sünneti	<i>süvâr ol-</i> “binici olmak”
s. 4r/05	s.-a 18r/09
sünnet-i saḫâvet: (<i>Ar.+Ar.</i>) cömertlik	s.-dı 27v/06
sünneti	s.-mişdi 33v/06
s. 32v/05	s.-up 7v/11, 9r/05, 9r/06, 19v/11,
sür-: sürmek	28v/12
s.-di 14v/11, 20v/08, 21r/05, 27v/07	şâbi‘ü’ş-şafaḳa: (<i>Ar.+Ar.</i>) şefkate doymuş
s.-üp 19v/12	ş. 14r/06
sür‘at: (<i>Ar.</i>) çabukluk, hız	şād: (<i>Far.</i>) sevinçli
s.+ile 42v/05	ş.+am 21r/10
süre: süre	<i>şād ol-</i> “sevinçli olmak”
s.+sin 19v/01	ş.-dı 52r/08
sürḫ: (<i>Far.</i>) kırmızı, kızıl	ş.-up 31v/13
s. 20r/05	şādân: (<i>Far.</i>) sevinçli, keyifli
sürür: (<i>Ar.</i>) sevinç	ş. 18r/13
<i>sürür kıl-</i> “sevindirmek”	şādî: (<i>Ar.+Far.</i>) memnuluk, gönül ferahlığı

ş.+den 31v/08	Ş.+e 54v/05, 54v/06
şāh: (<i>Far.</i>) padişah	şāh-ı ġāzi: (<i>Far.+Far.</i>) gazi padişah
ş. 5r/05, 5r/09, 14v/07, 24v/01, 24v/02, 30r/10, 32r/05, 32r/07, 36v/01, 37r/10, 44r/10, 44v/06, 47r/11, 47v/01, 53v/12, 55v/05, 57v/01, 57v/01, 57v/13, 58r/04	ş. 16v/12
ş.+a 54r/04	şāh-ı maḥbūs: (<i>Far.+Ar.</i>) hapis padişah
ş.+ı 15r/06, 15v/04	ş. 15v/02, 15v/07
ş.+lar 32v/02	şāh-ı zālīm: (<i>Far.+Ar.</i>) zalim padişah
ş.+laruḡ 22r/04	ş.+i 11r/07
ş.+uḡ 5r/04, 5r/05, 6r/06, 9r/07, 15r/09, 19r/10, 38v/06, 43v/11, 47v/01, 51r/07, 54v/07, 54v/09, 55v/02, 57v/04	şāhid: (<i>Ar.</i>) şahit
şāhān-ı cihān: (<i>Far.+Far.</i>) dünya padişahları	ş. 35r/01
ş. 49r/09	ş.+dür 26v/02
şāh-ı ‘ādil: (<i>Far.+Ar.</i>) adaletli padişah	ş.+i 10r/07
ş. 14r/01, 14r/09, 14v/01, 14v/09, 14v/12	şāhid-i ‘ādil: (<i>Ar.+Ar.</i>) adaletli şahit
şāh-ı cihān: (<i>Far.+Far.</i>) dünya padişahı	ş. 34v/13
ş. 4r/13	şahş: (<i>Ar.</i>) kişi, kimse; şahıs
Şāh-ı Çin: Çin Padişahı	ş. 41v/12
Ş. 46v/05	şah-şāh-ı ‘ālem: (<i>Far.+Ar.</i>) dünya gayretlisi
şāh-ı encüm ‘ālem: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>) dünya yıldızı padişah	ş. 4r/08
ş.+den 32r/10	şak: (<i>Ar.</i>) yarma, yarıлма, çatlama; yırtma, paralama; kırma
şāh-ı esir: (<i>Ar.+Far.</i>) esir padişah	şak-ét- “yarmak”
ş.+i 15r/01	ş.-eridi 28r/12
Şāh-ı Fāris: (<i>Far.+Far.</i>) İran Padişahı	şarāb-dār: (<i>Ar.+Far.</i>) kilercibaşı
	ş. 44v/13, 45r/01, 45r/04, 45r/06, 50r/09, 50r/12, 50r/13
	ş.+a 45r/03, 45r/04
	ş.+ına 45r/10
	ş.+uḡ 50r/13

şarābdār-ı melik: (*Far.+Ar.*) padişahın
kilercibaşı

ş.+üñ 50r/03

şarāyıt: (*Ar.*) şartlar

şarā'ıt-ı hüsn-i edeb: (*Ar.+Ar.+Ar.*)
güzel terbiye şartları

ş. 6r/07

şarāyıt-ı menāsik: (*Ar.+Ar.*) ibadet
yerlerinin şartları

ş.+i 35r/12

şarāyıt-ı hıdmet: (*Ar.+Ar.*) hizmet
şartları

ş.+i 13v/04, 54r/06

şarāyıt-ı techiz: (*Ar.+Ar.*) donatma
şartları

ş. 56r/12

şark: (*Ar.*) doğu

ş.+a 32r/10

şart: (*Ar.*) şart, koşul

ş.+dur 40r/13

ş.+ı 22r/08

ş.+ile 55r/08

şart-ı hıdmet: (*Ar.+Ar.*) hizmet şartı

ş.+i 20v/03

şart-ı şikat-i diyānet: (*Ar.+Ar.+Ar.*)
diyānetin güven şartı

ş.+i 37v/02

şavk: (*Ar.*) şevk, istek, heves

ş.+ı 18r/08

şavk-ı tamām: (*Ar.+Ar.*) tam heves

ş.+ıla 48v/12

şāyed: (*Far.*) eğer; ola ki, olabilir ki, olur ki

ş. 21r/08, 28v/08, 36v/02

şāyi: (*Ar.*) duyulmuş, herkesçe bilinmiş

ş. 10r/04

şāyi 'ol- "herkesçe bilinmek"

ş.-ur 10v/11

şeb: (*Far.*) gece

şeb-çerāğ: (*Far.+Far.*) gece ışığı

ş.+ı 30r/09

şeb-hün: (*Far.*) gece baskını

şeb-hün et- "gece baskını yapmak"

ş.-üp 27v/07

şeb-i 'āşık: (*Far.+Ar.*) aşık gecesi

ş. 24v/12

şeb ü rüz: (*Far.+Far.*) gece gündüz

ş. 5r/10, 7r/02, 15r/05, 47r/06, 48r/05,
51r/11, 53v/10

şecā'at: (*Ar.*) yiğitlik, yüreklilik

ş. 27r/04, 27r/05, 29v/03

ş.+ı 27r/08

ş.+üñ 27r/03, 27r/03, 32r/02

şecā'at-i bereket: (*Ar.+Ar.*) yiğitlik
bereketi

ş.+iyile 32r/01

şedāyid-i vaqāyi: (*Ar.+Ar.*) olayların şiddeti

- ş. 51r/12
- şedāyid ü vekāyi’:** (*Ar.+Ar.*) olayların şiddeti
- ş.+den 54r/04
- şeffāf:** (*Ar.*) şeffaf, saydam
- ş. 50v/12
- şefi’:** (*Ar.*) şefaata eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden
- ş. 3r/07, 12r/12
- şefi’ ol-* “şefaata etmek”
- ş.-di 13r/11
- şefkat:** (*Ar.*) şefkat, acıyarak ve esirgeyerek sevme
- ş. 44v/02
- ş.+inden 56v/11
- şefkat et-* “şefkat etmek”
- ş.-di 14r/02
- şefkat-i übüvvet: (*Ar.+Ar.*) babalık
- şefkati
- ş.+i 36r/01
- şehāb-ı dīv-suz:** (*Ar.+Far.*) dev kıvılcım
- ş. 30v/12
- şehir:** (*Far.*) şehir
- ş.+de 7v/02, 10v/06, 24v/02, 30r/08, 36v/08, 37v/10, 39r/13, 39v/10, 54r/09
- ş.+den 7r/11, 39v/13, 58r/05
- ş.+e 11v/08
- ş.+i 15v/08
- ş.+lerde 11r/10
- ş.+lere 54r/11
- şehir-be-şehir: (*Far.+Far.+Far.*) şehir şehir
- ş. 34r/02, 35v/02, 35v/03
- şehir: (bkz.) şehir
- ş.+e 4v/11, 7r/13, 7v/01, 7v/07, 9r/06, 36r/12, 39r/12, 40r/01
- ş.+i 6v/04, 25r/01, 31v/08
- şehir-i mu‘azzam: (*Far.+Ar.*) muazzam şehir
- ş. 34r/12
- ş.+uñ 21r/13
- şehir-i pāyitaht: (*Far.+Far.*) başkent
- ş. 53r/04
- şehriyār-ı fermān:** (*Far.+Far.*) ferman, emir hükümdarı
- ş. 4r/09
- şehvet tārīki:** (*Ar.+Ar.*) şehvet yolu
- ş.+yile 21r/04
- şeh-zāde:** (*Far.*) hükümdar oğlu, prens
- ş. 4r/05, 10r/11, 11v/02, 11v/05, 11v/10, 12r/01, 12r/03, 12v/07, 12v/10, 13r/03, 13r/07, 13r/11, 13v/09, 14r/07, 29v/03, 29v/10, 30v/11, 31v/02, 31v/04, 31v/06, 31v/08, 31v/13, 47r/01, 47r/03, 47r/08, 48r/01, 54r/05, 54r/08, 54r/13, 55r/12
- ş.+den 12v/06
- ş.+ler 11r/06
- ş.+nün 11r/03, 12r/10, 13r/04, 13v/01, 13v/03, 30r/02, 31r/02, 31v/06

ş.+ye 11r/12, 11v/01, 31r/05, 31v/02,
46v/09, 55r/02, 55v/07

ş.+yi 12r/06, 12v/05, 30v/06, 31v/09,
55r/09

şeh-zāde-yi ‘ādil: (*Ar.+Far.*) adaletli
şehzade

ş. 11r/02, 11r/07

şeh-zāde-yi āfāk: (*Far.+Ar.*) ufuklar
şehzadesi

ş.+ı 54r/11

şeh-zāde-yi cihān-gir: (*Far.+Far.*)
dünyayı yöneten şehzade

ş.+üñ 4r/12

şehzāde-yi mertebe: (*Far.+Ar.*)
mertebeli şehzade

ş.+yi 30v/10

şeh-zāde-yi mübarek: (*Far.+Ar.*)
mübarek şehzade

ş. 4r/09

şeh-zāde-yi şāhib-i sa’adet:
(*Far.+Ar.+Ar.*) saadet sahibi şehzade

ş. 4r/08

ş.+üñ 4r/05

şehzāde-yi zarīf: (*Far.+Ar.*) zarif
şehzade

ş.+dür 48v/02

şemāyil: (*Ar.*) huylar, ahlaklar

şemāyil-i mergūb: (*Ar.+Ar.*)
beğenilmiş huylar

ş.+ına 25v/08

ş.+una 11v/06

şemāyil-i meymūn: (*Ar.+Ar.*) uğurlu,
kutlu huylar

ş.+ınuñ 41r/10

şemme: (*Ar.*) pek az şey

ş. 41r/07

şer’: (*Ar.*) şeriat

ş.+ile 33v/09, 57v/08

şer’an: (*Ar.*) şeriate göre

ş. 22v/11

şerbet: (*Ar.*) şerbet, içilecek tatlı şey

ş. 45r/05, 45r/10

ş.+e 45v/06

ş.+i 45r/01, 45r/04, 45r/05, 45r/10

ş.+iyile 44v/13

şerbet-i mesmūm: (*Ar.+Ar.*) zehirli
şerbet

ş. 52v/12

şerbet-i telh: (*Ar.+Far.*) acı şerbet

ş. 33r/05

şeref: (*Ar.*) şeref, onur

ş.+iyile 4r/06

şeref bul- “onur bulmak”

ş.-a 4r/07

şeref-i emānet: (*Ar.+Ar.*) emanet onuru

ş.+den 37r/13

şeref-i h^vāce: (*Ar.+Far.*) hocanın şerefi

ş. 35v/08	ş.+dür 16r/12
şeref-i huzūr: (<i>Ar.+Ar.</i>) huzur şerefi	şerîk: (<i>Ar.</i>) ortak
ş.+ıyla 32r/12	ş. 52r/12
ş.+umuzla 45v/01	<i>şerîk ol-</i> “ortak olmak”
şeref-i ‘ilm: (<i>Ar.+Ar.</i>) bilim onuru	ş.-mişleridi 24v/01
ş.+ile 53r/09	şerm-sâr: (<i>Far.</i>) utangaç
şeref-i istimâ‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) dinleme şerefi	<i>şerm-sâr ol-</i> “utangaç olmak”
ş. 49r/11	ş.-dı 14v/04
şeref-i kabûl: (<i>Ar.+Ar.</i>) kabul şerefi	şerr: (<i>Ar.</i>) fena, fenalık eden adam, kötü adam
ş.+den 54v/07	ş.+ini 12v/12, 28r/09
şeref-i kurbet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yakınlık şerefi	şerr-i harekât: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü hareketler
ş.+iyile 48v/03	ş.+ından 29r/01
şeref-i muṭâla‘a: (<i>Ar.+Ar.</i>) okuma şerefi	şiddet: (<i>Ar.</i>) şiddet, sertlik
ş.+sına 4r/13	ş.+inden 35v/01
şeref-i nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefis şerefi	şiddet-i ‘azâb-ı elîm-i düzaḥ: (<i>Ar.+Ar.+Ar.+Far.</i>) Cehennem’in acı veren, şiddetli azabı
ş.+i 35v/09	ş.+i 3r/04
şerḥ: (<i>Ar.</i>) açıklama, açıklama	şiddet-i ḥışm: (<i>Ar.+Ar.</i>) şiddetli öfke
<i>şerḥ ét-</i> “açıklamak”	ş.+ıla 42v/13
ş.-em 50r/13	şiddet-i meskenet: (<i>Ar.+Ar.</i>) yoksulluk şiddeti
<i>şerḥ eyle-</i> “açıklamak”	ş.+e 36r/09
ş.-di 13r/10, 51v/01	şiddet-i miḥnet: (<i>Ar.+Ar.</i>) dert şiddeti
şerîf: (<i>Ar.</i>) şerefli, mübarek, kutsal	ş.+inden 20r/10
ş.+den 10r/04	şiddet-i ‘unf-ı tamām: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) tam kabalık şiddeti
şerîf-i ḥaşlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) onurlu ahlak	ş.+ıla 24r/13
ş.+dür 27r/04	
şerîf-ter: (<i>Ar.+Far.</i>) çok şerefli	

şifte-ḥāl: (<i>Far.+Ar.</i>) hali düşkün	ş.-dı 26r/02
<i>şifte-ḥāl ol-</i> “hali düşkün olmak”	ş.-urlar 16v/06
ş.-dı 26r/02	
şikār: (<i>Far.</i>) av; avlama	şikeste ḥātır: (<i>Far.+Ar.</i>) kalbi kırık
ş. 7v/11, 33v/06	<i>şikeste ḥātır ol-</i> “kalbi kırılmak”
ş.+dan 8r/07	ş.-dı 35v/02
şikār-gāh: (<i>Far.+Far.</i>) avlak, av yeri, avı çok olan yer	ş.-up 36r/03
ş. 29v/11	şimden gērü: şu andan itibaren, artık, bundan sonra
şikār-gāh-ı bişe-yistān: (<i>Far.+Far.+Far.+Far.</i>) avı çok olan orman	ş. 19r/11,
ş. 29v/11	şimden şoḡra: bundan sonra
şikāyet: (<i>Ar.</i>) şikayet, sızlanma	ş. 27v/01, 54v/02
ş. 20r/09	şimdi: şimdi
şikāyet-i ḥāl: (<i>Ar.+Ar.</i>) durum şikayeti	ş. 13r/06, 15r/11, 18v/09, 19r/13, 23v/11, 34v/11, 45r/05
ş.+i 51v/01	ş.+ki 25v/10, 37r/02, 48r/05, 49r/09
şikem: (<i>Far.</i>) karın	şimdiki ḥāl: (<i>T+Ar.</i>) şimdiki durum
ş.+ini 39v/13	ş.+de 41v/07
şikenc-i renc: (<i>Far.+Far.</i>) hile ve sıkıntı	şīr: (<i>Far.</i>) aslan
ş.+e 10r/13	ş. 30r/01, 31r/12, 31v/06
şikest: (<i>Far.</i>) kırılmış, kırık; kırma, kırılma	ş.+den 30r/08
<i>şikest èt-</i> “kırmak”	ş.+e 31v/04
ş. 24r/04	ş.+i 30r/04
şikeste: (<i>Far.</i>) kırık, kırılmış	ş.+üñ 30r/09, 31r/13, 31v/08
şikeste-dil: (<i>Far.+Far.</i>) kalbi kırık	şīr-dil: (<i>Far.+Far.</i>) cesaretli, cesur
ş. 11r/09	ş. 27r/12, 28v/11, 30r/05
<i>şikeste-dil ol-</i> “kalbi kırılmak”	<i>şīr-dil ḳop-</i> “cesaretle ortaya çıkmak”
	ş.-dı 30v/09

şîr-i cān nigār: (*Far.+Far.+Far.*) yiğit,
cesur ve güzel yüzlü sevgili

ş. 31r/11

şîrîn-güftār: (*Far.+Far.*) tatlı sözlü

ş. 4v/07

şol: şu

ş. 8r/04, 8v/10, 8v/12

şöyle: şöyle

ş. 4v/03, 5v/06, 6r/03, 6v/06, 7r/03,
7r/04, 7v/03, 7v/09, 10r/10, 13v/08, 14r/04,
17r/01, 17r/12, 19v/08, 20r/07, 22r/06, 22r/13,
22v/06, 24v/09, 27r/05, 27r/10, 29v/05, 29v/12,
31r/09, 32v/09, 35r/11, 37v/06, 37v/13, 39r/07,
40r/12, 41r/05, 41v/10, 43v/02, 44r/08, 44r/11,
46v/02, 47v/10, 48r/04, 49r/03, 49v/01, 50v/11,
53v/03, 54v/08, 55v/12, 56r/04, 56r/06, 57r/05

şuḡ-ı ferruḡ: (*Far.*) güzel ve uğurlu (kadın)

ş.+ı 46v/13

şūmlġ: (*Far.*) şomluk, uğursuzluk

ş.+ından 13v/12

şurū‘: (*Ar.*) başlama

şurū‘ ét- “başlamak”

ş.-di 40r/08

ş.-mek 52r/09

ş.-meye 20r/06

ş.-ti 7r/10

ş.-üp 3v/07, 47v/08

şübhe: (*Ar.*) şüphe

ş. 19r/05, 21r/10, 23v/07, 38r/12,
43r/03

şükr: (*Ar.*) şükür

şükr ét- “şükretmek”

ş.-di 40r/11

şükr-i Ḥaḡḡ: (*Ar.+Ar.*) Tanrı’ya şükür

şükr-i Ḥaḡḡ ét- “Tanrı’ya şükretmek”

ş.-üp 14v/13

şütür-ı ḡaṣṣ: (*Far.+Ar.*) özel deve

ş.+ı 9r/03

tā: (*Far.*) kadar, dek, değin

T 2v/03, 2v/04, 3r/02, 3r/05, 4r/06,
4r/12, 6v/08, 6v/11, 7v/03, 7v/08, 7v/09, 8r/01,
8v/12, 9r/02, 9r/13, 10v/07, 11v/08, 13r/01,
13r/13, 13v/03, 13v/06, 14r/13, 14v/06, 14v/08,
15v/08, 15v/13, 16r/07, 16r/10, 16v/05, 16v/07,
16v/08, 16v/11, 17r/09, 17r/13, 17v/10, 17v/12,
18r/07, 18v/06, 18v/10, 21r/05, 21r/09, 21v/03,
21v/11, 22r/03, 22r/08, 23r/03, 23r/12, 23v/10,
23v/12, 24v/02, 25r/02, 25r/07, 25r/11, 25v/03,
25v/04, 25v/12, 26r/01, 26r/09, 26v/07, 26v/08,
27v/10, 27v/13, 29r/06, 29v/10, 30r/04, 31v/06,
32r/02, 32r/08, 33r/03, 33r/12, 34r/13, 35r/03,
35r/04, 35v/13, 36r/02, 36r/03, 36r/11, 36v/02,
36v/06, 37r/05, 37r/11, 37r/13, 37v/09, 37v/13,
39r/11, 39r/12, 39v/11, 40r/04, 40r/07, 40r/13,
40v/04, 41v/01, 43r/04, 44v/02, 45v/05, 45v/08,
46r/06, 46r/07, 47r/12, 48r/08, 48v/09, 49r/01,
49v/05, 49v/11, 51r/08, 52r/05, 52v/01, 52v/13,
55v/08, 56r/02, 57r/02, 58r/06

ta‘accüb: (*Ar.*) şaşakalma, şaşkınlık

t.+inden 26r/03, 40v/02

t.+ünden 8r/12

ta‘accüb eyle- “şaşakalmak”

t.-di 15v/06	<i>ta'biye ét-</i> “doldurmak, koymak”
ta'ām: (<i>Ar.</i>) yemek, yiyecek	t.-üp 18r/05
‡. 33r/08	ta'biye-yi zehr: (<i>Ar.+Ar.</i>) zehir
‡.+larınuḡ 28r/03	doldurmak
‡.+suz 33r/07	t.+ile 18v/13
ta'ām u şarāb: (<i>Ar.+Ar.</i>) yiyecek ve	tāc-ı muraşsa': (<i>Ar.+Ar.</i>) süslü taç
içecek	t. 13v/01, 54r/05
‡.+ımı 33r/06	ta'cīl: (<i>Ar.</i>) acele ettirme, çabuklaştırma
ta'attuf: (<i>Ar.</i>) esirgeme; acıma, merhamet etme	t. 16v/05
t. 54r/01	t.+ile 42v/05
taḅ': (<i>Ar.</i>) tabiat, huy, yaratılış	<i>ta'cīl eyle-</i> “çabuklaştırmak”
‡+1 4v/06	t.-meye 20r/05
‡.+ına 51r/04	ta'cīl-i tamām: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam
taḅ'-ı mevzūn: (<i>Ar.+Ar.</i>) düzgün	çabuklaştırma
yaratılışlı	t.+ıla 25r/12
‡. 6r/02	tācir: (<i>Ar.</i>) tacir
taḅāk: (<i>Ar.</i>) tabak	t. 11r/01, 13r/01
‡.+ile 32r/06	t.+e 13r/02
taḅāk-ı zerrin: (<i>Ar.</i>) altın tabak	tāc u taḥt: (<i>Ar.+Far.</i>) taç ve taht
‡.+iyile 24r/07	t.+1 35r/06
tābi': (<i>Ar.</i>) tabi, bağımlı	ta'addi: (<i>Ar.</i>) saldırma, tecavüz etme
<i>tābi' ol-</i> “tabi olmak”	t.+ye 58r/03
‡.-dı 56r/11	t.+sinden 36v/05
‡.-up 54r/10	tafşīl: (<i>Ar.</i>) etrafiyla, etraflı olarak bildirme,
taḅīb-i ḥāzīq: (<i>Ar.+Ar.</i>) usta doktor	uzun uzadıya anlatma, açıklama
‡. 38v/11	t.+ile 5v/06
ta'biye: (<i>Ar.</i>) doldurma, koyma	tafvīz: (<i>Ar.</i>) yetki verme, ısmarlama
	<i>tafvīz ét-</i> “yetki vermek, ısmarlamak”

t.-mek 41v/13	tahrîş: (<i>Ar.</i>) hırslandırma
tağallüb-i zulm: (<i>Ar.+Ar.</i>) zulmün üstünlüğü	<i>tahrîş ét-</i> “hırslandırmak”
t.+ıla 51r/04	t.-er 44v/10
tağayyür: (<i>Ar.</i>) değişme, başkalaşma	taḥşîl: (<i>Ar.</i>) hasıl etme, edilme, ele geçme, geçirilme
t. 17v/09	t.+in 5v/08
t.+e 17v/11	t.+inde 6r/10, 46r/05, 47v/11
tağî: takı	t.+ine 6v/01
t.+ları 36v/11	<i>taḥşîl ét-</i> “ele geçirmek”
tağla-: dağlamak	t.-di 27r/09, 36v/01
t.-dı 30v/04	t.-em 36r/11
taḥaffuş: (<i>Ar.</i>) koruma, sakınma	t.-eridi 38r/06
t. 24v/04	t.-mez 47v/11
taḥaḫḫuk: (<i>Ar.</i>) hakikat olarak meydana çıkma, gerçekliği anlaşılma	t.-miş 56v/02
t. 26r/12	t.-mişidi 27r/12
taḥammül: (<i>Ar.</i>) dayanma, katlanma	taḥşîl-i hüner: (<i>Ar.+Far.</i>) marifet edinme
<i>taḥammül ét-</i> “dayanmak, katlanmak”	t.+e 56r/02
t.-di 7v/08	taḥşîl-i ‘ulüm: (<i>Ar.+Ar.</i>) bilgi edinme
taḥâret: (<i>Ar.</i>) temizlik	t. 55v/13
t.+inde 40v/01	<i>taḥşîl-i ‘ulüm ét-</i> “bilgi edinmek”
taḥassür: (<i>Ar.</i>) hasret çekme	t.-mek 56r/01
t.+de 41r/13	taht: (<i>Far.</i>) taht, hükümdarların oturduğu büyük koltuk
taḥayyür: (<i>Ar.</i>) şaşakalma, hayret etme	t. 42r/10, 42v/02
t.+ü 20r/04	t.+da 37r/10
taḥmîd ü taḫdîs-i Ḥaḫḫ: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) Allah’a şükretme ve hürmet etme	t.+ı 19r/10
t.+a 40v/03	t.+ına 31v/09

t.+ımı 32r/07, 37r/10	t.+nuş 33r/13
taht altı: (<i>Far.</i> + <i>T</i>) taht altı	tahta-yı tîh: (<i>Ar.</i> + <i>Far.</i>) dolambaçlı
t.+nda 15r/04	tahta
taht ardı: (<i>Far.</i> + <i>T</i>) taht ardı	t. 53v/05
t.+ndan 42r/10, 42v/02	taḳarrüb: (<i>Ar.</i>) yaklaşma, yanaşma
taht-gāh: (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>) taht yeri;	t.+ı 43v/13
başşehir	taḳarrüb-ı tamām: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) tam
t.+a 49v/06	yaklaşma
taht-ı ‘azîz: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) azizin tahtı	t.+ıla 57r/11
t.+e 6v/13	tāḳat: (<i>Ar.</i>) güç, kuvvet
taht-ı ḥilkat: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) yaradılış tahtı	t.+um 11v/07
t.+dadur 2v/03	t.+umuz 48r/09
taht-ı ḥükümet: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) hükümet	tākat-ı insāniyye: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) insanlık
tahtı	gücü
t.+inde 10r/09	t.+ye 3r/11
taht-ı kāmîl: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) bütünlük tahtı	taḳdîs: (<i>Ar.</i>) kutsallaştırma, kutsal bilme, kutsal tutma
t.+ine 14v/13	<i>taḳdîs ét-</i> “kutsallaştırmak”
taht-ı memleket: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) ülke tahtı	t.-üp 3v/06
t.+de 40v/08, 45v/12	taḳrîr: (<i>Ar.</i>) önerge, resmi olarak yazı ile bildirme
taht-ı nikāh: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) nikāh masası	t. 42v/02
t.+ında 47v/13	t.+i 44r/09
taht-ı pādîşāhî: (<i>Far.</i> + <i>Far.</i>) padişahın	t.+inde 14v/04, 55r/12
tahtı	<i>taḳrîr ét-</i> “bildirmek”
t.+de 26v/13	t.-di 50r/06
taht-ı saltanat: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) saltanat tahtı	t.-eler 5v/02
t. 55r/08	t.-em 49r/11
t.+da 9v/12, 16r/06, 21v/08, 53r/05	
tahta: (<i>Far.</i>) tahta	

t.-mişidi 20v/07	ṭ.-dılar 26r/01
<i>taḳrīr eyle-</i> “bildirmek”	ṭaleb-i ‘ilm: (Ar.+Ar.) ilim talep etme
t.-di 45v/04	ṭ. 56r/02
<i>taḳrīr olun-</i> “bildirilmek”	ṭaleb-i Neḥcīr: Nechir’in isteği
t.-duğı 52r/08	ṭ. 30r/01
taḳrīr-i bedī’: (Ar.+Ar.) garip önerge	ṭaleb-i şayd: (Ar.+Ar.) avlanma isteği
t.+ile 41v/05	ṭ. 19v/12
taḳşīr: (Ar.) kusur, eksik	ṭaleb-i vāfir: (Ar.+Ar.) çok istek
<i>taḳşīr olun-</i> “eksik olunmak”	ṭ. 56r/03
t.-maya 57v/07	ṭāli’: (Ar.) doğan
taḳvā u zūhd: (Ar.+Ar.) Allah korkusu ve her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme	ṭ. 39v/06
t.+üj 11v/06	ṭāli’-i meymun: (Ar.+Ar.) uğurlu doğuş
ṭalāḳ: (Ar.) boşama, nikâhlı kadını bırakma	ṭ.+dur 6r/02
ṭ. 49r/04, 49r/05, 49v/09	ṭalīb: (Ar.) talip, isteyen, istekli
ṭaleb: (Ar.) isteme, istenme, dileme	ṭ. 48v/11
<i>ṭaleb et-</i> “istemek, dilemek”	ta’līm: (Ar.) öğrenme, öğretme
ṭ.-di 38r/09, 51r/02	t. 56r/08
ṭ.-diler 36v/07	t.+e 56r/03
ṭ.-er 5r/09, 34v/07	<i>ta’līm et-</i> “öğrenmek, öğretmek”
ṭ.-eridi 33v/02	t.-di 43r/07
ṭ.-mege 8r/01, 23r/13, 38r/10, 38v/07, 42v/13	t.-diler 30v/08
<i>ṭaleb eyle-</i> “istemek, dilemek”	t.-dükden 27r/13
ṭ.-diler 8r/11	t.-mek 42r/09, 47v/12
<i>ṭaleb kııl-</i> “istemek, dilemek”	ṭama’: (Ar.) doymazlık; çok isteme; açgözlülük, tamah
ṭ.-dı 18v/04	ṭ. 14v/09, 23r/03
	<i>ṭama’ et-</i> “çok istemek”

<p> ʔ.-di 37v/10 ʔama‘-ı fāsıd: (<i>Ar.+Ar.</i>) kötü tamah ʔ.+ile 34v/11 ʔama‘-ı ḥām: (<i>Ar.+Far.</i>) ham tamah, olmayacak istek t. 38r/10, 54v/13 ʔ.+ıla 34r/05 tamām: (<i>Ar.</i>) tamam, tam; bitme, bitirme, son t. 9r/05, 11r/03, 13v/09, 13v/11, 20r/07, 23v/05, 26r/12, 27r/13, 30r/12, 30r/13, 31r/04, 31v/03, 31v/09, 33r/04, 36r/06, 36v/07, 37r/03, 45r/07, 50r/04, 50r/11, 50r/12, 50v/06, 53r/01, 53v/09 t.+dur 51v/02 t.+ıla 22v/01 tamām bahā: (<i>Ar.+Far.</i>) tam değer, paha t.+sına 23r/02 t.+sıyla 22v/10 t.+sıyla 22v/11 <i>tamam ét-</i> “bitirmek; tam yapmak” t.-di 27r/01, 40r/06, 52r/08 t.-diler 28v/05 t.-e 6r/01 t.-er 5r/10 t.-mekden 20v/04 t.-üp 20v/07 tamām enīs: (<i>Ar.+Ar.</i>) gerçek dost <i>tamām enīs ol-</i> “gerçek dost” </p>	<p> t.-dı 54v/11 tamāmen: (<i>Ar.</i>) büsbütün t. 27v/08, 27v/10 tamām etbā‘: (<i>Ar.+Ar.</i>) bütün tabi olanlar t.+ıyla 17v/02 tamām etbā‘ u ḥaşem: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) bütün hizmetçiler ve tabi olanlar t. 24r/06 <i>tamām ol-</i> “tam olmak, bitmek” t.-dı 30r/13, 50r/04, 50r/11, 50r/12, 53v/09 t.-up 33r/04, 50v/06 tamām raġbet: (<i>Ar.+Ar.</i>) tam raġbet t.+ile 31v/09 ʔamār: (<i>Ar.</i>) defnetme <i>ʔamār götür-</i> “defnetmek” ʔ.-di 28v/03 ʔ.-düler 13v/11 ʔarab-nāk: (<i>Ar.+Far.</i>) sevinçli, coşkun <i>ʔarab-nāk ét-</i> “sevindirmek” ʔ.-üp 6v/10 tārāc: (<i>Far.</i>) yağma, çapul, talan <i>tārāc et-</i> “yağmalamak” t.-e 28r/06 t.-eler 28v/11 t.-üp 35r/13 <i>tārāc étdür-</i> “yağmalamatmak” </p>
--	---

t.ürem 11r/01	tarāvet: (<i>Ar.</i>) tazelik, taze olma
taraf: (<i>Ar.</i>) taraf, yön	t. 5r/13
t.+a 19v/12, 46v/05, 49v/06	t.+de 5r/07
t.+da 38v/04	t.+in 41r/11
t.+dan 26r/03, 28r/02, 30r/04, 31v/05, 32v/11, 33v/04, 34r/01, 54r/13	tarîk: (<i>Ar.</i>) yol
t.+ı 6v/05	t. 7r/01, 20v/06, 20v/10, 23v/08, 25v/06, 33r/11, 49v/04, 51r/09, 52r/04
t.+ma 29v/11	t.+i 47r/13, 57r/11
t.+ında 26v/04	t.+ile 6r/12, 7r/08, 7v/01, 17v/12, 14r/09, 34v/04, 56r/10, 56v/13
t.+ından 11v/12, 26r/06, 51v/12	t.+iledür 35r/08
taraf-ı ‘adl ü inşaf: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) adalet ve insaf tarafı	t.+iyile 28r/05, 44v/13
t.+a 10v/01	t.+le 44r/06
taraf-ı çapdan: (<i>Ar. +Far.</i>) baskı tarafı	tarîk-i ‘adl: (<i>Ar. +Ar.</i>) adalet yolu
t.+dur 8v/09	t. 53r/06
taraf-ı Çin: Çin tarafı	t.+e 10r/06
t.+den 31r/03	tarîk-i ‘afv: (<i>Ar. +Ar.</i>) affetme, bağışlama yolu
taraf-ı Mısr: Mısır tarafı	t.+ıla 16v/03
t.+a 6v/03	tarîk-i ‘aql-ı hıred: (<i>Ar. +Ar. +Far.</i>) akıl yolu
taraf-ı Rüm: Rum tarafı	t. 46r/04
t. 4v/10	tarîk-i cevr ü zulm: (<i>Ar. +Ar. +Ar.</i>) cefa zulüm yolu
taraf-ı Semerkand: Semerkant tarafı	t.+e 10r/08
t.+e 30v/06	tarîk-i ihtiyât: (<i>Ar. +Ar.</i>) yedek yol
taraf-ı şehri: (<i>Ar. +Far.</i>) şehir tarafı	t.+ı 48v/08
t.+e 9r/05	tarîk-i merhamet: (<i>Ar. +Ar.</i>) merhamet yolu
tarafetü’l-‘ayn: (<i>Ar. +Ar.</i>) göz kapağının bir kere açılıp kapanması kadar geçen kısa ân	
t. 7v/04, 7v/09	

<p> t.+i 11v/04 tarîk-i mürüvvet: (Ar.+Ar.) yiğitlik yolu t.+de 15r/02 tarîk-i müvâşalat: (Ar.+Ar.) erişme, ulaşma yolu t.+ı 48v/05 tarîk-i şabr u sükün: (Ar.+Ar.+Ar.) sabır ve sükunet yolu t. 22r/07 tarîk-i şalâh: (Ar.+Ar.) barış yolu t. 40v/08 tarîk-i sitem: (Ar.+Far.) sitem yolu t.+den 14r/05 tarîk-i şirket: (Ar.+Ar.) ortaklık yolu t.+ile 12v/10 tarîk-i talâk: (Ar.+Ar.) boşama yolu t.+ıla 43r/11 t.-üp 29v/09 tarîk-i şabr u sükün: (Ar.+Ar.+Ar.) sabır ve sükunet yolu t. 22r/07 tarîk-i şalâh: (Ar.+Ar.) barış yolu t. 40v/08 tarîk-i sitem: (Ar.+Far.) sitem yolu t.+den 14r/05 taşavvur: (Ar.) göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma </p>	<p> tarîk-i tuğyân: (Ar.+Ar.) azgınlık, taşkınlık yolu t.+dan 3r/03 şarrâr: (Ar.) yankesici t. 38v/13 t.+ları 23r/13 şarrar u ‘āyyarlar: (Ar.+Ar.+T) yankesici ve dolandırıcılar t.+uñ 23v/07 tarşî’: (Ar.) süsleme <i>tarzî’ ét-</i> “süslemek” taşarruf: (Ar.) kullanım t.+ına 28v/04 t.+ında 11v/12 <i>taşarruf ét-</i> “kullanmak” t.-di 17v/05 <i>taşavvur ét-</i> “zihinde canlandırma” t.-di 42v/12 t.-üp 15r/03, 27v/05 taşra: dışarı t. 7r/11, 8r/03, 11r/11, 25v/07 t.+da 54v/03 t.+sın 38r/07 <i>taşra çıkar-</i> “dışarı çıkarmak” t.-dı 25v/07 <i>taşra gel-</i> “dışarı çıkmak” </p>
--	---

.-p 11r/11	t.-di 49v/10
taallu‘a-ı zb: (<i>Ar.+Far.</i>) gzele bakma	t.-elm 56v/01
.+snda 53v/04	<i>ta‘yn eyle-</i> “belli etmek”
av‘an: (<i>Ar.</i>) isteyerek, kendi isteğiyle	t.-di 47v/06
. 33v/13	<i>ta‘yn olun-</i> “ayrılmak”
avr-ı ‘akıl: (<i>Ar.+Ar.</i>) akıl durumu	t.-mşdı 53v/11
.+dan 8v/08	ayyib-i nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) iyi ruhlu
vs: (<i>Ar.</i>) tavus kuşu	.+ile 56r/09
. 29v/13	taarru‘: (<i>Ar.</i>) kendini alaltarak yalvarma
avval-lhu ‘mreh: (<i>Ar.+Ar.</i>) Allah mrn uzatsn	t. 51v/01
t. 4r/10	t.+n 23v/04
yife: (<i>Ar.</i>) blk,takm; tayfa	taarru‘-ı feryd: (<i>Ar.+Far.</i>) rica ve feryad
. 41v/10, 53r/11	t.+u 42v/11
.+dr 46r/01, 46r/02	taarru‘  zr: (<i>Ar.+Far.</i>) rica ve ağlama
.+n 6v/05, 32r/13	t. 51v/01
.+yedr 53r/09	tze: (<i>Far.</i>) taze
yife-yi arm: (<i>Ar.+Ar.</i>) hrsz	t. 33v/10
tayfas	ta‘zm: (<i>Ar.</i>) büyük sayma; saygı gösterme
.+ler 30v/09	t.+i 9r/08
ayife-yi armiyyn: (<i>Ar.+Ar.</i>)	t.+ile 9r/06, 15v/10
hrszlar tayfas	teba‘: (<i>Ar.</i>) tabi olma, uyma
. 28v/01	t.+ına 29r/06
yife-yi silsile: (<i>Ar.+Ar.</i>) bir sıra tayfa	tebdl: (<i>Ar.</i>) değiştirme, değiştirilme
.+yi 22r/02	<i>tebdl t-</i> “değiştirmek”
ta‘yn: (<i>Ar.</i>) belli etme, ayırma	t.-dm 19r/11
t. 26r/12, 49v/10, 56v/01	
<i>ta‘yn et-</i> “belli etmek”	

- tebdīl eyle-* “değiştirmek”
t.-ye 34r/04
- tebeddül:** (*Ar.*) değişme, başka hâle girme
t. 45r/13
- teberrük:** (*Ar.*) mübarek sayma, uğur sayma
t. 44v/13
- tebliğ-i risâlet:** (*Ar.+Ar.*) peygamberlik tebliği
t.+den 3r/05
- tecemmül-i esbâb:** (*Ar.+Far.*) kıyafet süsü
t. 13v/04
- tecessüs:** (*Ar.*) yoklama, araştırma
tecessüs ét- “yoklamak, araştırmak”
t.-meyüp 16v/05
tecessüs eyle- “yoklamak, araştırmak”
t.-ye 26r/06
- techîz:** (*Ar.*) lüzumlu şeyleri tamamlama;
donatma, donatım
t.+i 44r/13
techîz-i tamâm: (*Ar.+Ar.*) tam donatım
t.+ıla 44v/01
- tecrîbe:** (*Ar.*) tecrübe, deneme
t. 28r/04,51r/13
tecrîbe eyle- “tecrübe etmek, denemek”
t.-dün 48v/03
- tedârük:** (*Ar.*) tedarik, hazırlama; araştırıp
bulma, ele geçirme, edinme
t.+i 49r/09
- tedâvi:** (*Ar.*) tedavi
t. 38v/11
- tedbîr:** (*Ar.*) tedbir, önlem
t.+den 28r/13
- tedbîret:** (*Ar.*) tedbir, önlem
t.+de 28r/13
tedbîr ét- “tedbir etmek, önlem almak”
t.-mek 47r/10, 48r/02
tedbîr eyle- “tedbir etmek, önlem almak”
t. 5v/09
- te’dîb:** (*Ar.*) terbiye etme, terbiyesini verme
te’dîb ét- “terbiye etmek, terbiyesini vermek”
t.-di 55v/06
- tedrîc:** (*Ar.*) derece derece, basamak basamak
ilerleme, ilerletme
t.-üp 48v/04
- te’emmül:** (*Ar.*) iyice, etraflıca düşünme
te’emmül ét- “iyice, etraflıca düşünmek”
t.-di 56v/01
t.-üp 9r/13, 15r/10, 45r/11, 45v/08,
57v/05, 58r/06
- tefahhüş:** (*Ar.*) inceden inceye araştırma
t.+dur 22r/08
t.+ına 23v/06
tefahhüş ét- “inceden inceye araştırmak”

t.-diler 26v/04	<i>tehevvir ét-</i> “öfkelenmek, köpürmek”
t.-dügi 22r/10	t.-üp 16v/04
t.-meyüp 16v/05	te’<i>h</i>ir: (<i>Ar.</i>) geciktirme
<i>tefa^hhuş eyle-</i> “inceden inceye araştırmak”	<i>te’<i>h</i>ir ét-</i> “geciktirmek”
t.-di 21v/01	t.-üp 16v/10
teferrüc: (<i>Ar.</i>) gezinti	te^hvîl: (<i>Ar.</i>) korkuya düşürme
t. 47r/06	<i>te^hvîl ét-</i> “korkuya düşürmek”
t.+inden 38r/06	t.-esin 11v/08
<i>teferrüç ét-</i> “gezmek”	tehzîb-i ahlâk: (<i>Ar.+Ar.</i>) ahlak düzeltme
t.-erek 33v/06	t. 55v/13
tef ü tâb: (<i>Far.+Far.</i>) sıcaklık ve güç	te^hkaddüm: (<i>Ar.</i>) ileri geçme, ilerleme
t.+ından 20r/11	t. 43v/10, 52v/07
tefvîz: (<i>Ar.</i>) ihale, sipariş etme, edilme; dağıtım	<i>te^hkaddüm göster-</i> “ileri geçmek, ilerlemek”
<i>tefvîz ét-</i> “ihale etmek, dağıtmak”	t.-di 43v/10
t.-di 27v/01, 37r/04	t.-mege 52v/07
t.-üp 25r/08, 35r/05	tekâsül: (<i>Ar.</i>) üşenme, tembellik
<i>tefvîz olun-</i> “dağıtılmak”	<i>tekâsül eyle-</i> “üşenmek, tembellik etmek”
t.-a 56v/13	t.-meyüp 7r/10
t.+ile 39v/06	te^hkâ’üd: (<i>Ar.</i>) emekliye ayrılma
teğâfûl: (<i>Ar.</i>) anlamazlıktan gelme	<i>te^hkâ’üd ét-</i> “emekliye ayrılmak”
t. 44v/01	t.-düm 27v/02
<i>teğâfûl ét-</i> “anlamazlıktan gelmek”	tekerrür-i ‘ulüm: (<i>Ar.+Ar.</i>) bilgileri tekrarlama
teğayyür: (<i>Ar.</i>) değişme, değişim	t.+a 56r/03
t.+e 45r/13	tekrâr: (<i>Ar.</i>) tekrar
tehevvir: (<i>Ar.</i>) öfkelenme, köpürme	<i>tekrâr ét-</i> “tekrar etmek, tekrarlamak”
t.+den 20r/04	

- t.-eridi 5v/07
- telaṭṭuf:** (*r.*) kibar muamelede bulunma
t. 26r/04
- telef:** (*Ar.*) yok etme; boş yere harcama, yıpratma
telef èt- “yok etmek; boş yere harcamak, yıpratmak”
t.-di 36r/09
t.-diler 56v/05
t.-mek 34v/13
telef ol- “yok olmak; boş yere harcanmak, yıpranmak”
t.-up 17v/13, 29r/12
- telef-i māl:** (*Ar.+Ar.*) malı boş yere harcama
t. 28r/02
- temāṣā:** (*Far.*) bakıp seyretme; gezme
temāṣā èt- “bakıp seyretmek; gezmek”
t.-elüm 38r/03
t.-erdi 54v/11
t.-eridi 12v/05, 46v/11
- temellük:** (*Ar.*) sahip olma
t. 12r/01, 26r/04, 49r/07
t.+ı 17v/09
temellük èt- “sahip olmak”
t.-üp 33r/07
temellük göster- “sahip olmak”
t.-üp 26r/04
- temmetü'l-kitāb:** (*Ar.+Ar.*) kitap tamamlandı
- t. 58r/12
- temşilāt-ı ‘acībler:** (*Ar.+Ar.*) garipleri temsil etme
t.+i 58r/07
- temyīz:** (*Ar.*) ayırma, ayrılma, seçme, seçilme
temyīz eyle- “ayırma, seçme”
t.-yüp 34r/13
- ten:** (*Far.*) ten, cilt
t.+den 21v/07
t.+inde 38v/08
- tenāvül:** (*Ar.*) alıp yeme, alınıp yenilme
tenāvül eyle- “alıp yemek”
t.-ye 18r/08
- tenevvür-i sīne:** (*Ar.+Far.*) kalp aydınlığı
t.+sine 42r/03
- tenhā:** (*Far.*) yalnız, ıssız, boş
t. 17r/05
- ten-i ḥāsīd:** (*Far.+Ar.*) kıskanç kimsenin teni
t. 40v/13
- tenziye:** (*Ar.*) aşma, sekme
tenziye èt- “aşmak, sekmek”
t.-üp 3v/06
- terbiye:** (*Ar.*) terbiye
terbiye eyle- “terbiye etmek”
t.-yem 20v/04
- tercüme:** (*Ar.*) çeviri
tercüme eyle- “çevirmek”

- t.-yem 4r/02
- tereddüd:** (*Ar.*) tereddüt
- t. 52r/06
- t.+in 15v/01
- tergîb-i ħusrevân:** (*Ar.+Far.*) hükümdarları isteklendirme
- t.+ıyla 5r/01
- terk-i ‘ilm:** (*Ar.+Ar.*) ilmi terk etme
- terk-i ‘ilm êt-* “ilmi terk etmek”
- t.-üp 56r/11
- terk-i muḫrib:** (*Ar.+Ar.*) şarkıcıyı terk etme
- t. 6v/10
- tertîb:** (*Ar.*) dizme, sıralama, hazırlama, düzene koyma
- tertîb êt-* “dizmek, sıralamak, düzene sokmak”
- t.-di 13v/04
- t.-diler 10v/04
- t.-sün 49v/05
- t.-üp 6v/02, 12r/02, 18r/06, 27v/05, 36r/06, 47v/02
- tertîb eyle-* “dizmek, sıralamak, düzene sokmak”
- t.-di 28v/01
- tertîb olun-* “dizilmek, düzenlenmek”
- t.-d1 9r/13
- tertîb-i meşâlih-i melik: (*Ar.+Ar.+Ar.*) şahın işlerini düzenleme
- t. 45v/12
- tertîb ü mülâḫafat: (*Ar.+Ar.*) latifeler düzenleme
- t.+ıyla 54v/07
- te’sirât:** (*Ar.*) etkiler
- t.+1 32r/03
- teskîn:** (*Ar.*) yatıştırma
- t. 48r/08
- teskîn vèr-* “yatıştırmak”
- t.-üp 21r/03
- teslîm:** (*Ar.*) teslim etme, verme
- teslîm êt-* “teslim etmek, vermek”
- t.-di 19r/06, 56v/03
- t.-eyim 38v/10
- teslîm eyle-* “teslim etmek, vermek”
- t.-di 40r/06
- tesvîd:** (*Ar.*) karartma
- t. 10r/11
- teşdîd-i ta’nîf:** (*Ar.+Ar.*) şiddetle azarlama
- t. 52v/09
- teşrîf:** (*Ar.*) şereflendirme, şeref verme
- t. 32r/07, 44v/13
- teşrîf-i faḫîr-i melik: (*Ar.+Ar.+Ar.*) şanlı padişah şerefi
- t.+i 9r/04
- teşrîḳ:** (*Ar.*) güneşlendirme
- t. 40r/12
- teşvîş:** (*Ar.*) karıştırma, karmakarışık etme

t. 25v/06	<i>tevāzu</i> ‘ <i>göster</i> - “alçak gönüllülük göstermek”
t.+ile 40r/09	
tetebbu’: (<i>Ar.</i>) bir şeyi etraflıca tetkik etme, etraflıca inceleme	t.-ip 42r/06
<i>tetebbu</i> ‘ <i>ét</i> - “etraflıca incelemek”	tevellüd: (<i>Ar.</i>) doğma
t.-üp 3v/12	t.+ünj 56v/09
tetimme-yi bižā’at: (<i>Ar.+Ar.</i>) malları tamamlama	tevfîk: (<i>Ar.</i>) uygunluk
t.+ımı 28v/03	t. 40v/06
tevāfuḳ-ı mükāleme: (<i>Ar.+Ar.</i>) anlaşma uygunluğu	tevfîk u ma’ dilet: (<i>Ar.+Ar.</i>) uygunluk ve adalet
t. 9r/12	t. 16r/03
tevaḳḳu’: (<i>Ar.</i>) umma, isteme	tezāyüd: (<i>Ar.</i>) çoğalma, artma
<i>tevaḳḳu</i> ‘ <i>ét</i> - “ummak, umulmak”	t. 22v/13
t.-erem 44r/08	tezekkür: (<i>Ar.</i>) hatıra getirme
t.-mek 14v/03	t. 56r/03
tevaḳḳu’-ı ḥām: (<i>Ar.+Far.</i>) ham isteme	tezlik: tez olma, çabuk olma
t.+ıla 28v/08	t. 21r/02
tevaḳḳuf: (<i>Ar.</i>) durma	tezvîc: (<i>Ar.</i>) evlendirme
t. 52v/07	<i>tezvḥclendür</i> - “evlendirmek”
<i>tevaḳḳuf</i> <i>ét</i> - “durmak”	t.-mek 44v/07
t.-erler 50r/12	tezvîc-i duḡter: (<i>Ar.+Far.</i>) kız evlendirme
<i>tevaḳḳuf olun</i> - “durdurulmak”	t.+de 45v/02
t.-maya 23r/11	t.+ünj 44v/03
tevāriḥ-i mülük: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarlar tarihi	tezvîr: (<i>Ar.</i>) yalan dolan; hile
t.+dan 3v/09	t.+ile 34v/12, 36v/04, 45v/05
tevāzu’: (<i>Ar.</i>) alçak gönüllülük	t.+ünj 14v/04
	tezyîn: (<i>Ar.</i>) süsleme

- t.+ime 20v/04
tezyān ʿet- “süslemek”
 t.-diler 31v/09, 32r/07
 t.-üp 29r/02
 t.-üp 25r/01
- tevķi’:** (*Ar.*) imza
 t.+i 36v/04, 36v/08
 t.+üj 36v/01, 36v/04
 tevķi’-i ĥatt: (*Ar.+Ar.*) padişah yazısı
 t. 36v/07
- ıfıl oğul:** (*Ar.+T*) oğlan bebek
 ı.+ı 14r/08
- ıfl:** (*Ar.*) küçük çocuk, bebek
 ı.+uıj 30v/02
 ıfl-ı razı’ı: (*Ar.+Ar.*) süt emen bebek
 ı. 14r/12
- ıfb-i aĥlaķ:** (*Ar.+Ar.*) güzel aĥlak
 t.+ıla 41r/10
- ıicāret:** (*Ar.*) ticaret
 t. 7v/05
 t.+de 57r/09
 t.+e 27v/03, 27v/04, 29r/11, 36r/08
- ııg:** (*Far.*) kılıç
 t.+i 11r/01, 15r/09, 15v/02
 ııg-i ebdār: (*Far.+Ar.*) parlak kılıç
 ııg-i ebdār çek- “parlak kılıç çekmek”
 ııg-i ĥūn: (*Far.+Far.*) intikam kılıcı
- ııg-i ĥāřřı melik: (*Far.+Ar.+Ar.*) şahın özel kılıcı
 t. .+i 15r/07
 t. 15v/03
 ııg-i zehr-ālūd: (*Far.+Ar.+Far.*) zehirli kılıç
 ııg-i zehr-ālūd çek- “zehirli kılıç çekmek”
 t.-üp 21r/01
 ııg ü siper: (*Far.+Far.*) kılıç ve siper
 ı. +in 30v/13
- ıilāvet-i Ķur’ān-ı ‘azım:** (*Ar.+Ar.+Ar.*) Yüce Kuranı güzel sesle ve usulüne göre okuma
 t. 3v/03
- ıır:** (*Far.*) ok
 t.+i 28v/01, 28v/02
 ıır-i ġamze: (*Far.+Ar.*) ok gibi yan bakış
 t.+si 33v/08
 ıır-i řehāb-ı seng-i şiken: (*Far.+Ar.+Far.+Far.*) karanlık gibi taş parçalayan ok
 t.+ile 30r/02
 ıır ü kemān: (*Far.+Far.*) ok ve yay
 t. 20r/02
- ıız:** (*Far.*) tez, çabuk
 t. 12r/02, 14v/08, 15r/07, 15v/06, 25v/01, 25v/03, 36v/11, 48v/01

ṭobraḳ: toprak	<i>tuhfe getir-</i> “hediye getirmek”
<i>ṭobrağa biraḳ-</i> “yere bırakmak”	t.-di 31v/08, 57v/10
t.-dı 28v/13	t.-diler 17v/03
ṭoĝ-: doğmak	<i>tuhfe gönder-</i> “hediye göndermek”
t.-dı 30r/12	t.-eyin 54v/05
ṭoĝrı: doğru	tuhfe-yi girān-māye: (<i>Ar. + Far. + Far.</i>)
t. 58r/01	kıymetli hediye
ṭoḳın-: dokunmak	t. 13v/05
t. -ıp 11r/03	tuhfe-i taḥiyyāt: (<i>Ar. + Ar.</i>) hediye
ṭoḳızıncı: dokuzuncu	edilen selamlar
t. 53r/04	t. 3v/04
ṭoldur-: doldurmak	ṭulū: (<i>Ar.</i>) doğma, doğuş
t.-am 20v/03	<i>ṭulū ‘ét-</i> “doğmak”
ṭolan-: dolanmak	t.-di 37r/09, 45v/11
t. -ıp 38r/08	ṭur-: durmak
ṭolaş-: dolaşmak	t.-dı 12r/08, 25r/11, 31v/02
t.-a 30r/11	t.-up 8v/13, 13r/04, 18v/02, 36v/11
t.-up 42v/05	ṭurigel-: ayağa kalkmak
ṭonat-: donatmak, süslemek	t. -di 15v/06
t.-dılar 15v/08	ṭurra: (<i>Ar.</i>) mühür, padişah damgası, padişahın
ṭolu: dolu	imzası
t. 12r/06, 25r/10	turra-ı ser-efgende: (<i>Ar. + Far. + Far.</i>)
ṭuĝyān u zelālet: (<i>Ar. + Ar.</i>) azgınlık ve alçaklık	baş eğdiren mühür
t. 44v/10	t.+sine 24v/12
tuhfe: (<i>Ar.</i>) hediye, armağan	turra-yı Dilāvi: Dilavi’nin mührü
t. 17v/03, 31v/08, 44v/13, 47r/13,	t. 47r/01
54v/05, 57r/11, 57v/10	ṭuş: rastalama, rast gelme
	<i>tuş ol-</i> “rastalamak, rast gelmek”

.-a 57r/12	u.+dan 53r/04
.-d 33v/08, 55v/01	uf-ı mar: (Ar.+Ar.) dou ufku
.-up 46v/12	u.+dan 26v/12, 32r/05
te: (Ar.) lmeyecek kadar yenecek Şey, azk	ura-: ugramak, kt duruma konu olmak
t. 11v/07	u.-d 39r/13, 45v/07
te-yi vfir: (Far.+Ar.) bol azk	u.-mi 27v/12
t. 36r/06	uurla-: almak
ut-: tutmak	u.-d 26r/04
.-d 46v/10	u.-yup 34r/09
.-up 23r/04, 28v/13, 30r/02, 39v/13	uurlan-: alnmak
tccr: (Ar.) tacirler, satclar	u.-an 23v/02, 23v/11
t. 6v/03, 10v/10, 28r/09, 34r/02	‘ual: (Ar.) aklllar, akll olanlar
t.+u 28r/03, 31r/08	‘u. 15r/09, 46r/05
Trk: (T+Ar.) Trke	‘ual-y ‘lem: (Ar.+Ar.) dnya
T.+ye 4r/02	aklllar
‘ubdiyyet: (Ar.) kulluk, klelik	‘u. 45v/08
‘u. 7r/08, 6r/13	‘u.+e 40v/04
u: snr, kenar	‘ub: (Ar.) ahiret, br dnya
u. 51v/13	‘u.+da 17r/06
u-: umak	‘ude: (Ar.) dm
u.-mi 8r/05	‘u.+n 12r/06
u.-up 24r/04	‘ubt: (Ar.) cezalar
‘udl: (Ar.) geri dnme, vazgeme	‘u.+la 58r/02
‘udl t- “vazgemek”	‘ubet: (Ar.) ceza
‘u.-mek 49r/12	‘u. 24v/02, 26v/06
‘u.-midr 44r/05	‘u.+de 16v/08
uf: (Ar.) ufuk	‘u.+i 22r/07

‘u.+in 22r/09	‘ unşır-ı hâsis : (<i>Ar.+Ar.</i>) değersiz madde
‘u.+iyile 41r/01	‘u.+i 54r/07
‘ <i>uḳūbet göster</i> - “ceza göstermek”	unut-: unutmak
‘u.-üp 26v/06	u.-miş 40r/01
‘ <i>uḳūbet-i taḡrīr</i> : (<i>Ar.+Ar.</i>) ceza ve aldatma	u.-up 42v/06
u.-up 20r/03, 28v/01, 39v/03, 52v/04	ur-: vurmak, dövmek, yere çalmak
‘ ulā : (<i>Ar.</i>) birinci, ilk	u.-dı 7v/08
‘u.+dan 2v/03	‘ uryān : (<i>Ar.</i>) çıplak
ulu : ulu, yüce	‘ <i>uryān et</i> - “çıplak etmek”
u. 10r/13, 56r/02	‘u.-üp 15r/08, 58r/05
u.+sı 23r/13, 29r/01	‘ <i>uryān eyle</i> - “çıplak etmek”
‘ ulüvv : (<i>Ar.</i>) yükseklik, büyüklük, yücelik	‘u.-di 36v/10
‘ <i>ulüvv u ḳadr u irtifā</i> ’: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>) yükseklik ve kıymet	uşül : (<i>Ar.</i>) yöntem
‘u.+ı 43v/10	u. 6r/03
‘ <i>ulüvv-i maḳāmāt</i> : (<i>Ar.+Ar.</i>)makamların yücresi	‘ uṭf-ı ādil : (<i>Ar.+Ar.</i>) adil kişi eyilimi
‘u. 3r/10	‘u.+dür 15r/10
umūr : (<i>Ar.</i>) işler, hususlar, maddeler, şeyler	uy- : uymak
umūr-ı melik: (<i>Ar.+Ar.</i>) hükümdarın işleri	u.-up 8v/07
u.+i 35r/05	uyan- : uyanmak
umūr-ı memleket: (<i>Ar.+Ar.</i>) memleket işleri	u.-dı 20v/13, 42v/11
u.+de 4v/04	u.-ıp 38r/09
umūr-ı mübhemler: (<i>Ar.+Ar.+T</i>) gizli işler	u.-up 42v/06, 55r/11
u.+i 16v/11	uyandır- : uyandırmak
	u.-dı 15v/04
	uyḳu : uyku
	u.+dan 38r/08
	u.+ya 20v/11, 38r/07

uyu-: uyumak

u.-mıydı 20r/02

u.-rdı 15r/07

uzak: uzak

u. 28r/11

uzan-: uzanmak

u.-miş 20v/13

ücret: (*Ar.*) ücret, hizmet karşılığı verilen para veya mal

ü.+inden 36r/13

üç: üç

ü. 49r/04

üçüncü: üçüncü

ü. 21v/07, 28r/02

üç tälāk: (*T+Ar.*) üçlü boşama

ü.+ı 48r/12

ülfet: (*Ar.*) alışma, kaynaşma, dostluk

ü. 19v/03, 56r/06

ülfet dut- “alışmak, kaynaşmak”

ü.-mışdur 54r/03

ülfet tut- “alışmak, kaynaşmak”

ü.-dı 56r/06

ülfet-i vuşlat: (*Ar.+Ar.*) dostluğa

kavuşma

ü.+ına 53r/10

ülfet ü meveddet: (*Ar.+Ar.*) dostluk ve muhabbet

ü. 41v/03

ümerā: (*Ar.*) emirler, beyler

ü. 32r/09, 37v/08

ümerā'-ı leşker: (*Ar.+Far.*) subaylar ve askerler

ü.+e 46v/08

ümīd: (*Far.*) ümit, umut

ümīd-i müvāneset: (*Far.+Ar.*) dostluk kurma ümidi

ü.+üñji 48r/05

ümīd-i vaşl: (*Far.+Ar.*) kavuşma ümidi

ü.+ı 25r/06

ümīz: (*Far.*) ümit, umut

ü.+dür 4r/13

üns: (*Ar.*) alışıklık, alışkanlık, alışma

üns tut- “alışmak”

ü.-dum 19r/13

üns ü maḥabbet-i melik: (*Ar.+Ar.+Ar.*) hükümdarla muhabbet etme ve alışma

ü. 41v/03

üründüle-: iyisini seçmek, iyisini yeğlemek

ü.-di 3r/09

üslüb-ı münāzara: (*Ar.+Ar.*) karşılıklı konuşma üslubu

ü.+sı 9r/12

üstine: üstüne

ü. 15r/09, 33v/01, 55v/01

üstine bırak- “üstüne bırakmak”

ü.-up 55v/01

üştür: (*Far.*) deve

ü.+ler 7v/03

ü.+lere 7v/09

üştür-ı bād-pa: (*Far.+Far.*) ayağai
çabuk olan deve

ü. 7r/10

üştür-ı dīv-peyker: (*Far.+Far.+Far.*)
şeytan yüzlü deve

ü.+i 7r/12

üştür-ı dīv-reng: (*Far.+Far.+Far.*)
şeytan yüzlü deve

ü. 8r/04

üzere: üzere

ü. 50r/06, 51r/09, 58r/09

üzeri: üzeri

ü.+me 55r/09

üzerinde: üzerinde

ü. 23r/08, 31v/03, 53v/05, 53v/06

üzerine: üzerine

ü. 3r/05, 3v/05, 3v/13, 4r/05, 6v/03,
7v/08, 9r/13, 10v/13, 11v/01, 11v/05, 12r/01,
13v/03, 13v/10, 14v/08, 17r/03, 18r/02, 20r/03,
20v/02, 20v/07, 20v/11, 22r/07, 22v/05, 22v/06,
23v/01, 25r/01, 25r/10, 26r/04, 27r/01, 28r/10,
28v/02, 30v/05, 31v/05, 31v/06, 32r/11, 32v/03,
32v/05, 32v/05, 33r/12, 33v/11, 33v/13, 36v/02,
38v/10, 40v/06, 40v/09, 42v/02, 46v/06, 47r/13,
52r/04, 52r/08, 52v/02, 52v/04, 52v/06, 53r/06,
55r/13, 56v/08, 57r/11, 57v/04, 58r/02

ü.+dür 29v/02, 39r/05, 43r/13, 54r/03,
55v/09

üzerleri: üzerleri

ü.+ ne 28r/06

üzerine: üzerine

ü. 3r/02, 7r/01, 7v/02, 8r/08, 9r/12,
22r/11, 43v/09

ü.+dür 14r/01

vācib: (*Ar.*) gerekme, gerekli olma, dinen
gerekli

vācib dut- “gerekli olanı yapmak”

v.-alar 46r/04

vācibāt-ı melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdarın
yapması gereken şeyler

v.+i 53r/05

va‘de: (*Ar.*) bir iş için önden belirtilen zaman;
ecel; söz verme

v.+ye 52r/05

v.+yi 30r/10

va‘de ét- “söz vermek”

v.-digi 52r/05

va‘de vēr- “söz vermek”

v.-üp 3r/04

vāfir: (*Ar.*) çok, bol

v. 10v/06, 19r/12, 28v/07, 56r/10

vufür-ı diyānet: (*Ar.+Ar.*) dindarlık bolluğu

v.+ine 46r/01

vaḥşet: (*Ar.*) vahşilik, yabanilik

vaḥşet ét- “vahşilik etmek”

v.-üp 10v/09

va'îd: (*Ar.*) birini iyiliğe sevk ve kötülükten uzaklaştırmak için korkutma, yıldırma

va'îd ét- “yıldırma”

v.-erler 3r/05

vaḳār: (*Ar.*) ağırbaşlılık, temkinlilik

v.+dan 16r/13

vaḳāyi': (*Ar.*) hadiseler, olaylar

v. 55v/08

vāḳi'a: (*Ar.*) olmuş bir iş, gerçek

v. 31r/07

v.+nuş 29r/10

v.+ya 27v/12

v.+yı 40r/10

vāḳi'a-yı ḥāl: (*Ar.+Ar.*) olmuş, meydana gelmiş durum

v.+uñı 34v/06

vāḳıf: (*Ar.*) bilen, haber sahibi, aşına

vāḳıf ol- “haberli olmak, bilmek”

v.-dı 18r/11, 30v/03, 33r/12, 38v/12, 56r/05

v.-madı 45r/01

vāḳi': (*Ar.*) vuku bulan, olan, düşen; olagelen

vāḳi' ol- “vuku bulmak, olagelmek”

v.-a 4r/13, 49r/04

v.-dı 4r/07, 20r/04, 28r/01, 31r/07, 40v/03, 49r/05

v.-duğın 49v/09

v.-masa 48r/12

v.-maya 49r/04

v.-mışdur 53v/07

v.-mışdı 4v/09, 45v/03

v.-up 9r/12, 12v/04, 33v/08, 53v/07

v.-ursa 25r/05, 50v/03

vāḳi' olan: vuku bulan, olan, düşen; olagelen

v. 13r/10, 21r/02, 36v/07, 47v/08, 49v/08

vaḳt: (*Ar.*) vakit, zaman

v. 6v/04, 7r/13, 49r/13

v.+da 18v/09, 46r/08, 49v/11

v.+ı 16v/10, 7r/05

v.+ın 25v/11, 27r/05, 39v/11, 48r/12

v.+ına 7v/08, 37r/11, 40r/06

v.+ında 7v/01, 11r/12, 40r/07

v.+ımıssa 14r/12

v.+ısa 5r/05, 12v/09, 17r/12, 32v/12, 48r/07

v.+iken 33r/03

vaḳt-ı fırsat: (*Ar.+Ar.*) fırsat zamanı

v.+da 42r/12

vaḳt-ı ğazab: (*Ar.+Ar.*) gazap, öfke zamanı

v.+da 16v/02, 16v/04

vaḳt-ı ḥalvet: (*Ar.+Ar.*) yalnızlık vakti

v.+de 20v/01

vaḳt-ı karar: (*Ar.+Ar.*) karar vakti

v. 48v/10	vaqt-ı mu'ayyen: (Ar.+Ar.) muayyen zaman
vaqt-ı kudret: (Ar.+Ar.) güç vakti	
v.+de 17r/07	v. 49v/10
vaqt-ı kurbân: (Ar.+Ar.) kurban vakti	vaqt-ı vişâl: (Ar.+Ar.) kavuşma vakti
v. 40r/12	v.+a 25r/11
	vaqt-ı mu'ayyen: (Ar.+Ar.) muayyen zaman
	v.+ıdı 4v/04, 7r/09, 10v/06, 17r/01, 17v/08, 18r/10, 19v/09, 20r/06, 20v/08, 22r/13, 22v/02, 22v/03, 22v/04, 23v/13, 24v/09, 24v/11, 25r/03, 27r/11, 27r/12, 28r/11, 29v/06, 29v/06, 29v/09, 29v/12, 32v/09, 37v/10, 38r/07, 39r/07, 39v/08, 41r/07, 46v/03, 47v/03, 50v/11, 50v/11, 51r/05, 51r/07, 51r/12, 53v/03, 53v/03, 53v/10, 54v/09, 55r/12, 55v/12
v. 49v/10	
vaqt-ı vuşlat: (Ar.+Ar.) kavuşma vakti	
v. 44r/13	
vaqt u sa'adet: (Ar.+Ar.) saadet, mutluluk zamanı	
v.+de 37v/09	v.+ımıssa 14r/12
vaqûr-ı vufûr-ı hilm: (Ar.+Ar.+Ar.) sükunet ve ağırbaşlılık bolluğu	var-: gitmek, ulaşmak, yürümek, yok olmak
v.+inden 21v/01	v. 25v/01
va'l-lāhu'l-muvaffik ve'l-müste'ân: (Ar.+Ar.+Ar.) ve Allah başarıya ulaştıran yardım edendir	v.-a 55r/07
v. 4v/02	v.-am 52r/02
va'l-lāhu'l-mürşid ve'l-mu'în: (Ar.+Ar.+Ar.) ve Allah doğru yolu gösteren ve yardımcıdır	v.-dı 11v/01, 17r/05, 20v/11, 20v/12, 36r/12, 42r/13, 47v/04, 49r/13, 52v/02
v. 9v/01	v.-dılar 4v/12, 22v/06, 34v/02, 42v/01
var: var	v.-ıdı 14r/04, 14r/07, 14r/08, 14v/06, 37v/07
v. 12r/02, 57r/04, 57v/12	v.-ip 42r/11
v.+dur 6r/01, 31r/10, 34r/12, 39v/04, 49r/12, 50r/03, 55r/05, 57r/09	v.-maz 31r/12
	v.-mıdı 25r/12
	v.-sasız 34r/13

v.-up 13v/06, 22v/05, 26r/08, 27v/13,
37v/11, 38r/05, 48v/10, 49r/01, 49v/08, 50r/04,
57r/05, 50v/01, 51r/13, 54v/10, 57r/11

varan: giden

v. 39r/01

vāris: (Ar.) mirasçı

v.+i 33v/12

v.+leriz 22v/07

varṭa: (Ar.) tehlike, içinden çıkılması güç iş

v.+ya 28v/08

v.+yı 12r/12

varṭa-yı āfāt: (Ar.+Ar.) musibetler
tehlikesi

v.+a 53v/08

varṭa-yı helāk: (Ar.+Ar.) mahvolma
tehlikesi

v.+den 29v/01

varṭa-yı siyāset: (Ar.+Ar.) siyaset
tehlikesi

v.+den 19r/09

v.+ümize 45v/05

vaşl: (Ar.) ulaştırma, birleştirme; ulaşma,
birleşme

vaşl ét- “ulaştırmak, birleştirmek”

v.-mege 6r/13

vaşiyyet: (Ar.) bir kimsenin öldükten sonra
yapılmasını istediği şey

v.+i 24r/03, 09

vaşiyyet ét- “vasiyet etmek”

v.-di 50r/02

vaṭan: (Ar.) vatan, yurt

v. 44v/11

v.+a 39v/13

v.+ı 28v/08

vaṭan tut- “bir yeri vatan olarak
belirlemek, yerleşmek”

v.-mişdur 31r/11

vaṭan-ı me'lūf: (Ar.+Ar.) alışılmış
vatan

v.+a 46v/10

vaz': (Ar.) durum

v.+ına 55v/02

v.+uñ 18v/12

vazife: (Ar.) ödev, görev, bir kimsenin yapmak
zorunda bulunduğu iş

v.+n 11r/13

vazife edin- “görev edinmek”

v.-di 9r/09

vazife ét- “görev etmek”

v.-mişidi 33r/02

vazife-yi müretteb: (Ar.+Ar.)
belirlenmiş görev

v. 53v/11

ve: (Ar.) ve bağlacı

v. 2v/03, 2v/07, 2v/07, 2v/07, 2v/08,
2v/09, 2v/10, 2v/11, 2v/12, 2v/12, 2v/12, 3r/01,
3r/01, 3r/02, 3r/03, 3r/03, 3r/04, 3r/04, 3r/07,
3r/07, 3r/08, 3r/08, 3r/09, 3r/10, 3r/10, 3r/10,

3r/10, 3r/10, 3r/12, 3r/13, 3r/13, 3v/01, 3v/02,
 3v/02, 3v/03, 3v/03, 3v/04, 3v/04, 3v/05, 3v/05,
 3v/06, 3v/06, 3v/06, 3v/07, 3v/09, 3v/09, 3v/09,
 3v/09, 3v/10, 3v/10, 3v/10, 3v/11, 3v/12, 3v/12,
 3v/13, 4r/01, 4r/02, 4r/03, 4r/03, 4r/06, 4r/10,
 4v/01, 4v/01, 4v/02, 4v/03, 4v/03, 4v/04, 4v/04,
 4v/04, 4v/05, 4v/06, 4v/06, 4v/06, 4v/07, 4v/07,
 4v/07, 4v/07, 4v/08, 4v/08, 4v/08, 4v/09, 4v/10,
 4v/10, 4v/10, 4v/11, 4v/13, 5r/01, 5r/01, 5r/02,
 5r/03, 5r/06, 5r/07, 5r/07, 5r/08, 5r/12, 5r/13,
 5r/13, 5r/13, 5v/01, 5v/01, 5v/01, 5v/02, 5v/03,
 5v/03, 5v/04, 5v/05, 5v/06, 5v/06, 5v/07, 5v/10,
 5v/12, 5v/13, 5v/13, 5v/13, 6r/01, 6r/01, 6r/02,
 6r/02, 6r/02, 6r/03, 6r/03, 6r/03, 6r/04, 6r/04,
 6r/04, 6r/06, 6r/07, 6r/07, 6r/08, 6r/08, 6r/09,
 6r/09, 6r/10, 6r/10, 6r/11, 6v/01, 6v/02, 6v/02,
 6v/05, 6v/06, 6v/07, 6v/08, 6v/09, 6v/09, 6v/10,
 6v/12, 6v/13, 7r/01, 7r/01, 7r/01, 7r/02, 7r/03,
 7r/05, 7r/05, 7r/06, 7r/07, 7r/08, 7r/09, 7r/10,
 7r/11, 7r/12, 7r/13, 7v/07, 7v/07, 7v/08, 7v/13,
 7v/13, 8r/02, 8r/04, 8r/07, 8r/09, 8r/09, 8r/10,
 8r/13, 8v/02, 8v/06, 8v/08, 8v/09, 8v/09, 8v/11,
 8v/13, 9r/03, 9r/03, 9r/04, 9r/05, 9r/06, 9r/08,
 9r/09, 9r/10, 9r/11, 9r/12, 9r/12, 9r/13, 9v/01,
 9v/13, 9v/13, 10r/01, 10r/01, 10r/03, 10r/03,
 10r/04, 10r/05, 10r/05, 10r/07, 10r/08, 10r/12,
 10r/12, 10r/13, 10v/01, 10v/01, 10v/02, 10v/03,
 10v/03, 10v/04, 10v/05, 10v/06, 10v/10, 10v/10,
 10v/11, 10v/11, 11r/01, 11r/04, 11r/06, 11r/09,
 11r/12, 11v/02, 11v/07, 11v/08, 11v/09, 11v/10,
 11v/10, 11v/12, 11v/12, 11v/13, 12r/02, 12r/05,
 12r/05, 12r/09, 12r/10, 12r/12, 12v/06, 12v/06,
 12v/06, 12v/07, 12v/08, 12v/09, 12v/11, 12v/12,
 13r/05, 13r/06, 13r/07, 13r/07, 13r/09, 13r/09,
 13r/10, 13r/11, 13r/12, 13r/13, 13v/01, 13v/01,
 13v/03, 13v/04, 13v/05, 13v/07, 13v/07, 13v/07,
 13v/08, 13v/11, 13v/12, 13v/13, 14r/01, 14r/01,
 14r/05, 14r/05, 14r/06, 14r/06, 14r/07, 14r/07,
 14r/07, 14r/08, 14r/08, 14r/09, 14r/10, 14r/13,
 14v/05, 14v/05, 14v/07, 14v/07, 14v/10, 14v/11,
 14v/13, 15r/02, 15r/03, 15r/07, 15r/08, 15r/09,
 15r/10, 15r/11, 15r/12, 15v/04, 15v/05, 15v/08,
 15v/08, 15v/09, 15v/09, 15v/10, 15v/10, 15v/11,
 15v/11, 15v/12, 15v/13, 16r/01, 16r/01, 16r/01,
 16r/02, 16r/02, 16r/05, 16r/06, 16r/07, 16r/09,
 16r/11, 16r/13, 16v/01, 16v/02, 16v/04, 16v/04,
 16v/05, 16v/05, 16v/06, 16v/06, 16v/08, 16v/09,
 16v/10, 16v/12, 17r/01, 17r/02, 17r/02, 17r/03,
 17r/03, 17r/05, 17r/06, 17r/06, 17r/07, 17r/07,
 17r/10, 17r/11, 17v/02, 17v/03, 17v/05, 17v/05,
 17v/06, 17v/07, 17v/09, 17v/09, 17v/11, 17v/13,
 18r/01, 18r/01, 18r/01, 18r/03, 18r/04, 18r/05,
 18r/06, 18r/07, 18r/07, 18r/08, 18r/09, 18r/09,
 18r/11, 18r/12, 18r/13, 18v/08, 18v/08, 18v/09,
 18v/12, 19r/02, 19r/03, 19r/04, 19r/06, 19r/08,
 19r/09, 19r/10, 19r/12, 19r/13, 19v/01, 19v/01,
 19v/02, 19v/03, 19v/03, 19v/04, 19v/05, 19v/07,
 19v/09, 19v/09, 19v/10, 19v/10, 19v/12, 19v/12,
 20r/04, 20r/05, 20r/05, 20r/05, 20r/06, 20r/06,
 20r/07, 20r/07, 20r/09, 20r/10, 20r/10, 20v/01,
 20v/01, 20v/03, 20v/04, 20v/10, 21r/03, 21r/05,
 21r/06, 21r/11, 21r/13, 21r/13, 21v/01, 21v/01,
 21v/01, 21v/03, 21v/03, 21v/04, 21v/04, 21v/04,
 21v/04, 21v/05, 21v/05, 21v/05, 21v/06, 21v/11,
 21v/12, 21v/13, 21v/13, 21v/13, 22r/02, 22r/02,
 22r/02, 22r/05, 22r/06, 22r/07, 22r/08, 22r/09,
 22r/11, 22r/11, 22v/02, 22v/02, 22v/03, 22v/06,
 22v/08, 22v/08, 22v/10, 22v/10, 22v/11, 22v/11,
 22v/13, 22v/13, 23r/01, 23r/04, 23r/05, 23r/05,
 23r/06, 23r/06, 23r/08, 23r/10, 23r/10, 23v/03,
 23v/04, 23v/06, 23v/07, 23v/09, 23v/10, 23v/10,
 23v/10, 23v/13, 24r/03, 24r/04, 24r/05, 24r/06,
 24r/06, 24r/07, 24r/08, 24r/11, 24r/12, 24v/02,
 24v/03, 24v/03, 24v/04, 24v/04, 24v/05, 24v/05,
 24v/06, 24v/06, 24v/07, 24v/10, 24v/10, 24v/10,
 24v/10, 24v/11, 24v/11, 24v/12, 24v/13, 25r/01,
 25r/02, 25r/02, 25r/02, 25r/04, 25r/04, 25r/08,
 25r/09, 25r/09, 25r/09, 25r/10, 25r/12, 25r/13,

25v/01, 25v/02, 25v/02, 25v/04, 25v/04, 25v/06,
 25v/09, 25v/12, 25v/12, 26r/02, 26r/02, 26r/03,
 26r/04, 26r/04, 26r/06, 26r/08, 26r/09, 26r/10,
 26r/11, 26r/12, 26r/12, 26v/01, 26v/01, 26v/02,
 26v/05, 26v/08, 26v/09, 26v/10, 26v/10, 26v/10,
 26v/12, 27r/02, 27r/03, 27r/05, 27r/07, 27r/08,
 27r/11, 27r/12, 27r/12, 27r/13, 27v/01, 27v/03,
 27v/05, 27v/06, 27v/08, 27v/09, 28r/02, 28r/02,
 28r/02, 28r/03, 28r/05, 28r/06, 28r/07, 28r/12,
 28r/13, 28v/03, 28v/03, 28v/03, 28v/04, 28v/05,
 28v/07, 28v/11tarac, 28v/12, 28v/13, 28v/13,
 29r/01, 29r/03, 29r/03, 29r/07, 29r/09, 29r/10,
 29r/11, 29r/12, 29r/12, 29v/01, 29v/01, 29v/01,
 29v/02, 29v/03, 29v/06, 29v/06, 29v/08, 29v/10,
 29v/12, 30r/02, 30r/05, 30r/06, 30r/06, 30r/08,
 30r/11, 30r/11, 30r/12, 30r/13, 30v/01, 30v/02,
 30v/05, 30v/07, 30v/09, 30v/09, 30v/10, 30v/10,
 30v/12, 30v/13, 30v/13, 31r/01, 31r/02, 31r/02,
 31r/07, 31r/07, 31r/09, 31r/10, 31r/11, 31r/12,
 31v/01, 31v/02, 31v/12, 31v/13, 31v/13, 32r/01,
 32r/01, 32r/03, 32r/04, 32r/06, 32r/07, 32r/08,
 32r/09, 32r/09, 32r/09, 32r/09, 32r/10, 32r/12,
 32r/12, 32r/12, 32r/13, 32r/13, 32v/01, 32v/02,
 32v/05, 32v/06, 32v/06, 32v/07, 32v/10, 32v/10,
 32v/11, 32v/12, 32v/12, 32v/12, 32v/13, 33r/02,
 33r/02, 33r/02, 33r/02, 33r/02, 33r/03, 33r/04,
 33r/05, 33r/05, 33r/07, 33r/08, 33r/12, 33r/13,
 33v/01, 33v/05, 33v/09, 33v/11, 33v/12, 33v/13,
 33v/13, 33v/13, 34r/01, 34r/01, 34r/05, 34r/05,
 34r/06, 34r/07, 34r/10, 34r/11, 34v/01, 34v/07,
 34v/07, 34v/11, 35r/01, 35r/02, 35r/02, 35r/03,
 35r/04, 35r/04, 35r/04, 35r/05, 35r/06, 35r/06,
 35r/07, 35r/08, 35r/09, 35r/13, 35v/01, 35v/02,
 35v/02, 35v/04, 35v/05, 35v/05, 35v/06, 35v/07,
 35v/08, 35v/08, 35v/09, 35v/13, 36r/01, 36r/02,
 36r/03, 36r/05, 36r/06, 36r/07, 36r/08, 36r/09,
 36r/10, 36r/11, 36v/08, 36v/12, 36v/12, 36v/13,
 37r/01, 37r/01, 37r/01, 37r/02, 37r/03, 37r/03,
 37r/04, 37r/04, 37r/05, 37r/05, 37r/06, 37r/06,
 37r/06, 37r/07, 37r/09, 37r/10, 37r/12, 37r/12,
 37r/13, 37v/02, 37v/02, 37v/02, 37v/03, 37v/04,
 37v/05, 37v/07, 37v/08, 37v/08, 37v/12, 38r/06,
 38r/06, 38r/07, 38v/02, 38v/05, 38v/08, 39r/03,
 39r/04, 39r/04, 39r/04, 39r/05, 39r/05, 39r/07,
 39r/08, 39r/13, 39v/02, 39v/05, 39v/06, 39v/07,
 39v/07, 39v/09, 39v/09, 39v/10, 39v/10, 39v/12,
 39v/13, 40r/06, 40r/06, 40r/07, 40r/12, 40r/13,
 40r/13, 40v/02, 40v/03, 40v/03, 40v/04, 40v/05,
 40v/05, 40v/06, 40v/07, 40v/11, 40v/11, 40v/12,
 40v/12, 40v/13, 40v/13, 40v/13, 40v/13, 41r/01,
 41r/01, 41r/01, 41r/02, 41r/02, 41r/04, 41r/06,
 41r/06, 41r/07, 41r/09, 41r/10, 41r/11, 41r/13,
 41r/13, 41v/01, 41v/02, 41v/02, 41v/03, 41v/03,
 41v/03, 41v/04, 41v/04, 41v/06, 41v/06, 41v/06,
 41v/07, 41v/07, 41v/09, 41v/09, 41v/10, 41v/11,
 41v/11, 41v/12, 41v/13, 42r/01, 42r/02, 42r/02,
 42r/03, 42r/06, 42r/06, 42r/07, 42r/08, 42r/11,
 42r/11, 42r/13, 42v/01, 42v/05, 42v/06, 42v/10,
 42v/11, 42v/12, 42v/12, 43r/02, 43r/07, 43r/07,
 43r/10, 43r/12, 43r/12, 43r/12, 43r/13, 43v/03,
 43v/03, 43v/03, 43v/04, 43v/05, 43v/05, 43v/06,
 43v/07, 43v/08, 43v/08, 43v/10, 43v/11, 43v/12,
 43v/12, 43v/12, 43v/13, 44r/01, 44r/01, 44r/02,
 44r/03, 44r/04, 44r/05, 44r/10, 44r/11, 44r/11,
 44r/12, 44r/13, 44r/13, 44v/03, 44v/04, 44v/04,
 44v/06, 44v/08, 44v/09, 44v/10, 44v/13, 45r/01,
 45r/02, 45r/03, 45r/05, 45r/13, 45v/07, 45v/08,
 45v/09, 45v/09, 45v/11, 45v/12, 46r/01, 46r/01,
 46r/01, 46r/02, 46r/02, 46r/03, 46r/03, 46r/05,
 46r/05, 46r/08, 46r/08, 46r/09, 46r/09, 46r/11,
 46r/11, 46r/12, 46r/13, 46r/13, 46v/03, 46v/07,
 46v/07, 46v/08, 46v/09, 46v/09, 46v/13, 46v/13,
 47r/01, 47r/01, 47r/04, 47r/05, 47r/06, 47r/10,
 47r/12, 47r/13, 47v/02, 47v/03, 47v/08, 47v/09,
 47v/11, 48r/04, 48r/04, 48r/05, 48r/06, 48r/08,
 48r/13, 48r/13, 48v/01, 48v/02, 48v/02, 48v/03,
 48v/04, 48v/07, 48v/09, 48v/11, 48v/11, 48v/12,
 48v/13, 49r/06, 49r/06, 49r/06, 49r/07, 49r/10,

49v/01, 49v/01, 49v/02, 49v/03, 49v/03, 49v/03,
 49v/04, 49v/06, 49v/06, 49v/07, 49v/08, 49v/09,
 49v/09, 49v/09, 49v/10, 49v/11, 49v/13, 50r/02,
 50r/02, 50r/04, 50r/07, 50r/10, 50r/10, 50v/07,
 50v/08, 50v/11, 50v/11, 50v/12, 50v/12, 50v/12,
 51r/05, 51r/06, 51r/06, 51r/07, 51r/13, 51r/13,
 51r/13, 51v/01, 51v/03, 51v/04, 51v/05, 51v/07,
 51v/10, 51v/11, 51v/12, 51v/13, 51v/13, 52r/01,
 52r/03, 52r/03, 52r/04, 52r/05, 52r/06, 52r/09,
 52v/03, 52v/06, 52v/07, 52v/07, 52v/08, 52v/13,
 53r/01, 53r/02, 53r/05, 53r/07, 53r/07, 53r/08,
 53r/09, 53r/10, 53r/10, 53r/10, 53r/11, 53r/11,
 53r/11, 53r/11, 53r/12, 53r/12, 53r/12, 53v/03,
 53v/03, 53v/04, 53v/04, 53v/04, 53v/05, 53v/07,
 53v/08, 53v/09, 53v/10, 53v/11, 53v/11, 53v/12,
 54r/01, 54r/01, 54r/01, 54r/01, 54r/02, 54r/02,
 54r/03, 54r/03, 54r/04, 54r/04, 54r/05, 54r/05,
 54r/05, 54r/08, 54r/08, 54r/08, 54r/09, 54r/09,
 54r/11, 54v/01, 54v/03, 54v/04, 54v/07, 54v/08,
 54v/10, 54v/12, 54v/13, 54v/13, 55r/10, 55r/11,
 55r/11, 55v/03, 55v/04, 55v/07, 55v/08, 55v/09,
 55v/12, 55v/13, 55v/13, 55v/13, 56r/01, 56r/02,
 56r/03, 56r/03, 56r/03, 56r/04, 56r/05, 56r/06,
 56r/07, 56r/07, 56r/09, 56r/12, 56r/13, 56v/01,
 56v/03, 56v/04, 56v/07, 56v/09, 56v/11, 56v/12,
 56v/13, 57r/01, 57r/02, 57r/04, 57r/05, 57r/08,
 57r/09, 57r/11, 57v/05, 57v/05, 57v/06, 57v/09,
 57v/10, 57v/11, 57v/12, 58r/02, 58r/03, 58r/03,
 58r/05, 58r/05, 58r/07, 58r/07, 58r/08, 58r/09,
 58r/11, 58r/11, 58r/13

vebāl: (Ar.) şiddet, ağırlık, azap; günah

v.+dür 54v/02

v.+ı 37v/05

vech: (Ar.) yüz, surat, çehre; tarz; yön; üslup;
 vesile

v.+ile 12v/06, 18r/12, 23v/07, 25r/08,
 34v/07, 34v/07, 42r/09, 49r/08, 49r/09, 49r/10,
 50r/12, 52v/10

v.+iyile 44v/03, 46r/06

vech-i kifâf: (Ar.+Ar.) geçim vesilesi

v. 11r/11, 36r/11

vech-i kifâf vèril- “geçim vesilesi
 verilmek”

v.-üp 14r/12

vech-i kifâf-ı ma‘âş: (Ar.+Ar.+Ar.)
 geçim vesilesi

v.+ı 32v/13

vech-i meşâlih: (Ar.+Ar.) çıkarlar
 vesilesi

v.+e 25v/01

vech-i tâlâk: (Ar.+Ar.) boşama üslubu

v.+ıla 48r/02

vecih: (bkz. vech)

v. 35v/12, 39v/11

vedâ: (Ar.) veda, ayrılma

v.+a 50r/04

vedâ èt- “veda etmek”

v.-üp 17r/10, 39r/03, 50r/07

vefâ: (Ar.) sözünde durma, sözünü yerine
 getirme

v.+ya 11v/04

vefâ èt- “sözünde durmak”

v.-medi 10v/05

v.-üp 28v/05, 29r/07

vefât: (*Ar.*) ölüm, ölme

vefât êt- "ölmek"

v.-di 14r/10

vêr-: vermek

v. 10v/07, 24r/09, 45r/05, 57r/11

v.-di 3r/02, 3v/04, 11r/12, 15r/08,
30v/05, 36v/04, 37r/03, 39v/03, 41r/04, 45r/06,
50r/02, 50r/13, 51r/11, 57r/03, 57v/11

v.-e 36r/04, 40v/06

v.-elüm 10v/07, 28r/10

v.-em 23r/06, 31v/01

v.-medi 8r/12

v.-mek 36r/05

v.-miş 51v/11

v.-sene 14r/12

v.-üp 12r/08, 13v/11, 21r/04, 25r/13,
26v/02, 27r/13, 31r/05, 39v/08, 40r/11, 44v/13,
57r/04, 57r/10

v.-ür 33r/08

vesîle: (*Ar.*) yol, vasıta

v.+siyile 16r/12, 37r/04

vesîle-yi refâhiyyet-i ra'ıyyet:
(*Ar.+Ar.+Ar.*) idare ve rahatlık vasıtası

v. 24v/05

vesvse-yi hâfır: (*Ar.+Ar.*) zihin kuruntusu

v.+dan 39v/10

vezin: (*Ar.*) tartı, ölçü

v.+de 50v/12

vezîr: (*Ar.*) valilik, vekillik gibi yüksek
rütbelerde bulunan "paşa" unvanını taşıyan
kimse

v. 5v/10, 23v/09, 24r/07, 24r/11,
35v/05, 35v/12, 36r/03, 36r/06, 36v/10, 43r/13,
44r/06, 44r/08, 44r/10, 45r/02, 45r/05, 45r/06,
45v/03, 45v/04, 46r/13, 47r/11, 47v/03, 47v/05,
47v/12, 49v/06, 49v/10, 50v/06, 55v/10, 56r/11,
57v/09

v.+den 57v/10

v.+e 47v/08, 47v/09, 49v/13, 49v/13

v.+i 35r/13, 36r/04, 36v/07, 47r/09,
47v/02, 49v/04, 57v/09, 58r/04

v.+ine 23v/06

v.+üj 23v/13, 24r/09, 35v/11, 44r/09,
44v/08, 45r/06, 47r/09, 47v/01, 47v/03, 47v/04,
47v/09, 49v/08, 52v/06, 55v/12, 57v/01, 57v/04

vezîr-i hâsid: (*Ar.+Ar.*) kıskanç vezir

v.+den 45v/06

vezîr-i hâşş: (*Ar.+Ar.*) özel vezir

v.+ına 5v/08

vezîr-i Hı'ârezm: Harezmi veziri

v. 50v/04

vezîr-i melik: (*Ar.+Ar.*) hükümdar

veziri

v. 43v/10

vezîr ü hâdim: (*Ar.+Ar.*) hizmet eden

vezir

v.+i 50v/05

vidâ': (*bkz. veda*)

<i>vidā' ét-</i> “veda etmek”	vücūd: (<i>Ar.</i>) bulunma, var olma, varlık; gövde
v.-üp 18v/07	v.+ında 16v/02
vifāḳ: (<i>Ar.</i>) uygunluk, aynı düşüncede olma	v.+ından 54v/03
v.+a 19r/11	v.+uğdan 30r/02
vilāyet: (<i>Ar.</i>) valilik	v.+uğu 51v/11
v.+de 10r/13	vücūd-ı ādem: (<i>Ar. +Ar.</i>) insan varlığı
vişāl: (<i>Ar.</i>) ulaşma; sevgiliye kavuşma	v.+i 2v/02
v.+ına 49v/03	vücūd-ı şerif: (<i>Ar. +Ar.</i>) mübarek
v.+uğa 52r/03	varlığı
vişāl-ı server: (<i>Ar. +Far.</i>) servere	v.+iyile 19v/10
kavuşma	vüzerā: (<i>Ar.</i>) vezirler
v.+i 55v/07	v. 32r/09, 36v/06, 37v/08
vişāl-ı ‘Ucube ü Maḥcūbe: Ucube ve	vüzerā-yı mülük: (<i>Ar. +Ar.</i>)
Maḥcūbe’ye kavuşma	hükümdarların vezirleri
v. 5v/09	v.+dan 35r/11
vizāret: (<i>Ar.</i>) vezirlik, başvekillik	yā mu‘īn: (<i>Ar. +Ar.</i>) ey yardımcı
v.+i 55r/09	y. 4r/10
vuḳū’: (<i>Ar.</i>) olma, oluş	yād: (<i>Far.</i>) hatırlama, anma
v.+ına 57v/06	<i>yād ét-</i> “hatırlamak, anmak”
v.+ında 45r/11	y.-üp 6r/09, 17v/06
v.+ından 38v/10, 40r/11	<i>yād eyle-</i> “hatırlamak, anmak”
v.+ını 15v/06	y.-ye 58r/12
vuşlat: (<i>Ar.</i>) [sevgiliye] kavuşma	yād-ı şāh: (<i>Far. +Far.</i>) hükümdarın
v.+ına 6r/09	hatrı
v.+uğa 49r/09	y.+uğ 53v/09
<i>vuşlat ét-</i> “kavuşmak”	yaḳ-: yakmak
v.-üp 44r/09	y.-dı 54r/10
	y.-ıdılar 21r/13

- y.-up 30v/03
- yaqın:** yakın
- y. 17r/04, 24r/07, 47v/04, 51v/04
- y.+da 34r/11
- y.+dur 20r/11
- yaqın ol-* “yakın olmak”
- y.-dı 25r/01
- yaqın:** (*Ar.*) sağlam bilgi, iyi, kesin olarak bilme
- yaqın bil-* “kesin olarak bilmek”
- y.-eler 15v/13,
- y.-ürdi 23v/13
- Ya'qūb-vār:** Yakup gibi
- Y. 54r/13
- yaqut-ı rummānī:** (*Ar.+Ar.*) kırmızı yakut
- y. 33v/02
- yā levḥ-i 'āc:** (*Ar.+Ar.+Ar.*) ey fildişi resmi
- y. 53v/06
- yaḥḥlandur-:** parlatmak, alevlendirmek
- y.- up 48v/09
- yan:** yan, yön, taraf
- y.+a 7v/04
- y.+ına 20v/12, 42v/01, 56v/05
- y.+ında 53v/05, 54v/10
- y.+ından 24r/10
- yanarken:** yanarken
- y.-di 19r/06
- y. 36r/04
- ya'ni:** (*Ar.*) demek, şu demek; sözün kıyası, doğrusu
- y. 28v/10, 40v/07, 53r/04
- yār:** (*Far.*) dost; sevgili
- y. 24v/01, 46r/12
- yār-ı şādīq: (*Far.+Ar.*) sadık sevgili
- y.+a 46r/07
- yār u şādīq: (*Far.+Ar.*) sadık sevgili
- y. 42r/01
- yaramaz:** kötü
- y. 8v/07
- yarın:** yarın
- y. 11v/09, 23v/09, 24r/02
- yat-:** yatmak
- y.-mıydı 42v/03
- y.-up 20r/02
- yay:** yay
- y. 28r/11
- yaz-:** yazmak
- y.-arındı 36r/12
- y.-dı 26r/05, 58r/13
- y.-dum 4r/12
- y.-ıp 36v/05
- y.-up 29r/06
- yē-:** yemek
- y.-mege 18v/02

- y.-ye 19r/06
- y.-yelüm 56r/10
- y.-yesin 18r/07
- yedinci:** yedinci
- y. 40v/07
- yêdir-:** yedirmek
- y.-ürse 19r/04
- yegâne:** (*Far.*) biricik, tek
- yegâne dūr-* “tek tomar yapmak”
- y.-ürler 5v/01
- yêl:** yel, rüzgar
- y.+e 41r/04, 46v/01, 50v/07, 52v/11
- yêle vēr-* “ifşa etmek, boşa harcamak”
- y.-di 46v/01, 50v/07
- y.-ür 52v/11
- yelken:** yelken
- y.+ini 27v/08
- yemîn:** (*Ar.*) yemin, ant
- yemîn êt-* “ant içmek”
- y.-di 52v/09
- y.-üp 48r/12
- yêr:** yer
- y. 5r/01
- y.+de 7r/11, 17r/04, 17r/12, 19r/12,
24r/07, 25r/13, 25v/09, 34r/13, 39r/11, 57v/12
- y.+dür 12v/06
- y.+e 11r/03, 39v/10, 41v/13
- y.+inde 38r/09, 40r/09
- y.+inden 13r/04, 15v/06, 18v/03,
36v/11
- y.+ine 6r/08, 13v/05, 20v/03, 35r/12,
37v/02, 38r/04, 54r/07, 56r/08, 56r/13
- y.+ini 20r/13
- y.+lerinden 8r/05, 31r/07
- ye’s-i küllî:** (*Ar.+Ar.*) tamamen ümitsizliğe
kapılma
- y. 52v/10
- ye’s-i küllî êt-* “tamamen ümitsizliğe
kapılmak”
- y.-dükden 52v/11
- yêt-:** yetişmek
- y.-di 9r/01
- y.-diler 13v/10
- yêtiş-:** yetişmek
- y.-di 6v/03, 8r/13, 25v/13, 29v/04,
30v/08, 33v/05, 34r/10, 35r/10, 37r/05, 39v/13,
42v/04, 45r/12, 48v/12, 52v/07, 53v/01, 54v/01,
55r/09
- y.-diler 8r/06, 28v/05
- y.-dürdi 33v/02
- y.-dürdüm 44v/10
- y.-dürem 39v/07, 57r/02
- y.-düreyin 17v/12
- y.-e 28r/09, 48r/08, 48v/11
- y.-evüz 49v/06
- y.-i 27r/05

- y.-mek 14v/08
- y.-meyüp 41r/04
- y.-mez 16v/04, 40v/05
- y.-mişdür 44r/13
- y.-üp 13r/03, 14v/12, 25r/07, 31v/07, 35r/12, 52v/09
- y.-ür 32v/04
- y.-ürlerdi 7v/05
- yétüş-:** yetişmek
- y.-dükde 4r/13
- y.-mek 57v/06
- yevâkit:** (*Ar.*) yakutlar
- y. 51v/13
- yıķıl-:** yıkılmak
- y.-up 45r/11
- yıl:** yıl
- y.+dan 54v/01
- y.+lar 27r/11
- y.+lardur 31r/11, 34r/06, 45v/01
- yırt-:** yırtmak
- y.-up 27v/08
- yine:** yine
- y. 7r/13, 7v/01, 7v/07, 8r/05, 8r/08, 9v/13, 14v/13, 15r/13, 17r/03, 19r/07, 28v/08, 29v/04, 30r/06, 33v/10, 34v/04, 36r/05, 36r/05, 36r/11, 38r/01, 40r/01, 42r/03, 42v/03, 49r/01, 49v/10, 51v/02
- yok:** yok
- y. 23v/03, 38r/09, 47r/08, 52r/07
- y.+dur 10r/04, 11v/07, 14v/02, 16r/13, 17r/12, 21v/03, 23v/07, 27v/01, 28r/13, 43r/03, 49r/10
- y.+ıdı 33v/12
- yol:** yol
- y. 7r/04, 11v/12, 25r/09, 30v/09, 47r/13
- y.+a 11r/09, 47r/04, 50v/02
- y.+da 11v/10, 17r/04, 27v/13, 31r/04, 35r/13, 39v/04, 39v/09, 40r/02, 45r/03, 45r/09
- y.+lara 31r/07
- y.+ları 31r/04
- y.+uı 28v/10
- y.+uıda 29r/03
- yol bul-* “yol bulmak, çare bulmak”
- y.-dı 7r/04
- y.-sa 47r/13
- y.-up 30v/10
- yol eyle-* “yol yapmak”
- y.-di 25r/09
- yoldaş:** arkadaş, yol arkadaşı
- y. 35r/02
- yoldaşlık:** arkadaşlık
- yoldaşlık ét-* “arkadaşlık etmek”
- y.-mek 31r/05
- yoldaş ol-* “arkadaş olmak”
- y.-mıdı 35r/02
- yorgun:** yorgun

<i>yorgun düş-</i> “çok yorulmak”	yürek: yürek
y.-üp 20r/01	y.+in 30v/04
yöri-: yürümek	yüz: yüz, çehre
y.-yüp 19v/12	y. 5v/06, 11r/08, 13v/02, 13v/08,
yörü-: yürümek	14r/10, 17r/10, 17v/04, 18r/13, 23v/12, 27v/04,
y.-di 14v/09	28v/08, 28v/12, 32r/06, 32r/10, 32v/12, 33r/08,
yut-: yutmak	33v/01, 33v/03, 33v/04, 33v/10, 36v/13, 37r/12,
y.-a 39v/11	38r/02, 39r/09, 39v/13, 40v/09, 42r/06, 46v/10,
y.-dı 38r/08	47v/12, 48r/03, 53r/04
yudan: yutan	y.+in 29r/08
y. 38v/13	y.+inde 28r/04
yümn: (<i>Ar.</i>) uğur, bereket	y.+ine 25v/08, 52v/04
yümn-i ‘adl: (<i>Ar.+Ar.</i>) adalet bereketi	<i>yüz dönder-</i> : “yüz çevirmek”
y.+iyile 13v/12	y.-di 32r/10
yümn-i ‘adl ü inşâf: (<i>Ar.+Ar.</i>) adalet ve	<i>yüz dut-</i> : “yönelmek”
insaf bereketi	y.-ar 42r/06
y.+ıla 15v/12	y.-dı 32v/12
yümn-i devlet: (<i>Ar.+Ar.</i>) devlet	<i>yüz göster-</i> “ortya çıkmak”
bereketi	y.-di 33v/10
y.+inde 23v/12	y.-e 23v/12
yümn-i himmet: (<i>Ar.+Ar.</i>) gayret	y.-se 47v/12
bereketi	y.-üp 32r/06, 53r/04
y.+ünle 29r/12	<i>yüz sür-</i> “aşırı sevgi göstermek için
yümn-i ikbâl: (<i>Ar.+Ar.</i>) talih bereketi	yere eğilmek”
y.+iyile 4r/06	y.-meye 7r/01
yümn-i kerem: (<i>Ar.+Ar.</i>) ululuk	<i>yüz tut-</i> “yönelmek”
bereketi	y.-dı 6v/01, 11r/08, 37r/12, 40v/09
y. 35r/07	y.-up 4v/13, 7r/09, 10v/01, 27v/04,
	33v/04, 36v/13, 48r/03

yüz: yüz (numara)	z.+i 46v/09
y. 31v/12	
yüz bin: yüz bin	zâhir: (<i>Ar.</i>) görünen, açık, belli, meydanda
y.+dür 14v/01	z. 26v/04, 30r/13, 53v/04, 55v/13
yüz kez yüz biç: on milyon	<i>zâhir ol-</i> “görünmek; açık, belli olmak”
y. 14v/01	z.-a 23r/12
zâbiî: (<i>Ar.</i>) zabt eden	z.-dı 21v/02, 22r/11, 26v/05, 30v/07, 46v/03
z. 33v/12	z.-duğdan 24v/07
zabt: (<i>Ar.</i>) sıkı tutma, idaresi altına alma	z.-miş 42v/07
z.+ında 21v/12	z.-up 19r/05, 31r/04
<i>zabt êt-</i> “sıkı tutmak, idaresi altına almak”	z.-ur 10v/11, 37v/05
z.-diler 30v/10	zahîre: (<i>Ar.</i>) gerektiği zaman harcanmak üzere anbarda saklanan hububat, yiyecek, rızık
z.-eridi 33r/03	<i>zahîre edin-</i> “yiyecek saklamak”
zabt-ı memâklik: (<i>Ar.+Ar.</i>) memleketleri idaresi altına alma	z.-düm 36r/01
z. 21v/13	zahîre-yi nefis: (<i>Ar.+Ar.</i>) nefis yiyecek
zâde salţanatahu: (<i>Ar.+Ar.</i>) saltanatı çoğalsın	z. 55r/02
s. 4r/10	zahm: (<i>Far.</i>) yara
zâd u nafaqa: (<i>Ar.+Ar.</i>) yiyecek parası	<i>zahm ur-</i> “yara açmak”
z.+sı 33r/04	z.-amadı 30r/06
zafer: (<i>Ar.</i>) zafer, yengi	zahm-ı tîğ: (<i>Far.+Far.</i>) kılıç yarası
<i>zafer bul-</i> “kazanmak”	z.+inüñ 17v/01
z.-dı 28v/03	zahmet: (<i>Ar.</i>) güçlük
zâğ-ı şeb: (<i>Far.+Far.</i>) gece kargası	<i>zahmet ol-</i> “yapılan bir işten sıkıntı, yorgunluk duymak”
z.+e 24r/04	z.-dı 33r/08
zahâyir-i emvâl: (<i>Ar.+Ar.</i>) malları depolama	za’if: (<i>Ar.</i>) zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz
	z. 4r/07, 40v/13

za'ife: (<i>bkz.</i> za'if)	zamāne-yi ğaddār: (<i>Far.+Ar.</i>) zalim
z.+ye 33r/07	zaman
za'if-i enuše: (<i>Ar.+Far.</i>) zayıf genç	z. 32v/10
padişah	zamān-ı aqdem: (<i>Ar.+Ar.</i>) eski zaman
z. 8v/03	z.+de 4v/03
za'if-i du'a-gūy-ı naḥif:	zāmir: (<i>Ar.</i>) kalp; vicdan
(<i>Ar.+Ar.+Far.+Ar.</i>) zayıf dua eden	z.+inde 11v/03
z. 4r/11	zāmīr-i münīr: (<i>Ar.+Ar.</i>) ışık veren
zaḳḳum-ı mehmūm: (<i>Ar.+Ar.</i>) sıkıntılı	kalp
zakkum	z.+i 12v/03
zaḳḳum-ı mehmūm vēr- "sıkıntılı	zann: (<i>Ar.</i>) sanı
zakkum vermek"	zannēt- "sanmak"
z.-ür 13r/08	z.-di 42v/03
zaḳn-ı dil-şiken: (<i>Ar.+Far.+Far.</i>)	zarāfet: (<i>Ar.</i>) zariflik, naziklik, incelik
gönüle kin yükletmek	z.+de 5r/07, 43v/03, 49v/03, 51r/06
z.+inden 20v/01	zarar: (<i>Ar.</i>) ziyan, kayıp
zamān: (<i>Ar.</i>) zaman, vakit	z. 10v/10, 28r/09, 40v/11
z. 4v/08, 34r/02, 40r/11	z.+ı 38v/01
z.+da 4r/08, 31r/07, 51v/04, 55v/08,	zārb: (<i>Ar.</i>) dövme, vurma
56r/04	zārb-ı mecmū': (<i>Ar.+Ar.</i>) hepsini
z.+dur 34r/08	vurmak
z.+ıdı 25r/04	z.+ı 12v/01
z.+ında 37r/02	zārb-ı muşt: (<i>Ar.+Far.</i>) yumruk atma
zamāne: (<i>Far.</i>) şimdiki zaman	z.+ıla 30v/12
z. 22v/03	zārb u şetm ü ḥaḳāret: (<i>Ar.+Ar.+Ar.</i>)
zamāne-yi bī-vefā: (<i>Far.+Far.+Ar.</i>)	vurma, sövme ve hareket yapma
vefasız zaman	z. 12r/09
z. 36r/08	zārī: (<i>Ar.</i>) ağlayıp sızlama

z.+yi 18r/01	zebān-ı muhtelif: (<i>Far.</i> + <i>Ar.</i>) çeşitli diller
z. 13r/07	z. 6r/04
zarüret: (<i>Ar.</i>) çaresizlik	<i>zebān-ı muhtelif</i> öğren- “çeşitli diller öğrenmek”
z.+ile 52v/04	z.-mişdür 6r/04
zarûri: (<i>Ar.</i>) zorunlu [iş], ister istemez olacak olan [iş]	zebān-ı Pārisī: Farsça
z. 10v/03, 23r/09, 24r/13, 32v/03, 33v/13, 38v/08, 47r/08, 47r/13, 49r/05	z.+den 4r/02
zāt: (<i>Ar.</i>) kendi, öz; sahip, malik	zacr: (<i>Ar.</i>) önleme, yasak etme; zorlama, zorla
zāt-ı kevn: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) kainat sahibi	z.+inde 26v/08
z.+i 2v/04	zacr-i müte‘addiyān: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) zorla saldıranlar
zāt-ı melik: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) hükümdar zatlari	z. 21v/13
z. 40v/12	zacr ü ‘inād: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) zorlama ve inat etme
zāviye: (<i>Ar.</i>) köşe; aç	z.+dan 26v/09
z.+sine 40r/06	zehir: (<i>Ar.</i>) zehir, agu
zāyi’: (<i>Ar.</i>) elden çıkan, kaybolan, yitik; zarar, ziyan	<i>zehir karış-</i> “zehir karıştırmak”
zāyi’ ol- “kaybolmak”	z.-durup 21r/05
z.-maya 39v/02	zehr: (<i>Ar.</i>) zehir, agu
z.-maz 37r/06	z. 20v/06
zāyi’ olan: kaybolan	zehr-i helāhil: (<i>Ar.</i> + <i>Ar.</i>) öldürücü zehir
z. 28v/06	z. 20v/04, 45v/06
zāyil: (<i>Ar.</i>) sona eren, devamlı olmayan; geçen, geçmiş olan	z.+i 18r/05, 44v/12
zāyil ol- “sona ermek”	<i>zehr-i helāhil kat-</i> “öldürücü zehir katmak”
z.-dı 19v/04	z.-up 45v/06
z.-ur 21r/10	zehre: (<i>Far.</i>) yiğitlik, cesaret
zebān: (<i>Far.</i>) dil, lisan	

z.+si 30r/07	zer: (<i>Ar.</i>) altın; akçe (para); sarı; parlak
zekâ: (<i>Ar.</i>) zekâ	z.+i 52r/13
z. 5v/13, 6r/10, 56v/01	zer-i sürh: (<i>Far. +Far.</i>) kırmızı akçe
z.+yıla 8v/08	(para)
zekâ u kiyâset: (<i>Ar. +Ar.</i>) zekâ ve uyanıklık	z.+i 25r/10
z.+üğe 51v/01	zer ü ziver: (<i>Far. +Far.</i>) parlak süs
zekât: (<i>Ar.</i>) zekât, İslam'ın beş şartından biri	z.+ile 9r/03
z.+ından 39r/09	zerger: (<i>Far.</i>) kuyumcu
zemîn-būs: (<i>bkz.</i> zemîn-pūs)	z. 41r/06
zemîn-būs <i>êt-</i> "yeri öpmek"	z.+i 54v/09, 55v/05
z.-üp 6r/06	z.+ile 54v/11
zemîn-pūs: (<i>Far. +Ar.</i>) yer i öpme [saygı kasdıyla-]	z.+üñ 41r/06
z. 5r/04	zerger-i bed: (<i>Far. +Far.</i>) kötü kuyumcu
zenahdân: (<i>Far.</i>) çene	z. 53v/01
z.+ına 20v/05, 08, 13; 21r/05	zerger-i bed-şirret: (<i>Far. +Far. +Ar.</i>) kötü ve huysuz kuyumcu
z.+ından 20v/12, 21r/06	z.+ün 55v/05
zenahdân-ı sîb-i girdâr: (<i>Far. +Far. +Far.</i>) elma çeneli (çenesi elma gibi olmak)	zerger-i i'zzet: (<i>Far. +Ar.</i>) izzetli kuyumcu
z. 20v/01	z. 41r/09
zen: (<i>Far.</i>) kadın	zerrîn: (<i>Far.</i>) altından yapılmış, altın
zen-i tarrâr: (<i>Far. +Ar.</i>) hilekâr kadın	z. 32r/06
z. 37v/10	z.+ile 25r/02
zen-i tarrâr hikâyeti: (<i>Far. +Ar. +Ar.</i>) kadın hilekâr hikâyesi	zerk: (<i>Ar.</i>) ikiyüzlülük, hile, riya, dalavere
z.+dür 37v/05	z. 44v/02, 57r/08
	z.+ile 38r/03
	zerk u hud'a: (<i>Ar. +Ar.</i>) hile

- z.+yıla 55r/09
- zerķ u Şa'bede: (Ar.+Ar.) hile ve hokkabazlık
- z. 23r/01
- zēvāl:** (Ar.) Güneş'in baŐucunda bulunma zamanı, öĝle vakti
- z. 37r/11, 40r/06
- zēvāle:** (Ar.) sona erme
- z. 18r/09
- zēvi'l-'uķūl:** (Ar.+Ar.) akıl sahibi insanlar
- zēvi'l-'uķūl ol- "akıl sahibi olmak"
- z.-dı 2v/04
- zēvķ:** (Ar.) tatma, tad; hoŐa giden hal, haz
- zēvķ-i lezzet: (Ar.+Ar.) lezzet zevki
- z.+inden 17r/09
- zēvķ ü Őafā: (Ar.+Ar.) haz ve eĝlence
- z.+yıla 56r/10
- zēyn:** (Ar.) süs, bezek
- z.+ile 51r/08
- zēyn eyle- "süslemek"
- z.-ye 51r/08
- zīll-i melik-i 'ādil:** (Ar.+Ar.+Ar.) adaletli hükümdarın gölgesi
- z. 4r/09
- zih-i sa'adet:** (Far.+Ar.) mutluluk sınırı
- z.+i 39v/05
- zihn ü zekā':** (Ar.+Ar.) zihin ve zeka
- z. 44v/04
- zīkr:** (Ar.) anma, anılma
- z.+inden 5v/07
- z.+ini 5v/07
- z.+iyle 8v/10
- zīkr olun- "anılmak"
- z.-an 42v/02
- zīkruhu:** (Ar.) (onun) anılması
- z. 12r/12
- zinde-gānī:** (Far.) dirilik, hayat; yaşayış; geķim
- z.+sinden 52r/06
- zīnet:** (Ar.) süs, bezek
- z. 16r/13
- z.+e 51v/11
- z.+i 20v/04
- z.+ile 20v/03, 29v/10
- zīnet-i 'adl: (Ar.+Ar.) adalet süsü
- z. 14r/04
- zīnet-i ihtīŐām: (Ar.+Ar.) ihtīŐamlık süsü
- z. 36r/11
- zīnet-i kerem: (Ar.+Ar.) asalet süsü
- z.+ile 32v/06
- zīnet-i mergūb: (Ar.+Ar.) beĝenilen süs
- z.+ıla 37v/02
- zīnet-i zībā: (Ar.+Far.) güzel ve süslü
- z.+dur 32v/01
- zinhār:** (Far.) sakın! asla

- z. 24r/03, 52v/01, 55v/08
- zîr:** (*Far.*) alt, aşağı
- zîr ol-* “yenilmek”
- z.-up 50v/07
- zîr-i zemin: (*Far. + Far.*) yer altı
- z.+den 25v/05, 25v/07
- zîrâ:** (*Far.*) çünkü, şundan dolayı ki
- z. 5v/11, 10r/04, 16r/13, 22v/11, 22v/12, 27v/02, 32v/02, 33r/01, 41v/10, 48r/01, 50r/02, 53r/12, 54v/02, 54v/03
- zişt-i a‘zâ:** (*Far. + Ar.*) çirkin uzuvlar
- z.+yı 41v/02
- zîver:** (*Far.*) parlak
- zîver-i muraşsa‘: (*Far. + Ar.*) parlak ve süslü
- z. 23r/08
- zîver-i zekâ: (*Far. + Ar.*) parlak zekâ
- z.+yıla 47r/12
- ziyâ:** (*Ar.*) ışık, aydınlık
- z. 38r/06
- ziyâ ol-* “parlamak”
- z.-ur 46v/13
- zîyâde:** (*Ar.*) artan, fazla kalan; çok bol; aşırı, fazla
- z. 7v/13, 8r/10, 8v/12, 10v/09, 12v/13, 16v/08, 18r/04, 18v/06, 18v/11, 20r/13, 20v/01, 22v/13, 23r/11, 32v/11, 33r/01, 33v/10, 34r/05, 41r/11, 42v/12, 43v/13, 45r/07, 46r/06, 48r/01, 48v/06, 49r/02, 49r/03, 51r/07, 52r/03, 52v/01, 53r/08, 54r/08, 54v/03, 54v/08, 56v/01, 56v/10, 57r/09, 57r/12
- z.+dür 22r/06
- zîyâde incin-* “fazla incinmek”
- z.-üp 48v/07
- zîyâde ol-* “çok, fazla olmak”
- z.-a 52r/03, 56v/01, 57r/12
- z.-dı 49r/02, 54v/08
- z.-mağa 22v/13, 33v/11
- z.-sun 53r/08
- z.-up 8r/10, 41r/11
- ziyâfet:** (*Ar.*) misafire yedirip içirme, şölen
- ziyâfet ét-* “şölen yapmak”
- z.-di 15v/09
- zuhûr:** (*Ar.*) görünme, meydana çıkma
- zuhûr bul-* “görünmek, meydana çıkmak”
- z.-dukdan 16v/11
- zuhûr-ı ‘acâyib-i mu‘cizât:
(*Ar. + Ar. + Ar.*) mücezelere mucizesinin ortaya çıkması
- z. 3r/10
- zulm:** (*Ar.*) zulüm, haksızlık, eziyet
- z.+e 10r/07
- z.+ı 14r/09
- z.+ile 52v/02
- zulm-ı cevri: (*Ar. + Ar.*) zulüm ve eziyet
- z.+ile 12v/11

zulm-ı sitem: (<i>Ar.+Far.</i>) zulüm ve cefa	z. 5r/03
z. 14r/07	zülfi: (<i>Far.</i>) yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı
zulm ü tahavvür: (<i>Ar.+Ar.</i>) zulüm ve acelecilik	z.+in 42v/11
z.+ün 13v/12	zülfi-i melik: (<i>Far.+Ar.</i>) hükümdarın zülfü
zulmānī: (<i>Ar.</i>) zulmetli, zulmete, karanlığa mensup, karanlıkla ilgili	z.+i 42v/03, 43r/08
z. 32r/06	zülfi-i semen-sā: (<i>Far.+Far.</i>) yaseminimsi zülf
zübde-yi fitrat: (<i>Ar.+Ar.</i>) iyi fitrat	z.+sı 24v/11
z. 3r/07	zülfi-i şāh: (<i>Far.+Far.</i>) hükümdarın zülfü
zühre: (<i>Ar.</i>) çoban yıldızı, venüs	z.+dan 43r/10
z.+si 51r/06	
zühre-cebīn: (<i>Far.+Ar.</i>) saf, berrak alınlı	

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

- ‘Ali:** 4. Halife Hz. Ali
 ‘A. 12r/11
 Diyār-ı Çîn: Çin
 D.+de 46v/03
 D.+e 47v/04
 Diyār-ı Keşmir: Keşmir
- Baħr-i Mağrib:** (Ar.) Atlantik Okyanusu
 B. 27v/4, 27v/13
Baħr-i Mağrib sâhiline ir- “Atlantik Okyanusu kıyısına vardı”
 B.-di 27v/04
 D.+de 24v/09
- Bārī ta‘āla:** (Ar.+Ar.) Allah’u teala
 B. 37r/07, 52r/11
Ebi Bekr: İlk halife Hz. Ebubekir
 E.+e 3r/13
- Başra:** Basra, Irak’ın güneyinde bir şehir
 B.+ da 22r/13
Ebü’l-Ķāsım: (Kasım’ın babası) peygamber efendimiz Hz. Muhammed
 E. 3r/09
- bilād:** (Ar.) diyarlar, memleketler, şehirler
 Bilād-ı Fārs: İran
 B.+da 53v/03
 Bilād-ı Şam: Şam
 B.+da 27r/10
 Bilād-i Īrān: İran
 B.+da 17r/01
Eyzid: (Ar.) Hak (Allah)
 E. 45v/09
- Çehrem:** bir padişah
 Ç. 19v/10
ĤaĶĶ ta‘āla: (Ar.+Ar.) Yüce Allah
 Ĥ. 2v/05, 2v/07, 3r/06, 3r/11, 3v/06, 5r/09, 29r/13, 32r/03, 34v/04, 51v/11
- Diyār:** (Far.) memleket
 Diyār-ı ‘Acem: İran
 D.+e 9r/01
 Diyār-ı Bedehşān: Bedehşan
 D.+da 19v/09
ĤıĤā: Çin’in bir bölgesi
 Ĥ. 51v/12
- Ĥudā:** (Far.) Tanrı
 Ĥ. 33v/01
 Ĥ.+sına 8v/08
 Ĥ.+ya 57r/08
 Ĥ.+yıla 19r/03
- Īzid:** (Far.) Allah
 Īzid-i ‘azze: (Far.+Ar.) Allah aziz ve büyük olsun
 Ī. 26v/10
 Īzid ta‘āla: (Far.+Ar.) Yüce Allah
 Ī.+a 45v/09

Kāfî: Vezirin bir oğlu

K. 55v/12, 56r/02, 56v/02, 56v/06,
57r/11

K.+ye 56v/03

Kayşum: İran'da bir padişan

Ḳ. 17r/02, 19r/06

Ḳ.+uñ 18v/01

Kefşgir: özel isim

K. 53v/10, 54r/04, 54r/06

K.+i 53v/13

K.+üñ 54r/06

Kefşgir-i le'im: alçak Kefşgir

K.+üñ 53r/13

Merve Şehri': Merve Şehri

M.+nde 37v/07

Mevlâ: (Ar.) Allah

M.+nuñ 17v/10

Mısr: Mısır Ülkesi

M.+dan 4v/10

Mısr: Mısır Ülkesi

M.+a 6v/03

Milk-i Mağrib: Fas Ülkesi

M.+e 16r/09

Muhammed Muştafa: peygamber efendimiz
Hz. Muhammed

M. 3r/09, 3v/05

M.+ya 3v/06

Maḥcûbe: eserde geçen hikâyeleri anlatan iki
cariyeden biri

M. 9r/11, 13v/13, 14r/03, 15v/12,
19v/05, 19v/07, 21v/02, 24v/05, 24v/08, 26v/07,
29v/02, 29v/04, 32r/02, 35r/08, 35r/10, 37r/05,
39r/04, 39r/06, 40v/04, 43r/12, 43v/01, 45v/07,
50v/07, 50v/10, 52v/12, 55v/09, 55v/11, 58r/05

M.+de 32r/11

Muhteşem: (Ar.) özel isim

M. 12v/08

Nedim: özel isim

N. 43v/12, 44r/02, 45r/05, 45v/03

N.+e 44v/13, 45r/05

N.+i 44v/02, 45r/13

N.+üñ 44r/10, 44v/08

'Osman: üçüncü halife Hz. Osman

o.+a 3v/02

'Ömer: ikinci halife Hz. Ömer

'Ö. 3v/01

Semmaḥ: İran padişahı

S. 4v/06

Seyyid-i Ahmedin Ḥasan Balî: eseri Farsça
yazan kişi

S. 3v/08

Skender-i Cihān Gîr: Meşhur İskender

S. 4r/09

Sultān-ı Felek-i Çehārum: devrin sultanı
Çeharum

S. 45v/11

Sülymān-ı ba-ḥātem: yüzüklü Süleyman

S. 4v/06

Şāh: (Far.) padişah

Şāh-ı Ḥi^vārezm: Harezmi Padişahı

Ş. 47r/08

Ş.+üç 49v/04

Şāh-ı Ḥuzem: Huzem Padişahı

Ş.+den 46v/03

Şāh-ı Semmāḥ: Semmah Padişahı

Ş. 4v/11, 9v/12, 16r/06, 16r/10, 21v/10,
26v/13, 27r/01, 32r/11, 40v/08, 45v/12

Ş.+uç 32r/07, 37r/10

Şāh Semmāḥ: Semmah Padişahı

Ş. 21v/08, 53r/05

Şehr: (Far.) şehir, memleket

Şehr-i ‘Acem: İran

Ş.+de 4v/03

Şehr-i Bağdat: Bağdat

Ş. 31v/12

Ş.+da 29v/05

Şehr-i Ġazne: Gazne (Afganistan’da)

Ş.+de 43v/02

Şehr-i Mıṣır: Mısır

Ş. 5r/12

Şehzāde-yi Ḥi^vārezm: Harezmi Şehzadesi

Ş. 49r/13, 49v/02

Ş.+üç 46v/11

Şehzāde-yi Ḥi^vārezmī: Hazerzmlı

Şehzade

Ş. 46v/07, 46v/09

Ṭayfur: vezirin dostu

T. 6r/02, 6r/06, 6r/09, 6r/13, 6v/08,
6v/12, 7r/06, 7v/03, 7v/05, 7v/10, 7v/11, 8r/03,
8r/08, 8r/13, 8v/07, 8v/11, 8v/13, 9r/04, 9r/07

T.+a 6r/08, 9r/03

T.+ı 6r/05, 6v/03, 6v/08, 9r/06, 9r/07

Tebbāt: Basra’da hırsızların başı

T. 22v/04, 22v/07, 22v/12, 23r/13,
23v/01, 23v/03, 24r/10, 24r/13

T.+a 24r/11

T.+ı 23v/02, 24r/06

T.+uç 23v/04

‘Ucūbe: eserde geçen hikâyeleri anlatan iki
cariyeden biri

‘U. 9r/11, 10r/02, 10r/10, 14r/02,
16r/12, 16v/13, 19v/07, 21v/13, 22r/12, 24v/08,
27r/03, 29v/04, 32r/13, 32v/08, 35r/10, 37v/01,
37v/06, 39r/05, 40v/11, 41r/05, 43v/01, 46r/04,
46v/01, 50v/9, 53r/08, 53v/02, 55v/10

‘U.+ye 27r/09

‘U.+yi 53r/06

‘Ucūbe ü Maḥcūbe: eserde geçen hikâyeleri
anlatan iki cariye

‘U. 4r/01, 4v/01, 5v/05, 7r/05, 8r/01,
8r/11, 8v/03, 9r/10, 21v/10

‘U.+den 8r/12, 8v/06

‘U.+nün 5v/05, 9r/01, 9v/13, 16r/10,
40v/10

‘U.+ye 7r/07, 7v/12

‘U.+yi 8r/06, 8v/13, 9r/04, 9r/06,
45v/13

‘Ucūbe-yi Maḥcūbe: Ucube ve Mahcube

‘U.+yi 5v/12, 37r/12

Vāfi: vezirin iki oğlundan biri

V. 55v/12, 56r/10, 56v/03, 56v/05,
56v/07, 56v/09, 57r/02, 57r/13

V.+nün 58r/02

V.+ye 57r/10, 57v/11

V.+yi 58r/04

Yūsuf: Yusuf Peygamber

Y. 26r/11

Zāhid: özel isim

Z. 17r/06, 39r/07, 39v/02, 40r/06,
40r/10, 40r/12

Z.+e 17r/10, 39r/09, 39r/12, 39v/01

Z.+ün 17r/04, 17r/05, 18v/07, 19r/07,
39r/09, 39r/13, 40v/01, 40v/01

Zāhid-i emīn: güvenilen Zahid

Z. 39r/05

Z.+e 40r/02

SONUÇ

Bu çalışmada Farsçadan Türkçeye çevrilmiş olan "Hikâyet-i Latife-i 'Ucûbe-i Maḥcûbe-i Zârîfe" adlı eser ele alınıp incelenmiştir. 58 varaktan oluşan eser Arap harflerinden Latin harflerine çeviri-yazı yöntemiyle aktarılmış ve metnin asıl hâli korunmuştur. Giriş bölümünde yazma hakkında bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde metnin dil incelemesi yapılmış, Türkçede Söz Yapımı yapım ekleri bakımından incelenerek, ek ve kök olarak ayrılmış ve örneklendirilmiştir. Eserde geçen sözcüklerin çoğunun Arapça ve Farsça olmasından dolayı çok fazla Türkçe sözcüğe rastlanmamış ve bu nedenle de çok fazla örnek verilememiştir. Ancak metinde yapım ekleri çok kullanılmış hatta bazı örneklerde Arapça ve Farsça sözcüklere yapım eki getirilerek isimden fiil yapılmıştır. İkinci bölüm eserin transkripsiyonundan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde metnin dizini yapılmıştır. Bu bölümde eserde geçen tüm sözcük ve terimler incelenmiş, anlamı verilmiş ve hangi dilden olduğu belirtilmiştir. Eser, Farsçadan çevrilmesine rağmen, çok fazla Arapça sözcük kullanılmıştır. Bunun nedeni de yazarın hikâyeleri anlatırken arada bir Kur'ân'dan ayetler, hadisler, Arapça atasözleri ve mısralarla hikâyeleri zenginleştirmesi olabilir. Arapçadan sonra metinde en çok kullanılan dil olarak Farsça yer almakta Türkçe sözcükler ise metinde çok az geçmektedir. Daha çok eylemlerin Türkçe olduğu görülmekte ve bazen de yazar Arapça ve Farsça eylemlere Türkçe yardımcı eylem ekleyerek kullanmıştır. Kabaca metinde geçen sözcüklerin yüzdesi çıkarılacak olursa; Arapça %60, Farsça %30, Türkçe ise %10 denebilir.

Birinci Bölümde Dil İncelemesine yer verilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait özellikler esas alınarak metinde geçen Türkçe kelimelerin incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bunu en iyi şekilde metinde geçmekte olan açıp 31v/06; alıp 40v/03, 42r/04; çıkarıp 11r/09, 22v/07, 26v/12, 32r/06, 47r/12; varıp 42r/11; bindirip 9r/04; uyanıp 38r/09; olup 32r/11 gibi örnekler, Osmanlıcaya ait özellikler taşımaktadır. Ayrıca Eski Anadolu Türkçesinde /-(y)Xp/ ekinin sadece /-(y)up, -(y)üp/ şekli varken metinde /-(y)ıp, -(y)ip/ şekilleri de geçmekte ve metinde çok fazla Arapça, Farsça sözcük ve tamlama bulunmaktadır. Buradan varılan sonuç ise metin geçiş

döneminde yazılmış olması veyahut da yazarın kendi dil özelliklerini kullanmış olmasıdır. Eserin 16. Yüzyıl dolaylarında yazılmış oıldığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Bayraktar, N. (2008) *Kaşasü'l-Enbiyā Tercümesi (Metin- Dizin)* Ebabil Yay. Ankara
- Devellioğlu, Feri T (2007) *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat* , Aydın Kitabevi Yay., 30. Baskı, Ankara.
- Dilçin, C. (2009) *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Doğan, Ahmet (2011), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara, Akçağ Basım Yayım Pazarlama.
- Doğan, M. D. (2003) *Doğan Büyük Türkçe Sözlük*, Vadi Yay., Ankara.
- Ercilasun, Anmet B. (2015), *Türk Dili Tarihi*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayıncılık.
- Ercilasun, A. B. (2007) *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi* , Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ergin, M. (2006) *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul.
- Ergin, M. (1963) *Dede Korkut Kitabı – II, İndeks – Gramer*, Türk tarih Kurumu basımevi, Ankara
- Ergin, Muharrem (2016), *Dede Korkut Kitabı 1-2*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergin, Muharrem (2013), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul, Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Gabain, A. V. (2007) *Eski Türkçenin Grameri*, 5. Baskı, TDK Yay., Ankara.
- Gülsevin, G. Boz, E. (2010) *Eski Anadolu Türkçesi*. Gazi Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.
- Gülsevin, G. (2011). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara
- Kanar, Mehmet (2010), *Arap Harfli Alfabetik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Say Yayınları.
- Kanar, Mehmet (2011), *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Say Yayınları.
- Kanar, M. (1993). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Birim Yay.
- Kanar, M. (2011) *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü* , Say Yay., İstanbul.
- Karaağaç, G (2013) *Türkçenin Dil Bilgisi*, 2. Baskı, Akçağ Yay. Ankara

Korkmaz, Z. (1973) *Marzubân-nâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)* Ankara Üniversitesi Diş ve Tarih-Coğrafya fakültesi Yayınları:219, Ankara.

Nazîmâ, A. Reşad, F. (2005) *Mükemmel Osmanlı Lügati*, TDK Yay, Ankara.

(2015), *Kur'ân Yolu Meali*, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Şemseddin Sami, *Kâmûs-i Türkî*, 1. Baskı (2011), 3. Baskı (2014), İstanbul, İdeal Kültür Yayıncılık.

Şahin, Hatice (2003), *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara, Akçağ Basım Yayım Pazarlama.

Timurtaş, Faruk Kadri (2012), *Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri*, s.332-368, Pdf.

Timurtaş, Faruk Kadri (2012), *Eski Türkiye Türkçesi –XI Yüzyıl- Gramer – Metin-Sözlük*, Kapı Yayınları.

Türk Dil Kurumu, (2005), *Mükemmel Osmanlı Lügati*, Ankara.

Türk Dil Kurumu Yayınları, (2011), *Türkçe Sözlük*, Ankara.

ŞAHİN, H. (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yay.

Timurtaş, F. K. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi-XV. Yüzyıl-Gramer-Metin-Sözlük*, Kapı Yayınları.

<https://digi.vatlib.it/>

[https://www.almaany.com/?fbclid=IwAR3Wi6q3Kf26Yq4QCm4-
vp_z4fMr9t96ZOWXzsGQrrWVoyo-pgGivZdWSB0](https://www.almaany.com/?fbclid=IwAR3Wi6q3Kf26Yq4QCm4-
vp_z4fMr9t96ZOWXzsGQrrWVoyo-pgGivZdWSB0)